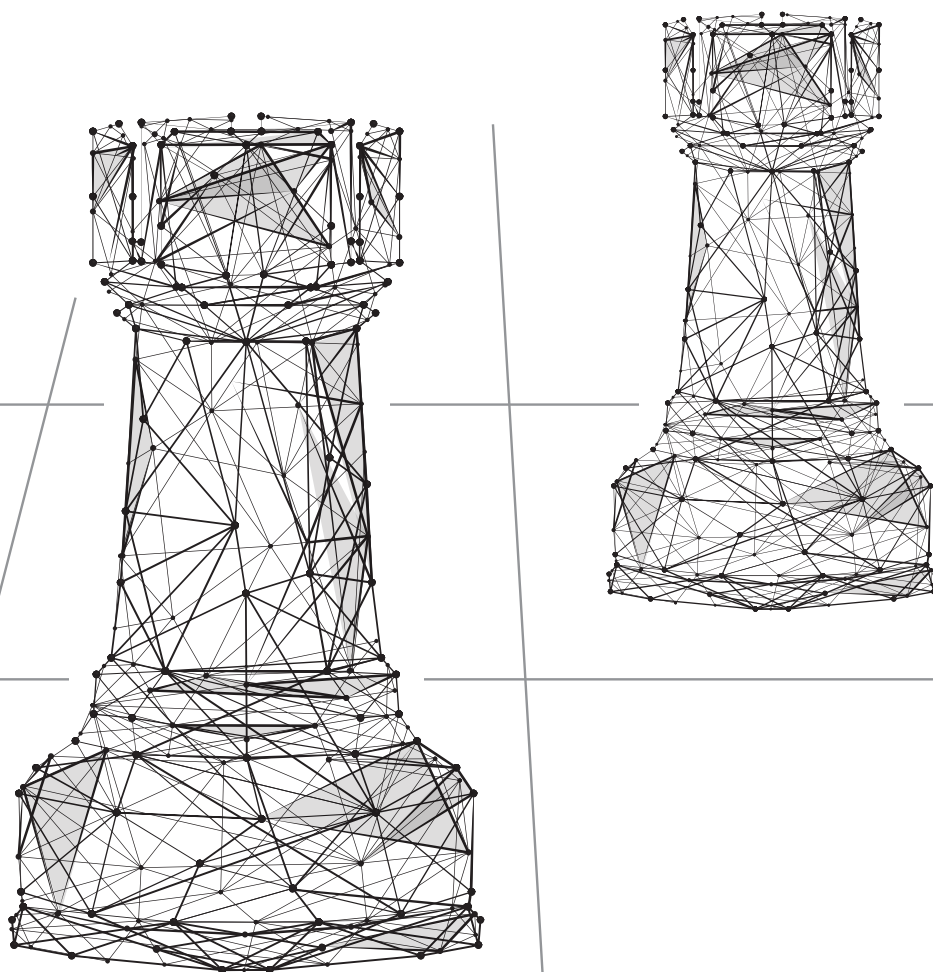

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Mapa strategických příležitostí

2021/2022

TERITORIÁLNÍ VYDÁNÍ

Mapa strategických příležitostí

2021/2022

TERITORIÁLNÍ VYDÁNÍ

Kolektiv autorů:

Martin Tlapa, vedoucí týmu

Marek Svoboda

Michaela Koletová

Marek Pyszko

**Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí
České republiky**

Mapa strategických příležitostí

2021/2022

TERITORIÁLNÍ VYDÁNÍ

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

© 2021 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

ISBN 978-80-7441-073-4

Obsah

ÚVODNÍ ČÁST	9
Poděkování autorů	11
Úvodní slovo	13
Úkoly pro českou diplomacii	15
Vlivy pandemie na svět a diplomacii	17
Struktura publikace	21

Přehled strategických příležitostí	23

AFRIKA	23
Alžírsko	25
Egypt	29
Etiopie	32
Ghana	35
Jihoafrická republika	39
Keňa	42
Mali	45
Maroko	47
Nigérie	49
Senegal	52
Súdán	55
Tunisko	58
Zambie	61

AMERIKA 65

Argentina.....	67
Brazílie	70
Chile	72
Kanada.....	75
Kolumbie.....	79
Kuba	83
Mexiko	86
Peru.....	89
Spojené státy americké	93

ASIE 99

Afghánistán.....	101
Arménie.....	104
Ázerbájdžán.....	107
Čína.....	110
Filipíny.....	114
Gruzie	118
Indie	120
Indonésie	123
Irák	126
Írán	129
Izrael	132
Japonsko	136
Jordánsko.....	139
Kambodža	142
Kazachstán.....	145
Korejská republika.....	149
Kuvajt	153
Libanon	156
Malajsie.....	159
Mongolsko.....	162
Myanmar	166
Omán	169
Pákistán	172
Saúdská Arábie.....	176
Spojené arabské emiráty	179

Thajsko.....	181
Turecko.....	184
Uzbekistán.....	187
Vietnam.....	190
AUSTRÁLIE A OCEÁNIE.....	195
Austrálie.....	197
EVROPA.....	201
Albánie.....	203
Belgie.....	206
Bělorusko.....	209
Bosna a Hercegovina.....	212
Bulharsko.....	215
Černá Hora.....	219
Dánsko.....	222
Estonsko.....	225
Finsko.....	228
Francie.....	231
Chorvatsko.....	235
Irsko.....	239
Itálie.....	242
Kosovo.....	246
Kypr.....	249
Lichtenštejnsko.....	252
Litva.....	254
Lotyšsko.....	257
Lucembursko.....	260
Maďarsko.....	263
Moldavsko.....	266
Německo.....	268
Nizozemsko.....	272
Norsko.....	275
Polsko.....	279
Portugalsko.....	283
Rakousko.....	286
Rumunsko.....	290

Rusko.....	293
Řecko.....	298
Severní Makedonie.....	301
Slovensko.....	304
Slovinsko.....	308
Srbsko.....	312
Španělsko.....	315
Švédsko.....	318
Švýcarsko.....	321
Ukrajina.....	324
Velká Británie.....	327

Oborový rejstřík.....	331

Úvodní část

Poděkování autorů

Celá publikace není výhradní prací pouze uvedených autorů. Na publikaci pracovali především pracovníci českých zastupitelských úřadů, kteří se na jejím vzniku podíleli zpracováním podkladů pro vybrané země, a dále pracovníci¹ a stážisté² Odboru ekonomické diplomacie Ministerstva zahraničních věcí České republiky, kteří zpracovali značné množství dat potřebných pro vznik této publikace.

Chtěli bychom tímto poděkovat obzvláště zastupitelským úřadům České republiky a zahraničním kancelářím CzechTrade, které se aktivně podílely na sběru potřebných dat a informací. Také děkujeme dalším zainteresovaným subjektům za cenné náměty a připomínky. Především Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvu obrany ČR, Ministerstvu zemědělství ČR, Ministerstvu pro

místní rozvoj ČR, Úřadu vlády ČR, Národnímu úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost ČR, Hospodářské komoře ČR, Svazu průmyslu a dopravy ČR, Asociaci exportérů. V neposlední řadě také dalším oborovým asociacím a svazům. Díky všem aktérům a jejich aktivnímu zapojení vytváříme unikátní ekosystém, který posouvá Českou republiku stále kupředu.

Úkolem diplomacie není vyčkávat na lepší časy, ale být aktivní. Zejména v této době je nutné se snažit pomoci zmírnit negativní dopady krize na české firmy a naši ekonomiku. Ministerstvo zahraničních věcí a jeho zastupitelské úřady v zahraničí jsou připraveny pomáhat orientovat se v obtížném prostředí zahraničních trhů a být spoluautory hospodářského restartu naší země.

1 Anna Urbanová, Helena Schulzová, Karel Charanza, Marek Pyszko, Michaela Koletová, Stanislav Beneš, Veronika Borovská, Zuzana Gamrotová, Eva Urbanová

2 Adéla Hrubcová, Dominik Dufek, Dominik Joza, Karolína Zemanová, Kristýna Pavlíková

Úvodní slovo

Ministerstvo zahraničních věcí ČR přichází s druhým vydáním Mapy strategických příležitostí, jejímž cílem je pomoci českým firmám orientovat se v této turbulentní době, kdy je systém vnějších ekonomických vztahů kompletně redefinován, a zprostředkovat jim aktuální příležitosti ve světě. Publikace vychází z unikátních informací, kterými disponují ekonomičtí diplomaté českých zastupitelských úřadů a zástupci agentur na podporu exportu ve světě. Hodnota jejich znalostí teritoria, místního prostředí a měkkých signálů spolu s přístupem ke strategickým záměrům partnerských vlád roste zejména v době, kdy jsou celosvětově omezené možnosti cestování a dochází k náhlým a zásadním změnám, které přímo dopadají na české exportující firmy nebo vytvářejí nové příležitosti.

Na rozdíl od prvního vydání Mapy strategických příležitostí pohlíží tato publikace na pandemii a její dopady pohledem staršího, zkušenějšího sourozence. Disponujeme daty, umíme lépe modelovat a předvídat. Vakcína nabízí cestu k částečnému normálu, který je nezbytný pro plánování na úrovni států i firem. Mapa strategických příležitostí 2021/2022 tak navazuje na prvotní signály proměny poptávky a konkrétně specifikuje příležitosti, které z krize přímo vyplývají nebo výrazně ovlivňují dynamiku sektorů významných pro české exportéry.

Novinkou této publikace není pouze rozšířený počet zemí a počet vybraných sektorů. Mapu strategických příležitostí 2021/2022 vydáváme ve dvou verzích – teritoriální a sektorové, přičemž teritoriální mapa je členěna dle kontinentů a sektorová dle 23 sektorů.

Publikace nemá za cíl nahradit Mapu globálních oborových příležitostí, která sleduje dlouhodobé trendy v poptávce, ale přinést její nadstavbu reagující na bezprecedentní události. Mapa strategických příležitostí 2021/2022, stejně jako její první vydání, na Mapu globálních oborových příležitostí 2019/2020 především navazuje a odkazuje. Jejím cílem je přiblížit českým firmám aktuální vývoj v klíčových sektorech, které byly ovlivněny pandemií, a také příležitosti, které se nově vyskytly.

Kromě prezentace aktuálních strategických sektorů a z nich vyplývajících příležitostí je ambicí

publikace rovněž přispět k pochopení dopadů pandemie na globální ekonomiku. Klíčovou roli v dnešní době hrají přesná a ověřená data. Mapa proto sleduje jednotlivé země z hlediska makroekonomických ukazatelů, které jsou interpretovány a zasazovány do kontextu. Státy během pandemie přistupovaly k masivním ekonomickým stimulům, opomenut proto není ani pohled na klíčové fiskální politiky jednotlivých zemí. Jejich analýza nám přináší další střípek do mozaiky, která nastiňuje budoucí podobu světa, na kterou je potřeba se připravit a reagovat.

Publikace, jak již vyplývá z jejího názvu, se zaměřuje na příležitosti pro české podnikatele, a neobsahuje tak nevyčerpatelný seznam bariér trhu a jiných rizik. V této souvislosti MZV doporučuje využití Souhrnné teritoriální informace pro jednotlivé země, která je zastupitelskými úřady pravidelně aktualizována na portále businessinfo.cz (www.businessinfo.cz/nazevzemě).

Nacházíme se v nelehké době. Již druhým rokem je pandemie každodenní součástí našich životů, které ovlivnila jak po osobní, tak po pracovní stránce. Každá krize však přináší i svá pozitiva. Jednou z klíčových pozitivních proměn je bezesporu urychlený přesun do digitálního prostředí napříč všemi sférami našeho života. Ještě podstatnější je uvědomění si důležitosti lidského kontaktu. Krize přináší také mnohé příležitosti. A právě touto optikou sleduje česká diplomacie proměny jednotlivých ekonomik a vývoj poptávky ve světě.

Úkoly pro českou diplomacii

Počátkem roku 2020 většina ekonomů a exportérů řešila hrozby spojené s narůstajícím protekcionismem ve světě, poklesem světové poptávky, vlivem cen ropy a kurzem české koruny. Ministerstvo zahraničních věcí ČR probíralo s firmami, jak nejlépe podpořit trvalejší přítomnost českých firem v Africe a jak posílit ekonomiku proti externím otřesům. Jen o pár měsíců později jsme všichni stáli před trpkým sčítáním: jaký je „trade off“ peněz a lidského života? Jak hluboko se propadne světová ekonomika a výroba; kdo přežije; vydrží vnitřní trh EU; rozpadne se eurozóna? Kdo už nikdy obchod neotevře a do jak hlubokého dna se propadne podnikatelská nálada a deficit státního rozpočtu?

Počátkem roku 2020 většina ekonomů a exportérů řešila hrozby spojené s narůstajícím protekcionismem ve světě, poklesem světové poptávky, vlivem cen ropy a kurzem české koruny. Ministerstvo zahraničních věcí ČR probíralo s firmami, jak nejlépe podpořit trvalejší přítomnost českých firem v Africe a jak posílit ekonomiku proti externím otřesům. Jen o pár měsíců později jsme všichni stáli před trpkým sčítáním: jaký je „trade off“ peněz a lidského života? Jak hluboko se propadne světová ekonomika a výroba; kdo přežije; vydrží vnitřní trh EU; rozpadne se eurozóna? Kdo už nikdy obchod neotevře a do jak hlubokého dna se propadne podnikatelská nálada a deficit státního rozpočtu?

Rok 2021 je ve znamení všeobecného rozčarování, že krize trvá dlouho, rozběhl se závod v rychlosti očkování a vakcínová diplomacie, která se pokouší o nové dělení světa. Ani koronavirová krize se nevymkla pravidlu, že „žádná krize není stejná“. Ta současná, zdá se, nebývale zvýšila očekávání, co všechno má udělat stát. Svět se změnil, leccos z minulých řešení nebude zítra fungovat, dobrá otázka tedy je, v čem je nezbytné se změnit a co musíme začít dělat jinak. Ne proto, abychom jenom přežili, ale zvítězili!

Neznamená to vyhodit veškeré zkušenosti a nasbíraný rozum. Koneckonců Božena Němcová v Babičce připomíná varování Sibyl, která prorochovala, že „na českou zem přijde mnoho bídy, až nebude otec synu, syn otci, bratr bratru rozumět, až nebude platit slovo ani slib, pak že bude nejhuř,

pak prý česká země má být na koňských kopytech roznesena. Pánbůh nedej, aby to kdy bylo, vzdychla babička.“ Zdá se, že největší nebezpečí pro nás pramení z vlastních sporů a nedůvěryhodnosti.

Úkolem diplomacie není sedět se založenýma rukama a čekat, co se bude ve světě dít. Zejména v době krizí a nejistoty roste její význam, protože může pomoci hospodářskému restartu země, přispět k pochopení toho, co se okolo nás děje, jaké příležitosti a obavy mají vést naše činy. Slovy Henryho Kissingera: **„Vše závisí na nějaké představě budoucnosti.“**

Dynamický model české ekonomické diplomacie a tři zkušenosti z pandemie

Svět se mění a potřeby firem s ním. Vývozci dnes požadují diplomacii, která je dynamická, násobící kapacity, lidské i finanční, která je službou, co umí rychle vyrazit za trhem a našimi zájmy do různých koutů světa, a která využívá flexibilní zapojení místních expertů. Ty do vítězných týmů v zahraničí potřebujeme. Zkušenost pro diplomacii první: **Flexibilita a týmová spolupráce!**

Současná pandemie ukazuje, jak důležité jsou konkrétní, rychle dostupné a aktuální informace o příležitostech i rizicích obchodování. Firmy, které se dnes na ambasády a kanceláře agentur obracejí, požadují interní znalosti o důvěryhodnosti a kapacitě partnerů. Zajímá je, jak otevřít pobočku, najít zástupce, ošetřit vývozní rizika.

Chtějí praktickou informaci, kam trhy směřují, kde roste poptávka, jak se vyvíjejí soukromé i vládní investice. Zkušenost od firem pro diplomacii druhá: **Řekněte mi, co nevím!**

Ministerstvo zahraničních věcí ČR upravilo nabídku pro firmy. Spojuje služby do širších řešení, platforem, od asistence zástupců státu zdarma po podporu přímého a trvalejšího působení našich firem v zahraničí. Zahrnuje i pomoc s certifikací a registrací výrobků nebo asistenci s marketingem, kterou firmám poskytují naši partneři v zahraničí. Zkušenost pro diplomacii třetí: **Pomozte mi usadit se na trhu!**

Ponaučení z pandemie

Během pandemie prošla testem celá česká zahraniční diplomatická síť a její fungování, včetně komunikace s ústředím, resorty a dalšími partnery.

Oceňována byla schopnost všech zúčastněných improvizovat, zejména při organizaci náročných repatriací, které byly v případě Afriky nebo Austrálie s četnými přestupy. Výsledné hodnocení se jeví jako pozitivní s řadou doporučení technického charakteru, ale především s doporučením nebát se plnit aktivní roli Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Česká diplomacie se během pandemie proměnila. Jestliže v prvním roce pandemie dominovaly praktické služby spojené s návratem občanů zpět do země, ve druhém roce vzrostl zájem o pomoc při cestách za obchodními partnery v zahraničí, případně jejich příjezd do České republiky.

Krise zdůraznila potřebu dynamické diplomacie a její praktičnosti. V případě ekonomické diplomacie a rozvojové spolupráce přinesla i nové nástroje – projekty vázaných peněžních darů, místních partnerů pro asistenci firmám a přenesení jednání do světa internetu.

Šest úkolů pro ekonomickou diplomacii na základě zkušeností z celosvětové pandemie:

1. Pochopit, co z minulých řešení nebude zítra fungovat, v čem je nezbytné se změnit a co začít dělat jinak. Ne proto, abychom přežili, ale zvítězili! Sledovat klíčové možnosti a příležitosti a spojovat je se strategickým směřováním České republiky.
2. Digitalizace nabízí příležitost přesunout část komunikace do virtuálního prostoru. Současně je to sektor, do kterého budou směřovat investice řady zemí.
3. Nepodlehnout ekonomickému nacionalismu, prosazovat spravedlivou a efektivní architekturu fungování světa. Spolupracovat na globální úrovni v zájmu vlastní země – od pravidel pro mezinárodní obchod až po mechanismus řešení konfliktů. Nutná je racionální politika založená na faktech.
4. Skládání řešení. Dejme dohromady nabídky komplexních u nás dosažitelných řešení. Navýšení kapacit zdravotní péče, moderní způsoby sledování pohybu zboží a služeb pro digitální komunikaci. Projekty na obranu území jsou bezesporu mezi nimi.
5. Příležitosti, které z pandemie vzniknou, využijeme jen tehdy, pokud budou mít firmy z České republiky konkurenceschopné financování a pojišťování vývozu.
6. Diplomacie musí jednat, její akce a výsledky odrážejí národní zájmy a budou hodnoceny jejími uživateli. Od statických kolektivů zástupců státu bude vhodné přejít k dynamickému národnímu týmu v zahraničí, který se pohybuje po globálním světě na základě nových a ověřených příležitostí, odrážejících nabídku našich řešení a zájmů.

Martin Tlapa
náměstek ministra zahraničních věcí

Vlivy pandemie na svět a diplomacii

Pandemie koronaviru, která ve vlnách zasahuje lidstvo již druhým rokem, představuje bezprecedentní test odolnosti jednotlivých zemí a jejich připravenosti zvládat krizové situace z pohledu zdravotnických kapacit, krizové legislativy, sociální stability i připravenosti na přechod k digitálnímu státu. Zásadní roli v první fázi pandemie v roce 2020 představoval přístup k informacím, ochranným pomůckám a rychlost reakce. V dalších fázích a vlnách pak již šlo o opakované zátěžové testy kapacit zdravotnictví, hospodářství a fungování státní správy s rostoucím tempem očkování i připravenosti na restart ekonomik za nových hospodářských podmínek. Již nyní lze konstatovat, že svět po pandemii nebude stejný.

Nebývale rychlý vývoj a aplikace vakcíny pomáhá pandemii potlačovat, jak nám ukázal například Izrael, nicméně řada otázek spojených se vznikem pandemie koronaviru není do současnosti objasněna. Neexistuje odpověď na otázku snadného řešení prevence virové pandemie, ale pouze potvrzení, že ve světě, v němž dochází k masivnímu přesunu lidí, cestování a urbanizaci, se tento typ nemoci dokáže šířit velmi rychle a s globálním dopadem. Vysokou míru nejistoty zvyšují mutace viru, které mohou v krátkém čase kompletně ochromit fungování země, jako jsme byli svědky u 1,4 miliardové Indie.

Odhady celkových nákladů na pandemii se již odhadují na nižší desítky bilionů dolarů. Cestování a pohyb lidí na světě nebudou tak lehkovážně samozřejmé, do nákladů bude třeba přidat náklady na „zdravotní daň“ spojenou s potřebou široké a opakované vakcinace a posílení zdravotnických kapacit ve světě. Na druhé straně by zkušenost s pandemií mohla pomoci řešit i léta ignorované problémy jiných pandemií, které stále zabíjejí zejména v mnoha nejmeně rozvinutých zemích světa.

Krise zvýraznila a akcelerovala řadu problémů v hospodářské a sociální rovině v mnoha ekonomikách, i když samotný dopad je značně nerovnoměrný. Často se jedná o známé a dobře analyzované problémy, které se vršily řadu let a jejichž řešení se odkládalo z důvodů blížících se voleb, obav z rozpočtových škrtů, či jen v důsledku

krátkozraké politiky zadlužování a udržování vysokých sociálních standardů, které nebyly doprovázeny výkonem hospodářství. Vysoká zadluženost, která v době pandemie roste daleko rychleji než v poslední ekonomické krizi po roce 2009, nebo závislost na jednom sektoru (např. turistický průmysl) zhoršují manévrovací prostor vlády pro oživení ekonomik.

Nedostatečné investice dokládají v řadě zemí nízké kapacity zdravotnictví, a to zdaleka nejen v rozvojových zemích. Dalším příkladem může být šedá ekonomika, díky níž se mnoho lidí v době ztráty pracovních příležitostí ocitlo mimo standardní systémy podpory a která může stát na začátku problémů v sociální oblasti pro velké skupiny obyvatel.

Během pandemie vzrostla nejen role státu, ale také nikým nevolených zdravotních expertů, kteří výrazně zasáhli do chodu jednotlivých zemí. Postupný návrat do racionálního tržního módu bude úspěšný, pokud se aktualizované krizové scénáře a expertní doporučení odrazí v modernějším fungování státu. Tento návrat bude probíhat nerovnoměrně a není jisté, jak se z labyrintu slepých uliček dostanou země, u nichž pandemická krize jen znásobila dosavadní nerovnováhy a strukturální problémy. Z pohledu českých exportérů bude tedy třeba vnímat stále rostoucí roli státních či polostátních aktérů při obchodování či investování, a s tím rostoucí roli ekonomické diplomacie.

Otázka ekonomické soběstačnosti zaznívala během pandemie jako politicky líbivá, ale hospodářsky obtížně realizovatelná myšlenka. Odklon od globálního obchodu směrem k obchodu regionálnímu nebo v případě největších zemí k modelu vyšší odolnosti a soběstačnosti vyjadřují v praxi hesla „America First“, „Get Brexit Done“, „Made in India“, „In China for China“ nebo snaha o „emiratizaci“ saúdské ekonomiky. Ilustračním příkladem může být rovněž Japonsko, které tento návrat spojuje i s pobídkami. Současně se ve světě zvyšuje zájem o prověření ultimátních vlastníků významných investorů v jednotlivých sektorech. Zásadním tématem bude nalezení rovnováhy mezi soběstačností, pružností a velikostí zásob pro výrobu a schopností spustit výrobu vybraných položek důležitých z hlediska fungování státu, tedy otázka kritických rezervních výrobních kapacit a jejich financování. Nicméně

určitý posun v alokaci výrobních a dodavatelských kapacit nelze vyloučit, ale spíše bude souviset s odolností dodavatelských řetězců a principu just-in-time, které v krizových momentech nefungovaly ideálně. Samostatnou kapitolou byl pak zablokovaný Suezský průplav, který sice nezpůsobila pandemie, ale potvrdila se nutnost testovat rizika v kombinaci více scénářů.

Multilateralismus vyšel z pandemie sice netřesen, ale zároveň ani neposílen ve srovnání například s regionálním přístupem anebo důrazem na vlastní stát a individuální vnitrostátní problémy. Z pohledu multilaterálního přístupu lze spíše hovořit o nevyužitých příležitostech a je na místě položit si otázku, co jej může oživit, když ani tak silný signál a globální výzva jako pandemie nebyl dostatečný. Krize naopak pomohla přístupu „selektivního multilateralismu“, aplikovaného jen tehdy, pokud je výhodný.

Klíčové vlivy pandemie			
Zvýraznění a akcelerace starých problémů (rozpočtové, výkonnostní a sociální problémy, zadluženost, křehké sociální a zdravotní systémy)	Posílení protekcionismu v řadě zemí, posílení regionalizace, návrat domicilu firem, obchodní a investiční bariéry, obtížněji dostupné veřejné zakázky	Proměna světové poptávky a nabídky, posílení doposud méně výrazných sektorů (v důsledku spotřebitelské poptávky i vládních investic)	Fragmentace globální architektury světa (OSN, WHO, WTO), „selektivní multilateralismus“
Pokles světové ekonomiky, obchodu, poptávky, firemních investic	Růst hybridních hrozeb, dezinformačních aktivit a terorismu	Geopolitické posílení vlivu Číny a oslabení EU, USA, Mercosur, G20	Problémy ekonomik vysoce závislých na jednom sektoru (cestovní ruch, služby, doprava, remitendy)

Hrozby a příležitosti

Počáteční obavy z ekonomických dopadů pandemie v České republice, které byly často srovnávány s velkou finanční krizí 30. let minulého století, byly postupně vyvráceny. Prvotní hospodářský propad byl sice hluboký a rovněž poklesy exportu v řádu

desítek procent byly v historii nevídané. Meziroční propad ekonomiky v roce 2020 o 5,6 % a propad exportu o 4 % tak lze ve výsledku hodnotit jako lepší, než jaká byla očekávání. V neposlední řadě je třeba zmínit, že zpomalování světové ekonomiky a globálního obchodu přišlo již před pandemií.

Pandemická krize nás naučila pracovat s písmenem K (odpovídající tvaru křivky, která znázorňuje vývoj ekonomiky), jako ilustrací toho, že některé sektory během celé pandemie rostly, jsou například datové služby nebo e-commerce. Na druhou stranu řada služeb, především napojených na cestovní ruch, utrpěla nevratné ztráty. Někde se poptávka přesunula – jako například u čínských turistů, kteří necestovali a zvýšili spotřebu doma. Krize méně zasáhla země, které dobře zvládly pandemii, a také ty, které nebyly závislé na jednom sektoru (suroviny, cestovní ruch, remittance od pracovních migrantů) nebo jedné partnerské zemi (Čína, JAR, EU).

Z hlediska oživení ekonomik se do centra pozornosti vracejí přímé zahraniční investice. Vzhledem k poklesu jejich objemu a náběhu reshoringu se o ně bude tvrdě soutěžit. Nicméně bude platit, že úspěšné země nebudou koncentrovat pouze výrobu, ale především řídicí mozky a ekosystémy, tedy centrály společností se zaměřením na vývoj, marketing, financování, IT či HR.

A v těchto kategoriích bude soutěž ještě tvrdší a řešením je výchova domácích „nadnárodních firem“. Ta bude vyžadovat i novou sadu podpůrných a finančních nástrojů.

Pandemie posunula do centra pozornosti zcela logicky zdravotnický sektor, ale současně i e-government a kybernetickou bezpečnost. Opět platí, že země s kvalitním e-governmentem se s epidemií a restartem ekonomiky vypořádávaly lépe. Kupříkladu lze jmenovat některé země Asie (Singapur, Jižní Korea), stejně tak i Evropy (Norsko, Finsko) nebo Austrálii a Nový Zéland. Komunikace na dálku v některých ohledech usnadnila fungování společnosti a o potřebnosti funkčního e-governmentu přesvědčila i zastánce konzervativního přístupu. Souběžně s tím ale vzrostl význam kybernetické bezpečnosti, protože se ukázalo, že ani bezprecedentní zdravotní krize nezastaví strůjce kybernetických útoků, ať už je jejich motivace finanční, nebo jednájí na základě bezpečnostně-strategického zadání.

Reakce na hrozby a příležitosti pandemie			
	Hrozby	Příležitosti	Akce
ČR	Zadlužení, ztráta trhů, role státu a důvěryhodnost institucí, administrativa	Stát jako služba občanům a firmám, společná řešení, „pressing“ za příležitostmi ve světě	Společná nabídka řešení od více českých subjektů ve světě a podpora přímého působení na zahraničních trzích
EU	Vnitřní problémy EU, zadlužení, protekcionismus, neefektivita	Společně řešit, co je výhodné, aktivní reforma multilaterálních institucí	Reflexe problémů, poučení, reforma
Svět	Rozpad globální architektury světa	Nové sektory, stimulační balíčky	Strategická partnerství – ambice praktické spolupráce, udržení globální architektury – obchod, bezpečnost
Firmy	Produktivita, nedostatek zakázek, problémy obchodních partnerů	Nové příležitosti, modernizace, nové obchodní modely, produktová diverzifikace	Nabídka komplexního řešení (např. nemocnice s úpravnou vodou v Africe)

Oslabení multilateralismu a posilování role státu bude znamenat, že přímý export zboží bude mimo území regionálních uskupení čím dál více znevýhodňován a nejmarkantněji se tento stav projeví u veřejných zakázek. Opět se však jedná o trend předkrizový a jako příklad lze použít Rusko, kterému se již v praktické rovině podařilo zahraniční dodavatele až na výjimky vytěsnit z domácích veřejných zakázek. Potvrzuje se, že jedinou efektivní odpovědí na uzavírající se svět bude trvalá přítomnost českých firem na národních a regionálních trzích s pevnou vazbou na distributory, místní pobočky, servisní střediska, dlouhodobé projekty a školicí programy. Především prostý vývoz mimo EU bude zejména v případě výrobků s nižší přidanou hodnotou méně atraktivní.

Oslabení konkurenceschopnosti lze předpokládat u levných, neunikátních a jednoduchých výrobků, kdy se jejich dovoz bude v důsledku rostoucího protekcionismu nadále znevýhodňovat, bude se střetávat s politikami soběstačnosti a v rozvojovém světě s plány industrializace. Z pohledu ČR bude trhem pro tento typ výrobků EU, přičemž možnosti na dalších trzích dále ubyde. Stále více bude platit, že podmínkou úspěchu v zahraničí je orientace na sofistikovaná a unikátní řešení s vlastní značkou, což se projevilo například na zapojení českých zdravotních technologií při řešení pandemie. Naopak regionalizace globálních dodavatelských řetězců by měla představovat příležitost pro ČR, která by však neměla opustit globální ambici být

ekonomikou zaměřenou na produkci s vyšší přidanou hodnotou.

Z hlediska hospodářské politiky se osvědčily především nástroje kurzarbeitsu, přímé podpory mezd, odklady splátek a daní a rovněž finanční nástroje. Tedy podobné a prověřené nástroje jako v předchozích krizích. Dotace, které například v ČR patří mezi klíčové hospodářské nástroje i v oblasti podpory podnikání, podobně jako při krizi před 10 lety, zůstaly nástrojem spíše do období pohody a hojnosti. Všechny hospodářské nástroje však mohly využít spíše státy s udržitelnými rozpočty a rozpočtovou odpovědností. To platí i pro správné načasování ukončení protikrizových nástrojů.

V běžícím druhém roce pandemie se potvrzuje, že i krize může být příležitostí. V širším ekonomickém smyslu pandemie představuje národohospodářský signál k provedení třeba i dlouho odkládaných změn a reforem. Ve firemní rovině pak jde o různé varianty optimalizace provozu a zvyšování efektivity. Opět se nejedná o nový přístup, ale spíše nový impuls. V rovině zahraničního obchodu a investic se otevřela celá řada příležitostí v sektorech, které do jednotného obrazu poskládala Mapa strategických příležitostí v jejím druhém vydání. Při pohledu na první ekonomická data ČR, sousedních zemí, ale i světové ekonomiky za rok 2021, výsledky vlévají do žil určitou míru pozitivního očekávání. Ovšem při vědomí, že před začátek pandemie se světová ekonomika již nevrátí a úspěch bude podmíněn rychlou přípravou na „nový covid“ nebo velmi optimisticky „post-covid“ svět.

Struktura publikace

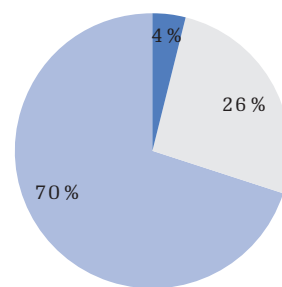
Mapa strategických příležitostí má tento rok 2 verze, teritoriální verze (tato) je členěna po kontinentech a sektorová dle 23 vybraných perspektivních sektorů. Do publikace byly zvoleny vybrané země s působností zastupitelského úřadu, celkem 91 zemí. Teritoria jsou zpracována do jednotlivých karet, které se skládají ze dvou hlavních částí – přiblížení ekonomické situace země pomocí makroekonomických dat a jejich interpretace spolu s dalšími faktory, které vývoj v zemi v důsledku koronavirové pandemie ovlivňují, a fiskálních opatření místních vlád. Druhou částí jsou strategické příležitosti pro české exportéry.

Interpretace makroekonomických dat v souvislostech a vliv pandemie na zemi.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,9	-7,2	4,0	2,8	2,9
Veřejný dluh (% HDP)	72,8	89,0	90,7	95,9	93,8
Míra inflace (%)	0,8	0,2	1,1	1,5	1,7
Populace (mil.)	4,1	4,1	4,1	4,1	4,0
Nezaměstnanost (%)	7,7	9,2	9,3	8,1	7,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)	28 666,7	26 850,0	28 470,0	29 930,0	31 640,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	1,7	-0,6	-0,5	-0,4	0,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-11,7	-11,1	-12,9	-13,9	-15,0
Průmyslová produkce (%)	0,3	-4,6	4,0	2,4	2,2
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, WEF, OECD

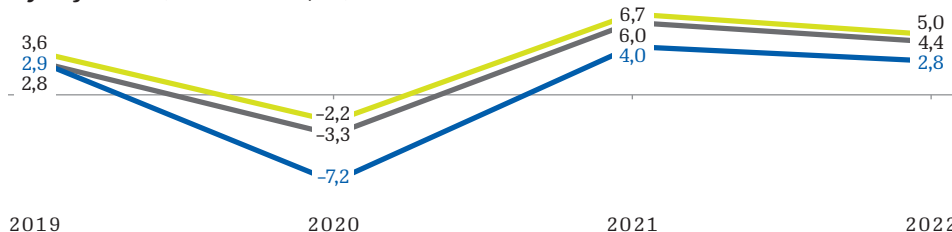
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Chorvatsko
svět
rozvojové a vynořující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Grafická část karty země interpretuje v tabulce základní makroekonomické ukazatele od roku 2019 do roku 2023. Koláčový graf interpretuje podíl jednotlivých sektorů na HDP země. Spojnicový graf zobrazuje vývoj HDP dané země v komparaci s vývojem HDP ve světě a vybranou skupinou zemí. Skupiny zemí pro tuto publikaci byly zvoleny dle metodiky Mezinárodního měnového fondu (IMF) „vyspělé ekonomiky“ a „rozvojové a vynořující se ekonomiky“.

Uskupení zemí rozdělené dle metodiky IMF

Vyspělé ekonomiky				
Austrálie	Irsko	Kypr	Nizozemsko	Slovinsko
Belgie	Itálie	Lichtenštejnsko	Norsko	Spojené státy americké
Dánsko	Izrael	Litva	Portugalsko	Španělsko
Estonsko	Japonsko	Lotyšsko	Rakousko	Švédsko
Finsko	Kanada	Lucembursko	Řecko	Švýcarsko
Francie	Korejská republika	Německo	Slovensko	Velká Británie

Rozvojové a vynořující se ekonomiky				
Afghánistán	Etiopie	Kazachstán	Mongolsko	Srbsko
Albánie	Filipíny	Keňa	Myanmar	Súdán
Alžírsko	Ghana	Kolumbie	Nigérie	Thajsko
Argentina	Gruzie	Kosovo	Omán	Tunisko
Arménie	Chile	Kuba	Pákistán	Turecko
Ázerbájdžán	Chorvatsko	Kuvajt	Peru	Ukrajina
Bělorusko	Indie	Libanon	Polsko	Uzbekistán
Bosna a Hercegovina	Indonésie	Maďarsko	Rumunsko	Vietnam
Brazílie	Irák	Malajsie	Rusko	Zambie
Bulharsko	Írán	Mali	Saúdská Arábie	
Černá Hora	Jihoafrická republika	Maroko	Senegal	
Čína	Jordánsko	Mexiko	Severní Makedonie	
Egypt	Kambodža	Moldavsko	Spojené arabské emiráty	

Přehled strategických příležitostí

AFRIKA

Alžírsko

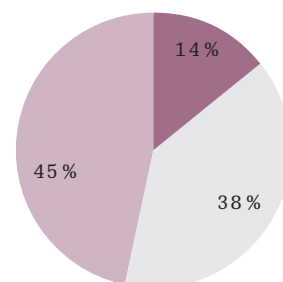
Alžírsko v pandemickém roce 2020 zaznamenalo propad růstu ekonomiky o 8,5 %, z větší části v důsledku propadu příjmů z olejářského průmyslu, a to o celých 40 %. Reakce v podobě post-covidového balíčku měla alžírskou státní pokladnu stát až 1,3 mld. USD. Přesto jsou subvence soukromému sektoru vypláceny až v průběhu roku 2021 a jsou široce kritizovány pro nedostatečnost. Dopad covidu-19 se významnou měrou projevil na trhu práce, kde má dojít ke ztrátě až 1 milionu pracovních míst. Státní podniky zaznamenaly ztráty v řádu desítek miliard DZD, v sektorech typu turismus a pohostinství docházelo až k zániku podniků (např. ukončení činnosti 2000 cestovních agentur). V bankovním sektoru sice došlo ke snížení povinných rezerv, přesto však došlo k poklesu bankovní likvidity. Úsporný režim ve vztahu k čerpání deviz se projevil výrazně na snížení rozpočtu státního olejářského podniku Sonatrach o 35 %. Alžírsko i nadále pokračuje v protekcionistické obchodní politice, která primárně cílí na snížení výdajů za import, a naopak posílení exportního potenciálu země. V loňském roce tak došlo k poklesu importu o 18 %, při výdaji 34,4 mld. USD. Rozpočtový zákon pro rok 2021 počítá s dalším snížením až na 28,2 mld. USD. V tomto duchu je významně omezován dovoz farmaceutických výrobků, červeného masa, zeleniny a ovoce, a mimo to je zaveden odklad platby za importované zboží o 45 dní (mimo strategické, potravinářské výrobky a zboží poptávané skrze veřejné zakázky). Stále platí tzv. supercla DAPS. Situace v automobilovém průmyslu zůstává nevyjasněna s výjimkou dovozu CKD a SKD dílů k využití ve vojenském sektoru, kde je dovoz zproštěn celních poplatků včetně DPH. Protekcionistická obchodní politika Alžírska je i nadále kritizována ze strany EU a dosud bezvysledná vyjednávání vybízí k řešení v podobě mezinárodní arbitráže.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	0,8	-8,5	2,3	3,1	2,6
Veřejný dluh (% HDP)	43,6	55,3	59,0	60,7	60,3
Míra inflace (%)	2,4	2,1	2,4	5,0	5,4
Populace (mil.)	42,9	43,7	44,5	45,3	46,2
Nezaměstnanost (%)	11,9	15,1	15,1	13,6	13,1
HDP na obyvatele (USD, PPP)	12 070,0	—	—	—	—
Balance běžného účtu (mld. USD)	-12,4	-21,5	-18,6	-12,3	-10,9
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-4,2	-14,8	-11,0	-4,3	-2,3
Průmyslová produkce (%)	-3,7	-10,0	0,8	1,0	0,8
Exportní riziko OECD	4/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

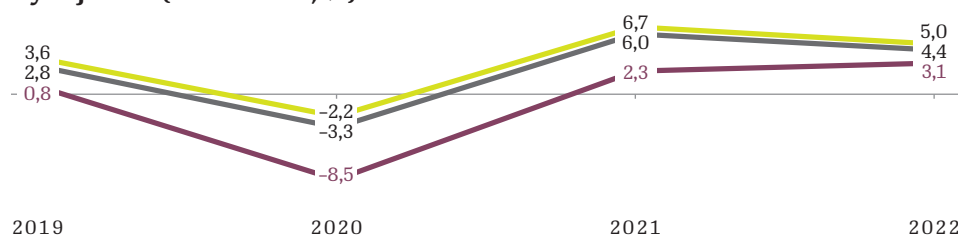
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Ministr financí A. Benabderrahmane nařídil zkrátit dobu zpracování žádostí o podnikatelské úvěry na 30 dní, pod záštitou ministerstva ve spolupráci s bankami BEA a BNA pak vznikl Národní investiční fond (aktuálně alokováno 11 mld. DZD) ve snaze diverzifikovat finanční nástroje pro malé a střední podniky. Podpoře se těší start-upy, jež jsou zproštěny větší části daňové zátěže a mohou čerpat financování od státní agentury ANADE až do výše 95 % kapitálu. ANADE rovněž uzavřelo memorandum se státním podnikem Sonatrach, aby tak podpořilo vznik tuzemských firem, jakožto budoucích dodavatelů státnímu podniku. Alžírsko také vykročilo vstříc zahraničním investicím, které byly jako zdroj příjmu dlouhodobě zanedbávány, a zrušilo omezující investiční pravidlo 49/51 s výjimkou strategických sektorů, tedy farmaceutického, energetického a těžebního. Na zrušení investičního pravidla pak navazuje zrušení předkupního práva, které je nahrazeno povolením realizace dalších zahraničních investic bez nutnosti spolupráce s tuzemskými investičními partnery. Úspěch opatření cílených na zlepšení investičního prostředí, podporu exportu a racionalizace státních výdajů do značné míry závisí na výsledku parlamentních voleb v červnu 2021 a stabilizaci politické situace.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Program těžby hornin 2021–2023 v gesci alžírského ministerstva energetiky a dolů hovoří o všech aspektech těžby hornin od digitalizace geologických map přes školskou spolupráci k posílení kapacit tuzemských těžařských firem. 26 těžebních projektů napříč zemí se zaměří především na zásoby železné rudy, lithia, fosfátů, manganu, ale i zlata a diamantů. Alžírská vláda věří v exportní potenciál nerostných surovin a zakládá partnerství napříč rezorty s vidinou rozvoje zpracovatelského průmyslu. Jak pro těžbu, tak pro vznik zpracovatelských komplexů ovšem potřebuje tuzemské nebo zahraniční investory.

Průzkum a těžba se zaměří především na již existující významná ložiska v Ghar Djilet, dále ložiska zlata v Hoggaru, olova a zinku v Oued Amizour (viláje Béjaia) a samozřejmě fosfáty v oblasti Bled El-Hadba (viláje Tebessa) a na východě Alžírska. Tato těžba by měla být akcelarována. Zejména pak v případě fosfátů se chystá megaprojekt o rozpočtu až 16 mld. USD v Tindoufu (na západě Alžírska). Alžírsko-čínská investiční spolupráce podniků Asmidal (pobočka Sonatrachu) a státního podniku

Manal společně s čínskou skupinou CITIC má ambici zařadit Alžírsko mezi největší světové vývozce hnojiv. Při rostoucích cenách pak právě fosfáty mohou Alžírsku zajistit naprosto klíčový příjem do státního rozpočtu. Krizi světové produkce potravin může prohloubit i nedostatek fosfátů, které jsou využívány jako průmyslová či přírodní hnojiva. Bez nich se totiž současný zemědělský výnos může snížit až na polovinu. Ostatně i Evropská komise fosfáty opakovane zařazuje na Seznam kritických surovin. Negativní prognózy dokonce hovoří o tom, že absence solidního řešení otázky fosfátů se následně může stát příčinou další zásadní globální krize, protože minerální rezervoár by mohl být vyčerpán už v roce 2040. A právě zde Alžírsko společně se Západní Saharou, Sýrií a Čínou, kde souhrnně leží 80 % světových zásob fosfátů, sehrávají významnou roli. Zájem alžírských partnerů se ubírá nejen směrem k zahraničním investorům, ale také dodavatelům důlní techniky, dekontaminačních zařízení, k odborníkům na rekultivace vytěžených dolů a lomů a v neposlední řadě také k odborníkům na prospekční studie.

► Energetický průmysl

Alžírsko jako 5. největší producent zemního plynu a 13. největší producent ropy, jehož 98 % příjmů plyne právě z vývozu ropy a zemního plynu, si uvědomuje nutnost postupného snižování závislosti na těchto dvou komoditách a již od 80. let střídavě zavádí legislativu cílící na energetický mix s důrazem na solární zdroje energie. Solární potenciál v Alžírsku je dokonce 8krát větší než jeho už tak světově významné zásoby plynu.

V roce 2020 alžírská vláda stanovila energetickou tranzici jednou ze tří hlavních os Plánu hospodářského rozvoje. Zatímco se spotřeba elektrické energie v zemi za posledních 5 let zdvojnásobila, výhled pro rok 2050 hrozí zvýšením o další řád na 250 TWh (tj. 60 % vyrobené energie by se spotřebovalo v tuzemsku, což významně ohrožuje plynové zásoby a příjmy z vývozu). Dosud energeticky soběstačné Alžírsko navíc trápí drastické propady cen ropy, které ohrožují jeho pozici energetického giganta, proto vláda schválila Revidovaný program zavedení obnovitelných zdrojů energie pro období 2021–2030, který si klade přibližně čtyřnásobně vyšší cíle v zavádění obnovitelných zdrojů energie a počítá s vypsáním mezinárodních veřejných zakázek na fotovoltaické projekty v polovině roku 2021. Také EU vnímá energetickou tranzici v Alžírsku jako klíčovou prioritu, zejména s ohledem na solární a větrné zdroje a v rámci Ekonomického a investičního plánu jižního sousedství (A New Agenda for the Mediterranean) počítá s projekty optimalizace energetické účinnosti a diverzifikace energetického mixu, který posílí alžírskou pozici na mezinárodních energetických trzích a zajistí udržitelnost tuzemské spotřeby energie. Další příležitosti lze očekávat i v rámci nového členství v EBRD a jím nabízeného programu Green Cities, případně v rámci strategického plánu státního podniku Sonelgaz 2035, který cílí především na digitalizaci energetického sektoru.

► Obranný průmysl

Alžírsko je podle průzkumu institutu SIPRI 6. největším dovozcem zbraní na světě, a v posledních

5 letech dokonce dovoz zbraní navýšilo o 64 %. Největšími partnery jsou zde Rusko, Německo a Čína. Alžírsko také dlouhodobě disponuje největším armádním rozpočtem v Africe. Objemné investice do obranného sektoru odrážejí složitou geopolitickou situaci Alžírska, která se v posledních letech komplikuje také přítomností lidového revolučního hnutí Hirak. Výsledky alžírského obranného průmyslu se každoročně předvádějí na veletrhu Foire de la production algérienne v hlavním městě Alžíru. Alžírská armáda má zájem o bezpečnostní a obranné technologie, zbraně a munici, leteckou techniku i komunikační a radiolokační systémy. Přehled veřejných zakázek v tomto sektoru lze sledovat na portálech www.baosem.com, www.algeriatenders.com a www.mdn.dz.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Plán hospodářského rozvoje 2020 staví do velké míry na rozvoji zemědělského sektoru s cílem zajistit potravinovou bezpečnost státu. Plán hovoří o modernizaci a především digitalizaci zemědělství, zlepšení jeho výkonnosti a konkurenceschopnosti s výhledem na posílení vývozu zemědělských produktů v horizontu roku 2024. Také předznamenává zavedení investičních pobídek na projekty lokalizované v jižních částech země a na náhorních plošinách, zaměřené především na strategické kultury (obilniny, olejovitá semena, cukr) a jejich další zpracování. Zvláštní pozornost je věnována rozvoji zemědělství v oblasti Sahary s ohledem na chov velbloudů – vznikají tak mlékárny, jatka i zpracovatelské závody.

Od ledna 2021 platí v Alžírsku zákaz dovozu čerstvého i mraženého červeného masa. Dovoz červeného masa zemi ročně přišel na neuvěřitelných 122 mil. USD a v objemu ročně dosáhl 5000 tun. Cílem Plánu rozvoje zemědělství byl mimo jiné inventář hospodářského dobytka a celková evaluace perspektiv daného sektoru. Alžírsko jím deklaruje snahu posílit vlastní kapacity chovu skotu a snahu zajistit si soběstačnost. Alžírské ministerstvo zemědělství vyhlásilo nové zootechnické požadavky stanovující stáří, váhu, zdravotní stav a vybraná plemena, která lze do země dovážet.

Priorita, kterou alžírské ministerstvo zemědělství dává dovozu živých zvířat, se odráží i na snížení celních poplatků, které se v některých případech blíží nule. Alžírské ministerstvo zemědělství také podporuje ekologické zemědělství a ve své struktuře dalo vzniknout odboru pro bio-certifikace, společně s Úřadem pro kontrolu kvality potravin a akreditace (Algerac) pak pracují na zadávací dokumentaci alžírského ekologického zemědělství tak, aby vyhovovalo fyto-sanitárním kritériím

pro dovoz do EU. Lze tak očekávat zvýšený zájem o dovoz zemědělské techniky, ale i dosud nedostupných odrůd, zejména olejnatých semen, obilnin a ořechů.

Velvyslanectví ČR v Alžíru
e-mail: commerce_algiers@mzv.cz
www.mzv.cz/alzir

Egypt

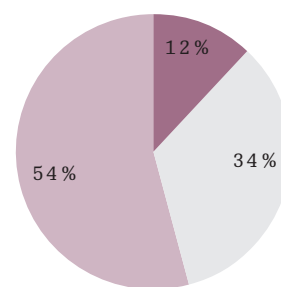
Hospodářský růst posledních let byl přerušen negativními dopady pandemie covidu-19. Finanční prostředky z remitencí zaznamenaly dramatický propad: miliony pracujících Egyptanů byly nuceny vrátit se zpět do Egypta s negativními následky pro egyptskou ekonomiku. Příjmy ze Suezského kanálu klesly a turistický ruch, který tvoří až 11,5 % HDP, se v měsících pandemie zcela zastavil. Právě u cestovního ruchu se z důvodu přetrvávajících omezení v mezinárodní přepravě předpokládá minimálně krátkodobá stagnace a v dalších letech potřeba finanční podpory ze strany vlády a bankovních institucí. Přesto patří Egypt mezi rozvojové země, kterým se podařilo díky preventivním fiskálním opatřením zabránit dlouhodobému propadu ekonomiky. Egyptská vláda sází na investice do nových nalezišť zemního plynu a prodeje licencí zahraničním společnostem. Navzdory utlumené globální poptávce po energiích přispěje k podpoře národní ekonomiky zprovoznění dvou hlavních zkapalňovacích stanic zemního plynu a nové obchodní vazby ve východním Středomoří.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	5,6	3,6	3,1	4,4	5,1
Veřejný dluh (% HDP)	84,2	86,9	89,9	90,8	88,1
Míra inflace (%)	9,2	5,1	6,0	5,6	5,1
Populace (mil.)	98,9	101,1	103,0	105,0	106,8
Nezaměstnanost (%)	7,9	8,0	8,3	8,2	8,0
HDP na obyvatele (USD, PPP)	12 470,0	12 880,0	13 230,0	13 810,0	14 590,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-10,2	-14,1	-14,9	-13,7	-12,9
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-37,5	-28,0	-33,5	-36,5	-38,6
Průmyslová produkce (%)	1,7	-10,1	4,1	4,7	5,5
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

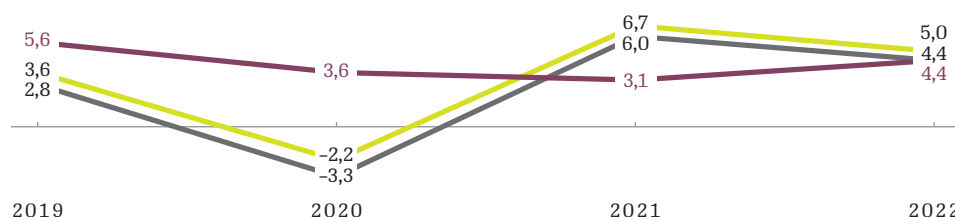
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Egyptská vláda přijala v průběhu roku 2020 četná účinná opatření na podporu investorů, producentů a podnikatelské sféry s cílem zmírnit dopady pandemie covidu-19. Zahájila dvoufázový program podpory domácích exportérů; v roce 2020 uvolnila celkem 800 mil. USD, v roce 2021 až 950 mil. USD. Domácí podnikatele podpořila upuštěním od sankcí za zpožděné daňové platby, posunutím lhůt za platby plynu a snížením ceny elektřiny pro průmyslové podniky. To vše přispělo k zajištění likvidity podnikatelů, umožňujícím jim investovat do vlastní produkce a zajistit mzdy zaměstnancům. Centrální egyptská banka

snížila svou hlavní sazbu o 300 bazických bodů na 9,25%. Snížení má podpořit růst průmyslového sektoru, snížit rozpočtový deficit a stimulovat zahraniční investice do akciového trhu. MMF podpořil Egypt v boji proti pandemii covidu-19 finančními prostředky v hodnotě 2,77 mld. USD, které vláda čerpala v průběhu celého roku 2020.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Strategická poloha Egypta na křižovatce mezi Afrikou, Blízkým východem a Evropou nabízí možnosti v sektoru námořní infrastruktury. Země disponuje celkem 48 přístavy ve Středoziemním a Rudém moři, obsluhujícími až 90 % egyptského mezinárodního obchodu. Ty představují příležitosti nejen pro jejich modernizaci, ale také výstavbu logistických center, jakými jsou například zóny volného obchodu. Vnitrostátní letecká doprava především za pandemie covidu-19 významně pomohla snížit finanční ztráty v dopravním sektoru. Se sítí 28 civilních letišť a stále narůstajícím počtem přepravovaných pasažérů ročně vnímá vláda potřebu jejich rozšíření a modernizace. Velké investice se předpokládají převážně do oblasti IT, bezpečnostních systémů či řízení letecké dopravy. Ačkoliv vláda vynakládá velké prostředky na modernizaci a novou výstavbu železničních tratí, vlakových souprav či káhirského metra, jsou tyto zakázky z velké části již přerozděleny mezi velké francouzské, německé či ruské společnosti.

► Obranný průmysl

Obranný průmysl je i v dobách krize jedním z mála oborů, které si v Egyptě užívají stálý přísun financování. Několika českým firmám se již podařilo proniknout na egyptský trh, na kterém se uplatňují výrobci z celého světa. Jedná se především o malé ruční zbraně (pistole a útočné pušky), střelivo všeho druhu, výrobky duálního charakteru pro těžební potřeby (důlní výbušniny,

speciální chemikálie aj.). Roste také egyptský zájem o licenční výrobu. Státní vojenské továrny vyrábějí nejen vojenský materiál, ale věnují se významně i civilní výrobě. Vláda má za cíl zvýšit vlastní produkci vojenského materiálu a získat část afrického trhu. Aktuální bezpečnostní situace v Libyi a její dlouhé nechráněné hranice s Egyptem představují velkou výzvu, ale i příležitost pro inteligentní systémy a radarové technologie na ochranu hranic. Strategická místa, jakými je Rudé moře a Suezský průplav, stejně jako rozlehlá pouštní území u hranic s Izraelem a pásmem Gazy, vyžadují zvýšenou ochranu a představují příležitosti pro české pasivní obranné technologie.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

OSN předpokládá, že v případě celkového napuštění nově vybudované Velké etiopské přehrady obnovy (GERD) nebude do roku 2025 v Egyptě dostatek vody pro zásobování stále rostoucí populace. Průtok řeky Nilu klesne v důsledku naplnění GERD a špatného managementu vodních zdrojů pod 500 m³ na obyvatele. Vzhledem ke skutečnosti, že je řeka Nil hlavním vodním zdrojem využitelným pro zemědělství, hrozí v přímém důsledku problémy se zavlažováním tisíce hektarů zemědělské půdy a s tím spojený nedostatek základních potravin. Egyptská vláda se snaží minimalizovat dopady této krize a modernizovat management vodních zdrojů – zefektivnit zavlažování povodí Nilu a zajistit zodpovědné nakládání s vodními zdroji egyptskými farmáři. Již nyní spoléhá Egypt také na recyklaci odpadních vod a předpokládá se

v důsledku krize jejich rozšíření po celém povodí řeky. Zkušenosti již zavedených českých firem v zemi přispívají dobrému jménu českých firem z tohoto oboru.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V průběhu pandemie covidu-19 se potvrdilo, že současné kapacity nemocničních zařízení jsou v kritických chvílích nedostatečné. Již v prvních měsících pandemie došlo k přeplnění státních zdravotnických zařízení, které vyvolalo společenskou nespokojenost; vláda musela vyčleňovat jiné veřejné prostory pro ošetřování nakažených. Přesto však z důvodu pokynu vlády nebyly využívány soukromé nemocnice či zařízení určené pro bezpečnostní složky státu. Investice do zdravotnického sektoru dosahují pouze 1,5 % HDP, což se

projevuje velice špatným stavem státních nemocnic, ve kterých nejsou dodržovány standardy kvality a personál nemá k dispozici potřebné vybavení. Již nyní vláda investuje do rozšíření, ale také do modernizace zdravotnických zařízení (rozšíření kapacit, modernizace současné technologie, školení a servis) a předpokládá se pokračování trendu i v následujících letech. V dubnu 2021 byla například inaugurována tzv. Pharma City, rozprostírající se na více než 180 tisících m², je tvořena laboratořemi, skladními prostory a výrobními léků a zdravotnických zařízení.

Velvyslanectví ČR v Káhiře

e-mail: cairo@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/cairo

Etioapie

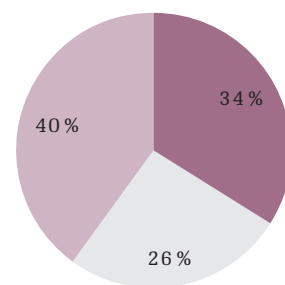
V případě Etiopie jsou největším přispěvatelem HDP a zdrojem zahraniční měny služby, zejména přeprava (Ethiopian Airlines) a turismus. Turistický ruch byl epidemií postižen velmi těžce, do země v hlavní sezóně přicestovalo jen minimum návštěvníků. Společnost Ethiopian Airlines, největší a nejúspěšnější přepravce v Africe, byla schopná se na novou situaci adaptovat a výrazně posílila nákladní přepravu (dle týdenního obrátu se dostala mezi TOP 10 aerolinek na světě). Z pohledu zemědělství, které tvoří až 84 % exportu, se zpočátku jednalo o dobrý rok z důvodu vydatných dešťů, zvětšení obdělávané plochy a vyššího využití hnojiv, nicméně následná invaze sarančat a narušení sklizně z důvodu ozbrojených konfliktů vrátila výnosy na úroveň předchozích let. Ekonomiku země ovlivňují výrazné inflační tlaky způsobené snížením vládních dotací pohonných hmot, postupnou devalvací etiopského birru a celkovou politickou nejistotou. Ekonomové se obávají ztráty důvěry zahraničních investorů kvůli politické situaci v zemi a postupnému přehodnocování a zpožďování velkých privatizačních projektů. Nová investiční pravidla představená Etiopskou investiční komisí rozšiřují sektory, do kterých mohou cizinci investovat, nicméně neobsahují nové stimulační nástroje.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	8,4	2,3	2,5	4,2	5,8
Veřejný dluh (% HDP)	62,1	72,5	71,9	71,0	69,6
Míra inflace (%)	15,8	20,1	17,3	16,0	14,7
Populace (mil.)	112,1	115,0	117,9	120,8	123,8
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	2 320,0	2 320,0	2 350,0	2 430,0	2 570,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-5,1	-5,7	-5,7	-5,9	-6,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-12,6	-10,4	-10,2	-10,0	-9,2
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7		

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

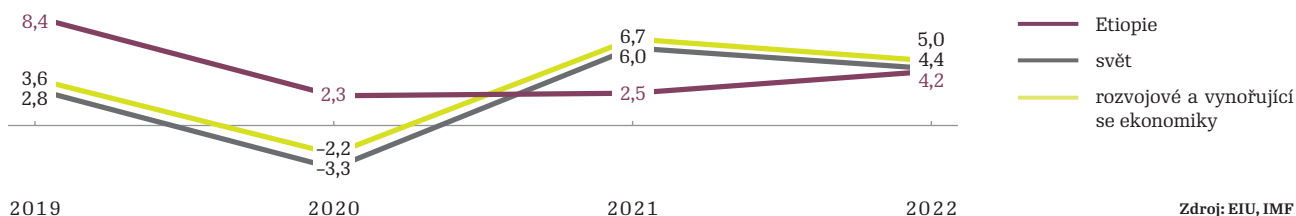
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Etiopská vláda v reakci na postižené hospodářství uvolnila finanční balíčky. Do podpory opatření proti covidu-19 putovalo 140 mil. USD a obecně do zdravotnictví dalších 400 mil. USD. Za účelem zamezit ztrátě pracovních míst v průmyslu, stavebnictví a službách vláda uvolnila 305 mil. USD, malým podnikatelům, malým a středním podnikům a velkým společnostem vláda rozdělila 1 mld. USD a dalších

540 mil. USD bylo vyhrazeno pro podporu potravinových a WASH programů. Celkem se výše finančních balíčků vyšplhala na 2,85 % HDP. Současně podnikala etiopská vláda fiskální opatření (významné daňové úlevy) a monetární opatření (Etiopská centrální banka uvolnila soukromým bankám 435 mil. USD pro restrukturalizaci dluhů a prevenci bankrotů).

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Vládní Growth and Transformation Plan II skončil ve finančním roce 2019/2020. Během roku 2020 vláda připravovala nový ekonomický plán „Ethiopia: An African Beacon of Prosperity“, jehož detaily zveřejnila v prosinci 2020. Kromě makroekonomických konsolidačních cílů jsou priority zaměřeny na diverzifikaci exportu, na lepší integraci do globálního hodnotového řetězce a na strukturální změnu etiopské ekonomiky (posílení role soukromého sektoru). Vláda hodlá mobilizovat domácí zdroje a omezit závislost na zahraničních vstupech. Plán se zaměřuje na udržitelnou urbanizaci, podnikatelské prostředí, investiční klima a životní prostředí.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Potenciál pro české výrobce je zejména v etiopské letecké vnitrostátní dopravě. Etiopie je druhou nejlidnatější zemí Afriky a význam vnitrostátních linek roste. Je zde příležitost účasti na výstavbě a upgradu stávajících regionálních letišť a na dodávkách malých letadel. Součástí desetiletého plánu Ministerstva dopravy Etiopie je taktéž zvýšení bezpečnosti dopravních komunikací a dodržování vyšších environmentálních standardů. Příležitosti existují díky plánům na podstatné rozšíření sítě veřejné dopravy, a to jak ve větších městech, tak mezi jednotlivými regiony.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Další rozvoj těžby, její modernizace, efektivní využití nerostů, hledání exportních příležitostí a podpora domácí poptávky je dle Ministerstva dolů a ropy Etiopie vládní prioritou. Těžební sektor hraje důležitou roli i v nově vydaném desetiletém ekonomickém plánu. Jedním z cílů je zvýšit příjem z exportu nerostů až na úroveň 17 mld. USD v roce 2030. Pro investory jsou připraveny zvýhodněné daňové balíčky a speciální celní podmínky pro dovoz strojů atd. Vláda se těžební sektor snaží

podpořit i prostřednictvím intenzivnější spolupráce s akademickou sférou. Mezi priority patří posílení těžby materiálů, které jsou dále využitelné v zemědělství (např. potaš) a stavebnictví. Etiopie má mj. kvalitní zdroje sklářských písků, nápojové sklo i okenní tabule se však dovážejí. V návaznosti na těžbu a v souvislosti s rozvojem nápojářského průmyslu a stavebnictví se otevírají příležitosti dodávek technologie výroby lahví a průmyslového skla.

► Energetický průmysl

V roce 2017 měla Etiopie instalovanou výrobní kapacitu elektrické energie 4,3 GW, což ji řadí na třetí místo v Africe. Etiopie je také jednou z mála afrických zemí, které elektřinu vyvážejí. Dle národních plánů má Etiopie i nadále posilovat svou roli regionálního energetického centra. Poptávka po elektřině stoupá i díky rozvoji industriálních parků a rostoucí populaci. Potenciál vodních elektráren je 45 GW a geotermální energie 7 GW, přes 80 % je nevyužito. Země má ambiciózní „National Electrification Program“ s cílem zpřístupnit elektrickou energii lidem žijícím mimo hlavní síť na venkově do roku 2025. Existuje

potenciál pro dodávky generátorů, transformátorů a dalších komponentů pro přenosové sítě. Konkurence, jak z Asie, tak z Evropy, je ovšem intenzivní, většina firem dovážejících tyto výrobky má v Etiopii trvalé zastoupení. V případě velkých vládních tendrů na dodávky přenosových soustav je většinou poptávána dodávka na klíč. Více než 90 % elektrické energie v Etiopii pochází z hydroelektráren, druhým největším zdrojem jsou pak elektrárny větrné. Vedle projektů velkých hydroelektráren rostou rovněž investice do menších vodních a solárních elektráren, které by doplnily národní energetickou strukturu bez nutnosti napojení na celostátní elektrickou síť a které by zásobovaly odlehlé komunity.

► Obranný průmysl

Dvoustranná spolupráce v oblasti obranného průmyslu má téměř stoletou úspěšnou tradici a reputace českých firem v zemi je velmi pozitivní. Etiopie je i přes složitost aktuálního politického vývoje bezpečnostním stabilizačním prvkem Afrického rohu a de facto vojenským hegemonem regionu. Nutnost modernizace armády a nákupu nejnovějších technologií jen podtrhly vojenské operace na severu země. Vojenské výdaje zauímají významné místo ve státním rozpočtu, jejich financování je tedy zajištěné. Příležitost ke spolupráci je zejména ve vojenském letectví, v renovaci a upgradu dříve dodané techniky východní provenience, v systémech navádění letadel a sledování letového provozu, v radarové ochraně letišť a v radiokomunikaci, v dodávkách výcvikových středisek a trenažérů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Nedobrá stav etiopského zdravotnictví je dlouhodobý. Epidemií covidu-19 byl nicméně zvýrazněn a veřejně poodhalen. V zemi nejsou výroby medicínálních plynů, nemocnice nemají stacionární generátory medicínálního kyslíku, nejsou zde ani použitelné mobilní kyslíkové jednotky. Etiopské zdravotnictví je z velké většiny státní a ministerstvo zdravotnictví se bude snažit alespoň významné nemocnice v regionech vybavit kyslíkovými

generátory a nejlépe komplexními rozvody plynů. Kyslík je aktuálně prioritou etiopského zdravotnictví. Etiopie má špatné zkušenosti s dodávkami zboží nízké kvality od některých východoasijských dodavatelů a u některých technologicky složitějších zdravotnických prostředků preferují vyšší kvalitu. V zemi je nedostatek alespoň standardně vybavených jednotek intenzivní péče a laboratorní techniky. Kromě zdravotnictví patří mezi priority domácího rozvoje i farmaceutický průmysl. Pro investory a dodavatele vybavení jsou připraveny zvýhodněné celní a daňové podmínky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Existuje poptávka po traktorech, polních strojích, sušičkách, čističkách a třídičkách zemědělských plodin. Budou zapotřebí zpracovatelské jednotky směřované na výrobu potravin, výrobu nápojů, textilní průmysl a průmysl zpracování kůže až na finální produkty. Konkrétně je poptávka po pěstírnách kuřat, jateční technologii a vybavení, linkách na výrobu ovocných nápojů, textilních strojích, kožedělné technologii a kůži zpracujících strojích. Na tento průmysl je návazně poptávka na balicí technologie, nejen pro domácí trh, ale takové, které umožní export, včetně sklářských technologií zejména na výrobu lahví, které Etiopie kupuje. Slabinou etiopského zemědělského a následného zpracovatelského průmyslu je, že místní kvalitní suroviny nejsou v zemi zpracovávány tak, aby odpovídaly normám EU. Do finálních destinací se proto reexportují například přes Indii a jiné země, kde se dočišťují a přepracovávají. To ubírá Etiopii zisk z přidané hodnoty, což se vláda usilovně snaží změnit. Budované agro-průmyslové komplexy mají být mamutími výrobními zónami, do kterých budou proudit surové zemědělské vstupy a vycházet z nich hotové výrobky s vyšší přidanou hodnotou, včetně textilu, obuvi, potravinových polotovarů a nápojů.

Velvyslanectví ČR v Addis Abebě
e-mail: victoria@honorary.mzv.cz
www.mzv.cz/addisababa

Ghana

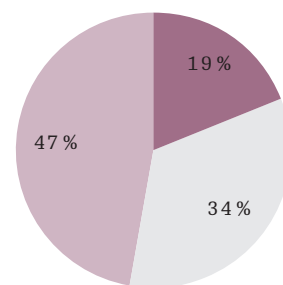
Přestože loňský rok 2020 přinesl enormní tlak na státní pokladnu zejména kvůli opatřením v souvislosti s covidem-19 a také z důvodu, že se jednalo o rok volební a vláda začala investovat do mnoha projektů, zejména z oblasti zdravotnictví a infrastruktury (státní dluh se momentálně pohybuje okolo 75 % HDP), vláda projevuje zájem dále masivně investovat do některých odvětví v rámci deklarace „Ghana beyond aid“. Vláda v rámci této deklarace vypracovala program „Ghana CARES“, z něhož by měla investovat 100 miliard GHC s cílem transformovat, revitalizovat a modernizovat ekonomiku a vrátit ji na příští 3 roky k vysokému a trvalému růstu. Vláda má dále za cíl pokračovat v agendě rychlé industrializace s cílem přeměnit strukturu ghanské ekonomiky závislé na vývozu surovin na průmyslovou ekonomiku s vyšší přidanou hodnotou. Ghana je odhodlána plně využít výhod Africké kontinentální zóny volného obchodu, aby se v zemi více vyrábělo a vyváželo do Afriky i mimo ni. Přestože má vláda ambiciózní plány, v důsledku zpomalení světové ekonomiky došlo k výrazným výpadkům z příjmů ropy, produkce kaka, turistického ruchu, dovozních cel a dalším výpadkům v příjmech z daní. Rovněž objemy obchodů, jak domácích, tak zahraničních, se v důsledku pandemie snížily. Ghana zaznamenala výrazné snížení objemu obchodu zejména s Čínou, která pro Ghanu představuje největšího exportéra a zároveň druhého největšího importéra. Rovněž toky plánovaných přímých zahraničních investic se v roce 2020 zpomalily kvůli nejistotám spojeným s covidem-19. Inflace se předpokládá v roce 2021 stabilní v rozmezí 8,1–9,9 %, růst, dle některých světových agentur, okolo 1,9 % HDP. Ghana je jednou z prvních afrických zemí, která začala očkovat své obyvatele, pandemická situace je prozatím stabilizovaná.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	6,5	-0,2	1,9	2,6	3,2
Veřejný dluh (% HDP)	64,8	76,8	72,2	69,8	70,1
Míra inflace (%)	8,5	9,9	8,1	8,5	8,9
Populace (mil.)	30,4	31,1	31,8	32,4	33,1
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	5 651,9	5 620,0	5 700,0	5 830,0	6 030,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-1,9	-1,3	-1,2	-1,6	-2,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	2,3	2,0	2,8	2,2	1,5
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

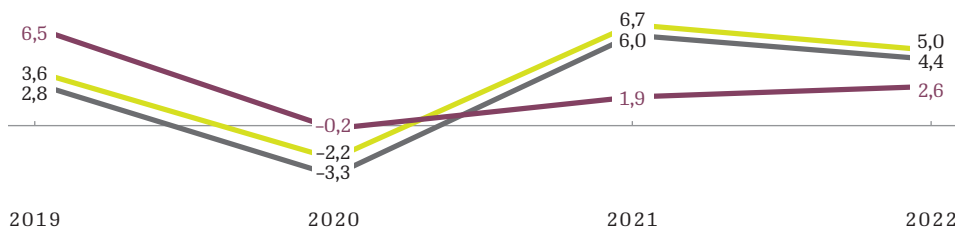
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Ghana
svět
rozvojové a vynořující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

V rámci opatření k odstranění rozpočtového schodku vytvořeného dopady pandemie koronaviru přijala ghanská centrální banka ustanovení o nouzovém financování, které jí umožní letos podpořit vládu až do výše 10 mld. GHC. Také Mezinárodní měnový fond (MMF) schválil ghanské vládě výplatu 1 mld. USD, která má být čerpána v rámci nástroje rychlého úvěru. Vláda na druhé straně za účelem snížení přímého dopadu na podniky by měla vydat 3 mld. GHC na podporu průmyslu, zejména farmaceutického, dále pohostinství, služeb a výroby. V rámci toho vláda zavedla Coronavirus Alleviation Program (CAP) v hodnotě 1 mld. GHC, který byl zahájen 19. 5. 2020 a jehož prostřednictvím si mohou malé a střední podniky v zemi zažádat o státní dotaci. Dále by vybraným podnikům banky měly poskytnout šestiměsíční moratorium na hlavní splátky a snížení úrokových sazeb o 2 %. Ghanský úřad pro správu příjmů také poskytne úlevu malým podnikům a domácnostem. Ta zahrnuje prodloužení lhůt splatnosti pro placení daní ze 4 měsíců na 6 měsíců po skončení fiskálního roku, podporu daňových poplatníků, aby platili své daně bankovními převody, dále prominutí penále těm daňovým poplatníkům, kteří do 30. června 2020 vyrovnají své nesplacené dluhy, a dále vyjmutí zboží určené pro boj s koronavirem z DPH a povolení odpočtů darů související s covidem-19 jako povolený náklad pro daňové účely.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Vláda implementovala národní plán připravenosti na mimořádné události a reakce na covid-19 (EPRP), který byl z velké části financován ze 100 mil. USD ze Světové banky. Vláda dále zavedla program pro zmírnění dopadů covidu-19 (CAP) s cílem řešit sociálně-ekonomický dopad této pandemie na domácnosti a podniky. V rámci tohoto programu vláda od dubna do konce prosince roku 2020 podstatně dotovala náklady na elektřinu a vodohospodářské služby a během částečné uzavírky poskytovala přiděly potravin zranitelným skupinám. Vláda také iniciovala program (Coronavirus Alleviation Programme – Business Support Scheme), aby poskytla zvýhodněné půjčky a další související podporu mikropodnikům a malým a středním podnikům. I když nejsou výdaje na boj s covidem-19 snadno dostupné, odhadují se na 1–3 % ghanského HDP. V důsledku těchto opatření vláda navrhuje zavést novou 1% daň u sazby DPH a zdravotního pojištění, která by měla pokrýt zejména náklady na nákup vakcín.

► Automobilový průmysl

V automobilovém průmyslu v Ghaně do značné míry dominuje prodej a nákup ojetých vozidel, nicméně dovoz nových automobilů do Ghany každoročně roste o 10 %, zároveň se v zemi zvyšuje také dovoz automobilových dílů a komponentů. Ghanská vláda přijala zákon o automobilech, který dává právní rámec pro montáž vozidel v zemi. Očekává se, že podrobný politický rámec sníží dovoz vozidel, který každoročně činí 85 000 a stojí více než 1 mld. USD. To také znamená, že všichni investoři, se zaměří na zřízení závodů na montáž

automobilů a budou mít daňové úlevy. V důsledku toho se dovozní cla na nová osobní vozidla, SUV a další nákladní vozidla zvýší na 35 procent. Tři automobilové společnosti, Volkswagen, Toyota a Nissan, podepsaly dohody s vládou o zřízení závodů na montáž vozidel v Ghaně a signalizovaly zahájení hromadné výroby.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Prezident vyhlásil rok 2021 za „druhý rok silnic“. Toto prohlášení má i nadále upřednostňovat

výstavbu silnic a další potřebné infrastruktury, zejména by mělo dojít k rekonstrukci klíčových mostů, nadjezdů a dalších staveb. Lze očekávat, že poptávka po těchto mostech poroste, protože umožňují přístup k zemědělské půdě, která je v Ghaně obdělávána jen asi ze 13 %. Ghana též plánuje zřízení vlajkového národního dopravce (aerolinie) se strategickou účastí zahraničního partnera. Dále se plánují investice do meziměstské dopravy, vláda poskytla 100 nových meziměstských autobusů pro společnost Metro Mass Transit Limited a 100 autobusů pro společnost Intercity STC Coaches Limited.

► Obranný průmysl

Zejména zhoršující se bezpečnostní situace v okolních zemích nutí vládu do větších investic v oblasti obranného průmyslu. Hlavním cílem strategického plánu je modernizace ghanských ozbrojených sil, na kterou ghanská vláda dlouhodobě vyčlenila ještě před pandemií 145 mil. USD. V rámci této modernizace by měly být vojákům pořízeny ruční zbraně a munice, nová armádní obrněná vozidla, padáky a další armádní doplňky. Potenciál existuje v oblasti oprav a modernizací vrtulníkové techniky, dodávek lehkých transportních letounů, výcviku pilotů či oprav a modernizací pozemní techniky. Mezi dlouhodobější plány Ministerstva obrany patří podpora a zapojení se do mírotvorných operací OSN a posílení vnitřní bezpečnosti v zemi, včetně zesílení ochrany ropného průmyslu v západní části země.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Vláda zahájila výstavbu 16 integrovaných zařízení na recyklaci a zpracování pevného odpadu, zahájily se též přípravné práce na řadě projektů zásobování vodou po celé zemi. Vznikl program „toalet pro domácnosti a instituce“ s cílem omezit problémy otevřeného vyprazdňování. Životní prostředí a odpadní a vodohospodářský průmysl se dostává do popředí zájmu, v příštích letech se plánují investice do spaloven odpadu s výrobou energie a dalších technologií na zpracování odpadu.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V rámci zvládnutí pandemie covidu-19 vláda iniciovala takzvanou „Agendu 111“, která by měla zajistit výstavbu 101 nemocnic v obvodech bez nemocnic, 7 regionálních nemocnic a 2 psychiatrických nemocnic. Program byl zahájen v loňském roce a výstavba mnoha nemocnic již probíhá. Kromě této výstavby se nabízí možnosti v oblasti následného vybavení těchto zařízení jak technologiemi, tak léky a dalším materiálem. Ghanský zdravotnický sektor se potýká s mnoha problémy, ať už je to zastaralé vybavení, nebo úplná absence nemocnic v určitých regionech. Také je zde nedostatek zdravotnického personálu, který často jezdí pracovat do ciziny. Léčiva jsou ve velké míře dodávána z Indie a Číny, neboť trh je citlivý na cenu.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Jedná se o jeden z nejdůležitějších sektorů ekonomiky, který zaměstnává až 70 % pracovní síly a podílí se na 24 % HDP země. Prioritním cílem současné vlády je zajistit soběstačnost v produkci rýže, kukuřice a sójových bobů a vláda usiluje o zajištění finančně dostupné zemědělské techniky pro drobné a střední zemědělce zejména se situací covidu-19. V předchozích letech bylo z ČR dovezeno více než 1 200 kusů malotraktorů a příslušenství. V letech 2019–2020 bylo dodáno dalších několik stovek kusů, a lze proto předpokládat další poptávku po traktorech a náhradních dílech. Další prioritou vlády v oblasti zemědělství je omezení závislosti na dovozu potravin. Každoroční dovoz cukru do Ghany činí 400 mil. USD (zhruba 80 % veškerého cukru se dováží) a existuje potřeba výstavby nových cukrovarů nebo revitalizace již nefungujících, postavených experty z ČR v 80. letech minulého století. Ghana sice znovuotevřela továrnu na výrobu třtinového cukru, ale zdejší produkce zdaleka nedokáže uspokojit poptávku. Vzhledem k tomu, že dovoz drůbežního masa dosáhl v roce 2018 čísla 250 tis. tun, je zde snaha o podporu vlastní produkce drůbežního masa a vajec, což představuje poptávku zejména po krmivu, umělých hnojivech a zpracovatelské technologii. Současné evidujeme poptávku po dovozu živého

hovězího dobytka za účelem vlastního chovu, který by zajistil část produkce čerstvého masa a mléka. Další možností je dovoz konzerv, salámů a jiných masných výrobků. Poptávka po těchto výrobcích je dána jednak 90 % dovozem masa do země a zároveň minimální produkcí výrobků z masa. Vláda též chce omezit vývoz kakaových bobů zejména do Švýcarska a chce vytvořit podmínky pro vlastní výrobu čokolády.

► **Železniční a kolejová doprava**

V Ghaně bylo v únoru 2017 zřízeno nové ministerstvo pro rozvoj železnice. Hlavní cíle ministerstva, definované v „Hlavním plánu pro železnice Ghany“ z roku 2013, jsou propojení největších měst Ghany a využití Ghany pro přepravu zboží z vnitrozemských afrických zemí, jako je Burkina

Faso, k přístavům v Temě a Takoradi a opačně. Dále poskytnutí přepravní cesty pro transport nerostných surovin z oblastí jejich ložisek, jak ve vnitrozemí (mangan, bauxit, železná ruda), tak i na pobřeží (ropa a zemní plyn). V prioritním plánu je výstavba 1 394 km železnic v objemu 7,8 mld. USD, které mají pocházet především ze zahraničních investic. V plánu je také záměr vybudovat tramvajový systém v Akkře a Kumasi. Zároveň by mělo dojít k rozšíření dopravní infrastruktury, mělo by dojít k rekonstrukci klíčových mostů, nadjezdů a dalších staveb.

Velvyslanectví ČR v Akkře

e-mail: accra@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/accra

Jihoafrická republika

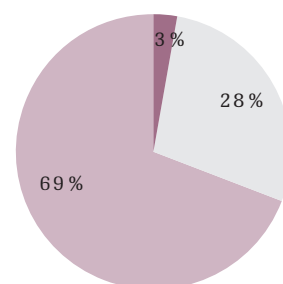
Navzdory tomu, že se JAR již před pandemií covidu-19 nacházela v tzv. technické recesi a její průměrný růst HDP za poslední dekádu činil pouhých 0,9 %, jihoafrická ekonomika se od začátku roku 2021 zotavuje rychleji, než se prvotně očekávalo. Záporný růst HDP se v roce 2020 zastavil na hodnotě -7 % a k hlubšímu poklesu nedošlo především kvůli růstu ceny nerostných surovin, které představují více než 30 % jihoafrického exportu, což v rozpočtovém roce 2020/21 významně přispělo k o 100 mld. ZAR (cca 151 mld. Kč) vyššímu příjmu státní pokladny, než jihoafrické ministerstvo predikovalo koncem roku 2020. Příznivá exportní situace společně s globálně i lokálně sníženou agregátní poptávkou mají pak za následek kladnou hodnotu bilance běžného účtu. I tak se však jedná o největší ekonomickou krizi v JAR za posledních 100 let. Míra zadlužení vůči HDP převyšuje 80 % a správa státního dluhu se tak dramaticky prodražuje; v současnosti na ni připadá přibližně 12,3 % státního rozpočtu. Všechny tři přední ratingové agentury, tj. Moody's, Fitch a S&P, hodnotí dluh JAR mimo investiční pásma. Nezaměstnanost zůstává i nadále palčivým sociálním i politickým problémem, neboť tato v roce 2021 atakuje hranici 35 %. Za nelichotivou ekonomickou situací JAR stojí především neochota vládnoucí strany ANC přijmout nutné strukturální reformy mimo jiné zefektivňující veřejnou správu.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	0,2	-7,0	2,0	2,2	2,5
Veřejný dluh (% HDP)	63,3	80,0	83,2	86,8	86,7
Míra inflace (%)	4,1	3,2	3,7	4,5	4,2
Populace (mil.)	58,6	59,3	60,0	60,8	61,5
Nezaměstnanost (%)	28,7	29,2	34,8	35,1	35,2
HDP na obyvatele (USD, PPP)	13 340,6	12 488,0	12 780,0	13 160,0	13 650,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-10,7	4,0	-4,0	-7,5	-7,5
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	2,7	16,7	8,1	3,7	4,4
Průmyslová produkce (%)	-0,9	-11,3	2,0	2,5	3,5
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V rámci prevence šíření viru vláda vyhlásila dne 27. března 2020 stav národní katastrofy, zmrazila veškeré sociální a ekonomické aktivity na dobu více než dvou měsíců a následně přistoupila k postupné obnově ekonomických aktivit v rámci pěti úrovní (5-1). Na obnovu hospodářství schválila vláda

podpůrný „balíček“ ve výši 500 mld. ZAR (cca 755 mld. Kč), což představuje zhruba 10 % jihoafrického HDP, skládající se z daňových úlev, náhrady příjmů, přímého financování a státem garantovaných půjček pro podnikatele. Dále pak od mezinárodních finančních institucí JAR v minulém roce dostala podporu převyšující 90 mld. ZAR (cca 136 mld. Kč).

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Jako sektory s maximální státní podporou, tzv. prioritní, vláda označila zemědělský a potravinářský, energetický, a to včetně obnovitelných zdrojů, důlní a těžební, zdravotnický a farmaceutický průmysl. Trvalou podporu mají investice do výroby a služeb napříč sektory. Dále pak stavebnictví a informační technologie. Velký důraz je pak v neposlední řadě kladen na obnovu ekonomického růstu skrze masivní investice do infrastruktury. V souvislosti se zvýšením nezaměstnanosti a možným růstem kriminality lze očekávat zvýšenou poptávku po vybavení a technologiích v oblasti bezpečnostního sektoru. K realizaci dodávek pro jihoafrický trh je nutné nalézt lokálního partnera, distribuční firmu, popřípadě založit místní pobočku. Zahraniční společnosti obvykle soutěží o státní zakázky skrze místní entitu, jelikož jihoafrické státní podniky standardně nenakupují přímo od zahraničních dodavatelů.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Jihoafrický export je převážně závislý na vývozu surovin, a proto vláda v současné koronavirové krizi deklarovala maximální podporu těžařskému odvětví a prohlásila důlní a těžební průmysl za klíčové pro národní hospodářství. Příležitosti pro české společnosti lze do budoucna spatřovat v dodávání inovativních technologií a řešení extrakce minerálů, ale i související komplexní řešení v oblasti energetické soběstačnosti dolů (kvůli častým výpadkům elektrického proudu), geologického průzkumu, ochrany zdraví a bezpečnosti objektů apod.

► Energetický průmysl

V minulém roce sužovaly jihoafrickou společnost i firmy pravidelné výpadky elektrického proudu související s potížemi energetického státního koncernu ESKOM. Přitom nutnost energetické soběstačnosti a stability sítě jsou z hlediska výrobního procesu a udržení atraktivity pro investory naprosto klíčové předpoklady, což si jihoafrická vláda uvědomuje. Schválená energetická strategie

(tzv. IRP 2030) počítá s navýšením podílu zelené energie do roku 2030 až na 40 %. Podstatné je, že Jižní Afrika nehodlá od svého závazku podpory zelené energie ustupovat ani s ohledem na stávající krizi. Nejvíce obnovitelné energie se má generovat pomocí větrných elektráren, avšak celou řadu příležitostí pro investory představuje oblast solární energie, vodní či tzv. „waste-to-energy“. V plánu je zavádění čistší formy uhelné energie. Mimo jiné se jedná o technologie zachycování, využívání a skladování emisí CO₂. Dále se počítá s výstavbou několika menších a účinnějších uhelných elektráren, jelikož revitalizace mnohých stávajících by byla nerentabilní. Postupné nahrazování diesellových záložních elektráren plynovými může taktéž představovat příležitosti pro české dodavatele z této oblasti. Další významné příležitosti pro české společnosti znamenají řešení v oblasti ukládání energie z obnovitelných zdrojů (tzv. „energy storage“).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V souvislosti s pandemií se všeobecně zvýšila poptávka po zdravotních výrobcích protiinfekční

povahy, izolačním, dezinfekčním, ochranném, hygienickém materiálu apod. Od roku 2019 vláda připravuje implementaci schváleného plánu na zavedení systému povinného zdravotního pojištění (tzv. NHI), jenž má umožnit přístup ke zdravotnickým službám širokým vrstvám. Prezident Ramaphosa prohlásil, že současná krize může být katalyzátorem tohoto procesu.

Do budoucna to bude znamenat zvýšenou poptávku po zdravotnickém materiálu a vybavení pro státní zdravotnická zařízení a nemocnice a příležitosti pro dodavatele chytrých, technologicky vyspělých, českých řešení a výrobků.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

V průběhu pandemie covidu-19 více než předtím vyvstala otázka nutnosti zajištění potravinové soběstačnosti. Vláda oznámila investice do živočišné výroby, zemědělských farem a dotace pro zemědělce. Pro české firmy se nabízí příležitosti v oblasti dodávek technologií pro zemědělskou výrobu včetně kompletních řešení zemědělských farem na klíč, skladování a výrobu potravin, zejména mléčných a masných výrobků. Příležitosti taktéž existují pro dodavatele trvanlivých potravin, konzerv, paštik, nápojů apod.

► **Železniční a kolejová doprava**

Stávající zastaralá železniční síť dlouhá přibližně 27 000 km a související infrastruktura byly z větší části vybudovány před rokem 1994. V současnosti vyžadují investice do oprav a údržby kolejní sítě, značení, signalizace, obnovy a renovace vozového parku a související infrastruktury. Vláda dlouhodobě deklaruje plány na investice do železniční dopravy nákladů a osob. Ministerstvo dopravy prostřednictvím státních železničních a dopravních společností PRASA (osobní přeprava) a TRANSNET (nákladní přeprava) plánuje výměnu stávajících dosluhujících kolejí standardu (RN45-E1) na kvalitnější odolnější profily (60E1-2). Pro české společnosti znamenají tyto záměry vlády příležitosti účastnit se probíhajících či připravovaných projektů, jako například výroby jihoafrických lokomotiv jihoafricko-francouzského konsorcia Gibela-Alstom, možnosti dodávek řídicích, bezpečnostních aj. technologií pro vlaky, signalizačních systémů, vybavení vozů a lokomotiv či rekonstrukce a modernizace stávající kolejové sítě.

Velvyslanectví ČR v Pretorii

e-mail: commerce_pretoria@mzv.cz

www.mzv.cz/pretoria

Keňa

Keňa prodělává vlivem proběhlé globální pandemie vážný ekonomický šok. V reálném ohrožení se ocitlo více než 3 mil. pracovních míst, a to kvůli devastujícímu vlivu na dva hlavní sektory ekonomiky, tj. export květin a cestovní ruch. Keňa dodávala jednu třetinu všech růží prodaných v EU. Řezané květiny tvořily po čaji druhý největší keňský exportní artikl a přispívají ke zhruba 1 % HDP země. Odvětví bylo zároveň jedním z největších zdrojů zaměstnanosti v zemi. Výnosy z cestovního ruchu tvořily vedle čaje a květin další hlavní zdroj příjmů deviz, odvětví zároveň zaměstnávalo více než 1,2 mil. lidí.

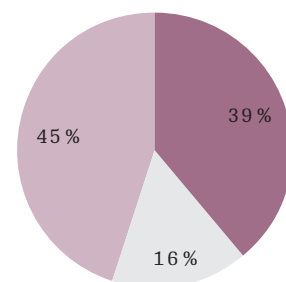
Výše uvedené ekonomické šoky pak mají přirozeně negativní vliv na státní finance, jejichž stav byl již před samotnou pandemií považován za neudržitelný. Úroveň zadlužení rovněž přesahuje MMF doporučenou hranici 50 % HDP pro země s ekonomickým rozvojem na úrovni Keni. Dluh je financován z více než 50 % prostřednictvím finančních trhů, a to v USD. To vše vytváří možné předpoklady, že by Keňa nemusela být vzhledem k výpadku na straně příjmu, možnému oslabení měny a sníženému zájmu finančních trhů refinancovat úvěry schopna splácet své mezinárodní finanční závazky. Negativní dopad pandemie na veřejné finance se odrazil do revize rozpočtového deficitu na období 2020/21, která je výrazně vyšší než původní předpoklady (ze 4,9 % HDP na 7,5 % HDP). Reálně se však očekává ještě větší schodek, a to ve výši nejméně 9 % HDP vzhledem k poklesu HDP (oproti růstu v původních projekcích státní pokladny). Výše deficitu odráží prudký pokles příjmů a mírně vyšší výdaje zaměřené na zmírnění dopadů pandemie. Daňové příjmy utrpěly snížením podnikatelské činnosti a ztrátou pracovních míst, jakož i opatřeními v oblasti úlevy daní.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	5,4	-0,5	2,1	3,6	4,5
Veřejný dluh (% HDP)	59,6	65,8	71,0	81,6	86,2
Míra inflace (%)	5,9	5,4	5,7	6,1	6,2
Populace (mil.)	52,6	53,8	55,0	56,2	57,5
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	4 521,5	4 490,0	4 540,0	4 690,0	4 900,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-5,6	-4,7	-5,0	-4,9	-5,4
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-10,7	-9,6	-10,5	-11,2	-11,9
Průmyslová produkce (%)	4,6	-1,4	2,5	4,0	5,5
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

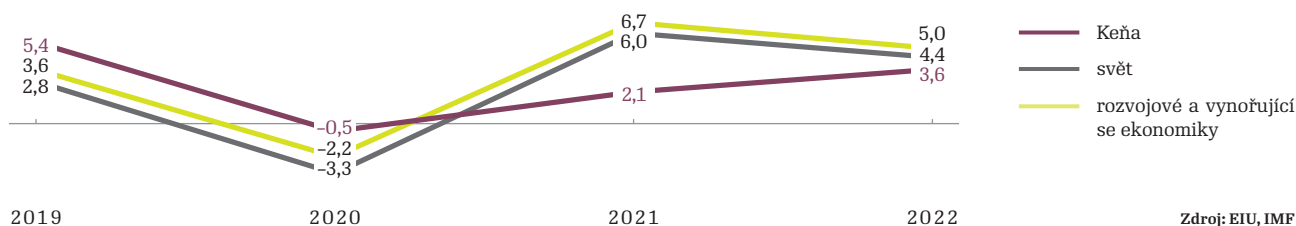
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda vyčlenila 40 mld. KSh (0,4% HDP) do fondů na posílení kapacit boje s epidemií, tj. na dohled, laboratorní služby, izolační jednotky či potraviny pro rodiny v sociální nouzi. K posílení ekonomiky byly z těchto prostředků vyčleněny fondy na urychlení plateb stávajících závazků státu v rámci udržení likvidity podnikové sféry. K přímému posílení ekonomiky pak bylo vyčleněno 53,7 mld. KSh (0,54% HDP). Pod heslem „Build Kenya, Buy Kenya“ vláda deklaruje, že převážná většina prostředků bude využita na posílení zaměstnanosti (například vytvoření 200 tis. pracovních míst pro mládež, přičemž se jedná o hrubou manuální práci typu výkopové práce) či nákupů vybavení od keňských výrobců (například 25 tis. dřevěných školních tabulí). Vláda dále snížila nejvyšší sazby daně z příjmu a sazby daně z příjmu právnických osob u rezidentských firem na 25 % (z 30 %) a snížila daň z přidané hodnoty na 14 % (z 16 %). Daňové úlevy jsou dočasné – růst se očekává, jakmile nastane ekonomické oživení.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Přestože je vyhlášený ekonomický plán zaměřen především na vytváření pracovních míst a příležitostí pro dodávky od domácích firem, v rámci některých opatření by se měly nabízet možné příležitosti i pro české firmy.

► Obranný průmysl

Potenciál pro dodávky obranného průmyslu vyplývá z hrozby teroristických útoků ze strany somálských Al Shabaab. Z tohoto důvodu bude vláda i v postcovidovém období věnovat vysokou pozornost i finanční prostředky na vybavení armády i policie. Ministerstvo obrany dostane pro současný fiskální rok přiděleno 115,48 mld. KSh, tj. obdobnou částku jako v předchozích dvou letech (121 mld., respektive 116 mld.), a to i přes negativní dopad pandemie covidu-19 na keňskou ekonomiku. V rámci rozpočtu však bude zásadně navýšena částka na strategické výdaje. Keňa se tak i přes dopady krize drží svého pětiletého plánu technické modernizace vybavení armády a zůstává stejně jako v posledních pěti letech i nadále regionálním lídrem jak ve velikosti rozpočtu, tak i v dynamice růstu výdajů.

S rozvojem se počítá i v případě policie. Rozvojový program Vize 2030 / Vision 2030 počítá s navýšením počtu policejních složek tak, aby se Keňa přiblížila hranici 1:450 (jeden policista na 450 obyvatel doporučených OSN). Navyšování počtu policistů představuje příležitost pro dodavatele

z oblasti obranného průmyslu. Nabízí se tak možnost dodávek policejní techniky a vybavení či opravy a modernizace policejních vrtulníků.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnictví bylo ještě před vypuknutím pandemie vládní prioritou. V rámci ekonomických opatření přijatých vládou bylo potvrzeno prioritní postavení sektoru pro následující období. Kromě programu Kenya Health Policy (2014–2030), který definuje dlouhodobý záměr dosáhnout všeobecného pokrytí základních zdravotnických služeb, které by odpovídaly standardu země střední úrovně příjmů. Záměr dosažení všeobecné zdravotní péče byl potvrzen i v rámci opatření pro boj s následky krize. Díky navýšení výdajů se tak má počet pojištěnců zvýšit ze současných 16 mil. na 25 mil. pojištěnců. Zvýšené výdaje do zdravotnictví představují příležitost pro české dodavatele vzhledem k tomu, že většina zdravotních zařízení se do Keni dováží. Projekty v sektoru zdravotnictví jsou rovněž finančně podporovány ze strany Světové banky. Kromě veřejného

zdravotnictví existují příležitosti i v oblasti dodávek pro soukromé nemocnice. Neuspokojená poptávka po soukromých zdravotních službách dosahuje 100 mil. USD (10 tis. Keňanů vyjíždí ročně za zdravotní péčí do zahraničí s tím, že v průměru utratí za zahraniční péči 10 tis. USD). V postcovidovém období lze očekávat, že poptávka po levnějších službách poskytovaných domácími soukromými zdravotnickými zařízeními se navýší na úkor dražších zahraničních služeb.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství zaměstnává 75 % pracovní síly a na tvorbě HDP se podílí plnými 30 % (tento podíl, na rozdíl od ostatních zemí regionu východní Afriky, za posledních 5 let dokonce o 5 % vzrostl). Vývoz čaje, kávy a čerstvých květin tvoří spolu s cestovním ruchem pilíře keňské ekonomiky. Význam odvětví pro keňskou ekonomiku se nezmění ani v postcovidovém období. V zemi existuje i relativně vyspělý agro-průmysl. V rámci programu ekonomického oživení keňské ekonomiky z následků globální pandemie získá keňské zemědělství ve fiskálním roce 2020–2021 rozsáhlou finanční podporu. Ministerstvo financí navrhlo uvolnit pro sektor zemědělství během příštích dvanácti měsíců finanční prostředky v rozsahu 52,8 mld. KSh (528 mil. USD), které mají podpořit hospodářskou činnost zemědělských podniků.

Mechanizace a nové technologie pro zemědělskou prvovýrobu v Keni představují další příležitosti. Zemědělství se navíc stále potýká s řadou problémů a země není stále schopna zabezpečit dostatek potravin pro keňskou populaci, a zemědělské komodity se tak musí do země dovážet. To se projevilo i v období pandemie, kdy se vzhledem ke špatnému uskladnění většina strategických zásob kukuřice zkazila a nebyla vhodná ke krmení ani domácích zvířat. Situace kolem uskladnění píce, která se projevila i během krize covidu-19, není v Keni ojedinělým jevem. Každoročně chybí farmářům krmivo, vzhledem k tomu, že keňští zemědělci nevyužívají v období dešťů metody silážování krmiva. Problém nedostatku potravin je navíc spojen s nedostatečným zavlažováním. Pouze 2 % zemědělské půdy jsou zavlažována, což je i na subsaharskou Afriku málo (průměr činí 6 %). Vládní výdaje na rozvoj zemědělství by se měly zásadně navýšit ze současných 2 % minimálně na průměrnou úroveň ostatních zemí subsaharské Afriky, která je dvojnásobná. Dodávky zemědělských technologií tak představují příležitosti pro české dodavatele.

Velvyslanectví ČR v Nairobi

e-mail: nairobi@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/nairobi

Mali

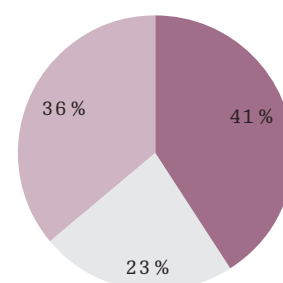

Koronavirová pandemie zasáhla Mali relativně málo. Proto nejsou ani ekonomické statistiky letošního prvního čtvrtletí touto krizí téměř ovlivněny. Malijská ekonomická aktivita obecně kolísá především s nárůstem a poklesem ceny zlata a cen zemědělských komodit. Ve vývozu zboží dominuje právě již zmíněné zlato se 72% a bavlna s 12%. Mali se dále, z důvodu diverzifikace příjmů v cizích měnách vázaných na zlato, snaží rozvíjet těžbu železné rudy, nicméně tempo tohoto odvětví závisí do velké míry opět na příznivých světových cenách.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,8	-2,5	2,1	3,2	—
Veřejný dluh (% HDP)	40,6	40,4	45,2	49,4	—
Míra inflace (%)	-1,7	0,4	1,0	2,1	—
Populace (mil.)	18,5	19,1	19,7	20,3	—
Nezaměstnanost (%)	7,2	7,3	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	2 581,5	2 490,0	2 500,0	2 540,0	—
Balance běžného účtu (mld. USD)	-0,7	-0,5	-0,5	-0,8	—
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-0,5	-0,1	-0,3	-0,6	—
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, OECD

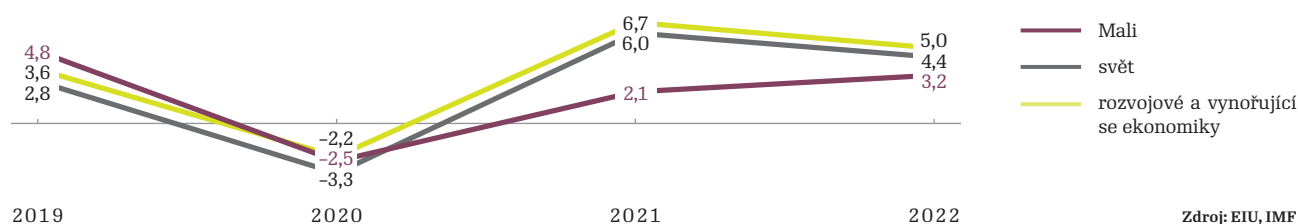
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda postiženým podnikům a domácnostem, v reakci na krizi vyvolanou především různými nepravidelnými lockdowny a občasným omezováním služeb, přislíbila odpustit některé splátky energií, přispět na mzdy nebo umožnit například odklad splátek daní. Mali si, stejně jako před krizí, vyvolanou pandemií covidu-19, půjčuje od Světové a Africké banky. Do země proudí vysoké dotace od Evropské unie a dalších mezinárodních partnerů. Vláda slibuje, že nebude zvyšovat daně. V případě Republiky Mali je nutno zmínit i probíhající válečný konflikt trvající od roku 2012, na který reaguje rozsáhlá vojenská operace, spojená s masivním nasazením mezinárodních sil pod hlavičkou Organizace spojených národů a dalších zahraničních vojenských, včetně těch českých.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V Mali chybí kvalitní dopravní infrastruktura. V zásadě lze říci, že jakákoliv infrastruktura je spojena pouze s většími městy. Silnice, pokud existují, jsou ve velmi špatném stavu a v období dešťů většinou nesjízdné. Železniční síť neexistuje, ačkoliv by měla vysokou přidanou hodnotu z hlediska přepravy především materiálu a potravin z okolních zemí, které disponují mořskými přístavy. Přitom ještě v nedávné minulosti železniční síť v Mali fungovala a její pozůstatky jsou nadále patrné. Proto se rýsuje příležitost k provedení průzkumu a případnému angažmá ČR při její obnově. Prostorem k realizaci obchodního záměru je i malijská říční doprava, kdy prakticky jako jediný „pozemní“ způsob přepravy spojuje jih země s nebezpečným severem. V říční dopravě a technologiích s ní spojenými má ČR také bohaté zkušenosti. Co se týká letecké přepravy, Československo v 60. letech 20. století zásadním způsobem pomohlo vybudovat v zemi leteckou společnost Air Mali, která propojovala hlavní střediska malijských regionů. Po nějaké době ale v této oblasti komunistické Československo nahradila Francie a Air Mali postupně zaniklo. V dnešní době dlouho nezaplňený prostor částečně zaplnila letecká společnost Sky Mali a několik dalších menších, většinou zahraničních společností. Letecká doprava, výstavba a provoz letišť a další související aktivity by proto mohly být do budoucna pro české firmy také zajímavé.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Mali disponuje rozsáhlými a bohatými ložisky zlata, které se zde těží mimo jiné primitivním způsobem bez použití moderních těžebních technologií. Licence v oblasti těžby zlata spojená s dodávkou a údržbou těžebních strojů by mohla být pro české firmy určitě příležitostí. Další oblastí je

možnost těžby šterku a písku z řeky Niger a jeho následné zpracování a využití ve stavebnictví.

► Obranný a zbrojní průmysl

V Mali probíhá od roku 2012 válečný konflikt. Malijské ozbrojené síly (FAMa) nejsou schopny bez dostatečného výcviku a kvalitního materiálu čelit separatistům a džihádům. Navíc se v srpnu roku 2020 po vojenském puči změnila politická situace v zemi. Zde se poté, co došlo k plnému uznání legitimacy nové politické elity, nabízí příležitost pro české firmy etablované v oblasti obranného a zbrojního průmyslu, který má v ČR dlouhodobou tradici. Ať už by se mělo jednat o neletální materiál sloužící například k výcviku FAMa (čeští vojáci se v rámci výcvikové mise EUTM podílejí na výcviku FAMa již od roku 2013) nebo dodávku letálního materiálu pro armádu a policii. Další potřebou, která v Mali vznikla, je monitoring a ostraha rozsáhlých propustných hranic v podobě fyzické i technické kontroly. Zde by české firmy mohly nabídnout své zkušenosti s bezpilotními prostředky UAV.

► Zpracovatelský průmysl

Vzhledem ke značné produkci bavlny by stál za úvahu rozvoj návazného zpracovatelského, tedy textilního průmyslu a podobně je tomu v případě zpracování a konzervace sezónních zemědělských produktů a přebytků, a to nejen těch rostlinných, ale také živočišných.

Zastupitelský úřad ČR v Bamaku
e-mail: bamako@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/bamako

Maroko

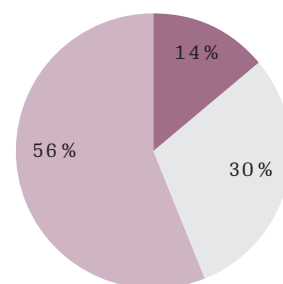

Nečekaně silný úder, který zasáhl marockou ekonomiku v souvislosti s pandemií covidu-19, zapříčinil první recesi od roku 1995. Ekonomická produkce se ve druhém čtvrtletí 2020 snížila dokonce o 15,1%. Příčin, které marockou ekonomiku tlačily dolů, bylo v součtu několik, zejména pak propad příjmů z cestovního ruchu, narušení globálních hodnotových řetězců a pokles zemědělské produkce spojený s extrémním suchem. Marocká ekonomika se v roce 2020 propadla o 4,7% a nezaměstnanost stoupla z dosavadních 9,8% na 12,7%.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,5	-7,0	3,8	3,5	3,2
Veřejný dluh (% HDP)	80,5	92,0	88,7	87,3	86,0
Míra inflace (%)	0,2	0,6	1,1	1,5	2,2
Populace (mil.)	36,5	36,9	37,3	37,8	38,2
Nezaměstnanost (%)	9,2	11,9	11,8	11,2	10,7
HDP na obyvatele (USD, PPP)	7 996,8	7 500,0	7 810,0	8 140,0	8 490,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-4,9	-6,4	-4,8	-4,0	-4,6
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-20,0	-15,6	-16,0	-17,1	-18,0
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, OECD

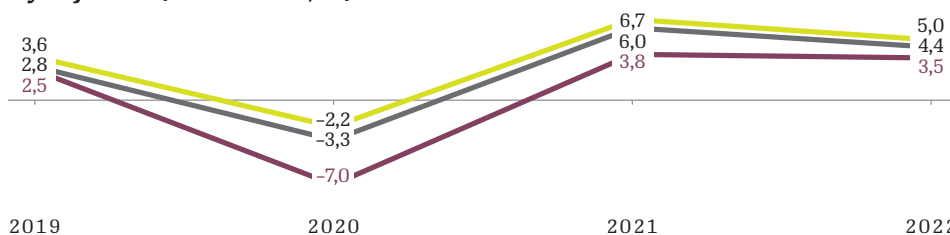
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Potřeba vyvážit negativní následky pandemie způsobila značný nárůst investic do zdravotnictví a dále zvýšení rozpočtů na sociální ochranu obyvatelstva. Nečekané výdaje tak znamenaly přímý zásah do snah o fiskální konsolidaci rozpočtů v několika posledních letech. V roce 2020 se tak státní dluh Maroka vyšplhal na 76,9% HDP. Na podporu postižené ekonomiky byl velmi rychle po vypuknutí pandemie zřízen tzv. Speciální fond na zvládání následků pandemie covidu-19. Na podpoře zasažené ekonomiky se také podílela např. Evropská banka pro obnovu a rozvoj prostřednictvím půjček určených pro malé a střední podniky a nebo Evropská investiční banka v rámci půjček směřujících do zdravotnictví. Marocké autority předložily vcelku ambiciózní plán podpory. Vláda hodlá mobilizovat prostředky ve výši téměř 11% HDP. Podpora bude mít formu státních záruk, přímé kapitálové injekce do soukromého sektoru nebo též investice do infrastruktury formou PPP. Maroko díky své aktivní průmyslové politice počítá, že v budoucnu bude hrát důležitou roli „nearshoring“ destinace pro nadnárodní firmy, a využije tak strategickou příležitost v postcovidové době.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► ICT

Pandemie covidu-19, stejně jako všude ve světě, urychlila digitální transformaci také v Maroku. To, co se nepodařilo stihnout za posledních pět let, se povedlo za prvních pět měsíců pandemie. Největší proměnou prošel bankovní sektor, který se velmi rychle přizpůsobil potřebám digitální doby. V rámci veřejné správy pak největšího pokroku v oblasti digitalizace dosáhlo překvapivě soudnictví. Velký boom zaznamenal e-commerce, který byl až do pandemie v Maroku poněkud opomíjen. Vláda již v předcovidové době zřídila Agenturu digitálního rozvoje (Agence de Développement du Digital). Ruku v ruce s výhodami digitalizace však také přichází ICT kriminalita. V následujícím období tak bude pro české firmy perspektivní oblast kybernetické bezpečnosti, ochrana dat a bezpečné digitální platformy v oblasti e-governmentu.

► Obranný průmysl

Dalším z perspektivních sektorů je obranný průmysl. Marocké království je třetím největším importérem zbraní v Africe. Světově mu pak náleží dvacátá devátá příčka. Hlavním dodavatelem obranné techniky jsou Spojené státy americké (91 %) následované Francií. Roční rozpočet marockého ministerstva obrany činí v přepočtu téměř 120 mld. CZK. Marocký parlament v minulém roce schválil zákon, který položil základy k vytvoření vlastního obranného průmyslu. Tento dokument stanoví podmínky pro společnosti, které by chtěly v rámci tohoto sektoru v Maroku podnikat. Příležitost pro české firmy tak bude v oblasti spolupráce v nově se rozvíjícím sektoru.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Již před vypuknutím pandemie bylo jasné, že marocké zdravotnictví bude v nejbližších letech potřebovat řadu investic a zásadní reformu celého systému. Pandemie potvrdila dlouhodobě přetrvávající

nedostatky. V roce 2020 bylo v Maroku 534 nemocnic. Pouze 33 z těchto nemocnic však poskytovalo kompletní terciální služby. Hlavními nedostatky jsou nerovnoměrná nemocniční infrastruktura, nedostatek vyškoleného zdravotnického personálu a velké rozdíly v přístupu ke zdravotní péči. Na začátku pandemie mělo Marocké království poměr lůžek 1,1 na 1 000 obyvatel, což bylo nejnižší číslo v celém regionu. V roce 2021 je tak v plánu výstavba nových nemocnic a zvýšení lůžkové kapacity (až o 2 260 lůžek). Mělo by konkrétně jít o výstavbu 8 nových nemocničních center v několika provinciích a také modernizaci univerzitní nemocnice v Rabatu. Dále výstavba regionální nemocnice na severu země ve městě Oujda. Marocké ministerstvo zdravotnictví uvedlo, že v roce 2021 by měly investice dosáhnout 2,17 mld. USD.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Primární sektor zaměstnává na 40 % populace a tvoří 15 % HDP země. Největším nepřítelem marockých farmářů však v uplynulém roce nebyl covid-19, ale extrémní sucho, které si vybralo svou daň. Vodní nádrže a přehrady hlásily pokles zásob o 50 %. V roce 2020 Maroko spustilo novou vládní strategii s názvem Green Generation 2020–2030. Plán se opírá o trojici hlavních pilířů a kromě zalesňování v severní části země se také počítá s investicemi do modernizace zemědělství. Maroko vidí velký potenciál v následné úpravě zemědělských produktů, a plánuje tak zvýšit přidanou hodnotu svých finálních potravinových výrobků. Příležitosti pro české firmy se tak nabízejí v dodávkách technologií, např. v digitalizaci farmářských provozů. Žádoucí budou také zpracovatelské stroje v potravinářství.

Velvyslanectví ČR v Rabatu

e-mail: commerce_rabat@mzv.cz

www.mzv.cz/rabat

Nigérie

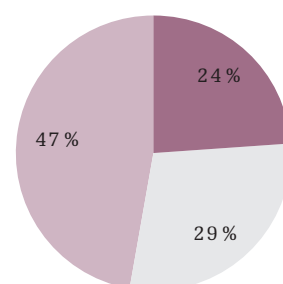

Covid-19 zasáhl Nigérii se zhruba měsíčním zpožděním po Evropě. Nicméně nigerijská ekonomika byla již dříve ovlivněna poklesem světové ceny ropy v důsledku březnových jednání OPEC+. Pandemie donutila nigerijské úřady k neplánovaným výdajům a změnám hospodářské politiky, které však budou omezeny prudce rostoucí inflací a sníženými fiskálními příjmy v důsledku nízké ceny ropy. V roce 2020 očekáváme proto největší hospodářskou recesi od roku 1983, kterou se podaří překonat snad v následujících letech. Dojde k devalvaci místní měny (naira), která se odvíjí od ceny ropy jako hlavní vývozní nigerijské komodity. Zlepšení podmínek se předpokládá v následujících 2 letech, kdy dojde ke zlepšení situace na světových trzích, a tím ke stabilizaci směnných kurzů. Devalvace bude hlavní hnací silou dvouciferné inflace v letech 2020–2022, která bude závislá na devizovém omezení dovozu a nízké zemědělské produkci. Krach cen ropy v roce 2020 udrží běžný účet v deficitu i v letech 2021 a 2022. Od roku 2022 se stav běžného účtu vrátí do přebytku za předpokladu, že se zotaví ceny ropy a devalvaci nairy utlumí dovozní poptávka.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,2	-1,9	1,1	3,0	3,9
Veřejný dluh (% HDP)	15,6	20,1	27,1	28,6	28,9
Míra inflace (%)	11,4	13,2	16,2	12,4	11,2
Populace (mil.)	201	206,1	211,4	216,7	222,2
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	5362,8	5220	5230	5360	5560
Balance běžného účtu (mld. USD)	-17	-12,3	-4,4	2,7	4,2
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	2,9	-9,9	-4,4	1,1	3,6
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, MMF, WEF, OECD

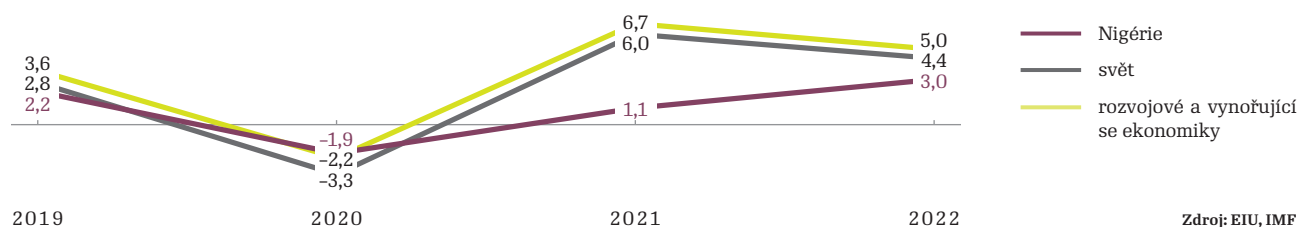
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Do podpory ekonomiky vláda vložila cca 2,4% HDP a předpokládají se další investice s ohledem na připravovaný národní Plán ekonomické obnovy. Prezident Buhari na boj s covidem-19 v dubnu 2020 vyčlenil v přepočtu 761 mil. EUR, čímž musel pozměnit zákon o státním rozpočtu. Změny ve státním rozpočtu 2020 zohlednily i klesající cenu ropy, na jejímž exportu je Nigérie závislá, a s tím spojenou devalvaci místní měny. S tím souvisejí nutné rozpočtové škrty kapitálových výdajů ve výši 1% HDP.

Světová banka, MMF, Africká rozvojová banka, EU a řada dalších mezinárodních organizací a soukromých nadací poskytly Nigérii finanční pomoc formou grantů i půjček na zvládnutí pandemie v řádu několika mld. EUR. Současně SB a MMF vyhověla žádosti země o dluhová moratoria. Centrální nigerijská banka v červnu 2020 uvolnila prostředky na účelově vázané půjčky na pomoc domácnostem a malým a středním podnikům ve výši cca 111 mld. EUR. Za účelem zmírnění dopadů pandemie na občany bylo plánované zvýšení cen elektrické energie v červenci 2020 posunuto na leden 2021.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Potřeba ve stavebním průmyslu, zemědělství, zásobování vodou i ropném průmyslu roste. Nedostatek elektrické energie a velmi časté výpadky proudu budou přes snahu vlády ještě dlouho pokračovat. Generátor je nezbytným vybavením všech obytných i veřejných budov, ale i dílen a výrobních závodů. Přenosová soustava je zastaralá. V roce 2013 byla dokončena privatizace, obyvatelé čekají rychlé zlepšení situace. Soukromí investoři, kteří soustavy privatizovali, musí provést rychlou modernizaci, která zatím probíhá pozvolna. V souvislosti s opakovaným zájmem nigerijské vlády využívat i alternativní zdroje pro výrobu elektrické energie roste poptávka po technologiích využívání vodní energie a recyklace odpadů. Vzhledem k omezenému systému svozu odpadů (jen ve velkých městech) jsou vítána řešení v této oblasti.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Tento tradiční český vývozní artikl je jednou z priorit nigerijské vlády. Veřejné nemocnice mají většinou zastaralé a nedostatečné vybavení, které je třeba postupně modernizovat. Roste počet nových soukromých klinik pro náročné a movité pacienty. V souvislosti s nástupem pandemie byla vláda nucena uvolnit z rozpočtu na boj s covidem-19 cca 761 mld. USD a požádat o další státní půjčku ve výši 5,5 mld. USD za účelem nákupu potřebných zdravotnických pomůcek a vybavení. Nigerijská

vláda si uvědomuje tristní stav státní zdravotní péče v zemi a podhodnocené investice do zdravotnického sektoru a v reakci na pandemii připravila program uvolnění finančních prostředků na výstavbu a vybavení zdravotnických zařízení ve všech regionech země. Současně nigerijské ministerstvo zdravotnictví poptává chybějících 1 000 lůžek a standardní nemocniční vybavení, od komplexních řešení po jednotlivé produkty. To se týká i soukromých zdravotnických zařízení. S tím souvisí i poptávka po zajištění odborného vzdělávání/školení, jak zdravotnického, tak technického personálu (údržba strojů).

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V důsledku pandemie a omezení zahraničního dovozu, který dominuje i oblasti zajištění dodávek základních potravin, které již není schopna pokrýt domácí produkce (rýže, olej apod.), se nigerijská vláda opětovně zaměřila na tento klíčový sektor. Rychle roste počet obyvatel, do 20 let má mít Nigérie až 500 mil. obyvatel. Roste počet spotřebitelů hotových rychloobrátkových výrobků, včetně potravin. Reformu zemědělství a rozvoj potravinářského průmyslu vláda proto považuje za jednu z hlavních priorit. Dle ministra zemědělství potřebuje Nigérie 300 tisíc traktorů, nyní jich má pouze 30 tisíc. Nigérie je obdařena velkými plochami orné půdy, díky nimž je zemědělství odvětvím s vysokým potenciálem pro vytváření pracovních míst, zajišťování potravin a snižování

chudoby. Ačkoli v tomto odvětví dlouho převládal samozásobitelský model výroby, používáním šlechtěných sazenic a aplikací modernějších zemědělských postupů postupně rostou i výnosy. To je cílem vládních opatření na podporu komerčního a mechanizovaného zemědělství a postupného vybudování rozvinutého zemědělského a agro-průmyslového trhu.

Ačkoli vláda začala navyšovat rozpočtovou kapitolu zemědělského sektoru, rozpočet stále nestačí zajistit udržitelný růst a expanzi zemědělského sektoru. Federální vláda proto spoléhá na soukromé podniky, jednotlivce a zahraniční investory. Tento sektor je otevřený soukromým účastem a nabízí atraktivní investiční příležitosti v následujících oblastech:

- Mechanizovaná produkce plodin, jako je rýže, kukuřice, proso, kasava, cukrová třtina, rajčata, a účelové plodiny, například kakao, palmové jádro, guma
- Zpracování a konzervace potravin napříč hodnotovými řetězci odvětví
- Zpracování a balení hovězího masa
- Ovocná šťáva / konzervované ovoce
- Nápoje a cukrovinky
- Zpracování účelových plodin – mimo jiné kakao, palmové jádro, guma
- Těžba a zpracování dřeva
- Chov hospodářských zvířat – rozvoj mléčných výrobků a akvakultury (rybolov)
- Rozvoj zahradnictví
- Zemědělské vstupní materiály a stroje
- Rozvoj vodních zdrojů, zejména pro zavlažovací a protipovodňovou infrastrukturu

- Obchodování a přeprava zboží
- Vývoj a výroba vhodných malých mechanizovaných technologií pro místní zpracování (on-farming) a sekundární zpracování zemědělské produkce
- Rozvoj soukromých zavlažovacích zařízení
- Výroba šlechtěných semen a agrochemikálií
- Výroba veterinárních léčiv, vakcín, chemických látek, krmiv a krmných přísad
- Průzkum trhu
- Technologie
- Odborné vzdělávání

► Zpracovatelský průmysl

Díky tomu, že rychle roste počet obyvatel, procentuálně roste i podíl mladé generace a roste poptávka po levném zboží potřebném pro život (včetně školních potřeb). V souvislosti s uzavřením hranic v době pandemie narostla potřeba po zajištění technologické a výrobní soběstačnosti a schopnosti omezit dovoz výrobků, hlavně z Číny, které si Nigérie bude schopna vyrobit sama a v důsledku zapojení mladé generace vzdělaných lidí, po odborném školení, tímto docílí snížení nezaměstnanosti. Nigérie trpí nedostatkem klasických řemeslníků a znalostí základních technologií.

Velvyslanectví ČR v Abuji

e-mail: commerce_abuja@mzv.cz

www.mzv.cz/abuja

Senegal

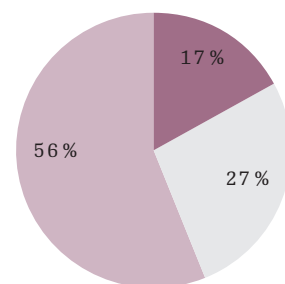
Koronavirová krize významně změnila ekonomickou situaci v zemi. Růst HDP byl po několika letech zbržděn: z průměrných 6,4% mezi lety 2015–2019 klesl na -0,4% v roce 2020. Restriktivní opatření plynoucí z vyhlášení nouzového stavu postihly tahouny senegalské ekonomiky: služby (cestovní ruch a doprava) a vývoz. Těžce poznamenán byl i neformální sektor a přísun remitencí. Za rok 2020 se zvýšila míra inflace, veřejný dluh i bilance běžného účtu. Hlavní výzvou pro rozvoj Senegalu bude zmírnění sociálně-ekonomických dopadů současné pandemie při podpoře udržitelného a inkluzivního dlouhodobého růstu.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	5,3	-0,4	3,0	5,8	8,3
Veřejný dluh (% HDP)	61,2	70,7	73,6	76,6	72,1
Míra inflace (%)	1,8	2,6	2,0	2,2	2,5
Populace (mil.)	16,3	16,7	17,1	17,4	17,7
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	3 537,6	3 440,0	3 530,0	3 720,0	4 040,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2,2	-3,0	-3,0	-2,7	-2,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-3,3	-2,8	-3,0	-3,1	-3,0
Průmyslová produkce (%)	2,2	-3,6	1,6	1,1	2,0
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, MMF, WEF, OECD

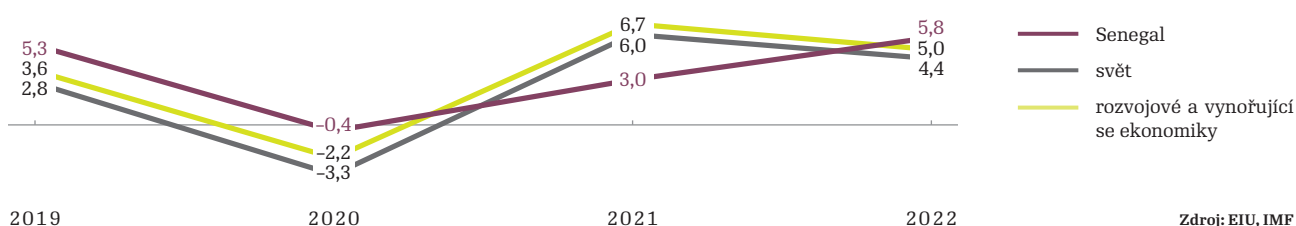
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda v dubnu 2020 schválila Program hospodářské a sociální odolnosti v boji proti covidu-19 financovaný z mezinárodního fondu s 1,5 mld. EUR (cca 7% senegalského HDP). Plán byl vytvořen zejména ve prospěch malých a středních podniků (páteř soukromého sektoru zaměstnávající 89% pracující populace), s cílem podpořit výdaje ve zdravotnictví, nejvíce ohroženou část populace, dodavatele služeb a zboží státu, sektory dopravy, hotelnictví a zemědělství. Upravené post-pandemické projekty prioritního akčního plánu (PAP 2A) za 12 125 mld. XOF (479 mld. Kč) z října 2020 jsou zaměřeny na stimulaci národních i mezinárodních investic a endogenní rozvoj, poháněný snahou o dynamizaci a soběstačnost potravinářského, zdravotnického a farmaceutického sektoru. Vzhledem k negativnímu dopadu pandemických opatření na mládež je pro vládu akutní výzvou jejich uplatnitelnost na trhu práce a v tomto směru je připravován pětiletý plán LPSP s prozatímním rozpočtem 112 mld. XOF (4,4 mld. Kč).

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Mezi priority 2. etapy vládního rozvojového plánu na roky 2019–2023 (PSE) patří mimo jiné rozvoj dopravní sítě, zdravotnictví, modernizace zemědělství, digitalizace, elektrifikace, výstavba 100 000 bytů, zpracování odpadů a rozvoj služeb. V upraveném plánu PAP 2A se rozvoj soustředí na tři strategické póly: 1) strukturální přeměna hospodářství a růst, 2) lidský kapitál, sociální ochrana a udržitelný rozvoj, a 3) dobré vládnutí, instituce a bezpečnost. Rozvoj průmyslu je ve vládním rozvojovém plánu identifikován jako významný předpoklad udržitelného růstu ekonomiky, tvorby pracovních míst a zajištění základních potřeb obyvatelstva. České výrobky, technologie a řešení mají v Senegalu velmi dobré jméno a vzájemná spolupráce se rozvíjí nejen v oblasti infrastruktury.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Mezi roky 2019–2023 senegalská vláda potřebuje zajistit financování a výstavbu mnoha infrastrukturních projektů a dopravních služeb, které jsou nutné pro celkový rozvoj teritoria. Jedná se mimo jiné o rekonstrukce a výstavbu 1 520 km nových železničních tratí (rekonstrukce trati Dakar–Tambacounda–Bamako a výstavba dalších regionálních tratí), výstavbu a rekonstrukci silnic a dálnic (Mbour–Fatick–Kaolack a Dakar–Thiès–Lompoul–Saint-Louis) a stavbu mostů. Také se v těchto pěti letech počítá s obnovou vozového parku autobusů a minibusů městské i meziměstské dopravy (cca 3 tis. jednotek). V novém programu PAP 2A se odhaduje výše investic do dopravy a infrastruktury ve výši 1 068 mld. XOF (42 mld. Kč).

► Energetický průmysl

V rozvojové strategii senegalské vlády je zlepšení energetické situace identifikováno jako jeden z předpokladů rozvoje země a čítá dva velké projekty: integrovaný plán na oživení energetiky a plán na celostátní pokrytí energií do roku 2025. Jejich cílem je posílení výrobních kapacit, připojení k elektrické síti, obnova a rozšíření přenosových a distribučních sítí a elektrifikace venkova (300 vesnic). Upravený PAP 2A počítá s budoucím financováním v energetickém sektoru ve výši 1 699 mld. XOF (67 mld. Kč).

Začátkem roku 2021 byl položen základní kámen budoucí největší plynové elektrárny

s kapacitou 300 MW. V Senegalu je zájem o projekty posilující výrobní kapacity a rozšiřující přenosové a distribuční sítě. Výzvou je zvýšení podílu obnovitelných zdrojů (dnes cca 20 % z celkové kapacity).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Senegalská vláda formulovala Národní program zlepšení technického vybavení nemocnic a dalších zdravotnických zařízení. Plánuje se výstavba nových nemocnic a klinik, včetně fakultních nemocnic v Saint-Louis a Diamniadio. Nejvýznamnější je projekt „Dakar Medical City“, jehož cílem je vybudovat zdravotnické centrum vysoké kvality pro celý region Západní Afriky, včetně modernizace Hlavní nemocnice Dakaru na světovou úroveň (400 lůžek) a výstavby laboratoří na výrobu vakcín proti žluté zimnici. V plánu PAP 2A se počítá s investicemi ve výši 1 023 mld. XOF (40 mld. Kč) a je kladen důraz i na péči o matku a neonatologii. Kromě zdravotnického zařízení a přístrojů je v Senegalu i zájem o léčiva a lékařský materiál. Nově vláda deklarovala zájem v Senegalu vyrábět základní léky a testovací sety (i ve spolupráci s dakarským Institut Pasteur).

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Senegalská vláda podporuje rozvoj větších farem i rodinného zemědělství s cílem dosáhnout

soběstačnosti v základních potravinách. Důraz je také kladen na produkci a zpracování arašídů, pěstování rýže, zahrádkářství, mlékárenství a akvakulturu.

Objem investic v oblasti zemědělství na základě post-covidového PAP 2A je odhadován na 1 195 mld. XOF (47 mld. Kč). Kromě produkce obilovin, ovoce a zeleniny je neméně důležité zajistit

jejich zpracování. Výzvou je vybudování chladírenského řetězce.

Velvyslanectví ČR v Dakaru
e-mail: dakar@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/dakar

Súdán

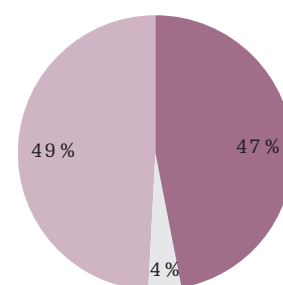
Pandemie covidu-19 zasáhla Súdán v době politické transformace a ekonomické krize. Po svržení Umara Al-Bašíra v roce 2019 se přechodná vláda snažila zavést potřebné ekonomické reformy, které však z důvodu pandemie a záplav nebyly uskutečněny, neboť by v krátkodobém horizontu negativně ovlivnily finanční likviditu súdánských domácností. V průběhu roku 2020 pokračoval pokles hodnoty místní měny a Súdán se ocitl v začarovaném kruhu inflace, která dosáhla nejvyšší úrovně za poslední desetiletí. Roční míra inflace v Súdánu v únoru 2021 vyskočila na 330 % z lednových 304 %. Země zaznamenala čtvrtou nejvyšší míru inflace na světě po Venezuele, Zimbabwe a Libanonu. Pro získání mezinárodní podpory musel Súdán harmonizovat směnný kurz súdánské libry vůči americkému dolaru. Oficiální směnný kurz byl do února 2021 55 SDG/USD, na černém trhu se však jeden dolar směňoval až za 300 súdánských liber. Súdán po dlouholetých odkladech tak reagoval v únoru 2021 silnou devalvaci své měny, která vyvolala velký nesouhlas mezi obyvateli, ale i mezi širokou diasporou, jejíž remitence tímto ztratily na své ceně. Podle súdánské vlády je to však důležitým krokem k fiskální konsolidaci.

Na konci roku 2020, po více než 20 letech izolace v důsledku amerických sankcí, došlo k historickému přelomu. V prosinci 2020 americké ministerstvo zahraničí oficiálně oznámilo zrušení označení Súdánu jako státního sponzora terorismu. Tento krok otevřel cestu Súdánu k mezinárodním institucím, od kterých se očekává významná finanční pomoc v následujících letech.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	-2,5	-8,7	2,8	3,0	3,5
Veřejný dluh (% HDP)	125,8	112,8	178,0	90,8	46,9
Míra inflace (%)	50,4	153,6	249,8	148,2	120,9
Populace (mil.)	42,8	43,9	44,9	46,0	47,1
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	4104,8	3730,0	3 800,0	3 900,0	4 030,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-5,2	-5,4	-4,5	-5,3	-5,9
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-4,6	-4,6	-4,4	-4,3	-4,4
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, OECD

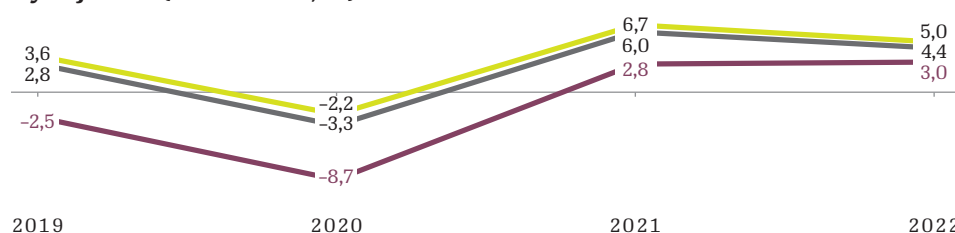
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Zatímco se Súdán snažil na konci léta 2020 zotavit z nejtěžšího období pandemie covidu-19, zasáhly zemi v září přivalové deště. Ničivé povodně napříč 17 z 18 súdánských států neměly v zemi obdoby za posledních 100 let. V jejich důsledku přišli zemědělci o svoji úrodu a prudce vzrostly ceny základních komodit, jako je chléb a cukr. Zemi, která se dlouhodobě zmítala v ekonomické krizi, zasáhla krize nedostatku potravin. Vyhlídky pro další roky mohou být však pozitivní ve světle obnovených bilaterálních vztahů s USA či podpory MMF.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Súdán skýtá velké příležitosti pro zahraniční investory v těžebním sektoru. V roce 2018 patřil Súdán mezi tři nejvýznamnější producenty zlata v Africe, s celkovou roční produkcí 93 tun. Súdánská vláda se snaží zmapovat veškeré potenciální naleziště nerostných surovin a minerálů v zemi, které společně se zásobami ropy zůstávají nedostatečně prozkoumány. Jedná se převážně o vzácné kovy, jakými je zlato a stříbro, ale také měď, zinek, železo, mangan či fosfáty nebo kaolin. Súdánská vláda se snaží přilákat zahraniční investory a zavádí nové reformy, usnadňující zahraničním firmám obchodování s vytěženými produkty. V roce 2020 tak zrušila monopol centrální súdánské banky pro vývoz veškerého vytěženého zlata. Fixní tržní ceny vedly k šíření nelegálního obchodu na černém trhu. Podle nového nařízení smí soukromá těžební společnost prodat až 70 % vytěženého zlata svým obchodním partnerům a 30 % je povinna prodat přes centrální súdánskou banku. Súdán má za cíl stát se hlavním těžářským centrem v Africe; pro jeho dosažení je zapotřebí výrazně zmodernizovat zastaralé technologie, nalákat zahraniční investory a získat potřebné know-how pro efektivní a ekologickou těžbu.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Podle dat UNICEF má pouze 68 % domácností přístup ke zdrojům pitné vody a pouze třetina má současně přístup k vodě a kanalizačnímu systému.

Mnoho venkovských oblastí není připojeno k hlavním distribučním systémům a některá území nejsou zásobována vodou vůbec; lidé musí dopravovat vodu z velkých vzdáleností. Neefektivní distribuce, úniky vody z vodovodů, nedostatek napájecích zdrojů, nedostatečné finanční prostředky a nízká kvalifikace pracovní síly mají za následek nedostatek vody a její nízkou kvalitu, vyvolávající vážná onemocnění – více než 11 % dětských úmrtí je zapříčiněno průjmem v důsledku špatných hygienických podmínek. Časté přivalové deště ničí zemědělskou půdu, na které je agrární země existenčně závislá. Súdánská vláda a mezinárodní donoři se snaží situaci v zemi zlepšit, avšak jsou zapotřebí zásadnější investice a reformy celého sektoru. Je potřeba minimalizovat dopady této krize a modernizovat management vodních zdrojů – zefektivnit zavlažování povodí Nilu a Modrého Nilu a zajistit zodpovědné nakládání s vodními zdroji súdánskými farmáři.

► Zpracovatelský průmysl

Súdán je obdařen velmi rozsáhlou populací hospodářských zvířat, která se odhaduje na přibližně 140 milionů hlav. Přesto je však znatelný nepoměr mezi počtem zvířat a výstupním materiálem pro další zpracování či export. Ekonomický odpad z kůže a kožek je vysoký kvůli špatným postupům a technikám používaným při jejich výrobě, stírání, konzervaci a zpracování. Další výzvou je potřebná centralizace celého kožedělného odvětví.

Většina kůží se shromažďuje na jatkách, v komunálních dvorcích nebo na veřejných trzích, kde jsou následně přeprodávány do koželužen. Nízká úroveň celého hodnotového řetězce způsobuje neefektivní nakládání se surovinami. Súdán vyprodukuje větší množství kůže, než je kapacita domácího trhu, velká část produkce je z toho důvodu exportovaná s velice nízkou přidanou hodnotou produktu. Z toho důvodu se snaží soudánská vláda nalákat zahraniční investory, kteří by nejen přinesli

potřebné know-how pro modernizaci celého sektoru, ale představili by i možnosti dalšího zpracování kůže v hodnotnější produkty pro následný domácí odbyt nebo zahraniční export.

Velvyslanectví ČR v Káhiře
e-mail: cairo@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/cairo

Tunisko

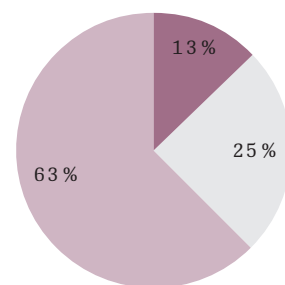
Desáté výročí pádu režimu prezidenta Ben Aliho 14. ledna 2021 zastihlo Tunisko uprostřed největšího propadu ekonomiky od nezávislosti země v roce 1956. MMF však na rok 2021 předvídá obnovení ekonomického růstu 3,8% HDP a oživení ekonomiky za podmínky přijetí dlouho odkládaných strukturálních reforem. Omezení přeshraniční mobility z důvodu sanitárních opatření proti šíření covidu-19 a pokles poptávky měly nejhorší dopad na klíčový turistický sektor s 60% ztrátou příjmů, a na exportně orientovaný mechanický a textilní průmysl, jehož výnosy klesly o 20 a 25% oproti prvnímu kvartálu 2020. Strategickými odvětvími zůstaly farmaceutický průmysl a potravinové zemědělství, které zaznamenaly mírný růst. Nezaměstnanost narostla skoro o dvě procenta na 17,4% a nejvíce zasáhla skupinu vysokoškolsky vzdělaných s 31,2% nezaměstnaností. Ztráty se dotkly také tzv. šedé ekonomiky, která zaměstnává dle odhadů až 40% ekonomicky činných Tunisánů v oblasti turistiky, zemědělství nebo gastronomie. Koncem prvního čtvrtletí dosáhl státní dluh 86,1% HDP, zahraniční dluh již přesáhl 100% HDP. Agentura Moody's snížila celkové hodnocení Tuniska na B3 s negativním výhledem z důvodu nejisté kapacity Tuniska plnit své finanční závazky.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,0	-8,8	3,8	3,3	3,3
Veřejný dluh (% HDP)	72,3	80,9	86,1	85,9	84,6
Míra inflace (%)	6,7	5,6	4,5	5,4	5,5
Populace (mil.)	11,7	11,8	11,9	12,1	12,2
Nezaměstnanost (%)	15,2	17,4	16,1	16,0	15,4
HDP na obyvatele (USD, PPP)	11 236,8	10 330,0	10 780,0	11 240,0	11 760,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-3,3	-2,2	-2,7	-2,7	-1,5
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-5,4	-3,4	-3,4	-3,8	-3,6
Průmyslová produkce (%)	-3,4	-2,0	3,0	3,4	3,8
Exportní riziko OECD	5/7	6/7	6/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, MMF, WEF, OECD

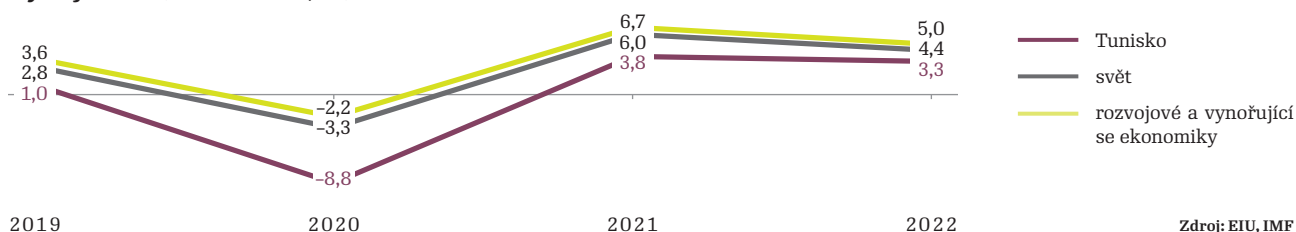
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

S cílem snížit dopad covidu-19 na ekonomickou situaci tuniská vláda investovala do tzv. havarijního plánu ekonomiky 0,93 mld. USD (2,3% HDP) na roky 2020 a 2021. Zavedla opatření ve formě zrychleného navrácení DPH nebo odložení daňových nedoplatků, byl zřízen „Fond 1818 na boj proti koronaviru“ na podporu zdravotnického systému, který k říjnu 2020 dosáhl zhruba 71 mil. USD. Zákon

o rozpočtu na rok 2021 obsahuje další kroky na podporu nejvíce postižených podniků a odvětví, zejména cestovního ruchu. Centrální banka prodloužila odklad splátek půjček tohoto odvětví do září 2021. Z mezinárodních zdrojů Tunisko získalo například půjčku od Světové banky na 300 mil. USD na sociální ochranu nejzranitelnějších vrstev populace. Další finanční pomoc ze strany MMF je v jednání, a bude se odvíjet od vůle tuniské strany zavést klíčové reformy. Jedná se především o restrukturalizaci státních firem a snížení počtu státních zaměstnanců, jejichž výplaty v roce 2020 představovaly rekordních 17 % HDP.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Energetická bilance je dlouhodobě v Tunisku negativní, přičemž poptávka po energii roste. Okolo 97 % energie je získáváno z plynu pomocí parních a spalovacích turbín nebo jejich kombinací. Obnovitelné zdroje energie zatím představují pouze okolo 3 % elektrické produkce oproti fosilním palivům, jejich využití nicméně postupně roste, a vláda má ambiciózní cíl dosáhnout až 30 % do roku 2030. Z obnovitelných zdrojů má nejčastější využití větrná a vodní energie, solární energie však zaznamenává nejrychlejší růst v souladu s tuniským Solárním plánem, který vedle větrné energie předpokládá využití především technologií koncentrované solární energie (CSP) a koncentrované fotovoltaiky (CPV). O obnovitelné zdroje energie mají často zájem jak soukromí uživatelé, tak například obecní úřady, které disponují vlastními rozpočty nebo mají přístup k zahraničním grantům. Jedná se v současné době o programovou prioritu řady mezinárodních donorů.

► ICT

Digitalizace, informační a komunikační technologie si během sanitární krize získaly v Tunisku plnou pozornost, i když se země již delší dobu prezentuje jako lídr kontinentu v této oblasti. Vláda má ambiciózní cíl digitalizovat alespoň 70 % státní administrativy do konce roku 2021. Aktuální je rozvoj v oblasti e-commerce a tzv. decashing, který

doprovází i legislativní změny. Bezhotovostní operace jsou vnímané jako přitažlivé oblasti pro zahraniční investice i jako cesta k omezení šedé ekonomiky. Příležitosti pro české subjekty se nacházejí v několika rovinách. Internetová penetrace v zemi je stále nedostatečná s 52 %, dá se tedy očekávat, že Tunisko bude posilovat internetovou infrastrukturu. Klíčovou oblastí je digitální bezpečnost, ať už online transakcí, nebo skladovaných dat. Značnou dynamiku do oblasti ICT dodala legislativa z roku 2018 na podporu vzniku inovativních firem, tzv. Start up zákon. Zhruba 450 registrovaných firem má zájem jak o investory, tak partnery pro činnost v Tunisku, v zemích afrického kontinentu i mimo něj.

► Textilní a obuvnický průmysl

Textil čítá 31 % zaměstnanosti v průmyslu s 1 600 firmami, a představuje tak druhé nejdůležitější odvětví pro tuniský export a zaměstnanost. Po hlubokém propadu během krize covidu-19 se očekává znovuoživení tohoto odvětví, kolem 87 % firem se podařilo zachovat aktivity i po druhé vlně infekce. Aby mohlo Tunisko čelit rostoucí konkurenci z dalších severoafrických zemí, textilní průmysl musí rozšířit a zefektivnit své výrobní kapacity. K tomu bude země potřebovat investice, technologie a stroje. V současné době využívá auto průmysl řemeslnou zručnost tuniských šičů pro výrobu kožených sedadel.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Tunisko se nachází v situaci hydrického stresu, přičemž hojné zdroje na jihu území jsou nadměrně využívány, a dochází v nich ke kvalitativnímu zhoršování kvůli jejich zasolení a znečištění chemickými doplňky používanými v průmyslu a zemědělství. Na druhé straně severní oblasti, včetně hlavního města Tunisu, pravidelně čelí povodním z přívalových dešťů, kterým se státní úřady snaží zamezit čištěním potrubí a přítoků, nebo údržbou hydraulických konstrukcí. S rozšiřováním urbanistických center a zvyšováním zátěže na stávající infrastrukturu je však třeba posílit kapacity v této oblasti, například pomocí inovativních a cenově dostupných technologií v rámci řešení „Smart Cities“. Zajímavou oblast rozvoje představuje dočišťování odpadních vod coby využitelný zdroj pro zálivku zemědělských kultur. V turistickém sektoru se může uplatnit automatizace řízení kvality vody v bazénech hotelových komplexů, což v postcoronavirovém období pomůže obnovit důvěru hotelových hostů v jejich sanitární bezpečnost.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Státní zdravotnický sektor se sice potýká s rozsáhlými problémy strukturálního charakteru, zato soukromé kliniky a nemocnice jsou frekventované pacienty ze sousední Libye a dalších zemí afrického kontinentu. Krize covidu-19, která odhalila slabosti státního zdravotnictví globálně, vede i v Tunisku k plánům na jeho posílení.

Poptávka po dodávkách lékařského materiálu tedy existuje, je však nutné počítat s podmínkou technického ověření. Tuniský farmaceutický průmysl, který jako jeden z mála sektorů zaznamenal během roku 2020 mírný růst, se rovněž situuje jako regionálně dominantní, s vizí většího zapojení na libyjském trhu.

Velvyslanectví ČR v Tunisu

e-mail: tunis@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/tunis

Zambie

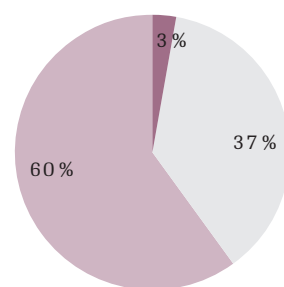
Pandemie covidu-19 naplno odhalila dlouhodobé problémy zambijského hospodářství, především neudržitelné zadlužování. V důsledku propadu cen mědi, tvořící cca tři čtvrtiny celkového exportu země, výpadku příjmů z cestovního ruchu a zejména depreciační kurzu tuzemské měny (cca o 50 % vůči americkému dolaru za rok 2020) se Zambie v listopadu 2020 jako první země v Africe od vypuknutí epidemie ocitla v platební neschopnosti, čímž také prakticky ztratila přístup k mezinárodním finančním trhům. Snaží se vyjednávat s mezinárodními věřiteli o restrukturalizaci dluhu. Usiluje také o úvěrový program IMF, dosažení dohody s IMF ovšem bude zřejmě velmi obtížné minimálně do voleb v srpnu 2021, před nimiž vláda namísto zlepšení fiskální disciplíny dále utrácí. O to obtížnější bude ovšem konsolidace veřejných financí po volbách. Na rozdíl od většiny zemí regionu Zambie v reakci na pandemii nezavedla přísná opatření omezující ekonomickou aktivitu.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,4	-2,3	-0,5	2,1	3,4
Veřejný dluh (% HDP)	91,5	84,5	77,9	74,8	76,5
Míra inflace (%)	9,2	15,7	16,7	13,8	9,2
Populace (mil.)	17,9	18,4	18,9	19,5	20,0
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	3857,0	3680,0	3610,0	3650,0	3730,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	0,1	0,2	1,4	1,5	1,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	0,7	1,8	1,5	2,0	2,2
Průmyslová produkce (%)	-2,5	-3,2	-1,9	3,9	5,6
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

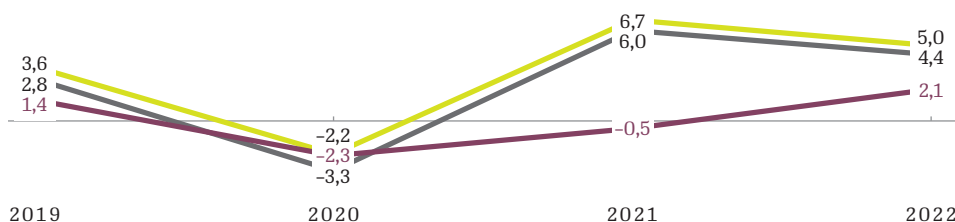
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V nastalé situaci má vláda omezený prostor pro fiskální opatření k podpoře ekonomiky. Vyčlenila nicméně v přepočtu cca 125 mil. USD na úlevy podnikům v oblasti daní a cel a 400 mil. USD zejména na výplatu dlužných starobních důchodů a dluhů státu vůči dodavatelům zboží a služeb, přednostně tuzemských (mj. firmám stavícím a opravujícím silnice). Centrální banka uvolnila 500 mil. USD komerčním bankám na úvěry podnikům a domácnostem postiženým covidem-19. To v úhrnu představuje podporu ve výši cca 5,3 % HDP Zambie. Do konce roku 2020 ovšem byly prostředky z rozpočtu uvolněny jen zčásti, banky poskytly cca 40 % zamýšlené výše úvěrů. Na začátku roku 2021 vláda zrušila DPH

z pohonných hmot a pozastavila výběr spotřební daně z nich. Ve stejné době odkoupila (na dluh) jedny z největších měděných dolů v zemi od zahraničního investora. Proklamovaným důvodem je mj. ochrana pracovních míst. Tyto kroky je však nutno vidět především ve světle nadcházejících všeobecných voleb v srpnu 2021.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Více než 80 % výroby elektřiny v Zambii pochází z několika velkých vodních elektráren. V posledních letech ovšem kvůli klimatickým změnám klesají srážkové úhrny, což má (vedle stárí a poruchovosti elektráren) za následek snížení produkce, která nestačí pokrýt rostoucí spotřebu, a tudíž nastávají pravidelné odstávky elektřiny v celé zemi.

V důsledku ekonomických potíží zvýrazněných pandemií covidu-19 se Zambie koncem roku 2020 dostala do platební neschopnosti a není schopna si půjčit prostředky na import elektřiny z jiných zemí regionu, který dříve deficit částečně kompenzoval. Vláda Zambie proto podporuje rozvoj obnovitelných zdrojů energie. Zambie má velmi příhodné přírodní podmínky pro solární energetiku, experimentuje i s geotermálními a větrnými zdroji.

První dvě větší fotovoltaické elektrárny v Zambii byly uvedeny do provozu v roce 2019 a další jsou ve výstavbě. Jsou prováděny studie proveditelnosti na výstavbu malých vodních elektráren. V těchto projektech, které jsou mnohdy podporovány mezinárodními finančními institucemi (Světová banka, Evropská investiční banka, německá KfW apod.) se angažují významné zahraniční firmy. Pro české firmy to znamená možnost uplatnění v dodávkách zařízení a technologií zejména pro solární a malé vodní, ale i větrné, příp. geotermální elektrárny. Kvůli přetrvávajícím výpadkům elektřiny existuje značná poptávka po záložních zdrojích, jako jsou naftové generátory a v poslední době stále oblíbenější inventory.

► Zábava a volný čas

Ač pandemie covidu-19 zásadně zbrzdila v uplynulých letech dynamický rozvoj cestovního ruchu v Zambii, tento stále zůstává jednou ze tří hlavních priorit národní rozvojové strategie. Zambie nabízí podobná přírodní lákadla jako okolní země, počet zahraničních turistů je ve srovnání s nimi ovšem stále relativně nízký. Značná část přírodních rezervací v zemi je doposud velmi málo navštěvována a tento sektor tak nadále skýtá významný růstový potenciál. Základním předpokladem pro jeho využití je rozvoj turistické infrastruktury, a to jak po stránce kvantity, tak kvality. Vedle budování přístupové infrastruktury (silnice, místní letiště a jejich vybavení) jde o výstavbu ubytovacích kapacit, rozvoj hotelnictví, gastronomie a souvisejících služeb. Rozvoj agroturistiky je podporován i některými významnými zahraničními donory s ohledem na ochranu lesů a biodiverzity, zejména EU, která si stanovila „zelenou“ obnovu po pandemii covidu-19 jako hlavní prioritu pro období 2021–2027. Nabízejí se tedy možnosti využití různých programů v této oblasti.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie covidu-19 naplno odhalila zcela nevhovující stav zambijského zdravotnictví, které se potýká se zásadním nedostatkem technického vybavení, léčiv i odborného personálu. Státní systém zdravotnictví je dlouhodobě výrazně podfinancovaný a nenabízí standardy blízké zdravotní péči ve vyspělých zemích, o něco lepší je situace v soukromých zdravotnických zařízeních.

Poptávka po kvalitnější zdravotní péči nicméně roste s růstem bohatství a rozšiřující se střední třídou mezi obyvateli Zambie, dalším impulzem byla právě pandemie covidu-19, která výrazně zkomplikovala cesty do zahraničí za účelem lékařské péče (tradičně nejčastěji do JAR). Čeští výrobci a distributoři zdravotnické techniky a materiálu mají šanci se uplatnit v dodávkách pro soukromé kliniky, ve stadiu přípravy či výstavby je také několik státních nemocnic financovaných ze zahraničí. Dobrou referencí pro české firmy v tomto směru může být první dodávka české zdravotnické techniky pro největší zambijskou nemocnici, realizovanou v roce 2021 z prostředků zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zambie má rozsáhlé plochy dosud neobdělané zemědělské půdy, značné zdroje podzemní vody a příznivé klima. Problémem je ovšem malá diverzifikace zemědělské produkce, nedostatek mechanizace, umělého zavlažování a další techniky. Velmi málo rozvinutý je navazující potravinářský průmysl. Zambie je proto nucena značnou část domácí spotřeby, zejména produktů s vyšší přidanou hodnotou, dovážet, a to nejčastěji z JAR. Pandemie covidu-19 ovšem přinesla jednak komplikace pro zásobování ze zahraničí, jednak drastické oslabení zambijské měny, což dovozy neúměrně zdražuje. V Zambii proto roste zájem

o domácí produkci ze strany spotřebitelů, zemědělských asociací i příslušných státních institucí. Vlády JAR a Zambie se dohodly, že budou usilovat o zvýšení zastoupení zambijských potravin v nabídce velkých jihoafrických prodejců, kteří na zambijském trhu dominují. V Zambii z výše uvedených důvodů rychle roste poptávka po širokém spektru zemědělské techniky, a to jak pro velké, tak i pro menší provozy, zavlažovacích systémech, jakož i hnojivech a dalších produktech chemického průmyslu používaných v zemědělství. V oblasti potravinářského průmyslu uplatnění nalezne široká škála technologií a zařízení, jako jsou balicí a plnicí stroje, skladovací a přepravní zařízení, chladicí a mrazicí technika aj. Rozmach zažívají také dovoz i výroba alkoholických i nealkoholických nápojů, takže potenciál existuje pro dodavatele zařízení pro tyto výrobní provozy, včetně pivovarnických a destilačních technologií.

V současnosti probíhá v Zambii za pomoci ČR několik projektů rozvojové spolupráce, které jsou zaměřené na posilování přístupu malých a středních farmářů na trh, diverzifikaci a zkvalitnění jejich produkce a obecně zlepšování situace obyvatelstva zejména v zemědělství a na venkově.

Velvyslanectví ČR v Lusace

e-mail: lusaka@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/lusaka

Přehled
strategických
příležitostí

AMERIKA

Argentina

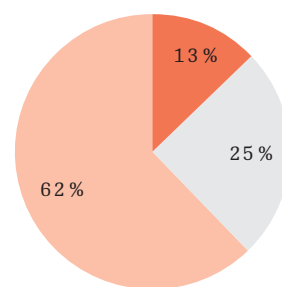
V souvislosti s propuknutím pandemie covidu-19 byla v Argentině zavedena jedna z nejdelších a nejprísnejších karantén na světě. HDP klesl v roce 2020 o téměř 10 %, v roce 2021 se čeká jen mírné oživení. Kromě vysoké inflace, jejíž meziroční míra v roce 2020 i přes prudký hospodářský pokles dosáhla 36 % a je stále jedna z nejvyšších na světě, se země musí potýkat s propadem domácí měny a přísným režimem zahraničního obchodu. Argentina nadále nutně potřebuje zahraniční investice a příliv moderních technologií. Pro investory by oslabování argentinského pesa mohlo být zdánlivě zajímavou příležitostí, další aspekty však brání možnosti generovat zisk (vysoká inflace, vysoká cla a daně, byrokracie apod.). Ekonomika je vůči ostatním zemím (snad s výjimkou zemí MERCOSUR) stále velmi uzavřená a závislost na zemědělských plodinách ji dělá extrémně citlivou. Již 43 % Argentinců se nachází pod hranicí chudoby, dětská chudoba dosahuje nevídaných 63 %. Nezaměstnanost stoupla na 11,8 % a je nejvyšší za posledních 15 let.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	-2,1	-9,7	6,5	3,1	2,5
Veřejný dluh (% HDP)	90,2	105,3	109,4	101,0	92,4
Míra inflace (%)	53,5	42,0	47,0	33,7	25,6
Populace (mil.)	44,8	45,2	45,6	46,0	46,4
Nezaměstnanost (%)	9,8	11,8	11,2	9,6	8,0
HDP na obyvatele (USD, PPP)	21 680	19 780	21 190	22 070	22 920
Balance běžného účtu (mld. USD)	-4,0	2,1	2,4	0,6	-1,7
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	18,2	12,5	15,3	15,2	14,7
Průmyslová produkce (%)	-6,2	-16,1	9,2	6,1	4,1
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

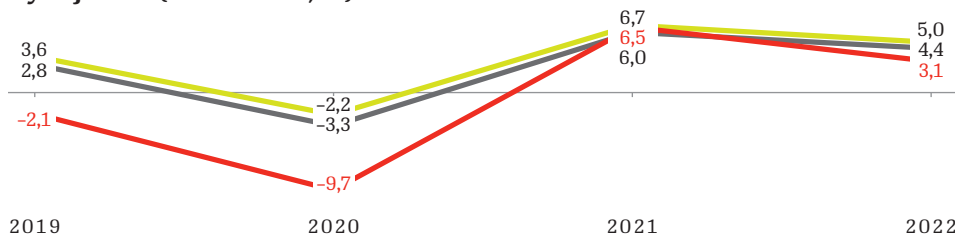
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda se různými prostředky snaží ve jménu sociálního smíru výpadek příjmů občanům vynahradit, k čemuž však nemá dostatek zdrojů. Situaci řeší tisknutím dalších bankovek, což je jedním z důvodů, proč je inflace stále vysoká. Mezi sociální opatření (3–4 % HDP) patří vyplácení různých druhů speciálních dávek (pro rodiny, OSVČ, nezaměstnané, lékaře a sestry apod.). Od začátku pandemie argentinská vláda zavedla i nástroje, které mají pomoci podnikatelskému sektoru ve vyplácení mezd, placení služeb apod. Vznikly i iniciativy na podporu spotřeby, například ve formě úvěrového plánu „Ahora 12“. Státní

pomoc si celkově vyžádala 20 mil. USD, což představuje přibližně 6,7 % HDP. Na tuto pomoc od začátku pandemie dosáhlo 43 % podniků.

V souvislosti s dopadem pandemie bylo logicky nejvíce postiženo odvětví cestovního ruchu a hotelnictví. Druhým nejvíce zasaženým sektorem byl zahraniční obchod, který klesl o 13,8 %, následovaný stavebnictvím. Protipandemická opatření způsobila přerušení výroby a prodeje více než poloviny firem, 65 % z nich v některém okamžiku zaznamenalo ztrátu tržeb o více než 60 %. Snížení příjmů bylo doprovázeno i poklesem počtu pracovníků a růstem nezaměstnanosti.

Vzhledem k propadu příjmů a makroekonomické situaci předlužené Argentiny bude trvat roky, než země dospěje k fiskální rovnováze. Vládě se v průběhu roku 2020 podařilo dohodnout se soukromými věřiteli na odložení a snížení dluhových splátek. V roce 2021 následují vyjednávání s MMF (pohledávky ve výši 45 mld. USD), který se k možnostem Argentiny staví realističtěji a nějaká forma dohody se očekává. Ve střednědobém horizontu je tak hrozba státního bankrotu pravděpodobně zažehnána.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

I přes současnou hospodářskou situaci existují příležitosti pro české firmy, které se v Argentině chtějí uchytit. Budoucnost má především strojírenství s ohledem na preferenci Argentiny co největší škálu zboží vyrábět v místě. Vzhledem k potenciálu zemědělské produkce jsou dalším slibným oborem zemědělské stroje a chytré technologie aplikované v zemědělství. V Argentině se nalézají ohromné zásoby nerostného bohatství. Velká většina těchto nalezišť navíc ještě nebyla prozkoumána, a proto skýtá obrovské pole působnosti zahraničních investorů důlního a těžebního průmyslu. Obecně zde mají české firmy šanci s technologickými inovacemi, kterých je v Argentině a potažmo v celém regionu dlouhodobě nedostatek. Prostor pro tyto inovace a nové technologie se nabízí i v odvětvích, která budou v krátkodobém horizontu nezbytná pro hospodářský růst: biotechnologie, petrochemie, zdravotnictví, IT apod.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Rozvoj důlního a těžebního průmyslu je jednou z vládních priorit, protože má potenciál generovat velké množství deviz z vývozu surovin do zahraničí. Země má velké zásoby mědi, olova, železa, zlata, stříbra, lithia, molybdenu, uranu, draslíku a jiných vzácných kovů. Podle odhadů až 70 % plochy území potenciálně vhodné pro těžbu ještě ani nebylo prozkoumáno. Na začátku roku 2021 se těžilo v 16 lokalitách, 7 projektů je ve výstavbě, 7 projektů se nachází ve fázi studie proveditelnosti, 6 projektů je v počáteční přípravné fázi, 40 projektů je ve fázi pokročilého průzkumu a 250 projektů ve fázi počátečního průzkumu. Od roku 2015 je velká pozornost zaměřena na lithium a měď. Hlavně od lithia si Argentina slibuje do budoucna

velký zdroj příjmů. Ve 12 oblastech (provincie Jujuy, Catamarca, Salta) by se mohlo nacházet až 92 Mt lithia, což by pokrylo dodávky po dobu 100 let. Zásoby mědi se odhadují na 65 Mt. Vláda láká zahraniční investory do těžebních projektů, od kterých si slibuje rychlé zahájení těžby, příliv investic a vznik pracovních míst. Existují i fiskální výhody, které nabízejí vlády jednotlivých provincií, neboť v Argentině jsou přírodní zdroje jejich vlastnictvím. Dodavatelé strojů a technologií musí vzít v potaz rozlohu Argentiny (8. největší země na světě) a vzdálenost nalezišť od velkých měst, což výrazně zvyšuje nároky na logistiku a pracovaný poprodejní servis (disponibilita náhradních dílů, doprava techniků a servisu na místo instalace techniky apod.).

► ICT

Mobilní a širokopásmové připojení k internetu je v Argentině o zhruba 15 % pomalejší než v sousedních zemích a vláda chce tuto situaci napravit. Problémy představuje i geografie země, neboť obyvatelstvo je koncentrováno v několika městech s velkými vzdálenostmi mezi nimi. Příležitosti se tedy vyskytují ve stavbě vysílačů mobilního signálu, kterých chybí přes 20 tisíc. Šanci mohou mít nejen dodavatelé technologií, ale i nezávislí operátoři těchto mobilních vysílačů. Páteří sítí optického vlákna společnosti ARSAT je třeba rozšířit do domů a firem. Do budoucna se plánuje pokrýt celou zemi signálem 4G. Společnost ARSAT realizuje Národní internetový plán, díky němuž chce k širokopásmovému internetu připojit přes 1 300 měst a obcí. Investují i soukromé společnosti (Claro, Personal, Nextel, Movistar), včetně příprav na výstavbu sítí 5G. Argentinské on-line společnosti Mercado Libre se říká „latinskoamerický Amazon“, ten vytváří okolo sebe částečně otevřenou síť obchodních, logistických a finančních společností, které tvoří ekosystém propojených entit, do nichž se mohou zapojit i české firmy.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Argentina má v zemědělství velký potenciál, 53 % její plochy pokrývá orná půda. Argentinský vývoz je tvořen až ze 70 % zemědělskými produkty. Zemědělství a navazující průmyslové obory tvoří i podstatnou část HDP (34 %). Aplikace nových technologií v zemědělství je však pro Argentinu i přes zmíněnou závislost na zemědělství velkou výzvou, do této oblasti příliš neinvestuje. Daňové úlevy a pobídky v oblasti zemědělství a lesnictví existují, není jich však mnoho. Všechna strojní zařízení související s tímto sektorem obvykle vstupují na argentinský trh s nulovým tarifem. Zapotřebí jsou technologie související s efektivnějším nakládáním s energiemi, monitorin- gem úrody/sklizní, optimalizací procesů apod. Perspektivními kategoriemi jsou taktéž organická produkce a biopotraviny, zpracování biomasy, šlechtění a genetika.

Velvyslanectví ČR v Buenos Aires

e-mail: commerce_buenosaires@mzv.cz

www.mzv.cz/buenosaires

Brazílie

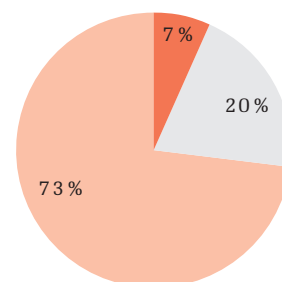
Brazílie skončila první čtvrtletí roku 2021 s velmi smíšenými výsledky hospodářství, když se nesmělé náznaky ekonomického oživení srážely s obavami investorů způsobenými nestabilitou politického prostředí. Spory mezi federální vládou a vládami států BFR okolo metod boje proti pandemii covidu-19 a jejich intenzity nejen vedou k narůstajícímu počtu obětí, ale rovněž zneklidňují podnikatele a domácí i zahraniční investory. Pro ekonomickou budoucnost Brazílie je důležité uklidnit zahraniční investory co nejdříve, protože v roce 2020 získala BFR 34,2 mld. USD těchto investic, což byl pokles o 50% ve srovnání s rokem 2019. V Brazílii lze počítat s návratem k ekonomickému růstu v roce 2021. Po poklesu HDP o 4,3% v roce 2020 očekávají tyto analytické instituce růst HDP o 3,2% v roce 2021. Soukromá spotřeba domácností, která je důležitým indikátorem mj. i pro vývozce do Brazílie, by se měla v roce 2021 zvýšit o 3,4%. To představuje podstatnou změnu ve srovnání s rokem 2020, kdy spotřeba domácností poklesla o 5,8%. Brazilský vývoz by podle citovaných nezávislých agentur měl v letošním roce vzrůst o 1,5%. Co je ovšem z pohledu českých exportérů důležitější, je odhad, podle kterého by měl import BFR v letošním roce dosáhnout růstu o 7,4%. Vývoz BFR v roce 2020 zachraňovalo zemědělství, zatímco podíl průmyslu na exportu klesl na nejnižší úroveň za uplynulých 40 let. V roce 2021 by se měl podíl průmyslu na tvorbě HDP zvýšit o 3,1%. Z hlediska obchodní svobody se situace v BFR v roce 2021 dále zhoršila. Podle prestižního Index of Economic Freedom 2021 poklesla BFR na 143. místo ve světě a je až na 24. místě ohledně míry ekonomické svobody v rámci Latinské Ameriky. Zhoršení nastalo zejména v oblasti vymahatelnosti práva, ochrany vlastnických práv a přehlednosti daňového zatížení.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,4	-4,4	3,2	2,0	1,6
Veřejný dluh (% HDP)	74,3	94,8	95,8	96,4	97,4
Míra inflace (%)	3,7	3,2	5,4	3,3	3,3
Populace (mil.)	210,1	211,8	213,3	214,8	216,3
Nezaměstnanost (%)	11,0	15,7	12,0	9,4	8,9
HDP na obyvatele (USD, PPP)	15 683,4	15 170,0	15 770,0	16 280,0	16 790,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-50,7	-9,6	-20,0	-42,0	-53,6
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	40,5	57,4	50,2	39,8	36,0
Průmyslová produkce (%)	-1,2	-7,0	3,5	2,0	2,0
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

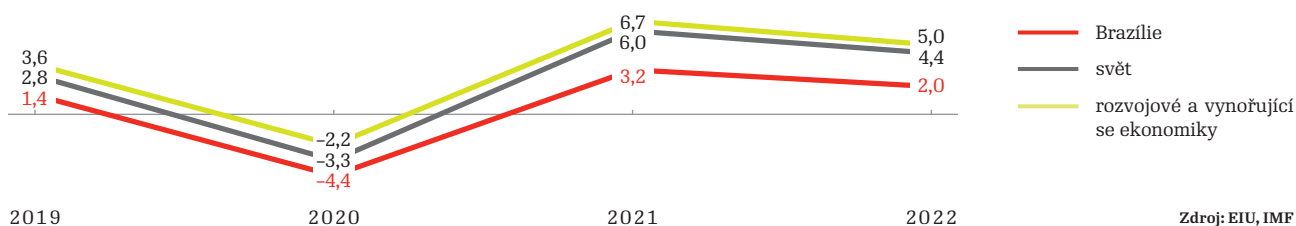
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Pro české exportéry je nutno zdůraznit, že v post-covidové době bude platit zvýšenou měrou doporučení, které bylo užitečné už před pandemií. K úspěšným vývozům do země je nutné, aby firma měla dostatečnou finanční sílu a mohla financovat třeba i několik let postupného pronikání a etablování se na trhu. Bude ještě důležitější mít trpělivost a dostatek finančních prostředků k využití kvalitních místních právníků a daňových poradců. A v neposlední řadě dále vzroste význam důvěryhodného místního zástupce, protože většina potřebných licencí je navázána nikoliv na zahraniční exportní firmy, ale na místní zástupce.

Politický vývoj v BFR v roce 2021 je již silně pod vlivem všeobecných voleb v roce 2022, což znamená, že federální vláda a prezident v jejím čele nebudou chtít riskovat kroky, které by mohly být nepopulární z pohledu voličů, zvláště těch v nižších příjmových vrstvách. V důsledku této situace nelze realisticky očekávat slíbené reformy směřující k většímu otevření trhu a zjednodušení složitého systému cel a daní. V roce 2021 a 2022 tak s vysokou pravděpodobností zůstane BFR trhem s vysokým daňovým zatížením, kde se nelze prosadit bez dlouhodobé přípravy a bez služeb místních specialistů z daňové oblasti.

► Automobilový průmysl

Brazílie je automobilová velmoc. Globální automobilky působící v Brazílii již patří mezi tradiční odběratele českých dodavatelských firem, nicméně ekonomické problémy způsobené malou konkurenceschopností BFR a vysokým daňovým zatížením se projevily i v tomto odvětví. Nejvíce viditelným příkladem bylo rozhodnutí automobilky Ford ukončit veškerou výrobu v Brazílii.

► Civilní letecký průmysl

Vedle produkce klasických dopravních letadel (Embraer) je dvoustemmiliónová Brazílie dlouhodobě rozsáhlým trhem, pokud jde o vrtulníky a ultralehká letadla. Strategická spolupráce českých firem vytváří pozitivní referenci pro uplatnění dalších výrobků českého leteckého průmyslu v Brazílii.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V oblasti ekologické likvidace odpadů a čištění vody existuje dlouhodobě akumulovaný deficit. Vzhledem k vysoké konkurenceschopnosti nabídky českých firem v tomto oboru to může být zajímavá příležitost. Vzhledem ke skutečnosti, že hlavní zákazníci jsou města a municipality, závisí načasování nabídky na zotavení jejich finančních rozpočtů po pandemii.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Lze předpokládat, že psychologické trauma z pandemie covidu-19 zvýší zájem BFR o výrobu vlastních pomůcek a vybavení pro zdravotnictví. Závislost na dovozech z Číny se ukázala během pandemie jakožto fatální nedostatek. Proto bude v roce 2021 existovat zvýšená míra příležitostí pro české firmy, které budou schopny nabídnout výrobu v zemi, nebo alespoň kooperace a investice.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Vše nasvědčuje, že agrobyznys vyjde z pandemie jako nejméně poškozené odvětví brazilské ekonomiky. Pro české exportéry je to motivace usilovat o vývoz technologií pro zemědělství. Avšak je nutno zdůraznit, že v této oblasti je velmi tvrdá konkurence USA, Holandska, Německa atd. Uspějí jen ti, kteří budou schopni investovat dostatek financí do propagace v BFR a do zajištění kvalitního dlouhodobého servisu a získání dobrých místních zástupců.

Velvyslanectví ČR v Brazílii

e-mail: commerce_brasilia@mzv.cz

www.mzv.cz/brasilia

Chile

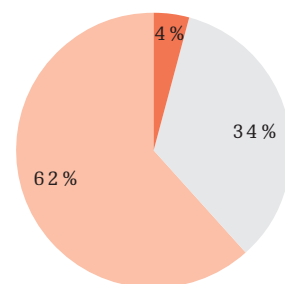
Koronavirová pandemie zasáhla zemi v době, kdy se ještě potýkala s vleklou sociální krizí z podzimu roku 2019, která zásadním způsobem negativně ovlivnila ekonomický výkon, stejně tak jako obchodní a investiční vyhlídky. Chile se stále těší z výhod strukturálně zdravé ekonomiky s dobrou makroekonomickou politikou, úsporami ve státních fondech, nízkou úrovní veřejného dluhu a dobrým přístupem k mezinárodním finančním trhům, což ji činí podstatně odolnější vůči hospodářským šokům, ale i přesto se v loňském roce nevyhnula recesi. V letošním roce se i přes pokračující protipandemická omezení počítá s růstem ekonomiky kolem 5,7 %.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,0	-6,2	5,7	3,0	2,5
Veřejný dluh (% HDP)	27,9	33,4	37,7	41,6	43,5
Míra inflace (%)	3,0	3,0	3,3	3,0	3,0
Populace (mil.)	19,0	19,1	19,2	19,3	19,3
Nezaměstnanost (%)	7,1	10,3	10,0	9,4	8,2
HDP na obyvatele (USD, PPP)	27 006,7	25 590,0	27 340,0	28 630,0	30 020,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-10,9	3,4	-0,7	-5,1	-7,8
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	4,2	16,7	17,2	16,3	16,0
Průmyslová produkce (%)	-0,1	-4,5	4,5	3,6	3,9
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

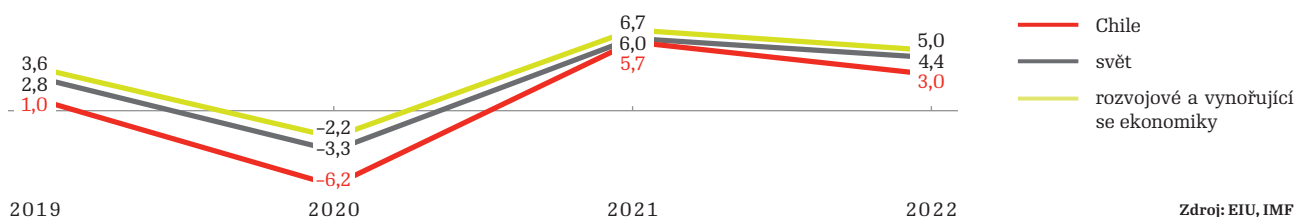
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda se snaží omezit hospodářský dopad krize prostřednictvím řady fiskálních opatření zaměřených na posílení odolnosti ekonomiky, např. formou podpory zaměstnanosti či likvidity podniků. V druhé polovině roku 2020 byl umožněn dvojí výběr úspor z penzijních fondů tzv. AFP. V letošním roce se očekává buď umožnění třetího výběru z AFP, nebo vládou upřednostňovaný výběr z pojištění v nezaměstnanosti tzv. AFC. Rok 2021 bude jak rokem volebním, tak rokem diskuzí o znění nové ústavy. Agentura Moody's však i přesto hodnotí rizika případných změn pouze jako nízká až střední, a to zejména vzhledem ke skutečnosti, že v chilské společnosti existuje široký konsensus pro zachování klíčových ekonomických prvků, jakými jsou volný obchod, soukromé vlastnictví a nezávislost centrální banky.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Pro úspěch v Chile je v jakémkoliv oboru bezpodmínečně nutná vysoká profesionalita potenciálních dodavatelů, konkurenční cenová politika, investice do kvalitní komunikace ve španělštině a zajištění alespoň formální právní identity firmy, díky které je možné získat daňové identifikační číslo RUT, bez kterého se nelze účastnit výběrových řízení.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Důlní průmysl je nosným odvětvím chilské ekonomiky a podílí se téměř 60 % na chilském exportu. Hlavním odvětvím je těžba mědi. Těží se rovněž lithium, molybden, zlato a mnoho dalších surovin. Důlní průmysl potřebuje velmi širokou škálu vybavení, strojů a technologií. Chilské těžební společnosti se snaží stát se hlavními propagátory tzv. zelené těžby. Chile hledá inovativní technologie k modernizaci produktivity a těžby ve svých dolech, což je trend, který zrychlila pandemie covidu-19. V letošním roce se počítá s investicemi do těžebního průmyslu ve výši 5 mld. USD.

V Chile došlo k významnému vývoji v oblasti automatizace a dálkových operací. Strategie potenciálních českých dodavatelů by měly brát v potaz jak potřeby velkých státních podniků, tak malých a středních soukromých firem, které se zdají být více kompatibilní s reálnými možnostmi českých exportérů. Trend posledních let potvrzuje, že chilský důlní průmysl bude postupně přecházet z těžby povrchové na těžbu hlubinnou. Tento vývoj bude nabízet nové šance českým firmám, které jsou v naprosté většině zaměřeny právě na hlubinnou těžbu. Spíše než dodávky těžkých strojů by mohly být z pohledu českých firem perspektivní dodávky moderních technologií a expertních řešení zaměřených na ekologizaci těžby a smart mining.

► Energetický průmysl

Hlavním cílem chilského energetického plánu je dosažení úplné uhlíkové neutrality do roku 2050. Země má díky dobrým přírodním podmínkám obrovský potenciál pro rozvoj energetiky z obnovitelných zdrojů, a to především geotermální,

solární a větrné. Modernizovaná legislativa rovněž podporuje investice do výroby energie z těchto zdrojů. V roce 2035 by 60 % energie vyrobené v Chile mělo pocházet právě z obnovitelných zdrojů, v roce 2050 se počítá dokonce se 70 %.

Z důvodu vysoké seismické aktivity nelze v místě budovat jaderné elektrárny, avšak hlavní nosné odvětví chilské ekonomiky, důlní průmysl, je energeticky velice náročný. Cena a dostupnost elektrické energie jsou tedy naprosto klíčové. Rozvoj energetiky je v poslední dekádě národní prioritou a energetické projekty se těší všeobecné podpoře. Aktivnější role státu v energetickém plánování pomohla kromě jiného k rozvoji projektů v oblasti přenosu elektřiny. Boom v oblasti energetiky se odráží také v projektu tzv. inteligentních měst, jehož cílem je zlepšení kvality života jejich obyvatel prostřednictvím dostupnějšího přístupu k energii, výstavby inteligentních domů šetrných k životnímu prostředí s důrazem na využívání udržitelné energie.

Kromě obnovitelných zdrojů se v zemi připravuje jak modernizace, tak výstavba nových tepelných elektráren, které nabízejí příležitosti pro uplatnění tradičních českých dodavatelů. Klíčovým energetickým oborem nadcházejících let bude také tzv. „zelený vodík“. Jedná se o oblast, kterou se místní vláda snaží maximálně otevřít zahraničním investorům. V Chile je tedy celá řada příležitostí pro firmy zaměřené na obnovitelné zdroje, bateriová úložiště, přenosové soustavy a smart řešení v oblasti energetiky.

► ICT

Penetrace internetu v Chile představuje 115,8 připojení k internetu na každých 100 obyvatel.

84,4% připojení probíhá prostřednictvím mobilních telefonů. Formou e-governmentu je státem nabízeno více než 500 druhů různých služeb a administrativních úkonů. ICT stále významněji přispívá k růstu HDP.

Elektronický obchod vzrostl v roce 2019 o více než 25% a dosáhl objemu přes 6 miliard USD. V souvislosti s pandemií covidu-19 a s ní spojenými restrikcemi tradičních obchodních kanálů zažívá e-commerce v Chile bezprecedentní boom. Již v březnu 2020 se jednalo o 300% meziroční nárůst. Objem e-commerce posléze lámal rekordy i po zbytek roku.

Jedním z hlavních problémů nejen chilské, ale celé latinskoamerické logistiky je její finální článek, tedy doručení zásilky konečnému příjemci. V Chile je proto klíčové získat know-how pro ekonomičtější a praktičtější uspořádání jednotlivých logistických operací. Právě v této oblasti se otvírá řada příležitostí zejména pro zahraniční firmy se zkušenostmi z rozvinutějších trhů. Roste také poptávka po sub-sektorech ICT, jako je vývoj SW, kybernetická bezpečnost, poskytování počítačových služeb atd. Zájem je rovněž o obory spojené s umělou inteligencí.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Jedná se o velmi perspektivní odvětví. Chile se dlouhodobě ve většině regionů potýká se suchem a s problémy s dodávkami vody. Klíčový je tedy v tomto odvětví rozvoj sektorů zabývajících se otázkami prevence povodní a sucha. Pozornost se soustředí především na rostoucí povodňová rizika, neefektivní využívání vody v městských a venkovských oblastech, úniky a neoprávněnou spotřebu vody, nedostatečný sběr dat, zefektivnění administrativních postupů atd. Nejvíce vody se v Chile spotřebovává v zemědělství, dále v průmyslu, těžbě a zpracování nerostných surovin nebo ve zdravotnictví. Pitné vody se spotřebuje cca 1,17 miliard litrů ročně a spotřeba stále stoupá. Vodní zdroje jsou v Chile v privátních rukou. Dostupnost pitné vody je v latinskoamerickém měřítku nejlepší ze všech zemí (městské aglomerace až 99%). Soukromé společnosti odhadují do roku 2025 investice v tomto sektoru na 1,17 mld. USD. Velmi

významné projekty vznikají také v oblastech nakládání s odpady nebo čištění odpadních vod.

Chile je premiantem v Jižní Americe v produkci odpadu. Ročně se v zemi vyprodukuje 7,4 milionu tun odpadu, přičemž je recyklováno pouze 15% odpadů. Vláda se snaží podporovat programy zaměřené na recyklaci a uvažuje se o výstavbě první spalovny „Waste to Energy“ pro Santiago de Chile (projekt se momentálně nachází ve fázi zpracování studií). V posledních letech roste objem elektrické energie vyrobené ze zemědělských i jiných odpadů. Velký potenciál mají dodávky čističek odpadních vod, mobilních úpraven vody, odsolovacích zařízení, čerpadel, výrobníků pitné vody při mimořádných událostech nebo třídíren komunálního odpadu.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnictví bylo jednou z priorit chilské vlády ještě před pandemií. Vláda pokračuje v „Programu investic do zdravotnictví“, který nebyl zcela dokončen za předchozích vlád. V současné době Chile investuje do výstavby 57 nových nemocnic a zdravotních středisek, která mají být dokončena do roku 2026. Hlavní účel tohoto programu je modernizace státního zdravotního systému. 32 z těchto projektů pochází od předchozích vlád, 25 z nich bude ukončeno a inaugurováno za současné vlády. Výstavba dalších 25 projektů bude zahájena do roku 2022. Počítá se celkem s 12 400 lůžky. Do roku 2022 bude rovněž dokončeno 120 středisek základní zdravotní péče, 40 center bude ve fázi výstavby a dalších 40 ve fázi licitace. Jedná se o historickou investici v hodnotě 10 mld. USD. Plán modernizace počítá se zaměřením na nové technologie, zavedením větší konkurence v laboratořích, ve farmaceutickém průmyslu a podporu využívání bioekvivalentních léků. V oboru zdravotnictví je velká zahraniční konkurence a zejména Španělsko má v Chile velmi silnou pozici.

Velvyslanectví ČR v Santiagu de Chile
e-mail: commerce_santiago@mzv.cz
www.mzv.cz/santiago

Kanada

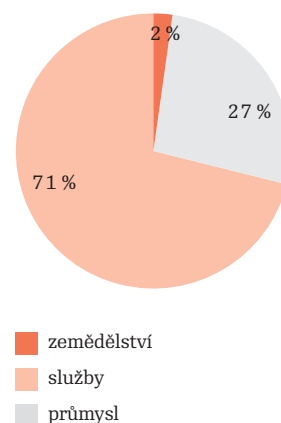
Krise covidu-19 negativně ovlivňuje kanadskou ekonomiku již déle než rok. Dle posledních statistik se kanadská ekonomika v roce 2020 propadla o 5,3% (oproti původnímu odhadu ve výši 7,1%). Pro letošní rok se očekává tempo růstu mezi 4–5%. Vývoj však bude záviset na dalším vývoji pandemie, vládních restrikcí a tempu proočkování obyvatelstva. Míra nezaměstnanosti se z loňského květnového rekordu 13,7% snížila na únorových 8,2%. Ve srovnání s obdobím před pandemií chybí na trhu práce přibližně 660 tis. pracovních pozic, návrat na původní úroveň se očekává ke konci roku 2022. Pozitivní pro vývoj kanadské ekonomiky je opětovný růst cen ropy a jejího exportu. Dobrou zprávou pro Kanadu je také vývoj v USA, které jsou jejím největším a dominantním obchodním partnerem. Očekává se totiž, že ekonomika Spojených států poroste rychleji, než se původně pro letošní rok očekávalo.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,9	-5,3	4,0	3,1	2,4
Veřejný dluh (% HDP)	94,0	115,8	116,9	117,7	118,4
Míra inflace (%)	2,0	0,8	1,6	1,9	2,2
Populace (mil.)	37,4	37,7	38,1	38,4	38,7
Nezaměstnanost (%)	5,7	9,6	7,6	6,7	6,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	52 070,1	49 850,0	52 170,0	54 350,0	56 400,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-35,7	-34,5	-39,3	-43,9	-42,8
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-11,6	-28,5	-25,5	-24,1	-17,6
Průmyslová produkce (%)	-0,3	-8,6	5,6	4,8	2,6
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

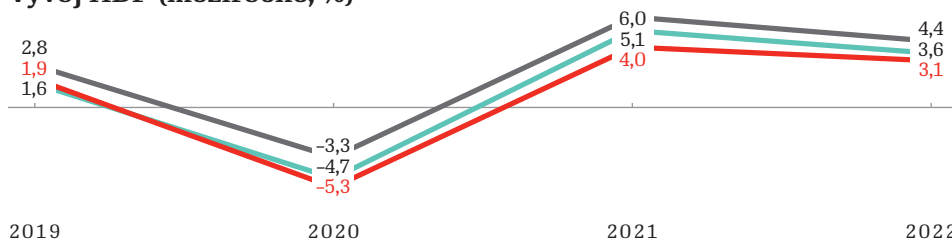
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Kanadská vláda v boji s covidem-19 a jeho dopady utratila desítky miliard dolarů. Výdaje na všech vládních úrovních dosáhly jen v roce 2020 historické výše 57,3% HDP. Deficit státního rozpočtu pro fiskální rok 2020-21 tak činil 381,6 mld. CAD (tj. 15% HDP). Kromě mnoha opatření na pomoc zaměstnancům i zaměstnavatelům, z nichž některá jsou stále upravována a prodlužována, vláda představila dlouho očekávanou aktualizovanou strategii pro boj s pandemií a oživení ekonomiky. Liberální vláda se chystá na nastartování postpandemické ekonomiky během následujících tří let utratit dalších přibližně 100 mld. CAD. Stimulační výdaje, určené k vybudování zelenější, inovativnější a konkurenceschopnější ekonomiky, by se měly spustit po širší distribuci vakcíny a očekávaném návratu k normálnímu fungování

ekonomiky. Tento plán má být blíže specifikován v rámci návrhu státního rozpočtu, který vláda nepředložila poslední dva roky.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Opatření kanadské vlády v boji proti koronavirové krizi utlumilo velkou část domácí ekonomiky. Některá odvětví byla zasažena více (letecký průmysl), některá méně (zemědělství), jiná musí čelit dlouhodobým transformačním trendům (automobilový průmysl). Kanadská vláda dělá nicméně vše pro to, aby se zasažená ekonomika co nejrychleji vzpamatovala. Pandemie pak vytvořila i nové příležitosti, kterých by české firmy mohly využít (ICT nebo zdravotnictví).

► Automobilový průmysl

Prodej automobilů klesl v roce 2020 vlivem krize covidu-19 o 20 %, přičemž v roce 2021 zatím volný pád pokračuje (v lednu 2021 pokles o skoro 20 %), což by v případě dvoumilionového automobilového trhu znamenalo pokles o 800 tis. prodaných vozidel. Rychlejšímu oživení kanadského trhu může nahrávat trvalá obava z přenosu infekcí a snaha vyhybat se sdílení společného prostoru v hromadných dopravních prostředcích, spojená s tradičním kanadským pozitivním přístupem k automobilové dopravě. Kanadský automobilový průmysl (byť bez vlastních OEMs) vyrábí lehká užitková vozidla (osobní automobily, dodávky), těžká nákladní vozidla (nákladní automobily, kamiony, autobusy, školní autobusy, vojenské vozy) a širokou škálu částí, součástí a systémů používaných v automobilech, primárně pro export (90 % produkce), především do USA.

Centrem výroby automobilů je provincie Ontario, vyrábějí se zde automobily Chrysler (Fiat), Ford, GM, Honda nebo Toyota. Ke kanadskému HDP přispívá více než 20 mld. CAD. Kanada je v posledních letech velmi aktivní v podpoře výzkumu, vývoje a inovací (Ontario, Québec, Nova Scotia) a v souvislosti s covidem-19 federální vláda vyhlásila program na podporu výzkumných center a zdůrazňuje jejich potenciál jako generátorů budoucího růstu (v oborech jako autonomní vozidla či elektromobilita). V roce 2020 se i přes

pandemii podařilo dosáhnout masivních příslibů nových investic od amerických výrobců, GM, Fordu a Chrysleru (Stellantis) ve výši více než 4 mld. CAD do nových typů vozidel, především elektrických. To by mělo vytvořit množství nových pracovních míst i obchodních příležitostí.

► ICT

V odvětví informačních a komunikačních technologií na kanadském trhu působí více než 43 tis. společností, většina spadá do oblasti softwarových a počítačových služeb. ICT jako rostoucí obor také významně přispívá k růstu kanadského HDP, před pandemií činila roční hodnota sektoru cca 100 mld. CAD, tj. cca 6 % národního HDP.

Přestože dle některých průzkumů globální ICT sektor může během pandemie stagnovat, očekává se rychlé obnovení jeho růstu. Kanada sice představuje relativně malou část tohoto globálního trhu, ICT se však v rámci země stalo jedním z hlavních národních hnacích motorů inovací a hospodářského růstu.

Úspěch slaví primárně sub-sektory ICT, jako je vývoj SW, zpracování dat, kybernetická bezpečnost poskytování počítačových služeb, ale dynamicky rostou i sektory typu fintech a obecně ICT orientované startupy. Velkou perspektivu také mají obory spojené s umělou inteligencí a informační technologie spojené s robotikou a vyspělou

výrobou (což jsou témata, na která Kanada kladе rostoucí důraz a vládní i soukromé investice).

Stále více firem si uvědomuje důležitost implementace digitálních platforem za účelem zvýšení konkurenceschopnosti a poskytnutí lepší úrovně služeb cíleněji a osobněji, což svědčí o narůstajících ročních alokacích rozpočtu do technologií (až 97 % podniků plánuje zvýšit své investice).

V důsledku pandemie jsou potřebné investice do IT, především pak ve zdravotnickém a veřejném sektoru. Přetrvávající potřeba spolupráce na dálku a online, která se stává již standardem, zvýšila poptávku po telekomunikačních službách a stále přináší nové příležitosti v oblasti aplikací a platforem pro spolupráci, přesunu práce a dat do cloudu, jakož i souvisejících bezpečnostních technologií.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Kanadský zdravotnický systém již delší dobu zažívá nárůst poptávky v důsledku stárnutí populace a s tím spojeného rozvoje chronických onemocnění. Investice do zdravotní péče budou stále nezbytnější i z důvodu zajištění zdraví a produktivity populace.

Pandemie covidu-19 odhalila slabé stránky kanadského zdravotnictví, například nedostatečné investice v oblasti výzkumu a vývoje nových léčiv či nestabilitu dodavatelského řetězce ochranných prostředků či léků (s omezenou domácí výrobou), stejně jako relativně nízké kapacity.

V případě Kanady představuje zdravotnictví vysoce diverzifikovaný obor, založený na špičkových technologiích a intenzivním R&D. Trh se zdravotnickými přístroji a nástroji (diagnostika, ortopedie, protetika, dentální produkty) je osmým největším na světě. I přesto, že kanadský import medicínských přístrojů a jiného technického zařízení tvoří téměř 75 % ve výši cca 5 mld. CAD a dovoz farmaceutických produktů téměř 14 mld. CAD (obchodu dominují USA, Čína, Mexiko, Švýcarsko a Německo), jsou zde české firmy velmi zřídka zastoupeny. Pro vstup či rozšíření českých dodávek do Kanady je třeba počítat s vysoce konkurenčním prostředím, především ze strany amerických společností, a vyššími vstupními náklady,

spojenými s náročnou certifikací. Sektor nabízí mimo jiné možnost dodávek zdravotnických zařízení a nemocničních lůžek, na trhu chybí dostatek společností dodávajících právě vybavení nemocnic či jiných zdravotnických výrobků, zajímavé příležitosti může nabízet trh medicínských analytických přístrojů. Mezi hlavní centra v Kanadě patří velká města a jejich aglomerace, především Toronto, Montréal a Vancouver.

Globální pandemie vytvořila příležitosti také pro rozšíření virtuální zdravotní péče v Kanadě. Na kanadském trhu najdou příležitosti dodavatelé a vývojáři řešení poskytující lepší online přístup ke zdravotním informacím, např. portály, které umožňují pacientům rezervovat si schůzky online, webové stránky poskytující pacientům přístup k elektronickým lékařským záznamům či laboratorním výsledkům a platformy, které spojují pacienty s poskytovateli. Na vzestupu jsou mobilní aplikace, které umožňují vzdálený přístup ke zdravotní péči. Potenciál má vzdálené monitorování pacientů či digitální nástroje pro péči o duševní zdraví. Poskytovatelé zdravotní péče hledají řešení pro zefektivnění procesů zdravotní péče, zejména pokud jde o plánování a fakturaci za lékařskou virtuální péči.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Prerijní provincie (Alberta, Saskatchewan a Manitoba) a provincie Ontario jsou důležitými zemědělskými a potravinovými producenty. Prozatím se ukazuje, že dopad pandemie na sektor je jen velmi omezený a půjde spíše o hledání nových technologií, které zefektivní výrobu a zajistí vyšší míru automatických řešení. Významnými exportními komoditami jsou obilí (pšenice, ječmen, oves), luštěniny a olejniny (řepka), stejně jako výrobky masného průmyslu. Velikost trhu a kapacit potvrzuje zájem o zemědělské stroje a výzkumnou a vědeckou spolupráci. Mezi hlavní položky zemědělského a potravinářského dovozu do Kanady patří víno, potravinové přípravky, pekařské výrobky, káva, pivo, lihoviny, cukrovinky a krmivo pro psy a kočky (pro maloobchodní prodej). Populace Kanady se zvyšuje, stejně jako poptávka po kanadském

zemědělském exportu, poptávka po zemědělských produktech a technice se tedy v Kanadě stále bude navyšovat. Zároveň existuje poptávka po nových technologiích spojených se zemědělstvím (drony, smart agriculture). Zajímavé příležitosti skýtaly technologie a suroviny spojené s pivovarnictvím a dynamicky rostoucím sektorem minipivovarů, kterých v Kanadě přibývaly desítky ročně, byť budoucnost tohoto trhu bude záviset na rychlosti ekonomického zotavení.

► **Železniční a kolejová doprava**

Cestování veřejnou dopravou se díky pandemii může na dlouhou dobu významně změnit. Kanada nicméně zůstává perspektivním sektorem i pro české firmy. Celkově je kanadský železniční sektor, především v oblasti osobní dopravy, dlouhodobě podfinancovaný a ani rostoucí doprava ve městech nenabízí jiná řešení. V řadě kanadských měst (Toronto – Finch LRT, Ontario Line; Calgary – Green Line; Ottawa – Confederation Line, Montreal – REM, Vancouver – Skytrain, plus projekty v Edmontonu a dalších kanadských městech) se již realizují či připravují projekty dopravní infrastruktury (kolejové

trati, tramvaje, mosty, tunely, silnice) a české firmy mají šanci se podílet subdodávkami (ocelové konstrukce, části kolejových vozidel, technologie frézování vozovky). Pandemie sice může některé započaté projekty kolejové osobní dopravy ve městech zpomalit či nové dočasně zastavit, přesto jsou v podstatě jediným způsobem, jak řešit přetíženou dopravní infrastrukturu ve městech. Železniční doprava je v Kanadě důležitým sektorem i v oblasti přepravy nerostných surovin (ropa, uhlí a další). Ročně se po železničních přepraví až 17 % celkové hmotnosti těchto surovin, z toho celých 54 % připadá na převoz uhlí. Poptávka po materiálu pro stavbu železničních tratí, údržbě, ale i po vlakových soupravách je vysoká. Výhledově se také mohou objevovat příležitosti v oblasti integrace operačních systémů a ICT, stejně jako kybernetické bezpečnosti na železnici jako kritické infrastruktuře.

Velvyslanectví ČR v Ottawě

e-mail: commerce_ottawa@mzv.cz,

commerce_toronto@mzv.cz

www.mzv.cz/ottawa, www.mzv.cz/toronto

Kolumbie

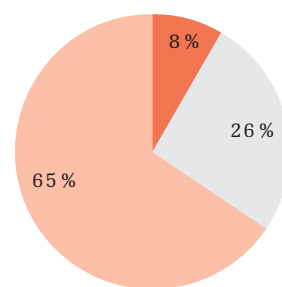
Pandemie covidu-19 oproti evropským zemím zasáhla Kolumbii se zpožděním. Vláda jako jedna z prvních v Latinské Americe zavedla přísná karanténní opatření, aby zabránila kolapsu křehkého zdravotního systému. Tvrdý lockdown trvající celkem přes tři měsíce si začal vybírat krutou daň na kolumbijské ekonomice a v druhé půlce roku 2020 začalo postupné otevírání. Propadem prošly všechny oblasti ekonomické aktivity. Nejhuře byla postižena oblast dopravy, stavebnictví a obchodu. Až do letošního roku bouřlivě se rozvíjející oblast mezinárodního cestovního ruchu přestala prakticky ze dne na den existovat. Na Kolumbii také těžce dopadly propady cen ropy, která tvoří 53 % hodnoty kolumbijského exportu. Naopak růst zaznamenaly finanční služby a zemědělství. Obavy budí rostoucí vnitřní zadlužení – na konci roku 2020 se vyšplhal veřejný dluh na hodnotu 73,2 % HDP a na konci roku 2021 se odhaduje, že dosáhne hodnoty 74,4 % HDP. Vláda proto oznámila nutnost spuštění daňové reformy ještě v roce 2021 za účelem udržení stability veřejných financí.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,3	-6,8	4,4	4,4	2,9
Veřejný dluh (% HDP)	55,6	73,2	74,4	72,9	71,6
Míra inflace (%)	3,5	2,5	2,6	4,0	3,7
Populace (mil.)	50,3	50,9	51,3	51,5	51,7
Nezaměstnanost (%)	10,5	16,1	14,2	13,1	12,4
HDP na obyvatele (USD, PPP)	16 003,2	15 030,0	15 830,0	16 750,0	17 580,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-13,8	-9,2	-12,0	-11,9	-12,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-8,5	-8,3	-9,0	-8,2	-8,9
Průmyslová produkce (%)	1,4	-8,0	3,4	3,7	3,4
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

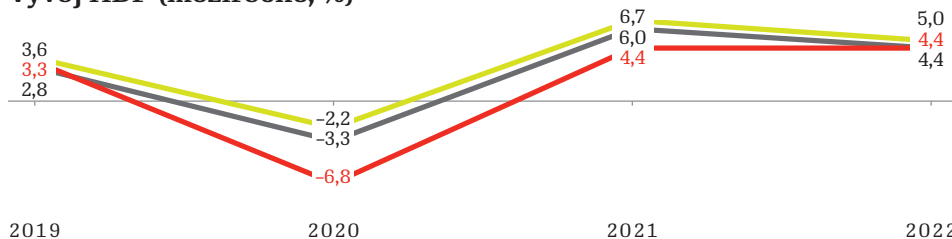
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda Kolumbie přijala ke zmírnění dopadů krize opatření ve výši 3,0 % HDP. Jde jednak o daňové úlevy, jako například odložení daňového kalendáře (odložení platby daní), prodloužení lhůty pro platbu para-fiskálního příspěvku (odklad platby), vrácení daňových zůstatků či ustanovení výjimek z plateb DPH. Dále se jedná o finanční pomoc ve formě zavedení speciálních úvěrů a vytvoření zvláštních záručních programů pro malé a střední podniky, stejně jako příspěvek na mzdy ve výši 40 % minimální mzdy. Prezident Duque také představil investiční plán „Compromiso por Colombia“, který počítá s mobilizací

veřejných i soukromých zdrojů na investice a znovuvytvořením 2 mil. pracovních míst. Plán se má soustředit na projekty v oblasti čisté energetiky, zdravotnictví a podporu venkovských oblastí. V rozpočtu na rok 2021 se pak počítá s navýšením investičních výdajů o 23,1 %. Zároveň vláda představila 25 klíčových infrastrukturních projektů, jejichž přípravu a výstavbu chce v rámci reaktivace ekonomiky urychlit. Mezi projekty nechybí výstavba bogotského metra započatá v říjnu 2020, výstavba nových letišť v Cartageně, na ostrově San Andrés a letecký přístav obsluhující tzv. kávovou zónu – el Aerocafé. Dalším velkým infrastrukturním projektem je kanál Dique a splavnění řeky Magdalena spojující střed země s Karibským mořem.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Náhlé zvýšení spotřeby energie v kombinaci s nečekaným suchem v dubnu 2020 opět připomnělo závislost Kolumbie na vodní energii. Vodní elektrárny v současnosti zajišťují okolo 68 % produkce elektřiny v zemi. Krátkodobé výpadky vodní energie jsou kvůli klimatické změně stále častější a Kolumbie se je snaží pokrývat zvýšenou produkcí z tepelných elektráren a dovozem elektrické energie z Ekvádoru. Jakkoliv v roce 2020 spotřeba elektrické energie stagnovala, do budoucna se předpokládá její nárůst. Vláda proto plánuje navýšit instalovanou kapacitu o 4 000 MW v příštích 5 letech. Vzhledem k přetrvávajícím problémům se stavbou vodního díla Hidroituango v departamentu Antioquia odhaduje úřad UPME (Unidad de Planeación Minero Energética), že v roce 2023 by mohlo Kolumbii chybět až 1 500 MW. Z výše uvedených důvodů se dá předpokládat, že tepelné elektrárny budou mít ve střednědobém výhledu svoje nezastupitelné místo v energetickém mixu Kolumbie zejména jako záložní zdroje vodních a nastupujících solárních a větrných elektráren. Aktuálně je ve fázi pokročilé projektové přípravy či výstavby 10 projektů uhelných a 15 paroplynových elektráren. Kolumbie má navíc bohaté zásoby uhlí a potenciálně i obrovské zásoby zemního plynu (závisí ovšem na rozhodnutí země ve věci frakování). Příležitosti pro české výrobce jsou v dodávce

turbín (parních, vodních, plynových), generátorů, transformátorů a elektrických rozvaděčů (včetně malých vodních elektráren).

Ani Kolumbii se nevyhýbá globální fenomén přechodu k bezemisní energetice. OZE mají vzhledem k místním klimatickým podmínkám významný potenciál. Vláda se již před krizí zavázala zvýšit podíl energie ze solárních a větrných zdrojů ze současných 50 MW na 2 500 MW v roce 2022. Zákon č. 1 715 reguluje integraci OZE do národního energetického systému. Norma upravuje investiční pobídky, mj. možnost snížit v průběhu 5 let daňový základ až o 50 % či osvobození dovozu nezbytných technologií od DPH. Cílem vlády je dosažení podílu OZE ve výši 15 % celkové instalované kapacity do roku 2023. Pro české firmy se tak otevírá velký prostor, neboť v současné době tvoří podíl solární energie pouhých 0,1 %. V odlehklých oblastech, které nejsou napojeny na elektrickou síť, a které dle údajů IPSE (El Instituto de Planificación y Promoción de Soluciones Energéticas para las Zonas No Interconectadas) představují až 45 % území, jsou OZE takřka jediným řešením.

V letech 2018–2022 se rovněž připravuje výstavba 7 nových vedení pro distribuci elektrické energie, a to především v karibské oblasti (departamenty Guajira, César, Magdalena a Bolívar), která se kvůli vzrůstající spotřebě elektřiny nejvíce potýká s přetížením stávající sítě.

► ICT

V oblasti fintech se v posledním roce rychle proměnily spotřebitelské návyky způsobu placení (před krizí v drtivé většině hotovostní), kdy byl zaznamenán 40% nárůst prvouživatelů on-line bankovníctví, bankovních karet a plateb přes mobilní telefon. 60% z nich dle průzkumu bankovní asociace Asobancaria hodlá u tohoto způsobu placení již zůstat. Pro české firmy se tak otevírají příležitosti například v oblasti dodávek specializovaného softwaru, kybernetické bezpečnosti, posuzování úvěruschopnosti, zpracování dat, platebních platform apod.

Další oblastí s příležitostmi pro dodávky softwarových řešení je e-commerce. Tento sektor narostl po zavedení opatření o 40% a v roce 2021 je očekáván další růst o 16%. Největší vzestup zaznamenal on-line nákup potravin. V Kolumbii je dominantní on-line platformou e-commerce aplikace kolumbijského původu Rappi, která se mezitím rozšířila i do dalších zemí Latinské Ameriky. V Kolumbii funguje v omezené míře i Amazon, jehož roli do velké míry supluje domácí Mercadolibre.

Ambiciózní plány má Kolumbie i v oblasti digitalizace státní správy a pandemie správnost tohoto směru jen potvrdila. Implementace e-governmentu má oporu v zákonu 1413 z roku 2017 a je za ní zodpovědné Ministerstvo informatiky. Hlavními strategickými cíli digitalizace státní správy jsou vytvoření systému pro služby občanům (digitální autentifikace, digitální složka občana, interoperabilita), systému pro přístup ke státním institucím a systému pro řízení ochrany soukromí a informací jednotlivých platform. Plánuje se i rozsáhlá digitalizace těžkopádného justičního systému, na kterou bylo přislíbeno i 500 mil. USD z prostředků Meziamerické rozvojové banky.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Významnou příležitost skýtá vodohospodářství. Velká poptávka je v souvislosti se zpřísněním zákona o odpadních vodách po čističkách odpadních vod, technologiích ekologické likvidace odpadů či likvidace následků ilegální těžby zlata (odhady hovoří o znečištěných 100 tis. ha). Podle

Ministerstva životního prostředí se aktuálně 85% odpadních vod vypouští přímo do řek a ostatních vodních zdrojů. Jakkoliv má tedy Kolumbie páté největší zásoby pitné vody na světě, přístup k pitné vodě má zajištěno 92,9% městského obyvatelstva, avšak pouze 71,5% obyvatel ve venkovských oblastech, z nichž je navíc významná část ohrožena suchem. Vláda proto připravuje na 300 projektů ve 24 departamentech v celkové hodnotě 800 mil. USD. K významným projektům tak patří například vládní plán provést do roku 2040 úplnou dekontaminaci silně znečištěné řeky Bogotá, kde se počítá s investicí ve výši 500 mil. USD.

Koncept spalování tuhého odpadu v současné době existuje v Kolumbii jen ve velmi omezené míře. Veškerý shromážděný odpad se uchovává na skládkách. V zemi funguje 89 velkých komunálních skládek, které podle současné vlády nevyhovují mezinárodním standardům. Největší skládkou v zemi je Doña Juana v těsné blízkosti hlavního města, která se rozkládá na 120 ha a svou kapacitou postačuje do roku 2024. Vláda plánuje její rozšíření a prodloužení používání o dalších 37 let. Zároveň vláda silně podporuje implementaci zásad oběhového hospodářství. Klíčovým dokumentem je v tomto směru Národní strategie oběhového hospodářství. Dle něj Kolumbie plánuje zvýšit podíl recyklace z 8,7% odpadů v roce 2020 na 17,9% v roce 2030. Tento dokument odhaduje tržní potenciál oběhového hospodářství v Kolumbii na 11,7 mld. USD ročně.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Průběh pandemie odhalil, že sektor veřejného zdravotnictví je v Kolumbii dostatečně robustní, avšak zároveň patří vzhledem k jeho provázanosti s místními samosprávami a komplikovanému finančnímu vztahu mezi státem a poskytovateli zdravotních služeb (EPS – Empresas Promotoras de Salud) k těm nejvíce zkorumpovaným. Bude tudíž nutná jeho systémová reforma, která se zaměří na zlepšení vybavenosti a lůžkové kapacity zdravotnických zařízení především v odlehlých departamentech, kde chybí především vybavení jednotek intenzivní péče. Kolumbie stále představuje

třetí největší trh zdravotnických potřeb v Latinské Americe. Očekává se, že trh se zdravotnickými prostředky bude i v dalších čtyřech letech nadále růst v průměru 5,3 % za rok.

97,4 % Kolumbijců má zdravotní pojištění a může v mnohem větší šíři využívat služeb zdravotních zařízení. Na jedné straně jsou velká města a velmi rozvinuté oblasti se silnou soukromou sférou ochotnou investovat a na druhé straně zde existují velmi chudé komunity v nerozvinutých částech země, kde lidé nemají přístup ke kvalitnímu zdravotnictví. Proto je Kolumbie trhem jak pro nová inovativní řešení, tak pro rozvoj projektů, kde zásadní roli hrají základní vybavení. Zájem je především o lůžka, diagnostické přístroje, ortopedické nástroje a protézy, vybavení pro ultrazvuk, mamografii, digitální diagnostiku a přístroje pro dermatologické a laserové ošetření (poptávka podporována tzv. zdravotní turistikou a rostoucí poptávkou po plastické chirurgii). Naopak relativně soběstačná je Kolumbie ve výrobě spotřebního zdravotnického materiálu.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Přestože je Kolumbie převážně zemědělským státem, třetinu potravin dováží. V zájmu dosažení potravinové soběstačnosti v době po pandemii

tak lze do budoucna očekávat podporu zvyšování výroby a dodávání přidané hodnoty zemědělským produktům. Zemědělský a potravinářský sektor byl jedním z mála růstových v jinak hospodářsky neveselém roce 2020. Velikost domácího agroprůmyslového trhu se odhaduje na 180 mil. USD. Lokální výroba je zatím malá (necelých 45 mil. USD), a navíc je přednostně zaměřena na vývoz do sousedních zemí (Peru, Ekvádor, Venezuela, Panama – 29 mil. USD). Konkrétně pro české dodavatele se nabízí možnost dodávek zemědělských strojů, mlékárenských technologií, zařízení a strojů pro pekárny, na výrobu cukrovinek a čokolády, pro výrobu cukru, dále pro pivovary, na zpracování masa a drůbeže, ovoce a zeleniny. Při notorickém nedostatku kapitálu v Kolumbii je však vhodné dopředu počítat se zajištěním financování, případně rovnou s rozvojovou pomocí. Ministerstvo zemědělství spolu s Banco Agrario připravili v rámci programu „Colombia Agro Produce“, zaměřeného na reaktivaci zemědělství po pandemii, zvýhodněné úvěry pro zemědělce.

Velvyslanectví ČR v Bogotě

e-mail: commerce_bogota@mzv.cz

www.mzv.cz/bogota

Kuba

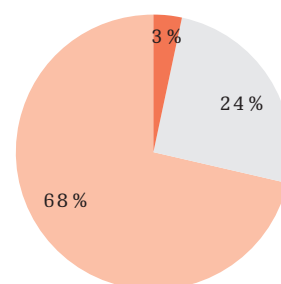
Negativní dopady amerického embarga a pandemie koronaviru brzdí možnost oživení ekonomiky po prudké recesi v roce 2020, kdy kubánská ekonomika zaznamenala propad HDP o 11,3%. Koronavirová krize paralyzovala všechny hlavní sektory kubánské ekonomiky – cestovní ruch, remittance, export a investice. V roce 2021 se očekává postupný růst HDP na úrovni 2,7% a silnější růst ekonomiky je pravděpodobný až v letech 2022–25 v očekávání pozitivních kroků vůči Kubě v rámci nové administrativy USA. Nyní je v nejhorší ekonomické krizi za posledních 30 let a potýká se se strukturálními problémy své centrálně plánované ekonomiky. Z důvodu koronavirové krize prakticky přišla o všechny zdroje devizových příjmů, které se kubánská vláda snaží kompenzovat exportem služeb, konkrétně vysíláním lékařů a zdravotnického personálu do více než 40 zemí světa. Veřejný rozpočet zatěžují výdaje na zdravotní sektor, izolační centra a subvence na přidělový systém, který na Kubě existuje od roku 1963. Vlastní průmyslová produkce a import na ostrov výrazně poklesly. Zahraniční importéři se potýkají s nesplacenými pohledávkami i v řádu několika let. Kubánský režim se snaží ochránit vlastní export, zejména tabák, rum, nikl, biotechnologické výrobky, a obecně upřednostňuje národní produkci před importem. Nezaměstnanost roste, zejména v turistickém sektoru. K 1. lednu 2021 proběhla na Kubě měnová reforma a došlo ke sjednocení obou měn (kubánského konvertibilního pesa CUC a kubánského pesa CUP) ve prospěch kubánského pesa s jednotným směnným kurzem 1 CUC = 24 CUP. Tento proces s sebou přináší navýšení cen potravin, služeb a energií, které není kompenzováno adekvátním nárůstem platů. Míra inflace se bude dle odhadů pohybovat až na úrovni 400%.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	-0,2	-11,3	2,7	4,8	4,3
Veřejný dluh (% HDP)	56,2	69,4	154,0	119,3	118,1
Míra inflace (%)	5,6	7,7	399,6	32,3	6,3
Populace (mil.)	11,3	11,3	11,3	11,3	11,3
Nezaměstnanost (%)	1,3	2,3	3,7	3,9	3,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	13 960,0	12 630,0	13 180,0	14 080,0	15 040,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,9	0,9	0,9	1,8	1,8
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-7,5	-5,5	-6,2	-6,4	-7,2
Průmyslová produkce (%)	-3,6	-11,2	-1,2	2,9	2,9
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

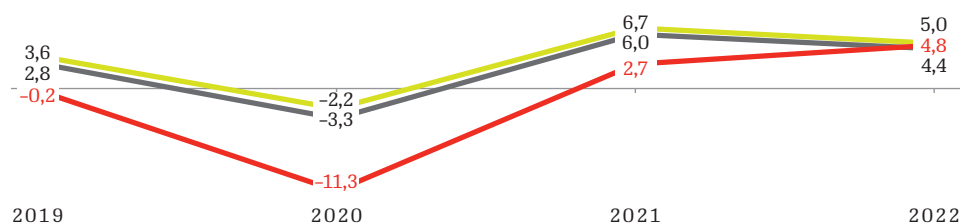
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V době, kdy se většina zemí světa snaží znovu nastartovat ekonomiku prostřednictvím zvýšeného financování, na Kubě je tomu zcela naopak a kubánská vláda v návaznosti na koronavirovou krizi schválila v roce 2020 úpravu ekonomického plánu a aplikuje úsporná opatření. Tento trend pokračuje i v roce 2021 a Kuba se ocitá v hluboké krizi a naráží na nedostatek zdrojů v podstatě ve všech sektorech hospodářství.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Vzhledem ke stále platnému a v posledních dvou letech přitvrzenému americkému embargu, které značně omezuje možnosti exportu na Kubu, se Kuba snaží o získání větší nezávislosti na importu a nastartování vlastní výroby. Potýká se však s velmi limitovanými finančními zdroji. Kubánská vláda v souvislosti s dlouhodobým nedostatkem potravin na ostrově, který byl v době koronavirové krize ještě umocněn, pro následující období označila za prioritní zajištění potravinové soběstačnosti země. Hlavní důraz tedy bude kladen zejména na zemědělskou a potravinářskou produkci. Dále existují příležitosti pro český export v energetickém a stavebním sektoru.

Pro české podniky se otevírá možnost založení smíšeného podniku, tzv. empresa mixta. Ten v praxi funguje na principu, kdy kubánská strana do smíšeného podniku vloží například významnou místní značku včetně výrobních prostor nebo nemovitostí a zahraniční společnost vloží kapitál, know-how a možnosti expandovat na zahraniční trhy. Tato forma spolupráce se uplatňuje zejména v cestovním ruchu, kdy zahraniční hotelové řetězce provozují kubánské hotely, ale také v různých odvětvích průmyslu, zejména potravinářském. V roce 2020 Kuba uvolnila možnost importu a exportu také pro soukromá družstva a drobné podnikatele, kteří prostřednictvím státních importních firem mohou poptávat zahraniční zboží anebo nabízet výrobky ze své produkce. Prozatím je tento nový způsob spolupráce na počátku a potýká se s organizačními potížemi, na hodnocení přínosu této možnosti pro rozvoj ekonomiky je v tuto chvíli příliš brzy.

Při exportu na Kubu je třeba brát v úvahu riziko chronicky špatné platební morálky způsobené dlouhodobě extrémně nízkou likviditou. Kubánská strana standardně vyžaduje odloženou splatnost na 360, 720, a někdy dokonce i více dní, a bohužel i po takto dlouhých lhůtách dochází k dalšímu prodloužení plateb, a to vůči partnerům z celého světa. V současné situaci, kdy byl kvůli koronavirové krizi prakticky paralyzován cestovní ruch, hlavní zdroj devizových příjmů Kuby, jsou platební morálka a možnosti importu Kuby ještě více omezené.

V oblasti investic Kuba v současné době klade největší důraz na rozvoj zvláštní zóny v oblasti přístavu Mariel (Zona Especial de Desarrollo de Mariel, ZEDM). Tato zóna, kde již dnes působí 49 převážně průmyslových firem z 22 zemí světa, nabízí prostor pro stavbu nových závodů, jejichž ambicí je nejen zásobování kubánského trhu, ale také export do okolních zemí Latinské Ameriky. Výhodou je, že Kuba v této zóně uplatňuje nejen zrychlené schvalovací řízení, ale také daňové úlevy a jiné výhody. Momentálně jsou plány pro rozvoj zóny Mariel spíše ambiciózní a celkové tempo pokroku je velmi pomalé.

► Energetický průmysl

Ačkoliv země disponuje nemalými podmořskými zásobami ropy, je stále závislá na dovozu energetických zdrojů. Vzhledem k tomu, že se

Kuba dlouhodobě potýká s chronickým energetickým deficitem, je prioritou vlády vytvářet, rozšiřovat a modernizovat výrobní kapacity a podporovat projekty na průzkum nalezišť ropy.

Potřeba modernizace elektráren a oprava zastaralé a ztrátové rozvodné sítě představuje také významnou příležitost pro český průmysl. 96 % výroby elektřiny je na Kubě realizováno spalováním fosilních paliv, především sirnaté ropy, a to v tepelných elektrárnách sovětské a československé provenience.

Zajímavou příležitostí se stávají rovněž obnovitelné zdroje energie, jejichž využívání je deklarováno jako součást dlouhodobého Programu hospodářského a sociálního rozvoje země. Kubánská vláda plánuje generovat do roku 2030 z obnovitelných zdrojů 24 % elektrické energie. Nyní je to pouze 4,3 %. Prioritní bude zejména výroba energie z biomasy, solární a vodní energie.

► Stavební průmysl

Potřeba modernizace je na Kubě velmi rozsáhlá a zdaleka nezahrnuje jen výše uvedené sektory. Zub času se neúprosně projevuje na prakticky veškeré kubánské architektuře a infrastruktuře. Snahy o její opravy i novou výstavbu ale kromě tradičního nedostatku likvidity narážejí i na související nedostatek kvalitního stavebního materiálu. Jako příležitost pro český export může být vnímán zájem Kuby o nové moderní technologie pro zvýšení efektivity výstavby, výroby materiálů, náhradních dílů, ale i rekonstrukce a opravy budov. Příležitosti v oblasti stavebnictví existují rovněž při navrhování a výstavbě hotelových komplexů.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Kuba dováží ze zahraničí 80 % veškerých potravin a píce pro zvířata, což se stoupajícími cenami na světových trzích vyvíjí čím dál vyšší tlak na centrální plánování ekonomiky. Vzhledem k zastaralé a neefektivní zemědělské výrobě prakticky bez jakékoli mechanizace existuje akutní potřeba modernizovat výrobu, zpracování a skladování potravin. Zvyšování potravinové soběstačnosti je dokonce kubánskou vládou označováno za otázku národní bezpečnosti a investice do této oblasti jsou považovány za prioritní. Celý proces je však poměrně vleklý a naráží na dlouhodobé problémy s likviditou. Dle prohlášení kubánské vlády budou pro následující období prioritní zejména tyto zemědělské komodity: rýže, banány, fazole, kukuřice, sladké brambory, vejce, vepřové a kuřecí maso a drobný skot.

V zemědělské výrobě a přepravě jsou ve velkém měřítku stále využívána tažná zvířata, většina používaných traktorů jsou dosluhující zbytky sovětských a československých dodávek ze 70. let. Potřeba jejich modernizace, ať už prostřednictvím dodávek náhradních dílů a servisu nebo nákupem zcela nových strojů, rovněž vytváří nezanedbatelnou exportní příležitost.

Velvyslanectví ČR v Havaně

e-mail: commerce_Havana@mzv.cz

www.mzv.cz/havana

Mexiko

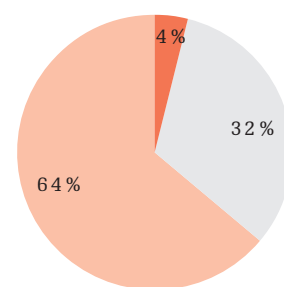
Oproti Evropě vstoupilo Mexiko do pandemie covidu-19 se zpožděním. První vlna kulminovala v letních měsících 2020, aby se s novou razancí vrátila na přelomu roku 2020/21. Mexická ekonomika, již tak na pokraji recese, byla pandemií zasažena hned na několika citlivých místech – zahraniční obchod, turismus a ropný průmysl. V roce 2020 se proto ekonomika propadla o 8,3 % HDP, pro rok 2021 se očekává růst ve výši 4,5 %. Ten lze do jisté míry přičíst i rychlému zotavení hospodářství USA, se kterými je Mexiko ekonomicky silně provázáno. Právě potvrzení této silné vazby v podobě účinnosti Dohody o volném obchodu mezi Mexikem, USA a Kanadou (USMCA) bylo v roce 2020 pro mexické hospodářství důležitou pozitivní zprávou. Po ne zcela přesvědčivém vedení protipandemických opatření dává jasná vakcinační strategie vlády naději na plné otevření ekonomiky v druhé polovině 2021. Nicméně návrat k hodnotám reálného HDP roku 2018 je očekáván nejdříve v roce 2023.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	-0,1	-8,3	4,5	2,9	2,4
Veřejný dluh (% HDP)	46,7	53,0	51,5	50,5	49,1
Míra inflace (%)	3,6	3,4	3,4	3,3	3,5
Populace (mil.)	127,6	128,9	130,3	131,6	132,8
Nezaměstnanost (%)	3,5	4,4	4,2	3,7	3,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	20 950,0	19 380,0	20 270,0	21 050,0	21 820,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-4,4	27,4	25,4	12,4	-1,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	5,2	34,3	24,0	12,2	0,5
Průmyslová produkce (%)	-1,7	-10,2	4,5	1,9	1,0
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

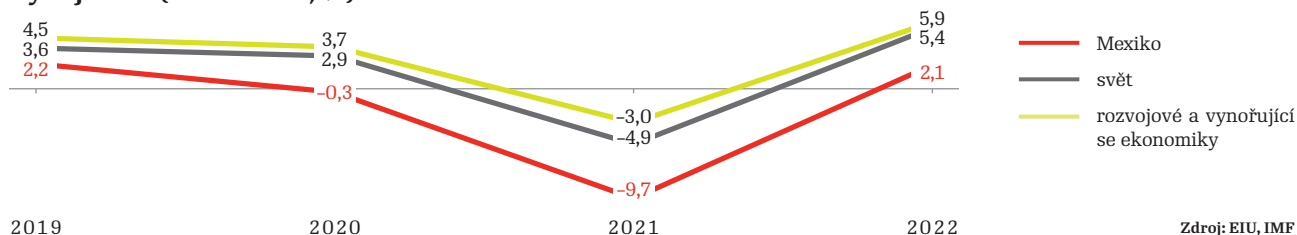
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Specifické pro případ Mexika je, že zatímco ostatní státy světa oznámily v reakci na pandemii rekordní finanční injekce do svých ekonomik, mexická vláda čelí krizi zejména úsporami. Opatření vlády na podporu 16. největší ekonomiky světa v reakci na covid-19 ve výši 1,2 % HDP jsou považována za nedostatečná, a to i v regionálním srovnání. Ekonomický záchranný balíček se soustředí na podporu socio-ekonomicky nejslabší části obyvatelstva a rodinných podniků (formou mikrokreditů a sociálních programů). Přes 90 % firem ale nedostalo žádnou formu státní podpory a přes 20 % jich zaniklo. Minimalistickou podporu se snažila částečně suplovat Mexická centrální banka, která ve snaze pomoci

finančnímu systému opakovaně snížila základní úrokovou sazbu a oznámila injekci likvidity ve výši 3,3 % HDP na financování úvěrů firem a stabilizaci měny. Na podzim 2020 vláda oznámila v rámci podpory ekonomiky 68 infrastrukturních projektů spolufinancovaných soukromým sektorem v celkovém objemu 26 mld. USD. Úsporný přístup vlády v krátkodobém horizontu sice zamezí většímu zadlužování státu a zajistí stabilizaci veřejných financí, odrazí se ale v delší době nutné pro obnovu ekonomiky, a tím i výpadcích daňových příjmů státního rozpočtu v nadcházejících letech.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Mexiko je 7. největším výrobcem a 4. největším exportérem automobilů na světě. Většina produkce (75 %) míří do USA. Na mexickém trhu jsou zastoupeny všechny hlavní světové značky. České firmy, především výrobci jednotlivých dílů, se dostávají se svými produkty do Mexika nejčastěji prostřednictvím nadnárodních společností. Nová obchodní dohoda mezi Mexikem, USA a Kanadou (USMCA) zvyšuje nutný podíl součástí severoamerického původu z 62,5 % na 75 %, což vede řadu dodavatelů k přesunutí výrobních investic do Mexika. Pandemie pomohla uspíšit proces digitalizace a automatizace výrobních procesů, poptávka po nových technologiích i v tomto oboru výrazně roste. Očekává se, že tento segment bude jedním z nejrychleji se zotavujících částí trhu, tažen trhem USA a finanční rezervou mezinárodních mateřských společností mexických filiálek.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Vlajkovými projekty mexické vlády jsou také velká infrastrukturní díla. Práce na nich neustaly ani v době pandemie, naopak byly spuštěny nové projekty coby podpora strádajícímu hospodářství. Jedná se zejména o výstavbu nové železnice s názvem Tren Maya na jihovýchodě Mexika (poloostrov Yucatán), která má dosahovat délky 1 500 km a bude vést přes pět států Mexika. Dalším velkým projektem je výstavba koridoru mezi Mexickým

zálivem a Tichým oceánem. Jedná se o silniční a železniční spojení překlenující 250 km dlouhou Tehuantepeckou šíjí, které má usnadnit dopravu zboží a být alternativou k Panamskému průplavu. Pro české výrobce se nabízí možnost zajímavých subdodávek v těchto rozsáhlých projektech, a to i s ohledem na zájem evropských firem se jich zúčastnit. Dalším velkým projektem vlády je výstavba mezinárodního letiště pro hlavní město Mexico City, kterou koordinuje Ministerstvo obrany Mexika a o kterou již řada českých firem projevila zájem.

► Energetický průmysl

Posílení energetické nezávislosti je jednou z hlavních priorit mexické vlády, což odráží i bezprecedentní investice do oblasti energetiky. Zatímco v předchozím období byl kladen důraz na rozvoj kapacit výroby z obnovitelných zdrojů s významným zapojením soukromého sektoru, nynější politický kurz podporuje energii z konvenčních zdrojů a má i tendence energetický sektor opět úžeji přimknout ke státu. Některé kroky vlády zvýhodňující státní výrobce vyvolávají mezinárodní kritiku a mohou mít negativní vliv na příliv soukromých investic. Očekává se proto, že namísto privátních investorů bude napříště více do rozvoje energetiky investovat samotný stát. Aktuálně je hlavním projektem vlády výstavba nové rafinérie Dos Bocas ve státě Tabasco s odhadovaným rozpočtem 8–10 mld. USD.

► ICT

V Mexiku stále stoupá poptávka po pokročilých technologiích a inovativních výrobcích napříč sektory. Pandemie covidu-19 akcelerovala digitální transformaci a inteligentní automatizaci výroby. Se změnou celospolečenského fungování se také několikanásobně zvýšila poptávka po nových řešeních pro vnitropodnikové procesy, systémech umožňujících práci na dálku, dálkových řízeních provozu, několikanásobně se samozřejmě zvýšil i internetový obchod a FinTech služby. Nové trendy přinášejí i nové hrozby, kterým je nutno přizpůsobit zabezpečení. Firmy i jednotlivci proto také hojně poptávají technologie pro bezpečnou správu a sdílení dat.

Dlouhodobě je zájem i o spolupráci v aplikovaném výzkumu, ale i o konkrétní oblasti jako Průmysl 4.0, Smart Cities, Life Sciences, IT a další.

► Obranný průmysl

Dlouhodobě špatná bezpečnostní situace nutí mexickou vládu investovat více nejen do vyzbrojování bezpečnostních složek a armády, ale také do ochrany kritické infrastruktury. Výdaje na vnitřní bezpečnost se proto od roku 2016 trvale zvyšují, v roce 2020 dosáhlo navýšení dokonce 39 %. Do zvýšené ochrany svých výrobních závodů a zboží investují nemalé prostředky i firmy a soukromé osoby. Se zhoršením ekonomické situace v důsledku covidu-19 se očekává nárůst migrace, a s ním potřeba zvýšené ochrany hranic, a bohužel i větší chudoba, a s ní nárůst drobné kriminality i organizovaného zločinu. Bylo již proto oznámeno další posilování složek veřejné bezpečnosti.

Dobrou zprávou pro české výrobce je v tomto případě skutečnost, že od roku 2019 patří Česká

republika do prioritizovaných zemí Mexika pro nákup obranného a bezpečnostního vybavení, a to díky podpisu Memoranda o porozumění mezi ministerstvy obrany ČR a Mexika.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Mexiko bylo již před pandemií 4. největším trhem zdravotnické techniky na americkém kontinentě, který z 90 % závisí na dovozu. Většina nemocnic je soustředěna ve velkých aglomeracích států Baja California, Querétaro a Mexico City. Téměř 70 % nemocnic je soukromých, proto již před pandemií covidu-19 byly soukromé nemocniční řetězce důležitým odběratelem zdravotnických zařízení a materiálu, ale i léčiv. S navýšením státního rozpočtu pro zdravotnictví v reakci na pandemii covidu-19 jsou ale vidět i větší investice do veřejného zdravotnictví, které poskytuje většinu zdravotních služeb v zemi. Osvědčenými koncovými klienty jsou kromě zdravotnických zařízení i specializované firmy zabývající se výstavbou, vybavováním a někdy i provozováním nemocnic většinou na základě partnerství veřejného a soukromého sektoru (tzv. Public-Private Partnership).

Mexiko je také jedenáctý největší trh s léčivými na světě a druhý v Latinské Americe po Brazílii. S ohledem na stárnoucí populaci a zvyšující se výskyt chronických i civilizačních nemocí (zejména obezity) bude i tento trh růst tempem okolo 6 %.

Velvyslanectví ČR v Mexiku

e-mail: commerce_mexico@mzv.cz

www.mzv.cz/mexico

Peru

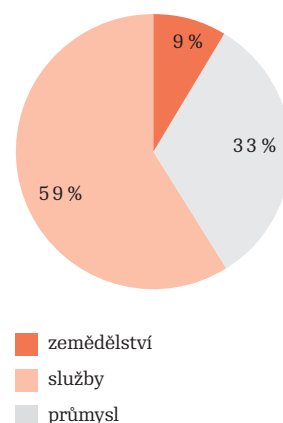
Peruánská ekonomika se v roce 2020, po nepřetržitém 22letém růstu, propadla o 11,1 %, především z důvodu poklesu vnitřní poptávky o 10,1 %. Nejvíce zasažené byly ubytovací a pohostinské služby s poklesem o 50,45 %. Oproti tomu zaznamenaly růst telekomunikační služby o 4,58 %. Veřejný deficit se zvýšil na 8,9 % oproti 1,6 % v roce předchozím. Zahraniční zadlužení o 5 % překročilo plánovaný limit centrální banky ve výši 30 % HDP, na letošní rok se očekává 38,5 % (třetí nejvyšší v Latinské Americe po Brazílii a Mexiku). Propadl i zahraniční obchod – vývozy poklesly o 19,0 % a dovozy o 14,9 %. Na posílení ekonomiky získalo v květnu 2020 Peru dvouletou půjčku MMF ve výši 11 mld. USD. Přímé zahraniční investice v roce 2020 poklesly o 76 %.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,3	-11,1	8,0	4,8	3,4
Veřejný dluh (% HDP)	26,8	35,0	38,8	40,9	42,0
Míra inflace (%)	2,1	1,8	2,3	2,1	2,1
Populace (mil.)	32,5	32,8	33,2	33,5	33,8
Nezaměstnanost (%)	6,6	13,9	10,8	8,8	9,1
HDP na obyvatele (USD, PPP)	13 005,9	11 669,1	12 660,0	13 390,0	14 050,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-3,6	1,0	-0,3	-3,4	-5,5
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	6,6	7,8	10,8	9,4	8,5
Průmyslová produkce (%)	-2,1	-13,1	9,0	5,5	4,5
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	–	–

Predikce EIU

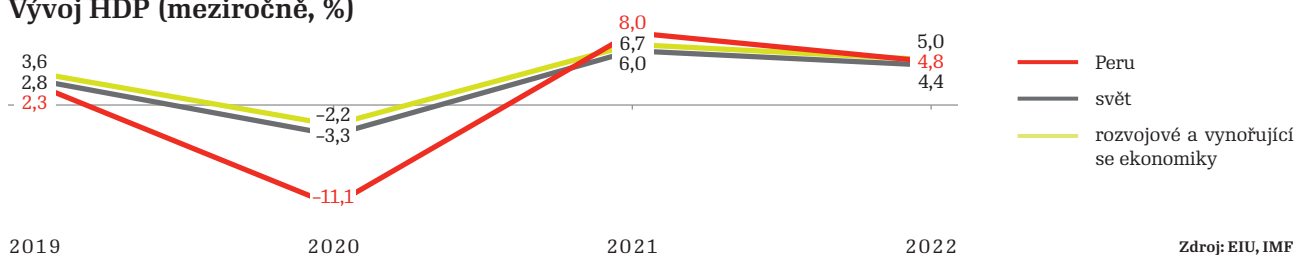
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V červnu 2020 oznámil bývalý prezident Vizcarra vznik investičního programu Arranca Perú (Nastartuj Peru). Vláda tím plánovala nastartovat ekonomiku a vytvořit nová pracovní místa ztracená v důsledku pandemie covidu-19. Veřejné investice ve výši 6,625 mld. PEN (1,8 mld. USD) by měly vytvořit cca 1 milion nových pracovních míst. Zaměřují se na 4 oblasti: dopravní komunikace, bydlení, zemědělství a zaměstnanost. V září téhož roku byly schválené dodatečné zdroje do konce roku 2021 ve výši přes 2 mld. PEN (0,542 mld. USD).

V únoru 2021 zahájila vláda program ve výši 2 mld. PEN (0,542 mld. USD) na podporu mikro a malých firem. Ty budou moci až do června požádat o půjčky se státní zárukou se splatností 36 měsíců, s odkladem splátek 12 měsíců. Kromě toho vláda dočasně nakoupí akcie spořitelů ve vlastnictví obcí, které

z 50 a více procent poskytují úvěry mikro a malým firmám. Poskytne jim tak kapitál potřebný k poskytování úvěrů.

Vláda také poskytuje různé typy podpory osobám a firmám, které z důvodu pandemie nemohou pracovat nebo provádět svou činnost (1 USD = 3,69 PEN): podpora ve výši 380 PEN (103 USD) domácnostem kvalifikovaným jako chudé nebo extrémně chudé; 760 PEN (206 USD) osobám samostatně výdělečně činným; 760 PEN (206 USD) chudým a extrémně chudým zemědělským domácnostem; 35 % příjmu/zaměstnance s platem do 1 500 PEN (407 USD) firmám ze soukromého sektoru; 760 PEN (206 USD) živi- teli rodiny; 600 PEN (163 USD) domácnostem v oblastech nejvíce postiženým covidem-19. Podpory se nedají kombinovat, vyplácejí se nepravidelně.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Rozvoj infrastruktury je klíčový pro rozvoj peruánské ekonomiky. Národní plán pro infrastrukturu 2016–2025 ohodnotil potřeby sektoru na téměř 160 mld. USD, z toho téměř 57,5 mld. USD představuje dopravní infrastruktura, cca 31 mld. USD energetika, 27 mld. USD telekomunikace. To by znamenalo průměrné roční výdaje s podílem 8,27 % HDP.

Na začátku roku 2020 bylo v realizaci 52 projektů, především v oblastech dopravní infrastruktury, telekomunikací, sanování a zdravotnictví, v hodnotě přibližně 30 mld. USD. Téměř polovina z nich má aktuálně velké zpoždění, druhá část zatím není přidělena nebo je teprve ve fázi veřejné soutěže. Je zajímavé, že 60 % těchto projektů jsou PPP projekty. Současně se rozvíjejí i G2G projekty. V současnosti se modernizuje a rozšiřuje letiště v Limě a staví se úplně nové letiště v Cuzco.

Na začátku roku 2021 bylo identifikováno 23 projektů v hodnotě 7,736 mld. USD, z oblastí dopravní infrastruktury, energetiky, zavlažování, sanování a telekomunikací, na které chybí financování. České firmy by mohly participovat jako subdodavatelé technologií a řešení.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Peru patří mezi 6 zemí s největší surovinovou různorodostí na světě. Např. v těžbě stříbra,

zinku a mědi zaujímá druhé místo ve světové produkci, olova třetí místo a cínu, rtuti a molybdenu čtvrté místo. Těžební průmysl je klíčovým sektorem národního hospodářství. Podílí se téměř 10 % na tvorbě HDP, více než 60 % na vývozu. I z důvodu covidu-19 poklesla těžba v roce 2020 o 14,1 %, ale na letošní rok se očekává oživení sektoru s nárůstem o 14,4 %. Sektor je také jedním z nejdůležitějších zdrojů daňových příjmů a přímo zaměstnává téměř 200 tis. pracovníků (údaj k listopadu 2020).

V současnosti pouze 1,3 % území Peru je využíváno k těžbě, i když koncese jsou uděleny na 14,2 %. Moderní technologie těžby a zařízení by mohly zpřístupnit exploraci i v dříve nedostupných oblastech a podmínkách. Stejně tak digitalizace, automatizace výrobních procesů a kontrola zásobování energií a perforace mohou umožnit kontinuitu prací v dolech i na dálku. Podle Ministerstva energetiky a dolů se v letech 2020–2022 očekávají v sektoru investice v hodnotě přes 56 mld. USD. 67 % bude směřovat do těžby mědi. K listopadu 2020 bylo evidováno 46 projektů – z nichž 5 byla výstavba dolu, 4 příprava projektu dolu, 17 evaluace projektu a 20 vytipování nejvhodnějšího místa pro těžbu.

Peru aktuálně privatizovalo většinu svých dolů, z velké části do rukou zahraničních firem (50 % z Číny). Role státu v těžebním průmyslu je

regulační, podpůrná a kontrolní. Pro nastartování peruánské ekonomiky je těžební průmysl klíčovým odvětvím. V období 2009–2018 bylo přibližně 20 % projektů financovaných z veřejných zdrojů podpořeno z daní pocházejících z těžebního průmyslu. Je třeba začít s realizací důležitých projektů. Proto je také potřebné jejich přijetí ze strany obyvatelstva. Ministerstvo energetiky a dolů spolu s Meziamerickou rozvojovou bankou (BID) spustilo virtuální platformu MapaInversiones Perú País Minero, která informuje o veřejných projektech financovaných z daní pocházejících z těžebního průmyslu, aby zlepšilo veřejný profil tohoto odvětví.

► Energetický průmysl

Rostoucí peruánská ekonomika vyžaduje více elektrické energie. Pandemie covidu-19 také s sebou přinesla nové potřeby a výzvy.

Ke konci října roku 2020 bylo určeno na investice v energetickém sektoru 3,061 mld. USD. Je také potřeba dokončit projekty přenosových sítí, které byly naplánovány k realizaci již v roce 2014. Další důležitý krok je realizace plánu na elektrifikaci venkova, kde stále některé oblasti nemají přístup k elektrické energii. Tomu by měl napomoci Zákon o elektrifikaci venkova přijatý v červnu 2020. Oblast Amazonie není napojena na národní přenosovou síť SEIN.

Modernizaci sektoru má v gesci Multisektorová komise pro reformu sektoru elektrické energie CRSE. Komise soustřeďuje práci do 4 hlavních oblastí:

1. Posílení institucionálního rámce.
2. Transformace obchodování s elektrickou energií, které bude zahrnovat i energii vyrobenou z obnovitelných zdrojů. Mělo by být dosaženo rovného přístupu k energii a konkurenčních cen.
3. Inovace v distribuci a obchodování s elektřinou pro domácnosti, opět s možností zahrnout energii z obnovitelných zdrojů.
4. Regulace a řízení přenosu elektrické energie.

Podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to především ve venkovských oblastech a Amazonii, by mohla být příležitostí pro vstup českých firem na peruánský trh.

Národní energetický plán 2014–2025 uvádí, že v roce 2013 podíl výroby elektrické energie z netradičních obnovitelných zdrojů (kam je zařazovaná produkce z malých vodních elektráren pod kapacitu 20 MW, ze solárních a bioplynových elektráren a elektráren spalujících zbytky po extrakci šťávy z cukrové třtiny a agáve) na celkovém objemu činil 2,52%. Do roku 2025, s tím, že by na výrobě z netradičních zdrojů participovaly i větrné elektrárny, by se podíl mohl zvýšit až na 20%.

► ICT

Peru v posledních letech zintenzivnilo snahy o digitalizaci země. Za rok 2019 poskočilo o 46 příček v indexu e-participace (index OSN o digitální participaci občanů). 60 % populace mělo v roce 2019 přístup k internetu, to je o 10 % víc než v předchozím roce.

V lednu 2020 vláda schválila takzvanou Digitální agendu pro 200. výročí založení Peru: seznam kroků nezbytných k digitalizaci veřejné správy s cílem usnadnění administrativních úkonů občanů, jež se vláda zavázala splnit do roku 2021. Podle BID potřebují v současnosti Peruánci v průměru 8 hodin na vyřízení běžného administrativního požadavku, což je 2. nejdelší doba v Latinské Americe. BID se také stal hlavním partnerem Peru v implementaci digitalizace státní správy. Finančně podporuje aktivity nově vytvořeného Generálního sekretariátu pro digitalizaci, včetně poskytnutí grantu 10 mil. USD na vytvoření jednotné platformy pro dotazy a požadavky občanů. BID bude také financovat zavedení digitalizace pro 24 nejvíc žádaných občanských procesů.

Lze očekávat, že v souvislosti s covidem-19, kdy jsou veřejné instituce nuceny ustupovat od fyzické účasti občanů, vzroste použití digitálních procesů ještě více. V dubnu 2020 spustila vláda digitální propojení mezi jednotlivými regiony, takzvané GORE Digital. Cílem je sdílení informací a novinek, především z oblasti telemedicíny a vzdělávání. Ministerstvo dopravy také zintenzivnilo snahy o zavedení páteří internetové sítě do všech regionů a nově kvůli covidu-19 do tohoto projektu investovalo 850 mil. PEN (230 mil. USD).

Za účelem umožnění práce i vyučování z domova během pandemie i v těžce dostupných oblastech darovala navíc vláda rodinám celkem již 850 tisíc tabletů.

V červenci 2020 byl přijat Rámcový pro digitální důvěryhodnost, který stanovuje standardy pro digitální bezpečnost, ochranu dat a transparentnost.

Kromě veřejné digitalizace začalo Peru více investovat do podpory inovací a on-line řešení. Národní plán pro konkurenceschopnost 2019–2030 předpokládá postupný nárůst veřejných investic do ICT, včetně vytvoření centralizované digitální datové platformy, která umožní žadatelům přímo a transparentně se ucházet o vládní prostředky na vývoj inovací a poskytne informace o programech a datech Národního systému vědy a technologie (SINACYT). Již nyní funguje v rámci Ministerstva produkce nová platforma „Innovate Peru“ (Inovuj se, Peru) s cílem zapojení soukromého sektoru do vývoje a zavádění digitálních řešení. ICT firmy, inženýrské asociace či programátoři zde mohou nalézt informace o tendrech, hackathonech a dalších výzvách v oblasti využití AI, internetu věcí, blockchains, robotiky, smart cities apod.

V březnu 2021 Ministerstvo dopravy a spojení povolilo 2 lokálním operátorům implementaci projektu 5G sítí na frekvenci 3,5 GHz.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie covidu-19 ukázala, že tento sektor patří k výrazně podfinancovaným. Chybějí nemocniční zařízení, lékaři a technologie (nebo jsou zastaralé – podle odhadů dokonce i o 10 let více než u vybavení v sousedních zemích). Ve srovnání s některými latinskoamerickými státy dosud Peru investovalo velmi málo do zdravotního sektoru. Pro rok 2020 například původně schválilo 18,495 mld. PEN (5,012 mld. USD), což představuje jen 2,2 % HDP (např. v Chile či Argentině tento podíl činí 5 %). Pro rok 2021 se rozpočet zvýšil (ve srovnání s rokem

2020) o 13 % na 20,94 mld. PEN (5,67 mld. USD), z toho na boj proti covidu-19 by mělo připadnout 4,103 mld. PEN (1,112 mld. USD).

Kvůli akvizici potřebného moderního vybavení ze zahraničí Peru dočasně zrušilo cla na dovoz zdravotní techniky a léků. K hlavním artiklům, o které tu je velký zájem, patří nemocniční lůžka, včetně JIP. Na začátku koronakrizy bylo na celé třicetimilionové Peru zhruba jen 200 JIP. Oficiální data o počtu nových lůžek de facto neexistují. V rámci prevence podobných zdravotních nákaz či častých přírodních katastrof lze také odhadovat nárůst investic do vybavení mobilních nemocnic, včetně vojenských. Velkým problémem je rovněž nízký počet kvalifikovaného lékařského personálu. Ten se vláda snaží zvýšit atraktivnějšími platy a investováním do vědy a výzkumu, včetně podpory spolupráce mezi veřejnými nemocnicemi a univerzitními laboratořemi. V budoucnu lze očekávat růst zájmu o špičkové laboratorní vybavení, biochemické pomůcky apod.

Bez ohledu na covid-19 je v Peru prakticky neustále velká poptávka v oblasti neonatologie. Veřejná zdravotnická zařízení plánují nakoupit nové přístroje do porodnic a dětských oddělení, včetně inkubátorů, fototerapeutických lamp, monitorů na měření základních životních funkcí, zařízení pro intenzivní péči o novorozence ve vážném stavu apod.

Současná situace rovněž nahrává intenzivnímu rozvoji takzvaného elektronického či mobilního zdravotnictví, včetně umožnění on-line přístupu pacientů ke svým lékařským záznamům, on-line konzultace s odborníkem apod., to vše při respektování nejvyšších standardů ochrany soukromí on-line. Cíl vlády je do roku 2021 zavést digitalizaci klinických záznamů v 70 % zdravotních středisek.

Velvyslanectví ČR v Limě

e-mail: commerce_lima@mzv.cz

www.mzv.cz/lima

Spojené státy americké

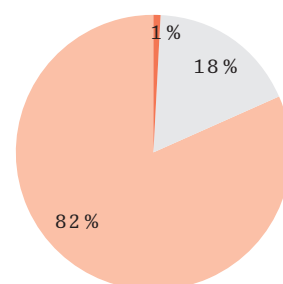
V roce 2020 došlo v USA k nejhlubšímu poklesu tvorby hrubého domácího produktu (HDP) od roku 1946. Tvorba HDP poklesla v roce 2020 o 3,5 procenta, což překonalo i 2,5 procentní pokles HDP zaznamenaný v roce 2009. S uvedeným poklesem HDP má americká ekonomika co dohánět, aby se vrátila na předpandemickou úroveň. Ani růst ekonomiky ve čtvrtém čtvrtletí 2020 tempem 4 procenta (v ročním srovnání) nestačil k vyrovnání historického kolapsu americké ekonomiky na jaře stejného roku. Vyhlídky americké ekonomiky se však rychle zlepšují. Jednak díky stoupajícímu počtu očkovaní proti koronaviru, jednak díky skutečnosti, že Kongres schválil v březnu 2021 další obří balíček fiskální podpory, tentokrát ve výši 1,9 bil. USD. Prezident Biden se zavázal, že každý dospělý Američan bude mít přístup k vakcíně do konce května 2020. Stále však existují obavy, že se mohou objevit nové varianty koronaviru, které budou proti existujícím vakcínám odolnější, což může americkou ekonomiku znovu zasáhnout. Přestože tedy riziko zpomalení vývoje ekonomiky zůstává, prognostici předpokládají, že by rychlejší a silnější oživení americké ekonomiky mohlo začít již ve druhém čtvrtletí roku 2021. Růst HDP v roce 2021 je nyní odhadován v rozmezí 4,5 až 7 procent.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,2	-3,5	4,5	3,0	2,0
Veřejný dluh (% HDP)	79,2	100,1	101,0	100,8	100,9
Míra inflace (%)	1,8	1,2	1,9	2,1	2,2
Populace (mil.)	329,1	331,0	332,9	334,8	336,7
Nezaměstnanost (%)	3,7	8,1	5,8	5,2	4,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)	65 133,7	63 240,4	66 500,0	69 690,0	72 350,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-480,2	-525,9	-624,8	-576,0	-595,5
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-864,3	-851,1	-983,7	-1 037,0	-1 098,4
Průmyslová produkce (%)	0,9	-6,6	6,0	5,7	2,5
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

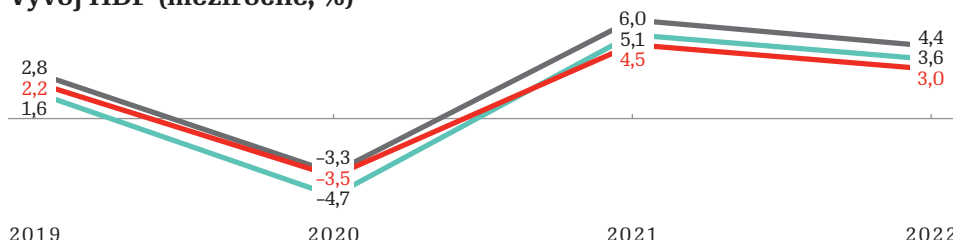
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Pro zmírnění následků koronavirové pandemie uvolnil americký Kongres nejprve 104 mld. USD určených na placenou nemocenskou dovolenou a na dávky v nezaměstnanosti. Dále schválil do té doby největší ekonomický záchranný balíček v americké historii v objemu cca 1,8 bil. USD (CARES Act). Ten zahrnuje přímé platby americkým rodinám, navýšení podpory v nezaměstnanosti, vytvoření fondu

na poskytování půjček a záruk podnikům, státům a municipalitám, úvěry pro malé a střední podniky na pokrytí výplat mezd, granty pro letecké společnosti a nákladní dopravce a další položky. Jako doplněk k rychle vyčerpanému Paycheck Protection Programu (PPP) Loans/Grants (součást CARES Act) schválil Kongres v roce 2020 třetí záchranný balíček ve výši 484 mld. USD, který směřoval do fondu na podporu malých a středních podniků, k financování provozu nemocnic a posílení testování. Dne 20. prosince 2020 bylo oznámeno dosažení dohody o poskytnutí ještě dalšího záchranného balíčku o objemu 900 mld. USD, čímž byla celková částka vyčleněná na pomoc ekonomice v roce 2020 navýšena na 3,3 bil. USD. Nejnovější balíček v objemu 1,9 bil. USD schválený v březnu 2021 je klíčovým legislativním vítězstvím prezidenta Bidena, který tak začíná solidní začátek svého prezidentství. Celkově tedy uvolnily doposud USA na zmírnění následků pandemie 5,2 bil. USD, což představuje téměř 25 % HDP.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Navzdory významným dopadům koronavirové krize na americkou ekonomiku jsou masivní investice do infrastruktury pro novou americkou administrativu jednou z hlavních priorit. Kromě dopravních investic do infrastruktury, které mají řešit přetížené dopravní koridory, se také očekává rozvoj nových technologií, které mají aspekt ekonomický, ekologický a bezpečnostní. Právě tato oblast by mohla být šancí pro uplatnění českých firem na zdejším trhu. V příštím desetiletí by na bezpečné a udržitelné silnice, mosty a letiště měla být vynaložena přinejmenším stejná částka, jako na boj s pandemií. Důležitá je přestavba rozpadajících se silnic a mostů, podpora stárnoucí vodní infrastruktury a rozšiřování širokopásmového připojení ve venkovských oblastech. V plánu je i budování a dostavba národní vysokorychlostní železniční sítě zahrnující projekty národního významu v Kalifornii, Texasu, New Yorku, v oblasti Kaskádie a na Floridě. Významné je také urychlení rozvoje nízkouhlíkové letecké a lodní technologie. V zájmu snížení emisí je prioritní přechod na elektrická vozidla. V návaznosti na to se připravuje budování národního systému elektrického nabíjení vozidel, který do roku 2030 počítá s vybudováním 500 tisíc veřejných nabíjecích stanic. Nová generace nízkouhlíkových technologií nákladní

dopravy, přepravy a letectví, by měla vést k dosažení čistých nulových emisí do roku 2050.

► Energetický průmysl

Energetický průmysl v USA nezůstal dopadů koronavirové krize ušetřen. Výrazný byl propad poptávky po ropě, což vedlo k poklesu cen i výroby. S pozvolným přepokládaným hospodářským ožíváním, zejména od 2. čtvrtletí 2021, by se měla situace v tomto smyslu zlepšovat, jakkoliv stále nelze vyloučit nižší než obvyklou poptávku po ropných produktech. V únoru 2021 navíc došlo v důsledku vlny chladného počasí k energetické krizi a četným výpadkům proudu na deregulovaném trhu v Texasu. Kromě krize je výrazným faktorem nástup nové administrativy, jejíž pohled na energetiku se dramaticky liší od vlády Donalda Trumpa, jakkoliv trend postupného přechodu k čisté energetice probíhal do jisté míry již v uplynulých letech. Hospodářské oživení i nové cíle v oblasti energetiky vytvářejí zajímavý mix příležitostí, jakkoliv stále zřetelnější je akcent na posilování domácí průmyslové základny v souladu s principem „Buy American“. Od 19. února jsou USA opět stranou Pařížské klimatické dohody, nová vláda zmrazila nové kontrakty na těžbu ropy a zemního plynu a výrazně akcentuje vytváření

nových pracovních míst v čisté energetice (pochopitelně ovšem primárně na území USA). Prezident Joe Biden stanovil cíl dosažení uhlíkové neutrality v USA v roce 2050. Ministerstvo energetiky spatřuje klíčovou roli pro dosažení tohoto cíle v posílení výzkumu a vývoje a chystá „energetickou revoluci“ v přechodu na čistou energetiku.

Ještě znatelněji by měl pokračovat odklon od uhlí, v porovnání s nímž je plyn čistším, jakkoliv stále fosilním palivem. Lze tedy očekávat pokračování vývozu zkapalněného zemního plynu LNG, přičemž zejména v zemích, kde je alternativou uhlí, vede takový export ke snižování globálních emisí uhlíku. Perspektivu má CCS (carbon capture and storage) a pochopitelně další rozvoj energie z obnovitelných zdrojů, kde se očekávají masivní investice do větrných turbín, solárních panelů či odolnosti sítě. Obnovitelné zdroje se v řadě případů stávají tržně soběstačné, např. v Texasu, který je největším producentem výroby energie z větru a překonal již v podílu na energetickém mixu v tomto státě i uhlí. Na druhou stranu, snad již vyhasínající pandemie může nástup nových čistých zdrojů poněkud zbrzdit. Výrazný boom budou mít technologie založené na využití vodíku, včetně využití v dopravě a elektromobilita vůbec, ať již v podobě čistých vozidel, s čímž souvisí výroba baterií, či dobíjecích/plnicích stanic na alternativní paliva. Celkově baterie jako způsob ukládání energie mají obrovský potenciál a bude velký tlak na snížení závislosti na dovozu těchto komponentů.

Nízkoemisním zdrojem energie je i jádro, přičemž potenciál má rozšíření pokročilých malých modulárních reaktorů (zkr. SMR), které jsou zhruba třetinové velikosti typického jaderného reaktoru, což umožňuje snadnější a levnější výstavbu a přináší i výhody v oblasti bezpečnosti. Také v této oblasti probíhá výzkumná činnost, částečně podporovaná americkou vládou, která směřuje na reaktory chlazené vodou, ovšem vláda má zájem i o rozvoj reaktorů chlazených méně tradičními prostředky. Reaktory lze využít na výrobu energie, tepla, ale i pro jiná průmyslová využití. Výzkumný program financovaný vládou primárně zmiňuje nejpokročilejší projekt s NuScale Power a Utah Associated Municipal Power Systems, kteří

plánují vývoj 12modulové elektrárny NuScale v národní laboratoři v Idahu, která má být uvedena do provozu v tomto desetiletí. Ministerstvo energetiky nadále vyhlašuje granty na podporu inovativních konceptů reaktorů (včetně malých modulárních), které mají potenciál zlepšit ekonomický výhled jaderné energetiky v USA.

Důležitou roli pro snižování emisí hraje i úspora energie, což vytváří potenciální projekty související s vyšší energetickou účinností (včetně izolace budov, instalace úsporných prvků apod.) S ohledem na problémy s výpadky proudu bude kladen velký důraz na stabilitu, ale i zabezpečení sítě, např. proti rozmarům počasí, ale i zásahům zvenčí, jakož i potenciálně na vlastní malé zdroje energie. V těchto oblastech lze tedy nalézat zajímavé příležitosti, a to i při preferenci domácích výrobců např. prostřednictvím spolupráce s nimi.

► Strojírenský průmysl

Spojené státy jsou i nadále druhým největším světovým trhem se strojírenskými produkty a zároveň druhým největším průmyslovým výrobcem po Číně. Již před pandemií se americká administrativa snažila kombinací daňových, obchodních a regulatorních opatření vytvořit podnikatelské prostředí vstřícné pro návrat a další expanzi výrobních společností na území Spojených států. V post-covidovém období lze očekávat schválení dalších administrativních kroků s cílem zmírnit enormní závislost na importech mimo jiné průmyslových výrobků a strojních zařízení především z Číny. Lze také očekávat, že produkty vybraných průmyslových sektorů budou označeny za strategickou nezbytnost, což napomůže částečné renesanci amerického průmyslu. Podíl průmyslové výroby na HDP poklesl na současných zhruba 11 % v roce 2019 z 15 % v roce 2005. Poptávku po strojních zařízeních a technologiích pokrývají z 60 % dovozy. Poptávka po strojních zařízeních bude závislá na vývojových trendech v jednotlivých výrobních sektorech. Trendem v post-covidovém období bude snaha o přiblížení výroby místnímu zákazníkovi (lokalizace výroby), ať již z důvodu hrozby výpadků v rámci subdodavatelských řetězců, či z důvodu obavy z eskalace

obchodních válek a s tím souvisejícím zaváděním dovozních tarifů. Taková změna nebude samozřejmě okamžitá a bude záviset na mnoha dalších faktorech.

► Zábava a volný čas

Zatímco koronavirová pandemie je pro převážnou část zábavního průmyslu v USA zcela devastující, její herní branže se stává ekonomickým gigantem a jedním z nejrychleji se rozvíjejících oborů v zemi. Tento obor zaznamenal rekordní zisky i výdaje a videohry byly jednou z nejstabilnějších kategorií růstu co do oblíbenosti a investic. Videohry jsou víc než jen zábavní průmysl, během pandemie přetvářejí způsob interakce se světem. Celkové spotřebitelské výdaje do herního průmyslu v roce 2020 dosáhly 57 mld. USD (dle každoroční zprávy NPD), což je o 27 % více oproti roku 2019. Analýza americké společnosti Research and Markets pod názvem United States Video Game by Category uvádí, že Spojené státy mají také nejrozsáhlejší zastoupení v tomto oboru co do počtu zaměstnanců. Pozici lídrů videoherního průmyslu zaujímají dlouhodobě tři společnosti – Sony, Nintendo a Microsoft. Tyto tři herní značky jsou v USA nejznámější, přičemž Nintendo je nejoblíbenější a nejhranější. Největším tahounem se v poslední době stávají mobilní hry. Rostoucí trend herního průmyslu může být ale také odrazem vývoje, který začal již před samotnou pandemií, která jej dále akcelerovala. Je-li tomu tak, pak může herní trh zažít pokračující růst bez postpandemického nárazu. Investice do herního průmyslu sice stoupají, ale ostatní segmenty zábavního průmyslu vykazují výrazný pokles. Dopadá na ně přetrvávající pandemie, která omezila klíčové kategorie jako kulturní události, pohostinství či cestování.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie posunula už tak robustní zdravotnický a farmaceutický průmysl ještě více do centra pozornosti. Dostatek ochranných prostředků a úspěšnost výzkumu, resp. výroby týkající se léků či vakcín proti covidu-19 se stala kritériem pro úspěšnost záchrany velkého segmentu populace

i pro včasnost opuštění restriktivních opatření dusících ekonomiku. Dominantním tématem závěru roku 2020 bylo zahájení rozsáhlé očkovací kampaně v USA, která pokračuje relativně rychle a úspěšně, a přispěla tak k pozitivnímu obratu situace v USA po druhé podzimní vlně koronaviru. Při první vlně trpěly USA podobně jako jiné země nedostatkem ochranných zdravotnických pomůcek (rukavic, respirátorů, ochranných obleků apod.). I ve světle tohoto nedostatku Joe Biden podepsal v únoru 2021 exekutivní příkaz, jehož cílem je učinit dodavatelské řetězce pro kritické produkty ve Spojených státech odolnější a bezpečnější. Zdravotnictví je jedním z šesti sektorů, kde bude probíhat hloubková analýza celé průmyslové základny. Je tedy třeba počítat s velkým akcentem na soběstačnost USA, ovšem zároveň možná i s příležitostí pro dodavatele ze „spřátelených“ zemí. Rizikem pro soběstačnost je z pohledu USA především koncentrace výrobních prostředků v rukou států, jako je např. Čína.

Vzhledem k celkově vysokým investicím do velmi nákladného zdravotnického sektoru v USA (které mají v příštích letech dále růst až do výše jedné pětiny HDP, přičemž do zdravotnictví směřuje i část stimulačních protikrizových balíčků, včetně posledního, který prezident Biden podepsal 11. března 2021) existují příležitosti pro české výrobce např. v oblasti zdravotnického vybavení, pokud jsou dodavatelé schopni vyrábět za konkurenceschopné ceny. Český zdravotnický a farmaceutický sektor není rozhodně v USA neznámý, jak o tom svědčí např. investice společnosti Novavax, která loni koupila za 167 mil. USD společnost Praha Vaccines produkující očkovací látky a další biologický materiál. V Jevanech v okrese Praha-východ se vyrábí klíčová součást nové vakcíny proti covidu-19. Jakékoliv partnerství týkající se vakcinace a vůbec boje proti covidu-19 je logickou prioritou americké vlády.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Pandemie covidu-19 v USA (podobně jako v dalších částech světa) zásadně akcelerovala růst segmentů zdravé výživy a potravinových doplňků. Hnací silou je poptávka spotřebitelů po zdravějším

způsobu života a stravování. Mezi zásadní důvody patří kromě koronaviru dlouhodobě i neúspěšný boj s obezitou nebo kardiovaskulární choroby a další civilizační neduhy. Když k tomu přičteme ještě relativně nákladný systém zdravotní péče, jsou Američané donuceni nejen trendem, ale i z praktického hlediska k většímu důrazu na prevenci. Ze segmentu zdravé výživy je tak vhodné zmínit výrobky čistě na bázi rostlinných surovin (tzv. plant-based), tedy rostlinné alternativy např. masných či mléčných produktů. Na růst poptávky již reagovala řada globálních výrobců masivními investicemi do vývoje a zlepšování chuťových a nutričních vlastností, což svědčí o zjevném potenciálu. Pokud jde o potravinové doplňky, poptávka roste nejen po klasických

sportovních doplňcích (vitaminy, minerály, proteiny), ale i po produktech s avizovaným pozitivním dopadem na imunitu. Pozoruhodným trendem v tomto segmentu je zacílená personalizace doplňků podle individuálních potřeb spotřebitele. Větší šanci na úspěch mají pochopitelně produkty s určitým vztahem k řešení výše uvedených zdravotních rizik nebo například svým složením pouze na základě rostlinných surovin.

Velvyslanectví ČR ve Washingtonu

e-mail: eco_washington@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/washington

Přehled strategických příležitostí

ASIE

Afgánistán

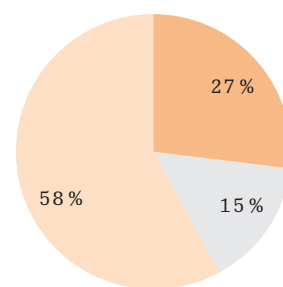
Afgánistán nepostihla pandemie covidu-19 s takovou intenzitou, jako například sousední Írán, přesto se ale projeví její důsledky v makroekonomických ukazatelích za rok 2020. Národní ekonomika, jejíž necelá polovina příjmů plyne ze zahraniční pomoci, vykázala za období uplynulého roku pětiprocentní pokles. V roce 2021 se očekává stabilizace provázená mírným růstem (1,5–4 % HDP). Kromě dopadů pandemie se Afgánistán bude v letošním roce potýkat s rizikem nepříznivých přírodních událostí v podobě sucha a povodní. V souvislosti s vývojem mírových jednání se očekává jednak období politické tranzice a jednak ukončení mezinárodní přítomnosti sil mise Rozhodná podpora ke dni 11. září 2021, na kterou je navázáno množství služeb a pracovních míst. Vytvoření bezpečného a stabilního prostředí je základním a zároveň vysoce rizikovým faktorem pro realizaci rozvojových plánů. Afgánská vláda však plánuje uskutečnění rozsáhlé hospodářské obnovy, skýtající významné příležitosti pro české firmy.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,9	-7,8	3,0	4,0	—
Veřejný dluh (% HDP)	6,13	7,8	8,7	8,9	—
Míra inflace (%)	2,3	5	4,5	4,3	—
Populace (mil.)	38,0	38,9	39,8	40,8	—
Nezaměstnanost (%)	11	12	12,7	12,7	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	2 236,2	2 073	2 300	2 400	—
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-3,8	-1,2	—	—	—
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-5,3	-6,4	-6,4	—	—
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: ADB, Countryeconomy, EIU, Google, IMF, Knoema, OECD, Tradingeconomics

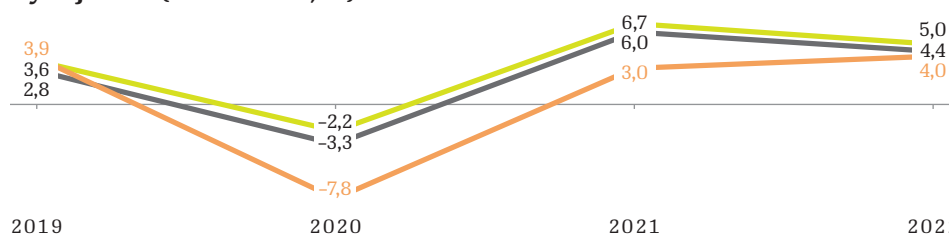
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2019

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda v roce 2020 představila zastřešující plán obnovy a rozvoje na období let 2021–2025, nazvaný Afghanistan National Peace and Development Framework, v jehož rámci plánuje, v souladu s tzv. cíli udržitelného rozvoje (SDGs), uskutečnit mírové uspořádání politických poměrů, vybudování státu a trhu. Plánovaným začleněním do regionální investiční a infrastrukturní spolupráce vč. dodavatelských řetězců vláda usiluje o to, aby se z Afgánistánu stala obchodně-investiční křižovatka regionálního významu. V hospodářské oblasti byl na období let 2018–2023 schválen program na podporu soukromého

sektoru „Private Sector Development National Priority Program“, v němž vláda cílí na zvýšení podpory podnikatelského prostředí a investic. Soukromý sektor zatím není v Afghánistánu dostatečně rozvinutý, a tak buď přímá spolupráce s ním, nebo zapojení do vládních pobídek představuje potenciál v řadě sektorů. Mezi tyto patří zejména vybudování dopravní sítě a infrastruktury (silniční a železniční trasy, letiště a logistická centra, MHD), energetiky (fotovoltaika, přenosová soustava, elektrárny) a zpracování odpadu. S ohledem na světově významné zásoby afghánského nerostného bohatství poptávají afghánské firmy i státní instituce dodávky strojírenských zařízení a technologických celků těžebního a hutního průmyslu. Těžiště hospodářské obnovy a investičních příležitostí je soustředěno do metropole: tzv. Capital Region (město a provincie Kábul, přilehlé okresy provincií Lógar, Vardak, Kapísá a Parván).

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Kvůli centrální poloze v regionu přikládá Afghánistán odpovídající důležitost dobudování železniční a dálniční sítě, proto je v dopravním sektoru značná poptávka po partnerech disponujících příslušným know-how a technologickými kapacitami. Vzhledem k nepřístupnému terénu ve značné části státu nabývá na důležitosti i letecká doprava, pro jejíž efektivní provoz vláda plánuje rekonstrukci letišť a modernizaci jejich technologického vybavení, včetně výcviku kvalifikovaných řídících letového provozu. Tento segment je pro stát významný nejen z důvodu nezanedbatelných příjmů plynoucích z počtu odbavených leteckých spojů, ale i kvůli snižování schopnosti řízení vzdušného prostoru, dosud primárně zajišťované příslušníky mise Rozhodná podpora.

Úřad kábulského primátora a úřad regionálního rozvoje metropolitní oblasti (CRIDA) mají zájem o dodávky českých trolejbusů (elektrobusů) do Kábulu, kde byly do devadesátých let československé trolejbusy úspěšně provozovány. V uplynulých letech byly Afghánistánu předány studie obnovení trolejbusové dopravy, ale zakázka dosud nebyla realizována. Úřad CRIDA také plánuje v příštích pěti letech uskutečnit přeměnu Kábulu a přilehlých okresů v metropolitní aglomeraci moderního typu, včetně výstavby čtyř logisticko-průmyslových center (BAEZ – Barikab,

SEZ – Sarob, MSEZ – Maidan Shahr, MAEZ – Muhammad Agha), navzájem propojených dálniční sítí a nacházejících se v okolí hlavního města. Celková hodnota projektů na dané období činí 160 mil. USD.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Exploataci rozmanitého afghánského nerostného bohatství prozatím omezuje řada faktorů: nerozvinutá infrastruktura, nedostatečné těžební technologie a státní regulace. Postupné uvolňování limitů těžby však přinese prudký nárůst vytěžitelného objemu surovin, který bude klást vysoké nároky jednak na dodávky kvalitních komponent na servis a obměnu těžebních technologických celků, a jednak na dopravu a další průmyslové zpracování vytěženého materiálu.

V Afghánistánu se nachází významná naleziště vysoce kvalitního mastku, horniny s všestranným využitím: mj. ve stavebnictví, zdravotnictví i moderních technologiích. Hlavním exportním trhem je Čína, ale kapacity těžebních společností mohou uspokojit mnohem větší poptávku. Mastek může být exportován jak v surovém stavu (valouny), tak i částečně zpracovaný (rozemletý). Vysoká jakost afghánského mastku byla potvrzena nezávislou expertní analýzou Ústavu geoniky AV ČR.

► Energetický průmysl

Afghánistán je energeticky nesoběstačný a většinu elektrické energie dováží, což klade značné nároky na přenosovou síť vysokého napětí, která se stává cílem sabotáží, a není proto schopna zásobit elektrickou energií všechna sídla v zemi. V důsledku těchto komplikací proto dochází k plánovaným odstávkám dodávek do měst a jejich čtvrtí tak, aby mohla být zásobena ostatní města. Dobudování přenosové soustavy a dosažení energetické soběstačnosti představují pro afghánskou vládu dlouhodobou výzvu. Značná očekávání jsou vkládána do obnovitelných zdrojů, tedy do vodních a slunečních elektráren. Taktéž plynové elektrárny představují vyhledávanou alternativu vůči zastaralým tepelným zdrojům či přeshraničnímu transportu elektrické energie z okolních států.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Významnou obchodní příležitost představují „zelené“ technologie na zpracování a recyklaci komunálního

odpadu a jeho energetické využití. V Kábulu a větších městech dosahuje zejména v zimním období vysokých hodnot znečištění vzduchu zplodinami z lokálních topenišť, v nichž je spalován komunální odpad. Odpad není řízeně skladován a centralizovaný svozový systém zde neexistuje. Místní správa si je tohoto problému vědoma a pokouší se nalézt systémové řešení a zavést dlouhodobě udržitelný a ekologický způsob zpracování a recyklace odpadů, který v Afghánistánu dosud chybí. Ke zlepšení stavu v daném sektoru úspěšně přispívají know-how i finanční pomocí nevládní neziskové organizace, například Člověk v tísni, o. p. s., prostřednictvím výstavby provozoven výkupu a zpracování plastů, které jsou následně předávány afghánským provozovatelům.

Velvyslanectví ČR v Kábulu

e-mail: kabul@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/kabul

Arménie

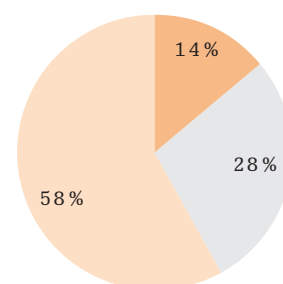
Arménii v roce 2020 zasáhla řada výrazných šoků – jak pandemie koronaviru, tak ozbrojený konflikt o oblast Náhorního Karabachu (září-listopad 2020). Arménská ekonomika, která se již dříve potýkala s problémy, v důsledku vykázala pokles o 7,6 %. Během první vlny pandemie na jaře 2020 byla Arménie výrazně zasažena a obsadila přední příčky v míře rozšíření nákazy; podzimní vlna pak probíhala paralelně s probíhající válkou, což ji ještě umocnilo. V reakci na to vláda zvýšila výdaje na zdravotnictví, musela se však vypořádat také s dopady války. Finanční potřeby se jí podařilo zajistit mj. díky půjčkám a grantům Mezinárodního měnového fondu, Světové banky a Evropské unie. Vzhledem k dosavadnímu velmi omezenému pokroku v očkování proti koronaviru – Arménie začala očkovat až v průběhu března 2021 a disponuje pouze omezeným množstvím dávek – lze očekávat, že problematičtější situace bude přetrvávat i poté, co bude v řadě zemí světa pandemie již na ústupu.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	7,6	-7,8	3,4	4,7	4,4
Veřejný dluh (% HDP)	53,4	62,6	64,3	61,9	57,6
Míra inflace (%)	1,4	1,2	3,3	3,7	4,2
Populace (mil.)	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Nezaměstnanost (%)	17,9	19,4	19,0	18,5	17,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	–	–	–	–	–
Balance běžného účtu (mld. USD)	-1,0	-0,8	-0,7	-0,6	-0,7
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-1,8	-1,2	-1,5	-1,5	-1,8
Průmyslová produkce (%)	21,1	-12,0	7,8	8,2	7,4
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

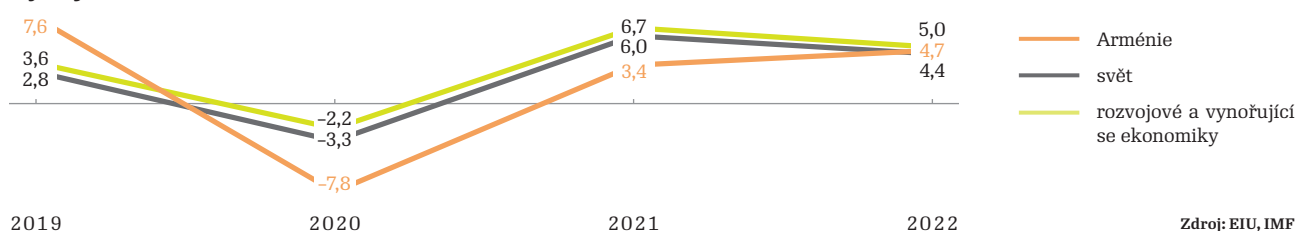
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Na jaře 2020 arménská vláda rozhodla o uzavěře řady odvětví včetně maloobchodu a služeb, za toto období zasaženým firmám vyplácela kompenzace. Celkově vláda plánovala vložit do ekonomiky v rámci programu na zmírnění dopadů covidu-19 asi 300 mil. USD. První část ve výši asi 50 mil. USD byla určena na výplatu mezd, splátky daní a záloh, dorovnání zemědělských úroků nebo nákup materiálů. Další část ve výši 161 mil. USD byla určena na investice do inovací a restrukturalizace ekonomiky. Zbytek tvořily sociální výdaje (asi 61 mil. USD) a rezerva (40 mil. USD). Během podzimní vlny už k další velké uzavěře nedošlo a většina ekonomiky zůstala v chodu bez omezení. Výsledky 4. čtvrtletí roku 2020 byly

přesto obzvláště špatné kvůli probíhajícímu ozbrojenému konfliktu. Fitch v říjnu 2020 kvůli špatným makroekonomickým vyhlídkám a řadě rizik snížil úvěrový rating země z BB- na B+. Přetrvávající mezinárodněpolitické a bezpečnostní problémy (přes ukončení horké fáze konfliktu trvá úplná uzavěra hranic se sousedním Tureckem a Ázerbájdžánem) budou nadále negativně ovlivňovat nejen obchod, ale také míru zahraničních investic.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Nakládání s odpady a odpadové hospodářství obecně dlouhodobě představují pro Arménii jednu z největších výzev. Dle odhadů v zemi ročně vznikne asi 650 tisíc tun netříděného pevného odpadu. Množství produkovaného odpadu v důsledku pandemie koronaviru pravděpodobně ještě vzroste. Sběr komunálního odpadu je vzhledem k zastaralé technice na poměrně špatné úrovni, třídění a recyklace na národní nebo regionální úrovni prakticky neexistuje. Snad s výjimkou hlavního města nemají firmy svázející odpad moderní vybavení ani vozidla. I v Jerevanu je však problém s tříděním odpadu (pouze na několika málo místech jsou kontejnery na plastové láhve, jinak probíhá třídění minimálně, respektive neprobíhá vůbec). Téměř veškerý komunální odpad je skládkován. V celé zemi je na 340 skládek, z nichž žádná neodpovídá hygienickým a sanitárním standardům. Do komunálního odpadu se navíc často dostává i nebezpečný odpad, který pak dále kontaminuje životní prostředí v okolí. Podobně odpadní vody se často dostávají do vodních toků. Vláda Arménie se proto snaží o zlepšení situace a zkvalitnění nakládání s odpady, a to prostřednictvím legislativních změn, zapojení dalších obcí do systému sběru odpadu, podpory projektů zaměřených na sběr odpadu, jakož i inventarizace stávajících skládek a uzavírání některých z nich.

Celkově odvětví představuje příležitost i pro české firmy, které mohou nabídnout technologie pro tříděný odpadů, efektivnější výrobu

obalů a jejich recyklaci, čištění a dekontaminaci odpadních vod a podobně. Spolupracovat lze také na některém z probíhajících projektů. Evropská investiční banka (EIB), Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) a Evropská unie (v rámci EU Neighborhood Investment Tool) společně financují projekt nakládání s komunálním odpadem nazvaný „Solid Waste Management in Yerevan“. Vedle stávající skládky v lokalitě Nubarašen by měla být vybudována nová skládka odpovídající všem příslušným standardům. Dva další velké projekty stavby skládek probíhají s podporou EBRD a EU v provinciích Kotayk a Gegharkunik.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Arménský trh se zdravotnickým materiálem a léčivými je relativně různorodý. Místní zdravotnictví plně nehradí všechny výkony ani léky, takže lidé musí do těchto položek (často se jedná o léky dostupné bez předpisu, případně různé potravinové doplňky, vitaminy, prostředky na podporu imunity) investovat sami. V posledních letech došlo k harmonizaci pravidel s dalšími zeměmi tzv. Eurasijské unie (EAEU), takže platí podobná regulace jako např. pro Rusko či Bělorusko. Léky se dováží většinou z evropských zemí, USA a Ruska, dovozu se věnuje okolo 30 firem. Arménský vývoz pak směřuje především do zemí SNG a do Gruzie. Léky vyrobené v zemích EAEU jsou zpravidla levnější než srovnatelné výrobky ze zemí EU (kvůli nižším nákladům a cům). Příležitosti pro české firmy jsou proto především u vysoce kvalitních,

účinných, moderních a inovativních léčiv, zdravotnického materiálu, techniky a vybavení. Jedná se např. o vybavení pro lékařskou diagnostiku (ultrazvukové skenery, přístroje pro magnetickou rezonanci a další). Vzhledem k pomalému postupu vakcinace lze očekávat, že v Arménii nadále potrvá i poptávka po plicních ventilátorech, kyslíkových přístrojích a dalších přístrojích a vybavení využívaných pro léčbu covidu-19. Kromě pandemie zvýšil poptávku po léčivech, zdravotnických výrobcích a lékařských službách také nedávný ozbrojený konflikt.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství nadále představuje jeden z klíčových sektorů arménské ekonomiky, pracuje v něm 36,3 % ekonomicky aktivního obyvatelstva. V roce 2021 je na podporu zemědělství alokováno 65 mil. USD, cílem státní podpory je zvýšení produktivity, výnosů a konkurenceschopnosti. Program se zaměří mj. na výsadbu sadů, kapkové zavlažování či pojištění rizik. Domácí produkce zatím nedokáže plně nasytit poptávku po řadě potravin, které se dovážejí. Často se jedná i o základní výrobky jako pšenice či olej. Certifikace potravin a dovoz zemědělských výrobků se nyní řídí pravidly v rámci Eurasijské

unie (EAEU). Některé potravinářské technologie, které by pomohly zlepšit kvalitu a bezpečnost potravin, zde nejsou dostupné, což představuje příležitost pro české firmy (např. mléko z místní produkce je k dispozici pouze čerstvé; trvanlivé mléko se do Arménie dováží z poměrně vzdáleného zahraničí jako Ukrajina či Bělorusko). Roste poptávka také po technologiích pro skleníky (zvláště malé a střední) a po skotu. Příležitost pro rozvoj představuje rovněž sektor udržitelného zemědělství, produkce bio a organických potravin, zpracování ovoce a zeleniny a jejich balení, kde mohou české firmy nabídnout své zkušenosti a know-how. Pravděpodobně poroste také poptávka po hnojivech, především těch kvalitnějších a dražších, která zatím nejsou tak snadno dostupná (na arménský trh jsou nyní dovážena hlavně hnojiva z Ruska, Gruzie a Íránu). Zajímavou oblastí pro spolupráci by mohly být poradenské služby v oblasti zemědělství (veterinární oblast) či potravinové bezpečnosti (kvalita potravin, apod.).

Velvyslanectví ČR v Jerevanu

e-mail: yerevan@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/yerevan

Ázerbájdžán

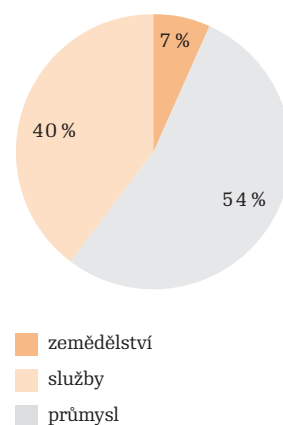
Rok 2020 vedl i v Ázerbájdžánu k poklesu HDP v důsledku pandemie covidu-19 a poklesu cen ropy na světových trzích. Pro další rozvoj země bude zásadní, nakolik bude schopna zužitkovat velké úspěchy, jichž koncem roku 2020 dosáhla – vítězství nad Arménií ve 2. karabašské válce a plné zprovoznění Jižního plynového koridoru. Obnova kontroly Baku nad většinou dosud okupovaných území umožní v nejbližších letech jejich rozvoj, na němž se budou podílet i zahraniční investoři, zatímco případná obnova dopravních a infrastrukturních spojení s Arménií by napomohla budování pozice Ázerbájdžánu jako transportního uzlu. Nad opatrně optimistickými ekonomickými vyhlídkami visí Damoklův meč v podobě volatilitních cen ropy; na vrub ropného sektoru jde nadále kolem 90 % exportu a většina příjmů státního rozpočtu.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,2	-4,3	2,6	2,9	3,2
Veřejný dluh (% HDP)	49,5	58,4	53,4	52,0	50,2
Míra inflace (%)	2,7	2,8	3,6	2,9	2,9
Populace (mil.)	10,0	10,1	10,2	10,3	10,4
Nezaměstnanost (%)	5,3	6,4	6,1	5,9	5,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)	15 043,8	14 530,0	15 030,0	15 640,0	16 390,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	4,4	-0,4	3,0	3,4	3,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	8,5	4,3	7,3	8,0	7,8
Průmyslová produkce (%)	1,8	-5,0	3,1	3,4	3,7
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

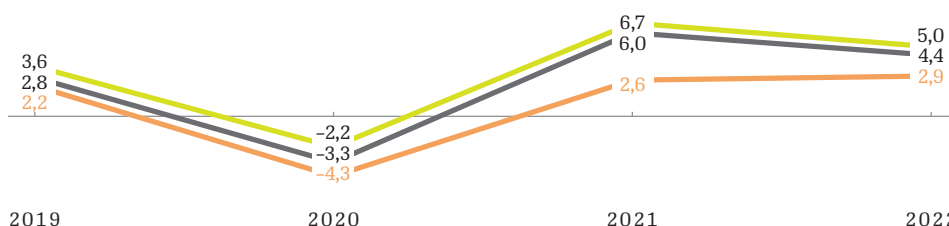
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Cílem střednědobé hospodářské strategie pro období navazující na poslední krizi, odrážejícím se ve vládním Akčním plánu ze 4. dubna 2020, je stimulovat domácí výrobu i spotřebu. I v souvislosti s obnovou dříve okupovaných území se naděje upínají k rozvoji agrárního sektoru, stavebnictví a budování pozice dopravně-logistického hubu, kde však úsilí o vybudování koridoru Sever-Jih dosud naráží na US protiiránské sankce a dalšího z Baku přes Arménii do Nachičevanu pak na absenci mírové smlouvy. Očekávat lze privatizaci některých státních podniků. Ázerbájdžán se v rané fázi krize spoléhal na rezervy z tučnějších let akumulované ve Státním ropném fondu, tenčící se společně s rezervami Centrální banky v důsledku udržování kurzu národní měny vůči dolaru. Ten je fixován již od roku 2016,

kdy manat po dvojí skokové devalvaci pozbyl polovinu své původní hodnoty. Ve svých nadcházejících krocích musí ázerbájdžánská vláda a Centrální banka vážit na jedné straně sociální efekt případné nepopulární devalvace manatu a na druhé pak důsledky přijetí závazků spojených se zahraničními půjčkami. V souvislosti s krizí, kdy krach některých bankovních domů v roce 2020 prohloubil obavy o stabilitu bankovního sektoru, se vláda vydala cestou subvencování bankovních úvěrů a prodloužení platnosti státní garance bankovních vkladů.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Trojstranné dohody uzavřené s Arménií a Ruskem návazně na 2. karabašskou válku z podzimu 2020 považuje Ázerbájdžán za základ pro vybudování železničních a silničních koridorů spojujících jádro jeho území nejkratší cestou s nachičevanskou exklávou a dále s Jerevanem i tureckým a íránským územím. K zamýšlenému přerodu v eurasijský dopravně-logistický hub by Ázerbájdžánu po úspěšném vybudování železničního koridoru Baku-Tbilisi-Kars, jež bylo spojeno s dosud největším českým investičním projektem v zemi, mělo v závislosti na zdrojích financování a eventuálním uvolňování sankcí USA proti Íránu napomoci i vybudování koridoru Sever-Jih. České firmy se mohou uplatnit i při plánovaném rozšíření vnitrostátní železniční sítě a bakuského metra. S příležitostmi pro české subjekty je spojen i rozvoj infrastruktury, zahrnující obnovu silniční sítě, řešení složité dopravní situace ve velkých městech i modernizaci letišť. ČR může nabídnout autobusy, nákladní automobily a specializované stavební stroje, ale i technologická řešení využitelná při rozvoji „inteligentních měst“.

► Energetický průmysl

Ázerbájdžán je klíčovým dodavatelem ropy a zemního plynu do řady zemí v Evropě a Středomoří; zdejší ropa pokrývá mj. plnou čtvrtinu české spotřeby. Domácí výroba elektrické energie je založena především na zemním plynu, v oblasti

obnovitelných zdrojů se zde v poslední době prosadili zejména investoři ze Saúdské Arábie a Spojených arabských emirátů. Produkce státní ropně-plynové společnosti SOCAR zahrnuje vedle energetických surovin i ve městě Sumgait soustředěný chemický průmysl, zahrnující mj. výrobu polymerů a produkci pro potřeby zdravotnického sektoru. Pokud jde o přímé dodávky pro SOCAR, je nutno brát v úvahu silnou konkurenci světových petrochemických společností; příležitosti pro české podniky se nabízejí v oblasti repasů stávajícího vybavení, jež jsou oproti novým výrobkům několikanásobně levnější. Rozšíření a modernizace elektrické přenosové soustavy zahrnují výstavbu nových linií vysokého a velmi vysokého napětí, transformátorových stanic a elektráren. Plánováno je i zvýšení kapacit výroby elektrické energie spojené s liberalizací domácího trhu s elektřinou, která by poprvé v ázerbájdžánské historii měla dovolit zapojení nezávislých producentů. V nejbližší době bude Ázerbájdžán rovněž nucen řešit otázku spolehlivého zabezpečení dodávek elektrické energie a plynu na rozsáhlých územích, kde na podzim 2020 po letech okupace obnovil svou kontrolu, a do odlehlých horských oblastí. Další sférou, kde by české podnikatelské subjekty mohly najít uplatnění, jsou technologie ke zvyšování efektivity využití energií v průmyslových provozech, veřejných objektech i v domácnostech. Prezidentem Ázerbájdžánu vyhlášené priority socioekonomického rozvoje do roku 2030 zahrnují vedle diverzifikace ekonomiky závislé

na produkci ropy a plynu s jejich volatilními cenami a poptávkou i větší využití obnovitelných zdrojů energie, kde se země bude moci nově opřít o rozsáhlá znovudobytná území. Revoluční změny v oblasti výroby elektrické energie v Ázerbájdžánu přinášejí řadu příležitostí pro české firmy, které mají zkušenosti s výstavbou a provozováním vodních, větrných i solárních elektráren.

► Stavební průmysl

Stavebnictví je vcelku osvědčeným „záchranným kruhem“ ázerbájdžánské ekonomiky po ropných krizích. Vláda na ně sází i v souvislosti s obnovou znovudobytných území, jež mají být po odminování opětovně osídlena rozsáhlou populací vnitřních vysídlenců. Moderní obytné komplexy pro rychle rostoucí populaci bakuské aglomerace jsou budovány na brownfieldech včetně míst, na nichž se podepsala ekologicky nešetrná těžba ropy. To vše znamená i příležitost pro firmy zabývající se sanací půdy, krajínovorbou a stabilizačními stavebními úpravami. Pro ázerbájdžánské stavební společnosti a developery mohou být zajímavé českou výzkumnou sférou vyvinuté bezpečnostní (např. protipožární) a stavební technologie, 3D modely staveb a další inovativní technická řešení.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Ve svých plánech hospodářské diverzifikace považuje ázerbájdžánská vláda za jeden z nejperspektivnějších agrární sektor. Hlavními zemědělskými plodinami jsou bavlna, tabák a čaj, mezi

tradiční oblasti specializace však patří i živočišná výroba, vinařství a zahradnictví, velmi rozvinuté je i pěstování zeleniny a subtropického ovoce. Zájem je o společné výrobní podniky, zemědělskou techniku, technologie zpracování zemědělské produkce i zařízení na přepracování živočišného odpadu na granulované hnojivo, případně o výstavbu malých bioplynových stanic; potenciál mají i dodávky malých pivovarů a souvisejícího vybavení. Plány rozvoje komplexu Baku Agropark, který patří k nejmodernějším zemědělským podnikům v regionu a svou produkcí vyváží do dalších postsovětských a evropských zemí, zahrnují rozšíření skleníkové plochy, což dává příležitost k uplatnění nových technologií a inovativních technických řešení z ČR. Zájem ázerbájdžánských zemědělců o techniku vychází i ze specifík horského terénu. Nejistota plynoucí z hrozby restriktivních opatření státních orgánů Ruské federace, jež je hlavním odbytištěm pro vývoz ázerbájdžánských zemědělských produktů, motivuje zdejší vývozce i dovozce k hledání nových partnerů, mezi nimiž mohou být i české firmy. Sucho z posledních let zvýraznilo zájem ázerbájdžánské vlády o investice do vodohospodářství, což vytváří příležitosti pro česká řešení v oblasti zavlažování a rybníkářství, ale i čištění vod a kontaminovaných půd.

Velvyslanectví ČR v Baku

e-mail: baku@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/baku

Čína

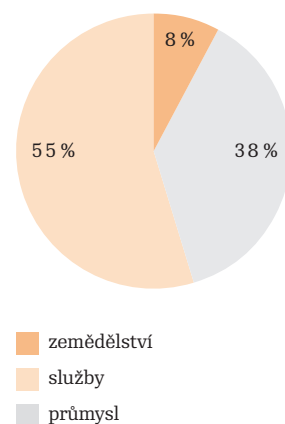
Čína se dokázala velmi rychle vypořádat s pandemií covidu-19 a díky tomu se stala v roce 2020 jedinou velkou ekonomikou s pozitivním meziročním růstem HDP. Růst exportů, vzhledem k výpadkům produkce konkurenčních výrobců, přispěl k vysokému objemu obchodního přebytku. Čínská produkce posílila svoji pozici na domácím i globálním trhu a tento trend bude zřejmě pokračovat i v několika příštích letech. Předpokládaný rapidní ekonomický růst v roce 2021 i v dalších letech nového pětiletého období bude podpořen fiskálními opatřeními směřem k růstu domácí poptávky a to v souladu s naplňováním nového ekonomického modelu duální cirkulace. Infrastrukturální investice se předpokládají především při budování rozsáhlých městských klastrů a přispějí tak k růstu míry urbanizace, která má v roce 2025 dosáhnout 65 %. Pro dosažení stanoveného cíle zdvojnásobení celkového HDP do roku 2035 bude nutné, aby Čína vykazovala po příštích 15 let průměrného ročního růstu HDP ve výši 4,7 %. Zadlužení centrální vlády vyjádřené podílem na HDP je nízké, v následujících letech však pravidelně poroste a v roce 2025 se předpokládá dosažení úrovně 35 %. Celkové zadlužení je velmi vysoké a činí více jak 300 % HDP, což bude limitovat zejména investice zadlužených regionálních vlád. Míra nezaměstnanosti bude více méně stabilní, vykazovaná data ale nezahrnují migrující pracovní sílu a reálná nezaměstnanost je tedy podstatně vyšší.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	6,1	2,3	8,5	5,0	5,2
Veřejný dluh (% HDP)	16,9	20,3	21,9	25,3	28,6
Míra inflace (%)	2,9	2,5	1,6	2,6	2,5
Populace (mil.)	1 390,0	1 395,0	1 399,0	1 402,0	1 404,0
Nezaměstnanost (%)	5,2	5,2	5,0	4,5	4,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	16 990,0	17 650,0	19 400,0	20 710,0	22 250,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	141,3	296,2	450,6	454,5	452,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	425,3	530,5	687,9	685,7	755,5
Průmyslová produkce (%)	5,8	1,8	8,0	4,5	4,2
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	—	—

Predikce EIU

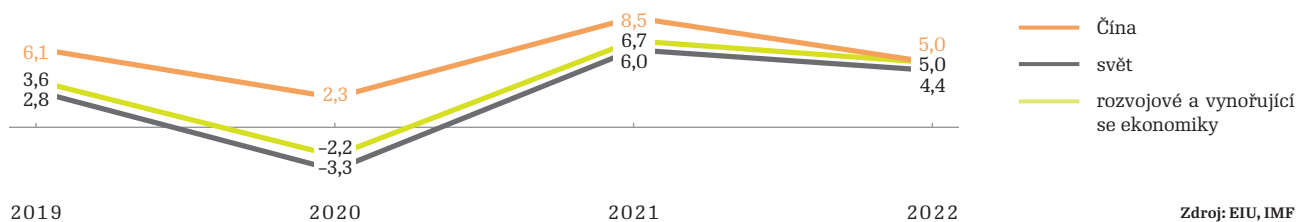
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Na inovacích založený rozvoj má být hlavním motorem růstu produktivity čínské ekonomiky. Plán pro období 2021–2025 počítá s meziročním růstem výdajů na výzkum a vývoj ve výši 7%. Inovace mají pomoci nejen k růstu produktivity, ale i udržitelnosti ekonomického růstu, který může být významně limitován negativní demografickou křivkou. Prioritou má být zvýšení podílu digitální ekonomiky ze současných 7,8% na plánovaných 10% v roce 2025 prostřednictvím rozvoje a aplikace digitálních řešení (velká data a jejich analýza, internet věcí, průmyslový internet, blockchain, umělá inteligence apod.). Digitalizace úzce souvisí i s cílem Číny stát se velmocí v pokročilé průmyslové výrobě umožňující produkci vysoké přidané hodnoty a tím obsazení nejvyšších míst v globálních dodavatelských řetězcích. Další rozvoj digitalizace bude implementován v oblastech, jako jsou doprava, zdravotnictví, státní správa či v neposlední řadě maloobchodní prodej, kultura, turismus, vzdělání a sport. Podíl e-commerce na celkových maloobchodních prodejkách dosáhl v roce 2020 téměř 25% a předpokládán je další růst.

Značné investice se předpokládají do budování zelené ekonomiky vzhledem ke klimatickým závazkům Číny. Dosažení emisních cílů (vrchol v roce 2030, neutralita v roce 2060) má být například podpořeno růstem nefosilních zdrojů el. energie v energetickém mixu ze současných cca 15% na 20% do roku 2025, respektive 25% do roku 2030. Důraz na posilování soběstačnosti a odolnosti čínské ekonomiky generuje čínský zájem o zahraniční technologie, které mohou přinést například zahraniční investoři a svojí produkcí tak naplnit preferovaný podnikatelský model „být v Číně a pro Čínu“. Příležitostí může být i sektor služeb, kde je naznačené okénko pro vstup zahraničních subjektů do sektorů, jako jsou vzdělávání, zdravotnictví, péče o seniory, kultura, turismus nebo sport. Současná spotřeba čínských domácností činí pouze 39% HDP a významně zaostává za průměrem zemí s tzv. vyšší střední úrovní příjmů.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Sklářský a keramický průmysl

Křišťálové sklo patří mezi výrobky, se kterými si významná část Číňanů dokáže spojit Českou republiku. Populární jsou vázy, křišťálové doplňky, sklenice, světla, lustry apod. Poptávanou kategorii světél s křišťálovými komponenty dále rozšiřují designová a často na míru vyráběná svítidla nejen do bytových prostorů, ale i pro segment luxusního ubytování, konferenčních sálů, reprezentativních prostor apod. Vzhledem k rozvoji domácího turistického ruchu, akcelerovaného cestovními restrikcemi v důsledku pandemie covidu-19, lze očekávat, že poptávka bude dále pokračovat v souvislosti s dalším rozvojem hotelové infrastruktury. K rozvoji cestovního ruchu přispívá také pokračující bohatnutí střední třídy společnosti. Tuto produkci často kupovali čínští turisté v zahraničí,

včetně České republiky. Pro české výrobce je nyní klíčové dostat své výrobky k zákazníkům jinými prodejními kanály – prostřednictvím čínských obchodních partnerů či např. využitím tzv. cross border e-commerce.

► Strojírenský průmysl

Čína je největším výrobcem, spotřebitelem a dovozcem obráběcích strojů na světě. Dle nové ekonomické strategie duální cirkulace bude Čína budovat větší soběstačnost a odolnost své ekonomiky i stabilizací průmyslové produkce, která v poměru k HDP vykazuje od roku 2006 setrvalý pokles. Udržení průmyslové výroby v zemi, včetně výroby nižší přidané hodnoty, je pro vedení země jednou z priorit. Druhou prioritu

představuje modernizace výrobní základny a produkce vyšší přidané hodnoty v rámci globálních dodavatelských řetězců. V této souvislosti budou mít čínští výrobci i nadále zájem o nákupy strojírenské výrobní techniky a obecně transfer technologií, které jim v modernizaci výroby pomohou. Potenciál uplatnění české produkce je zejména v automobilovém, dřevozpracujícím a gumárenském průmyslu.

► Zábava a volný čas

Peking a širší okolí budou v únoru 2022 hostit zimní olympijské hry. Čína prožívá rapidní růst zájmu o lyžování a snowboarding od své úspěšné olympijské kandidatury z roku 2015. Meziroční nárůsty počtu aktivních vyznavačů těchto sportů se pohybují ve stovkách tisíců. Statistiky se liší, ale kvalifikované odhady profesionálů hovoří o čtyřech milionech aktivních lyžařů a snowboardistů. Čínská společnost je hodně založena na sebe prezentaci individuálního úspěchu formou spotřeby luxusního zboží a konzumace exkluzivních služeb. Zdravý životní styl patří stále více k modernímu statusu elit a vyšší střední třídy. To budí zájem výrobců značkového vybavení. Zatím omezená velikost trhu vybavení pro zimní sporty, která je limitujícím faktorem prodeje větších objemů, zejména však spotřebitelské chování, nastavily cenovou úroveň na násobně vyšší ve srovnání s Českou republikou. Zimní sporty jsou tedy v Číně výsadou movitějších vrstev společnosti. Tomu odpovídá i cenová úroveň služeb, například lyžařských instruktorů v zimních střediscích. V této oblasti je velmi zajímavý prostor pro spolupráci s profesionály z České republiky. Neméně zajímavá je oblast sportovního lyžování a snowboardingu, která je v Číně, velmi překvapivě, stále v plenkách. De facto neexistují oddíly se systematickou přípravou dětí či juniorních sportovců. Profesionálové – instruktoři, trenéři, jsou poptáváni v zámorí.

Mezi perspektivní volnočasový segment patří oblast hudebních nástrojů, ale i instruktorů hry na hudební nástroje. Úzký, ale v celkovém počtu nemalý segment čínských spotřebitelů, opět ze

skupiny vyšší střední třídy, dokáže ocenit kvalitně řemeslně zpracované výrobky od značek, které mají silnou historii. Kromě individuální poptávky pomáhá prodejem i rozvoj koncertních sálů a hudebních škol.

Čínský život se v posledních letech stále víc přesouvá do online prostředí. Měsíce, které museli čínští konzumenti strávit v domácí izolaci, posílily vedle již značně rozvinutého internetového nakupování také segment online zábavy. Trend přesouvání života do online sféry bude dále posilovat. Pro české firmy, které jsou tradičně silné v oblasti herního průmyslu, skýtá tento vývoj mnohé příležitosti. I zde by mohly být hnacím motivem zimní olympijské hry, které by mohly dát příležitost online hrám nebo produktům virtuální reality, které umožní místní populaci vyzkoušet dosud neobjevené sporty z bezpečí domova.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Pandemií covidu-19 posílený důraz na zdraví se odráží i v sektoru potravinářství. Číňané tradičně velmi dbají o své tělo, přičemž výběr stravy hraje klíčovou roli. V Číně roste poptávka po mléčných výrobcích tažená vládním programem, který jejich konzumaci podporuje. Postupně roste spotřeba jogurtů, které stále více Číňanů oceňuje jako zdroj důležitých látek potřebných pro zdraví a krásu v každém věku. V segmentu kojenecké a dětské stravy je více preferována zahraniční produkce, která je považována za kvalitnější a bezpečnější. Obavy čínských spotřebitelů z možného přenosu covidu-19 prostřednictvím obalových materiálů napomohly obnově důvěry v domácí produkci.

Rychle vznikající kavárenská kultura je dalším důvodem vzrůstajícího zájmu o kvalitní mléko či smetanu. Zelenou mají zdravé a trendy produkty jako různé směsi oříšků nebo müsli. Zaměření čínského konzumenta na péči o zdraví živí poptávku i po zahraničních potravinových a výživových doplncích (vitaminy, kalorické preparáty apod.) či po balené minerální vodě. Čínští spotřebitelé žijící ve velkoměstech se mnohdy kvůli rychlému životnímu tempu ohlížejí po různých typech snacků, které jim pomohou kdykoli během nabitého

dne zahnat hlad. I v tomto případě mají výhodu produkty, které nabízejí zdravotní benefity. V důsledku stárnutí čínské populace lze očekávat, že poroste i segment doplňků stravy pro seniory.

Bohatnoucí střední třída, jež skýtá čtyři sta milionů spotřebitelů, táhne vzhůru poptávku i po produktech a službách určených domácím mazlíčkům. Česká krmiva pro psy a kočky se na čínském trhu poměrně dobře prosazují a v dalších letech bezpochyby půjde o rostoucí segment. Pozitivní referencí výrobků je jejich evropský původ jakožto záruka kvality a nezávadnosti. Poptávka je i po krmivech pro hospodářská zvířata.

Očekávaným trendem je rapidní růst pekárenství, které v Číně nemá dlouholetou tradici. Pandemií způsobená izolace přiměla mnohé lidi hledat si nové koníčky, přičemž domácí pečení si získalo značnou přízeň. Na trhu s potřebnými ingrediencemi je stále dostatek prostoru pro nové produkty a značky.

Velvyslanectví ČR v Pekingu

e-mail: commerce_beijing@mzv.cz

www.mzv.cz/beijing

Filipíny

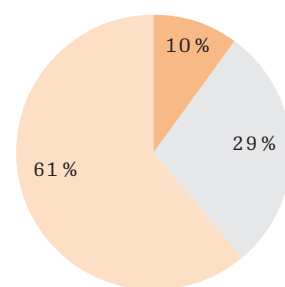
V předpandemické době byly Filipíny považovány za jednu z nejrychleji rostoucích ekonomik nejen v regionu ASEAN, ale také v celé Asii. S konstantním ekonomickým růstem v rozmezí od 6,0 % do 6,9 % od roku 2017 se předpokládal průměrný růst na Filipínách v letech 2019 až 2028 o 5,3 %. S vypuknutím covidu-19 a jeho nepříznivými dopady na ekonomiku však Filipíny vstoupily do recese s ekonomickým poklesem -9,4 %, tedy nejstrmějším od druhé světové války, zatímco přes 150 milionů Filipínců sklouzlo do chudoby. Filipínská vláda zavedla v roce 2020 řadu přísných „lockdownů“, které výrazně omezily ekonomické aktivity a činnost podniků téměř ve všech odvětvích. Národní vláda naplánovala v roce 2021 výpůjčky celkem 3,03 bilionů filipínských pesos (PHP), z nichž většina bude z místních zdrojů. Vnější financování zahrnovalo zahraniční půjčky od mnohostranných věřitelů i od dvoustranných rozvojových partnerů, kteří přispěli hrubou částkou 442,4 mld. PHP.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	6,0	-9,4	6,8	5,8	6,7
Veřejný dluh (% HDP)	39,7	54,5	56,5	58,1	58,2
Míra inflace (%)	2,5	2,6	3,7	4,3	4,0
Populace (mil.)	108,1	109,6	111,0	112,5	114,0
Nezaměstnanost (%)	5,1	10,4	8,2	6,7	6,4
HDP na obyvatele (USD, PPP)	9 290,8	8 475,0	9 070,0	9 650,0	10 390,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-3,4	12,3	-3,2	-8,1	-7,2
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-49,3	-27,9	-45,8	-55,1	-57,7
Průmyslová produkce (%)	-8,4	-10,3	17,4	8,7	9,6
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

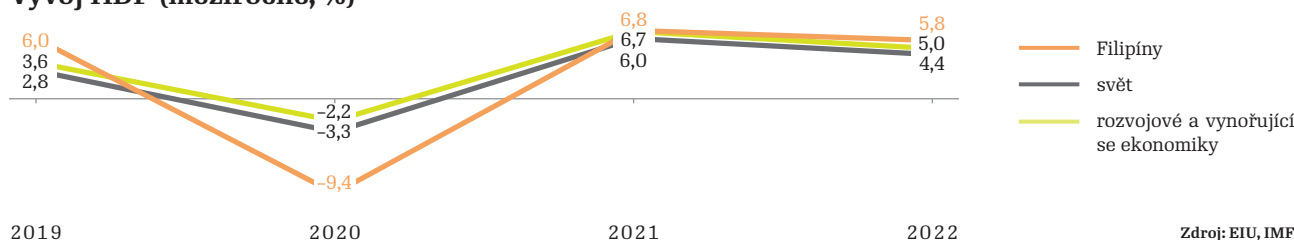
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Filipínská ekonomika je velmi citlivá na omezení pohybu osob, zboží a kapitálu, vzhledem k obrovské závislosti na domácí spotřebě, investicích a zaslání prostředků ze zahraničí. Velkým problémem se ukázala silná závislost ekonomiky na remitencích ze zahraničí, s ohledem na vrátnou stabilitu pracovních míst a mezd, jež nadále čelí globální zdravotnické krizi. Centrální banka očekává v letošním roce růst remitencí o 4 % poté, co v roce 2020 kvůli pandemii poklesla o 0,8 % na 29,903 mld. USD. Peněžní převody ze zahraničí výrazně podporují spotřebu domácností, která tvoří 70 % ekonomiky. Domácí spotřeba trpí nízkým provozem způsobeným omezením pohybu a rostoucí zdravotní úzkostí mezi spotřebiteli, kteří

výrazně omezili konzumní aktivity. Světová banka rovněž vyhodnotila, že země má konzervativní fiskální reakci a pomalé provádění ekonomických stimulů, které by mohly přispět k hospodářskému oživení. Kromě toho přetrvává problém s vypuknutím afrického moru prasat, jenž způsobuje prudký nárůst cen vepřového masa a dalších produktů, jako jsou drůbeží maso a ryby.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V rámci protikoronavirové strategie plánuje filipínská vláda vyčlenit 1,49 bil. PHP pro rozličné programy a projekty. Mezi tyto oblasti patří nouzová pomoc pro zranitelné skupiny, prostředky na boj proti covidu-19, fiskální, peněžní pomoc a celkový plán ekonomické obnovy. V první oblasti je to především okamžitá alokace peněžité pomoci do různorodých sektorů a průmyslových oborů. V druhé oblasti se jedná o posílení odolnosti zdravotnického systému v boji proti covidu-19. Částka 843 mld. PHP má sloužit jako rezervní prostředky pro financování možných budoucích plánů obnovy. Konečně, i když plán obnovy nebyl dosud vytvořen, vláda vyjádřila svůj záměr investovat do sociálních a infrastrukturních programů v rámci čtvrtého pilíře.

► Civilní letecký průmysl

Pandemie covidu-19 měla za následek ztrátu příjmů místních leteckých společností v hodnotě 65 mld. PHP a tisíce pracovních míst. Ekonomové a sdružení civilního letectví rovněž uvádějí, že předpandemického objemu cestujících lze kvůli přetrvávající slabé poptávce po cestování opět dosáhnout až po dvou až třech letech. Filipínská vláda zahrnuje letecký průmysl, kromě jiných průmyslových odvětví, do fondu záchranné pomoci podle navrhovaného zákona o vládních finančních institucích „Unified Initiatives to Distressed Enterprises for Economic Recovery (GUIDE)“. V návaznosti na slib národní vlády zlepšit místní letecký průmysl Ministerstvo dopravy uvedlo, že dokončilo 121 letištních projektů, zahájilo 114 a v budoucnu zahájí dalších 75. Probíhá několik projektů rozvoje letišť pro noční provoz po a také modernizaci regionálních letišť ve Viganu, Basku, Calayanu, Viracu a Antique. Kromě toho zahájilo Ministerstvo dopravy v rámci spolupráce se soukromým sektorem výstavbu nových mezinárodních letišť v Bicolu a Bulacanu, aby pomohlo uvolnit přepravu cestujících v přetížené Manile. Dalším zpožděným

projektem letiště je rekultivace a výstavba dalšího mezinárodního letiště v Sangley Point v Cavite City. Provinční vláda Cavite, která působí jako partner v rámci PPP, ukončila dohodu, kterou původně zadala konsorciu MacroAsia Corp.-China Communications Construction Co. Ltd, a to v důsledku zásadních nedostatků při předkládání požadavků dohody o společném podniku. V důsledku toho provinční vláda Cavite opět hledá potenciální uchazeče. U nových letištních projektů usiluje Ministerstvo dopravy o zlepšení ostatních regionálních letišť prostřednictvím oficiální rozvojové pomoci nebo financování ze strany národní vlády místo procesu zadávání veřejných zakázek v rámci partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP).

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V rámci boje proti nedostatečné kapacitě dopravní infrastruktury započala současná vláda program „Build Build Build“, jehož úkolem je realizace 72 projektů v hodnotě 3,7 mld. PHP, které by měly umožnit výstavbu nových mostů, dálnic, železnic, městské dopravy či letišť. Finanční

krytí je nepravidelně rozděleno na několik nástrojů skládajících se především z oficiální rozvojové pomoci či projektů typu partnerství veřejného a soukromého sektoru. Většina z projektů je ve fázi stavby či přípravných prací, kdy jsou jednotlivé projekty schvalované Národní ekonomickou a rozvojovou radou NEDA, která neustále aktualizuje projektové cykly a způsoby financování. Ministerstvo dopravy dále oznámilo své plány na zvýšení železniční sítě ze 77 km na 1 200 km do roku 2022. Mezi probíhající projekty patří rozšíření filipínské národní železnice z měst Legazpi v regionu Bicol do města Clark v regionu Pampanga. Dále bude pokračovat stavba lehké železnice MRT-4, MRT-7, železniční spojení Subic-Clark, železnice na druhém největším ostrově Mindanau a stavba metra v hlavním městě Manile. Současně se očekává dokončení rehabilitace lehké železnice MRT-3 do července 2021, což zvýší počet vlakových souprav, které mají být nasazeny během špičky v zájmu dosažení kratší čekací doby pro cestující. Kromě odvětví silniční dopravy DOTr podporuje zlepšení letecké a námořní konektivity.

► Obranný průmysl

Filipínské Ministerstvo obrany v současné době realizuje takzvaný druhý horizont revidovaného programu modernizace s odsouhlaseným rozpočtem 300 mld. PHP. Nicméně od roku 2018 bylo ministerstvu přiděleno pouhých 108 mld. PHP. Prohlubující se rozpočtový deficit Filipín společně se složitým procesem veřejných zakázek vede ke zpomalení implementace projektů z druhého horizontu a lze předpokládat, že nebude do roku 2022 naplněn. Podle národní vlády byla přítomnost čínských plavidel a umělých ostrovů v západním Filipínském moři převládající hrozbou pro suverenitu země. Kromě toho se ministerstvo národní obrany zaměřilo na řešení otázek nelegálního obchodu s drogami, sílícího terorismu v zemi a na pomoc úsilí filipínské vlády bojovat proti globální pandemii. Pro rok 2021 má Ministerstvo národní obrany přidělený rozpočet ve výši 27,0 mld. PHP na schválené projekty v rámci druhého horizontu revidovaného

programu modernizace ozbrojených sil. V rámci programu se má jednat především o bojové inženýrské vybavení, bezpilotní prostředky, útočné vrtulníky, radary, houfnice, tanky, kolové obrněné transportéry a výcvikové letouny. Ministerstvu národní obrany zbývá čas pouze do roku 2022, kdy by mělo dojít k naplnění současného programového cyklu modernizace. Kromě modernizačního programu ozbrojených sil Ministerstvo také jedná s filipínským úřadem pro hospodářskou zónu (PEZA) o zřízení komplexů obranného průmyslu ve vojenských oblastech, aby přilákal zahraniční investory do sektoru obrany.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V současné době je na Filipínách pouze 1 456 nemocnic, z nichž 32 % jsou státní nemocnice a zbytek představují soukromá zařízení. Tyto statistiky jsou pod standardy Světové zdravotnické organizace (WHO), kdy byl měl požadovaný počet nemocnic dosáhnout 5 250. Veřejná zdravotnická zařízení obvykle uzavírají partnerství s příslušnými subjekty soukromého sektoru prostřednictvím programu partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP). Sektor zdravotnictví byl již nabídnut ze strany Ministerstva obchodu a průmyslu Filipín k zařazení v rámci agendy Společného výboru pro ekonomickou spolupráci mezi Českou republikou a Filipínami.

V následujícím období lze předpokládat navýšení nedostačujících kapacit a celkové posílení zdravotnického sektoru. Nedostatek zdravotnických pracovníků, infrastruktury a technologií po celé zemi jsou přetrvávající výzvou ve filipínském systému zdravotní péče, která se velmi projevila po přijetí zákona o univerzální zdravotní péči a od začátku vypuknutí pandemie covidu-19. Na rok 2021 byla resortu zdravotnictví přidělena částka 210,2 mld. PHP, z čehož pouze 14,6 mld. PHP bylo přiděleno na pozemní stavitelství, projekty nákupu technologií a vybavení, přičemž většina byla poskytnuta společnosti PhilHealth v rámci každodenního provozu stávajících veřejných nemocnic po celé zemi. Expanze a vývoj zdravotnických zařízení řídí růst trhu

v sektoru zdravotnických prostředků v zemi. Při realizaci infrastrukturních projektů národní vláda ve skutečnosti očekává, že se sektor výroby zdravotnických prostředků v příštích několika letech rozšíří o 744,7 mil. USD. Země se také přesouvá do zdravotnického sektoru více závislého na technologiích, protože přijímá a zavádí řešení, jako jsou umělá inteligence a mobilní aplikace,

a to jak pro širokou veřejnost, tak i v rámci jednotlivých organizací.

Velvyslanectví ČR v Manile

e-mail: commerce_Manila@mzv.cz

www.mzv.cz/manila

Gruzie

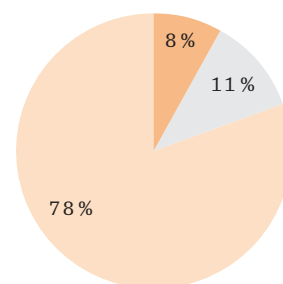
Gruzie reagovala na pandemii hned v počátku zavedením přísných opatření, která měla výrazný negativní dopad na ekonomiku. Došlo k poklesu HDP o 6,1%, zahraničního obchodu o 14,8%, pokračoval klesající trend přílivu zahraničních investic a počet zahraničních turistů se díky uzavření hranic meziročně snížil o 81,3%. Naopak vzrostl zahraniční dluh (o 20,9%) a nezaměstnanost se zvýšila o 2,8%. Přestože růst inflace nebyl tak výrazný (o 0,3 %), ceny reálně rostly rychleji. Gruzie si nadále půjčovala v zahraničí, a to ne vždy zcela výhodně.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	5,0	-6,1	4,0	6,0	—
Veřejný dluh (% HDP)	40,4	61,3	60,3	59,4	58,0
Míra inflace (%)	4,9	5,2	4,0	4,4	4,6
Populace (mil.)	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
Nezaměstnanost (%)	17,6	20,4	13,8	11,5	11,3
HDP na obyvatele (USD, PPP)	14 570,0	13 950,0	14 770,0	15 740,0	16 750,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-0,9	-1,4	-1,3	-1,1	-1,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-5,8	-4,7	-3,8	-4,3	-4,7
Průmyslová produkce (%)	4,6	4,1	—	—	—
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

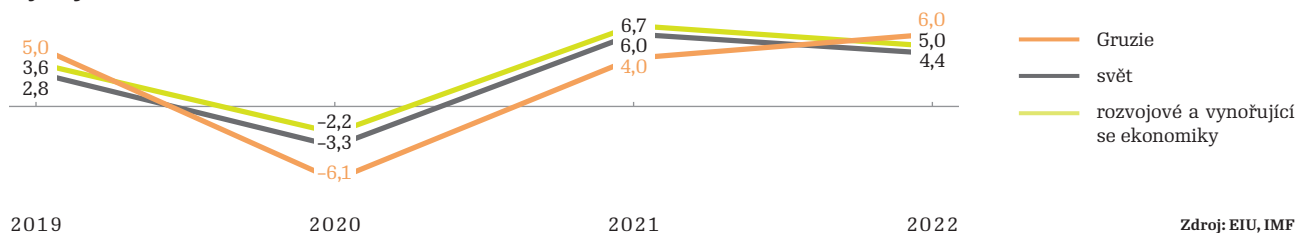
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda dosud vložila na podporu ekonomiky 9% HDP (přibližně 1,4 mld. USD). V listopadu 2020 zahájila nový státní program na podporu zahraničních investičních projektů se státním příspěvkem až do výše 1 mil. GEL (~ 300 tis. USD). Cílem programu je podpora růstu přímých zahraničních investic v zemi, příliv znalostí a technologií a vytváření nových pracovních míst v Gruzii. Mezi sektory způsobilé k účasti v programu jsou zařazeny výroba elektrotechnických a elektronických výrobků; výroba letadlových dílů a komponentů; výroba vozidel a zařízení, jakož i jejich dílů; vývoz obchodních služeb/outsourcing podnikových procesů (BPO); rozvoj skladů a logistických center a opravy a údržba letadel (MRO). Vláda nadále pokračovala s posilováním zdravotní péče, s podporou firem a občanů postižených pandemií, a to jak prostřednictvím přímé finanční pomoci, tak odkladem plateb daní či vyjednáváním odkladu splátek půjček u bankovních institucí.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Na konci roku 2020 zveřejnilo Ministerstvo hospodářství a udržitelného rozvoje Gruzie Národní logistickou strategii na období 2021–2030. Gruzie v současné době modernizuje a rozšiřuje svou dopravní infrastrukturu, která zahrnuje síť dálnic, železniční tratě a námořní přístavy. Zároveň pokračuje legislativní sblížení s EU v oblasti dopravy, což je prioritní oblastí evropské integrace Gruzie. Navzdory dosaženým úspěchům zůstává řada výzev. Gruzínská vláda proto hodlá rozvíjet logistická centra a je připravena dlouhodobě podporovat partnerství veřejného a soukromého sektoru. Jednou z největších priorit je rozvoj státem vlastněných Gruzínských železnic, které potřebují reorganizaci s cílem zvýšení efektivity. V nadcházejících měsících se proto očekávají nové projekty zaměřené na hledání mezinárodních partnerů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V roce 2020 byl založen Státní zdravotnický holding, který by měl v příštích letech sloučit až 20 nemocnic, z nichž většina potřebuje rekonstrukci. Jakmile budou nemocnice do holdingu začleněny, bude proveden průzkum potřeb, na jehož základě budou připraveny investiční projekty a vyhlášena výběrová řízení. V dnešní době je v Gruzii pouze 15 % zdravotnických služeb poskytováno státními nemocnicemi, zatímco 85 % je poskytováno soukromým sektorem.

Existuje proto možnost zahájit partnerství jak s veřejnými, tak soukromými subjekty. Potenciál skýtá také dovoz léčivých přípravků, který v letech 2012–2019 průměrně roste o 7,5 % a tvoří 5 % celkového dovozu Gruzie.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělský sektor je v Gruzii tradičně roztržštěný a neefektivní. Pracuje v něm více než 50 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, ale přitom není schopen zajistit dostatek potravin pro celou zemi. Typický zemědělec vlastní několik hektarů půdy a několik kusů dobytka s minimální mechanizací a starými neefektivními zemědělskými postupy. Vláda si tento problém uvědomuje dlouhodobě, ale nyní v souvislosti s pandemií dostalo jeho řešení vyšší prioritu. Dlouhodobě bude snaha o větší efektivitu zemědělství. Předpokládá se tak spuštění některých změn a reforem v zemědělském a potravinářském sektoru. Příležitosti budou v dodávkách zemědělských strojů, technologií, hnojiv či celých potravinářských zpracovatelských celků.

Velvyslanectví ČR v Tbilisi

e-mail: tbilisi@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/tbilisi

Indie

Očekávaný propad indické ekonomiky ve fiskálním roce 2020–2021 (duben–březen) činí 7 % a je tak nejhorší od počátku sledování v roce 1950–51. Zatímco výkonnost indického hospodářství ztrácela dynamiku již před počátkem koronavirové pandemie covidu-19, výjimečně špatný výsledek ekonomiky byl z velké části zapříčiněn úplným uzavřením (tzv. lockdown) na 68 dní, který indická vláda zavedla dne 25. března 2020 s cílem zamezit šíření virové infekce, po němž následovaly další restriktce ekonomických a turistických aktivit různé intenzity.

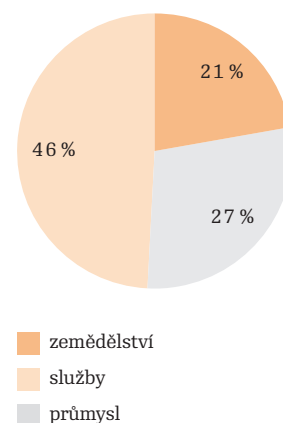
Spolu s uvolněním restriktcí zcela zřetelně koreloval i růst ekonomických indikátorů, a to z původního propadu o téměř 24 % v 1. čtvrtletí (duben–červen 2020), až se nakonec ve 3. čtvrtletí (říjen–prosinec 2020) dostala trajektorie hrubého domácího produktu (HDP) do pozitivních čísel s hodnotou +0,4 %.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,2	-7,0	13,0	4,5	5,5
Veřejný dluh (% HDP)	50,4	60,9	59,7	61,3	61,7
Míra inflace (%)	3,7	6,6	5,0	4,7	4,3
Populace (mil.)	1 306,4	1 380,0	1 393,0	1 407,0	1 420,0
Nezaměstnanost (%)	7,5	10,9	8,0	7,8	7,3
HDP na obyvatele (USD, PPP)	6 996,5	6 560,0	7 470,0	7 880,0	8 420,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-29,8	31,7	-26,4	-37,9	-35,8
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-157,7	-92,7	-158,2	-180,5	-188,1
Průmyslová produkce (%)	0,7	-11,1	13,4	4,5	6,0
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	—	—

Predikce EIU

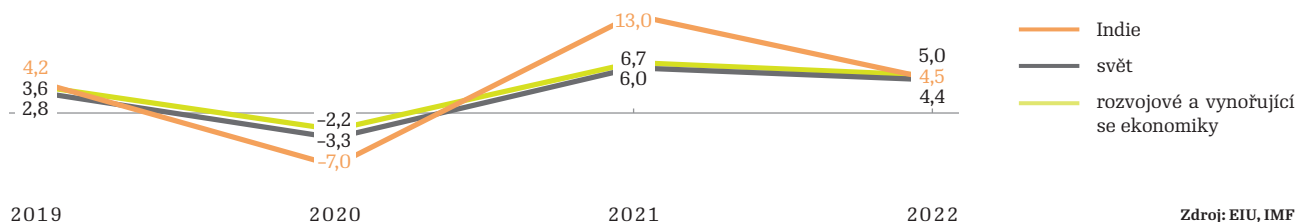
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V květnu 2020 indický premiér Naréndra Módí představil balíček opatření na pomoc indické ekonomice, jehož prostřednictvím vláda mobilizuje finanční prostředky v objemu 10 % HDP. Obrovský objem finančních prostředků zahrnuje také opatření centrální banky na podporu likvidity a státní záruky za bankovní úvěry. Premiér dále vyhlásil „Misi soběstačné Indie“, programové nahrazování dovozu domácí výrobou. Vláda obnovila reformní kurz, je odhodlána privatizovat velké státní společnosti, více otevřít ekonomiku soukromému kapitálu a zahraničním investorům.

Malé a střední podniky by měly díky vládním opatřením lépe dosáhnout na potřebné bankovní úvěry. Objem rozpočtových prostředků se v roce 2021 oproti předchozímu roku zdvojnásobil. Cílem

opatření je také pomoc rozvoji zdravotnictví, těžby uhlí, civilního letectví, ale například také obranného průmyslu.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Civilní letecký průmysl

Civilní letecký průmysl patřil od začátku mezi nejvíce zasažené oblasti ekonomiky, a silně na něj dopadají omezení v dopravě, volatilita kurzu INR i ceny ropy. Vláda se alespoň částečně snažila zmírnit škody, a to obnovením vnitrostátní letecké přepravy a systémem celních úlev při pořízení nových letadel. Celní úlevy jsou platné i pro komponenty, s cílem podpořit domácí výrobní průmysl v oblasti civilního letectví.

Dalšími nástroji pro přepravce jsou daňové úlevy a pobídky pro financování letadel. Indie avizovala na rok 2021 privatizaci 6–10 letišť, čímž chce nejen získat prostředky do státního rozpočtu, ušetřit za správu a provoz letišť, ale také přinést větší efektivitu a konkurenceschopnost na trhu. Očekává se, že do modernizace a rozvoje těchto letišť bude postupně investováno až 1,83 mld. USD.

Privatizace se však týká i národních aerolinek Air India, které byly v rámci procesu očištěny od dalších nerentabilních aktiv s cílem ještě více zatraktivnit postižený sektor pro vhodné investory. Příležitosti skýtá rozšiřování sítě regionálních letišť nejen pro výrobce středních vrtulových letadel s kratší dráhou přistání, ale i pro výrobce radarů a telekomunikační techniky.

V září roku 2020 schválila indická vláda 14,73 mil. USD pro modernizaci a rozvoj letišť Jagdalpur, Ambikapur a Bilaspur v Chhattisgarhu v rámci programu na podporu rozvoje regionální konektivity UDAN. Vláda rovněž schválila 78 nových tras s cílem zlepšit připojení k odlehlým a regionálním oblastem země, a to včetně tras pro hydroplány.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Indická vláda s cílem zvýšit transparentnost a rozvoj těžebního sektoru přijala novou Národní nerostnou politiku, aby podpořila odvětví několika stimuly, které mohou i pro české exportéry a investory znamenat příležitost. Poprvé v historii tak otevřela sektor těžby uhlí i soukromým firmám, zároveň zvýšila podíl přímých zahraničních investic až na 100 % a proces privatizace podpořila rovněž aukcí 38 uhelných bloků, které v první fázi nabídla pro komerční těžbu. Uhlí a jeho těžba tak v Indii rozhodně neřekly poslední slovo.

Sektor je důležitý nejen z pohledu udržení zaměstnanosti, ale i z hlediska výhledu potřeby energie v budoucnu. Přestože je Indie 3. největším producentem uhlí a disponuje 5. největšími zásobami uhlí na světě, jejichž těžbu usnadňuje i povrchové získávání této nerostné suroviny, stále více se používá i podpovrchový způsob dobývání, kde se mohou uplatnit české společnosti se zkušenostmi s monitoringem osob a bezdrátovými komunikačními systémy. V sektoru se však nabízí příležitostí mnohem více, například v dodávkách těžebních strojů a důlního vybavení, systému důlní dopravy, dopravních nádob či důlní signalizace. V tomto robustním sektoru existuje též poptávka po bagrech, nakladačích, nákladních vozech, cisternách, drtičích kamene či důlních rypadlech. Veřejné zakázky po technologiích na zplynování uhlí, karbonizaci a hydrogenační extrakci jsou rovněž publikovány v pravidelných intervalech.

Podporu plynárenství realizuje Indie prostřednictvím programů, jako je PAHAL, který pro koncové zákazníky usnadňuje díky přímým dotacím

přístup k zemnímu plynu, který je v Indii distribuován v tlakových nádobách. Tento program je od nyní rozšířen o dalších 100 distriktů. Obří infrastrukturní projekt v podobě výstavby plynovodu do unijního teritoria Ladakh byl oznámen spolu s oznámením rozpočtu na rok 2020/21. V souladu s Národním programem monetizace a otevřením trhu soukromým investorům oznámila vláda povolení vstupu nezávislého operátora pro transport plynu.

S privatizací v sektoru ropného průmyslu souvisí i zpeněžení aktiv státního giganta GAIL či rozhodnutí o pozastavení investic státních Bharat Petroleum (BPCL), jakožto první z kroků vedoucích k privatizaci. Na rok 2021/22 byl rovněž navržen speciální program pro využití vodíku z obnovitelných zdrojů energie s názvem Hydrogen Energy Mission.

► Obranný průmysl

Navzdory tlaku na státní rozpočet v důsledku nižších příjmů zaznamenal rozpočet na obranu pro rok 2021/22 nárůst o 1,4% a dosáhl výše cca 65 mld. USD, což představuje kolem 1,77% HDP. I přes pouze mírný nárůst celkového rozpočtu sektoru obrany stouply kapitálové výdaje o plných 19%. Ty zahrnují investiční aktivity, jako například nákup nových zbraní, letadel, válečných lodí a dalšího vojenského materiálu, na což bylo vyčleněno celkem 18,5 mld. USD. Hlavními příjemci jsou štáby pozemního vojska, námořnictva a letectva, které získaly od června 2020 povolení nouzových nákupů za 2 mld. USD, aby zaplnily výpadky vybavení a střeliva. Největší výdaje plánují indické vzdušné síly, které v roce 2021 počítají s rozsáhlou modernizací letadel, leteckých systémů, stejně jako s nákupem systémů proti-vzdušné obrany S-400.

Námořnictvo, oproti tomu, vynaloží přidělené prostředky na posílení válečné flotily, tedy na lodě a ponorky. I v rámci obranného průmyslu podporuje indická vláda propojení s programem Soběstačná Indie a plánuje otevření tohoto sektoru nejen pro soukromé hráče, ale i pro zahraniční výrobce originálních zařízení s cílem podpořit výrobu v Indii a transfer technologií.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Nárůst vládních výdajů na zdravotnictví je bezprecedentní a představuje 137%, když v rozpočtovém roce 2021/22 byly uvolněny prostředky ve výši 30,7 mld. USD, oproti 12,95 mld. USD v 2020/21. I přes úspěch v podobě vlastního vývoje dvou čistě indických vakcín (Covishield od Astry Zenecy a Covaxin od Bharat Biotech), Indie napumpuje do vývoje dalších 2 vakcín 4,8 mld. USD i v roce 2021. Samotnou vakcinaci stát dotuje 4,8 mld. USD, k dispozici jsou tedy obě dávky koncovým uživatelům po zaplacení poplatku cca 80 Kč.

Program Soběstačná Indie, který premiér Narendra Módi vyhlásil s cílem podpořit domácí výrobu, se promítá i do rozvoje zdravotnického sektoru, a to prostřednictvím národní zdravotní strategie a také Programu soběstačného zdravotnictví Indie, na který bylo vyčleněno v následujících 6 letech 8,7 mld. USD. S cílem podpořit výzkum virů zřídí Indie 4 regionální centra excelence, dále pak 15 chirocenter a 2 mobilní nemocnice. Po vzoru britské NHS je v plánu zřídit Ústav národního zdraví a posílit úlohu Národního centra pro kontrolu nemocí (NCDC), jeho 5 regionálních poboček a 20 metropolitních jednotek pro zdravotní dohled. Kromě vybavení nemocnic, které Indie bude vybírat pro zřízení jednotek intenzivní péče v 602 okresech a 12 ústředních institucích, se plány vlády soustředí i na výzkum, vývoj a posílení pozice Indie v multilaterálních uskupeních zaměřených na zdravotnický sektor.

S cílem pomoci farmaceutickému průmyslu, který dodává celosvětově až 20% generických léků, rozhodla vláda o ustavení zvláštního fondu na podporu výroby účinných látek do léčiv. Dosud byl indický farmaceutický průmysl do značné míry závislý na dodávkách z Číny. Prostředky v objemu 1,3 mld. USD budou využívány po dobu 8 let na rozvoj výrobní infrastruktury a na pobídky pro indické výrobce účinných látek.

Velvyslanectví ČR v Dillí

e-mail: commerce_delhi@mzv.cz

www.mzv.cz/newdelhi

Indonésie

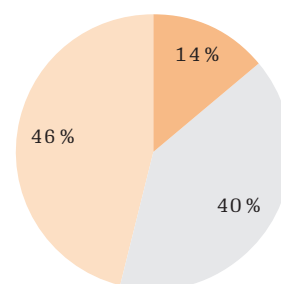

Nákaza covidu-19 byla v Indonésii poněkud překvapivě potvrzena o něco později než v řadě okolních zemí. V rámci následné implementace opatření pak země postupovala velmi pragmaticky ve snaze zcela neochromit ekonomiku země, zachovat sociální stabilitu a neohrozit početnou skupinu osob závislých na každodenním výdělku (tzv. neformální pracující). Přestože se zemi zatím daří zvládat pandemii „za pochodu“ bez úplného uzavření a zastavení ekonomiky, je zřejmé, že dopady krize budou citelné. Růst HDP byl již v prvním čtvrtletí 2020 nejnižší za posledních 19 let (2,97 %) a díky návazným dvěma negativním kvartálům se země dostala do recese. Konečný výsledek ekonomiky roku 2020 skončil na -2,2% poklesu HDP. V porovnání s řadou zemí, které ekonomiku zabrzdily mnohem razantněji, zaznamenaly propad ekonomiky v dvouciferných číslech a v pandemické situaci si nevedou o mnoho lépe, nicméně indonéský pragmatismus lze hodnotit jako rozvážně zvolenou strategii. V současnosti probíhá v Indonésii intenzivní vakcinace. Země počítá s naočkováním 70 % populace do poloviny roku 2022.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	5,0	-2,2	3,3	5,4	5,9
Veřejný dluh (% HDP)	36,3	43,5	46,0	45,5	45,0
Míra inflace (%)	2,8	2,0	2,6	4,2	3,9
Populace (mil.)	265,3	267,5	269,8	272,0	274,2
Nezaměstnanost (%)	5,2	7,1	6,7	6,3	5,7
HDP na obyvatele (USD, PPP)	12 580,0	12 240,0	12 720,0	13 520,0	14 520,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-30,4	-17,4	-26,9	-27,1	-27,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	3,5	17,3	8,2	9,6	10,7
Průmyslová produkce (%)	4,0	-2,2	4,6	5,6	5,1
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, OECD

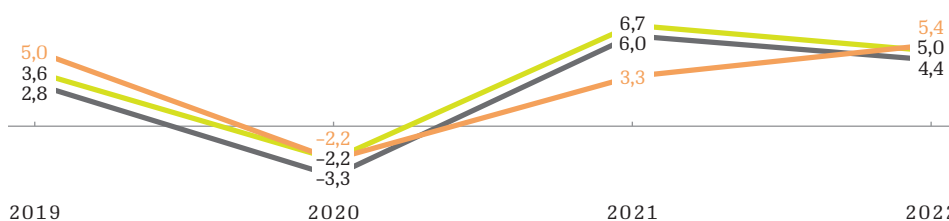
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda v průběhu roku 2020 opakovaně navyšovala objem balíčku určeného na překonání pandemie, a to na 692,5 bilionu IDR (49 mld. USD), což představuje zhruba 4 % HDP. Necelá polovina z těchto prostředků byla určena do zdravotnictví a především pak na sociální výdaje, zbývající část pak na podporu ekonomiky. Na podporu mikro, malých a středních podniků bylo vyčleněno 123,46 bil. IDR a na daňové stimuly je pak počítáno s částkou 120,6 bil. IDR. Na podporu ústředních a regionálních

útvary balíček akumuluje částku 97,11 bil. IDR, zatímco pro státní společnosti je určena pobídka ve výši 44,57 bil. IDR. Navýšené výdaje jsou zčásti pokryty půjčkami od mezinárodních institucí (Světová banka, ADB, AIIB), zčásti vydáním dluhopisů, jejichž část nakoupila Centrální banka Indonésie. Protiopatření zvyšují výdaje rozpočtu i za cenu skokového růstu zadlužení. Deficit rozpočtu, jinak striktně limitovaný na 3 %, stoupl v důsledku mimořádných výdajů na více než 6 % HDP. Pro rok 2021 zatím pracuje země s balíčkem na obnovu po covidu-19 v objemu 553 bil. IDR (39,5 mld. USD).

Zbrzdění ekonomiky a omezující opatření pochopitelně znamenají praktická omezení pro rozjezd nových obchodních plánů a strategií. Do země je sice možné vstoupit, a to i za účelem obchodním, ale jen ve vymezených případech a na základě zvláštních povolení. V průběhu druhé poloviny roku 2021 lze očekávat posun a určité otevření země i pro podnikatelské cesty. V druhé polovině roku 2021 jsou zatím plánovány některé veletrhy i v prezenčním módu. Zatímco některá odvětví aktuální situace brzdí a spíše než rozvoj nových obchodů v nich probíhá dlouhodobá a zaběhnutá spolupráce, jiná odvětví se vyvíjejí poměrně dynamicky – například sektory spojené s e-komercí anebo oblast zdravotnictví.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Ve střednědobé perspektivě existují v Indonésii pro české exportéry významné příležitosti v oblasti rozvoje infrastruktury (dopravní, energetická), sektoru zdravotnictví a specifické možnosti pak v oblasti obranného průmyslu. S ohledem na tyto obory přináší covid-19 určité otazníky ohledně možného zpomalení nebo omezení státních investic do relevantních oblastí. To se netýká zdravotnictví, kde naopak současná situace přináší přirozené oživení a zájem o intenzivní rozvoj a zvýšení kvality a kapacit zdravotnické péče. Přes případné zbrzdění státních projektů a akvizic v dalších uvedených oblastech, kterých se zřejmě minimálně v rámci letošního roku krize nějak dotkne, se i nadále jedná o oblasti, v nichž se nabízejí významné příležitosti. Omezení kontaktů a izolace způsobená pandemií také posílily rozvoj digitálních technologií a e-commerce, které se také nabízejí jako krizí posílená oblast příležitostí.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Dopravní infrastruktura země potřebuje rozsáhlou modernizaci prakticky ve všech oblastech – silnice, železnice, letiště, městská doprava. Spolu s růstem ekonomiky a životní úrovně obyvatel se nejen navýšily počty automobilů a motocyklů, ale také jasně ukázala poddimenzovanost infrastruktury. Ve snaze řešit situaci probíhá v zemi řada projektů na celostátní i lokální úrovni. Aktuálně probíhá výstavba železničních a dálničních koridorů napříč hlavním ostrovem Jáva a v plánu jsou další velké projekty, z nichž mnohé jsou nicméně v realizační fázi zpožděny.

Řešení prakticky krizové situace městské hromadné dopravy je jednou z předních priorit

(nejen) hlavního města. V metropoli Jakartě byl v roce 2019 otevřen první úsek trasy metra, na který naváže další, a dokončuje se i trasa návazné příměstské nadzemní kolejové dopravy. Městská hromadná doprava se bude dále rozvíjet návazně na tyto páteřní linky. Potřebný je rovněž systém na výběr elektronického jízdného a mýtný systém. Velké příležitosti nabízí i sektor civilního letectví, a to jak v oblasti budování letišť, tak i dodávkách letecké techniky. Strukturálními novinkami z období pandemie covidu-19, byť přijatými nikoli pouze kvůli ní, jsou usnadnění aktivit zahraničních subjektů díky legislativním změnám (tzv. Omnibus Bill) a opatření na podporu zahraničních investic související se

zřízením svěřenského fondu na financování nové infrastruktury.

► Energetický průmysl

Indonésie vyhlásila ambiciózní plán navýšení energetické produkce v letech 2020–2025 o 35 tis. MW. Neméně ambiciózním cílem je podíl 23 % z celkového objemu v zemi vyrobené energie z obnovitelných zdrojů v roce 2025. Přestože se aktuálně ukazuje, že čísla o celkové potřebě výrobních kapacit budou redukována, jde i nadále o velmi zajímavý segment. O to více, že aktuálně lze zaznamenat určitý trend směřující od klasické „velké“ energetiky opět k menším, ekologickým způsobům výroby energie. Země velmi slibně vnímá například geotermální zdroje.

Nemalý podíl by měly tvořit i vodní elektrárny, tedy oblast s tradičně silným know-how českých firem. Uplatnit se mohou i solární a větrné technologie, zejména v kombinaci s ukládáním energie v bateriích. Velkým trendem je v Indonésii i téma „waste to energy“, tedy výroba energie z odpadu. Hlavním zdrojem elektrické energie budou v Indonésii i nadále tepelné elektrárny, protože země disponuje značnými zásobami relativně kvalitního uhlí. Průběžně jsou vypisovány tendry na výstavbu nových elektráren formou EPC stejně tak jako formou IPP. České firmy mohou najít uplatnění v obou těchto modelech.

► Obranný průmysl

Obranný rozpočet země v posledních letech roste v souvislosti s koncepcí současné vlády usilující o modernizaci armády. Výdaje na modernizaci armády rostou, a přestože v poměru výdajů k HDP patří Indonésie i nadále v rámci regionu spíše k podprůměru, nominálně jde bezesporu o zajímavý trh. Vláda si je vědoma relativní zaostalosti ve výzbroji indonéské armády v porovnání s některými sousedy a hodlá tento problém řešit zásadní obnovou a rozšířením armádní výzbroje a výstroje.

Specifikum Indonésie spočívá ve snaze neorientovat se v dané oblasti jedním směrem a vyhnout se tak závislosti. Kombinuje proto například vojenskou techniku USA a Ruska a ze stejného důvodu preferuje v případě kompatibilní a kompetitivní nabídky k uvedeným silným zbrojařským zemím ty, které touto optikou vnímá jako alternativní a nerizikové. Zařízení české (československé) provenience má v zemi určité renomé a tradici, na kterou lze navázat. Mezi perspektivní oblasti z pohledu českého obranného průmyslu patří ruční zbraně, munice, pozemní technika včetně vozidel, letecká technika (transportní a výcvikové letouny), nebo pokročilá elektronika.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Na počet obyvatel velmi poddimenzované a relativně zaostalé zdravotnictví prochází v poslední dekádě značným rozvojem. Zatímco v roce 2004 bylo v Indonésii 1 246 nemocnic, poslední dostupné údaje již hovoří o počtu 2 813 nemocnic v zemi, z toho 63 % soukromých.

Růst počtu nemocnic a zdravotnických zařízení se ještě zintenzivnil po zavedení všeobecné zdravotní péče a souvisí pochopitelně i se stoupající životní úrovní obyvatel země. Poměr nemocničních lůžek k počtu obyvatel je i nadále hluboko pod průměrem v rozvinutých zemích.

Z pohledu obchodních příležitostí je podstatné, že 80 % veškerého zdravotnického a laboratorního zařízení používaného v Indonésii pochází z dovozu. V rámci opatření proti covidu-19 země vybudovala nové nemocniční kapacity v řádech několika tisíců lůžek a intenzivně se zajímá jak o dovoz zdravotnické techniky, tak i o spolupráci při její výrobě.

Velvyslanectví ČR v Jakartě

e-mail: jakarta@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/jakarta

Irák

Pandemie covidu-19 a kolaps cen ropy v roce 2020 měly za následek výrazně snížené příjmy do státního rozpočtu (přes 90 % příjmů tvoří export ropy, privátní sektor je minimálně zastoupen a nerozvíjí se) a došlo k bezprecedentnímu nedostatku likvidity, protože výdaje zůstaly vysoké při zachované výši nákladů na mzdy státních zaměstnanců a důchody.

Vláda řešila problém nedostatku likvidity půjčkami z dolarových rezerv centrální banky (CBI), aby mohla platit téměř 5 mld. USD měsíčně na mzdovém účtu státním zaměstnancům, kterých je přibližně 3,9 mil.

V říjnu 2020 schválila vláda komplexní „bílou knihu“ politických a ekonomických reforem, která stanoví plán jejich rozložení v příštích 3 až 5 letech. Dokument iniciovala Světová banka, vláda jej uzpůsobila dle iráckých priorit. V případě jejich uvedení do života by mohlo dojít k obratu pro iráckou ekonomiku.

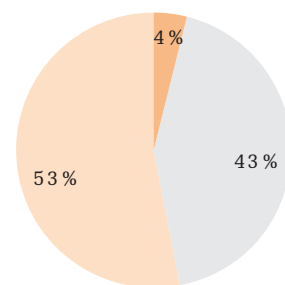
Po týdnech komplikovaných jednání irácký parlament teprve 31. března schválil státní rozpočet na rok 2021 ve výši 89 mld. USD s rozpočtovým deficitem 19,79 mld. USD. Je kalkulován na průměrnou cenu ropy 45 USD za barel. Podíl KRI na rozpočtu bude představovat 6,5 mld. USD a je podmíněn měsíční dodávkou 250 000 barelů ropy pro federální organizaci SOMO, zajišťující vývoz. KRI musí také upřednostnit vyplácení mezd svým pracovníkům ve veřejném sektoru a členům ozbrojených kurdských milic (pešmergové). Schválením rozpočtu se otevírá vládě možnost žádat o půjčky na mezinárodních finančních trzích.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,4	-11,2	0,5	3,3	3,9
Veřejný dluh (% HDP)	32,3	65,7	72,3	78,8	N/A
Míra inflace (%)	-0,2	0,6	3,2	2,8	3,0
Populace (mil.)	39,3	40,2	41,2	42,4	43,6
Nezaměstnanost (%)	12,8	22,8	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	11 362,6	9 860,0	9 670,0	9 720,0	9 830,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	15,8	-18,5	6,6	8,8	6,8
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	32,2	-4,4	23,9	29,9	29,2
Průmyslová produkce (%)	3,8	-11,3	-2,8	9,1	6,0
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

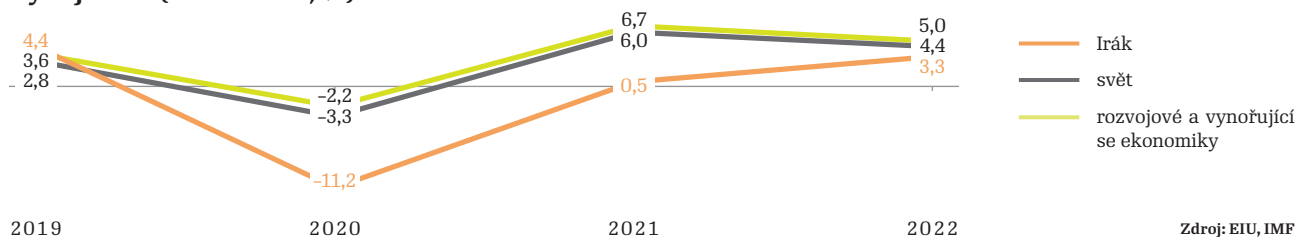
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Do června 2020 nebyla v Iráku stabilní vláda. Současná vláda má přechodný mandát do voleb, které by se měly konat v říjnu 2021. Rozpočet pro rok 2020 nebyl schválen. Průběžně byla uplatňována preventivní opatření vlády proti šíření pandemie covidu-19 omezením pohybu apod. Irácká centrální banka (CBI) přijala několik kroků, např. na zvláštní účet byla alokována částka 45 mld. IQD (35 mil. USD) a dána k dispozici iráckému ministerstvu zdravotnictví a krizovému štábu v boji proti pandemii. CBI v součinnosti s ministerstvem práce a sociálních věcí spravovala dotaci, kterou vláda přidělila chudým rodinám v celkové výši přibližně 300 mld. IQD (205,6 mil. USD), nebo vyhlásila odklad splátek půjček dlužníků o období 6 měsíců. CBI rovněž nařídila všem bankám snížit úroky z půjček ze 4,8 % na 3,5 % (půjčky do 20 mil. IQD) a z 6,3 % na 4 % (půjčky od 21 mil. do 1 mld. IQD).

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Největší vývozní komoditou jsou osobní automobily Škoda (47 % v roce 2020) a zájem o ně nadále roste.

► Energetický průmysl

V oblasti energetiky se jedná především o rafinerie a elektrárny. Jde o stavbu nových investičních celků nebo o rozšiřování kapacity stávajících investičních celků. V případě rafinerií se uvažuje o rehabilitaci rafinerií a o stavbě nové rafinerie v Basře, která by měla mít stejnou kapacitu nebo větší, než stávající rafinerie v Šuajba (500 mil. USD), v přípravné fázi je obnova rafinerie v Al Faw. Dále se uvažuje o rozšiřování kapacity menších rafinerií ve městech Amara, Samawa, Nasiríje (rozšíření kapacity v každém uvedeném případě představuje částku 100 mil. USD). Rozšiřování kapacity u malých rafinerií v regionu iráckého Kurdistanu připadá v úvahu u rafinerie NOKAN GROUP (100 mil. USD) a KIRKUK (100 mil. USD). V případě elektráren probíhají jednání k výstavbě paroplynového cyklu pro elektrárnu Khormala (300 mil. USD). Existují plány na výstavbu nových plynových elektráren (země má 12. největší zásoby plynu na světě). Aktuální je rovněž stavba vodních elektráren. Ministerstvo elektrické energie chce pokračovat v investičním projektu výstavby sedmi solárních elektráren, pozastavených v důsledku války s ISIS a špatné bezpečnostní situace posledních let. Nové elektrárny mají být postaveny do roku 2030 v provinciích Karbala, Wasit,

Babylon a Al-Muthanna o celkovém instalovaném výkonu 10 GW.

► Obranný průmysl

V oblasti obranného průmyslu existuje stálá poptávka po různých typech munice a bojové techniky včetně tanků, děl, bojových vozidel. Možnost expandovat v tomto sektoru byla posílena slibnými nákupy z irácké strany v posledních letech. V současné době je také konzultována s iráckým ministerstvem obrany a průmyslu možnost vývozu investičního celku – továrny na výrobu munice – a uvažuje se o jedné továrně na výrobu munice pro Bagdád (350 mil. USD) a druhé pro Erbil (350 mil. USD).

► Stavební průmysl

Válkou poničená země vyžaduje obnovu budov a staveb, ať již bytového fondu nebo průmyslových staveb. Příležitosti jsou v dodávkách strojů a vybavení pro provoz cementáren nebo vápenek, techniky pro manipulaci se stavebními hmotami, řešení dopravy sypkých hmot nebo exportu těžebních strojů. Aktuální je např. investiční projekt „Akashat“ na těžbu a zpracování fosfátů

v 7 továrnách v provincii Al-Anbar. Tyto továrny spadají pod irácký státní podnik the General Company for Phosphates. Projekt „Akashat“ je pro Irák důležitý z hlediska výroby hnojiv a dalšího rozvoje iráckého zemědělství. „Contract award“ pro Finesta Group byl vydán ze strany Ministerstva průmyslu a nerostných surovin Iráku v roce 2020.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Ačkoli se zemědělství na HDP podílí zhruba 2%, je v něm zaměstnáno 18% osob. Z pohledu irácké vlády jde o preferovaný sektor, do kterého bude investovat, a v součinnosti s organizacemi FAO a WFP je cílem výrazné zlepšení služeb pro zemědělskou prvovýrobu i vybudování kapacit potravinářského průmyslu. Výrobní prostředky jsou technicky zastaralé nebo poničené válečnými lety. Bude třeba zavést moderní technologické postupy, které se neobejdou bez dodávek z vyspělých zemí, aby se výrazně zvýšila kvalita finálních produktů

a konkurenceschopnost při vývozu, v němž má Irák velký potenciál.

Ministerstvo průmyslu a nerostů oznámilo v březnu 2021 zahájení investic do cukrovarů v provinciích Maysan a Ninive s cílem obnovit a modernizovat výrobní linky. Ve střednědobém plánu je obnova a rozšíření celkem 7 cukrovarů.

V letech 1970 až 1990 se ve městě Iskandarija jižně od Bagdádu montovaly traktory Zetor. Jednalo se o největší továrnu Zetor v zahraničí, celkem jich zde vzniklo přes 80 tisíc. V roce 2011 se Zetor na irácký trh vrátil a dodal 70 kusů nových traktorů. Zájemem iráckých vládních představitelů je stejně jako v minulosti importovat traktorové sady (SKD) tak, aby finální montáž traktorů mohla probíhat přímo v Iráku.

Velvyslanectví ČR v Bagdádu

e-mail: commerce_baghdad@mzv.cz

www.mzv.cz/baghdad

Írán

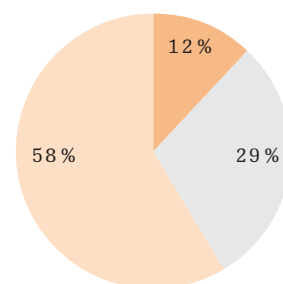
Íránská ekonomika zůstává od roku 2018 v recesi, která vyplývá především z vypovězení jaderné dohody (tzv. JCPOA) ze strany USA a následného uvalení amerických ekonomických sankcí na většinu klíčových íránských odvětví. Koronavirová pandemie tuto krizi dále prohloubila, ačkoliv vzhledem k dlouhodobějšímu charakteru problémů v zemi nezasáhla íránskou ekonomiku tak tvrdě, jako např. některé sousední státy. Chronickým problémem zůstává v Íránu vysoká míra inflace (za rok 2020 meziročně přes 30 %) a pokračující deprecie národní měny rijálu (IRR). Na další vývoj ekonomiky budou mít v letošním roce zásadní dopad jak politická rokovaní Íránu s novou americkou vládou, tak výsledek prezidentských voleb plánovaných v zemi na červen 2021. Dosažení dohody o postupném odbourání amerických sankcí a obnovení energetických (především ropných) vývozů, které tvoří zásadní část íránských státních příjmů, by nepochybně mělo pozitivní dopad na ekonomickou situaci země a její možnosti zahraničního obchodu. Zahraniční obchodní partneři včetně českých firem pak budou netrpělivě vyčkávat, zda se v letošním roce podaří odbourat finanční a bankovní restrikce vůči Íránu, což by výrazně usnadnilo provádění platebních transakcí s íránskými subjekty.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	-6,8	-4,8	1,7	3,8	2,7
Veřejný dluh (% HDP)	15,3	21,1	25,8	26,7	27,2
Míra inflace (%)	40,0	30,5	39,0	23,5	17,2
Populace (mil.)	82,9	84,0	85,0	86,0	87,0
Nezaměstnanost (%)	15,8	20,3	19,7	18,9	17,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)	12 937,5	12 390,0	12 640,0	13 220,0	13 740,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	3,8	-5,6	0,9	14,3	23,8
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	7,2	-5,2	1,9	16,7	26,6
Průmyslová produkce (%)	-33,4	-11,1	10,3	8,0	25,0
Exportní riziko OECD	6/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

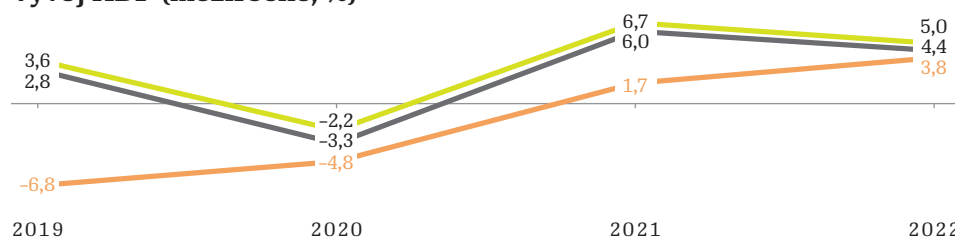
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Írán
svět
rozvojové a vynořující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Írán byl vzhledem k ekonomické recesi, kterou prochází nezávisle na pandemii, nucen v roce 2020 zkrátit koronavirové restrikce na minimum času. Vláda již po 4 týdnech od vyhlášení celostátní karantény zahájila revitalizaci ekonomických aktivit v celé zemi a následně během roku omezovala chod ekonomiky jen lokálně v případech zhoršení epidemiologické situace v konkrétních provinciích.

Celková vládní koronavirová podpora dosáhla vzhledem k dlouhodobější ekonomické krizi maximálně objemu 7 % HDP. Nešlo přitom o podporu formou stimulačních balíčků určených jednotlivým sektorům, ale převážně jen o podporu firmám prostřednictvím vládních úvěrů s tříletou lhůtou splatnosti a zvýhodněným 12 % úročením. Dopady pandemie se momentálně v Íránu projevují zejména prudkým růstem nezaměstnanosti (některé současné odhady hovoří o míře nezaměstnanosti až 25 %) a chudnutím nižších vrstev obyvatelstva.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Špatná dostupnost pitné vody se v Íránu týká přinejmenším 18 provincií zabírajících plochu asi 60 % země. V jižních provinciích (Sistán-Balúčistán, Hormozgán, Chúzistán a Búšehr) v linii Perského zálivu dochází k masivní výstavbě odsolovacích stanic, které by zde měly pomoci řešit prohlubující se problémy s nedostatkem pitné vody. V zemi momentálně existuje 72 odsolovacích stanic o celkové denní zpracovatelské kapacitě 600 000 m³ slané vody (cca 211 mil. m³/rok). Jen za posledních 10 let bylo zprovozněno 54 odsolovacích stanic a další desítky jsou ve výstavbě. V zemi rovněž rapidně postupuje výstavba čistíren odpadových vod. Ty by mj. měly umožnit další rozvoj jihovýchodní části hlavního města Teheránu, která je v současné době plně závislá na podzemních zdrojích pitné vody, jež se však s postupující urbanizací rychle vyčerpávají.

V hlavním městě s 9 miliony obyvatel (bez aglomerace) se denně vyprodukuje 7 až 8 tis. tun odpadu, z čehož na energetické zpracování odpadu jde jen 200 tun. Celkem je v Íránu aktivních pouze pět elektráren na komunální odpad situovaných ve městech Teherán, Šíráz a Mašhad, a to s celkovou kapacitou pouhých 11 MW. Přitom má Írán obrovský nevyužitý potenciál na výrobu elektrické energie z biomasy, stejně jako ze solární a větrné energie.

Tlak na vodu se bude v Íránu dále zvyšovat i s ohledem na zastarávání technologií, které země nemohla průběžně obnovovat v důsledku sankcí.

S ohledem na stálou platnost sankcí je dlouhodobě posilována domácí produkce v řadě odvětví, což s sebou nese zvyšování tlaku právě na vodní zdroje, které jsou nezbytným předpokladem pro rozvoj íránského energetického průmyslu nebo zemědělského sektoru. Potenciál pro české dodavatele se naskytá zejména při dodávkách zařízení na likvidaci a zpracování komunálního a průmyslového odpadu (stavební odpad, kontaminované lokality, nemocniční a toxický odpad, technologie na snižování podílu těžkých kovů v industriálním odpadu), a v oblasti monitoringu aktuální kvality čištěné vody a kvality ovzduší.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnický a farmaceutický průmysl jsou jako „humanitární oblasti“ trvale vyjmuty ze sankčního seznamu. Írán má přesto se zdravotnickými a farmaceutickými dodávkami dlouhodobý problém a v loňském roce byl schopen zajistit jejich import v relativně omezeném objemu (tzv. esenciální dodávky zdravotnického a farmaceutického materiálu, které dotuje stát, měly hodnotu 1,4 mld. USD). O to více je zřejmé, že íránský trh bude mít do budoucna v této oblasti zvýšenou potřebu dovozů ze zahraničí. Evropské státy se nyní v Íránu často soustředí na dovoz farmaceutik pro transplantace orgánů či na léčbu rakoviny. Hlavní příležitosti pro české farmaceutické firmy však představuje spíše dovoz surovin pro vlastní íránskou farmaceutickou produkci

(íránské výrobce pokrývají 96 % spotřeby domácího trhu). Jde např. o vitaminy a jejich deriváty či krevní plazmu. Žádaná jsou nicméně také antiséra, očkovací látky, kontrastní látky využívané při radiologii či referenční standardy jakosti farmaceutických přípravků.

Co se týká zdravotnických prostředků, na které je kladen důraz v souvislosti s koronavirovou pandemií, je třeba upozornit, že íránský trh je v této oblasti již z větší části saturován. Íránské producenty se na základě pobídek vlády začali hned po vypuknutí nákazy covidu-19 ve velkém měřítku orientovat na domácí výrobu plicních ventilátorů, testovacích a diagnostických prostředků, respirátorů, roušek či dezinfekčních prostředků. Poptávka v íránských nemocnicích však nadále existuje po kyslíkových koncentrátorech (technologie PSA), biopoptických jehlách pro měkké tkáně či součástkách přenosných defibrilátorů.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V íránském státním rozpočtu je každoročně vyčleněn značný objem finančních prostředků, které jsou íránským společnostem přidělovány ve státem zvýhodněném kurzu na nákup esenciálních komodit v nesankcionovaných odvětvích. Jde o potravinářství, zemědělství, zdravotnictví a farmaceutický průmysl, přičemž vloni stát na dovozy v těchto odvětvích uvolnil přes 11 mld. USD. Hlavní část této dotační pomoci směřovala íránským importérům

zemědělských produktů a potravin, mezi něž v roce 2020 patřily zejména kukuřice a krmivo pro hospodářská zvířata, semena, jedlé oleje, obilí, rýže, sója a ječmen. Pro české dodavatele jsou mezi dotovanými produkty perspektivní především segmenty veterinárních přípravků pro hospodářská zvířata, inseminačních dávek pro býky, segment výživy, krmení a doplňků stravy pro domácí i hospodářská zvířata (80 % výrobních surovin se dováží), stájové technologie (ustájení, napáječky), prostředky k ošetření včelstev a následné zpracování včelích produktů (med, vosk, mateří kašička) či segmenty potravinářských strojů, rybářských technologií a akvakultury.

V zemědělském sektoru se íránské podniky nevyhnutelně budou nadále muset zaměřovat na zvyšování výnosnosti půdy, a to jak s pomocí kvalitních umělých hnojiv, tak především zaváděním energeticky méně náročných systémů zavlažování, tzv. „pressurized irrigation systems“. V zemi je kolem 8,5 mil. hektarů farem a sadů, které by takovýmto způsobem mohly být zavlažovány. Stejně tak jsou vysoce perspektivní oblasti zpracování masa hospodářských zvířat, konzervace, pasterizace a balení potravin či zpracování mléčných produktů.

Velvyslanectví ČR v Teheránu

e-mail: commerce_teheran@mzv.cz

www.mzv.cz/teheran

Izrael

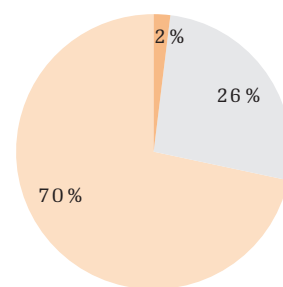
Není pochyb o tom, že izraelské hospodářství prošlo v uplynulém roce nejvážnější krizí od počátku své existence. Restrikce přijaté v souvislosti s pandemií koronaviru způsobily na domácím trhu útlum ekonomické činnosti, který vedl k významnému zhoršení téměř všech ekonomických ukazatelů. Tato bezprecedentní ekonomická krize navíc země čelila za rozpočtového provizoria, jež celou situaci dále komplikovalo. Klíčová v boji s ekonomickými následky pandemie byla proto skutečnost, že do ní izraelské hospodářství vstoupilo v dobré kondici. Ekonomika rostla za posledních pět let v průměru o 3,3% ročně, nezaměstnanost i veřejný dluh se počátkem loňského roku nacházely téměř na svých historických minimech. Tyto i další faktory jako odolný high-tech sektor nebo významný nárůst soukromé spotřeby ve třetím čtvrtletí tak přispěly ke zpomalení propadu izraelské ekonomiky v loňském roce. První čtvrtletí roku 2021 se neslo ve znamení očkovací kampaně, jejíž pozitivní efekt umožnil zemi vstoupit do druhého kvartálu letošního roku s ekonomikou téměř zcela oproštěnou od restriktivních opatření.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,4	-2,4	3,1	3,7	3,8
Veřejný dluh (% HDP)	59,6	71,4	75,2	75,3	74,2
Míra inflace (%)	0,8	-0,6	0,9	1,4	2,0
Populace (mil.)	9,1	9,2	9,4	9,6	9,7
Nezaměstnanost (%)	3,8	4,4	5,2	4,5	4,2
HDP na obyvatele (USD, PPP)	42 910,1	41 920	43 110	44 710	46 620
Bilance běžného účtu (mld. USD)	13,4	16,1	13,3	13,8	15,6
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-15,9	-12,6	-15	-16,4	-17,0
Průmyslová produkce (%)	2,9	1,9	3,9	4,5	4,4
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

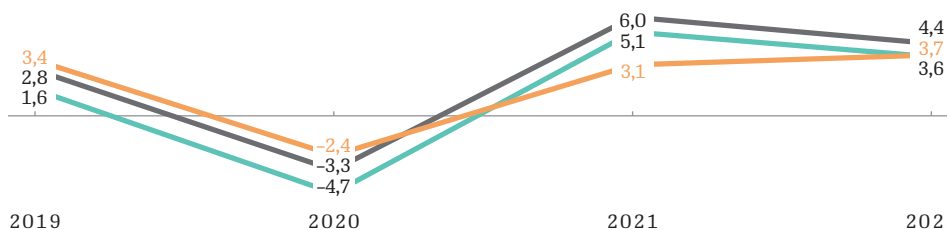
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V rámci čtyř různých podpůrných ekonomických balíčků oznámila v roce 2020 izraelská vláda vyčlenění prostředků na podporu hospodářství v celkové výši cca. 190 mld. šekelů (1 292 mld. Kč), tedy 13,8% HDP. Celkem 138 miliard šekelů (938 mld. Kč) mělo být využito v roce 2020, zbývající rozpočet bude čerpán v letošním roce (např. podpora v nezaměstnanosti byla rozšířena až do července 2021). Dle informace z izraelského Ministerstva financí byl rozpočet vládní ekonomické asistence v loňském roce čerpán z 86 %. Finanční injekce směřovaly do financování zdravotnictví, podpory v nezaměstnanosti

a na neplaceném volnu, granty pro osoby samostatně výdělečně činné, podpory likvidity podniků, garance firemních půjček, dočasné osvobození od daně z nemovitostí a do opatření k povzbuzení růstu po krizi prostřednictvím veřejných investic.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Civilní letecký průmysl

Uzavření izraelské oblohy v souvislosti s pandemií koronaviru zvýšilo poptávku po soukromých letech. Obchodníci i běžní cestovatelé mají zájem o cestování, ale narážejí na nedostatek letadel a společností, které by tyto služby poskytovaly. V Izraeli je nyní zhruba 60 zahraničních registrovaných soukromých letadel a pouze 10 izraelských. Poptávka ale právě v době koronaviru roste. Podle údajů izraelského Úřadu pro civilní letectví došlo počátkem roku 2021 k nárůstu o 72 %. Komerční lety byly do mnoha destinací zrušeny a o soukromé lety je nyní extrémní zájem. Jelikož Izrael patří mezi země, kde lze relativně jednoduše létat, je v poslední době poptávka také po malých ultralehkých letadlech (ultralightech). Ve srovnání s jinými zeměmi, ve kterých jsou ultralighty omezeny na specifické letové dráhy a výšky, mohou izraelští piloti létat a přistávat s relativní volností. Kromě určitých letových tras, které jsou vyhrazeny izraelskému letectvu, neexistují žádná zvláštní omezení. Létá se v relativně nízkých nadmořských výškách.

Nový trend představuje zajímavé příležitosti i pro české firmy, které fungují v těchto oborech. Krize kolem koronaviru ovlivnila letecký průmysl po celém světě. České firmy by z ní mohly, zvláště v Izraeli, nyní těžit. Česká republika má výhodu v tradici, flexibilitě a stále ještě nižších výrobních nákladech. Vzhledem k široké paletě výrobků a služeb, které český letecký průmysl nabízí, je Izrael velmi zajímavým trhem. Nejde přitom jen o samotná letadla. Stavba případných nových letišť a hangárů představuje významnou příležitost pro české výrobce moderních letištních

technologií, včetně radarů, bezpečnostních systémů či přístrojů na hlasové nahrávání a osvětlení.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Vzhledem k neexistenci významných ocelářských provozů v Izraeli je trh výrazně dovozní. Totéž platí pro dodávky dopravních prostředků (kromě osobních automobilů například lokomotivy, vagóny, tramvaje, autobusy) a navazujících komponentů (kolejnic, signalizačního zařízení). Není příliš pravděpodobné, že by české firmy mohly vyhrávat celé tendry, to je spíše doména domácích subjektů, zejména pokud jde o stavební práce. Mohou se však podílet na subdodávkách typu hloubení tunelů (v Izraeli v zásadě není firma, která by větší projekty tohoto typu zvládala), dodávky kolejnic, nových vlaků atd. V roce 2018 jsme se ucházeli o tendr na dodávku tramvají do Jeruzaléma jako dodavatel vozidel pro konsorcium firem spolu s izraelskou, řeckou a americkou společností. Mezitím byla dostavěna první z osmi linek rychlodráhy (light rail) Tel Aviv – Jeruzalém, jež byla uvedena do provozu v roce 2019.

V rámci balíčku na podporu ekonomiky po pandemii covidu-19 plánuje Izrael propagaci a plánování infrastrukturních projektů zejména v odvětví dopravy. Bude se jednat o následující projekty: zřízení 10 integrovaných dopravních center v centrální části země, nová tramvajová linka (Blue line) v Jeruzalémě, propojení Horní Galileje a Jordánského údolí s národní vodovodní sítí, stavba plynovodu ke zvýšení vývozu zemního plynu do Egypta, investice do drenážní infrastruktury

s cílem zabránit záplavám, akcelerace projektu elektrifikace železnic apod. Plánovaná je také expanze stávajícího letiště v Haifě či hraničního přechodu Alenby Terminal mezi Izraelem a Jordánskem. Tyto projekty by mohly představovat příležitosti pro české firmy podílet se na pokrizové hospodářské obnově Izraele.

► Energetický průmysl

Odvětví energetiky patří v Izraeli mezi nejrychleji rostoucí. Izrael má nyní více zemního plynu, než dokáže spotřebovat. Kapacita ložiska Tamar, z něhož probíhá těžba od roku 2013, dokáže z 98 % uspokojit domácí poptávku. Zahájení těžby zemního plynu z ložiska Tamar se promítlo zejména do výroby elektrické energie. Na počátku roku 2020 byla spuštěna těžba z podstatně většího naleziště Leviathan, jehož výstup bude primárně určen na vývoz. Zatímco v roce 2010 zajišťovaly paroplynové elektrárny výrobu 40 % silové elektřiny v Izraeli, v roce 2018 se jednalo již o 70 %. Izraelská vláda předpokládá, že do roku 2030 vzroste podíl zemního plynu na produkci elektrické energie na 80 %. Vládní plán také počítá s navýšením podílu obnovitelných zdrojů v energetickém mixu na 17 %. Postupně dojde k poklesu dominance státem vlastněné elektrárenské společnosti Israel Electric Corporation z pohledu výroby, otevře se tak prostor pro další soukromé výrobce a investory.

Z uvedených důvodů patří energetický sektor z pohledu investičních a obchodních příležitostí mezi nejperspektivnější. Jedná se zejména o výrobní i rozvodné/distribuční části, transformátory, úložiště a záložní systémy, zařízení pro generování elektrické energie (turbíny, kotle, chladicí věže), zařízení a technologie pro těžbu, skladování, zpracování a přepravu zemního plynu, výstavbu a dodávky zařízení a komponentů (roury, armatury, kompresory). Investovat se perspektivně bude do rozvodných technologií, zařízení na zpracování plynu (CNG, možná zkapalnění) či jeho uskladňování. Obdobné bude vzhledem k rostoucímu podílu obnovitelných zdrojů (zejm. fotovoltaických) platit i u elektrické distribuční sítě.

► ICT

Izrael se řadí mezi státy s největším podílem investic do oblasti R&D vzhledem k HDP na světě – ročně investuje okolo 4,8 % svého HDP do civilního R&D, přičemž téměř 85 % těchto investic pochází z privátní sféry. Izraeli se přezdívá také „Start-up Nation“, neboť v zemi funguje okolo 6 400 aktivních start-upů v různých stadiích vývoje (Seed, A round, B round, C round), sídlí v ní na 375 vývojových center nadnárodních korporací včetně gigantů jako Intel či PayPal a působí na 490 soukromých Venture Capital fondů.

Nejvíce investic proudí do sektoru ICT & Software development, v jehož rámci se zvyšuje podíl investic zejména do start-upů, které se zaměřují na oblast kybernetické bezpečnosti, umělé inteligence, analýzu tzv. big dat, internet věcí (IoT) a fin-tech nástroje. Narůstá počet start-upů v segmentech Průmyslu 4.0, umělé inteligence, virtuální reality a technologií block-chain. Z dalších sektorů se rozvíjí také oblast přírodních věd, zejména v segmentu e-health a analýz velkých objemů zdravotnických dat (mj. také v souvislosti s covidem-19). Rychle narůstá také počet firem v oblasti tzv. smart mobility.

Příležitost pro české firmy existuje také v oblasti aplikovaného výzkumu. Technologická agentura ČR ve spolupráci s Izraelskou inovační autoritou vyhlašuje od roku 2018 každoročně (zpravidla v květnu) veřejnou soutěž pro podávání společných projektů v rámci programu mezinárodní spolupráce DELTA. Program umožňuje českým a izraelským firmám podávat společné projektové žádosti v aplikovaném výzkumu.

► Obranný průmysl

Izrael je jedním z největších vývozců obranných a bezpečnostních technologií na světě. Pro české výrobce je spolupráce s izraelským zbrojním průmyslem velkou výzvou a zároveň příležitostí, zejména pak u technologií s vysokou přidanou hodnotou. Mimo v současnosti realizované subdodávky je další možností spolupráce na třetích trzích, kde se jedna či druhá strana z různých důvodů obtížněji prosazuje.

Izrael současně patří mezi největší dovozce vojenského materiálu. Izraelské výdaje na obranu představují přes 20 mld. USD ročně, z čehož 3,3 mld. USD (cca 16%) představuje přímá podpora Spojených států v rámci programu FMF a dalších 500 mil. USD je poskytováno na vývoj protiraketové obrany. Přímá podpora je využívána především na strategické nákupy špičkové vojenské techniky z USA. Exportní potenciál pro české výrobce však existuje i bez započtení těchto v zásadě na jednu zemi vázaných dovozů. Pokud se podaří zrealizovat nasmlouvané dodávky, budou mezi hlavními vývozními položkami vojenského materiálu z ČR do Izraele především nákladní vozidla, zobrazovací průzkumná zařízení, velkorážové a malorážové zbraně a náboje. Perspektivu mají také kybernetické obranné technologie a specializovaný software.

České zbrojařské firmy mají příležitost s izraelskými subjekty také navazovat strategická partnerství, jak při vývoji nových komplexních obranných systémů, tak ve výše zmiňovaném přístupu na třetí trhy, na nichž má jedna ze stran silnější postavení. Spolupráce se špičkovými izraelskými firmami nezřídka posouvá české firmy na vyšší technologickou úroveň a tím posiluje jejich mezinárodní konkurenceschopnost. Významný potenciál je do budoucna možné spatřovat také v oblasti transferu know-how v kooperačních projektech na společných trzích.

Velvyslanectví ČR v Tel Avivu

e-mail: commerce_telaviv@mzv.cz

www.mzv.cz/telaviv

Japonsko

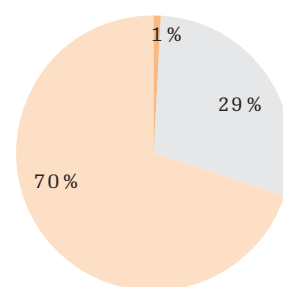

Přes relativně mírný průběh pandemie covidu-19 v Japonsku v porovnání se situací v Evropě nebo Americe byla japonská ekonomika, třetí největší na světě, zasažena výrazným způsobem. Za rok 2020 se HDP propadl o 4,8 %, a to navzdory masivní státní podpoře. Japonská vláda postupně v reakci na koronavirovou krizi schválila tři nouzové rozpočtové balíčky v celkové výši přesahující 300 bil. JPY. Od začátku roku 2021 pak v části země, včetně Tokia, trval do poloviny března mimořádný stav, který podle aktuálních odhadů snížil HDP o 2,5 % a oddálil tak ekonomické oživení. Hospodářská situace je proto poznamenána mimořádně vysokou nejistotou. Země se navíc v podstatě v minulém roce uzavřela, což mělo nejen vážný dopad na turismus, kdy se počet zahraničních turistů snížil oproti předešlému roku o 87 %, ale také na přeshraniční obchod. V neposlední řadě pandemie způsobila odklad Letních olympijských her v Tokiu 2020 na rok 2021. U nich se ještě předpokládá, že se uskuteční ve značně omezeném formátu, kdy nebudou připuštěni návštěvníci ze zahraničí.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	0,3	-4,8	2,5	2,7	1,3
Veřejný dluh (% HDP)	225,3	241,6	243,0	243,2	245,2
Míra inflace (%)	0,5	0,0	0,2	1,0	0,7
Populace (mil.)	126,9	126,5	126,1	125,6	125,1
Nezaměstnanost (%)	2,4	2,8	2,9	2,7	2,7
HDP na obyvatele (USD, PPP)	43 960,0	42 780,0	44 700,0	46 950,0	48 870,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	188,4	165,6	186,3	183,4	162,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	3,5	28,4	31,2	31,5	31,9
Průmyslová produkce (%)	-3,0	-10,0	1,9	4,9	2,0
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, OECD

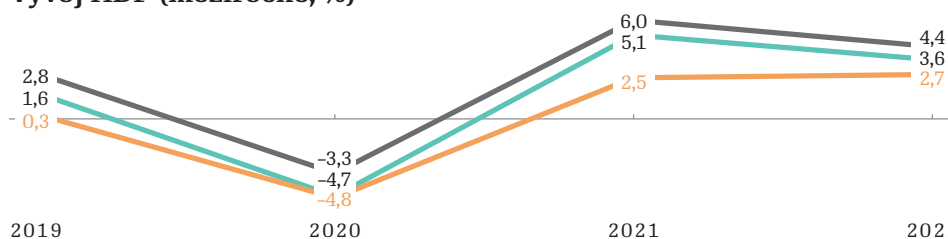
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Hlavní oblasti, do kterých směřuje mimořádná státní podpora, se týkají posílení zdravotnictví a protiepidemických opatření; prodloužení podpor pro udržení zaměstnanosti; digitální transformace; dekarbonizace; výstavby infrastruktury k posílení odolnosti proti přírodním katastrofám a podpora změny podnikatelských modelů a dodavatelských řetězců. Uvedené priority zůstanou v centru pozornosti vlády i pro další rozpočtové období, jak vyplývá z rekordního rozpočtu schváleného na konci

března 2021 ve výši 106,6 bil. JPY. Jeho struktura ovšem také potvrzuje dlouhodobé problémy Japonska, kdy celá jedna třetina (35,8 bil. JPY) bude určena k financování sociálního systému. Současná krize navíc dále prohloubí známé slabiny japonské ekonomiky v podobě rychle stárnoucí populace, nízké zaměstnanosti žen a klesající produktivity.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

K hlavním příležitostem, které se z pohledu příležitostí českých firem ve vztahu k Japonsku aktuálně jeví, lze zařadit příležitosti ve zdravotnickém a farmaceutickém sektoru, v energetice, ICT, zábavním průmyslu a také v oblasti zemědělského a potravinářského průmyslu.

► Energetický průmysl

Oblast energetiky je pro příležitosti v Japonsku perspektivní dlouhodobě. Japonsko má velmi omezené surovinové zdroje a po odstavení většiny jaderných elektráren následkem havárie ve Fukušimě v roce 2011 výrazně stoupl zájem japonské vlády o podporu rozvoje obnovitelných zdrojů energie.

Jednou z dlouhodobě perspektivních možností, na níž se již řadu let aktivně účastní české firmy, je rozvoj vodní energetiky, neboť vzhledem k hornatému terénu a velkému počtu řek a kanálů je Japonsko ideálním místem pro výstavbu malých a středních vodních elektráren. Vláda také investuje nemalé prostředky do výzkumu a praktického uplatnění vodíkových technologií, v nichž Japonsko spatřuje velkou budoucnost.

Vzhledem k odstraňování důsledků výše zmíněné havárie ve Fukušimě, které potrvá několik desítek let, existuje i nadále také velká poptávka po technologiích na odstraňování jaderné kontaminace a technologiích na další zvyšování bezpečnosti elektráren. Perspektivní příležitosti také nabízejí budoucí zdroje jaderné energie, především v oblasti vývoje malých jaderných reaktorů, u kterých má Japonsko velká očekávání, považuje je za levnější, a hlavně bezpečnější variantu klasických jaderných elektráren.

► ICT

Jako ve všech ostatních vyspělých ekonomikách i v případě Japonska platí, že míra využití informačních technologií ve společnosti je velmi vysoká. Vyhlášené mimořádné stavy na jaře 2020 a začátku roku 2021 přiměly konzervativní japonské úřady i firmy k přechodu na intenzivní on-line provoz a pouze podtrhly potřebu kvalitního a spolehlivého zajištění obecných IT technologií, jako je kybernetická bezpečnost, zpracování velkého množství dat, monitoring sítí nebo kvalitní lokalizační a překladatelské programy.

Přechod velkého množství firem na alespoň částečný provoz typu home office pak vyvolal velkou poptávku po digitalizaci dokumentů, rozvoji systému on-line plateb a urychlení příprav na tzv. „digitální jen“, který by měl spočívat v propojení systémů bezhotovostních plateb, nezávisle poskytovaných v současnosti několika různými institucemi (zejm. komerční banky, provozovatelé městské hromadné dopravy a mobilní operátoři).

K dalším perspektivním odvětvím ICT, které vyjdou z aktuální krize posíleny, pak lze zařadit také oblast internetu věcí, umělé inteligence, efektivního řízení municipalit a jejich kompletní infrastruktury (tzv. „smart cities“) nebo e-commerce, kdy se zvyšuje počet nákupů prováděných online.

► Zábava a volný čas

Herní průmysl byl již před koronavirovou krizí jedním z nejrychleji rostoucích sektorů světové ekonomiky. V Japonsku jsou počítačové hry velmi populární a v období nouzového stavu zaznamenaly další nárůst využití. Japonský trh herního průmyslu o velikosti téměř 15 mld. USD je po USA a Číně třetím největším trhem na světě.

Z tohoto segmentu pak nejrychleji roste oblast mobilních her, která v roce 2020 činila již 6,5 mld. USD a s ohledem na postupné zdokonalování výkonných mobilních telefonů se očekává její další strmý růst. Japonsko navíc dlouhodobě patří k zemím, které udávají trend ve vývoji a budoucím zaměření tohoto odvětví – místní firmy jako Nintendo, SEGA nebo Sony/Playstation patří k ikonám herního průmyslu.

Česká republika má v tomto sektoru dlouhodobě velmi silnou pozici, herní studia jako například Warhorse Studios, Bohemia Interactive, Amanita Design, Beat Games nebo DIVR Labs zaznamenala světový úspěch s mnoha herními tituly a většina z nich již úspěšně vstoupila i na japonský trh.

K příležitostí pro úspěch na japonském trhu pak kromě videoher také patří velmi rozšířený segment edukativních her, simulátorů pro praktický výcvik i pro zábavu nebo her zaměřených na amatérskou uměleckou tvorbu (video, hudba, design, kresby apod.), které jsou v Japonsku také populární a rozšířené. S tím také souvisí rostoucí zájem o VR/AR/MR technologie.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Stárnoucí populace a pověstná japonská dlouhověkost kladou značné nároky na zdravotní péči a její finanční i personální zajištění. Tradiční příklon Japonska k moderním technologiím a zejména k robotice vytváří potenciál pro české firmy v oblasti specializovaných lékařských přístrojů, digitální technologie nebo diagnostických přístrojů, včetně zařízení schopných pacienta průběžně monitorovat, aniž by byl připoután na lůžko, a v případě potřeby přivolat pomoc, nebo robotických řešení, jež mohou přispět k mobilitě klientů či jakkoliv usnadnit práci pečovatelskému personálu.

V době nejprísnejších koronavirových omezení se v léčebných nebo pečovatelských zařízeních pro seniory například velice osvědčili humanoidní roboti, a to nejen v roli „podavačů“ různých léků nebo pomůcek, ale i jako náhradní společníci, kteří pacientům nahrazovali omezený styk s nejbližšími. Využití robotiky se v japonském zdravotnictví bude i na základě podobných zkušeností nadále nepochybně zvyšovat. Pro české firmy a výzkumné instituce přinese postcoronavirová éra nárůst příležitostí v oblasti dodávek nebo společného výzkumu a vývoje v oblasti zdravotnických pomůcek, lékařských a diagnostických přístrojů a vybavení nemocnic, případně při vývoji a testování léků a vakcín.

Samostatnou kapitolou, kde se farmaceutický průmysl organicky míjí s oblastí ICT, je pak plánovaný rozvoj tzv. „Smart laboratories“ pro automatizaci, zintenzivnění a urychlení výzkumu za využití umělé inteligence, IoT a robotiky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Japonsko je čtvrtým největším dovozcem potravin na světě a největším importérem masa. Jedním z hlavních důvodů nízké soběstačnosti je relativně malá rozloha území využitelná pro zemědělské účely, která nyní v Japonsku čítá okolo 12 % celkové rozlohy. Potravinová soběstačnost je proto jedním z důležitých témat japonské agrární politiky. Nyní má Japonsko potravinovou soběstačnost na rekordně nízkých 37 %. V době nouzového stavu vyvolaného epidemií covidu-19 vzrostla z důvodu zkrácené otevírací doby restaurací poptávka po polotovarech, hotových jídlech určených k přímé spotřebě i základních potravinách, např. po masu, zejména z důvodu většího zájmu o vaření doma. V postcoronavirové době se očekává návrat zákazníků do restaurací a s tím spojená zvýšená spotřeba alkoholických nápojů a ingrediencí používaných v restauračních zařízeních pro přípravu jídel.

Velvyslanectví ČR v Tokiu

e-mail: commerce_tokyo@mzv.cz

www.mzv.cz/tokyo

Jordánsko

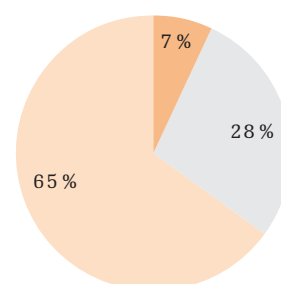

Pandemie postihla Jordánsko nejsilněji v první polovině roku 2021. Zesílená restriktivní opatření přinesla další negativní dopady na jeho ekonomiku, už tak výrazně zasaženou recesí z předchozího roku. Ve službách pracují ¾ populace. Jejich přetrvávající ochromení (především cestovní ruch) je hlavní příčinou rekordního nárůstu nezaměstnanosti i státního dluhu – většina příjmů státní pokladny pochází z daní. Růst HDP v roce 2021 je očekáván, vzhledem k loňskému poklesu a také v naději alespoň na částečnou obnovu cestovního ruchu, v druhé polovině roku. Zlepšení situace závisí kromě celkových podmínek na rozsahu a rychlosti potřebných reforem (daňová politika, úprava investičního zákona), které jsou spojeny i s půjčkou MFF ve výši 1.3 mld. USD a které by mj. usnadnily příliv zahraničního kapitálu. Velkou roli v zotavení bude hrát množství a směřování vládních investic, o nichž se nyní mluví, nicméně tyto úvahy zatím nejsou přetaveny do konkrétních projektů. Prioritou jsou investice do infrastruktury, do projektů týkajících se ekologické udržitelnosti (zejména v souvislosti s vodou) a do digitalizace. Narušení (byť velmi dočasné) dodavatelských řetězců posílilo volání po navýšení vlastní potravinářské produkce.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,8	-5,1	2,6	3,3	2,7
Veřejný dluh (% HDP)	92,1	115,9	122,0	123,7	124,0
Míra inflace (%)	0,8	0,3	0,7	3,3	3,2
Populace (mil.)	10,6	11,2	11,6	11,7	12,0
Nezaměstnanost (%)	19,1	25,0	22,0	18,6	18,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	9810,0	8960,0	8970,0	9370,0	9610,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-0,9	-3,5	-2,2	-2,1	-2,5
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-8,7	-6,3	-6,8	-8,5	-9,8
Průmyslová produkce (%)	1,5	-30,0	37,0	9,0	3,2
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, OECD

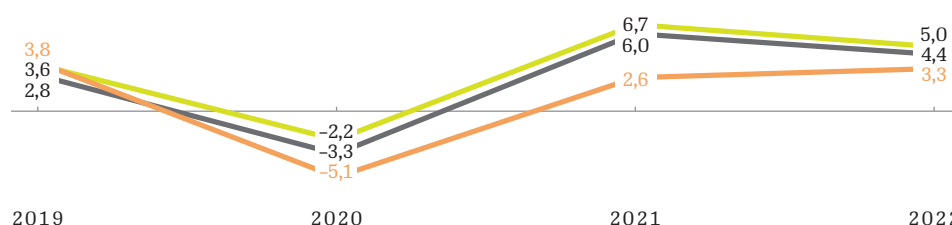
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Investiční plány na oživení ekonomiky jsou zatím velmi všeobecné, stejně jako na podporu zahraničních investic. Jordánsko se stále soustředí především na záchranu existujícího byznysu a pracovních míst i přímou finanční podporu obyvatel. Od dubna 2021 bylo vyčleněno dalších v přepočtu více než 630 mil. USD. Na udržení ekonomiky směřuje cca 3 % HDP. Vláda poskytuje bezúročné půjčky vybraným firmám, obecně byly sníženy úrokové sazby a znovu bylo umožněno odložit splácení dřívějších půjček.

do konce roku. Další půjčky by měl dostat nejvíce zasažený sektor cestovního ruchu. Panují však obavy, že problémy se splácením vzniklých dluhů podpůrná opatření pouze oddalují a jejich ukončení povede k dalším bankrotům a nárůstu nezaměstnanosti. Kromě kroků na navýšení likvidity či financování pokračování perspektivních projektů se realizuje i podpora start-upů a exportu. Jordánsko se chce v rámci postcovidové obnovy zaměřit primárně na sektory generující nová pracovní místa – na boj s nezaměstnaností a chudobou by do roku 2024 měly jít prostředky ve výši 2,3 mld. USD.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Vláda plánuje ohlásit pobídky pro výrobu „čisté“ energie a zvyšování energetické účinnosti. Mezi své priority zařadila modernizaci a rozšíření energetické infrastruktury, a to jak vnitrostátní, tak v rámci regionu. Zejména snížením/odstraněním dotací na elektřinu (možná už od roku 2022) by měl vzrůst tlak na úsporná řešení, zahrnující izolační techniky pro budovy apod. Jordánsko má 5. největší zásoby ropné břidlice na světě, k nimž hledá využití. Solární energetika je v Jordánsku vzhledem k jeho podmínkám logickou cestou. Investice se uskutečňují na úrovni státu i v soukromé sféře, problémem je tlak na cenu na úkor kvality. Státní tendry v této oblasti publikuje místní Ministerstvo pro energetiku a minerální zdroje na svých webových stránkách (www.memr.gov.jo). Pokračuje zájem na spolupráci v oblasti jaderné energetiky ze strany Jordánské komise pro atomovou energii (www.jaec.gov.jo). Je možné kontaktovat přímo jejího zástupce Ahmada Alsabbagha (ahmad.alsabbagh@jaec.gov.jo).

► ICT

Tento sektor v Jordánsku vytváří stále větší podíl HDP i pracovních míst. Jordánsko má dlouhodobou ambici být regionálním ICT hubem a stát se centrem IT výzkumu a inovací. Prioritou je ještě více zaměřit vzdělávání směrem k IT oborům a na univerzitách vytvořit ICT inkubátory. Jordánská vláda se zajímá o projekty umělé inteligence, smart cities a speciálně smart technologie pro dopravu

a zdravotnictví. I v Jordánsku pandemie akcelerovala význam e-commerce a digitalizace obecně. Vláda chystá National E-commerce Strategy a program modernizace ICT infrastruktury. Chystá se digitalizace státní správy a jí poskytovaných služeb. Tendry jsou zveřejňovány na webových stránkách Ministerstva pro informační a komunikační technologie (www.modee.gov.jo).

► Obranný průmysl

Jordan Design&Development Bureau (www.joddb.com, dříve KADDB) má velký zájem na pokračování a rozšíření spolupráce s českými zbrojovkami. Jedná se mj. o podvozky pro vojenská auta na míru, střelivo, pistole, kovací a odlévací výrobní linky pro zbrojní výrobu. S nabídkami pro obranný průmysl se lze obracet přímo na murad.amarin@joddb.com. Klíčový je pro tento sektor veletrh SOFEX (www.sofexjordan.com), jehož další ročník byl odložen na rok 2022 (uskuteční se pravděpodobně v říjnu).

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Potíže s přístupem k vodě se týkají velké části početně rychle rostoucí populace a poptávka i stoupá napříč výrobními odvětvími. Investice do udržitelného hospodaření s vodou jsou proto jednou z postcovidových priorit, stejně jako větší zapojení soukromého sektoru. Poptávají se inovativní řešení pro odsolování mořské vody

a sanitaci pitné vody, rozšíření možností ohledně většího využití dešťové vody. Plánuje se modernizace příslušné infrastruktury a v neposlední řadě se hledají řešení pro zamezení plýtvání včetně úspornějšího zacházení s vodou při výrobních procesech – a to zejména v zemědělství, které spotřebovává tři čtvrtiny vody v Jordánsku. I s ohledem na naléhavost celé situace Evropská investiční banka a další instituce plánují rozsáhlou finanční podporu v této oblasti. Jordánsko má přímo Ministerstvo vody a zavlažování, webové stránky www.mwi.gov.jo jsou zatím ale pouze v arabštině.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie ukázala v plném světle nedostatky veřejného zdravotnictví. To se týká i vybavení nemocnic – modernizovat a rozšiřovat by se měl počet nemocničních lůžek, vybavení pro JIP včetně monitorů a ventilátorů. V plánu je výstavba nové vojenské i civilní nemocnice a kliniky nukleární medicíny. Tendry jsou vyhlašovány na stránkách Ministerstva zdravotnictví (www.moh.gov.jo). Po uvolnění situace lze očekávat návrat významu zdravotnické turistiky, která se týká soukromých zdravotnických zařízení, v jejichž zájmu je udržet si pověst o své výjimečné úrovni v regionu a špičkovém technickém vybavení. Důležitým kontaktem je proto i Asociace soukromých nemocnic (phajordan.org).

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Průběžný silný populační růst v Jordánsku i okolních zemích zajišťuje stabilní poptávku po potra-

vinách. Pandemie přitom také akcentovala otázky potravinové bezpečnosti země, která dováží 98 % potravinových položek. Jordánsko hledá způsoby, jak posílit vlastní produkci potravin modernizací svého zemědělství. Podporovat chce i zvyšování přidané hodnoty dalším zpracováním primárních produktů, zejména pokud jde o technologie pro zpracování ovoce a zeleniny. Místním farmářům např. vznikají značné přebytky čerstvých rajčat (a to přestože tvoří 70 % vývozu zeleniny z Jordánska). Perspektivním oborem je včelařství, které je zde „v plenkách“, ačkoli podmínky v úrodných údolích jsou pro něj téměř ideální. Stát podporuje hydroponické pěstování i rybí farmy.

► Železniční a kolejová doprava

Jordánsko má předpoklady být důležitým dopravním uzlem regionu a v této souvislosti má mj. ambiciózní plány na propojení saúdskoarabské železniční sítě přes své území s železniční infrastrukturou u Středozemního moře. Jako nutnost se jeví rekonstrukce alespoň části železniční trati ze strategického mořského přístavu Akaba směrem do vnitrozemí. Pandemie tyto projekty pozastavila, nicméně se již mluví o jejich obnovení. Případné tendry by byly zveřejněny na stránkách Ministerstva dopravy (www.mot.gov.jo).

Velvyslanectví ČR v Ammánu
e-mail: amman@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/amman

Kambodža

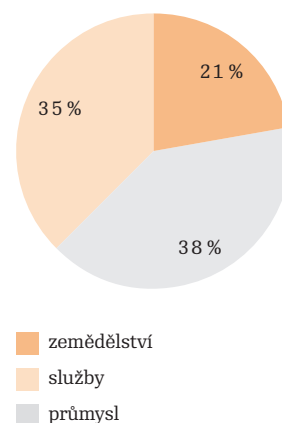
V důsledku pandemie byl poprvé od 80. let zaznamenán pokles ekonomiky. Výpadky globálních dodavatelských řetězců pocítila kambodžská ekonomika, která je silně závislá na zahraničním obchodu s převažujícím neformálním sektorem, propadem ve všech klíčových odvětvích – textilním průmyslu, stavebnictví a cestovním ruchu. Ekonomická krize potvrdila předešlá varování mezinárodních finančních institucí, že po dekádu trvajícím 7 % růst je nevyvážený a Kambodža není dostatečně připravena čelit vnějším šokům. Závislost na rozvojové spolupráci a grantové pomoci se může kvůli přetrvávající nejistotě plného obnovení globální poptávky krátkodobě prohloubit. Postupné oživení lze očekávat již v letošním roce, návrat na původní růstové hodnoty však bude mít postupný ráz.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	7,1	-1,7	4,6	6,3	6,7
Veřejný dluh (% HDP)	27,8	30,0	32,7	31,9	35,0
Míra inflace (%)	1,9	2,9	3,3	3,4	3,6
Populace (mil.)	16,5	16,7	17,0	17,2	17,4
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	4 583,0	4 530,0	4 750,0	5 070,0	5 460,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-4,1	-1,8	-1,3	-2,1	-2,7
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-7,3	-2,6	-2,1	-3,6	-5,8
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

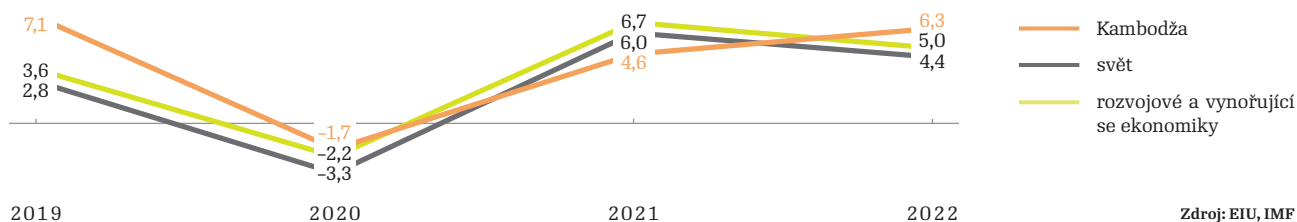
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda přijala národní plán obnovy na období 2021–2023. V plánu byly sektory zemědělství, zpracovatelského průmyslu a domácího cestovního ruchu identifikovány jako prioritní pro opětovné nastartování ekonomiky. Byl zřízen mimořádný fond nízkoúročených půjček malým a středním podnikům v zemědělském a potravinářském průmyslu. Připravuje se rovněž revize investičního zákona, který má ulehčit zahraničním investorům v přístupu na trh a snížit byrokratickou zátěž. Zvažován je též větší důraz na digitalizaci státní správy a administrativy. Dopady ekonomické krize motivují vládu k aktivnějšímu přístupu v podpoře exportu a uzavírání nových dohod o volném obchodu, kde Kambodža doposud zaznamenávala nižší odbyt produkce (např. Čína, Korea ad.).

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Je nutné nadále počítat s rizikem odkládání větších projektů a snížením investic státu a soukromých subjektů. Příležitosti lze naopak hledat v menších projektech a investicích. Pandemie se projevila útlumem vládních nákupů, avšak vyvolává tlak na zlepšování zdravotnického systému. Připravovaná revize investičního zákona by mohla napomoci zvýšit důvěru zahraničních investorů, kteří se doposud zaměřovali na jednodušší výrobu zejména v textilním průmyslu. V konečném důsledku může mít pandemie pozitivní vliv na zahájení procesu diverzifikace kambodžské ekonomiky, která je žádoucí pro její udržitelný růst a jako prevence budoucích globálních krizí. Slibné možnosti skýtají dosud málo využívané obory služeb e-commerce a fintech. Kromě toho lze využívat nástroje zahraniční rozvojové spolupráce ČR, kde sektory zdravotnictví a vody a sanitace představují prioritní obory.

► Civilní letecký průmysl

Aktuálně probíhá výstavba nových páteřních letištních hubů a modernizace stávajících regionálních letišť. V roce 2020 byly zahájeny projekty nových letišť v Phnompenhu a Siem Reapu s předpokladem dokončení v roce 2023. Modernizací by mělo projít menší letiště v provincii Mondulkiri. Realizátory těchto projektů jsou převážně čínské subjekty, možnosti subdodávek se nabízejí zvláště pro ty české firmy, které již mají dostatečné reference na čínském trhu.

► Energetický průmysl

Kambodža obrací svou pozornost k dříve opomíjené fotovoltaike, zahraniční firmy rovněž zkoumají potenciál malých vodních elektráren a větrné energie. Podle odhadů by se podíl sluneční a větrné energie na energetickém mixu země mohl do roku 2030 zvýšit ze současných 5 % až na 15 %. Menší projekty obnovitelných zdrojů jsou současně nejzajímavější investiční alternativou sektoru energetiky. Kambodža však nadále počítá také s fosilními zdroji a v roce 2020 byla zahájena výstavba několika uhelných elektráren formou joint-venture. Pro případné subdodávky je nezbytná spolupráce s investory těchto projektů, kterými jsou zpravidla čínské firmy. Časté výpadky proudu mohou být předpokladem pro dodávky záložních generátorů a spojených technologií, které jsou všude v zemi běžně využívány.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Příležitosti pro uplatnění nabízejí menší projekty s využitelností inovativních a cenově nenáročných řešení (mobilní úpravný vody, kořenové čističky ad.). Nedostatečný kapitál veřejného sektoru na realizaci projektů lze v některých případech překlenuvat nástroji zahraniční rozvojové spolupráce. Firmy by se mohly uplatnit i jako dodavatelé pro místní neziskový sektor s přístupem k vlastnímu financování. Lze identifikovat částečné možnosti cestou subdodávek pro velké projekty typu úpravy vody financované mezinárodními finančními institucemi.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotní péče se dlouhodobě potýká s nízkou důvěrou veřejnosti kvůli nedostatečnému vybavení veřejných nemocnic a nízké kvalitaci personálu pro složitější zákroky. Ve veřejných nemocnicích chybějí zkušenosti personálu provozovat a pravidelně opravovat technologicky náročné vybavení. Pandemie prokázala potřebu nezbytných investic do vybavení nemocnic (přístroje, lůžka, nástroje a další pomůcky pro rutinní i složitější zákroky). Současně se potvrdilo, že zdravotnictví není dostatečně připraveno čelit mimořádným událostem a vyššímu počtu pacientů. V rámci dodávek lze využívat některé rozvojové nástroje s možností zaměřit se na nemocnice, kde již Česko v této prioritně indikované oblasti rozvojové spolupráce působí.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Sektor zemědělství nebyl v důsledku pandemie zasažen tak výrazně jako jiná odvětví. Jeho dlouhodobou slabinou však zůstává nízká konkurenceschopnost pěstitelů a přílišná závislost na prvovýrobě s nedostatečně rozvinutým agrobyznysem a zpracovatelským průmyslem. Moderní zemědělské metody a technika chybějí především malým a středním podnikům. Nedoceněný potenciál nabízí agrobyznys produktů s chráněným zeměpisným označením (kampotský pepř, palmový cukr z Kampong Speu či pomelo z ostrova Koh

Trong), po nichž roste poptávka, avšak jejich producenti nedisponují dostatečnými kapacitami pro zpracování a vývoz do zahraničí. Uplatnit by se mohli zejména vývozci mikro a mini řešení, využít lze nulovou celní sazbu při dovozu zemědělské techniky a vybavení.

Velvyslanectví ČR v Phnompenhu

e-mail: commerce_Phnompenh@mzv.cz

www.mzv.cz/phnompenh

Kazachstán

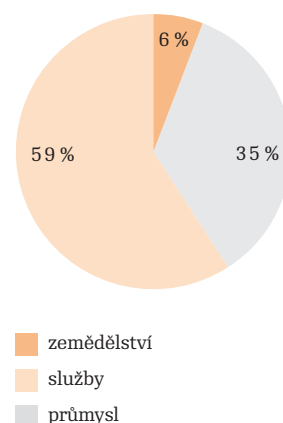
Koronavirová pandemie zasáhla Kazachstán nejvýrazněji druhou vlnou v létě 2020. Došlo k uzavření podstatné části provozů, ovšem po jejím odeznění na podzim 2020 země přistoupila k uvolnění většiny omezení. Třetí vlna se v KZ do března 2021 neprojevila. Vývoj situace vytváří pozitivní předpoklad vývoje na rok 2021, pro české exportéry umocněný stabilizací místní měny KZT na úrovni kolem 500 KZT za EUR, což je hodnota srovnatelná se stavem v březnu 2020. Schodky státního rozpočtu je země schopná po dobu několika let krýt převody z Národního fondu, kde se koncentrují příjmy z těžby ropy. Kromě dopadu pandemie na ekonomiku se Kazachstán musel také vyrovnat s propadem cen ropy.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,5	-2,6	3,7	4,3	4,1
Veřejný dluh (% HDP)	25,6	31,3	30,5	30,1	29,5
Míra inflace (%)	5,3	6,8	6,5	5,8	5,6
Populace (mil.)	18,6	18,8	19,0	19,2	19,4
Nezaměstnanost (%)	4,8	4,8	4,4	4,4	4,6
HDP na obyvatele (USD, PPP)	26 654,0	26 130,0	27 230,0	28 610,0	30 160,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-7,2	-5,9	-5,8	-5,7	-6,2
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	18,1	10,7	15,8	21,4	22,8
Průmyslová produkce (%)	1,9	1,3	2,8	5,4	4,5
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

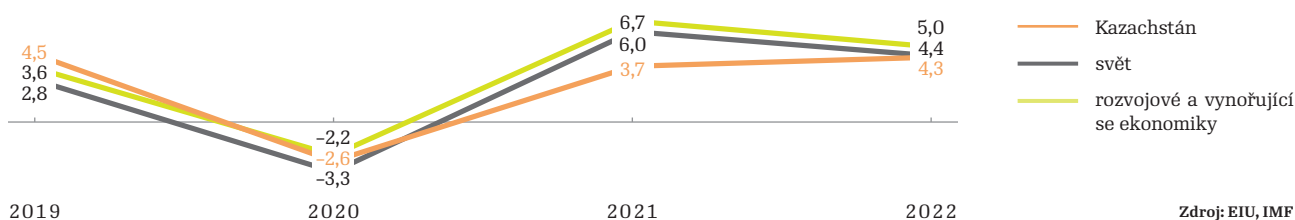
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Na podporu ekonomiky vyčlenil Kazachstán v roce 2020 částku v rozsahu zhruba 7% HDP. Bylo oznámeno přes 120 různých opatření. Vedle financování infrastrukturních projektů jsou tyto zdroje zejména zacíleny na podporu poskytování nízkouročených půjček pro podnikatele, ovšem realizace tohoto opatření zatím nedosáhla předpokládaných rozměrů. Byla zavedena řada daňových úlev, a to jak přechodných (včetně dočasného snížení DPH na potraviny, odložení splatnosti daní atd.), tak trvalých, které jsou většinou zacílené na nejvíce postižené sektory. Z hlediska příjmové strany státního rozpočtu byl avizován přechod na progresivní daňovou sazbu u daně z příjmů.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Kazachstán v roce 2021 přistoupil k úpravám právního rámce pro energetiku, které otevírají příležitosti pro české firmy. Jedná se zejména o nový Ekologický kodex, který zavádí limity pro emise vznikající mj. v tepelných elektrárnách. To zvyšuje tlak na instalaci filtračních technologií na komíny jak uhelných elektráren a tepláren, tak u průmyslových provozů, jelikož dosud byla filtrace instalována pouze v několika případech, a navíc se často jedná o technologie z dob SSSR. Podstatným krokem k umožnění realizace tohoto kroku je plánované zvýšení tarifů pro výkupní ceny elektřiny v průměru o navržených 25 %, což by po mnoha letech umožnilo tepelným elektrárnám návrat do zisku. Z těchto zdrojů bude možné financovat nejen snížení emisí, ale i další projekty modernizace zastaralých elektráren – v případě zlepšení finančních výsledků provozovatelů elektráren vznikne konečně možnost úvěrového financování ze strany mezinárodních finančních institucí. S ohledem na současnou neexistenci české společnosti, která by mohla integrovat celkové dodávky modernizace (ve skutečnosti výstavby nových bloků), vznikají příležitosti pro česká řešení u dílčích modernizací a v podobě subdodavatelů. Součástí opatření KZ strany je také přechod několika bloků, zejména v Nur-Sultanu a Almaty, na zemní plyn.

Ze zvýšených tarifů se také budou financovat nákupy elektřiny z OZE (v KZ systému proplácení OZE nakoupenou elektřinou tzv. vyrovnávací centra, do kterých přispívají zejména tepelné elektrárny). Výše popsaný vývoj by měl vytvořit nutný ekonomický základ pro další rozvoj OZE. Z hlediska příležitostí pro české společnosti existuje prostor pro participaci na výstavbě solárních elektráren zejména během přípravné fáze a tím navázání na dosavadní úspěchy (projekt největší solární elektrárny v zemi byl připraven česko-slovenským konsorciem, samotná výstavba pak realizována německými subjekty). Dále trvají

příležitosti pro modernizace vodních elektráren v podobě dodávek technologií (turbíny atd.)

► Obranný průmysl

Na rozdíl od výkyvů u spotřeby domácností, výdaje KZ státu na obranu pokračují v růstu. Na rok 2021 došlo ve státním rozpočtu k navýšení výdajů na nákupy pro armádu a pohraniční službu o cca 170 mil. USD na zhruba 1,5 mld. USD. Příležitosti existují zejména u cvičných letounů, dronů, dodávek ozbrojených vozidel, zbraní, vybavení vojenských nemocnic atd.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Covid-19 zasáhl Kazachstán a jeho systém zdravotnictví v nepřipraveném stavu, což se naplno projevilo během tzv. druhé vlny epidemie v létě 2020. Krize prokázala, že stávající výrobní a importní kapacity Kazachstánu v takto vyhraněné situaci nebyly dostatečné. To se týkalo především základního zdravotnického materiálu, léků a pokročilých lékařských technologií. Standardní kazachstánský způsob řešení krizových situací seshora zahrnoval odvolání činovníků, usvědčení z korupce, pokyn k urychlenému zajištění/nákupu léků a medicínských technologií, stavbu modulových nemocnic a jejich vybavení, urychlené nastartování/posílení domácí produkce nezbytných pomůcek (masky, dezinfekce) a technologií (ventilátory apod.). Oficiální statistiky MZd KZ uvádějí, že za dobu pandemie bylo postaveno/rekonstruováno 19 zdravotnických objektů, zakoupeno 44 druhů léků proti covidu-19, dodáno 3 264 zařízení umělé ventilace plic (z nich 1500 domácí produkce), zařízení přes 41 tis. lůžek vybavených přísunem kyslíku, dodáno 53 rentgenů do krajských nemocnic, většina z nich domácí výroby. Od prosince 2020 byla zahájena příprava Kazachstánu na očkování, které bylo oficiálně spuštěno 1. 2. 2021. Vakcíny

jsou zajištěny nákupem z Ruska (Sputnik V), dále byla spuštěna licenční výroba této vakcíny v Karagandy a finišují klinické testy domácí vakcíny QazCovid-in.

Zrychlená modernizace a dovybavení zdravotnického sektoru v Kazachstánu může v současnosti pro české firmy představovat zajímavou příležitost. České léky mohou nabídnout dobrou kvalitu za nižší cenu, avšak problémem může být certifikace a, zcela nezanedbatelně, politický nátlak. Že mají české firmy na místním trhu vybudované dobré výchozí pozice, dokazuje fakt, že v roce 2019 dosáhl vývoz léčiv z ČR do Kazachstánu hodnoty přes 10 mil. USD, v minulém roce však pouze polovinu. Sektor lékařských technologií a medicínského zařízení, vč. specializovaných, stále není v Kazachstánu výrazně vyvinut a skýtá tak možnosti pro export českých firem. Z hlediska státní podpory je možné očekávat prioritu u projektů na vývoj a výrobu kvalitních zdravotnických materiálů, pečlivější výběr farmaceutických importérů či zvýšený import a následný tlak na společnou výrobu zdravotnických technologií. Perspektivu představují i digitální řešení v oblasti zdravotnictví.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Kazachstán je země se značným potenciálem svého zemědělství. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo činí v oblasti zemědělství 18,1 %, přesto je však u řady potravin závislý na dovozech. V současnosti zesilují snahy o zvýšení soběstačnosti. S ohledem na významnou roli státu v místní ekonomice závisí exportní perspektivy do značné míry na výsledné podobě státní politiky podpory, která bude přijata během následujících 2 let.

Aktuální program rozvoje masného skotu a oborový program mléčného skotu do roku 2027 vytváří stálou poptávku po dovozu plemenného skotu masného, mléčného a maso-mléčného využití v celkovém počtu jednoho milionu kusů. Odstraněním zákazu dovozu skotu z ČR v prosinci 2020 vzniká příležitost pro vývoz českého plemenného skotu. K vyřešení problémů plemenné transformace skotu budou vyžadovány pokročilé zkušenosti s umělým oplodněním. Nízká úroveň kvality chovné drůbeže v zemi vytváří poptávku

po dovozu inkubačních vajec brojlerů. Rozvoj zahradnictví v Kazachstánu v principu závisí na importu kvalitního sadebního materiálu (saze-nice), přičemž podíl dovozu některých plodů ovocných a ořechových kultur dosahuje 90 %.

Zvýšení stavu skotu a drůbeže bude potřebovat rozšíření existujících a výstavbu nových farem. Nové prostory budou vyžadovat nové vybavení a zařízení pro ustájení, napájení a krmení, dojírny atd. Zvýší se potřeba veterinárních léčiv a vakcín, které se dovážejí ve značných objemech, mimo jiné také z ČR. Dalším efektem bude nárůst potřeby krmiva, jak vyráběného na místě, tak i dováženého zejména ve formě premixů a přísad. Zvýšení krmné základny bude přímo záviset na použitých technologiích pro pěstování krmných plodin, množství použitých hnojiv a zemědělské technice. Současný stav zemědělského zařízení v zemi, nedostatek vlastního strojírenství a tlak státu k nárůstu obdělávané půdy v nadcházejících letech bude nutně vyžadovat značné změny ve strojovém parku, určeném ke zpracování půdy, a také traktorů. V tomto případě je nutné vzít v úvahu specifické předpoklady pro lokalizaci výroby podobného zařízení v Kazachstánu. Vládou plánovaná produkce konečných rostlinných a živočišných produktů pro vývozní účely předpokládá zvýšení kapacit, což bude vyžadovat efektivní zařízení pro průmyslové zpracování potravin, včetně linek pro stáčení a balení.

Sortiment potravinářských výrobků, dosud vyvážených z ČR do Kazachstánu, se krystalizoval v důsledku specifík a omezení kazašského zemědělství, ať již jde o geografická (pivo, minerální voda), půdně-klimatická (slad, chmel, mák) nebo technologická specifika (škroby, potravinářské příchutě). Perspektivní je vývoz dětské výživy (náhrada mléka, příkrmování, dietní a léčebná výživa), protože ta se v zemi v balené formě nevyrábí, a tudíž postrádá dlouhodobou trvanlivost. Stejně tak existuje potřeba v krmivech pro domácí zvířata, zejména kočky a psy, kde závislost na dovozu dosahuje 99 %. U supermarketů, specializujících se na dovážené výrobky, je možné očekávat zájem na zachování rozmanitého sortimentu s limity danými cenovým srovnáním. Jedná se například o pivo, mléčné a masné výrobky, polotovary, konzervy, cukrářské výrobky. Zde však

bude hodně záležet na vývoji kurzu kazašské měny Tenge vůči Kč. Export českých vín, zejména růžových a bílých, jakož i ovocných destilátů, má stále nerealizovaný potenciál.

Velvyslanectví ČR v Nur-Sultanu
e-mail: commerce_nur-sultan@mzv.cz
www.mzv.cz/nur-sultan

Korejská republika

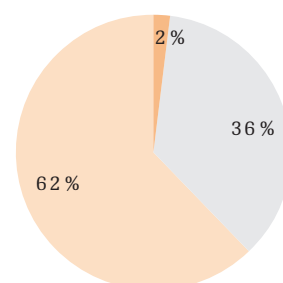
Protože se korejská ekonomika musela kvůli pandemii po celý rok potýkat s propadem, bylo nutné, aby vláda kromě provádění průmyslové restrukturalizace a práce v „postkoronové ekonomice“ zaměřila část své pozornosti na opravy vzniklých škod a obnovení důvěry. V roce 2020 tak bylo pro finanční podporu malých podniků a na pomocné programy pro domácnost vládou schváleno celkem 262 mld. USD (cca 12,8% HDP země) včetně čtvrtého dodatečného navýšení rozpočtu schváleného v prosinci 2020. Ačkoli se neočekává, že v roce 2021 se rapidně zrychlí ekonomický růst (trhy práce zůstanou i nadále slabé), nejnovější údaje ukazují, že ekonomice se bude dařit poměrně dobře.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,0	-0,9	3,1	2,7	2,5
Veřejný dluh (% HDP)	40,9	46,8	49,7	51,8	53,7
Míra inflace (%)	0,4	0,5	1,5	1,9	1,6
Populace (mil.)	51,2	51,3	51,3	51,3	51,3
Nezaměstnanost (%)	3,8	3,9	4,3	4,0	3,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)	44 430,0	44 810,0	46 920,0	48 060,0	51 440,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	60,0	75,4	77,6	75,6	76,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	76,9	79,3	93,8	88,3	82,8
Průmyslová produkce (%)	-0,5	0,5	3,9	2,4	2,7
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

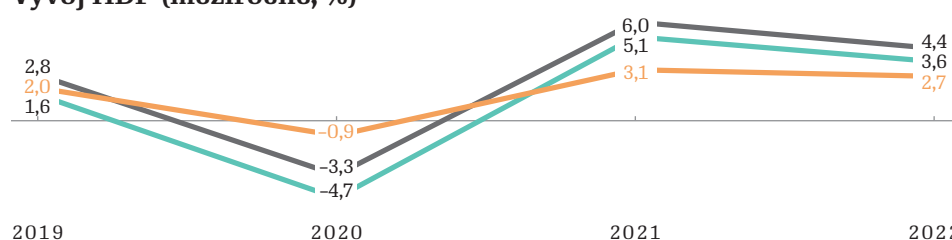
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda proto usiluje o průmyslové inovace jednak prostřednictvím ekonomické strategie země tzv. New Deal, zahrnující dvě hlavní politiky – Digital New Deal a Green New Deal – a obecnou politiku k posílení sítě zaměstnanosti a sociální bezpečnosti, tzv. Stronger Safety Net. Na její implementaci je pro rok 2021 vyčleněno kolem 18 mld. USD. Vládní politika dále zahrnuje dvě průmyslové a dvě inovační strategie – „DNA“ (Data, Network, AI) a „BIG3“ (Chips, Biohealth, Future Cars). Stejně tak vláda usiluje o inovace, které zajistí bezpečnost práce.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Uvedení do provozu první 5G bezdrátové sítě na světě ještě před vypuknutím pandemie lze považovat za jeden z hlavních důvodů úspěchu v boji s covidem-19. V rámci vnitřních záležitostí byly masivně využívány moderní prostředky k trasování kontaktů (například lokalizační data operátorů, městské kamery, záznamy kreditních karet apod.). Druhou nedílnou součástí úspěchu byl rychlý výzkum a vývoj testovacích souprav, plicních ventilátorů a ochranných pomůcek.

► Automobilový průmysl

Korejská republika patří mezi nejvýznamnější světové výrobce automobilů. V poslední době dochází ke stále větší orientaci na výrobu vozidel na alternativní pohon (EVs, hybridní automobily a auta s H2 pohonem). Podíl EVs na celkovém prodeji vozů v Koreji činil v loňském roce 3,16 %, což je více než 32 tisíc vozů. Do roku 2030 by podíl vozidel na alternativní pohon měl dosáhnout 30 % korejského vozového parku.

Velký důraz je kladen na vývoj a produkci vozidel s H2 pohonem. V roce 2020 tak bylo v Koreji vyrobeno na 11 tisíc těchto vozidel s předpokladem do roku 2030 vyrobit 81 tisíc aut s pohonem na H2 palivové články. K dosažení těchto cílů je nutné vybudování dostatečně rozvinuté sítě plnicích H2 stanic.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V úvodu této kapitoly zmíněný New Deal vyzdvihuje 10 klíčových projektů, které by měly sloužit jako stavební kameny chystaných změn. Jedná se kromě jiného o projekty „Smart Grid Cities“ – podpora obnovitelných zdrojů a jejich napojení na inteligentní rozvodné sítě (3,252 mld. USD). Projekt Digital Twin – zahrnující vypracování digitálních replik stávajících či zamýšlených infrastrukturálních komunikací (silnic, železnic, metra), přehrad a přístavů sloužících k modelování hypotetických situací, které mohou v budoucnu nastat. Tím se položí základ nových technologicky vyspělých odvětví, jako jsou autonomně řízená vozidla či rozvoj dronů.

► Elektrotechnika

Nejrychleji se rozvíjejícím průmyslovým odvětvím na korejském poloostrově je bezesporu výroba polovodičů s následnou produkcí čipů pro oblast komunikačních technologií.

Rostoucí poptávka po EVs způsobuje prudký nárůst vývoje polovodičových technologií včetně aplikačních procesorů. Globální nedostatek automobilových polovodičů dokonce donutil některé světové automobilky zastavit část své produkce (Tesla, Hyundai Motor). Korejská vláda proto hodlá do roku 2022 investovat 175 mil. USD do vývoje systémových polovodičů pro „budoucí automobily“. Vláda rovněž aktivně zvaží „odvážné“ programy podpory výzkumných a vývojových center včetně rozšíření sléváren na výrobu odlitků pro automobilové polovodiče.

Společný podíl tří korejských společností LG Energy Solution, Samsung SDI a SK Innovation na světovém trhu s bateriemi do elektromobilů dosáhl v loňském roce 34,7 %. Tyto tři korejské společnosti taktéž masivně investují do výstavby závodů na výrobu autobaterií v zahraničí (USA, Evropa – Maďarsko, Slovensko, Polsko atd.).

V tomto kontextu je žádoucí účast českých firem a jim poskytnuté státní podpory při možné korejské účasti na výstavbě „Gigafactory“ na lithiové baterie pro elektromobily v severních Čechách.

► Energetický průmysl

V současnosti v Koreji pochází z uhelných elektráren kolem 40 % státní energie. Přestože v posledních letech byly čtyři uhelné elektrárny uzavřeny, dalších šest jich má být zrušeno do roku 2022 a dalších dvacet do roku 2034, je Korea sedmou

zemí na světě v produkci uhlíkových emisí. Z tohoto důvodu bude Korea v následujících letech čelit velké výzvě při přechodu z fosilních paliv na obnovitelné zdroje energie. V září loňského roku se Korea zavázala ke snížení uhlíkových emisí na nulu, a to nejpozději do roku 2050, kdy by mělo méně než 5 % státní energie pocházet z uhelných elektráren.

Pro splnění tohoto cíle začíná Korea budovat elektrárny s vodíkovými palivovými články. První taková elektrárna o výkonu 8 000 MWh el. energie, což je dostatek elektřiny k napájení téměř 2 200 domácností s měsíční spotřebou 300 kWh, byla spuštěna v lednu tohoto roku.

Jako forma spolupráce mezi KR a ČR se nabízí implementace malých modulárních reaktorů typu SMART do energetických sítí i vědecko-výzkumná spolupráce v oblastech „fundamental research, applied research relating to nuclear and new sources of energy“.

► ICT

V rámci Digital New Deal chce Korea posilovat digitální kapacitu země na základě její konkurenční výhody v oblasti informačních a komunikačních technologií (IKT), a tím podpořit inovace a dynamiku v celé ekonomice.

Korejská vláda plánuje vybudování rozsáhlé infrastruktury IKT zahrnující tzv. DAM („Data Asset Management“) sloužící jako základ digitální ekonomiky. To by mělo vést k podpoře ekonomiky založené na údajích včetně jejich sběru, standardizace, zpracování a kombinování. V konečném důsledku toto pomůže k zajištění konkurenční výhody pro zemi vytvořením nových průmyslových odvětví a urychlením digitálního přechodu klíčových odvětví. Dojde k vytvoření Smart Government Smart Cities plně využívajících 5G síť (je vytvořena i studie 6G sítě) a AI. Možnost digitalizace výuky představují vzdělávací platformy. Záměrem je vyškolení až 100 tisíc AI/SW expertů.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Restrikce a omezení provázející pandemii covidu-19 podporují v záporném slova smyslu nárůst odpadu.

Ať už se jedná o odpad vycházející ze „social distancing“ – např. průhledné plastové přepážky a clony (jen po dobu celokorejských přijímacích školních zkoušek bylo nainstalováno na 500 000 plastových přepážek o váze 570 t, které by svou plochou zaplnily 18 fotbalových hřišť), obličejových masek (kterých bylo v loňském roce jen v Koreji vyrobeno 1,7 mld. kusů) či pěnového polystyrénu používaného jako obalový materiál pro přepravu jídla. Ve všech zmíněných případech se jedná o velmi technologicky náročnou metodu recyklace, protože vylučované látky při zpracování tohoto odpadu jsou vysoce zdraví nebezpečné (dioxiny, HBCD-zpomalovač hoření).

Se vzestupem výroby elektromobilů je jedním velkým problémem skutečnost, co dělat s bateriemi poté, co přežily svou použitelnost ve vozidle. Jedním z ambiciózních nápadů je jejich použití v systémech skladování energie (ESS), které pro pozdější spotřebu ukládají energii ze zdrojů, jako jsou solární panely nebo větrné turbíny. Státní Korea Energy Economics Institute předpovídá, že do roku 2029 bude vyřazeno více než 80 000 EV baterií.

► Zábava a volný čas

Gaming je ekonomicky i společensky významný sektor v Jižní Koreji. Je to kreativní průmysl spojující technologické inovace v AI, virtuální a rozšířené realitě, 5G, streamingu a datových přenosech. Korejský trh her rapidně roste a je mezi pěti největšími na světě s prezencí světových firem působících v regionu. Boom zažívá zejména v oblasti mobilních her (celosvětově čtvrtý největší trh v tomto subsektoru). Zde má ČR velmi silnou pozici a úspěšné vývojáře. A to je příležitost pro české firmy k oslovení korejských partnerů.

Zde je nutno zaměřit se zejména na novinky v 5G technologiích a představení nových her fungujících právě v 5G.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Korejský trh se zdravotnickým materiálem má roční obrát 6,69 mld. USD s ročním nárůstem kolem 8,1 %. Korejská republika v loňském roce

kromě prostředků proti covid-19 (testovací sady, ochranné prostředky) vyvezla techniku a vybavení za 3,7 mld. USD. Ročně Korea současně doveze lékařské technologie a zdravotnické vybavení za více než 4,1 mld. USD. Jedná se především o měkké kontaktní čočky, CT a MRI systémy, kolenní protézy, jednorázové dialyzátory atd.

Velký rozvoj zažívá estetická a rehabilitační medicína.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

S vypuknutím pandemie covidu-19 se zájem o doplňky výživy/stravy (nejen na imunitu, ale také na oči, vlasy, kůži a kosti) rozšířil do různých

odvětví. Počet dostupných druhů doplňků pro zdraví je neuvěřitelných 26 342. Dříve nejrozšířenější probiotika a červený ženšen dnes vytlačují nové doplňky, a to včetně kolagenu, kyseliny hyaluronové a multivitaminů. Předpoklad růstu trhu s doplňky výživy a stravy je ze současných 4,45 mld. USD až na 22,3 mld. USD v roce 2030.

Také vzrostly dodávky hotových jídel (Home meal replacement HMR) v rámci home office.

Velvyslanectví ČR v Soulu

e-mail: commerce_Seoul@mzv.cz

www.mzv.cz/seoul

Kuvajt

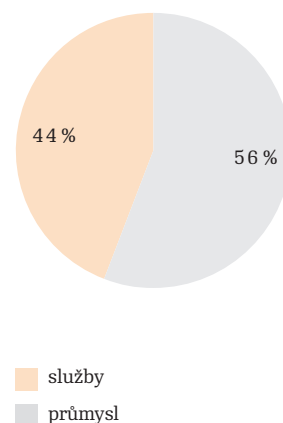
Zastavení ekonomiky v důsledku pandemických opatření zasáhlo hospodářství Kuvajtu v roce 2020 poměrně tvrdě. Avšak zásadní byl propad cen ropy, což se promítlo v poklesu HDP a způsobilo fiskální krizi. Příjmy z vývozu ropy tvoří více než polovinu HDP a více než 80 % veřejného rozpočtu. Z důvodu chybějící likvidity se snahy vlády zaměřily na hledání řešení do budoucna. Opět se otevřela otázka zavedení daní. Hlavními tahouny narůstající míry inflace jsou vyšší ceny potravin a náklady na bydlení. Na pracovním trhu dochází k napětí v důsledku vízových restrikcí. Hlavním impulzem pozitivní predikce je očekávaná stabilizace cen ropy na úrovni kolem 70 USD/barel, což se má kladně promítnout do výsledků makroekonomických indikátorů již v roce 2021.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	0,4	-5,0	2,2	4,8	5,0
Veřejný dluh (% HDP)	19,3	22,4	23,9	23,7	23,1
Míra inflace (%)	1,1	2,0	2,3	2,9	2,7
Populace (mil.)	4,2	4,3	4,3	4,5	4,6
Nezaměstnanost (%)	3,0	3,1	3,0	2,7	2,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	72 729,1	68 320,0	69 900,0	72 090,0	75 830,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	34,3	-0,9	3,0	10,3	22,2
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	35,4	16,2	20,8	29,4	40,9
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	—	—

Predikce EIU

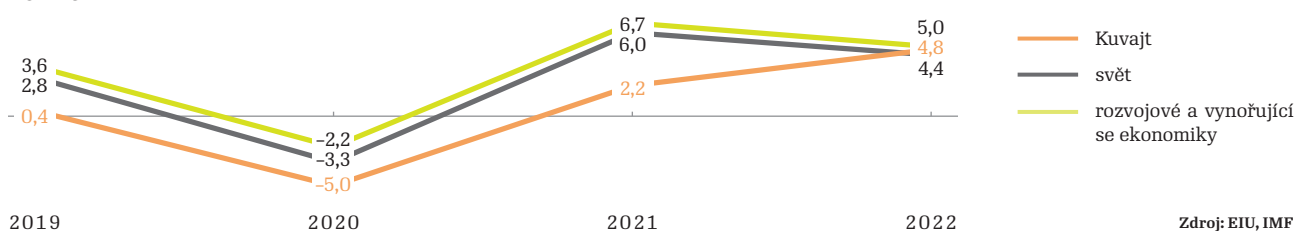
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Kuvajtská vláda přijala od propuknutí pandemie covidu-19 řadu opatření na pomoc hospodářství. Jejich hodnota za rok od počátku pandemie přesáhla 8 mld. USD. Mezi hlavní opatření patří podpora zaměstnanosti, opakované odložení splátek všech typů podnikatelských, investičních a dalších úvěrů kuvajtskými bankami, poskytnutí zvláštních zvýhodněných a bezúročných půjček pro MSP a snížení základní úrokové sazby centrální banky. Centrální banka založila fond na podporu vládních opatření ve výši necelých 40 mil. USD. Současná krize by mohla být impulzem k přijetí dlouho odkládaných zásadních hospodářských reforem vedoucích k modernizaci a zvýšení efektivity státní správy, privatizaci velkých státních podniků a posílení role soukromého sektoru v národní ekonomice. V neposlední řadě také k zavedení daní – zejména se mluví o DPH, spotřebitelských daních a dani ze zisku korporací.

Opatření mají přispět k plnění národního plánu rozvoje do roku 2035 „New Kuwait“, jehož ambicí je diverzifikovat ekonomiku a snížit tak závislost na ropě a mj. podpořit zaměstnanost Kuvajťanů, zejména ve státní správě, místo zahraničních pracovníků. Platnost protiepidemických opatření má dle zpráv z lokálních médií trvat nejméně do konce léta a návrat k normálu se předpokládá až ke konci roku 2022.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Kuvajtský trh nadále skýtá obchodní příležitosti pro české exportéry, kteří dokážou nabídnout originální, inovativní a vyspělé technologie a systémy v perspektivních sektorech, jako je například ICT, obranný průmysl, zdravotnictví, energetika, stavební průmysl. Jedná se například o systémy požární bezpečnosti v budovách, zemědělský a potravinářský průmysl, aj. Jde o relativně malý trh s vysokou kupní silou spotřebitelů, jejichž nákupní apetit neklesl ani v době pandemie a kteří poptávají pestrou škálu dováženého zboží, od základního až po luxusní.

► Energetický průmysl

Kuvajt, jakožto přední světový ropný producent, bude i nadále poptávat technologie, služby a materiál pro udržení chodu a rozšíření své těžební, rafinérské (např. výstavba nové rafinérie Az-Zour), zpracovatelské a distribuční infrastruktury. Kromě toho bude muset, vzhledem ke stále stoupající spotřebě elektrické energie, modernizovat a stavět nové elektrárny, zejména paroplynové. Čeští dodavatelé by se mohli uplatnit například při dodávkách přenosových kabelů, rozvaděčů či transformátorů, ale i v rámci zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie, zejména solární energie. Ve velkých veřejných či PPP tendrech většinou zvítězí velké nadnárodní korporace původem z USA, Koreji, Japonska, Evropy či Číny. České firmy však mohou získat kontrakty na subdodávky dílů či služeb.

► ICT

Zejména v postcovidové době je kladen větší zřetel na urychlení digitalizace obchodu a státní správy. V Kuvajtu vzniká velký potenciál pro české ITC firmy, vývojáře softwaru a zejména aplikací pro chytré telefony a poskytovatele digitálních služeb. Roste využívání širokého spektra

služeb pomocí mobilních aplikací od objednávek potravin a hotových jídel přes elektronické bankovníctví, e-government až k e-health. Poptávka po IT službách, systémech, technologiích a aplikacích bude do budoucna i nadále narůstat. Pandemie koronaviru v Kuvajtu již teď proměňuje řadu byznys modelů s cílem nalézt řešení reagující na novou éru.

► Obranný průmysl

Česká republika má v Kuvajtu vybudováno dobré jméno v oblasti obranného průmyslu. Je možné se uplatnit jak ve státních zakázkách na výzbroj, např. dodávky munice, minometů, obrněné techniky, dílů, bezpilotních vrtulníků, dronů, tak i v poskytování protiradarových a jiných systémů. Perspektivní jsou i dodávky sportovních či loveckých zbraní a nábojů.

► Stavební průmysl

V Kuvajtu pokračuje stavební boom. Jedná se zejména o výstavbu nových administrativních i rezidenčních výškových budov a infrastrukturálních projektů. Pro české exportéry existuje příležitost v dodávkách technologií, zabezpečovacích

zařízení, inteligentních systémů, klimatizačních jednotek, čističek vzduchu, generátorů a dalších souvisejících zařízení. Velký potenciál je v inovativních technologiích ve stavebnictví, automatizovaném řízení HVAC, elektrického osvětlení, stínování, řízení přístupů, bezpečnostních a protipožárních systémů a dalších vzájemně souvisejících systémů správy budov – smart building solutions, IoT. Stále probíhá rozšíření a modernizace mezinárodního letiště, zahrnující výstavbu nového terminálu a ranveje. Významným projektem zůstává budoucí výstavba námořního terminálu na ostrově Bubiyan, jenž by se měl stát největším přístavem v severním Zálivu. Dále je plánována výstavba a rekonstrukce dalších infrastrukturních projektů, např. mostů, silnic a dalších velkých investičních celků.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Kuvajt pokračuje v investicích do veřejného zdravotnictví s cílem dalšího rozšíření kapacit a zvýšení kvality poskytovaných služeb státních nemocnic i soukromých poskytovatelů. Významné investice jsou rovněž plánovány v rámci prací na rozšíření lůžkových kapacit (např. v nemocnici Ibn-Sina Hospital o 81 % do roku 2026). Vzhledem k nedostatku kvalifikované pracovní síly může být zajímavá nabídka systémů zefektivňujících práci lékařů. Součástí strategických záměrů vlády (i za pomoci komerčních poskytovatelů) je soběstačnost v některých oblastech medicíny, které byly tradičně pokrývány zahraničními

zdravotními pobyty kuvajtských pacientů. Přesto je stále zajímavá oblast poskytování služeb v rámci českého lázeňství, rehabilitací, léčebných pobytů a dalších zdravotnických služeb. Pro české dodavatele představuje kuvajtský zdravotnický sektor značný potenciál. Uplatnit se mohou zejména dodavatelé zdravotnické techniky, systémů, zdravotnických materiálů a léků, případně kvalitní a originální kosmetiky. Uspěť mohou i poskytovatelé služeb. Důležitá je kvalita, nelze cenově konkurovat zboží z Číny.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Kuvajt většinu potravin dováží, ač se v poslední době snaží o větší soběstačnost, např. budováním vlastních farem. České firmy by se proto mohly prosadit v dodávkách zemědělských technologií a systémů s aspektem na náročné klimatické podmínky. Dále v dodávkách trvanlivých potravin (okurek, marmelád, zeleniny, aj.), některé čerstvé zeleniny, ovoce, mléčných výrobků, sýrů aj. Na kuvajtském trhu by se rovněž mohlo uplatnit vybavení do kuchyní. Je však třeba počítat s tím, že na trhu panuje velká konkurence. Je nutné získat patřičnou certifikaci a spolehlivého místního distributora.

Velvyslanectví ČR v Kuvajtu

e-mail: kuwait@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/kuwait

Libanon

Už více než rok Libanon bojuje s kombinovanou krizí – finanční a ekonomickou, prohloubenou krizí spojenou s pandemií covidu-19 a následně umocněnou srpnovým výbuchem v bejrútském přístavu.

V říjnu 2019 se libanonská ekonomika ocitla ve finanční krizi spojené s náhlým pozastavením přílivu kapitálu z arabských zemí (prodejce ropy a zemního plynu), vzhledem k výraznému poklesu cen energetických komodit na světových trzích. Tato krize urychlila systematické selhání napříč bankovním a dluhovým sektorem a ovlivnila směnný kurz mezi USD/LBP. Libanonská libra, která byla vázána na americký dolar pevným kurzem 1 507 LBP/USD od konce občanské války v roce 1990, ztratila za poslední rok celou svoji hodnotu a na paralelním trhu byl dosažen rekord 15 000 LBP/USD (15. 3. 2021).

Kolaps libanonské ekonomiky se naplno projevil v březnu 2020 (ještě před vypuknutím pandemie) neschopností splatit státní dluhopisy ve výši cca 38 mld. USD, a následně byl umocněn po devastujícím výbuchu dusičnanu amonného v bejrútském přístavu v srpnu 2020.

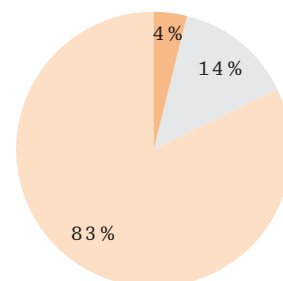
Nedostatek volně směnitelné cizí měny na trhu, státem omezené výběry a vnitrostátní i zahraniční transfery měly za následek další pokles kupní síly, růst nezaměstnanosti, nekontrolované zvyšování maloobchodních cen zboží a služeb a pro dovozce znemožnění financovat importované nákupy.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	-6,7	-21	-4,6	-1,2	4,1
Veřejný dluh (% HDP)	170,2	180	180	190	170
Míra inflace (%)	2,9	80	100	–	–
Populace (mil.)	6,9	6,8	6,7	6,6	6,7
Nezaměstnanost (%)	11,4	40	–	–	–
HDP na obyvatele (USD, PPP)	14 714,0	12 280,0	12 140,0	12 350,0	13 010,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-5,8	-10,5	-4,3	-4	-3,9
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-15,5	-6,1	-4,9	-5,5	-5,8
Průmyslová produkce (%)	-6,9	-25	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

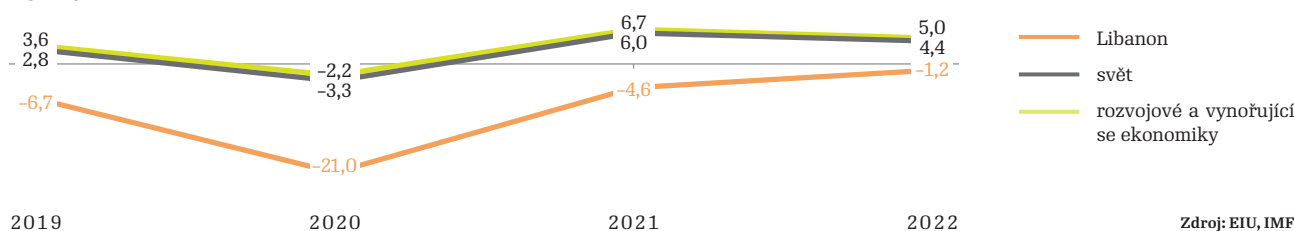
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Slabinou libanonské ekonomiky je její silná závislost na dovozu (cca 80 % zboží se dováží) a minimální domácí produkce (zastaralá infrastruktura a chybějící výrobní investice). V souvislosti se zpomalením ekonomického růstu, poklesem exportu, nedostatkem domácí produkce a s poklesem významných finančních transferů libanonské diaspory se již tak jeden z největších státních dluhů ještě zvýšil (dnes více než 170 % HDP). Dopad exploze je obzvláště závažný v klíčových odvětvích zásadních pro ekonomický růst, včetně financí, bydlení, cestovního ruchu a obchodu. V roce 2021 se počítá s náklady na rekonstrukci ve výši 1,8 až 2,2 mld. USD. Kromě negativních dopadů exploze na ekonomickou aktivitu lze očekávat i nižší daňové příjmy, vyšší inflaci a další nárůst chudoby.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V souvislosti s pandemií covidu-19 a v důsledku katastrofického výbuchu v Bejrútu v srpnu 2020 se posílí možnosti českého exportu v oblasti zdravotnických zařízení a techniky. Dalším důležitým sektorem, který nabývá na významu, je oblast výroby se zaměřením na protipožární ochranu a detekci požárů.

Zemědělské strojírenství je další perspektivní oblastí, jelikož se Libanon zaměřuje na dosažení větší soběstačnosti v zemědělském sektoru. Obslužnost tohoto sektoru úzce souvisí s energetickým sektorem, který je v Libanonu nedostačující a potřebuje rehabilitaci. V souvislosti s výbuchem v přístavu a množstvím zničených budov roste poptávka po moderních konstrukčních materiálech a nových technologiích ve stavebnictví.

V souvislosti s přetrvávající složitou bezpečnostní a vojenskou situací v zemi (platí válečný stav mezi Libanonem a Izraelem) existuje nadále velký potenciál pro české exportéry speciální techniky.

► Energetický průmysl

Prioritou vlády je rehabilitace a modernizace stávající energetické sítě Libanonu, včetně privatizace klíčových státních podniků v čele s Électricité du Liban (obdoba ČEZu). Cílem je zvýšení produkce elektřiny, výstavba obnovitelných zdrojů energie, včetně instalace nových přenosových soustav a plánované výstavby vodních zdrojů elektřiny.

► Obranný průmysl

Nadále trvající válečný stav s Izraelem a celková napjatá bezpečnostní situace v zemi skýtá příležitost pro české výrobce speciální techniky, která má v oblasti velmi dobré renomé. Trvá poptávka po bezpečnostních skenerech, bezpilotních letadlech, detektorech výbušnin a po základním vybavení pro vojenské a policejní složky. Do Libanonu se historicky dovážejí i osobní a lovecké zbraně a munice.

► Stavební průmysl

Výbuch v srpnu 2020 v bejrútském přístavu způsobil škody za více než 4 mld. USD. Zničeno bylo obrovské množství obytných budov, které potřebují rekonstrukci. V této souvislosti vidíme potenciál pro české exportéry moderních stavebních technologií a nových konstrukčních materiálů či výrobců různých opláštění budov.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Probíhající ekonomická krize, pandemie covidu-19 a důsledky loňského srpnového výbuchu v bejrútském přístavu ještě akcentovaly potřebu zlepšování kvality zdravotní péče ve státních zdravotnických zařízeních, aby se jejich úroveň v maximální možné míře přiblížila úrovni soukromých zdravotnických zařízení, která jsou pro většinu populace nedostupná. Vláda má program na podporu zabezpečení

přístupu ke kvalitní zdravotní péči pro všechny občany a zvýšení kvality poskytovaných služeb ve státních zdravotnických zařízeních, včetně bezplatného poskytování základních léčiv pro akutní a chronické pacienty. Potřeba dovozu kvalitní zdravotnické techniky, zařízení a léků do Libanonu se bude nadále zvyšovat.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V zemědělské oblasti komodit chybí Libanonu velkokapacitní síla a s tím spojená dopravní obslužnost. Důležitým segmentem pro český export je oblast zemědělského strojírenství. Libanonská

vláda přijala program na zvýšení soběstačnosti v zemědělské produkci se zaměřením na výstavbu konzerváren, úpraven a stáčíren minerálních vod, obalovou techniku, výrobu a distribuci nealko nápojů a piva.

V roce 2021 se plánuje vypsání tendru na novou výstavbu velkokapacitních sil na obiloviny, jak v přístavu Bejrút, tak i v Tripoli.

Velvyslanectví ČR v Bejrútu

e-mail: beirut@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/beirut

Malajsie

Pandemie covidu-19 společně s přísnými opatřeními malajsijské vlády výrazně ovlivnila v roce 2020 vnější poptávku i domácí růst. Různé fáze omezení pohybu i ekonomické činnosti vedly k tomu, že malajsijská ekonomika zaznamenala záporný růst u tří po sobě jdoucích čtvrtletí (Q1 2020: 0,7%; Q2 2020: -17,1%; Q3 2020: -4,0%; Q4 2020: -3,4 %). Z hlediska tvorby HDP tvořily k 4. čtvrtletí roku 2020 služby 57,8 %, zpracovatelský průmysl 23,6 %, těžba 8,4 %, zemědělství 6,8 % a stavebnictví 4,0 %.

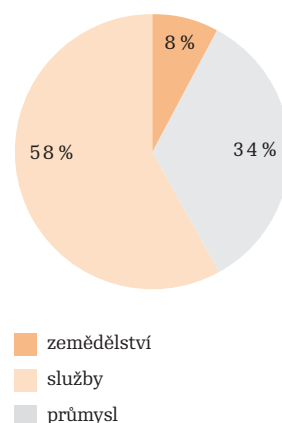
Objem přímých zahraničních investic v jihovýchodní Asii v roce 2020 kvůli pandemii covidu-19 propadl o 31 %. Malajsie zaznamenala největší pokles ze všech zemí ASEANu o 68 % (Thajsko -50 %, Singapur -37 %, Indonésie -24 %, Vietnam -10 %). Navzdory obtížné situaci v roce 2020 je Malajsie i nadále atraktivním investičním cílem. Vláda i nadále usiluje o postavení Malajsie jako brány na trh ASEAN s tím, že nabízí různé pobídky zahraničním společnostem, zejména status průkopnické společnosti a daňové úlevy spojené s investicemi.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,3	-5,6	4,4	3,8	4,6
Veřejný dluh (% HDP)	52,5	63,4	64,9	67,2	69,2
Míra inflace (%)	0,7	-1,1	2,4	3,4	3,0
Populace (mil.)	32,0	32,4	32,8	33,2	33,6
Nezaměstnanost (%)	3,3	4,5	4,3	4,1	3,9
HDP na obyvatele (USD, PPP)	29 620,6	28 130,0	29 470,0	30 790,0	32 560,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	12,3	12,3	13,3	15,5	11,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	29,8	30,1	35,3	37,4	36,1
Průmyslová produkce (%)	2,3	-4,2	5,4	2,9	3,7
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	—	—

Predikce EIU

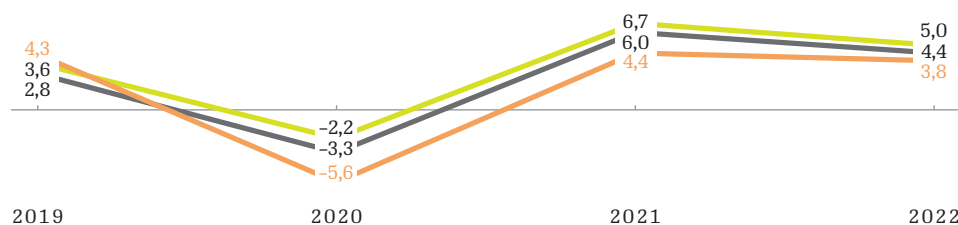
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda Tan Sri Muhyiddina Yassina vynaložila doposud celkem 70,8 mld. USD (295 mld. MYR) na zmírnění ekonomických dopadů pandemie covidu-19. Vynaložená částka podpořila zejména malé a střední podniky (SMEs), ale také například mzdy (pro téměř 2,6 mil. pracovníků). Nezaměstnanost se v červnu 2020 snížila na 4,9 % z rekordních 5,3 % (květen). Dle průzkumu JobStreet většina firem (74 %) v průběhu dalších šesti měsíců počítá s náborem nových zaměstnanců. Důležitým aspektem je dostatečná důvěra trhu, zejména co se týče zahraničních investorů, do srpna 2020 bylo na trhu dluhopisů investováno přes 5,5 mld. USD.

Státní rozpočet pro rok 2020 počítá s příjmy ve výši 59,9 mld. USD (244,5 mld. MYR), což představuje snížení o 4,3 mld. USD a výdaji ve výši 72,8 mld. USD (297 mld. MYR). Největšími příjemci jsou ministerstvo školství (s alokací 64,1 mld. MYR), ministerstvo financí (s alokací 37,8 mld. MYR) a ministerstvo zdravotnictví (s alokací 30,6 mld. MYR).

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Civilní letecký průmysl

Malaysian Aerospace Industry Blueprint 2015–2030 mapuje dlouhodobý plán rozvoje leteckého průmyslu, dle kterého by se do roku 2030 měla Malajsie stát regionálním lídrem v oblasti leteckého průmyslu. Před dvěma lety bylo schváleno 11 projektů s celkovými investicemi 816,3 mil. MYR (191,3 mil. USD), z čehož 41 % představovaly zahraniční investice. Očekává se, že schválené projekty vytvoří celkem 2 442 pracovních příležitostí.

Do roku 2030 by mělo toto číslo vzrůst na 32,5 mld. MYR (7,6 mld. USD) a do roku 2037 by mělo přibýt dalších 19 tis. pracovních míst. Těžiště aktivit v leteckém sektoru se v Malajsi nachází v oblasti MRO (údržby, opravy, renovace). Trvalou tendencí je posun ve výrobně-logistickém řetězci k produktům s vyšší přidanou hodnotou. Kromě transferu know-how (například participace na vývoji pokročilých materiálů a designu) by ČR mohla do Malajsie dodávat i tradiční exportní položky v tomto oboru. Zájem je v Malajsi například o sofistikované telekomunikační systémy jak v oblasti obrany, tak k civilnímu využití. Potenciál je také možné spatřovat ve výcviku pracovní síly, a to jak pilotů, tak mechaniků či pracovníků ve výrobě. Dalšími možnostmi jsou dodávky UAV k ochraně hranic i strategické infrastruktury, menších dopravních letounů pro účely lokální přepravy či modernizace menších letišť. Kromě výše uvedených tradičních segmentů se Malajsie nově specializuje na oblast „New Space Economy/Space 4.0“. Malajsie směřuje svůj zájem k vesmírným technologiím a má zájem na mezinárodní spolupráci nejen se zeměmi regionu.

► ICT

Malajsie se snaží zařadit mezi vyspělé ekonomiky a ICT jsou přímo definovány jako jedna z klíčových národních prioritních oblastí 12. ekonomického transformačního programu Malajsie pro roky 2021–2025. V Malajsi probíhá s přímou podporou vlády digitální transformace a elektronizace jednotlivých sektorů ekonomiky, včetně státní správy, s důrazem na kybernetickou bezpečnost. Zároveň probíhá projekt DESA – modernizace ICT infrastruktury s cílem pokrytí urbanizovaných i periferních oblastí a zabezpečení internetového připojení do roku 2050 pro 95 % malajsijské populace, přičemž většinu z tohoto by mělo tvořit 5G pokrytí.

Digitální ekonomika se v roce 2020 podílela na vládních příjmech z necelých 20 %, z čehož téměř polovinu tvořil e-commerce. V roce 2017 představila malajsijská vláda projekt Digital Free Trade Zone, který má za cíl udělat z Malajsie regionální centrum elektronického obchodu za pomoci odstranění administrativních a jiných netaarifních bariér. Malajsie má za cíl zdvojnásobit růst e-commerce v zemi a do roku 2020 zvýšila podíl HDP na zhruba 111 mld. MYR (26 mld. USD).

Příležitosti je možné spatřovat zejména ve vývoji smart city mobilních aplikací (například platba jízdného pro veřejné dopravy, dovážka jídla, hry), e-commerce či vývoje řídicích systémů infrastruktury (křižovatky). Šanci mají uživatelsky přívětivé inovativní produkty. Vedle aplikací jsou potenciálně zajímavými také služby v oblasti ICT, například grafický design či ICT školení a certifikace (AutoCAD a další programy, které ve svých oborech

představují standard). Velmi dynamicky se rozvíjejícím odvětvím je také herní vývojářský průmysl.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V oblasti vodohospodářství Malajsie dlouhodobě zaostává především ve sběru použité vody, kanalizační a čisticí systémy ve svém rozvoji zaostaly za rozvojem vodovodní sítě, a především ostrovní část Malajsie (státy Sarawak, Sabah) bude muset v nadcházejících letech investovat značné prostředky do jejich vybudování. Hlavní hráč v oblasti čištění odpadních vod plánuje standardizaci a modernizaci kanalizační sítě tak, aby se omezily její environmentální vlivy (zápach, znečištění) a zároveň bylo možné zpracování většího množství vody. Vláda do roku 2035 plánuje postavit přes 50 čistíren odpadních vod s celkovou investicí do 2 mld. MYR (469 mil. USD).

Malajsie v souladu s „Shared Prosperity Vision 2030“ a dalšími vládními strategiemi usiluje také o redukci pevného odpadu. Více než 50 % pevného odpadu tvoří odpad organický (zejména nezužitkované potraviny). Další výzvou je vysoká míra skládkování a nízká míra zpracování pevného odpadu – například kogenerací, kompostováním. Cílem vlády je dosáhnout 30 % míry recyklace odpadu domácností do roku 2030.

Perspektivními sektory jsou například čištění odpadních vod, dodávky monitorovacích vybavení, pump, provzdušňovačů, filtrů či průmyslových čističek, technologie nakládání s nebezpečným odpadem, recyklace a čištění v oblasti těžby a zpracování ropy a zemního plynu (minimalizace

environmentálních dopadů, zvýšení energetické efektivity), průmyslové čištění vzduchu, monitorovací vybavení, a to i pro automobily, ale také environmentální poradenství, audit, hodnocení dopadu na životní prostředí, zejména v oblasti chemického průmyslu a těžby ropy aj.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Existuje potenciál pro další růst exportu v této oblasti, zejména díky růstu sektoru jako celku. V Malajsi existuje jak privátní, tak veřejné zdravotnictví na poměrně vysoké úrovni. Chystají se další investice do rozšiřování sítě nemocnic a specializovaných klinik. Ambicí Malajsie je stát se regionálním a světovým centrem pro zdravotnickou turistiku (zejména stát Penang). Velkou část spotřebního zdravotnického materiálu pokryje domácí výroba (Malajsie je velmi ve výrobě latexových rukavic) a poptávka po jednodušších levnějších přístrojích je saturována výrobou v regionu. ČR se může podílet dovozem inovativních pokročilých výrobků (nemocniční postele, křesla, pokročilé přístroje) či subdodávkami při stavbě nových zdravotnických zařízení (působí zde rakouská nadnárodní společnost, která ve spolupráci s českými firmami spolupracuje při stavbě nemocnic v dalších zemích regionu).

Velvyslanectví ČR v Kuala Lumpur
e-mail: commerce_KualaLumpur@mzv.cz
www.mzv.cz/kualalumpur

Mongolsko

Mongolsko v reakci na vývoj pandemie covidu-19 zavedlo od března 2020 striktní opatření. Byla zastavena komerční letecká doprava, byly omezeny evakuační lety. Zrušení leteckého provozu a povinné karantény pro cestující ze zahraničí potrvají do poloviny roku 2021. Na opatření proti covidu-19 vydala mongolská vláda v roce 2020 ze státního rozpočtu 849,6 mil. USD.

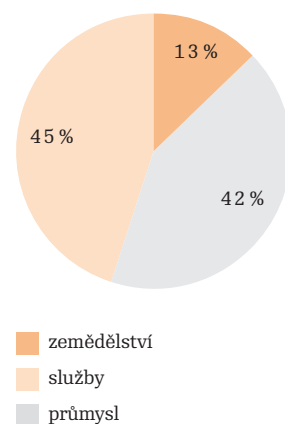
V důsledku krize covidu-19 prošla mongolská ekonomika v roce 2020 nejhorším propadem od 90. let minulého století. Deficit státního rozpočtu dosáhl 1 593 mil. USD. Pokles HDP za rok 2020 ve srovnání s předchozím rokem byl 11%. Schodek rozpočtu dosáhl 8,6%. Obrat zahraničního obchodu poklesl o 6 % ve srovnání s rokem 2019. Mongolský export za rok 2020 poklesl o 43 mil. USD (tj. o 1%) a dovoz o 834 mil. USD (tj. o 14%) ve srovnání s rokem 2019. K poklesu došlo zejména v exportu dobytka a průmyslových výrobků, naopak export surovin vzrostl o 4%. Přímé zahraniční investice za rok 2020 byly 435 mil. USD, došlo k poklesu o 244 mil. USD ve srovnání s rokem 2019. Na druhé straně se v roce 2021 očekává růst HDP o 4,3%, zejména na základě ekonomických stimulů, které odsouhlasila mongolská vláda. Devizové rezervy byly v březnu 2021 ve výši 4,5 mld. USD a stačily na zajištění potřebných dovozů po dobu 9 měsíců. Obecně lze uvést, že k udržení výše devizových rezerv musí mongolská centrální banka umožnit pružnější směnný kurz. Celkem 28% podniků nemělo žádný zisk a došlo ke ztrátě 68,9 tisíc pracovních míst.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	5,0	-5,2	6,1	5,6	—
Veřejný dluh (% HDP)	65,2	72,2	74,2	74,5	—
Míra inflace (%)	7,3	3,7	5,8	6,4	—
Populace (mil.)	3,2	3,3	3,3	3,4	—
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	12 881,1	12 260,0	13 020,0	13 810,0	—
Balance běžného účtu (mld. USD)	-2,2	-1,2	-1,5	-1,8	—
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	1,2	1,2	1,4	1,5	—
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	7/7	—	—

Predikce EIU

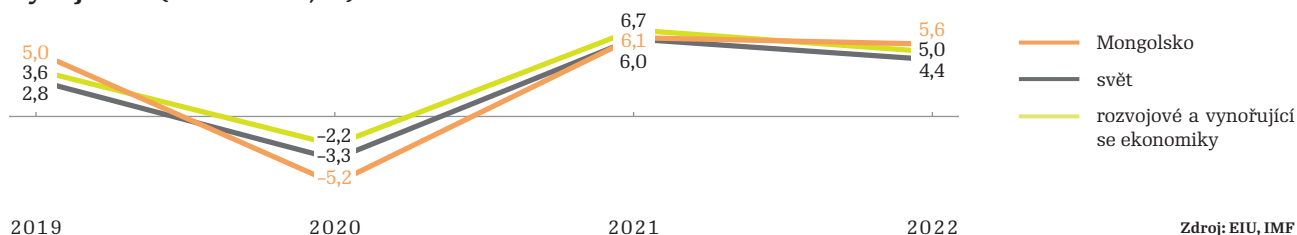
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Dne 10. února 2021 schválila vláda balíček ve výši 3 540 mil. USD k ochraně zdraví občanů a oživení ekonomiky. Prostředky budou použity zejména na očkování, na „měkké“ půjčky pro MSP, dále 708 mil. USD

je určeno na tvorbu pracovních míst, 1 062 mil. USD na podporu půjček k výstavbě bydlení, 354 mil. USD k výstavbě bytových domů a škol (včetně příslušné infrastruktury), 708 mil. USD na strategické projekty, 177 mil. USD na podporu obchodu, 354 mil. USD k financování důlního průmyslu. Dalšími stimulačními opatřeními k podpoře malých a středních podniků jsou odklad splátek půjček, odklad splácení daní na sociální pojištění, úlevy z příjmu fyzických osob a z příjmu některých právnických osob, speciální úvěry se zvýhodněným úrokem pro producenty kašmíru a nižší maloobchodní ceny pohonných hmot. Mongolská centrální banka snížila úrokovou sazbu o dva procentní body na 6 %.

I přes pandemická opatření a omezení dosáhl obrát obchodu mezi oběma zeměmi dle dat ČSÚ za rok 2020 relativně úspěšné hodnoty – český vývoz byl 14,33 mil. USD a dovoz 474 tis. USD. Pro srovnání vývoz 2019 byl 18,95 mil. USD a dovoz 622 tis. USD.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Mongolsko je otevřenou ekonomikou, závislou na vývozu komodit a dovozu technologií, spotřebního zboží a PHM. Průmysl je orientován především na těžbu surovin a základní zpracovatelské obory s nižší přidanou hodnotou, zemědělství se orientuje na extenzivní živočišnou výrobu. Sektor služeb je malý a mimo hlavní město zcela marginální, pandemie tvrdě zasáhla sektor turismu a dopravy. Státní sektor má stále vysoký podíl zejména v energetice, infrastruktuře a těžebním průmyslu. Strategickými sektory jsou v Mongolsku kromě těžebního průmyslu a vodohospodářství také energetika, do budoucna infrastruktura a letecký průmysl. Pandemie prokázala nezbytnost modernizace zdravotnictví. V zemi je poptávka po potravinářských technologiích, zařízeních na zpracování kůže a čištění vlny.

Mezinárodní organizace implementují v Mongolsku projekty ve vodohospodářství (Millennium Challenge Account Mongolia), zpracování odpadu (EBRD, EU) a zdravotnictví. Do Mongolska mj. na rozvoj zdravotnictví plyne i přímá podpora EU, která do mongolského rozpočtu poskytla 61,2 mil. USD na období 2021–2024.

České firmy nacházejí uplatnění při automatizaci uhelných elektráren, stavbách čistíren odpadních vod, masokombinátů, dodávek pásové techniky do dolů, měřících zařízení pro energetický sektor, mlékárenských a pekárenských technologií a strojů v lesnictví.

► Civilní letecký průmysl

V leteckém průmyslu se české firmy mohou uplatnit při dodávkách mobilních, modulárních letišť a moderních letištních systémů pro regionální letiště při výstavbě přistávacích letištních ploch a také menších letounů. Současná regionální letiště jsou zastaralá, nevyhovují požadavkům na spojení mezi hlavním městem, vzdálenými regiony, těžařskými centry.

V Mongolsku není řešena záchranná nebo požární letecká služba, chybí vrtulníky a heliporty. Rozvíjí se také segment malého civilního

letectví s cílem komerční dopravy a amatérského létání.

Česká republika poskytla Mongolsku pomoc s rozvojem civilního letectví a optimalizací infrastruktury a údržby na novém mezinárodním letišti v Ulánbátaru, díky níž se české firmy mohou v tomto segmentu lépe zviditelnit. Pole působnosti pro české firmy je široké, od dodávek letounů přes pomoc se změnou účelu mezinárodního letiště na národní letiště nebo tréninkové centrum až po pomoc s komplexním řešením sítě regionálních letišť.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Významnou oblastí, která v Mongolsku nabývá na důležitosti, jsou dodávky dopravních prostředků (autobusy, trolejbusy, vagóny) a účast na rekonstrukci dopravních sítí. Země není dostatečně propojena silniční ani železniční sítí. Ministerstvo dopravy pravidelně vypisuje v této oblasti tendry, které lze sledovat na webových stránkách www.tender.gov.mn. Další příležitosti jsou na [Search Opportunities | ECEPP \(ebrd.com\)](http://Search Opportunities | ECEPP (ebrd.com))

► Energetický průmysl

Většina elektrické a tepelné energie v zemi se vyrábí v tepelných elektrárnách. V malé míře jsou využívány vodní, větrné či solární zdroje. Poptávka přesahuje výrobní možnosti země o 32 %. S očekávaným růstem těžebního průmyslu je žádoucí do roku 2030 zdvojnásobit produkci elektrické energie. Oblíbená je vize zapojení Mongolska do tzv. východoasijského gridu, formou exportu energie ze solárních elektráren v gobijských oblastech Mongolska do ČLR. Díky 300 slunečným dnům v roce a intenzitě slunečního záření má země výrobní potenciál až 11 GW ze slunečního zdroje. Vládní dokument „Státní energetická politika“ z roku 2015 stanovil energetickou politiku země do roku 2030. Zaměřuje se na tři klíčové priority, a to bezpečnost, účinnost a ochranu životního prostředí.

V říjnu 2018 vláda schválila střednědobý energetický program Mongolska (2018–2023) stanovující jako strategickou prioritu zajištění udržitelných dodávek energie a energetické bezpečnosti. Čeští dodavatelé mohou nabízet technologie na využití odpadního tepla pro stavbu elektrárny v Tavan Tolgoi, zahřívání a automatizaci řízení tepelné elektrárny v Darchanu, měřicí systémy do energetických sítí v hlavním městě Ulánbátaru i v regionech.

► Stavební průmysl

S cílem zlepšit životní podmínky obyvatelstva a stav infrastruktury vyhlásila mongolská vláda v rámci SDG's Mongolia 2030 strategický plán, jenž zahrnuje změnu systému osídlení

a decentralizaci obyvatel, vytvoření nových průmyslových, obchodních a rezidenčních center a přestěhování chudého obyvatelstva z jurtovišť. Je snaha budovat tzv. green centra napojená na zdroje obnovitelné energie. Další rozvoj urbanistiky se musí opírat o katastrální databázi s topografickými mapami a podzemními i pozemními inženýrskými sítěmi. Při těchto projektech by mohly asistovat české firmy.

Investiční projekty hlavního města jsou směřovány do budování oblastních center v Bayan-khoshuu, Denjiin a Dambadarjaa. Zajímavým projektem je vybudování technologického parku v Nalaikhu s 1 500 novými pracovními místy. Dokončena je nová dálnice do Nalaikhu (spojuje rovněž nové mezinárodní letiště). V Ulánbátaru se připravují projekty k zajištění dostupného ubytování, k rekonstrukci jurtovišť, pro výstavbu bytů k pronájmu a pro efektivnější vyhřívání současných domů. Nezbytné jsou investice do stavby silnic a budování parkovišť. Uplatnění českých firem je možné při dodávkách stavebního materiálu, zařízení a při samotné realizaci staveb. Lze využít i české know-how s energeticky úspornými stavbami, zateplováním fasád, používáním izolačních materiálů a úsporných topných systémů.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Nové zdroje pitné vody, jejich ochrana a příslušná infrastruktura pro rychle rostoucí Ulánbátar, jakož i pro lokality v provinciích jsou prioritou vlády i regionálních správ. Americká Millenium Challenge Corporation v rámci kompaktního programu na snížení chudoby a podpory růstu pokračuje se dvěma vodohospodářskými projekty v Ulánbátaru, na které vyčlenila 350 mil. USD.

Výstavba čistírny odpadních vod je plánována i pro projekt nového průmyslového technologického centra Emmelt a komplex koželužen v Darchanu. Velvyslanectví ČR českým firmám doporučuje, aby se k získání informací o vypisovaných výběrových řízeních registrovaly v adrese MCA-Mongolia na PA-Mongolia@charleskendall.com a procurement@mca-mongolia.gov.mn (www.mca-mongolia.gov.mn).

Příležitosti jsou i v odpadovém hospodářství (sběr, svoz, třídění a následné využití). Týká se tuhých komunálních odpadů, ale i nebezpečných odpadů, např. generovaných těžebním průmyslem, a také demoličního a stavebního odpadu. Z rozpočtu EBRD a EU je hrazen projekt výstavby továrny na likvidaci odpadu a jejího vybavení v hlavním městě. Informace o projektu je dostupná na www.businessinfo.cz.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Mongolská vláda využila pandemii k zesílení poptávky po přímé finanční podpoře od zahraničních donorů. Část grantů a úvěrů hodlá využít na nákupy techniky a přístrojů k modernizaci zdravotnických zařízení. V mongolském zdravotnictví chybí kritická infrastruktura, vybavení JIP, operačních sálů, diagnostické přístroje, sterilizátory. Zde je velká příležitost pro české firmy.

Prostor je dále k realizaci velkých investičních zdravotnických celků, tj. výstavby či rekonstrukci nemocnic spolu s dodávkami zdravotnického materiálu a zařízení. Je vhodné spolu s technickou nabídkou navrhnout i financování. Kromě standardní lékařské techniky a vybavení nemocnic je třeba rozvíjet i služby spojené s využitím moderních technologií pro přenos dat o aktuální zdravotní kondici pacienta. Díky velkým vzdálenostem a malé hustotě osídlení lze nabídnout mobilní řešení zdravotnické péče.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V zemědělském sektoru je zaměstnáno téměř 30 % ekonomicky aktivního obyvatelstva Mongolska

a na HDP se podílí cca 14 %. Živočišná výroba tvoří zhruba 70 % celkové produkce sektoru. V Mongolsku se produkuje velmi omezené množství kravského mléka, což je způsobeno extenzivní formou chovu skotu (pastevectvím). Nově vzniká potřeba snížit počty skotu z důvodu klimatických změn, přecházet k chovu intenzivnímu a zvyšovat mléčnou produkci. Velké místní společnosti se začínají zaměřovat na rozvoj intenzivní produkce mléka formou ustájení chovů a zakládání farem. Příležitostí pro české společnosti je budování uzavřených chovů pro mléčný a masný skot, mlékáren, zpracování krmných plodin i směsí, a dále investice do veterinárně schválených výroben s kvalitními dojicemi či porážecími technologiemi, investice do zařízení k výrobě mléčných či masných výrobků, do udíren a balicích technologií. Rozvíjet se bude výstavba masokombinátů, chladirenských a mrazirenských skladů. Mongolsko má zájem o dovoz zemědělské techniky pro prvovýrobu v zemědělství i lesnictví.

Vláda podporuje stavbu skladů, sýpek, hospodářských kapacit. Centrální region projevil zájem o české zkušenosti a techniku v bramborářství. Příležitosti jsou v zavádění sanitárních, fytosanitárních a veterinárních opatření. Díky již předaným českým zkušenostem se zalesňováním a údržbou lesa lze nabízet i českou lesnickou techniku. České výrobky se uplatní také na mongolském maloobchodním trhu potravin a nápojů.

Velvyslanectví ČR v Ulánbátaru

e-mail: commerce_ulaanbaatar@mzv.cz

www.mzv.cz/ulaanbaatar

Myanmar

Myanmarská ekonomika zakončovala rok 2020 s relativně nízkým propadem HDP a ve srovnání s předchozími lety velmi nízkou inflací, díky čemuž např. HDP přepočtený na paritu kupní síly dokonce mírně vzrostl. Za daných podmínek byly v zemi veškeré předpoklady pro velmi dynamické oživení v post-pandemické době. Nadějně vyhlídky země, která v uplynulé dekádě patřila mezi nejrychleji rostoucí na světě, však násilně přerušil vojenský převrat uskutečněný 1. 2. 2021 a následná nestabilita v politické, bezpečnostní i socio-ekonomické oblasti. Dle předběžných odhadů jsou hospodářské důsledky převratu již dva měsíce po puči závažnější, než byly dopady pandemie covidu-19 za celý předchozí rok. Výše škod bude záviset na tom, jak rychle dojde ke stabilizaci hospodářství a státní správy. Ve statistikách a predikcích dostupných v době vypracování této publikace zatím nejsou promítnuty.

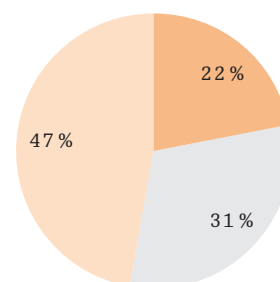
Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)*	2,9	-9,3	4,3	2,7	2,2
Veřejný dluh (% HDP)*	36,6	53,3	53,3	56,8	58,1
Míra inflace (%)	8,8	3,8	10,9	13,1	9,2
Populace (mil.)	54,0	54,4	54,8	55,2	55,7
Nezaměstnanost (%)	3,9	10,2	8,9	7,2	6,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)*	5 348,1	4 870,0	5 110,0	5 320,0	5 520,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	0,2	-2,6	-3,6	-3,3	-3,2
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-2,9	-2,9	-0,9	-1,7	-2,9
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	6,0	6,0	6,0	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

* Vztahuje se k finančnímu roku, který začíná vždy 1. 10. v tabulce uvedeného kalendářního roku a končí 30. 9. následujícího roku.

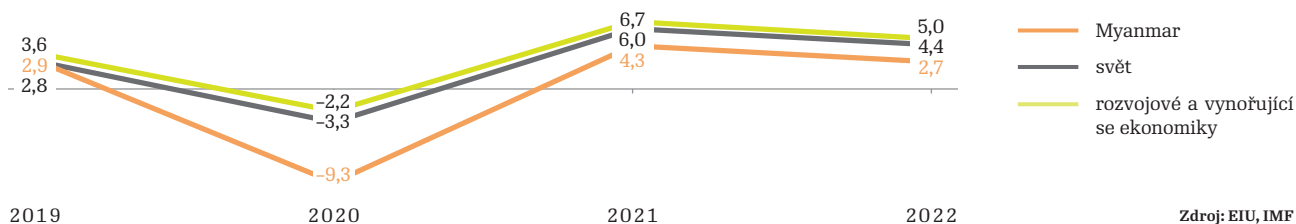
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V období od dubna 2020 do ledna 2021 vláda podpořila pandemií zasaženou ekonomiku opatřeními v celkové hodnotě odpovídající 2,6 % HDP. Celkovou národní strategii boje s hospodářskými následky pandemie vláda shrnula v Plánu na ekonomickou podporu, který obsahoval konkrétní kroky v oblasti daňových úlev, zvýhodněných půjček zvláště zasaženým podnikům a podpory domácností. V roce 2021 měl následovat Plán na obnovu a reformu ekonomiky, který měl podpořit ekonomický růst po odeznění pandemie.

Vojenský režim vzešlý z únorového převratu deklaruje, že uvedené strategie považuje za nadále platné, avšak podrobí je aktualizaci s cílem dosažení rychlejšího otevření ekonomiky a „realističtějších výsledků“ v oblasti hospodářského růstu. Faktem je, že veřejnost na vojenský puč reaguje nebyvale

vytrvalými protesty a podmínkami fakticky setrvalé generální stávky, a to i za cenu značných ztrát v podobě ušlých zisků a mezd. Za těchto podmínek je jen obtížně představitelné, že by neuznaná vojenská vláda dosáhla jakýchkoliv pozitivních hospodářských výsledků, nota bene v podmínkách přibývajících sankcí ze strany mezinárodního společenství. Otevření ekonomiky, která se nyní uzavřela z vlastního rozhodnutí na protest proti uchvácení moci, se režimu nedaří ani s uplatněním tuhých represí.

Za podmínek faktického uzavření ekonomiky, odchodu zahraničních investorů a návratu části obyvatel z měst na venkov, nový režim jako jednu ze svých ekonomických priorit uvádí podporu zemědělství, které bylo již před převratem nejvýznamnějším sektorem hospodářství. Lze očekávat, že těžba nerostů i vzácných dřev, která nebyla významně přerušena, rovněž nabude na významu v popřevratové ekonomice.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V zemi se snaží vládnout neuznaný vojenský režim a většina dostupných odhadů (vč. např. EIU) předpokládá, že tento stav může trvat po většinu roku 2021. Případná účast ve veřejných zakázkách vypsáných orgány tohoto režimu proto s sebou nese riziko sankcí, reputačních škod, ale i problémů s financováním a pojištěním takového exportu. V přehledu perspektivních odvětví proto uvádíme ty sektory, u kterých lze předpokládat odběratele z řad firem a koncových zákazníků.

Za situace, kdy firmy mají po řadu měsíců omezený obrát a lidé účastníci se stávek pobírají snížené či žádné mzdy, lze navíc očekávat výraznou proměnu v kupní síle a spotřebitelském chování. „Spotřebitelská třída“ se nejspíše zúží na segment populace s nejvyššími příjmy, resp. úsporami. Zároveň se sníží poptávka ze strany firem, které budou mít své provozy omezené či přerušené (ze sektorů relevantních pro ČR např. stavebnictví, zdravotnictví). Také tyto faktory byly vzaty v potaz při hledání potenciálních exportních příležitostí.

► Nábytkářský průmysl

S postupujícím odchodem zahraničních průmyslových firem nabývají na prominenci sektory zpracovávající přírodní zdroje, jimiž Myanmar oplývá. K nim vedle těžby nerostů, která je dlouhodobě kontrolovaná armádou a pro exportéra přináší řadu rizik, patří také dřevozpracující průmysl a související výroba, včetně nábytkářství.

Nový režim, ale i zbytky soukromého sektoru, které se stále drží v chodu, budou hledat cesty, jak zvýšit konkurenceschopnost svých výrobků ze dřeva, ratanu, bambusu a dalších dřevin. V této souvislosti poroste zájem o nové dřevozpracující technologie, ale také o služby v oblasti designu a marketingu nábytku, a jiných dřevěných produktů na světových trzích. V omezené míře lze očekávat také zájem o prémiový evropský nábytek.

► Sklářský a keramický průmysl

České sklo je dnes v Myanmaru zastoupeno zejména ručně vyráběnými dekorativními výrobky, křišťálovými lustry a v poslední době také kvalitním stolním sklem. Poptávka po těchto výrobcích je dlouhodobě vysoká, což perspektivně vytváří prostor pro vstup nových aktérů na trh.

Důvodem vysoké poptávky je obecně rostoucí zájem o luxusní zboží v dobách krize a nestability, kdy lidé více než jindy upřednostňují výrobky, které dokážou uchovat hodnotu. Ze zpráv od distributorů lze usuzovat, že po pominutí aktuální nestability a restrikcí vzroste také poptávka po stolním a barovém skle, a to z důvodu částečného znovuootevření hotelů a restaurací, ale také kvůli uspořádání řady dosud odložených společenských akcí (například svateb).

Výše uvedený trend se samozřejmě netýká pouze skla, v současné době je prostor pro vstup na trh také s jinými výrobky obdobné kategorie, např. hodinek, porcelánu či luxusního nábytku.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Zemědělství a navazující potravinářský průmysl tvoří 37,5 % HDP země a zaměstnává přibližně 70 % ekonomicky aktivních obyvatel, což jej činí zdaleka nejvýznamnějším sektorem ekonomiky. Režim vzešlý z únorového vojenského převratu podporu zemědělství uvádí jako jednu ze tří klíčových priorit své hospodářské politiky. Mezi dílčí cíle podpory zemědělství a potravinářství má patřit posílení soběstačnosti země a navýšení produkce výrobků, které jsou dosud převážně dováženy.

Pokud bude nový režim schopen avizovanou podporu poskytnout, může se tento vývoj projevit ve zvýšené poptávce po strojích a zařízeních na zpracování zemědělských výrobků (lisy na oleje, sušičky plodin apod.), stejně jako po zařízeních pro potravinářské závody (konzervárny, masokombináty). Myanmar teprve zavádí moderní formy chovu zvířat, což s sebou nese rostoucí

poptávku po plemenných zvířatech a genetickém materiálu (zejm. kur a skot), po zařízeních pro velkokapacitní chovy a porážku, ale také po veterinárních léčivech, přípravcích a vybavení. Je pravděpodobné, že poptávka po hnojivech a potravinářských přípravcích bude i nadále růst.

Jakákoliv podpora zemědělství a potravinářství ze strany nového režimu či jiné příští vlády napomůže růstu obou sektorů. Vlastní obchodní výměna s výše uvedenými položkami probíhá čistě na rovině B2B. Exportéři se tudíž nemusí zapojovat do tendrů pořádaných neuznanou vládou. Oproti tomu zemědělské stroje (traktory, kombajny apod.) často nakupuje ve velkém ministerstvo zemědělství a následně je distribuuje jednotlivým farmářům. Výhodou zemědělství a potravinářství je také fakt, že tyto sektory nepřerušují svůj provoz ani v době generálních stávek, a tak je poptávka po materiálech a vybavení užívaných v těchto odvětvích méně volatilní.

Velvyslanectví ČR v Rangúnu
e-mail: yangon@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/yangon

Omán

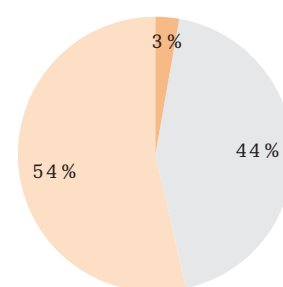
Světová krize a koronavirová pandemie zasáhly Omán už na jaře 2020. Propad cen ropy přinesl okamžité výpadky příjmů státního rozpočtu. Příjmy z prodeje ropy totiž tvoří cca 65 % příjmů ománského rozpočtu. HDP se v roce 2020 propadlo o 6,2%. Vláda byla nucena zavést řadu opatření na zmírnění rozpočtového schodku, snižovala výdaje státu, zaváděla nové daně, zvyšovala poplatky a vydávala dluhopisy. Veřejný dluh Ománu se proto meziročně zvýšil z 60,4% na 81,9% na konci roku 2020. Analytici upozorňují, že ropa v Ománu vyschne už za méně než 15 let. Omán si je plně vědom této výzvy a snaží se proto diverzifikovat státní příjmy a odklonit své hospodářství od závislosti na příjmech z ropy. Jako bohatá ropná země na to Omán zatím ještě prostředky má. Omán si je vědom, že rozvoj hospodářství dosáhne nejrychleji jen díky zahraničním investorům, a proto jim nabízí velmi zajímavé pobídky. To je nová příležitost také pro české firmy, které zvažují svoji expanzi na trhy GCC s určitým stupněm lokalizace výroby na území Ománu.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	-0,8	-6,2	1,3	3,5	1,8
Veřejný dluh (% HDP)	60,4	81,9	89,1	87,3	86,7
Míra inflace (%)	0,1	-0,9	1,5	2,4	1,2
Populace (mil.)	4,6	4,4	4,4	4,6	4,8
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	30 917,8	31 130,0	31 910,0	32 360,0	32 360,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-4,1	-10,9	-10,1	-5,6	-3,2
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	18,2	8,8	11,3	15,9	18,6
Průmyslová produkce (%)	1,2	-4,7	1,0	3,5	2,6
Exportní riziko OECD	4/7	5/7	6/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

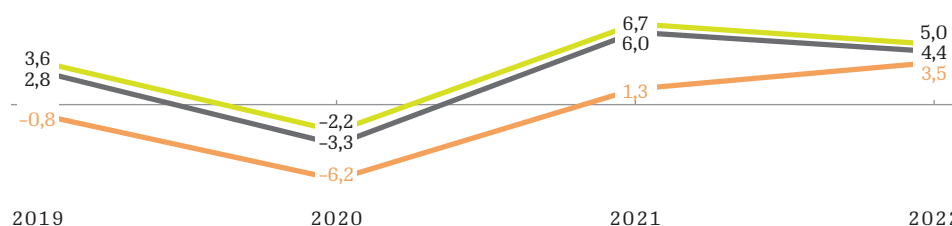
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Omán v krizi nesnižoval investice ani nerušil pobídky investorům, naopak své úsilí zesílil. Přijal tzv. „střednědobý plán fiskální konsolidace“, na jehož základě chce během pěti let finanční deficit postupně odstranit. Stát láká zahraniční investory, aby v Ománu lokalizovali výrobu, využili zajímavou polohu uprostřed mezinárodních námořních tras a odtud své zboží volně rozváželi nejen po zemích GCC, ale do celého světa. Na rozdíl od svých bohatších sousedů z GCC podniká Omán některé dosud v regionu nevídané kroky – umožňuje firmám vlastnit půdu a cizincům i 100% vlastnictví firmy (i když zatím jen v ekonomických zónách). Na rozlehlém území Ománu se nachází řada speciálních ekonomických zón,

tzv. průmyslových měst. Ty se rozkládají na stovkách až tisících hektarech zasítované plochy, na kterých se státní podporou rostou nové výrobní závody, potravinářské a farmaceutické klastry nebo centra pro automotive, plastovou, mikro či nano výrobu. Specifikem Ománu je vysoký podíl státního vlastnictví v ekonomice (údajně nejvyšší mezi zeměmi GCC) a množství velkých monopolních státních podniků. Potenciálním odběratelem, investorem, regulátorem trhu tak bude s největší pravděpodobností vždy některý subjekt vlastněný státem.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

V Ománu se připravuje tzv. „Motcar Project“, tedy projekt rozšíření průmyslové zóny, města a přístavu Sohar (Suhar Industrial City), do něhož bude koncentrována výroba a služby spojené s osobními i nákladními automobily a průmyslovými stroji. Půjde především o jejich dovoz, úpravu či opravu a reexport, výrobu náhradních dílů a doplňků, a poskytování řady dalších navazujících služeb, a to nejen pro Omán a region zemí GCC, ale i pro severní a východní Afriku a jihozápadní Asii. Zadavatelem je státní agentura pro průmyslové investice MAYDAN. Pro zasvěcené a znalce není překvapením, že bezmála 60 % našeho dovozu z Ománu v roce 2020 představovaly díly a příslušenství motorových vozidel.

Všem českým firmám, které se zabývají výrobou či poskytováním služeb v segmentu automotive či stavebních strojů a zvažují možnosti lokalizace či expanze do regionu Arabského poloostrova doporučujeme oslovit generálního ředitele průmyslové zóny Sohar (pan Hamad Humud al Qasabi), tel: +968 255 65 114, qasabi@madayn.om a provést si vlastní kalkulaci pobídek a přínosnosti takovéto expanze na nové trhy.

► Energetický průmysl

V ománské energetice vidíme nové příležitosti:

1. při výstavbě zdrojů založených na obnovitelných zdrojích energie – OZE,

2. při vývoji a prodeji střešních solárních systémů pro domácnosti,
3. při tvorbě ostrovních systémů pro odlehle monitorovací stanoviště a
4. při projektech budování a sjednocování páteřní přenosové soustavy.

Celková výroba elektřiny sultanátu v roce 2020 dosáhla 37,961 GWh, a to díky 10 plynovým elektrárnám. Ambicí vlády je však dosáhnout 30% podílu OZE do roku 2030, a vláda proto připravuje velké investice a poskytuje velmi zajímavé pobídky. Primárně cílí na využití solární energie, protože její cyklická výroba koresponduje se zdejšími výkyvy spotřeby během dne. V současné době je v různém stadiu cca 8 projektů solárních elektráren (největší s výkonem 500 MW), ale připravují se další. Příznivé podmínky denního slunečního svitu a rozsáhlá nevyužitá pouštní plocha jsou pak další faktory, které nahrávají jejímu rozvoji. Elektřinu a vodu v sultanátu vykupuje monopolní státní společnost Oman Power and Water Procurement Company, která ji dále prodává prostřednictvím řady státních a polostátních subjektů. Celková spotřeba elektřiny v roce 2019 dosáhla 33,796 GWh. Na této spotřebě se domácnosti podílí přibližně 45 %. I proto se domníváme, že v souběhu s odstraněním státních dotací z počátku roku 2021, jsou již domácnosti velmi přístupné investicím do střešních solárních systémů. Dále s ohledem na velkou rozlohu sultanátu a jeho neosídlenost mají v Ománu velké využití malá ostrovní energetická řešení pro monitoring

průmyslových sítí. Ztrátovost přenosové sítě činí 14% a i v tomto kontextu závěrem zmíníme, že společnost Oman Electricity Transmission Company (OETC), člen skupiny Nama Group, koncem roku 2020 podepsala řadu dohod v celkové hodnotě 475 mil. USD za provedení první fáze projektu, jehož cílem je propojení severní a jižní elektrické přenosové sítě v sultanátu. V dalších letech mají následovat v obdobných objemech i další fáze tohoto projektu, na nichž se mohou podílet i české firmy, a to nejen v roli subdodavatelů. Připravuje se výstavba 400kV konektorů do KSA a UAE, výstavba navazujících sítí a trafostanic apod.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Omán byl kvůli klimatickým podmínkám zemědělsky znevýhodněnou zemí a dodnes zůstává čistým dovozcem potravin, který k zemědělství využívá jen 1,5% ze své rozlohy. To se však s dostupností odsolené vody mění. Vláda v zájmu odklonu hospodářství od ropy investuje také do rozvoje ománských zemědělských a potravinářských kapacit.

Tyto nové kapacity buduje vláda prostřednictvím státní společnosti Oman Food Investment Holding Company (OFIC). V současné době se již OFIC, který byl založen před pouhými sedmi lety, může pochlubit investičním portfoliem 23 společností a aktivy souvisejícími s výrobou potravin v celkové výši kolem 1,5 miliardy USD. Nová strategie OFIC pro roky 2020–2040 (masivně podporovaná prostředky ze státního ropného fondu OIA) plánuje další silný růst, která má OFIC přivést mezi globální hráče v oblasti výroby a prodeje potravin. Společnost OFIC je otevřená zejména v oblasti výzkumu, vývoje a inteligentních zemědělských systémů při bilaterální spolupráci s různými zeměmi. To může být příležitostí pro české firmy, které mají zájem dodávat zemědělské a potravinářské technologie, veterinární přípravky, zakládat a provozovat společné podniky.

Velvyslanectví ČR v Rijádu

e-mail: commerce_riyadh@mzv.cz

www.mzv.cz/riyadh

Pákistán

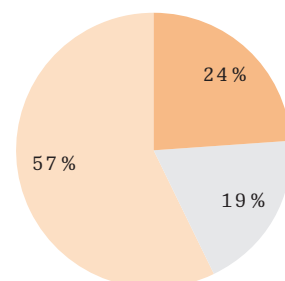
Během pandemie poprvé po pěti letech skončil běžný účet platební bilance přebytkem, který je z velké části připisován rekordnímu přílivu remitencí pracovníků ze zahraničí (na rok 2021 očekávané hodnoty až 26 mld. USD) a prudkému poklesu importu služeb. Vláda se i při nárůstu počtu nakažených snaží co nejméně omezovat ekonomické aktivity. Rizika by ovšem představovalo snížení poptávky po pákistánském zboží, pokud se pandemická situace v hlavních exportních destinacích zhorší. Rok 2021 by měl být pro Pákistán rokem hospodářského růstu díky nejrychlejšímu zotavení z pandemie covidu-19 na indickém subkontinentu.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,0	-2,8	1,7	2,3	2,9
Veřejný dluh (% HDP)	66,8	69,3	71,5	72,4	72,3
Míra inflace (%)	9,4	9,5	7,3	6,5	5,9
Populace (mil.)	216,6	220,9	225,2	229,5	233,8
Nezaměstnanost (%)	9,9	12,4	11,0	9,8	8,7
HDP na obyvatele (USD, PPP)	4 898,0	4 760,0	4 820,0	4 930,0	5 090,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-7,1	0,2	-3,4	-4,1	-5,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-21,7	-21,6	-22,6	-23,8	-25,2
Průmyslová produkce (%)	-2,8	-6,2	5,0	4,3	3,4
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

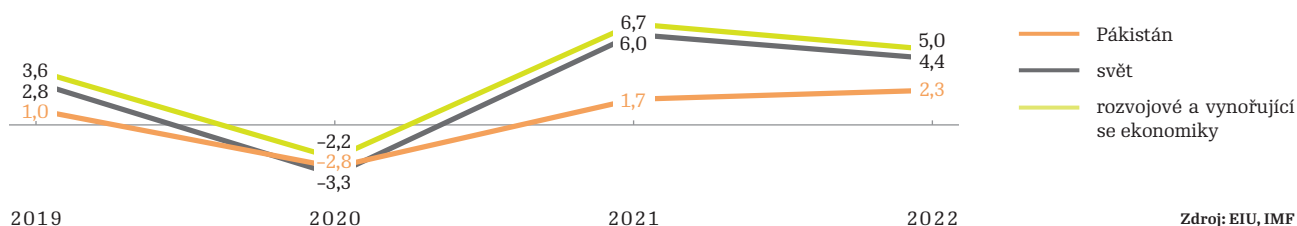
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Pákistánská vláda rozhodla o balíku záchranných opatření v hodnotě 8 mld. USD (asi 2,8 % HDP). MMF poskytl okamžitou pomoc ve výši 1,4 mld. USD v dubnu 2020 a dalších 0,5 mld. USD v rámci dříve sjednaného reformního programu v březnu 2021. Dalších zhruba 2,5 mld. USD Pákistán získal od Světové banky a Asijské rozvojové banky. Do konce roku 2020 přes 60 000 domácností obdrželo finanční a materiální pomoc a až 30 mil. domácností má od června tohoto roku získat dotace na potraviny. Ačkoli zemědělství utrpělo v pandemickém roce značné ztráty, sektoru stavebnictví a financí se podařilo zakončit rok 2020 pozitivně díky vládním pobídkám. Státní banka Pákistánu postupně snížila referenční úrokovou sazbu z 13,25 % na aktuálních 7 % (březen 2021). Mezi potenciální odvětví, která mohou přilákat přímé zahraniční investice, patří energetika, telekomunikace (potenciální aukce licence 5G v Pákistánu), průzkum ložisek ropy a zemního plynu a automobilový průmysl.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Přes citelné zlepšení v zásobování elektřinou v posledních letech zůstává rozšíření její výroby jednou z priorit hospodářské politiky; cílem je uspokojit rostoucí poptávku a odstranit chronické výpadky.

Přes 60 % energetických potřeb Pákistánu pokrývá ropa a plyn, z toho jen 18 % z domácích zdrojů, výdaje za dovoz energetických surovin stále více zatěžují státní rozpočet. Dovoz ropy za poslední rok představuje asi pětinu hodnoty celkového importu. Instalovaná kapacita elektráren výrazně vzrostla, ze zhruba 23 GW v roce 2014 na téměř 40 GW v roce 2020. Pákistánu nicméně nadále chybí několik GW kapacity zejména mimo letní období, kdy je výroba z vodních elektráren nižší a spotřeba vysoká. Ministerstvo energetiky avizuje, že pokud země poroste o 5,5 % HDP ročně, v roce 2029 bude zapotřebí generovaná kapacita 70,9 GW, aby byla pokryta vrcholná poptávka. Nicméně se očekává, že spotřeba energie poroste ročně v průměru o 2,2 % do roku 2029.

Pákistán má vedle tepelných elektráren významnou hydroenergetiku (dle odhadů potenciál až 40 GW), jistý podíl výroby z jádra a rostoucí výrobu z obnovitelných zdrojů. Vláda vyhlásila ambiciózní plány na zvýšení podílu elektřiny z obnovitelných zdrojů: v roce 2030 má být 30 % elektřiny z větrných, solárních a malých vodních elektráren a biomasy. Kapacita pro solární a větrnou energii se podstatně zvýší a do roku 2029 má dosáhnout téměř 10 GW. Cílem je také zvýšit podíl velkých vodních elektráren (nad 50 MW) na 30 %. V rámci projektu Čínsko-pákistánského ekonomického koridoru (CPEC) je instalováno několik hydroenergetických projektů o celkové kapacitě kolem 13 GW; do konce roku 2029 se má zvýšit až k 17 GW. Cílem vlády je dosáhnout 45 GW k zajištění nepřerušované dodávky za přijatelnou cenu a zajištění přístupu k elektřině pro 90 % obyvatel oproti současným 67 %. Poptávka bude poháněna

převážně elektrifikací oblastí, které v současnosti nejsou pokryté elektrickou sítí.

Pákistánská energetika řeší problém „cirkulárního dluhu“: distributoři nejsou schopni vybírat poplatky a omezit ztráty při distribuci elektřiny na požadovanou úroveň, a proto neplatí výrobcům elektřiny, a když ztráty dosáhnou neúnosné výše, uhradí je státní rozpočet. Tato dynamika nemotivuje distributory ke zlepšení výkonnosti a odráží výrobce elektřiny od investic do nových kapacit. MMF a Asijská rozvojová banka mají finančně vypomoci pro řešení tohoto problému.

Pro české výrobce existuje možnost uplatnit se při projekci a dodávkách malých vodních elektráren, elektráren využívajících biomasu, případně se podílet i na projektech alternativních a obnovitelných zdrojů. Může se počítat s dodávkami kotlů na biomasu či výkonových a distribučních transformátorů. Vedle těchto menších, ale široce replikovatelných dodávek připadají v úvahu dodávky pro projektované nebo budované velké hydroelektrárny (Diamer Bhasha, Dasu) a koneckonců i tepelné elektrárny, jež počítají s využitím domácích zdrojů uhlí. Reforma energetického sektoru, která by měla přinést lepší výběr poplatků, bude vyžadovat instalaci a údržbu velkého počtu měřicích zařízení.

► ICT

Sektor informačních technologií byl pákistánskou vládou identifikován jako jeden z prioritních sektorů pro nadcházející období. ICT přispívá kolem 1 % HDP Pákistánu a dosahuje hodnoty 3,5 mld. USD. Za poslední tři roky se export počítačového softwaru zvýšil o 70 % a vláda počítá se zvýšením vývozu v ICT sektoru ze současných přibližně 1 mld. USD na 10 mld. USD do roku 2023. V období červenec–prosinec 2020–2021 se export zvýšil o 40 % oproti uplynulému srovnatelnému období 2019–2020. V souladu s digitální vizí země

má ICT sektor v roce 2025 dosáhnout hodnoty 20 mld. USD.

Místní vývojáři aplikací a IT společnosti jsou hlavním důvodem k úspěchu tohoto sektoru v Pákistánu, který zaměstnává přes 300 tisíc profesionálů v různých průmyslových odvětvích. V Pákistánu roste zájem o vstup do online prostoru, zejména po zavedení 4G a 5G technologií. Většina vývojových aktivit zahrnuje spotřebitelské aplikace založené na platformách Android nebo Apple, vývoj webových stránek, elektronické peněženky/platby, e-commerce a online hry. Většina zahraničních firem funguje buď prostřednictvím svého místního distributora, nebo prostřednictvím vlastní kanceláře s plně vybavenými technickými a podpůrnými týmy.

V rozvinutých zemích hrají vlády klíčovou roli v rozvoji ICT. Pákistánská vláda zavedla několik pobídek, aby přilákala zahraniční investory. Patří mezi ně: 100% vlastnictví kapitálu; 100% repatriace zisků; daňové úlevy pro fondy rizikového kapitálu do června 2024; zrychlené odpisy (30%) na počítačové vybavení a dostupnost spolehlivého a vysokorychlostního připojení k internetu. Státní banka Pákistánu (SBP) povolila místním bankám otevírat internetové obchodní účty.

Podle oficiálních statistik přibližně 85 % místní telekomunikační infrastruktury je vedeno přes optické vlákno, které umožňuje přístup k internetu více než 2 000 městům. Vláda a soukromý sektor navíc zahájily strategii týkající se rozvoje nových vzdělávacích institucí v oblasti IT a zavedení nových krátkých vzdělávacích programů. Dle ministerstva IT a telekomunikace se mají v zemi vybudovat speciální technologické zóny na podporu růstu ICT.

Mezi nejperspektivnější obory v ICT pro české firmy lze zařadit: e-commerce, IT parky, inkubátory, vývoj softwaru a videoher, datová, tréninková a konzultační centra nebo vývojovou spolupráci ve specializovaných univerzitních oborech a v dalších odvětvích, např. ve strojírenství, těžbě, zemědělství, oblasti umělé inteligence a nanotechnologií.

► Stavební průmysl

Stavebnictví se podílí 2,5 % na tvorbě HDP, zaměstnává 8 % pracovních sil. Stavební činnost vzrostla

o 8,1 % během finančního roku 2019–2020. Společnost Fitch Solutions předpokládá, že do roku 2028 se stavební průmysl v Pákistánu vyšplhá k hodnotě až kolem 17 miliard USD. Aktuálně se hodnota pohybuje kolem jedné třetiny.

Vláda v dubnu 2020 oznámila balíček opatření k oživení stavebnictví, který uvolňuje regulace, a navíc poskytuje daňové a další výhody. Od podpory stavebnictví si stát slibuje zmírnění dopadů, jež měla koronavirová krize na zaměstnanost, protože se rychleji vrátí do práce pracovníci různých kvalifikací včetně nekvalifikovaných sil bez formálního zaměstnání, ale i rozhybání předchozí hospodářské stagnace povzbuzením domácích i zahraničních investic. Koncem roku 2020 vyhlásila vláda další pobídky pro stavební sektor, které činí nižší úrokové sazby z úvěrů (koncem března 2021: úroková sazba by se snížila z 5 % na 3 % a úvěrový limit se zvýšil o 100 % na 10 milionů PKR), uvolnění pro investory ohledně zdroje příjmů a zjednodušení administrativy a schvalování projektů. Již byly zahájeny projekty v hodnotě miliard PKR, které mají vytvořit až 250 000 nových pracovních příležitostí.

V zemi chybí 11–12 milionů bytových jednotek, z toho asi třetina ve městech. Bytová výstavba je jedním z klíčových bodů programu současné vlády: kritizuje své předchůdce za opomíjení sektoru bydlení a pokládá za nutné, aby každoročně přibyl alespoň milion nových bytů, aby se pokryla současná poptávka a alespoň zčásti i každoroční 2,1% přírůstek obyvatel. Balíček podpory stavebnictví obsahuje zvláštní úlevy a subvence pro projekt sociálního bydlení, který vláda vyhlásila krátce po svém nástupu v roce 2018. Je určen především lidem s nízkými a nižšími středními příjmy a obyvatelům nelegálních prostor, squatů a slumů, což je zhruba pětina městského obyvatelstva. Vedle masivní výstavby levných bytů ve městech i na venkově má podpora stavebnictví pomoci i oživení výstavby obchodních center a kancelářských budov. V projektech levného bydlení, zejména na venkově, se uplatní jednoduché typizované domy. Pro veškerou výstavbu jsou potřebná úsporná energetická řešení s využitím solární energie.

Oživení stavebních aktivit přinese poptávku po stavebních materiálech všeho druhu (cement, ocelové tyče a plechy, pruty, cihly, bloky, dlaždice, skleněné tabule, potrubní armatury, barvy a laky atd.), z nichž jsou pouze část a základní sortiment pokryty domácí výrobou. Trvalá je poptávka po dřevu a cementu. Cement vykázal v březnu historicky nejvyšší růst o 44,4 % na 5 773 mil. tun proti stejnému období loňského roku kvůli masivnímu nárůstu domácí spotřeby a vývozu.

Cementárny na severu prodaly na místní trh 3 809 mil. tun oproti 2 749 mil. tun v březnu 2020, což je nárůst o 38,5 %. Na jihu země se prodej zvýšil o 62 %.

Velvyslanectví ČR v Islámábádu
e-mail: commerce_islamabad@mzv.cz
www.mzv.cz/islamabad

Saúdská Arábie

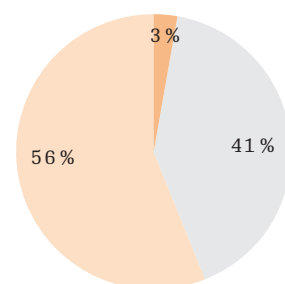
Pandemie covidu-19 se na ekonomice Saúdské Arábie vážně podepsala. V roce 2020 došlo k poklesu HDP o 4,1%. Export poklesl meziročně o 10,8%, dovozy dokonce o 25,2%. Pro rok 2021 se však předpokládá návrat k ekonomickému růstu. Ceny ropy, které se aktuálně pohybují kolem 60 USD za barel, umožní nahradit loňské výpadky příjmové stránky rozpočtu. Soukromý sektor fungoval zhruba od poloviny roku 2020 pouze s mírnými omezeními a počty nově nakažených se drží v řádu stovek denně. Nemožnost cestovat za hranice posílila retenci finančních prostředků a snížila odliv financí ze země. Posílily také výdaje domácností. Jako v řadě jiných zemí světa se otevřely nové příležitosti v podobě poskytování služeb prostřednictvím aplikací. Skokově se také posunul segment e-governmentu. Velmi zrychlilo tempo zavádění kvót na zaměstnávání místních občanů, na druhé straně byly představeny široké programy pobídek pro zřízení regionálního sídla operací pro zahraniční firmy. Saúdská vláda i v době pandemie pokračovala v plnění vládní strategie Vize 2030, která má za cíl všestrannou diverzifikaci ekonomiky a omezení závislosti země na ropě. Nezastavily se ani vládní gigaprojekty („město budoucnosti“ NEOM, turistické projekty Amaala a Red Sea Resort, zábavní město Qiddiah), byť některé jejich části byly z důvodu úspor revidovány nebo odloženy na další období.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	0,3	-4,1	2,9	2,4	2,8
Veřejný dluh (% HDP)	29,7	40,3	42,2	41,6	37,9
Míra inflace (%)	-2,1	3,4	2,5	2,3	2,1
Populace (mil.)	34,2	35,0	35,9	36,7	37,6
Nezaměstnanost (%)	12,0	14,7	13,9	13,1	12,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	49 021,0	46 790,0	47 790,0	48 690,0	50 000,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	38,2	-26,4	-8,6	15,1	33,9
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	121,3	48,0	72,1	100,3	128,4
Průmyslová produkce (%)	-2,6	-4,3	2,5	1,7	2,1
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

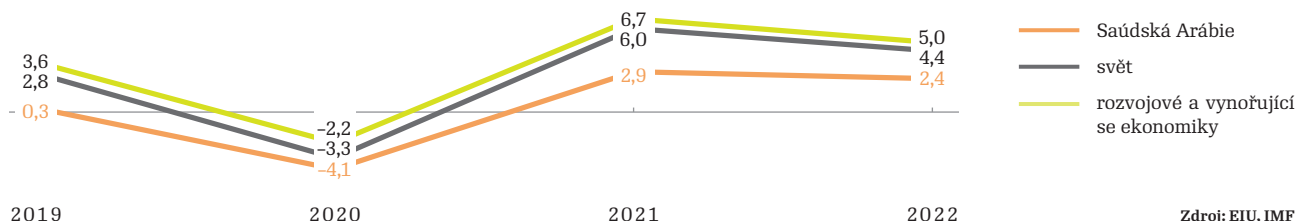
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Saúdská Arábie pokračuje v nastoupeném směru budování národních výrobních kapacit v souladu s vládními strategiemi, proto bude přetrvávat poptávka po spolupráci na technologickém transferu a přenosu výroby ve všech odvětvích. Zvýšený tlak na nahrazování zahraničních pracovníků místními občany také vytváří příležitosti v oblastech odborného výcviku a vzdělávání.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Saúdská Arábie je země, která je obvykle spojována s těžbou ropy. Země však také oplývá nemalými zásobami dalších nerostných surovin, jejichž těžba se má stát třetím pilířem ekonomiky. V roce 2020 vláda představila pro sektor těžebního průmyslu novou strategii, která zakotvuje pravidla pro udělování těžebních licencí zahraničním investorům, zejména pak odbourává značnou část administrativní zátěže. Taktéž byl přijat nový zákon o těžbě. V souvislosti s přílivem zahraničních investic pak lze očekávat zvýšenou poptávku po důlních technologiích a technologickém transferu, a to nejen v oblasti těžby samotné, ale také přidružené logistiky. Celková hodnota minerálního bohatství Saúdské Arábie se odhaduje na 4,8 bil. SAR (31,57 bilionů CZK), mezi jinými země disponuje jedněmi z největších ložisek fosfátů a tantalu na světě, dále má významné zásoby bauxitu, kaolinu, stříbra, zinku, mědi, uranu a magnezitu. Regionální prvenství drží Saúdská Arábie také v těžbě zlata.

► Kovo zpracovatelský průmysl

Ruku v ruce s podporou těžby jde nutně také podpora rozvoje domácího průmyslu za účelem dodání co největší přidané hodnoty v rámci dodavatelského řetězce. V roce 2020 bylo otevřeno na 515 nových továren a bylo uděleno bezmála 900 licencí pro průmyslovou produkci. Navzdory tomu je Saúdská Arábie třetím největším čistým dovozcem mědi, čtvrtým největším dovozcem hliníkových produktů a pátým největším dovozcem keramických výrobků na světě. Také železo a ocel představují významné dovozní položky. Nelze

opomenout, že valnou většinu vytěženého bauxitu vyváží Saúdská Arábie ke zpracování na Bahrajn.

Dle vládní investiční agentury SAGIA je na trhu prostor pro moderní technologie lití, kování, tepelné ošetření, a to včetně doplňkových zařízení (turbíny, pumpy), dále pro zařízení pro čištění kovů, výrobní prostředky pro produkci přesných odlévacích forem (synergie s národní keramickou výrobou), ale také zařízení pro zkušební a inspekční služby. Vláda se taktéž velmi zajímá o technologie Průmyslu 4.0, tedy řešení se základem v robotizaci a automatizaci.

► Obranný průmysl

Saúdská Arábie v rozpočtu na rok 2021 vyčlenila na obranu 46,7 mld. USD (cca 6,6 % HDP). Země je také druhým největším dovozcem vojenské techniky na světě. V roce 2020 český vývoz zbrojní techniky činil 5,5 mil. USD. Jedná se především o komponenty, jako jsou střeliva, součástky ke konečné montáži vozidel a další. Vláda Saudské Arábie usiluje o přenos technologií na výrobu zbraní, munice a vojenských dopravních prostředků do Saudské Arábie. Cílem je, aby do roku 2030 ozbrojené složky pokrývaly své potřeby z 50 % z místních zdrojů. Zároveň je plán, aby se vládní vojenský podnik SAMI dostal mezi 25 největších zbrojních podniků na světě. Vzhledem k situaci v regionu je nadále možné předpokládat setrvalý růst poptávky po tomto materiálu.

Vedle klasického speciálu je také poptávka po řešeních z oblasti ICT, zejména kybernetické bezpečnosti a přidružených služeb, kde mají české firmy dobrou pověst. V souvislosti s rozvojem nekonvenčních asymetrických hrozeb

Saúdská Arábie urychleně poptává systémy detekce a neutralizace dronů všech typů, stejně tak dronovou techniku sama nakupuje. Velký zájem je také o „chytrou“ municí. Pro rok 2021 se vláda zaměří na posílení kapacit v oblasti vojenského výzkumu.

► Zábava a volný čas

Rok 2020 poptávku vychýlil směrem k domácí zábavě, tedy například k videohram a herním zařízením, deskovým hrám, zařízením pro domácí cvičení atd. Před vypuknutím pandemie covidu-19 prožívala Saúdská Arábie nebývalý nárůst počtu kulturních a zábavních akcí. I navzdory restrikcím se podařilo uspořádat závody Dakar či Formule E, byť se značně omezeným publikem. Počítá se také se závody F1. V současné době jsou pořádány kulturní akce spíše pod širým nebem, například nedávno proběhnuvší festival světelných uměleckých instalací Noor Riyadh. V blízké době by však měla být restartována příprava festivalů, takže se obnoví poptávka po pořádání kulturních akcí, tematických vzdělávacích výstav (vesmír, dinosauři, apod.), ale také zábavních atrakcí, heren s instalovanou skupinovou virtuální realitou, pro kterou české firmy dokážou dodat kvalitní obsah.

Vláda také investuje do rozvoje elektronických sportů, čili zde bude odbyt pro služby navazující na péči o členy profesionálních týmů či management velkých herních akcí.

Pokračuje také vládní gigaprojekt zábavního parku Qiddiyah, který mimo klasické atrakce obsahuje také řadu sportovišť, včetně arény pro elektronické sporty, trať F1 či zábavní park Six Flags.

V oblasti turistického ruchu pokračuje projekt výstavby luxusních resortů Red Sea Resort a Amaala. Ty představují příležitost pro dodávky zejména v oblasti hotelnictví či služby v oblasti zábavy pro ubytované (dodávky obsahu, management akcí). Výhodu mají firmy, které jsou již zapojeny do dodávek mezinárodním hotelovým řetězcům.

Vláda také pokračuje v budování domácího zábavního průmyslu, zejména filmového či hudebního. Zde je příležitost ke spolupráci ve školení

a předání know-how například v oblasti animace či zvláštních efektů, hudební produkce, event managementu a dalších.

► Zdravotnictví a farmaceutický průmysl

Jakkoli prakticky všechny země světa zvýšily kvůli pandemii covidu-19 své výdaje na zdravotnictví, v Saúdské Arábii se jedná o dlouhodobý trend. Saúdská populace by se měla rozrůst z dnešních cca 35 milionů až na 45 milionů v roce 2050. Do roku 2050 by se také měla zvýšit střední délka dožití ze 76,4 na 81,8 let. Zátěž sociálního a zdravotního systému v souladu s demografickým trendem stárnutí populace bude narůstat. Převažující způsob života zapříčinil vysoké rozšíření civilizačních chorob, zejména cukrovky či obezity. Náklady na zdravotnictví by měly vzrůst z dnešních 45,9 mld. USD až k 160 mld. USD v roce 2050. Z tohoto důvodu by Saúdská Arábie měla do roku 2030 investovat přes 66 mld. USD do zdravotnictví. Plán je také zvýšit účast soukromého sektoru na zdravotním systému ze 40 na 65%.

Vedle budování a rozšiřování zdravotnických zařízení se vláda velmi zaměřuje na rozvoj domácího farmaceutického průmyslu, ale také kupříkladu na domácí výrobu implantátů. Do roku 2023 má Saúdská Arábie ambici stát se regionálním farmaceutickým hubem. V tomto ohledu bude pro firmy zajímavou možností zavést výrobu, ať již farmaceutickou, nebo zdravotnických prostředků, přímo v zemi, lze očekávat významné vládní pobídky.

Velvyslanectví také zaznamenalo poptávku po specializovaných rehabilitačních službách, např. pro válečné veterány. Je zde však také řada pokusů přenést českou expertizu v oblasti fyzioterapie přímo do země a ušetřit tak náklady na cestu do ČR, zejména pro klienty, kteří vyžadují dlouhodobou a pravidelnou péči. V tomto ohledu by bylo zajímavou příležitostí vzdělávání fyzioterapeutů.

Velvyslanectví ČR v Rijádu

e-mail: commerce_riyadh@mzv.cz

www.mzv.cz/riyadh

Spojené arabské emiráty

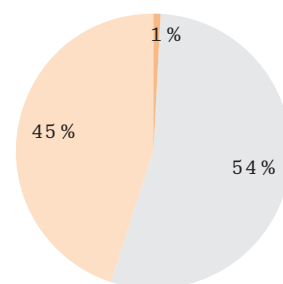
V souvislosti s pandemií covidu-19 zaznamenala ekonomika Spojených arabských emirátů v roce 2020 pokles o 5,5 % HDP. Dle další vládní predikce je v příštím roce očekáván návrat k opětovnému růstu přibližně 3,6 %. I když je ekonomika země relativně dobře diverzifikovaná, stále je do jisté míry závislá na obchodu s ropou. Tahounem dalšího hospodářského růstu má být v nadcházejících letech výhradně neropný sektor, zejména projekty spojené se světovou výstavou EXPO 2020, která byla s ohledem na pandemii odložena na období od 1. října 2021 do 31. března 2022. Organizace světové výstavy poskytne hospodářství nový růstový impuls v souvislosti s očekáváním velkého počtu nových investorů a návštěvníků, což značně podpoří nárůst spotřeby a přinese zvýšenou poptávku například po službách. Strategické plány národního hospodářství Spojených arabských emirátů jsou založeny především na digitální ekonomice a mají přispět k vytváření příležitostí pro přímé zahraniční investice a k celkovému ekonomickému rozvoji. Jedním z hlavních dlouhodobých vládních cílů je zvýšit hospodářskou bezpečnost postupnou digitalizací ekonomiky a zaváděním blockchainových technologií, zejména ve finančních transakcích a službách.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,7	-5,5	3,6	3,5	3,9
Veřejný dluh (% HDP)	60,5	77,5	73,9	69,6	66,3
Míra inflace (%)	-1,9	-2,1	1,1	2,9	2,3
Populace (mil.)	9,8	9,5	9,7	9,8	9,9
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	70 093,2	69 380,0	71 830,0	74 840,0	78 590,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	29,6	-2,5	17,2	25,8	27,5
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	74,8	55,7	73,9	81,5	83,3
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	2/7	2/7	2/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

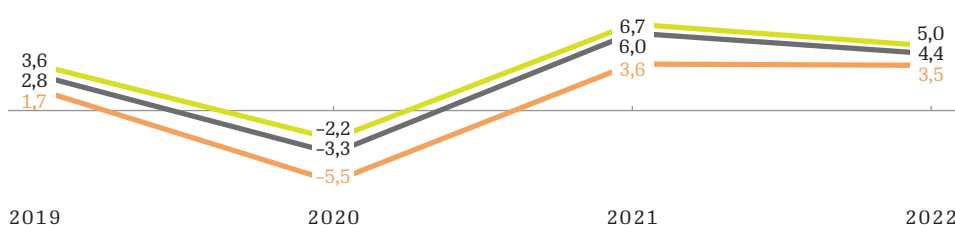
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Spojené arabské emiráty
svět
rozvojové a vynořující se ekonomiky

Zdroj: EIU, IMF

Od vypuknutí nákazy covidu-19 uvolnila federální vláda země stimulační balíček pro stabilizaci hospodářství v celkové výši 388 mld. AED (105,6 mld. USD), což odpovídá 2 % HDP. Převážná většina opatření se týká zajištění dostatečné likvidity pro malé a střední společnosti a snížení, případně úplného zrušení, povinných poplatků v souvislosti s podnikáním (obnovení licence k podnikání,

udělení pracovního povolení atp.). Země má značné finanční rezervy a stabilní bankovní sektor. Jako nedílnou součást své střednědobé strategie boje proti současnému celosvětovému poklesu cen ropy v důsledku pandemie covidu-19 vydaly Spojené arabské emiráty mezinárodní tranši dluhopisů ve výši 7 mld. USD, která by měla zajistit dostatek finančních prostředků v rozpočtu v době očekávaného snížení příjmů z prodeje ropy. SAE mají jednu z nejvíce diverzifikovaných ekonomik v celém regionu GCC a z tohoto pohledu nejsou očekávána žádná větší rizika. Federální státní rozpočet na rok 2021 počítá s výdaji ve výši 58 mld. AED.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Elektrotechnika

Spojené arabské emiráty jsou jednou z několika zemí s vlastním vesmírným programem. V aktivní fázi je projekt mise na Mars, kdy byla v červenci 2020 vypuštěna meziplanetární sonda s názvem „Naděje“ a v únoru 2021 úspěšně vstoupila na oběžnou dráhu. Jejím hlavním cílem je zkoumání atmosféry rudé planety. Investice do vesmírných technologií (telekomunikační satelity) v současnosti dosáhly celkem 4 mld. USD. Vesmírná agentura Spojených arabských emirátů představila koncem roku 2019 novou národní strategii a investiční plán (National Space Strategy 2030 a National Space Investment Plan), které mají zajistit další podporu rozvoje odborných znalostí, vesmírné turistiky a průzkumných misí v oblasti vesmíru. Vzhledem k absenci místního elektrotechnického průmyslu se téměř veškerá elektrotechnika dováží.

► ICT

Hospodářská politika země se v souvislosti s pandemií covidu-19 výrazně zaměřuje na posilování digitalizace a další rozvoj infrastruktury a komunikace se státní správou. V tomto směru bude využívána nová technologie 5G, kterou Spojené arabské emiráty začínají používat ve všech ekonomických oblastech. Trh informačních technologií

roste průměrným tempem přibližně 4,5 % ročně. Zvýšená poptávka po IT službách je způsobena dynamickou vládní strategií e-governmentu, budováním tzv. smart cities a s tím spojenými požadavky na bezpečnost datových sítí a chytrých aplikací. Kybernetická bezpečnost se má do budoucna stát hlavním růstovým faktorem zájmu zejména o ICT služby.

► Obranný průmysl

Spojené arabské emiráty se výrazně zapojily do boje proti terorismu, a to jak uvnitř, tak i navenek. To se spolu s napjatými vztahy s Íránem promítá do růstu výdajů na obranu a bezpečnost, které mají v příštích 5 letech růst tempem 7 % ročně. Federální vláda hodlá rovněž navyšovat výdaje na vnitřní bezpečnost. Prioritními oblastmi jsou ochrana strategické infrastruktury a personální a kybernetická bezpečnost. Možnosti pro české společnosti jsou v dodávkách zabezpečovací techniky, radarové techniky, komunikační techniky, lehkých zbraní a munice a IT služeb.

Velvyslanectví ČR v Abú Dhabí

e-mail: commerce_abudhabi@mzv.cz

www.mzv.cz/abudhabi

Thajsko

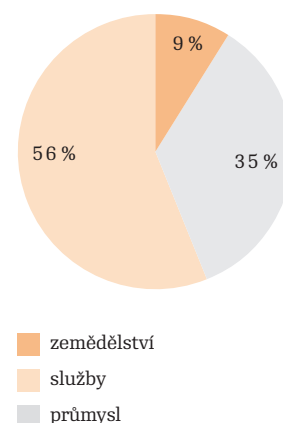
Thajsko jako otevřená proexportní ekonomika s významným odvětvím turistického ruchu je pandemií značně postiženo. Podle předběžných odhadů mohou škody dosáhnout rekordních 1,3 bil. THB (cca 1 bil. CZK), což představuje 7,7 % thajského HDP. Jednalo by se o podobný propad jako po finanční krizi v roce 1997. Opatření spojená s bojem proti pandemii dopadnou kromě cestovního ruchu rovněž na průmysl, včetně exportně orientovaného automobilového a elektrotechnického průmyslu. Veletrhy, výstavy a další veřejné akce jsou zatím odkládány do druhé poloviny roku, většinou od září dále, nebo plánují přesun do virtuální podoby. Mezinárodní finanční instituce i samotné thajské úřady odhadují letošní pokles domácí ekonomiky přibližně o 5–6 %.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,4	-6,1	3,6	4,4	3,1
Veřejný dluh (% HDP)	41,2	50,6	55,0	54,8	55,2
Míra inflace (%)	0,7	-0,8	0,9	1,7	1,2
Populace (mil.)	69,6	69,8	70,0	70,1	70,2
Nezaměstnanost (%)	1,0	3,1	2,3	1,3	1,3
HDP na obyvatele (USD, PPP)	19 285,9	18 430,0	19 330,0	20 530,0	21 610,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	38,2	19,8	27,4	46,3	41,7
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	26,7	36,7	38,2	42,9	40,1
Průmyslová produkce (%)	-3,6	-8,8	4,4	4,2	2,6
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	—	—

Predikce EIU

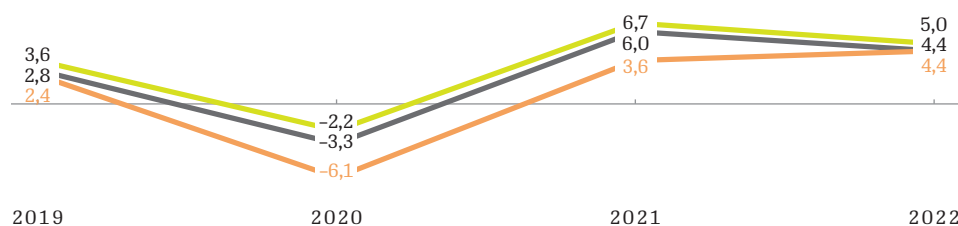
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Thajská vláda se rozhodla podpořit domácí ekonomiku několika etapami stimulačních balíčků v celkové výši zhruba 10 % HDP. Pro vládní podporu postiženým firmám má Thajsko slušnou výchozí pozici – míra nezaměstnanosti je stále nízká, veřejné finance jsou v relativně dobrém stavu, podíl veřejného dluhu na HDP činí pouze cca 50 % a mezinárodní ratingové agentury dlouhodobě potvrzují zemi pozitivní/stabilní úvěrový výhled, což funguje jako dobrý polštář proti ekonomickým a finančním výkyvům. Stejně tak Thajsko může využít zkušenosti z řešení finanční krize v roce 1997 nebo dopadů epidemie SARS. Nicméně vysoká míra zadlužení domácností (80 % thajského HDP) spojená s potenciálním růstem nezaměstnanosti (dočasným výpadkem příjmů je ohroženo až 10 mil. osob) při praktické neexistenci institucionální záchranné sociální sítě a rovněž zadlužení zejména malých a středních firem představují

riziko zvýšené ekonomické zátěže na nižší a střední třídu, zaměstnanou v široce rozšířené neformální ekonomice. Postiženým podnikům vláda přispívá na mzdy, umožnila několikaměsíční odklad splátek daní a formou dotací na vnitrostátní jízdenky/letenky a úlev z ceny hotelového ubytování se snaží podpořit domácí cestovní ruch.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Thajsko má rozvinutý systém silniční a letecké (vnitrostátní i mezinárodní) dopravy, úroveň kolejové osobní i nákladní dopravy je však nedostatečná, stejně jako přepravní kapacita systémů městské hromadné dopravy (zejména v hl. městě Bangkoku). Expanze MHD v Bangkoku (metro, nadzemní rychlodráha, potenciálně tramvaje) i v dalších oblastech (například ostrov Phuket) a též železniční rychlodráha propojující velká mezinárodní letiště, přístavy a ekonomické zóny východně od Bangkoku (tzv. Eastern Economic Corridor, EEC) patří mezi vládní rozvojové priority. V zemi je díky předchozím zahraničním investicím do výroby dostatečná úroveň technických znalostí a dovedností pracovníků. Rozvoj dopravy a zvýšení její kapacity budou vládní prioritou i nadále.

► ICT

Další položkou na seznamu vládních rozvojových priorit je oblast ICT a digitalizace výroby. Značná část výrobních podniků, zejména zahraničních investorů v automobilovém a elektrotechnickém průmyslu, hodlá výrazným způsobem navýšit podíl automatizovaných a robotizovaných systémů. Tento vývoj podpoří i místní produkce vyspělé ICT techniky. V zemi současně existuje rozsáhlý ekosystém technologických společností a start-upů, napojených na špičkový systém vědy a výzkumu, vysokých škol, akademické sféry i soukromých firem. Thajské subjekty v této oblasti spolupracují na globální úrovni s nejlepšími světovými pracovišti. Největší potenciál pro české firmy lze najít v zaměření na

e-commerce, internet věcí, umělou inteligenci, ale i v sektoru obrany a bezpečnosti (cyber security, personal tracking, thermal scanning apod.).

► Obranný průmysl

Obrana a bezpečnost tradičně jsou a zůstávají jednou z prioritních oblastí. Ozbrojené a bezpečnostní složky jsou jedním z pilířů monarchie a významnou společenskou silou. Výdaje na obranu tvoří významnou část státního rozpočtu, i zde však dochází k úpravě alokací. Stále větší roli budou hrát faktory spojené s obranně-průmyslovou spoluprací, podporou thajského průmyslu, společným vývojem nebo společnou expanzí na třetí trhy. Českým firmám se nabízejí bilaterální mechanismy a platformy vzniklé v posledních letech, které mají potenciál být odrazovým můstkem pro dlouhodobou spolupráci v Thajsku a širším regionu. Projednávání možnosti spolupráce mají vazby i na ochranu veřejného zdraví, letecký a automobilový průmysl.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Thajsko se může pochlubit špičkovým zdravotnictvím, které je postaveno nejen na technologicky pokročilé úrovni vybavení, ale i na personálních kapacitách (vzdělání a praxe lékařů i sester). Vláda zároveň zařadila zdravotnickou péči (včetně kosmetické nebo využití konopí pro lékařské účely) a produkci zdravotnického vybavení a léčiv mezi prioritní oblasti rozvoje. V plánu je vytvořit z Thajska regionální centrum/hub pro celou řadu

lékařských zákroků (kloubní náhrady, gynekologie, zubní lékařství, kosmetika ad.). Českému exportu a investicím nahrává i aktuální snaha země o všeobecné posílení kapacit zdravotnického systému s ohledem na covid-19. Přínosem pro spolupráci může být i vyspělá úroveň lékařské vědy a výzkumu, stejně jako vysokého školství. Kladem Thajska je i bonita místních partnerů a jejich přesah do regionu, kde vlastní řadu předních zařízení.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Thajsko má ideální klimatické a přírodní podmínky pro pěstování řady exportně orientovaných plodin (rýže, káva, tropické ovoce, kaučukovník), stejně jako kapacity v oblasti živočišné produkce (dřebež, ryby, krevety a další plody moře). V aktuální situaci zvýšené domácí i světové poptávky a v návaznosti na nárůst nezaměstnanosti je

prioritou vlády podpořit farmáře i zpracování zemědělských surovin s vyšší přidanou hodnotou. Zájem o sektor je podpořen i určitou dávkou thajského patriotismu, hrdostí na svoji domácí kuchyni a všeobecnou oblíbeností jídla jako významného prvku sociální interakce. V zemi dominují domácí potravinářské konglomeráty, ale existuje zde i řada výrobních závodů nadnárodních společností, které se podílejí na vědě, výzkumu a inovacích, zejména v oblasti biotechnologií a „novel foods“. Thajsko v této prioritní oblasti spolupracuje s řadou výzkumných pracovišť a vysokých škol na globální úrovni.

Velvyslanectví ČR v Bangkoku

e-mail: commerce_bangkok@mzv.cz

www.mzv.cz/bangkok

Turecko

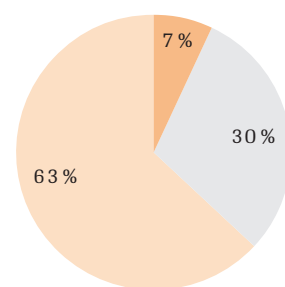
Turecko je vedle Číny jedinou zemí G20, která vykázala za rok 2020 růst HDP. Vděčí za to zejména povzbuzení domácí poptávky uvolněnou měnovou politikou, která umožnila boom spotřebitelských úvěrů poskytovaných státem vlastněnými komerčními bankami. Důsledkem však je i rostoucí inflace či prohloubení záporného salda obchodní bilance, kdy export výrazně meziročně klesl, na rozdíl od importu. Turecký ekonomický růst také zdaleka nebyl rovnoměrný a inkluzivní, o čemž svědčí pokračující pokles HDP na obyvatele (trvale od roku 2013) a otevírá otázku stále větší ekonomické rozdělenosti společnosti a rostoucí chudoby významné části obyvatelstva. Velkým plusem Turecka zůstává mladá populace, která se ovšem musí potýkat s vysokou až 25% nezaměstnaností. Hlavním deklarovaným cílem turecké vlády v oblasti ekonomiky v současnosti zůstává boj s vysokou inflací a snaha přilákat tolik potřebné zahraniční investice.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	0,7	0,4	4,0	4,1	3,9
Veřejný dluh (% HDP)	32,7	33,8	33,8	34,3	34,3
Míra inflace (%)	15,2	12,3	11,1	9,5	10,0
Populace (mil.)	83,4	84,3	85,0	85,6	86,0
Nezaměstnanost (%)	13,7	13,0	13,3	12,7	11,4
HDP na obyvatele (USD, PPP)	30 000,0	30 390,0	31 800,0	33 530,0	35 440,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	6,9	-36,6	-13,8	-20,5	-30,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-16,8	-37,9	-22,8	-33,5	-43,6
Průmyslová produkce (%)	-0,7	0,9	5,1	3,2	3,0
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

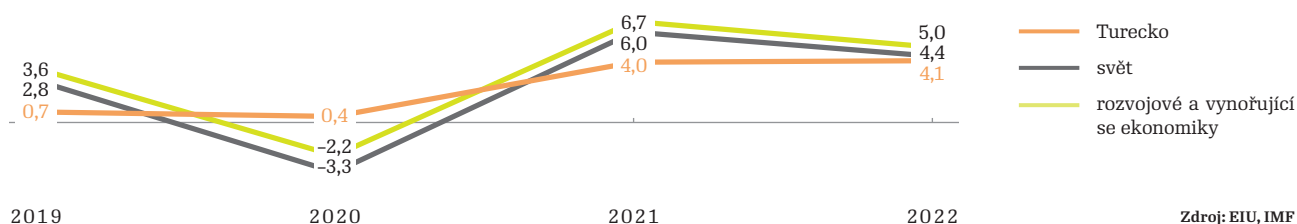
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Dle údajů Ministerstva financí dosáhla finanční pomoc alokovaná státem na boj s koronavirem 10 % tureckého HDP (cca 56,7 mld. EUR). Vládní podpora měla široké zaměření, od jednorázových výplat v hotovosti pro nejchudší až po snahu podpořit exportéry pomocí výhodných úvěrů přes státní Turk Eximbank či SME's přes Asociaci malých a středních podniků KOSGEB. Poslední balík ekonomických reforem představil prezident Erdogan v březnu 2021. Staví na čtyřech základních pilířích (investice, produkce, export a zaměstnanost) a obsahuje řadu opatření s cílem posílit makroekonomickou stabilitu (patří sem např.: boj s vysokou inflací, negativním vývojem

obchodní bilance či posílení stability bankovního sektoru) a odstranit strukturální nedostatky (posílení institucionální struktury a přilákání více zahraničních investic). Díky tomuto balíčku se vláda dle svých vyjádření snaží zlepšit konkurenceschopnost a produktivitu ekonomiky, posílit transparentnost a předvídatelnost celého hospodářství.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Turecko se stalo jedinou zemí v Evropě, kde v roce 2020 došlo k meziročnímu růstu prodeje automobilů a nadále si tak udržuje 6. místo v žebříčku počtu prodaných automobilů na starém kontinentu. Vláda plánuje, že se země stane v příštích deseti letech jedním z pěti největších producentů elektrických automobilů na světě. K naplnění tohoto ambiciózní cíle připravilo Turecko řadu pobídek a úlev pro zahraniční investory. Systém vládních pobídek již dříve přilákal na místní trh velké světové producenty, kteří zde umísťují svou výrobu (Renault, FIAT, Mercedes a další). V současnosti funguje v Turecku 16 výrobních automobilových linek a ze země bylo v roce 2020 vyvezeno více než 900 000 vozidel do 180 zemí světa. Přes hospodářskou nestabilitu Turecka lze předpokládat další významný rozvoj tohoto sektoru, jehož trh představuje pro české exportéry příležitosti v subdodavatelské struktuře.

► ICT

Dle poslední hodnotící zprávy OECD Turecko výrazně zaostává v oblasti digitálních dovedností občanů a rozšíření vysokorychlostního připojení k internetu. Toto se poté negativně projevuje především v možnostech SMEs a jejich nedostatečném využívání digitálních prostředků vedoucích k nízké produktivitě práce. Turecká Asociace malých a středních podniků (KOSGEB) proto přišla s programem KOGIBEL, v rámci kterého turecké subjekty mohou žádat o granty

směřující k jejich větší digitalizaci. Právě existence tohoto programu je příležitostí i pro české firmy.

V oblasti ICT a příležitostí pro uplatnění českých firem je třeba se zmínit o herním průmyslu, jehož exporty v posledních dvou letech dle místní Asociace herního průmyslu (TOGED) dosáhly vždy více než 1 mld. USD. Turecký trh, kde je dle většiny odhadů v současnosti mírně přes 30 mil. aktivních hráčů, nabízí prostor pro spolupráci a vývoj v oblasti PC her, mobilních aplikací i v e-sportu, kde Turecko patří mezi jeden z nejperspektivnějších světových trhů vůbec.

Další důležitou oblastí poté zůstávají softwarová i další technologická řešení v oblasti městské infrastruktury, smart cities. Turecko má zdaleka největší počet milionových měst v Evropě (23) a působivé objemy státních a municipálních investic, zatím se mu ale nedostává dostatečně kvalitních softwarových řešení zejména v oblasti chytrého řízení dopravy. I zde je proto pro české subjekty velký potenciál.

► Obranný průmysl

Turecko má druhé největší ozbrojené síly v rámci NATO a v současnosti vede několik vojenských operací doma i v zahraničí. Tomu odpovídají i výdaje na obranu, které se poslední tři roky pohybují okolo 20 mld. USD ročně, v roce 2021 tak tyto výdaje tvoří 5,9% státních výdajů (+1% oproti roku 2020). Důležité je také upozornit na roli Prezidentského úřadu pro obranný průmysl (SSB), jenž disponuje rozpočtem, který nepodléhá

schvalovacím procedurám parlamentu. Tato instituce, sloužící de facto jako „akviziční agentura“ v oblasti vojenské a bezpečnostní techniky (nejen pro armádu, ale také pro stále sílící policii a četnictvo), je tak klíčovým partnerem pro obranný vývoz, výrobní spolupráci i dovoz.

Rostoucích obranných potřeb Turecka v posledních letech úspěšně využívají i české společnosti, vojenský export do země v roce 2020 narostl na cca 20 mil. USD a dosáhl historického maxima, avšak zdaleka ne stropu možností. Potenciál pro české firmy je v současné chvíli zejména v dodávkách munice, oblasti vojenského letectví – podíl na dodávkách a projekčních řešení u letounů Hurjet a Hurkus či subdodávkách pro turecké společnosti podílející se na konstrukci tureckého národního tanku Altay. Dynamicky se vyvíjející výzkum a vývoj v oblastech elektronického boje či protiletadlové obrany může pro české exportéry být dalším potenciálním cílem.

Vzhledem k tureckému záměru dosáhnout do roku 2023 samostatnosti svého průmyslu ze 75 % a dále ji zvyšovat, je v jednáních s tureckou stranou možné očekávat tlak na lokalizaci výroby či přenos know-how. Vzhledem k citlivosti podobných jednání a významu státních záruk, které v Turecku hrají velkou roli, doporučujeme kontakty uskutečňovat přes pravidelná zasedání mezivládního Obranně-průmyslového kooperačního mechanismu (DICM).

► Strojírenský průmysl

V této oblasti existuje nadále velmi dobrý potenciál pro export obráběcích strojů do Turecka daný rychlým růstem domácí výroby v oblasti obranného, automobilového či dopravně-strojírenského průmyslu i sektoru „bílého zboží“. Vybrané segmenty mají vysoké exportní ambice, a tedy i nároky na kvalitu. V jednotlivých sektorech jde o komplementaritu, kdy české firmy vynikají v oblasti obráběcích strojů, kdežto turecké firmy jsou konkurenceschopnější a lepší v lisování, řezání materiálu plazmou či vysekávání plechu.

V současnosti se na základě pobídek turecké vlády rozbíhá modernizační proces tradičních strojírenských firem, kde významně roste zájem o projekty a produkty z oblasti automatizace a robotizace strojírenské výroby.

Vzhledem k posílení projektů obranného průmyslu (především pozemního vojska a námořnictva), ale také projektů zaměřených na letectví a výrobu elektrických automobilů, spatřujeme významnou příležitost pro export českých vysoce přesných technologií obrábění, soustružení a frézování a také v modernizaci stávajících strojírenských provozů v Turecku.

Velvyslanectví ČR v Ankaře

e-mail: commerce_Ankara@mzv.cz

www.mzv.cz/ankara

Uzbekistán

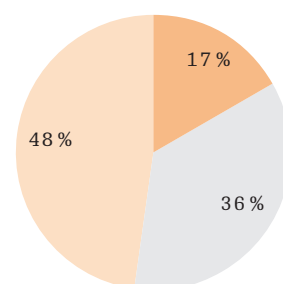
Dle dostupných údajů lze v Uzbekistánu sledovat v poslední dekádě stabilní ekonomický růst, který se pohyboval v rozmezí 5 až 6 %. V roce 2020 i navzdory pandemii covidu-19 vzrostl HDP Uzbekistánu o 1,6 %, což znamená, že Uzbekistán, jako jediná země v regionu Střední Asie a jedna z mála zemí světa, zaznamenal v tomto krizovém roce pozitivní ekonomický růst. Míra inflace vykazuje vysokou hodnotu 12,9 %. V zemi dle odhadů žije přes 33 mil. obyvatel a HDP na obyvatele přesahuje 1 600 USD. Běžný účet Uzbekistánu je mírně deficitní. Hospodářský výhled Uzbekistánu zůstává pozitivní, jelikož tržní reformy zvyšují pobídky v ekonomice pro efektivnější využívání zdrojů a růst soukromého sektoru. Uvolnění restriktivních opatření, udržitelná zemědělská výroba a částečné navrácení remitencí pracujícími v zahraničí povedou v roce 2021 ke zvýšení ekonomické aktivity. Nicméně tempo oživení bude záviset na délce pandemie, přístupu k vakcínám a vzestupu mezinárodního obchodu a investičních toků. Za předpokladu dalšího omezování restrikcí, uvolnění státní hranice a širšího globálního ekonomického oživení se v roce 2021 předpokládá růst HDP ve výši 5,2 %. Inflace se ve střednědobém horizontu zmírní, ale bude nadále zvyšována dalšími cenovými reformami.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	5,6	1,6	5,2	5,5	5,4
Veřejný dluh (% HDP)	23,6	40,6	36,5	36,0	34,3
Míra inflace (%)	14,6	12,9	11,4	10,7	9,4
Populace (mil.)	33,0	33,5	33,9	34,4	34,8
Nezaměstnanost (%)	5,5	7,5	6,6	5,9	5,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	8 540,0	8 720,0	9 190,0	9 750,0	10 380,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-3,4	-2,1	-4,3	-3,6	-3,8
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-7,3	-4,1	-8,0	-7,5	-7,8
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

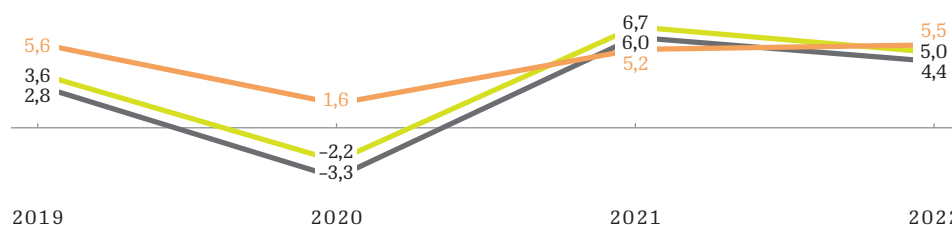
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda Uzbekistánu v lednu 2021 schválila tzv. Pokrizový program k obnovení ekonomiky na období 2021–2022, jehož cílem je eliminovat negativní dopad pandemie covidu-19 na sociálně-ekonomický rozvoj Uzbekistánu, obnovit investice a zahraniční ekonomickou aktivitu podnikatelských subjektů a vytvořit podmínky pro další prohlubování ekonomických reforem. Program definuje dvě fáze:

stabilizace a oživení růstu do konce roku 2021 a pokračování reforem k zajištění míry hospodářského růstu 5,0–5,5% od roku 2021 dále. Jako prioritní definovala vláda Uzbekistánu ekonomická opatření zaměřená jednak na posílení soběstačnosti místní ekonomiky formou transferu technologií od zahraničních dodavatelů a lokalizaci výroby v místě, a jednak na zvýšení přidané hodnoty u klíčových položek exportu – nerostných surovin a bavlny.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Rozvoj dopravní infrastruktury a veřejné dopravy je jednou z definovaných priorit uzbecké vlády. Program rozvoje a modernizace inženýrské a dopravní infrastruktury počítá s rekonstrukcí, modernizací a výstavbou více než 1 200 km silnic a dálnic. Program kromě běžných stavebních prací zahrnuje zavádění moderních telematických systémů zejména na dálničních úsecích a na silnicích 1. třídy a stejně tak v rámci probíhající modernizace městské dopravní infrastruktury v hlavním městě Taškentu a v dalších větších městech. Na celostátní úrovni se realizuje plán modernizace infrastruktury a řízení železniční dopravy, včetně získávání know-how pro zefektivnění mezinárodní železniční přepravy a letového provozu.

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Více než 40 % uzbeckého exportu představují nerostné suroviny. Současná průměrná úroveň zpracování těchto komodit při vývozu dosahuje pouhých 30 %. Uzbekistán v současnosti hledá technologie na lokální zpracování místně těžebních nerostných surovin za účelem zvýšení jejich přidané hodnoty pro export a zároveň hledá technologie pro zintenzivnění geologického průzkumu teritoria země za účelem nalezení nových těžebních lokalit. Za tímto účelem uzbecké autority již vypracovaly Koncepti rozvoje geologického a těžebního průmyslu Uzbekistánu pro roky 2020–2024. Sektor důlního, těžebního a ropného

průmyslu je příležitostí pro česká řešení hlavně v oblasti geologického průzkumu.

► Energetický průmysl

Budování nových výrobních kapacit bude vytvářet tlak na energetickou infrastrukturu, která je zatím v zemi velmi nedostatečná. Program modernizace a diverzifikace výroby elektrické energie na roky 2020–2024 plánuje realizaci 30 projektů v celkové hodnotě více než 9 mld. USD. Konkrétně se bude jednat o výstavbu nových energetických bloků s paroplynovým cyklem o celkovém výkonu 14 GW a o rekonstrukce a modernizace malých a středních vodních elektráren s cílem zvýšení výrobní kapacity o 3 GW. Nedílnou součástí bude modernizace přenosových soustav a distribučních sítí, včetně transformátorových stanic, řídicích center atp. V roce 2020 byla zahájena výstavba šesti nových elektráren, jejichž celkové náklady jsou 2 mld. USD, s celkovou výrobní kapacitou 2,7 GW. Samostatnou kapitolou v sektoru energetiky je výstavba jaderné elektrárny, která bude postavená v Uzbekistánu podle ruského modelu. Stavební práce budou prováděny uzbeckou stranou společně s ruskou státní společností Rosatom. Jaderná elektrárna se bude skládat ze dvou bloků o celkové kapacitě 2,4 GW, stavba bude stát 11 mld. USD. Spuštění prvního bloku je naplánováno sice až na rok 2028, výstavba elektrárny ale již dnes představuje významnou příležitost pro zapojení českých firem ze segmentu jaderné energetiky do přípravy projektu jako subdodavatelů, resp. konzultantů.

► Obranný průmysl

Uzbecké armádní a bezpečnostní složky státu jsou zatím vybaveny hlavně zastaralým sovětským vybavením. Probíhá postupná modernizace všech úrovní složek v souvislosti s posilováním vnější a vnitřní bezpečnosti země. Unikátní příležitost představuje Národní centrum obranného průmyslu, které Ministerstvo obrany Uzbekistánu buduje ve městě Čirčik (cca 80 km severně od hl. města Taškentu) a ve kterém plánuje lokálně provádět veškerou modernizaci a rekonstrukci vybavení a techniky ve výzbroji uzbeckých ozbrojených složek. Pro budované centrum uzbecká strana poptává technologie potřebné na provádění generálních oprav a modernizace pozemní a letecké techniky a techniky protivzdušné obrany. Jak bylo zmíněno, výzbroj uzbeckých ozbrojených složek pochází z dob SSSR, je totožná s výzbrojí vojsk bývalé Varšavské smlouvy, existuje zde tudíž značná komplementarita s výzbrojí někdejší ČSLA, se kterou mají české firmy bohaté zkušenosti.

► Textilní a obuvnický průmysl

Uzbekistán je předním světovým exportérem bavlny. Za předchozího režimu se vypěstovaná bavlna téměř výlučně exportovala v surovém neopracovaném stavu. Současná exekutiva si za jeden z hlavních ekonomických cílů klade dosažení vyšší přidané hodnoty u exportované bavlny místní proveniencí. Cílem k dosažení tohoto stavu jsou investiční pobídky pro zahraniční investory v sektoru textilního průmyslu. Žádané jsou investice do segmentů zpracování surové bavlny,

výroby nití, přízí, látek, jakož i šití hotových oděvů a lůžkovin, textilních výrobků, oděvních doplňků atd. Sektor představuje perspektivní příležitosti pro české textilní a strojírenské firmy.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Strategie ekonomického rozvoje Uzbekistánu počítá s rozšířením výrobní základny farmaceutického průmyslu. Podmínkou toho jsou nákupy odpovídajících technologií ze zahraničí. Rozšiřování sortimentu farmaceutické produkce půjde ruku v ruce s nákupy patentů a licencí zahraničních firem. Uzbekistán již koncem roku 2020 započal výstavbu inovativního vědeckého a výrobního farmaceutického klastru v taškentské oblasti. Další klastry jsou ve stadiu přípravy. Cílem klastrů je realizace výroby inovativních léků, léčivých přípravků a high-tech zdravotnických zařízení. K financování výstavby průmyslové zóny chce uzbecká vláda přilákat zahraniční investory ze zemí s rozvinutým farmaceutickým sektorem, včetně České republiky. Klastry jsou příležitostí pro české farmaceutické firmy získat podíl na uzbeckém farmaceutickém trhu s výhledem na možnost následného exportu produkce do sousedních zemí Střední Asie s kapacitou 100 mil. obyvatel.

Velvyslanectví ČR v Taškentu

e-mail: commerce_tashkent@mzv.cz

www.mzv.cz/tashkent

Vietnam

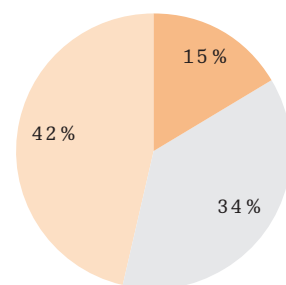
Vietnam se vypořádal s ekonomickými dopady pandemie covidu-19 nadmíru dobře. Tempo růstu HDP sice v minulém roce zpomalilo z plánovaných 6,8 % na 2,9 %, Vietnam však i nadále zůstává jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik na světě. Zatímco světová ekonomika se v důsledku pandemie propadla do hluboké recese, Vietnam patří mezi několik málo zemí, které v roce 2020 zaznamenaly pozitivní růst HDP. Přestože pandemie zasáhla Vietnam v několika klíčových sektorech (cestovním ruchu, dopravě a dalších službách souvisejících s turismem), celkově je vietnamská ekonomika stále poměrně silná a stabilní a má dostatečné vnitřní zdroje na obnovu růstu. Vládě se také s pomocí včasných protiepidemických opatření a rozsáhlých podpůrných ekonomických balíčků podařilo udržet vysokou důvěru obyvatel v ekonomické oživení. V tomto roce by se tak růst vietnamské ekonomiky mohl opět vrátit nad hranici pěti procent.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	7,0	2,9	5,4	7,0	7,2
Veřejný dluh (% HDP)	44,3	48,0	47,8	46,7	46,0
Míra inflace (%)	2,8	3,2	1,6	3,7	3,4
Populace (mil.)	96,5	97,3	98,2	99,0	99,7
Nezaměstnanost (%)	3,1	4,9	4,3	3,6	3,4
HDP na obyvatele (USD, PPP)	10 557,6	10 970,0	11 650,0	12 600,0	13 710,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	13,1	16,5	9,1	3,7	7,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	21,5	33,5	23,7	18,8	21,3
Průmyslová produkce (%)	6,6	2,7	9,3	11,4	11,0
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

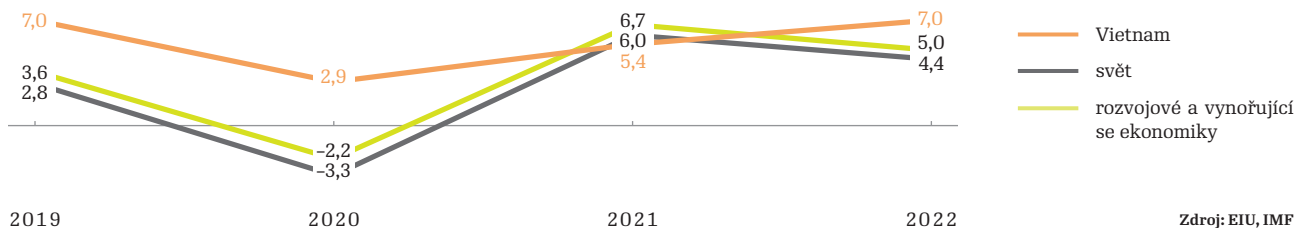
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V reakci na zpomalení růstu v důsledku pandemie podpořila vietnamská vláda domácí ekonomiku v roce 2020 dvěma prorůstovými balíčky v celkové výši 7,6 % HDP. Fiskální balíček ve výši 3,7 % HDP obsahoval sadu daňových opatření a dotací pro nejvíce postižené podniky a zaměstnance. V rámci monetárního balíčku v celkové výši 3,9 % HDP byly poskytnuty podnikům zvýhodněné úvěry pro překlenutí ztrátového období. Vietnamská centrální banka navíc v minulém roce snížila základní úrokové sazby o dva procentní body. V tomto roce by se vládní podpora měla soustředit na veřejné investice do infrastruktury, reformu státních podniků a rozvoj digitální ekonomiky, která se má stát jedním z hlavních zdrojů růstu vietnamského hospodářství v příštím desetiletí.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Vietnam plánuje celé spektrum nových energetických celků – tepelné elektrárny i elektrárny využívající obnovitelné zdroje (voda, vítr, biomasa). Národní energetická strategie počítá s nárůstem celkové instalované kapacity ze současných 55 GW (2020) na 96 GW v roce 2025 a 130 GW v roce 2030, což bude vyžadovat investice do výroby a rozvodu elektřiny v celkové hodnotě 148 mld. USD.

V energetickém mixu dojde k posílení podílu tepelných elektráren (zejména uhelných). Podíl uhelných elektráren v energetickém mixu vzroste ze současných 37 % na 55 % v roce 2030 a podíl plynových elektráren na 17 %. Plánovaná výstavba dvou jaderných elektráren byla v roce 2017 zastavena. Do roku 2030 bude postaveno 13 300 km linek vysokého napětí 500 kV a 26 500 km linek 220 kV.

Strategie rozvoje obnovitelných zdrojů energie do roku 2030 počítá s dynamickým růstem produkce elektřiny z obnovitelných zdrojů. Celková výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů by se měla do roku 2030 více než ztrojnásobit. Vzhledem k téměř vyčerpanému hydropotenciálu pro výstavbu velkých vodních elektráren je v následujících letech plánována zejména výstavba malých vodních, solárních a větrných elektráren.

► ICT

Sektor informačních technologií je ve Vietnamu prudce rostoucím odvětvím a jeho rozvoj je jednou z klíčových vládních priorit. Národní strategie pro rozvoj digitalizace a průmyslu 4.0 počítá s růstem podílu digitální ekonomiky na celkovém HDP do roku 2030 na 30 %. Vietnamská vláda v rámci strategie vytipovala 99 prioritních technologií, na jejichž podporu se bude zvláště soustředit. Jedná se například o umělou inteligenci, internet věcí, kvantové technologie, bioinformatiku, letecké a kosmické technologie, technologie

dálkového průzkumu, výzkum a vývoj obrazovek s vysokým rozlišením, nebo technologie pokročilého 3D tisku. Pandemie covidu-19 celkový rozvoj sektoru ICT ve Vietnamu ještě dále urychlila a přinesla nové příležitosti pro uplatnění českých firem zejména v oblasti e-governmentu, e-commerce a kybernetické bezpečnosti.

E-government – rozhodnutí vietnamské vlády o urychlení digitalizace státní správy zásadním způsobem mění přístup vietnamské státní správy k elektronizaci a digitalizaci. Rozhodnutí ukládá povinnost všem složkám státní správy na centrální i provinční úrovni digitalizovat všechny agendy, u kterých lze elektronizaci procesu provést. Bude rozšířen rozsah elektronických agend na nově zřízeném Národním portálu státní správy (<http://dichvucong.gov.vn>), například o vydávání řidičských průkazů, vydávání karet zdravotního pojištění, placení účtu za elektřinu atd. Dále budou zřízeny nové portály státní správy na provinční úrovni.

E-commerce – vládní epidemická opatření zvýraznila význam e-commerce pro vietnamskou ekonomiku. Dle nové strategie rozvoje e-commerce na léta 2021–2025 vzroste počet uživatelů on-line obchodů do roku 2025 na 55 % vietnamské populace s průměrným ročním nákupem ve výši 600 USD. Celkový tržní potenciál on-line nákupů ve Vietnamu tak vzroste na 33 mld. USD.

Kybernetická bezpečnost – nárůst digitálních operací v průběhu pandemie vyvolal poptávku po kvalitnějších systémech kybernetické bezpečnosti a vietnamská vláda ohlásila záměr posílit podstatným způsobem investice do této oblasti.

► Obranný průmysl

Pandemie covidu-19 přinesla nové bezpečnostní hrozby pro Vietnam a vedla mimo jiné k podstatnému zhoršení bezpečnostní situace v Jihočínském moři, které dnes pro Vietnam představuje hlavní

potenciální zdroj ozbrojeného konfliktu. Vietnam na tyto hrozby bude muset reagovat a dále modernizovat své ozbrojené složky. Všeobecně se proto očekává nárůst poptávky po nových moderních obranných technologiích. Vývoz speciálu (radary, palné zbraně, munice) tvoří už dnes velmi významnou část českého exportu do Vietnamu a lze předpokládat, že s nadcházejícími dodávkami nových letadel L-39NG pro vietnamské letectvo jeho význam ještě dále vzroste. Kromě uvedených komodit má Vietnam zájem také o české trenažéry pro pěchotu a letecké simulátory. Vietnam současně potřebuje modernizovat starou ruskou techniku (vrtulníky, tanky, radary apod.). Vedení vietnamské armády se snaží diverzifikovat dodavatele obranné techniky, což dává příležitost i českým firmám. Výhodou je i řada vysoce postavených vojenských odborníků, kteří v minulosti studovali v ČR.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Vietnam nedosahuje mezinárodních standardů v oblasti ŽP, vláda přijala koncepční materiály, ale chybí finanční prostředky. Podle statistik OSN je Vietnam ve skupině zemí, které mají nedostatek čisté vody a mají řadu zdrojů znečištění ŽP. V zemi chybí efektivní odpadové hospodářství, je čištěno jen 10 % odpadní vody (v průmyslu jen 4 %), 40–70 % populace nemá kanalizaci, jejíž dobudování si vyžádá do roku 2025 zhruba 8,3 mld. USD. Vietnamský průmysl denně vyprodukuje 7 mil. tun tuhého odpadu, a domácnosti dokonce 23 mil. tun.

Sběr odpadu ve městě dosahuje 82 % a na venkově jen 50 %. Jen 53 % nemocnic zpracovává nebezpečný odpad bezpečným způsobem. Téměř veškerý komunální odpad je ukládán na skládky. V současné době existuje v zemi 458 skládek odpadu, ale 337 z nich nemá potřebnou pozemní separaci ani přiměřené vrchní zakrytí a nesplňuje tak hygienické normy. Pouze ve velkých městech, jako je HCMC a Hanoj, jsou stávající skládky s využitím zahraniční pomoci postupně modernizovány a vybavovány nejnovějšími technologiemi, nicméně stále existuje naléhavá potřeba výstavby dalších zařízení na likvidaci tuhého komunálního odpadu.

Vodohospodářská zařízení jako úpravní pitné vody, čističky odpadních vod, zařízení na odsolování a další úpravu vody jsou velmi perspektivní komodity vývozu do Vietnamu. Každoroční záplavy zapříčiňují ohromné škody nejen na majetku. Protipovodňové zařízení a zátarasy jsou žádanou položkou ve Vietnamu. Potenciální exportní komoditou jsou i spalovny městského odpadu.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Vietnam je trhem s obrovským potenciálem pro odbytnou zdravotnické techniky a farmaceutických výrobků. Výdaje na zdravotnictví trvale rostou. Zatímco v roce 2002 činily jen 4,4 % HDP, v roce 2020 dosáhly již 8 % HDP.

Pandemie covidu-19 zdůraznila naléhavost rozšíření omezených kapacit vietnamského zdravotnictví. Vietnamská vláda proto přijala v roce 2020 novou strategii pro urychlení výstavby nových nemocničních zařízení. Ve Vietnamu je dnes k dispozici celkem 1 671 nemocnic (z toho 13 % soukromých). S ohledem na velkou populaci Vietnamu (97 mil.) se však jedná stále o nedostatečné počty, obsazenost lůžek přesahuje 200 %. Lze proto očekávat další masivní investice do výstavby nových nemocnic.

Výroba zdravotnických zařízení a high-tech medicínských řešení není ve Vietnamu příliš rozvinuta. Celková velikost trhu zdravotnických zařízení je odhadována na 1 mld. USD, z toho 90 % pochází z dovozu. Pandemie se v této oblasti promítla do zvýšené poptávky po dovozu zdravotnické techniky a zvýšila příležitosti pro české dodavatele laboratorních zařízení, zejména elektronických mikroskopů a zařízení potřebných pro testování.

V zemi existuje také nenasycená poptávka u léků (místně se vyrábí jen 50 % spotřeby). V roce 2020 dosáhl trh s farmaceutickými výrobky objemu 7,4 mld. USD s průměrným ročním přírůstkem okolo 14 %. Ve stejném roce byly dovezeny farmaceutické výrobky a materiál za 3,7 mld. USD.

Významné obchodní příležitosti pro české firmy představují i dodávky zdravotnických informačních systémů, transfer technologií nebo vzdělávací

a školicí programy pro různé úrovně vietnamského zdravotnictví.

Pro ČR je Vietnam zajímavý také jako zdrojová země ochranných pomůcek a levného zdravotnického materiálu.

Velvyslanectví ČR v Hanoji

e-mail: commerce_Hanoi@mzv.cz

www.mzv.cz/hanoi

Přehled
strategických
příležitostí

AUSTRÁLIE A OCEÁNIE

Austrálie

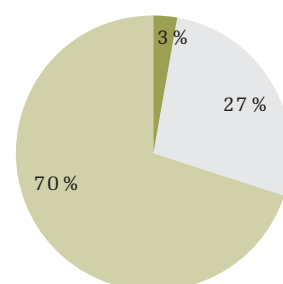
Úspěšné zvládnutí krize covidu-19 dovolí Austrálii rychlejší zotavení než většině zemí G20. Růst ekonomiky budou přesto brzdit jak nadále uzavřené mezinárodní hranice, tak nárazové uzavírání hranic mezi jednotlivými australskými státy v návaznosti na zjištěné případy covidu-19. Po první recesi zaznamenané po 21 letech v první polovině roku 2020 australská ekonomika ve 3Q a 4Q 2020 rostla o 3%, v roce 2021 se očekává 1,8% růst ekonomiky. Cestovní omezení se citelně dotknou zejména turistického ruchu a vzdělávání.

Ekonomika je závislá na vývozu surovin – železná ruda, uhlí a zkapalnělý plyn tvořily v roce 2019 více než polovinu australských vývozu. Výzvou zůstávají zejména napjaté vztahy s Čínou – Austrálie bude pokračovat ve snahách o diverzifikaci mezinárodního obchodu a posilování vazeb s USA, Indií, Japonskem a EU. Australská administrativa nadále bude podporovat těžbu uhlí a přístup k řešení klimatické změny zůstane nedostatečný v porovnání s G20 partnery, ale bude zároveň usilovat o zapojení plynu jako tranzitního paliva a implementaci nových technologií při přechodu k bezemisní ekonomice.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,9	-2,9	2,8	2,3	2,4
Veřejný dluh (% HDP)	45,7	55,0	59,6	63,2	65,3
Míra inflace (%)	1,6	0,8	1,6	1,5	1,7
Populace (mil.)	25,2	25,5	25,6	25,9	26,2
Nezaměstnanost (%)	5,2	6,5	5,4	5,3	5,3
HDP na obyvatele (USD, PPP)	55 050,0	53 810,0	55 970,0	57 650,0	59 730,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	8,1	21,0	16,7	14,0	12,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	48,0	38,2	41,9	43,8	42,3
Průmyslová produkce (%)	2,5	-1,6	2,2	2,7	2,3
Exportní riziko OECD	–	–	–	–	–
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, OECD

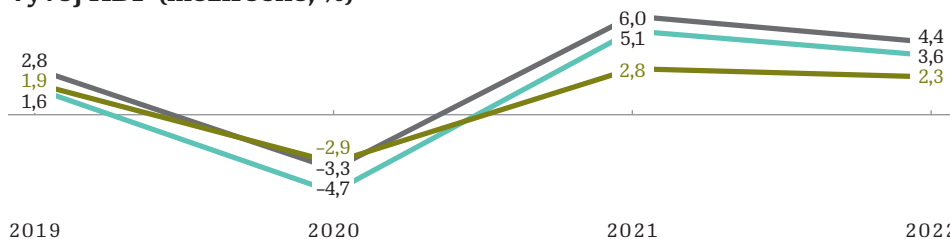
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V březnu 2020 vláda ohlásila záchranné balíčky pro řešení následků pandemie covidu-19 ve výši celkem 320 mld. AUD (16,4% ročního HDP). Jednalo se jak o podporu firmám na udržení zaměstnanců (JobKeeper), tak širokou škálu dalších forem podpory SME a domácnostem či poskytování zdravotnických služeb. V březnu 2021 celková ohlášená podpora (na úrovni federální i států a teritorií) činí 327 mld. AUD v rozpětí let 2020–2024 (z toho federální 267 mld. AUD). Hlavní vládní prioritou pro

rychlejší hospodářské zotavení zůstanou investice do infrastruktury, vláda bude zároveň podporovat podnikání pobídkami a daňovými úlevami. Nadále bude uplatňována vyšší míra dohledu nad cizími investicemi z důvodu ochrany národního zájmu.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Austrálie je významným světovým exportérem celé řady nerostných surovin (bauxit, železná ruda, hliník, zlato, stříbro, uhlí, nikl, zemní plyn, surová ropa). Na začátku roku 2020 se Austrálie stala největším vývozcem zkapalněného zemního plynu. Pokračovat bude čínská poptávka po vysoce kvalitní železné rudě.

Austrálie bude pokračovat k zabezpečení zvýšeného podílu na světové těžbě vzácných zemin. Australští těžaři implementují nové technologie automatizace, údržby či kontroly kvality. Poptávka po těžebních zařízeních a souvisejících produktech zůstane v Austrálii dlouhodobá.

► Energetický průmysl

V roce 2019 obnovitelné zdroje tvořily 22% podíl na výrobě elektřiny. Jako prioritně podporované technologie na cestě ke snížení emisí australská Technology roadmap uvádí vodík, baterie, separaci, jímání a ukládání oxidu uhličitého, zelenou ocel a půdní uhlík. Do druhé kategorie nastupujících technologií zařazuje zvýšenou energetickou účinnost, nabíjecí infrastrukturu pro elektrická a vodíková vozidla, do třetí kategorie pak jaderné technologie. Čtvrtá kategorie zahrnuje již vyspělé technologie – uhlí, plyn, větrné a solární řešení; do těchto technologií již vláda nehodlá dále investovat. Souběžně premiér oznámil ústup od spalování uhlí k intenzivnějšímu využití plynu jako tranzitního zdroje energie při přechodu na obnovitelné zdroje.

Vláda podpoří otevření nových nalezišť a výstavbu další plynové infrastruktury, která je

již nyní rozvinutá díky rozsáhlému exportu LNG a může v budoucnu sloužit při přechodu na vodík. Nabízí se možnosti pro české firmy, které se zabývají výrobou těžebních součástí a souvisejících zařízení a zařízení pro vedení plynu zemního, ale i vodíku; obnovitelných zdrojů zejména z prioritní skupiny nastupujících technologií a zelených technologií obecně.

Přestože například trh solárních systémů pro domácí užití je již saturován, poptávka po domácích bateriových úložištích a souvisejících řešeních, jako jsou sdílené sítě, zůstává vysoká. Vzhledem k obrovské zemědělské nadprodukci lze předpokládat i zájem na řešeních využívajících spalování biomasy.

► ICT

Z důvodu četných zahraničních kybernetických útoků má Austrálie značný zájem na dalším posilování kybernetické bezpečnosti a digitální infrastruktury vůbec. Omezení osobního kontaktu během pandemie urychlilo nástup digitálních řešení včetně zdravotnictví a vzdělávacích služeb – australské univerzity jsou závislé na zahraničních studentech, jedním z nejpostiženějších odvětví je vysokoškolské vzdělávání.

Restrikce přispěly ke zvýšenému zájmu o využití prostředků e-commerce, řešení pro vzdálený přístup a spolupráci, on-line entertainment, zároveň dochází k implementaci nových řešení ve zdravotnictví. Australský vládní „Digital Business Plan“ za jeden z klíčových prvků digitální transformace považuje mj. revizi systémů digitální identity.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Austrálie má i přes obecný nedostatek vodních zdrojů v některých částech země rozvinutou vodohospodářskou strukturu a pokračuje v budování zavlažovacích systémů, přehrad, desalinačních zařízení. Hlavními výzvami pro australské vodohospodáře zůstanou rostoucí poptávka z důvodu populačního růstu, klimatická změna a extrémní podnebí a podnebné jevy – období dlouholetého sucha vyvrcholilo devastujícími požáry na východním pobřeží Austrálie na přelomu let 2019/2020, naopak Nový Jižní Wales postihly v březnu 2020 rozsáhlé povodně. Žádané budou nadále technologie a inovace napomáhající rozšíření infrastruktury a zajištění bezpečných zdrojů pitné vody. Odpadní a recyklační průmysl je v porovnání s EU méně rozvinutý, australská vláda v rámci National Waste Policy Action Plan podporuje omezení vývozu odpadu a vybudování recyklačních kapacit, což nabízí příležitosti pro české firmy z oboru třídících a recyklačních řešení.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Austrálie i nadále bude významným vývozcem zemědělských produktů a potravin. Australské zemědělství je velmi rozvinuté, zemědělská produkce i potraviny jsou velmi kvalitní, dvě třetiny produkce jdou na vývoz – zejména do Asie, ale i USA a EU.

Nejvíce se vyváží obilí, vlna, víno, maso, mléko a mléčné výrobky, mořské plody. Importují se zejména nealkoholické nápoje a sirupy, alkoholické nápoje, cukrovinky a tuky a oleje. Nadále bude existovat potenciál pro dovoz zemědělských strojů a strojů pro zpracovatelský průmysl – balicí, zátkovací, etiketovací linky.

Velvyslanectví ČR v Canberrě

e-mail: canberra@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/canberra

Přehled
strategických
příležitostí

EVROPA

Albánie

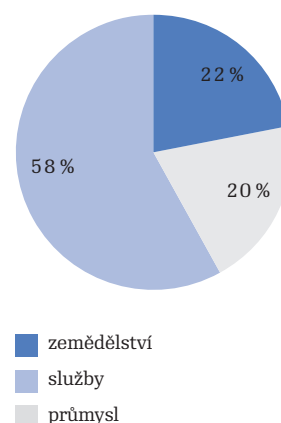
Niživé zemětřesení z listopadu 2020 a pandemie covidu-19 způsobily v roce 2020 výrazný propad HDP o 6,5 %, zvýšení deficitu státního rozpočtu z plánovaných 1,9 % na 6,8 %, nárůst negativního salda běžného účtu platební bilance a nárůst veřejného dluhu z 68,7 na 81,1 % HDP. Jde nicméně o krátkodobou situaci, se kterou se ekonomika brzy vyrovná. Proto i ratingové agentury ponechaly úvěrové riziko země beze změny, např. ratingová agentura Standard & Poor's v únoru 2021 potvrdila úvěrový rating Albánie jako B+ se stabilním výhledem. V roce 2021 se předpokládá opětovný hospodářský růst ve výši 6,0 %.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,2	-6,5	6,0	5,5	3,3
Veřejný dluh (% HDP)	68,7	81,1	82,2	82,8	83,6
Míra inflace (%)	1,4	1,6	2,3	3,2	3,0
Populace (mil.)	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Nezaměstnanost (%)	5,9	7,8	6,7	5,7	5,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	14 366,2	13 700,0	14 740,0	15 850,0	16 730,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-1,2	-1,5	-1,0	-1,0	-1,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-3,5	-3,0	-3,1	-3,4	-3,7
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

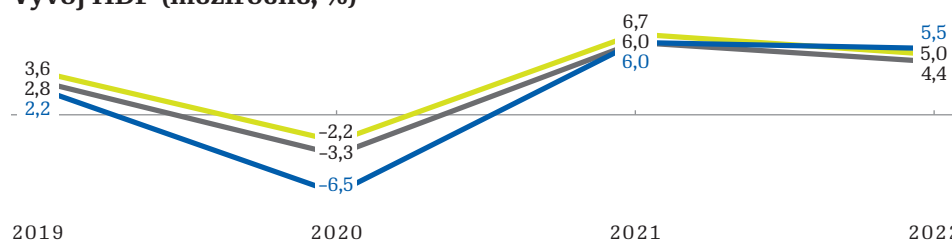
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Ve snaze omezit dopady pandemie covidu-19 na ekonomiku vláda opustila na čas politiku postupného snižování veřejného dluhu na plánovaných 60 % HDP v roce 2021. Fiskální konsolidace se tak stává střednědobým cílem, nárůst dluhu o 12,4 % HDP vláda využila a ještě využije v roce 2021 na podporu obyvatel v souvislosti s pandemií (zvýšení sociálních dávek, zvýšení mezd zdravotníků, učitelů) a odložení nebo zmírnění daňové povinnosti pro firmy postižené pandemií. Největší část dluhu ve výši 7,3 % HDP hodlá vláda použít na rozběh dlouho odkládaných projektů v oblasti dopravní infrastruktury, které by měly zajistit opětovný restart ekonomiky. Prioritou jsou projekty letecké a silniční infrastruktury. Ty mají podpořit sektor turistiky, který byl nejvíce postižen pandemií a který je nejdůležitějším odvětvím albánské ekonomiky s podílem téměř 30 % na tvorbě HDP.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Za klíčové sektory pro obnovení růstu albánského hospodářství po epidemii vláda považuje sektor zábavy a volného času a energetický průmysl. V sektoru energetiky se albánská vláda i mezinárodní instituce (například EBRD) soustředí a budou soustředit zejména na podporu solární energetiky s cílem přilákat zájem zahraničních investorů, diverzifikovat zdroje elektrické energie a zvýšit export „zelené“ energie. V tom mají podporu i mezinárodních finančních institucí, jako je EBRD.

Sektorem s velkým významem a potenciálem je albánský zemědělský a potravinářský průmysl, který však potřebuje kromě investic i zahraniční technologické a organizační know-how pro zvýšení efektivity, a tím konkurenceschopnosti (větší farmy, technologie, certifikace výrobků).

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Restart albánské ekonomiky v roce 2021 mají zajistit především investice do veřejné infrastruktury. Spouští se dlouho odkládané projekty výstavby letišť, silnic, tunelů, železnic a přístavů. Investice v celkové částce 1 mld. EUR jsou alokovány na úkor vysokého rozpočtového deficitu ve výši 6,5 % HDP. Největším projektem je výstavba nového mezinárodního letiště ve Vlorë. Hlavním silničním projektem bude výstavba 6 km dlouhého tunelu pod horou Llogara. V roce 2021 mají být zahájeny práce na dlouho odkládaném železničním projektu Tirana-Durres a v průběhu dalších pěti let dojde k rekonstrukci dalších cca 200 km tratí, zejména pak železnice vedoucí z Durresu do Černé Hory. Albanian Railways připravují v souvislosti s rekonstrukcí tratě Tirana-Durres i nákup 6 ks osobních elektrických příměstských vlakových souprav se 3 vagony (tzv. Electric Multiple Unit Regional Vehicle). Dalším významným projektem bude rekonstrukce největšího albánského přístavu Durres, který se změní v turistickou zónu, terminál osobní dopravy a kotviště soukromých jacht. Komerční přístavní aktivity budou přesunuty do nového terminálu na okraji města. S rozvojem přístavu má pomoci přední dubajský developer Emaar s investicí ve výši 2 mld. EUR. Projekt přinese pro české firmy nové příležitosti v oblasti stavebnictví od projekčních prací, přes dodávky stavebních materiálů, technického zabezpečení budov (smart building systems), informačních a komunikačních technologií a konče v neposlední řadě vybavením interiérů luxusních hotelů

a nákupních center, např. dekorativním osvětlením. Vláda připravuje v blízké budoucnosti i rekonstrukce přístavů Vlorë a Sarandë. V roce 2021 dojde k zahájení projektu postupné instalace inteligentních dopravních systémů (ITS) pro meziměstskou silniční dopravu. Prvními úseky, kde má být ITS zaveden, budou dálnice A1: Tirana-Durres a A3: Tirana-Elbassan. Projekt je součástí nově vytvořené Národní strategie zavádění ITS, která má postupně integrovat albánskou dopravu do multimodálního systému mezevropské dopravy dle standardů EU.

► Energetický průmysl

Současný energetický systém Albánie využívá na výrobu elektrické energie výhradně vodní elektrárny. Celkový instalovaný výkon těchto elektráren činí 2 204 MW. Ačkoliv země má rozlohu jen 28 748 km², její hydrografická distribuce je až 44 tis. km² s potenciálem 16 až 18 TWh elektriny. Jednostranná závislost na vodních zdrojích však představuje riziko v případě slabých srážek, a proto se vláda rozhodla výrobu elektrické energie diverzifikovat cestou výstavby solárních a větrných elektráren. Záměrem vlády je dosáhnout podílu solární energie na celkových kapacitách ve výši 35 % (cca 800 MW) v příštích 5 letech. První koncese na výstavbu solárního parku o výkonu 175 MW byla udělena v roce 2020 francouzské společnosti Voltalia. Albánie má pro výrobu solární energie velký potenciál, počet hodin slunečního svitu se pohybuje

od 2100 do 2700 za rok, což je dvakrát více než v České republice. Ministerstvo infrastruktury a energetiky Albánie připravilo též program výstavby větrných elektráren formou udělování licencí soukromým investorům na základě mezinárodních aukcí. První aukce na výstavbu větrného parku o instalovaném výkonu 130 MW byla vypsána v roce 2021 a další budou následovat. Potenciál pro výrobu větrné energie je též značný, zejména v oblastech kolem pobřeží Jaderského moře. Roční průměrná rychlost větru se pohybuje mezi 6–8 m/s a průměrná energetická hustota větru je mezi 250–600 W/m². Možnosti jsou minimálně pro výstavbu 20 větrných parků s celkovým instalovaným výkonem více než 2 000 MW.

► Zábava a volný čas

Turistický průmysl v Albánii má nedostatek kapacit na úrovni čtyř a pětihvězdičkových hotelů. Aby vláda přilákala investory do tohoto segmentu trhu, poskytuje daňová zvýhodnění při odvádění daně ze zisku a daně z nemovitostí. Z 20 % na 6 % byla snížena i daň z přidané hodnoty na všechny služby ve špičkových hotelech a resortech. Nové pobídky přilákaly již hotelové řetězce Marriott a Hyatt. Strategii vlády v oblasti cestovního ruchu je prodloužit turistickou sezonu, a kromě pobytů u moře se zaměřit na propagaci přírodního a kulturního dědictví (památky, přírodní úkazy), které by bylo přístupné celoročně. Stejně úsilí vláda věnuje i rozvoji nového odvětví turistiky v zemi – agroturistice. Formou úvěrů a grantů od mezinárodních institucí má být do rozvoje turistické infrastruktury investováno v nejbližších letech kolem 250 mil. EUR.

Prodloužení sezony na mořském pobřeží na duben až listopad (nyní květen až září) by v jarních a podzimních termínech mohlo přispět k rozvoji zdravotní turistiky (placené zdravotními pojišťovnami). Zatím relativně nízké ceny pudy a turistických nemovitostí ve srovnání s jinými

evropskými přímořskými zeměmi jsou příležitostí pro investory nejen v oblasti plážové a horské turistiky, ale též agroturistiky a zdravotní turistiky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Sektor zemědělství je další rozvojovou prioritou albánské vlády, a to především z důvodu 40 % podílu na zaměstnání obyvatel. Podíl zemědělství na tvorbě HDP je však relativně nízký (18 %), neboť převažují malé rodinné farmy, kterých je na 350 tisíc. Země má předpoklady pro rozsáhlou produkci biopotravin převážně v ovocnářském a zelinářském sektoru. V hornatých oblastech, které tvoří 75 % rozlohy země, je významná i živočišná výroba. Charakter zemědělské výroby se projevuje poptávkami spíše po malé zemědělské technice (traktory menší výkonové řady, malé zemědělské stroje).

České výrobky mají v Albánii dobré jméno, neboť až do začátku 90. let minulého století bylo bývalé Československo jedním z největších dodavatelů zemědělských strojů do Albánie. V březnu 2020 rozhodla EU o zahájení přístupových rozhovorů s Albánií. Albánie tak bude muset přizpůsobit i svou dotační politiku v tomto odvětví zemědělské politiky EU. Dohoda albánské vlády, EBRD a komerčních bank o Albánském garančním fondu pro podporu agrárního sektoru a rozvoje venkova zvýšila úvěrování investic do zemědělského podnikání. Úvěry jsou určeny nejen větším agropodnikům (skleníky, sběrná místa zemědělské produkce, vodní hospodářství, zpracovatelské linky), ale i drobným farmářům, kterým mají být bankami poskytovány zvýhodněné mikroúvěry. Hojně využívány jsou i evropské dotace z nástroje IPARD.

Velvyslanectví ČR v Tiraně

e-mail: tirana@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/tirana

Belgie

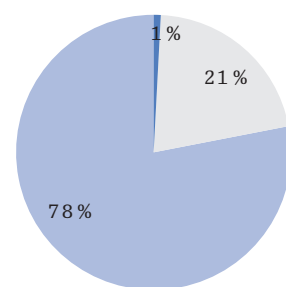
Belgická ekonomika byla nadále koronavirovou krizí výrazně zasažena, i když její pokles byl zatím menší, než se původně očekávalo. Namísto odhadovaného snížení HDP až o 7,9 % za rok 2020 došlo v minulém roce k poklesu pouze o 6,3 %. Predikce předpokládají výraznější oživení během roku 2021 a jeho pokračování v následujících letech, i když s nižším růstem než v tomto roce. Vyšší oživení v roce 2021 bude možné, pokud omezující opatření budou ukončena dostatečně brzy před koncem tohoto roku. Belgie může na druhou stranu počítat s výraznými úsporami obyvatel, které mohou po pandemii podpořit zvýšení spotřeby domácností. HDP by se měl vrátit na předkrizovou úroveň až v roce 2022. Průmysl a stavebnictví byly v tomto roce méně zasaženy, než tomu bylo v první vlně pandemie v roce 2020, přesto průmyslová produkce má také růst až v roce 2022. Nízká míra inflace odpovídá dlouhodobější situaci v EU.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,7	-6,3	4,0	2,5	2,1
Veřejný dluh (% HDP)	98,1	113,3	113,4	116,4	114,1
Míra inflace (%)	1,3	0,4	1,0	1,4	2,0
Populace (mil.)	11,5	11,6	11,6	11,7	11,7
Nezaměstnanost (%)	5,4	5,6	7,2	5,6	4,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)	56 078,2	53 310,0	56 120,0	58 460,0	60 910,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	1,8	-5,0	-3,4	-4,5	4,9
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	3,9	-8,6	-4,0	-8,0	-8,7
Průmyslová produkce (%)	4,8	-3,8	-0,9	4,0	2,7
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

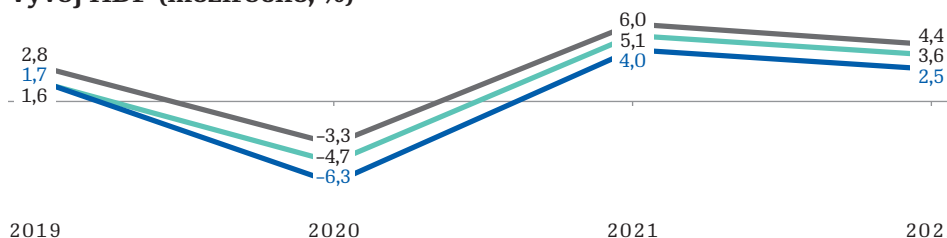
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Federální vláda pro rok 2021 vyčlenila 10,5 mld. EUR na pokrytí nákladů spojených s pandemií a tyto náklady mají dosáhnout celkově více než 31,5 mld. EUR na konci tohoto roku. Tomu odpovídá i zvýšení veřejného dluhu. Výdaje na dočasnou nezaměstnanost jsou na rok 2021 odhadovány na 1,2 mld. EUR. Federální vláda i regionální vlády prodloužily platnost stávajících ekonomických opatření na pomoc podnikům a OSVČ do 30. 6. 2021 a rozhodly v únoru o jejich rozšíření v hodnotě 2 mld. EUR. Postiženým podnikům regionální vlády přispívají na jejich ztrátu, tyto podniky mohou využít odklady plateb daní či osvobození od daně, moratoria na půjčky, pro OSVČ stále platí překlenovací

právo a byly prodlouženy splatnosti některých příspěvků na sociální zabezpečení. Zaměstnavatelé mohou využívat formu dočasné nezaměstnanosti pro své zaměstnance. Belgie přijala v březnu opatření ke zmírnění očekávaných úpadků společností, které byly plně zablokovány do února t. r. Po zlepšení epidemiologické situace a následném ukončení těchto podpůrných opatření může očekávaná vlna bankrotů i následná propouštění přispívat k růstu nezaměstnanosti.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V důsledku koronavirové krize se poptávka na belgickém trhu zčásti proměnila, ale z podstatné části nové sektorové příležitosti souvisejí s programem nové federální vlády a jejími prioritami v transformaci ekonomiky. Původní příležitosti českého exportu do Belgie v dopravním či chemickém průmyslu jsou stále platné. Energetický sektor je významnou možností pro zapojení firem kvůli přechodu na zelenou energetiku a s tím spojenými technologickými potřebami. Další možnosti se týkají především sektoru ICT, farmaceutického a dopravního sektoru. Tyto sektory jsou také klíčovými oblastmi v Národním plánu obnovy, který byl předložen Evropské komisi na konci dubna.

► Dopravní průmysl

Doprava a její rozvoj a transformace v duchu udržitelnosti je v centru pozornosti vlády. Plánuje se modernizace železnic, jejich infrastruktury i dalšího zapojení do vysokorychlostní evropské sítě. V Národním plánu obnovy počítá Belgie s rozšířením provozu meziměstských tras tramvají či renovací a výstavbou metra. Plány na expanzi jsou platné i pro nákladní dopravu, která by využila již stávajících letišť (Lutych, Brusel-Zaventem) i přístavu v Antverpách jako mezinárodních uzlů s ambicí dále dopravovat zboží po železnicích v širším regionu. Přejít na elektromobilitu je v Belgii omezen tím, že chybí potřebná infrastruktura dobíjecích stanic pro osobní i nákladní a námořní dopravu. Zde je příležitost pro české firmy pro zapojení do dodavatelských řetězců při modernizaci a výstavbě železnic, tramvajové sítě i potřeb elektromobility (např. transformátory pro soukromé dobíjení elektromobilů).

► Energetický průmysl

Vzhledem k důrazu nové vlády v jejím programu z října 2020 na transformaci na „zelenou

energetiku“ a využití obnovitelných zdrojů jsou v centru pozornosti větrné elektrárny a výstavba větrných parků na pobřeží Severního moře, které mají postupně nahradit jadernou energetiku v souladu se závazkem vlády plně nebo převážně ukončit provoz jaderných reaktorů v roce 2025.

Důraz je kladen na konverzi energie získané z větru na vodík a využití stávajících rozvodných sítí pro dopravu tohoto „čistého“ vodíku do sousedních zemí. Plánuje se proto rozšířit možnosti skladování této energie a možnosti její dopravy úpravou dosavadních rozvodných sítí (plynovodů). Do budoucna je tak kladen důraz na vodíkové technologie, a to i na regionální úrovni (např. Valonsko do Národního plánu obnovy předkládá projekty na skladování vodíku nebo na jeho výrobu z biomasy).

Transformace energetiky je tak příležitostí pro dodávky zařízení pro větrné elektrárny, vodíkové technologie, dopravu energií i technologie související s ukončením provozu jaderných elektráren. To by mohlo být rovněž příležitostí pro české firmy a výzkumná pracoviště.

► ICT

Pandemie covidu-19 i potřeba digitální transformace podpořila důraz na ICT v mnoha oblastech. Vláda plánuje digitalizaci státní správy včetně sektoru zdravotnictví. Při přípravě belgického Národního plánu obnovy byl dán důraz i na projekt digitalizace v oblasti justice. Také oblast kybernetické bezpečnosti by mohla být příležitostí pro zapojení českých firem.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Belgická vláda investuje do rozvoje biotechnologického sektoru, který představuje relativně výraznou část HDP Valonska (3,2%) i Belgie. Ve Vlámku

i ve Valonsku existuje velká řada menších společností i start-upů zaměřených na inovace, které fungují také v rámci technologických parků. Během koronavirové krize se projevil význam vývoje v oblasti vakcín a dalších léků proti covidu-19. Spolupráce českých společností s těmito firmami by mohla vést k partnerství a uzavírání konsorcií, které by umožnilo např. společné čerpání z programů EU.

Velvyslanectví ČR v Bruselu

e-mail: commerce_brussels@mzv.cz

www.mzv.cz/brussels

Bělorusko

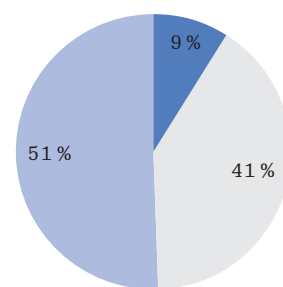
Zhoršení výkonnostních parametrů hospodářství v roce 2020 značně ovlivnila provázanost se stagnující ruskou ekonomikou a konfrontace ohledně podmínek dodávek ruské ropy. Dále také nižší poptávka po běloruském zboží na světových trzích v důsledku šíření koronaviru a vyhrcoená vnitropolitická situace po prezidentských volbách. Krize výrazně zasáhla ekonomiku skrz inflační očekávání, prohloubení zadluženosti země a pokles domácí poptávky. Vyhledky růstu běloruské ekonomiky v následujících letech jsou značně limitované a vzhledem k přetrvávajícím vnitřním hrozbám (rostoucí inflační převis, omezené finanční a investiční zdroje, nesoulad mezi úrovní mezd a produktivitou práce, odliv kvalifikovaných kádřů) je nutné brát makroekonomické prognózy na rok 2021 s rezervou. Další vývoj situace bude v mnohém záviset na celkové spolupráci s Ruskem (nezbytným předpokladem pro běloruskou ekonomiku zůstává solidní ekonomický růst hlavního obchodního partnera) a dalším vývoji vztahů s EU a USA (nové sankce, běloruská protiopatření).

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,2	-0,9	0,7	1,8	—
Veřejný dluh (% HDP)	43,9	45,4	52,8	52,1	—
Míra inflace (%)	4,7	7,4	6,5	6,0	—
Populace (mil.)	9,5	9,4	9,4	9,4	—
Nezaměstnanost (%)	—	—	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	20 031,9	19 660,0	20 120,0	20 880,0	—
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,3	-0,9	-1,0	-0,8	—
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-4,2	-2,2	-2,8	-3,2	—
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD, Belstat

Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Bělorusko v reakci na pandemii onemocnění covid-19 nezavedlo plošnou karanténu a nepřijalo ani žádná další omezení, která by měla vliv na výrobu a obchod. Důvodem byl nejen zcela odmítavý přístup prezidenta Lukašenka k pandemii, ale i zhoršující se situace země, která neumožnila zastavení výroby ani na několik týdnů. V souvislosti s pandemií bylo proto přijato pouze jediné nařízení prezidenta na podporu ekonomiky, kterou vláda kvantifikovala částkou cca 2,5 mld. USD (3,9 % HDP), ve skutečnosti ale začátkem roku 2021 bylo přiděleno cca 753 mil. USD (1,2 % HDP). Opatření však nepřineslo průlomový efekt pro

malé a střední podniky, bylo cíleno zejména na podporu státem vlastněných subjektů s dominující pozicí na trhu, které jsou garantem zaměstnanosti a generují běloruské ekonomice významné valutové příjmy.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Strategickým cílem běloruské vlády pro období 2021–2025 je růst energetické nezávislosti země. Plánované dokončení výstavby jaderné elektrárny Astravec (spuštění prvního bloku v tomto roce a zprovoznění druhého bloku v prvním pololetí roku 2022) a její následná integrace do přenosové soustavy Běloruska přináší exportní příležitosti především u dodávek zařízení pro výstavbu záložních zdrojů tepelných elektráren, výstavby a modernizace elektrického vedení a trafostanic. Snaha o větší energetickou soběstačnost a absence vlastního energetického strojírenství představuje šanci pro české firmy v oblasti dodávek energeticky efektivních a úsporných technologií, zejména v komunálním sektoru, kde dochází k postupnému růstu cen za služby (potenciál u modernizace tepelných soustav v bytových domech včetně instalace automatických regulačních systémů a u dodávek malých kotlen na místní suroviny).

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Potenciál u projektů na výstavbu recyklačních a regranulačních závodů s ohledem na zájem o opětovné použití a recyklaci komunálního odpadu. Spalovna odpadu pro hlavní město, které produkuje téměř čtvrtinu veškerého odpadu v zemi, je další zajímavou šancí pro české firmy. Současná kapacita skládek bude naplněna do konce roku 2022. Pro Minsk je proto nyní velice aktuální otázka výstavby moderní spalovny, ve které by se komunální odpad (550 tis. tun ročně) likvidoval. V roce 2025 má být rovněž završen program rozvoje kvality pitné vody v Bělorusku. V rámci programu vláda avizovala modernizaci čistíren odpadních vod

v několika běloruských městech. Největším projektem je vládou odsouhlasená (v září 2020 dočasně pozastavena) investice EBRD a EIB za 168 mil. EUR do vodohospodářských staveb a zařízení čistíren odpadních vod vodárenského podniku města Minsk. Je velice pravděpodobné, že financování od mezinárodních finančních institucí bude dříve či později obnoveno – příležitost pro účast technických konzultantů, stavebních firem a dodavatelů v očekávaných výběrových řízeních.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Běloruská vláda v únoru 2021 rozhodla o přidělení cca 110 mld. USD v letech 2021–2025 na podporu zemědělství a potravinářského průmyslu v rámci programu „Agrární podnikání“. V agrárním sektoru se jedná o zaměření na rekonstrukci/výstavbu farem, vepřinů a modernizaci zpracovatelského průmyslu. Živočišná výroba a na ni navazující zpracovatelský průmysl patří ke stěžejním perspektivním oborům, které budou běloruským státem finančně podporovány. V kontextu pokračujícího rozmachu běloruské mlékárenské výroby a probíhající expanze na asijské trhy se otevírají nové příležitosti v oblasti modernizace běloruských mlékáren a možného zapojení českých technologií do tohoto procesu. Dlouhodobý zájem je o kvalitní modrý mák, chmel a ječmen, které se pěstují v ČR, dále o české pivo a o spolupráci v oblasti pivovarnictví a pivovarnických technologií (zejména minipivovary).

► Železniční a kolejová doprava

V dopravní infrastruktuře, která souvisí i s běloruským vládním Programem rozvoje logistického

systemu země, je příležitost v nabídce kolejové techniky a optimalizace dodavatelských řetězců prostřednictvím zvýšení efektivity stávajících globálních dopravních řešení (zejména s ohledem na nárůst objemu přepravovaných nákladů z Číny po železnici, který bude pokračovat i v následujících letech). Trvalá poptávka po signalizačních, zabezpečovacích a elektronických systémech

v železniční dopravní infrastruktuře rovněž nabízí prostor pro české exportéry.

Velvyslanectví ČR v Minsku

e-mail: commerce_minsk@mzv.cz

www.mzv.cz/minsk

Bosna a Hercegovina

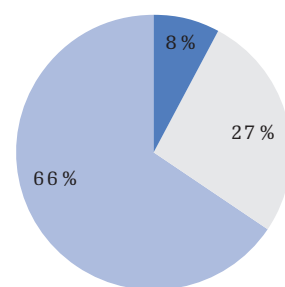
Hospodářství Bosny a Hercegoviny se s důsledky pandemie potýká zatím dobře a, co se týče dopadů na HDP, patří země mezi nejméně postižené ekonomiky regionu. Hlavním důvodem je menší závislost Bosny a Hercegoviny na cestovním ruchu ve srovnání s některými sousedy. Důležitou roli sehrála také skutečnost, že se velké části exportních odvětví, jako jsou např. strojírenství či nábytkářství, podařilo po šoku spojeném s první vlnou pandemie vrátit na zahraniční trhy. Slabinu v tuto chvíli naopak představuje velká role hutnického a chemického průmyslu, které se s důsledky pandemie stále ještě potýkají. Silně byl zasažen také expandující průmysl automobilových součástek. Domácí poptávka, zejména u spotřebního zboží, v důsledku pandemie poklesla. I nadále ji však budou držet veřejné investice do velkých infrastrukturních projektů financované mezinárodními bankami a zahraničními donory, které pokračují i v době epidemiologických omezení.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,9	-5,5	3,6	3,2	2,6
Veřejný dluh (% HDP)	32,4	38,3	38,6	39,0	38,4
Míra inflace (%)	0,5	-1,1	1,2	1,4	1,8
Populace (mil.)	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Nezaměstnanost (%)	33,3	38,5	39,5	37,0	35,0
HDP na obyvatele (USD, PPP)	16 494,9	15 990,0	16 830,0	17 710,0	18 590,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-0,6	-1,0	-0,9	-0,9	-1,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-4,6	-3,7	-4,2	-4,5	-4,8
Průmyslová produkce (%)	-0,5	-8,0	5,0	2,0	3,0
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7		

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

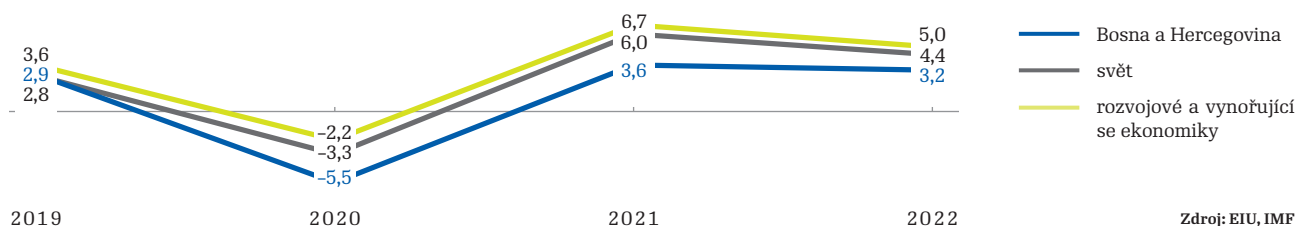
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Opatření na podporu ekonomiky jsou v souladu s ústavním uspořádáním země přijímána decentralizovaně vládami jednotlivých entit a kantonů. Celkový objem pomoci poskytnuté v roce 2020 představoval asi 2 % HDP. Podpora firmám měla zpočátku převážně podobu subvencí sociálních odvodů a platů. V pozdější fázi se zaměřila spíše na cílené dotace firmám v postižených sektorech či úvěrové garance. Jako úspěšná se ukázala také moratoria na splátky bankovních úvěrů. Výhodou Bosny a Hercegoviny jsou konsolidované veřejné finance a stabilní bankovní sektor. I tak jsou však rozpočtové možnosti země omezené a schopnost poskytovat podporu firmám i v roce 2021 bude do velké míry záviset na půjčkách

od mezinárodních institucí. Zhoršená situace firem v některých odvětvích vede k tendencím k protekcionistickým opatřením. Do června 2021 bylo prodlouženo preferenční zacházení pro domácí firmy při veřejných zakázkách. Vláda Bosny a Hercegoviny také diskutuje uvalení cel na dovoz masa z EU. Obě tato opatření jsou v konfliktu se závazky Bosny a Hercegoviny vyplývajícími z Asociační dohody s EU.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Těžební průmysl zůstává jedním z perspektivních oborů pro české exportéry. Těžba hnědého a černého uhlí je pro Bosnu a Hercegovinu strategickým odvětvím. Odbyt uhlí je zajištěn v tepelných elektrárnách, které jsou stejně jako doly ve vlastnictví státních firem. Vybavení dolů je z velké části zastaralé. Důlní provozy potřebují nové těžební stroje, dopravní zařízení a moderní systémy řízení. Investice jsou však zatím jen velice omezené a brání jim nedostatek finančních prostředků a neefektivní fungování celého odvětví. Prostředky na investice do perspektivních důlních provozů by v budoucnu mohla uvolnit restrukturalizace těžebního průmyslu, její brzká realizace však není pravděpodobná.

Vedle uhlí zahrnuje přírodní bohatství Bosny a Hercegoviny také ložiska barevných kovů a vápence. Tato oblast by v budoucnu mohla přilákat více soukromých investic a tedy i poptávku po těžebních zařízeních a souvisejících službách. Novým významným odvětvím by se v Bosně a Hercegovině v budoucnu mohla stát těžba ropy a zemního plynu. Probíhající tendr na těžební koncese se kvůli pandemii covidu-19 o půl roku zpozdil, zahájení průzkumu je možné očekávat v roce 2022. V případě následného zahájení komerční těžby je možné očekávat investice do infrastruktury na dopravu, zpracování a skladování ropy a zemního plynu.

► Energetický průmysl

Mezinárodní rozvojové banky jako EBRD a EIB investují v Bosně a Hercegovině rozsáhle do pro-

jektů zaměřených na posilování energetické účinnosti a rozvoj obnovitelných zdrojů energie. České firmy mohou uplatnit své know-how v projektech centrálního dálkového vytápění, kogenerační výroby elektřiny či využití biomasy. Cílem Bosny a Hercegoviny je dosáhnout 40% podílu obnovitelných zdrojů na energetickém mixu. Vedle velkého potenciálu vodní, větrné a solární energie disponuje Bosna a Hercegovina zatím nevyužitým potenciálem biomasy pro výrobu tepla a elektřiny, která by mohla spotřebovávat odpadní biomasu z dřevozpracujícího průmyslu a zemědělství.

Rovněž výroba energie z konvenčních zdrojů zůstává pro české exportéry atraktivním sektorem. Bosna a Hercegovina je největším vývozcem elektřiny na západním Balkáně a 60% produkce elektrické energie se vyrábí v tepelných elektrárnách. Je plánována stavba rozsáhlých nových kapacit. V počáteční fázi je stavba nového bloku elektrárny v Tuzle. Další bloky jsou plánovány v Ugljeviku, Gacku a Banovići, příprava projektů se ale protahuje. Na financování a realizaci většiny nových elektráren se mají podílet čínské firmy. V nejbližší době se má uskutečnit také revitalizace a odsíření stávajících bloků Kakanj 7 a Tuzla 6.

► ICT

Pandemie covidu-19 dala nový impuls e-commerce. Nakupování přes internet zatím nebylo příliš rozšířené, omezení maloobchodu však přimělo obchodníky hledat nové formy prodeje. Technické podmínky v podobě dostupnosti internetu

a rozšířenosti digitální techniky jsou v Bosně a Hercegovině příznivé. Určitou překážku však, vedle konzervativního přístupu spotřebitelů, dosud představovala menší rozšířenost užívání platebních karet, ačkoliv tato služba je běžně dostupná. Přestože se nabídka online prodeje za poslední rok mírně rozšířila, zůstává zatím omezená. Menší firmy často nemají profesionální e-shop (např. prodej prostřednictvím sociálních sítí), nebo je jeho kvalita nízká. Je tedy možné očekávat, že se odvětví internetového prodeje bude dále rozvíjet.

Důležitým tématem je také digitalizace malých a středních výrobních podniků v exportních odvětvích. Digitalizace výroby a interních procesů je podmínkou pro to, aby tyto firmy obstály v konkurenci na trhu EU. Je možné očekávat nové projekty i v oblasti digitalizace státní správy, která je zatím na nízké úrovni. S podporou Světové banky a dalších donorů byly připraveny strategie rozvoje e-governmentu, pokrok je však zatím pomalý. Narůstá zájem o téma chytrých měst a inteligentního řízení dopravy. Rozvoj v této oblasti silně podporuje Rozvojový program OSN (UNDP), projekty jsou financovány ale i z dalších zdrojů. Slibně se rozvíjí rovněž domácí sektor IT služeb. Přibývá místních startupů i zahraničních investorů, kteří v Bosně a Hercegovině zakládají centra pro poskytování IT a dalších sdílených podnikových služeb.

► Nábytkářský průmysl

Nábytkářský průmysl byl silně zasažen narušením mezinárodního obchodu v prvních měsících pandemie. Místním výrobcům se však podařilo dodavatelsko-odběratelské řetězce rychle obnovit nebo nalézt náhradní tržiště (vč. nárůstu vývozu do ČR) a toto odvětví tak mohlo pokračovat v dynamickém rozvoji předchozích let. V roce 2020 představovala produkce dřevozpracujícího průmyslu (vč. surového dřeva) 15 % celkového exportu Bosny a Hercegoviny.

Místní nábytkářství se může opřít o tradici výroby nábytku i domácí zdroje dřeva – lesy pokrývají 60 % území. Místní výrobci realizují své prodeje v různých cenových segmentech, od produkce pro nadnárodní prodejní řetězce až po

zakázkovou výrobu pro luxusní designové prodejny na trzích s vysokou kupní silou. Rostoucí poptávka po místní produkci vyžaduje rozšiřování či modernizaci výrobních kapacit prostřednictvím nákupu strojů a technického vybavení pro primární i sekundární zpracování dřeva. Rovněž při těžbě dřeva, která probíhá v náročných terénních podmínkách, je prostor pro mechanizaci a mohou zde nalézt uplatnění moderní manipulační a dopravní zařízení.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

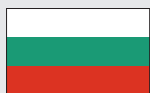
Bosna a Hercegovina má značný potenciál rozvoje především v živočišné výrobě, která se podílí na celkové zemědělské produkci více než třemi čtvrtinami. České firmy jsou úspěšné v oblasti prodeje plemenného skotu a podílejí se tak na zlepšování genetické kvality místních chovů. Rozvoj domácí produkce bude vyžadovat také investice do moderního vybavení a automatizovaných řešení pro kravíny. Důležitým předpokladem v tomto ohledu jsou změny existujícího modelu chovu, založeného převážně na malých rodinných hospodářstvích, a koncentrace zemědělské výroby do větších celků. Rovněž masokombináty potřebují investovat do automatizace porážkových a balicích linek a řešení nakládání s odpady. Impulz dalšímu rozvoji chovu skotu by mohlo dát otevření trhu EU pro dovoz masa z Bosny a Hercegoviny, o kterém se v tuto chvíli vyjednává.

Příležitosti v Bosně a Hercegovině existují také v oblasti technologií pro drůbežářství. Drůbežářská výroba je koncentrovaná do větších podniků a úspěšná i v oblasti vývozu do zahraničí (významný přínos v tomto ohledu mělo právě otevření trhu EU v roce 2019). Potenciál má také rozvoj mlékárenské výroby. Produkce mléka narůstá, ale výroba mléčných výrobků s vyšší přidanou hodnotou je zatím omezená a sýry či slazené mléčné výrobky se dovážejí do velké míry ze zahraničí.

Velvyslanectví ČR v Sarajevu

e-mail: sarajevo@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/sarajevo

Bulharsko

Bulharsko zasáhla koronavirová krize poměrně výrazně i kvůli přísným opatřením, což se projevilo ve výsledcích za rok 2020. Na konci roku dosáhl mezipoletní propad HDP podle předběžných údajů Národního statistického institutu 4,2 %. Analytici EIU očekávají návrat reálného HDP takřka na úroveň před krizí již během letošního roku. Největší propad pocítil sektor cestovního ruchu a služeb, který pandemie zasáhla rozsáhlým omezením činnosti a posunutím i celkovým oslabením každoroční letní turistické sezony. Dopady pocítily také sektory obchodu, dopravy, dále zábavní průmysl, přičemž se očekává, že negativní efekt se přelije i do dalších oblastí ekonomiky. Na druhé straně relativně dobrá kondice hospodářství, pozitivní vnější i fiskální bilance před vypuknutím krize covidu-19 by mohly napomoci rychlejšímu zotavení z krize v průběhu roku 2021 v závislosti na dalším průběhu pandemie.

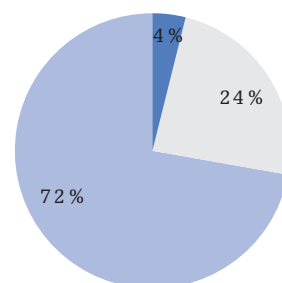
Po šokovém zpomalení ekonomiky díky lockdownu ve 2. čtvrtletí se ve třetím kvartále mírně oživila ekonomická aktivita (růst HDP o 4,3 % oproti předchozímu kvartálu), nicméně růstovou tendenci nadále brzdila závislost země na cestovním ruchu, který tvoří 10,8 HDP, zajišťuje 10,6 % zaměstnanosti a díky restrikcím čelil vážným potížím i během zimní sezony. Vláda věří, že díky preventivním protiepidemickým opatřením se podaří zachránit letní sezonu a oživit trh. Negativní vliv měl i pokles spotřeby domácností o 2,2 % v roce 2020. Co se týče fixních investic, odhadem došlo vloni k poklesu o 1,7 %.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,6	-4,1	3,7	3,2	3,0
Veřejný dluh (% HDP)	20,2	24,1	26,6	27,8	28,0
Míra inflace (%)	3,8	1,7	2,7	2,2	2,7
Populace (mil.)	7,0	6,9	6,9	6,8	6,8
Nezaměstnanost (%)	5,6	7,4	6,7	5,6	4,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)	24 743	24 382	25 857	27 375	n/a
Bilance běžného účtu (mld. USD)	2,1	1,2	3,3	3,4	3,2
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-3,2	-1,6	-1,2	-2,3	n/a
Průmyslová produkce (%)	-0,5	-7,0	5,8	3,5	3,0
Exportní riziko OECD	3/7	3/7	3/7	3/7	3/7

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

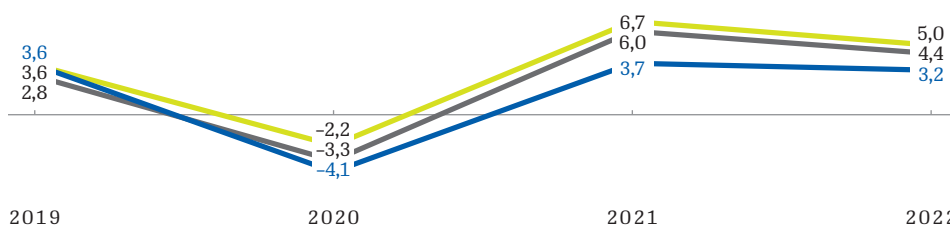
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (mezipoletně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Bulharsko se ocitlo tváří v tvář pandemii v poměrně silné fiskální pozici, když v roce 2019 dosáhl přebytek státního rozpočtu 2,1 % HDP. V rámci balíčku opatření proti ekonomické krizi způsobené koronavirem oznámila vláda vyšší podíl výdajů na zdravotnictví, zlepšení platového ohodnocení pracovníků v nemocnicích a dalších zdravotnických zařízeních, jakož i u bezpečnostních složek. Zároveň zahájila dotování v ekonomické sféře i sociální oblasti, odsouhlasila odložení daní, spustila záruční program pro malé a střední podniky, zahájila přesun prostředků z fondů a rozpočtových kapitol do výdajových položek, kde bylo zapotřebí pomoci ekonomice. Došlo ke zvýšení sociálních výdajů, na druhé straně státní rozpočet pocítil pokles daňových příjmů. Celkem by tato opatření měla vyjít na necelých 5 % HDP z úrovně loňského roku a přebytek státního rozpočtu by se poprvé po 4 letech měl dostat do deficitu kolem 3 % HDP s výhledem poklesu na 2–2,3 % o rok později. Státní dluh pravděpodobně překročí v roce 2021 hranici 25 % HDP a může vystoupat až na 28 % v roce 2023. Bulharská vláda doufá, že země vstoupí v roce 2024 do eurozóny, nicméně podle analytiků k tomu nedojde ani do konce roku 2025 vzhledem k pomalému tempu některých reforem.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Bulharská energetika má před sebou nelehké období, kdy bude muset dohánět promarněný čas při restrukturalizaci zastaralého energetického mixu, a výzvy v podobě energetické strategie EU Green Deal. Vláda oživila projekt výstavby jaderné elektrárny Belene, vyhlásila výběrové řízení na investora a dodavatele, do konce roku 2020 by měla vybírat z užšího seznamu investorů (Rusko, Čína, Jižní Korea) a dodavatelů (USA, Francie). Pokračuje likvidace reaktorů v jaderné elektrárně v Kozloduji, jež vyžaduje značné investice včetně financování z fondů EU, samotná elektrárna podstupuje také modernizační proces (například v oblasti systému řízení a kontroly), a vláda dokonce zvažuje i možnost výstavby malého modulárního reaktoru na území JE. Výstavba nových konvenčních zdrojů se nepředpokládá, přitom Bulharsko musí řešit otázku uzavření nevyhovujících tepelných elektráren a dalších zdrojů ve vazbě na cíle EU. Nejvýznamnější podíl v energetickém mixu představují tepelné elektrárny a jaderná elektrárna Kozloduj. Energetika si vyžádá v následujících letech značné investice do obnovy výrobních zařízení, přenosové i rozvodné sítě, jakož i posílení energetické efektivity. Ačkoli země již nyní plní

cíl 20 % podílu obnovitelných zdrojů energie, existuje zde zajímavý nevyužitý potenciál pro budování nových kapacit (zejména solární zdroje). To se odrazilo i v přípravě Plánu obnovy a udržitelnosti Bulharska, jehož prostřednictvím by země chtěla získat ze zdrojů EU 300 mil. BGN (se soukromým spolufinancováním až 0,5 mld. BGN) na realizaci nových energetických projektů (např. výroba zeleného vodíku či bioplynu).

Bulharsko investuje i do infrastruktury pro přenos zemního plynu s cílem diverzifikovat zdroje a zajistit bezpečnost dodávek. Pokračuje projekt výstavby propojení mezi Tureckem a Srbskem (napojení na plynovod TurkStream) pod názvem Balkan Stream a zároveň i propojení s Řeckem (Gas Interconnector Greece-Bulgaria, IGB Project), do budoucna se počítá i s rozšířením a zvětšením kapacity podzemního zásobníku pro skladování zemního plynu v Čirenu a větším využitím plynu např. v průmyslu.

► ICT

V rámci navrhovaného Plánu obnovy a udržitelnosti hodlá bulharská vláda zmobilizovat značné zdroje (900 mil. BGN spolu s doplňkovým

spolufinancováním ze soukromých zdrojů v hodnotě 828 mil. BGN) na realizaci programu, tvořeného třemi fondy – Technologická modernizace, Zelený přechod a Digitalizace. Dále se připravuje Národní program vzdělávání dospělých, který by měl pomoci masivního programu poukázek pro školení základních digitálních dovedností a schopností s předpokládaným rozpočtem 192 mil. BGN přispět k harmonizaci schopností pracovníků s požadavky trhu práce, zvýšit dosavadní nízkou úroveň znalostí a dovedností a zabránit tzv. digitálnímu vyloučení. Konkrétní projekty spolu s plnou verzí Plánu obnovy a udržitelnosti je možné najít na <https://www.nextgeneration.bg/14>.

► Obranný průmysl

V příštích letech plánuje armáda velké projekty modernizace výzbroje a vybavení v hodnotě téměř 2 mld. EUR. Probíhají výběrová řízení na nákup obrněných vozidel pěchoty (pro pozemní i speciální síly) a vojenských hlídkových lodí. Připravuje se i modernizace tanků T-72 a čím dál naléhavější je modernizace radiolokátorů pro protivzdušnou obranu (zde se například hovoří o zakázce na 3D radary v hodnotě cca 400 mil. BGN, kde existuje potenciál propojení s pasivními technologiemi). Poptávka se v souladu s těmito plány zřejmě zaměří zejména na leteckou techniku, obrněná vozidla, kybernetickou bezpečnost, komunikační, informační a navigační systémy, optoelektroniku, ochranu bezpečnostní infrastruktury.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Vodohospodářský sektor země je ve velmi špatném stavu, nebylo zde dlouhá léta dostatečně investováno do obnovy rozvodných sítí. Výraznější zlepšení nepřinesl ani vstup do EU, ztráty při dodávkách pitné vody se za toto období snížily pouze o necelé 1 % a dosahují nejvyšší hodnoty v EU – 61,5 %. Studie Světové banky odhaduje, že v nejbližších 10 letech by se v sektoru mělo investovat více než 6 mld. EUR, z čehož fondy EU by měly pokrýt 30–40 % této částky. V současném programovém období je pro sektor vyčleněno 1,2 mld. EUR.

Z konkrétních akcí můžeme připomenout, že bulharská vláda rozhodla o vyčlenění rekordní sumy 460 mil. BGN (235 mil. EUR) v podobě investic do vodní infrastruktury v centru jižního pobřeží Černého moře Burgasu a dalších přímořských středisek. Více než dvě třetiny uvedených prostředků půjdou z fondů EU, zatímco zbytek musí zajistit místní podnik vodovodů a kanalizací. Projekt by měl být realizován do konce roku 2023. Větší část financí bude určena na výměnu stávající a výstavbu nové sítě vodovodů a kanalizací. Počítá se s rekonstrukcí 158 km vodovodů a 22 km kanalizací, jakož i s vybudováním 7 km nových vodovodů a 73 km kanalizačního vedení. Bude také postavena jedna nová čistička odpadních vod, tři další projdou rekonstrukcí a společně s nimi i dvě úpravný pitné vody.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Výdaje na zdravotnictví v roce 2019 dosáhly 8 % HDP (16. místo v EU), veřejné výdaje však dosáhly pouze 4,5 % (52 %), přibližně stejnou část dopláceli občané z vlastní kapsy (48 %). V zemi je mimořádně vysoký podíl plateb pacientů na celkových výdajích ve zdravotnictví, který činí až 46,5 %, veřejné zdravotní pojištění pokrývá 48,5 % a soukromé pojišťovny 5 %. Rychle roste soukromý sektor, který má 31 % podíl na trhu se zdravotnickými službami. Bulharsko nabízí dobré příležitosti pro modernizaci vybavení nemocnic ve veřejném i soukromém sektoru. V letošním roce se očekává dořešení otázek kolem projektu výstavby nové pediatrické nemocnice v Sofii a vyhlášení tendru jak na stavbu, tak i vybavení a zařízení. Odhadované náklady pouze na výstavbu se nyní pohybují kolem 50 mil. EUR.

V souvislosti s pandemií covidu-19 se ukázala slabá místa v systému zdravotnické péče, jež by měla v nadcházejícím období vláda akutně řešit vzhledem k možné druhé vlně pandemie během podzimních měsíců. Kromě nákupu nových sanitních vozů, který financovala EU prostřednictvím fondů, lze očekávat investice do vybavení infekčních oddělení, budování mobilních zařízení, JIP, posílení zásob ochranných prostředků, ale také do vývoje vakcín a léků nejen proti koronaviru,

ale i dalším infekčním chorobám. Vláda již oznámila vyčlenění prostředků ve výši 24 mil. BGN pro státní podnik Bul Bio.

Také pro zdravotnictví byly připraveny projekty v rámci Plánu obnovy a udržitelnosti – např. projekt zaměřený na vybudování národního registru pro prevenci a sledování onkologických onemocnění, analýzu a prevenci rizikových faktorů a zapojení BG do celoevropského střediska pro boj s rakovinou. Plánovaný rozpočet činí 4 mil. BGN. Dále se počítá s podporou reformačního úsilí při aktualizaci strategického rámce sektoru, rozšiřování e-zdravotnictví a překonávání nedostatku zdravotnického personálu.

► **Železniční a kolejová doprava**

Rekonstrukce železničních tratí v zemi je prioritou v rámci financování z fondů EU v současném finančním období. Kompletní rekonstrukcí prochází zejména hlavní trať spojující Evropu s Tureckem. Osobní železniční doprava je monopolem státního přepravce BDŽ, v nákladní dopravě se naopak otevírají možnosti i pro soukromé přepravce. Vozový park si žádá investice do obnovy, proto BDŽ od roku 2019 postupně vyhlašují jak výběrová řízení na údržbu a opravy

(137 mil. BGN v průběhu 5 let), tak i na nákup nových lokomotiv (16 souprav za 247 mil. BGN). Posiluje také sektor nákladní dopravy včetně soukromého sektoru (například multimodální terminály a kombinovaná přeprava vlak-kamión), což opět znamená potřebu investic do lokomotiv a vagónů.

Další oblastí kolejové dopravy, kde existuje potenciál pro uplatnění (např. soupravy), je rozvoj městské hromadné dopravy v hlavním městě Sofii, tj. metra, kde tvoří cca dvě třetiny z celkové částky 500 mil. EUR investované do výstavby linky č. 3 (etapy 1 a 2) prostředky z fondů EU. Podnik Metrolin EAD plánuje i další rozšíření uvedené linky č. 3 v dalším programovacím období. Bulharsko také plánuje získat z již zmíněného Plánu obnovy a udržitelnosti 0,5 mld. BGN (se soukromým spolufinancováním až 0,9 mld. BGN) na udržitelnou městskou mobilitu (kromě rozšíření sítě metra i pilotní schéma podporující modernizaci vozového parku MHD).

Velvyslanectví ČR v Sofii

e-mail: commerce_Sofia@mzv.cz

www.mzv.cz/sofia

Černá Hora

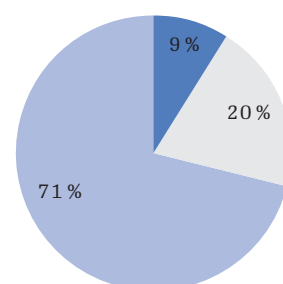

Přířem černohorské ekonomiky byl až do vypuknutí pandemie covidu-19 turismus, ze kterého příjmy tvořily až 24 % HDP. V roce 2019 přivítala malá balkánská země s cca 620 000 obyvatel přes 2 miliony hostů ze zahraničí. Kvůli koronavirové pandemii a pandemickým opatřením, které zahrnovaly uzavření státních hranic a hranic opštin/krajů, klesly příjmy z turismu v roce 2020 až o 90 % (tj. téměř o 1 mld. EUR). Tento trend pak pokračoval i na počátku roku 2021. Nová černohorská vláda, která se ujala vedení země v závěru roku 2020, si proto vytyčila za jeden z hlavních cílů znovunastartování ekonomiky země. Na základě tohoto rozhodnutí bylo ministerstvo ekonomiky rozděleno na dva samostatné resorty s jasně rozdělenou agendou. Vzniklo tak ministerstvo kapitálových investic a ministerstvo ekonomického rozvoje. K hlavním úkolům obou ministerstev patří vytvoření plánu diverzifikace ekonomiky země. Ministerstvo pro ekonomický rozvoj si pak vytyčilo cíl zajistit i diverzifikaci sektoru turismu tak, aby Černá Hora byla schopna nabídnout zahraničním klientům kvalitní služby (podpořené dobrou infrastrukturou) po celou dobu roku.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	6,2	-10,6	4,3	4,7	—
Veřejný dluh (% HDP)	—	—	—	—	—
Míra inflace (%)	0,4	-0,2	1,2	1,5	—
Populace (mil.)	0,6	0,6	0,6	0,6	—
Nezaměstnanost (%)	15,9	19,1	18,1	17,3	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	22970,4	20940,0	22170,0	23660,0	—
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,8	-1,0	-0,9	-0,8	—
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-2,3	-1,8	-2,1	-2,5	—
Průmyslová produkce (%)	-6,2	-0,9	7,8	5,2	—
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, WEF, OECD

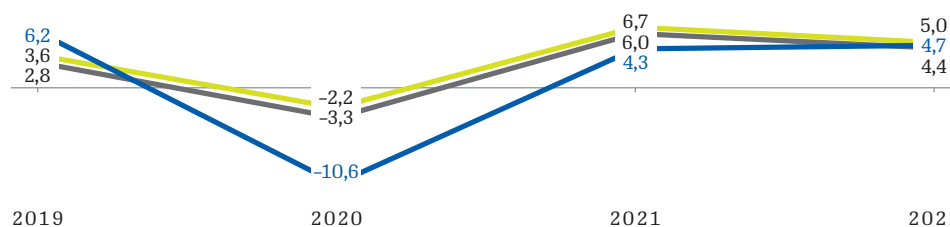
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V reakci na dopady koronavirové pandemie podpořila předchozí vláda ekonomiku země třemi balíčky, přičemž v rámci prvního a druhého balíčku pomoci investovala Černá Hora do záchran ekonomiky celkem 175 mil. EUR (cca 3,5 % HDP) a v rámci třetího balíčku bylo uvolněno 240 mil. EUR. Obsahem těchto tří balíčků bylo poskytnutí subvence firmám a podnikům, které musely z důvodu koronavirové krize přerušit provoz, dále vláda přispěla na mzdy zaměstnanců, byla odložena

povinnost platby daní, další úlevy přišly ve zvýhodnění plateb pronájmů, zrušení fixní základní částky za elektrický proud apod. Nová vláda schválila počátkem roku 2021 novou vlnu pomoci pro firmy a občany, které pandemie covidu-19 zasáhla nejvíce. Celková hodnota tohoto balíčku dosáhla 163 mil. EUR, přičemž část spočívala v jednorázových příspěvcích penzistům, nezaměstnaným, rodinám se třemi a více dětmi atd. Vláda rovněž rozhodla o rozšíření seznamu oblastí a specializací, které pandemie ohrozila. (Firmy, které v těchto oblastech podnikají, mají právo žádat stát o finanční pomoc). Součástí čtvrtého balíčku byly daňové úlevy pro firmy, které zaměstnají osoby registrované na Úřadech práce.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Vláda Černé Hory by v následujících letech chtěla výrazně zvýšit využití dostupných nerostných zdrojů revitalizací či rozšiřováním stávajících dolů a otevřením nových (například lokalita Maoče). V roce 2019 proběhl geologický průzkum černohorského mořského dna za účelem ověření výskytu nerostných surovin (plyn, ropa). Nová vláda navázala na kroky vlády předchozí a připravuje vybudování zkušební naftové studny cca 26 km od břehu mezi přímořskými městy Bar a Ulcinj. Do konce roku 2021 by pak mohlo být zřejmé, zda se v podzemí pod černohorskými vodami skrývá předpokládaných 51 mld. m³ plynu a 438 mil. barelů nafty. (Tyto odhady se zakládají na 3D snímcích provedených v rámci společného projektu italsko-ruského konsorcia ENI-Novatek a řeckého Energean.)

Společnost Luka Bar AD (přístav Bar) zahrnula do svého aktuálního plánu rozvoje návrh na vybudování terminálu pro kapalný plyn LNG. Kapacita zásobníku má být 20 000 m³. Již několik let se rovněž rozhoduje o privatizaci této společnosti, která je ve většinovém vlastnictví státu.

► Energetický průmysl

Nejvýznamnějším zdrojem elektrické energie je dosluhující 1. blok tepelné elektrárny Pljevlja.

V roce 2018 vláda rozhodla o jeho ekologické rekonstrukci v hodnotě přesahující 100 mil. EUR. V listopadu 2019 výběrová komise EPCG (Elektroprivreda Crne Gore, Energetické závody Černé Hory) zvolila jako vítězný projekt pro rekonstrukci tepelné elektrárny Pljevlja I nabídku konsorcia firem DEC International, Bemax, BB Solar a Permonte. Součástí projektu je i teplofikace města Pljevlja, revitalizace skládky Maljevac a vybudování čistírny odpadních vod.

Nová vláda krátce po svém jmenování oznámila, že odstupuje od budování malých vodních elektráren. Více úsilí však chce vynaložit v oblasti zkoumání možností výstavby větrných a solárních elektráren. Výhledově by se Černá Hora chtěla stát vývozcem elektrické energie. Za tím účelem byl položen podmořský kabel spojující Černou Horu s Itálií. Započetí prací na plynofikaci země bude záviset na realizaci výstavby jadransko-jónského plynovodu, případně na výsledcích průzkumu mořského dna (viz část Důlní, těžební a ropný průmysl).

► ICT

Dosavadní závislost Černé Hory na turismu vedla vládní představitele k rozhodnutí, že musí dojít k diverzifikaci ekonomiky. Dopad koronavirové krize správnost tohoto rozhodnutí potvrdil. Již předchozí vláda začala vyvíjet zvýšené úsilí

v oblasti podpory rozvoje moderních technologií. V opštinách (krajích) začínají budovat tzv. technologické inkubátory, které mají podpořit inovativní firmy, v závěru roku 2019 byl vyhlášen tender na vybudování nového Národního vědecko-technologického parku v Podgorici apod.

Je zřejmé, že změny v nasměrování černohorské ekonomiky nelze dosáhnout ihned a není to možné ani bez pomoci partnerů ze zahraničí a spolupráce s nimi. Černá Hora je otevřena spolupráci jak v rámci regionu západního Balkánu, tak i se státy Evropské unie. Nabízí se tak potenciál pro uplatnění i českých firem.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Do roku 2035 plánuje Černá Hora investice do ochrany životního prostředí za více než 1,4 mld. EUR. Finanční zdroje státu i municipality jsou velmi limitované. Černá Hora má značné zásoby kvalitní vody, které však nedokáže sama efektivně využít (velké množství balené vody dováží ze Srbska nebo z Itálie). Tyto vodní zdroje jsou vhodné rovněž pro umělý chov ryb. Na řadě míst Černé Hory přetrvávají problémy s čištěním a regulací odpadních a splaškových vod.

Hlavní město Podgorica bude v příštích letech investovat do systému čištění odpadních vod přibližně 55 mil. EUR, přičemž financování tohoto projektu bylo již schváleno. Řada opštin (krajů) bude nucena připravit plány výstavby čističek odpadních vod, vodovodních sítí, spaloven odpadu a deponií. Samostatnou kapitolu činí revitalizace a odstraňování četných divokých skládek nebo rekultivace odkaliště poblíž továrny na výrobu hliníku (KAP) v Podgorici.

► Železniční a kolejová doprava

Železniční infrastruktura je zastaralá, proto vláda podporuje její postupnou modernizaci. Modernizací v současné době prochází páteřní trať Bar-Podgorica-Bělehrad, kde se kromě zabezpečovacích prvků rekonstruuji tunely, mosty a koleje. Celou železniční síť Černé Hory bude čekat výměna stávajících pražců za betonové. Ve fázi přípravy plánování je rozšíření železniční sítě ve směrech Bijelo Polje – Maoče a Bijelo Polje – Kosovo.

Zastaralý je rovněž železniční vozový park. Černá Hora plánuje koupit tři vlakových souprav pro meziměstskou dopravu. Hodnota kontraktu je 15 mil. EUR, přičemž financování má zajistit EBRD a vláda má poskytnout státní garanci za úvěr. Kromě dodání nových vozů lze příležitost pro české firmy spatřovat i v opravách a revitalizaci použitých lokomotiv a vagónů.

V národním střednědobém plánu jsou pro následující tři roky za jednu z priorit v oblasti dopravy označeny projekty rekonstrukce železniční infrastruktury. Ze státního rozpočtu a z přislíbené finanční podpory mezinárodních institucí (IPA, WBIF, EIB, EBRD) má být vyčleněno minimálně 16,7 mil. EUR na rekonstrukci železniční napájecí soustavy části tratě v severní oblasti země (směrem k hranicím se Srbskem), rekonstrukci a modernizaci železniční stanice Bijelo Polje, výměny signalizačně-bezpečnostního systému na trati Bijelo Polje – Podgorica a Podgorica-Bar, sanaci tunelů a mostů atd.

Velvyslanectví ČR v Podgorici

e-mail: podgorica@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/podgorica

Dánsko

Koronakrizе zasáhla dánskou ekonomiku o něco mírněji, než se na jaře 2020 očekávalo. Zpráva dánského ministerstva financí z konce května předpokládala pokles HDP o 5,3 %, přičemž výrazné zpomalení se mělo projevit zejména ve 2. čtvrtletí 2020. Finální údaje však hovoří o poklesu HDP o 4,0 % za celý rok.

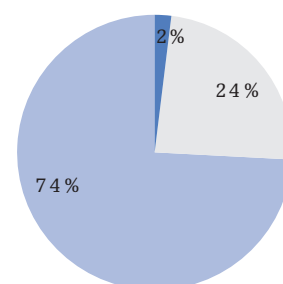
V letošním roce dle odhadů dojde k oživení ekonomiky a růst HDP by mohl dosáhnout až 3,3 %, nicméně i tak v součtu pravděpodobně dojde v průběhu dvou let k mírnému poklesu. Tempo obnovy dánské ekonomiky závisí na dalším průběhu pandemie a na vývoji především soukromé spotřeby a investic. Důležitým faktorem je také vývoj v zahraničí, jelikož malá otevřená ekonomika Dánska je značně závislá na exportu. Pomalé zotavení na tradičních dánských exportních trzích tak bude mít dopad i na jeho ekonomiku domácí.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,3	-4,0	3,3	3,0	2,6
Veřejný dluh (% HDP)	33,6	39,2	39,4	38,8	38,0
Míra inflace (%)	0,8	0,4	0,6	0,9	1,2
Populace (mil.)	5,8	5,8	5,8	5,8	5,9
Nezaměstnanost (%)	3,7	5,5	5,7	5,3	4,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)	62 042,2	59 540,0	62 280,0	63 000,0	67 920,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	30,9	28,9	27,5	30,4	33,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	18,2	19,1	23,2	20,8	17,1
Průmyslová produkce (%)	3,0	-5,2	5,0	3,0	2,3
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

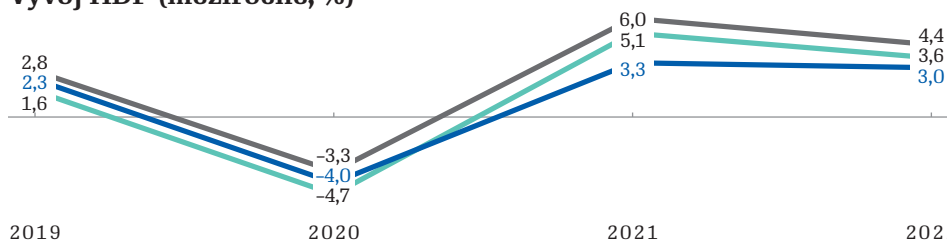
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Dánská vláda v reakci na krizi schválila celou řadu opatření na zmírnění dopadu pandemie na zdraví ekonomiky, velkých firem i malých a středních podniků a na míru nezaměstnanosti v zemi (ta během roku 2020 stoupla na 5,5 % a k počátku roku 2021 klesla na 4,4 %). Opatření zahrnují daňové úlevy, kompenzaci ekonomických ztrát, prevenci propouštění zaměstnanců či přímou podporu malým a středním podnikům a OSVČ. Jedná se především o odložení plateb DPH a daně z příjmu, kurzarbeit, kompenzace fixních nákladů, náhradu ušlých příjmů či usnadnění přístupu k exportním úvěrům. Vláda na tato opatření postupně vyčlenila balík finančních zdrojů, jenž k březnu 2021 dosáhl

výše 763,7 mld. DKK. Tato částka v sobě zahrnuje odložení platebních lhůt a dalších opatření v oblasti likvidity, bankovní záruky, kapitálové příspěvky a výdajová opatření na roky 2020–2023.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Dánsko hodlá koronavirové krize a s ní souvisejícího znovunastartování ekonomiky využít k akceleraci přechodu země k udržitelné „zelené“ ekonomice. Mezi strategické a současně perspektivní obory s exportním potenciálem pro české firmy tak lze nadále řadit především energetický sektor (obnovitelné zdroje energie, kapacity pro uchovávání energie) a automobilový průmysl (elektromobily, elektrobuses). Ve vztahu k systému zdravotní péče dánská vláda již v roce 2020 přijala rozhodnutí, jež má zefektivnit systém domácí strategické výroby ochranných pomůcek, iniciovat tvorbu jejich strategických zásob a snížit tak závislost na dodávkách ze třetích zemí. Jako perspektivní oblasti pro český export se v tomto ohledu jeví jak segment ochranných pomůcek jako hotových produktů, tak i inovativní technologie a materiály pro jejich výrobu. Podobnou příležitost skýtá také společná dánsko-rakousko-izraelská iniciativa, jejímž cílem je navýšit výrobní kapacity vakcín.

► Automobilový průmysl

Přímou souvislost s důrazem Dánska na snižování objemu emisí CO₂ má akcelerační zájem o pořízení elektromobilů na úkor automobilů se spalovacími motory či hybridních automobilů. Počty prodaných elektromobilů meziročně rostou násobně až řádově, na čemž má podíl nejen individuální poptávka občanů, ale též korporátní sféra (zejména taxislužby, ale též firemní vozový park) či úřady státní správy (vozový park ministerstev a úřadů) a místní samosprávy, přičemž tyto budou bezpochyby dávat přednost elektromobilům nižší střední a střední třídy. Podobný rostoucí trend sledujeme také ve vztahu k autobusové dopravě, kde probíhá postupné nahrazování klasických autobusů elektrobuses. V návaznosti na zvyšující se zájem o elektromobily vzroste také poptávka po dobíjecích stanicích, jejichž síť se v Dánsku sice stále rozšiřuje, ale zdaleka nepokrývá předpokládané budoucí potřeby.

► Energetický průmysl

Dánsko je jedním z evropských i světových lídrů ve využívání obnovitelných zdrojů energie a trend zrychlování přechodu od fosilních paliv

k obnovitelným zdrojům s cílem snižovat emise CO₂ bude v postcoronavirovém období ještě více akcentován. Jakkoliv je Dánsko také předním výrobcem komponent pro větrné elektrárny, domácí výrobní kapacity v žádném případě nepokryjí rostoucí poptávku po bezemisních technologiích. Výrazně vyšší důraz je kladen také na budování nezbytných kapacit pro ukládání energie produkované solárními a větrnými farmami, přičemž ani zde domácí produkce nedokáže uspokojit rostoucí poptávku. V této oblasti nadále existuje prostor pro originální inovativní řešení a nové technologie.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Součástí vládní strategie k zajištění domácí strategické výroby zdravotnických ochranných prostředků a pomůcek, jejímž cílem je mimo jiné snížit závislost Dánska na dovozech zejména z Číny, je mobilizace vlastních výrobních kapacit v privátním sektoru. Dánští producenti jsou nakloněni inovativním a progresivním řešením, novým technologicky vyspělým materiálům i výrobním technologiím (nanovlákná a tkaniny z nich vyrobené, 3D tisk a komponenty pro něj). Vládní strategie mimoto

směřuje k vytvoření strategických zásob zdravotnických ochranných prostředků (obdobu Státní správy hmotných rezerv), v nichž mají být zastoupeny všechny jejich kategorie, tj. od nejnižšího stupně ochrany (roušky) až po respirátory a ochranné oděvy pro specializovaný zdravotnický personál. V souvislosti s dánsko-rakousko-izraelskou iniciativou, zaměřenou na vybudování, respektive posílení vlastních výrobních kapacit pro produkci vakcín proti koronaviru, očekáváme, že v Dánsku výrazně

stoupne poptávka po jejich jednotlivých složkách, jako jsou stabilizátory prostředí vakcíny (pufry), smáčedla, stabilizátory účinných látek, zahušťovadla či indikátory kontaminace.

Velvyslanectví ČR v Kodani

e-mail: commerce_copenhagen@mzv.cz

www.mzv.cz/copenhagen

Estonsko

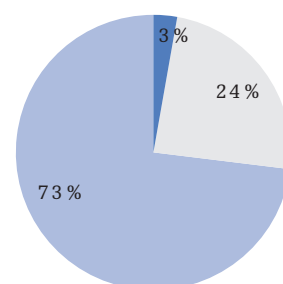
Koronavirová pandemie, která zasáhla Estonsko již koncem února, narušila plánovaný schodek 0,7% HDP pro rok 2020 a cestu k vyrovnanému státnímu rozpočtu v následujících letech. V nich exportní země založená na digitalizaci očekávala růst ekonomiky s navýšením finanční podpory výzkumu a vývoje a zemědělského sektoru k posílení jeho konkurenceschopnosti. Uzavření hranic v březnu 2020 ukázalo zranitelnost turistického odvětví, které tvořilo 8 % HDP a přímo zaměstnávalo přes 22 000 osob. V pandemii naopak posílil vlastní rozvinutý chemický a farmaceutický průmysl díky novému zaměření na zdravotnické pomůcky a léčiva. Nezaměstnanost měsíčně rostla o 4 000 osob a koncem roku 2020 se s 6,9% dostala na téměř dvojnásobek předchozích let. Pro zastavení celkového poklesu estonské ekonomiky vláda v dubnu 2020 vypracovala doplňkový státní rozpočet s dvouciferným veřejným dluhem ve výši 15,2% HDP. Rovněž pro rok 2021 počítá státní rozpočet se zohledněním koronavirové pandemie včetně dalšího nárůstu veřejného dluhu nad 20% HDP a zvýšení nezaměstnanosti. S očekávaným opětovným vzestupem průmyslové produkce by však v roce 2021 mělo dojít k návratu růstu HDP opět do kladných čísel.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	5,0	-3,8	3,3	4,1	3,1
Veřejný dluh (% HDP)	8,4	15,2	20,8	23,6	25,0
Míra inflace (%)	2,3	-0,4	1,6	2,8	2,5
Populace (mil.)	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Nezaměstnanost (%)	4,5	6,9	7,2	6,0	5,6
HDP na obyvatele (USD, PPP)	38 964,0	37 500,0	39 320,0	41 750,0	44 170,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-1,0	-0,3	-0,9	-1,1	-1,4
Průmyslová produkce (%)	-0,1	-16,3	14,7	4,6	3,5
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

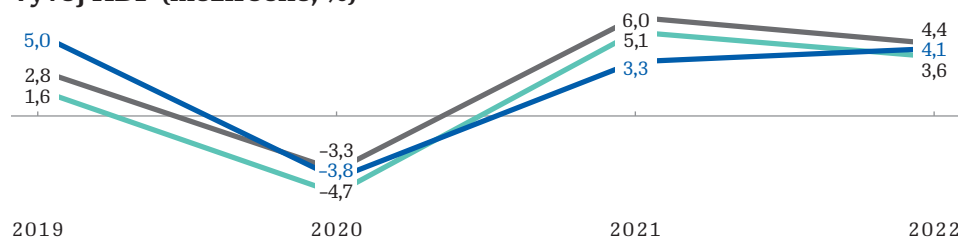
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Kromě úpravy státního rozpočtu pro rok 2020 vláda již týden po vyhlášení nouzového stavu přijala od 20. března první finanční balíček ve výši 2 mld. EUR, tedy 7% HDP, jako plošnou pomoc celé ekonomice. Například pro odvětví cestovního ruchu vyhradila 25 mil. EUR, pro mikropodniky a malé podniky 10 mil. EUR, podporu obdržel železniční i letecký národní dopravce a 70 mil. EUR místní

samosprávy na udržení plánovaných investic. Hlavním úkolem vlády bylo zastavit nekontrolovatelný nárůst nezaměstnanosti, která se v květnu 2020 dostala na 7,4% práceschopného obyvatelstva, ale do konce roku 2020 se ji podařilo snížit na 6,9%. Kromě přímých podpor zaměstnavatelům stát podnikatelům ručil až do 500 mil. EUR za půjčky, půjčky na likviditu nebo investiční půjčky. V prosinci schválený státní rozpočet na rok 2021 zohlednil koronavirovou pandemii schodkem státního rozpočtu ve výši 2 mld. EUR a dal vládě pravomoc v případě potřeby přijmout další půjčky či vydat dluhopisy ve výši až 2,4 mld. EUR. Pro rok 2021 počítá Estonsko s 1,4 mld. EUR ve formě základních dotací EU.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Dobrá výchozí ekonomická situace Estonska s digitalizací, nízkou nezaměstnaností a na cestě k vyrovnanému státnímu rozpočtu umožnila poměrně hladké zvládnutí zdravotních výzev jarní i podzimní vlny koronavirové pandemie – na jejím vrcholu bylo obsazeno pouze 60 % nemocničních lůžek a u intenzivní péče pouze 17 %. V ekonomice však byly razantně zasaženy sektory turistiky s ubytováním a gastronomií, kultury, obchodu, služeb a logistiky, dopravy a těžby ropných břidlic. Snaha estonské vlády o revitalizaci hospodářství bude proto v roce 2021 přednostně zacílena na základní odvětví ekonomiky, tedy na infrastrukturu, energetiku, chemii a stavebnictví.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Místní samosprávy již na jaře 2020 dostaly první státní balíček pomoci 70 mil. EUR na udržení plánovaných investic při opravách a výstavbě budov a 30 mil. EUR na modernizaci regionálních silnic. Navzdory pandemii tím dle dlouhodobého plánu do roku 2030 pokračovalo rozšiřování dálnic z dvouproudých na čtyřproudé z Tallinnu do Tartu, z Tallinnu do Pärnu a z Tallinnu do Narvy. Naopak úvahy o výstavbě nového tramvajového depa v Tallinnu s prodloužením tramvajové linky nijak nepokročily.

► Energetický průmysl

Pro Estonsko je pokračujícím strategickým úkolem zajištění energetické nezávislosti na Rusku a efektivní propojení s evropským energetickým trhem modernizací vysokonapěťových sítí z ruských na evropské standardy. Další výzvu ve střednědobém horizontu představuje utlumování a zastavení neekologické výroby elektřiny z ropné břidlice a orientace na obnovitelné zdroje,

hlavně větrné a solární elektrárny. České firmy zde mohou využít komparativní výhodu oproti domácím firmám ve znalostech a zkušenostech s evropskými předpisy a stavbami.

► Chemický průmysl

Mnoho estonských firem již na začátku koronavirové pandemie přizpůsobilo svoji produkci a navýšilo výrobu dezinfekce, zdravotnických pomůcek a léčiv. Před sektorem však stojí úkol zásadní restrukturalizace a zrušení silně neekologického zpracování ropné břidlice při uspokojování poptávky po výrobcích chemického průmyslu, což může nabídnout možnosti k uplatnění českých firem.

► Stavební průmysl

Pandemie covidu-19 pozastavila dlouhodobě rostoucí poptávku po průmyslových a skladových prostorech a hlavně nových bytech, takže v roce 2021 se tempo výstavby rozhodně zvýší. Nabízí se příležitosti

pro české stavební firmy, které mají zajištěny vlastní pracovníky – tradiční příjezd zahraničních dělníků z bývalého sovětského prostoru do Estonska byl koronavirovými omezeními prakticky zastaven.

► **Železniční a kolejová doprava**

Hlavním perspektivním a dlouhodobým investičním projektem zůstává výstavba železnice Rail Baltica dle evropských parametrů, i když se kvůli

zatím nevyjasněnému podílu unijního financování dostala do zpoždění. V rámci existující široko-rozchodné estonské sítě by měla být do roku 2024 ukončena elektrifikace tratě z Tallinnu do Tartu.

Velvyslanectví ČR v Tallinnu

e-mail: commerce_tallinn@mzv.cz

www.mzv.cz/tallinn

Finsko

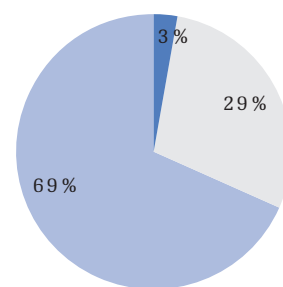
Finská ekonomika přestála první rok pandemie lépe než většina ostatních členských států EU. Důvodem byly zejména minimální restrikce obchodu, masivní digitalizace společnosti, specifický systém dočasného propouštění či menší závislost na turismu. Růst v roce 2021 potáhne soukromá spotřeba i veřejné a soukromé investice hlavně v oblasti zelené transformace, infrastruktury a inovací. Nepříznivý vývoj evropské i světové ekonomiky dopadl na finský vývoz, který meziročně poklesl o cca 11 %. Finsko i nadále čelí některým chronickým problémům (např. dlouhodobě nízký růstový potenciál na úrovni cca 1,5 %, nízká produktivita práce, obtížná udržitelnost veřejných financí, nedostatečné investice, neefektivní trh práce), které pandemie pouze umocnila. Zvýšený tlak na exportně orientovaný průmysl, stejně jako stále obtížnější udržitelné veřejné finance budou jednoznačně příležitostí pro zahraniční konkurenci, jež je schopna nabídnout lepší poměr kvality a ceny, a to i v sektorech, které jsou pro ni dnes jen obtížně přístupné.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,1	-2,8	2,3	2,1	1,6
Veřejný dluh (% HDP)	59,3	68,4	71,3	72,3	73,1
Míra inflace (%)	1,1	0,4	0,9	1,2	1,7
Populace (mil.)	5,5	5,5	5,5	5,6	5,6
Nezaměstnanost (%)	6,7	7,8	8,0	7,4	6,9
HDP na obyvatele (USD, PPP)	53 041,0	52 300,0	54 250,0	56 380,0	58 500,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,5	-3,0	-2,9	-3,6	-3,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	2,5	1,7	1,4	2,0	2,3
Průmyslová produkce (%)	1,9	-3,2	2,1	3,0	3,2
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD, Statistics Finland

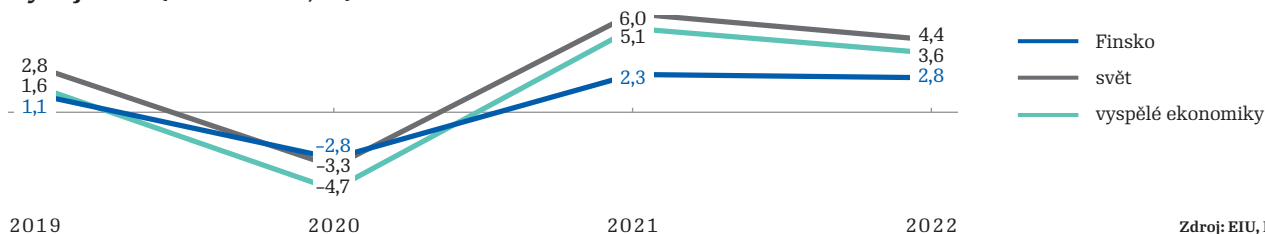
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda dosud na podporu ekonomiky vyčlenila cca 3,47 % HDP, vyčerpáno bylo cca 3,11 % HDP, další opatření se připravují. Pomoc směřovala do kompenzací fixních nákladů firem (0,12 % HDP), přímé podpory municipalit (1,26 % HDP), posílení regionální konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje (0,14 % HDP), financování inovací (0,44 % HDP), půjček a záruk firmám a emisí akcií (0,95 % HDP), podpory v nezaměstnanosti pro podnikatele (0,07 % HDP), podpory OSVČ (0,04 % HDP), pomoci firmám podnikajícím v pohostinství (0,06 % HDP) aj. Základním kritériem pro kompenzace bylo snížení obratu

v důsledku pandemie alespoň o 30 %, případně podnikání v odvětví, kde došlo k celkovému poklesu nejméně o 10 %. Na oživení se podílela i Centrální banka nákupem státních a firemních dluhopisů za 11 mld. EUR a poskytnutím výhodných úvěrů komerčním bankám v hodnotě 16 mld. EUR. Finsko získá z Evropského fondu obnovy (NGEU) cca 2,7 mld. EUR a odvede do něj cca 6,6 mld. EUR. V rámci tzv. Finského programu udržitelného růstu chce z tohoto fondu financovat čtyři hlavní priority: zelenou transformaci, digitalizaci, zaměstnanost a kvalifikaci a sociální a zdravotnické služby, přičemž horizontálními prioritami jsou věda, výzkum a konkurenceschopnost.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Finsko chce i nadále dosáhnout ambiciózního cíle karbonové neutrality do roku 2035 a zcela bezuhlíkové ekonomiky do roku 2050. Jedním ze jmenovatelů plánů finské vlády na postpandemické ekonomické oživení je zesílení úsilí o zelenou transformaci, která si mimo jiné žádá zásadní změnu energetického mixu.

Již v roce 2020 pocházelo 30 % vyprodukované energie z obnovitelných zdrojů, do roku 2030 se má tento podíl zvýšit na 50 %. Jsme svědky boomu větrných parků a zcela zásadního navyšování významu větrné energie, jež má v rámci energetického mixu jen do roku 2023 posílit ze současných 7 % na 17 %, přičemž celkový potenciál je až 25 %. Masivně se investuje rovněž do výstavby biospaloven a bioplynových stanic, dobíjecích stanic pro elektrické automobily či energetických úprav budov. Obnovitelné zdroje ve Finsku nahradí nejen uhlí, ale i rašelinu, která je stále ještě významným energetickým zdrojem.

Země bude z dlouhodobého hlediska čelit energetickému deficitu, jenž je výkonově odhadován až na 5 GW, což mimo jiné znamená, že i do budoucna musí nutně počítat s jadernou energií. Zatímco dostavba jaderné elektrárny Olkiluoto 3 se blíží ke konci, zahájení zpožděné výstavby nové elektrárny Hanhikivi 1 se stále ještě připravuje a je příležitostí pro různé typy subdodávek. Zajímavou oblastí a příležitostí brzy budou také malé modulární reaktory, které pravděpodobně najdou širší

využití při dodávkách tepla. Finsko má nově také velké ambice v oblasti produkce a využití modrého a zeleného vodíku, a to jak v oblasti energetiky, tak na poli mobilních palivových článků v rámci elektromobility.

► ICT

V oblasti ICT jsou v rámci dlouhodobě silné orientace Finska na digitalizaci napříč sektory poptávána inovativní softwarová řešení zejména pro zdravotní (healthtech) a sociální služby, vzdělávání/školení (edtech), systémy veřejné správy, procesní management, digitalizaci městských služeb, finanční, bankovní a pojišťovací služby (fintech), logistiku či optimalizaci dodavatelských řetězců. Příležitosti pro české firmy jsou i v oblasti dynamicky se rozvíjejícího herního průmyslu.

Trh technologií využívajících zpracování „velkých dat“ a aplikaci umělé inteligence nabízí nové příležitosti např. v oblasti dopravního plánování, lékařské diagnostiky, internetu věcí či kybernetické bezpečnosti, včetně ochrany osobních údajů.

Řadu nových příležitostí zejména v následujících patnácti letech nabídne oblast komplexních ekologických řešení se silnými ICT prvky (cleantech) např. v oblasti elektromobility (automobilové i letecké), obnovitelné energie, recyklace či ukládání energie.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotnický a farmaceutický průmysl se ve Finsku zaměřuje na využití nejmodernějších technologií při diagnostice, léčbě a péči o pacienty. Díky tomuto trendu mají v oboru potenciál např. inovativní softwarová řešení, nanotechnologie a biotechnologie či 3D tisk. S ohledem na plánovanou výstavbu několika tzv. 5G nemocnic lze však mimo tyto high-tech segmenty počítat s řadou příležitostí i v tradičnějších oblastech, jako je zdravotnické vybavení, nábytek, infrastruktura apod.

Pandemie posílila již dříve silný trend on-line medicíny a zapojení umělé inteligence do diagnostiky, který je ve Finsku podtržen značnými geografickými vzdálenostmi a demografickým vývojem. Jedna z nejstarších populací v Evropě je pro Finsko sice poměrně náročnou výzvou, na druhou stranu znamená řadu příležitostí pro nová inteligentní řešení, a to nejen v oblasti zdravotnictví.

► Železniční a kolejová doprava

V rámci zelené transformace finská vláda zintenzivnila modernizaci a výstavbu železničních

a tramvajových tratí, které představují významné příležitosti i pro české firmy a jsou spolufinancovány soukromými, státními i EU penězi. Finsko by již do konce roku 2023 mělo realizovat následující projekty: vysokorychlostní tratě mezi Helsinkami a Turku a Helsinkami a Tampere, novou městskou dráhu v Espoo, opravu a modernizaci železnice v úseku Pasila–Riihimäki, trať Kouvola–Kotka–Hamina a rozvoj trasy Oulu–Laurila–Tornio–Haaparanta. V letošním roce má být také zahájena druhá fáze výstavby tramvajových tratí v Tampere na trasách Pyynikitori–Santalahti a Santalahti–Lentävänniemi. Ve fázi pokročilého projektového plánování je pak výstavba tzv. „Východní železnice“ mezi Lentorata, Porvoo a Kouvola. Výhledově pokračuje diskuze a plánování tzv. „Arktické železnice“ v délce 460 km, jež by mohla být zprovozněna kolem roku 2030.

Velvyslanectví ČR v Helsinkách

e-mail: helsinki@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/helsinki

Francie

V důsledku pandemie covidu-19 zaznamenala francouzská ekonomika za rok 2020 největší pokles HDP od 2. světové války. Zároveň došlo k poklesu spotřeby domácností o 7 %, investic o 10,3 %, vývozu o 16,3 % a dovozu o 11,5 %. Státní rozpočet skončil se schodkem 178 mld. EUR, tedy téměř dvojnásobným oproti původně plánovaným 93 mld. EUR. Tento deficit byl zároveň o 30 mld. EUR vyšší než v roce 2010 při tehdejší světové finanční krizi. Zatím se však neuvažuje o zvyšování daní. Poměr veřejného dluhu k HDP sice o 1/5 vzrostl, nicméně díky dlouhodobému poklesu úrokových sazeb na finančních trzích se přitom snížil poměr dluhové služby k HDP ze 3,4 % v roce 1996 (kdy Francie přestala dodržovat maastrichtský limit 60 % pro relativní zadluženost) na cca 1,4 % s výhledem jeho dalšího možného poklesu až na 0,7 % v roce 2022.

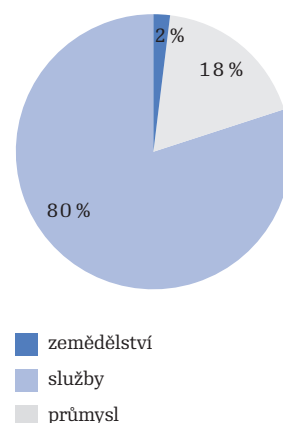
V případě, že již nenastanou další vlny epidemie, může být oživení ekonomiky relativně rychlé a hospodářská aktivita by se na úroveň roku 2019 mohla vrátit již koncem roku 2022. Výrazně by k tomu mohla přispět realizace části nadúspor francouzských domácností z nerealizované spotřeby kvůli protiepidemickým omezením obchodu a služeb i spotřebitelské opatrnosti. Odhaduje se, že tento přebytek úspor dosáhne ke konci roku 2021 výše 165 mld. EUR.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,5	-8,3	5,3	3,6	2,6
Veřejný dluh (% HDP)	98,1	117,5	117,1	117,1	116,3
Míra inflace (%)	1,3	0,5	1,1	1,3	1,6
Populace (mil.)	65,1	65,3	65,4	65,6	65,8
Nezaměstnanost (%)	8,1	7,8	9,6	9,2	8,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	52 527,7	48 950,0	52 250,0	55 040,0	57 650,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-18,4	-61,1	-50,4	-43,0	-38,8
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-52,6	-71,7	-76,2	-72,8	-69,8
Průmyslová produkce (%)	0,5	-10,3	8,3	2,5	1,5
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

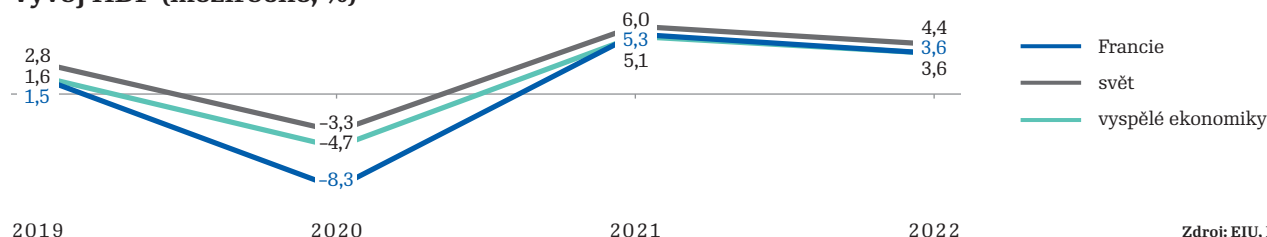
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Na post-covidové oživení ekonomiky byl zároveň přijat plán nazvaný France Relance. Má přispět jak k nápravě následků koronavirové krize, tak i k dalšímu hospodářskému rozvoji Francie. Je zaměřen na ekologickou transformaci, rozvoj konkurenceschopnosti podniků a posílení sociální a teritoriální

soudržnosti v zemi. Poskytne finanční podpory v celkové výši 100 mld. EUR, a to hlavně pro střednědobé investice. Ze 60 % bude financován ze státního rozpočtu let 2021–2022 a ze 40 % z příspěvku EU. Plánované podpory rozšíří poptávku po materiálním zabezpečení perspektivních modernizací a tedy příležitosti pro dodávky zejména v následujících sektorech.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Příležitosti pro české exportéry po koronavirové krizi lze odhadovat v pokračujícím trendu dosavadního francouzského kurzu k ekologizaci ekonomiky, jehož vnímání zmíněná krize ještě posílila. Nově také ve více zdůrazňovaném zájmu na udržení a modernizaci výroby ve Francii místo její delokalizace do vzdálené levnější ciziny, aby se snížilo riziko narušení dodávek při podobných krizích v budoucnu. Dále rovněž v zavádění pracovních postupů s větším využitím zařízení a programů pro automatizaci procesů a pracovní komunikaci na dálku.

► Automobilový průmysl

Výše uvedený plán France Relance zahrnuje obměnu přes 100 tis. služebních vozidel státních orgánů a institucí za elektromobily nebo hybridní automobily. Zároveň bude vydáno 1,9 mld. EUR na bonusy k nákupům bezemisních nebo nízkoemisních vozidel a instalaci dobíjecích stanic.

Celkově se tak ve Francii plánuje dosáhnout do roku 2025 roční výroby 1 mil. automobilů s elektrickým nebo hybridním pohonem. To bude představovat růst poptávky a příležitosti pro dodávky elektrických komponentů a zařízení pro výrobu automobilů s novými druhy pohonu a způsoby řízení.

► Civilní letecký průmysl

Zmíněný plán bude podporovat udržení know-how a výrobních kapacit leteckého průmyslu i jeho ekologickou transformaci, zejména modernizaci výroby v malých a středních podnicích tohoto odvětví. To přinese příležitosti k dodávkám zařízení a materiálů pro digitalizaci a robotizaci výroby leteckých dílů a nových technologií pro využití vodíku jako primárního zdroje energie letadel.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Za účelem ochrany ovzduší se bude podporovat rozvoj bezemisní a nízkoemisní dopravy budováním dobíjecích stanic pro elektromobily na dálnicích a rychlostních silnicích, zřizování cyklostezek a bezpečných parkovacích míst pro jízdní kola, modernizace plavebních drah a zdymadel na říčních tocích a vodních kanálech i modernizace infrastruktury řízení námořního provozu a námořní záchranné služby.

► Energetický průmysl

V energetice bude podpora zaměřena na modernizaci podniků jaderného průmyslu pro zachování jejich kapacity k zajištění bezpečného provozu atomových elektráren i bezpečné likvidace odstavených jaderných zařízení, dále na inovace při nakládání s radioaktivním odpadem a na vývoj malých modulárních reaktorů. V oblasti přenosu elektrické energie se plán zaměří na podporu investic ke zkvalitnění rozvodné sítě hlavně ve venkovských oblastech, zvýšení její odolnosti proti extrémům počasí a její adaptaci na připojování obnovitelných zdrojů energie. To bude zahrnovat mechanické zesilování přenosového vedení, jeho

přemísťování do země, nahrazování neizolovaných vodičů a instalaci bateriových parků k připojeným obnovitelným zdrojům. Ve snaze dosáhnout do roku 2050 tzv. uhlíkové neutrality bude podpořen také vývoj vodíkových technologií a rozvoj jejich využití v praxi. Tedy výroby vodíku elektrolytickým rozkladem vody, jeho skladování, distribuce a využití v pozemní dopravě. Zároveň také vývoj vodíkových pohonů i pro námořní a leteckou dopravu a pro průmysl.

► ICT

Podpora v oblasti informačních a komunikačních technologií se soustředí na dokončení optické sítě po celém území Francie do roku 2025, na rozvoj digitalizace ve státních úřadech, místních a územních samosprávách, malých a středních podnicích, na adaptaci technických a komunikačních prostředků pro výkon práce z domova a dálkové vzdělávání, na zvyšování kybernetické bezpečnosti a vývoj kvantových technologií s významným zaměřením na kooperaci v Evropě, což může představovat zajímavou příležitost pro zapojení i českých vývojových pracovišť a moderních výrobních provozů.

Koronavirová krize zároveň posílila úvahy výrobců o potřebě snižování rizika přerušení subdodávek výrobních dílů ze vzdálených zemí, což je příležitost pro nabídky zařízení a návodů pro flexibilní místní výrobu některých dílů tiskem 3D. Další růst poptávky lze odhadovat také po produktech softwarového inženýrství pro automatizované řízení výrobních a logistických procesů na dálku a po technologiích pro hygienickou bezkontaktní identifikaci osob u kontrolovaných vstupů.

► Plasty a gumárenský průmysl

V zájmu ochrany životního prostředí bude podpora směřovat do oblasti výroby a spotřeby umělých hmot s cílem recyklovat 700 tis. tun plastového odpadu ročně. Lze tak očekávat růst příležitostí pro dodávky zařízení na sběr, třídění, čištění a recyklaci plastů. Zároveň pak také poptávku po modernizaci výrobních provozů pro výrobu z recyklovaných plastů a na druhou stranu

po technologiích výroby nových, snadno biodegradabilních plastů.

► Stavební průmysl

Do roku 2050 se plánuje a bude podporovat modernizace všech obytných a veřejných budov a provozních prostor malých a středních podniků na úrovni nízkooenergetické náročnosti jejich provozu. Poroste tak poptávka a příležitosti k dodávkám tepelných izolací a nových energetických zařízení, například plynových kotlů místo starých naftových, i jiného energeticky méně náročného technického vybavení stavebních objektů, jako třeba klimatizace, výtahů nebo bezpečnostních systémů.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Podpora bude zaměřena na modernizace vodovodních sítí, čistíren odpadních vod a jiné vodohospodářské úpravy. V odpadním průmyslu podpoří a přinese rozvoj třídíren odpadu a jeho recyklaci s růstem příležitostí k dodávkám zařízení na výrobu energie nebo kompostu z bioodpadu. Dále rovněž na výrobu tuhých paliv z nerecyklovatelného hořlavého odpadu s cílem dosáhnout produkce až 1 mil. tun takových paliv ročně.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V oblasti zdravotnictví se podpora soustředí na modernizaci vybavení i výstavbu nových zdravotnických zařízení a digitalizaci jejich administrativy. To znamená více veřejných zakázek na nejrozumnější vybavení nemocnic i pohotovostní zásoby zdravotnického materiálu, a tím i více příležitostí pro dodávky zdravotnických prostředků. Zároveň lze očekávat nové příležitosti pro nabídky zdravotnického využití nanomateriálů a výzkumných služeb při vývoji biotechnologických postupů výroby léčiv.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

V zájmu posilování potravinové soběstačnosti, zvyšování kvality a bezpečnosti potravin i jejich konkurenceschopnosti na zahraničních trzích se

bude poskytovat podpora pro investice do pěstování a zpracování luštěnin náhradou za dováženou sóju s cílem zdvojnásobit do roku 2030 jejich osevní plochy na 8 % zemědělské půdy. Dále také do nových agrotechnických postupů (například kombinovaného setí, pěstování smíšených kultur a jejich tříděné sklizně), do zemědělské techniky šetrnější k životnímu prostředí a efektivnější při větších výkyvech počasí v důsledku klimatických změn, do stavby ohrad na ochranu pastvin hospodářských zvířat k zamezení jejich kontaktu s divokou zvěří a nebezpečnými nákazami případně přenosnými i na člověka. V oblasti potravinářské výroby půjde podpora na modernizaci jatek a provozů na zpracování a balení potravin.

► Zpracovatelský průmysl

S ohledem na národní i unijní závazek dosáhnout do roku 2050 uhlíkové neutrality se počítá s podporou zvyšování energetické účinnosti průmyslové výroby větším rozšířením elektrických zařízení v průmyslu a dekarbonizací výroby tepla.

Dále rovněž s podporou investic do technologií s menší produkcí odpadu nebo nahrazujících výrobky z plastů na jedno použití především v obalovém hospodářství i modernizace provozů na zpracování dřeva pro jeho širší využití.

► Železniční a kolejová doprava

Pro snížení emisí škodlivin a skleníkových plynů v dopravě bude podporováno zvyšování kapacity kolejové dopravy modernizací železničních tratí, stavbou železničních vleček do výrobních závodů a skladů, dobudováním bezbariérových přístupů na nádražích do roku 2025, rozšířením nočních a příměstských vlakových spojů na dvojnásobek do 10 let a rozšiřováním tramvajových tratí dle místních požadavků a podmínek.

Velvyslanectví ČR v Paříži

e-mail: commerce_paris@mzv.cz

www.mzv.cz/paris

Chorvatsko

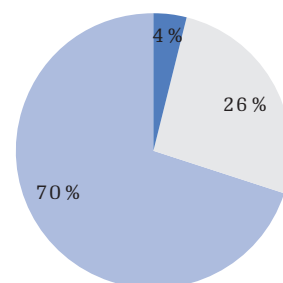
Po prudkém poklesu hospodářského růstu v roce 2020, který dosáhl -7,2 %, se očekává, že se reálný HDP v roce 2021 zvýší o 4 % a v dalších třech letech poroste průměrně o 2,8 % ročně. Pokud se tak stane, vrátí se reálný HDP už v roce 2023 na úroveň před pandemií. Běžný účet platební bilance se v roce 2020 poprvé po mnoha letech dostal do deficitu zejména v důsledku menšího přebytku služeb (především cestovního ruchu). Státní dluh se na konci roku 2020 zvýšil na 89 % HDP s tím, že před pandemií v lednu 2020 činil 72,7 % HDP. Nezaměstnanost v důsledku pandemie vzrostla z 8,3 % v únoru 2020 na 9,8 % v lednu 2021. Inflace se v posledních pěti letech pohybovala stabilně v rozmezí od 0,2 % do 1,5 %. Stejně tak kurz chorvatské kuny k euru osciloval pouze nepatrně kolem dlouhodobého průměrného kurzu 7,5 HRK za 1 euro. Chorvatsko i díky pandemii zaznamenalo historicky nejlepší hodnotu pokrytí dovozu vývozem, která dosáhla úrovně 65 %. V roce 2020 poklesl vývoz o 0,8 % a dovoz o 7,3 %.

Chorvatsko se v červenci 2020 připojilo k mechanismu směnných kurzů ERM 2 s výhledem vstupu do eurozóny nejdříve po roce 2023. Centrální parita chorvatské kuny byla stanovena na 1 euro = 7,53450 HRK. Chorvatsko v roce 2020 pokračovalo ve zlepšování svého podnikatelského prostředí a umístilo se na 51. pozici (ze 190 zemí) v žebříčku Světové banky „Doing Business 2020“. Posunulo se tak o sedm příček oproti předchozímu roku. Nejlépe se umístilo v kategorii přeshraniční výměna zboží a nejhůře ve vydávání stavebních povolení.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,9	-7,2	4,0	2,8	2,9
Veřejný dluh (% HDP)	72,8	89,0	90,7	95,9	93,8
Míra inflace (%)	0,8	0,2	1,1	1,5	1,7
Populace (mil.)	4,1	4,1	4,1	4,1	4,0
Nezaměstnanost (%)	7,7	9,2	9,3	8,1	7,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)	28 666,7	26 850,0	28 470,0	29 930,0	31 640,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,7	-0,6	-0,5	-0,4	0,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-11,7	-11,1	-12,9	-13,9	-15,0
Průmyslová produkce (%)	0,3	-4,6	4,0	2,4	2,2
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, WEF, OECD

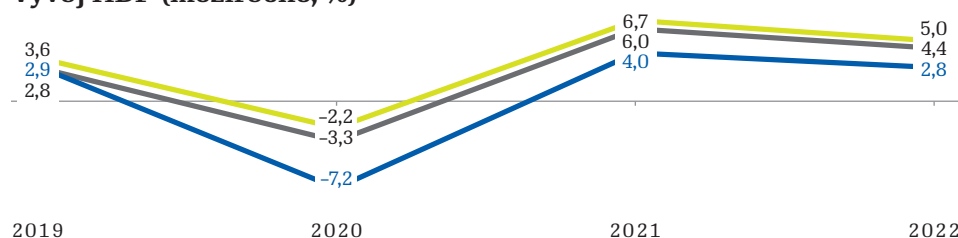
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V reakci na pandemii covidu-19 zavedla chorvatská vláda celou řadu fiskálních opatření na podporu postižených oblastí hospodářství. Opatření sice vedla v roce 2020 k výraznému rozpočtovému schodku ve výši -8 %, ale udržela pod kontrolou nezaměstnanost i pomohla velké části firem přežít. Vláda bude pokračovat i nadále v kompenzacích pandemií postiženým sektorům a současně bude financovat obnovu oblastí zasažených dvěma silnými zemětřeseními v březnu a v prosinci 2020.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Nová Národní energetická strategie Chorvatska do roku 2030 s výhledem do roku 2050 počítá s velmi ambiciózním plánem rozvoje výstavby obnovitelných zdrojů energie a postupného přechodu na zelenou cirkulární ekonomiku. Do roku 2050 by měl dosáhnout podíl na celkové výrobě elektrické energie přes 82 %. Strategie nastiňuje podmínky a pravidla pro investory. Očekává se velký investiční boom zejména do větrných a solárních elektráren, výstavbu „zelené“ infrastruktury (smart cities), renovaci budov a zvyšování energetické účinnosti. Pro potřeby „zelené transformace“ má chorvatská vláda ve víceletém finančním rámci Evropské unie zajištěných 9,15 mld. EUR.

V počáteční fázi do roku 2030 plánuje Chorvatsko proinvestovat až 10 mld. EUR, které zajistí výrobu 36,4 % elektrické energie z obnovitelných zdrojů. Chorvatská asociace pro obnovitelné zdroje energie (OIEH) považuje větrnou a solární energii za klíč k řešení rostoucích energetických potřeb Chorvatska. Podle ní Chorvatsko disponuje potenciálem cca 8 000 až 9 000 MW větrné energie, 8 000 MW sluneční energie a 20 000 MW z ostatních obnovitelných zdrojů energie. Aktuální data ovšem také ukazují, že Chorvatsko v současné době využívá pouhých 2 % z tohoto potenciálu (700 MW). Tento nevyužitý potenciál je velkou příležitostí pro domácí i zahraniční investory zapojit se do výstavby nových solárních a větrných elektráren. Podle OIEH nemá Chorvatsko alternativu k výrobě

elektriny z jiných než z obnovitelných zdrojů energie (slunce, vítr, geotermál, biomasa).

Státní energetická společnost HEP (Hrvatska elektroprivreda) již vypracovala plány na výstavbu šesti solárních elektráren (Mariči, Kaštelir, Cres, Obrovac, Stankovci a Vrlika Jug) o celkové kapacitě 25 MW a hodnotě 20 mil. EUR. Jedná se o první projekty velkého solárního investičního cyklu, během kterého chce HEP proinvestovat až 100 mil. EUR do roku 2023. Z obnovitelných zdrojů energie získává v současné době přibližně 29 % energie. K rozvoji tohoto segmentu může využít část z více než 4 mld. EUR, které má k dispozici z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Vzhledem k nedostatečným domácím investičním i stavebním kapacitám je Chorvatsko ve velké míře závislé na účasti zahraničních, tedy i českých investorů a dodavatelů. To představuje příležitost pro uplatnění českých dodavatelů a investorů z energetického sektoru.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Chorvatsko má velké ambice v oblasti rozvoje vodohospodářského a odpadního sektoru. Vychází to z dlouhodobého podfinancování a zanedbávání této důležité oblasti. Na kanalizaci je napojena jen necelá polovina obyvatel země a ztráty pitné vody ve vodovodních řadech dosahují průměrně 50 %, v některých oblastech až 80 %.

Chorvatsko se v minulosti potýkalo s velkými problémy při schvalování projektů financovaných EU ve vodohospodářském sektoru a při jejich

následné realizaci. V rámci současného finančního období EU (2014–2020) má Chorvatsko k dispozici celkem 26 mld. Kč na modernizaci vodohospodářské infrastruktury. Čerpání finančních prostředků ze strukturálních a kohezních fondů EU bylo ale dlouhá léta na velmi nízké úrovni. Podle aktuálních informací státní agentury Chorvatské vody (Hrvatske vode) je v současné době připraveno 35 projektů, které by se měly realizovat do konce roku 2023, a to za více než 10 mld. Kč. Státní správa si je přitom dobře vědoma, že „okno příležitosti“ se rychle uzavírá a času na vyčerpání přiděleného rozpočtu již mnoho nezbývá.

Mezi největší připravované tendry patří: výstavba ústřední čistírny odpadních vod pro oblast Split–Solin za 1,3 mld. Kč, výstavba vodovodní a kanalizační sítě v oblasti Kaštela–Trogir za 1,2 mld. Kč, modernizace vodovodu a kanalizace v oblasti Split–Solin za 850 mil. Kč, výstavba nové čistírny odpadních vod v Dubrovníku za 773 mil. Kč, výstavba odvodňovacího systému v Ivanić Gradu za 682 mil. Kč a další. Všechny vypisované tendry jsou zveřejňované na oficiálním portálu veřejných zakázek s názvem Narodne novine (<https://eojn.nn.hr/oglasnik>).

Vzhledem k omezeným kapitálovým, technickým i lidským zdrojům očekáváme, že velká část těchto projektů bude realizována zahraničními firmami. Existuje zde proto mimořádná příležitost pro zapojení českých firem do vodohospodářských tendrů. České firmy se mohou zapojit do širokého spektra projektů od projektování a realizace výstavby úpraven a čističek odpadních vod, kanalizací, vodovodních řadů, přečerpávacích stanic až po projekty na ochranu pobřeží a ekologické projekty zejména v turisticky atraktivních lokalitách.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie koronaviru ukázala, že většina chorvatských zdravotnických zařízení není na podobné krizové události dostatečně připravená a zvýraznila potřebu velkých investic do zdravotnického personálu, nemocnic a jejich vybavení. Ve výbavě nemocnic chybějí ochranné oděvy, transportní a izolační prostředky (bioboxy, biovaky), systémy

dekontaminace (sprchy, stany) apod. Většina nemocnic není vybavena komplexním systémem biologické ochrany včetně prostředků urgentní medicíny.

Většina chorvatských zdravotnických zařízení vyžaduje modernizaci. V současné době probíhá výstavba dvou zcela nových nemocnic ve městech Rijeka a Bjelovar, které začnou během roku 2021 a 2022, paralelně s dokončováním stavebních prací, vypisovat tendry na vybavení jednotlivých specializovaných oddělení nemocnic lékařskými přístroji a zařízeními. Tyto dvě nemocnice představují v současné době dvě největší investice ve zdravotnickém sektoru v Chorvatsku (celkem téměř 2 mld. Kč). Do konce roku 2021 by měl být také připravený plán na výstavbu nové nemocnice v Osijeku a současně se pracuje na modernizaci a rozšíření stávajících nemocnic v Záhřebu, ve Splitu a v několika dalších městech.

Exportní potenciál přinášejí i možnosti dodávek přístrojů a zařízení pro specializovaná pracoviště, jako jsou oční kliniky, gynekologicko-porodnické, zubní, kosmetické a chirurgické laboratoře. Mnohé projekty jsou podpořeny spolufinancováním z fondů koheze a konkurenceschopnosti EU.

Chorvatsko se již několik let snaží profilovat jako země s rozvinutou zdravotnickou a wellness turistikou. V Národní rozvojové strategii schválené chorvatským parlamentem v únoru 2021 je mezi prioritami zmíněn rozvoj zdravotní turistiky a jeho propojení se „zelenými“ městy a s rozvojem „stříbrné ekonomiky“ (tj. poskytování zdravotnických služeb pro seniory).

Chorvatsko propaguje vznik nových zdravotně-rekreačních center a rehabilitačních pracovišť přímo v hotelech. Souvisí to se snahou vlády prodloužit turistickou sezonu z několika letních měsíců na celý rok a reagovat i na poptávku po těchto službách z řad seniorů.

Léčiva patří dlouhodobě mezi jednu z nejvýznamnějších českých exportních komodit. Se stárnutím populace očekáváme, že poptávka po léčích bude narůstat. Kromě vývozu klasických a speciálních léků je perspektivní i spolupráce na vývoji a testování léků. Farmaceutický průmysl se nachází v růstové fázi investičního cyklu, proto lze i do budoucna očekávat zvýšenou výrobu a tím

i poptávku po polotovarech či komoditách potřebných k výrobě léčiv. Zaznamenáváme také výrazný zájem v oblasti rozvoje balneologických zařízení a zájem o spolupráci v oblasti lázeňství všeobecně.

► **Železniční a kolejová doprava**

V Národní rozvojové strategii Chorvatska do roku 2030, která byla schválena v únoru 2021, hraje železnice a její rychlý rozvoj velmi důležitou roli. Chorvatská vláda počítá s investicemi až 115 mld. Kč do modernizace zejména panevropských koridorů v příštích 10 letech. Slibuje si od toho ekonomické oživení, zvýšení zaměstnanosti a konkurenceschopnosti a také rychlejší a bezpečnější cestování a přepravu zboží po železnici. Větší část nákladů by měly pokrývat prostředky z fondů EU.

Podle HŽI (obdoba české Správy železnic) je cílem revitalizace celé chorvatské železniční sítě v souladu s evropskými normami, tzn. zvýšení železniční kapacity, rychlosti dopravy a úrovně bezpečnosti. Od roku 2020 do roku 2030 tak bude modernizováno a renovováno až 750 kilometrů železnic. Předpokládaná rychlost osobních vlaků na těchto tratích bude 160 km/h, zatímco nákladní vlaky budou moci jezdit rychlostí až 120 km/h. HŽI má v současné době v přípravě a realizaci devět klíčových investičních projektů. Investiční plán na období 2020–2024 představuje 45 mld. Kč, z čehož téměř 80 % připadá na projekty spolufinancované z evropských strukturálních a investičních fondů (ESI) a nástroje pro propojení Evropy (CEF).

Investice jsou zaměřeny na rekonstrukci a modernizaci železnic a železničních úseků, výstavbu nových železnic a tratí, rekonstrukci stanic, bezpečnostní zajištění železničních přejezdů a elektrifikaci. Kromě toho jsou nutné další investice ke zvýšení bezpečnosti železničního provozu, jako je oprava vrubů, výměna a rekonstrukce mostů, rekonstrukce tunelů, výstavba propustků, výměna výhybek a zabezpečovacích a telekomunikačních zařízení. Od roku 2025 do roku 2030 plánuje HŽI proinvestovat v rámci nových

projektů více než 70 mld. Kč. Nejdůležitějšími projekty jsou panevropský koridor X od hranic se Slovinskem po hranice se Srbskem a koridor Vb od hranic s Maďarskem do námořního přístavu Rijeky a koridor Vc od hranic s Maďarskem do Bosny a Hercegoviny a dále do chorvatského námořního přístavu Ploče. V rámci koridoru X se délka dvoukolejných tratí v úseku Dugo Selo – Novska zvýší o 82 kilometrů, takže celá délka trati od hranice se Slovinskem po hranici se Srbskem bude dvoukolejná. Na koridoru Vb se délka dvoukolejných tratí zvýší nejméně o 190 kilometrů, což zahrnuje úseky Križevci – Koprivnica – státní hranice, Dugo Selo – Križevci, Hrvatski Leskovac – Karlovac, Karlovac–Oštarije a Škrlevo–Rijeka–Jurdani. V části od Záhřebu po hranici s Maďarskem pokračují práce na kompletní rekonstrukci stávající tratě a vybudování druhé trati železnice. V souvislosti s modernizací železnice ze Záhřebu do Rijeky již byly schváleny finanční prostředky na práce na rekonstrukci stávající a výstavby druhé trati v úseku Hrvatski Leskovac – Karlovac, na kterou probíhá výběrové řízení. Probíhá také příprava projektové dokumentace na úseku od Karlovace do Oštarije. Celkové investice v této části středomořského koridoru se odhadují až na 80 mld. Kč.

Kromě evropských fondů financuje Chorvatsko projekty také půjčkami od Světové banky, Evropské banky pro obnovu a rozvoj (EBRD) a komerčních půjček. Chorvatská železniční síť má v současné době 2 617 kilometrů železnic, z nichž pouze 274 kilometrů je dvoukolejných a 980 elektrifikovaných. Na webových stránkách HŽI (<https://www.hzinfra.hr/naslovna/odrzavanje-i-modernizacija/eu-projekti/>) je možné se seznámit se všemi aktuálně probíhajícími stavbami a plánovanými projekty na jednom místě.

Velvyslanectví ČR v Záhřebu

e-mail: commerce_zagreb@mzv.cz

www.mzv.cz/zagreb

Irsko

Irsko utrpělo nejhlubší propad HDP z celé EU během druhého lockdownu (listopad 2020). Podle údajů Eurostatu došlo ve čtvrtém čtvrtletí 2020 k propadu o 5,1 %. Jednalo se o nejprudší čtvrtletní hospodářský pokles v celé EU v daném čtvrtletí. Navzdory tomu hospodářství v průběhu celého roku 2020 rostlo. Podle předpovědí Evropské komise publikovaných v březnu 2021 bylo Irsko jedinou ekonomikou EU, která vykázala pozitivní meziroční růst v roce 2020. Analýza Evropské komise připisuje tento výsledek vývozu do zahraničí, zejména produktů farmaceutického a výpočetního sektoru a dále dočasně zvýšené poptávce spotřebitelů po odstranění protipandemických opatření ve třetím čtvrtletí 2020.

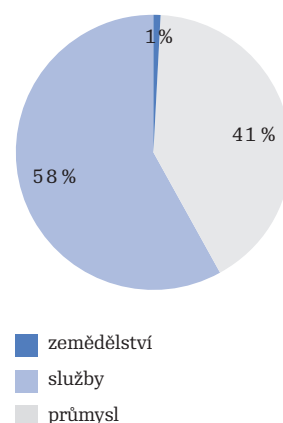
Pandemie covidu-19 se promítla do zvýšení míry nezaměstnanosti na 25 %. Jedná se o údaj, který zahrnuje i osoby, které pobírají podporu v rámci pandemického programu, tradiční míra nezaměstnanosti v lednu 2021 byla na 5,3 %.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	5,9	2,5	5,4	8,5	3,9
Veřejný dluh (% HDP)	57,4	66,2	65,4	59,3	57,0
Míra inflace (%)	0,9	-0,3	1,3	1,4	1,5
Populace (mil.)	4,9	4,9	5,0	5,0	5,1
Nezaměstnanost (%)	5,0	5,7	6,0	5,7	5,2
HDP na obyvatele (USD, PPP)	90 317,5	91 050,0	96 670,0	106 050,0	112 040,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-44,9	25,6	23,7	24,9	25,9
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	133,4	163,8	170,5	185,9	188,7
Průmyslová produkce (%)	2,8	5,1	4,0	3,7	2,9
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

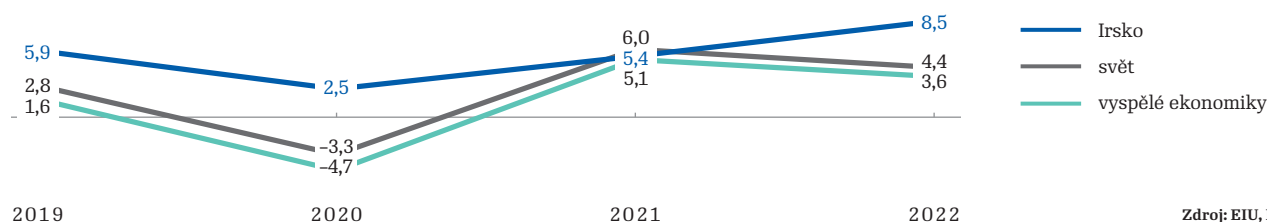
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Irský stát utratil více než 24 mld. EUR v r. 2020 na podporu ekonomiky v souvislosti s pandemií koronaviru, což představuje 6,1% HDP. Irská vláda plánuje do konce r. 2021 utratit 28 mld. EUR, což odpovídá 6,7% HDP. Tato suma obsahuje 16,4 mld. EUR výdajových opatření (10 mld. EUR jde na podporu příjmů, 3,2 mld. EUR jde na příjmová opatření jako např. daňové odklady, 5 mld. EUR jde na přímá opatření jako např. úvěrové garance či půjčky. Veřejné výdaje vzrostly o 20 % a Irsko zaznamenalo druhý největší nárůst v EU v oblasti výdajů v souvislosti s pandemií covidu-19. Celkové náklady na vyrovnání se pandemií představovaly 12,2% hospodářství, což zhruba odpovídá průměru EU.

Program Evropská centrální banka na nákup aktiv snížil náklady na půjčování pro irskou vládu o 80 bazických bodů na úrovni dluhopisů se splatností 10 let, což znamená přímou úsporu na úrocích okolo 192 mil. EURO za rok

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Dalším důležitým odvětvím pro dosažení ekologické udržitelnosti je energetika založená na obnovitelných zdrojích. Tato oblast nabízí celou řadu příležitostí pro výrobce zařízení pro větrné, solární, bio či vodní elektrárny.

► ICT

Irská vláda vytvořila v prosinci 2020 plán na zrychlenou digitální transformaci, jejímž cílem je zefektivnit reformu státního aparátu a průmyslovou transformaci. Obchodní digitální služby, které rostly v posledních letech rychleji než obchodování se zbožím, zaznamenaly vzestup během pandemie covidu-19. Digitální služby umožňující online dodávky byly nejméně postiženým odvětvím během pandemie a odborníci očekávají jejich rychlý růst v Irsku i v období po skončení pandemie. Služby jako telemedicína, online vzdělávání, digitální zábava a práce na dálku, které dříve tak významné, se nyní staly důležitou součástí ekonomiky. Kyberbezpečnost a ochrana dat se nyní staly zásadním problémem kvůli nedostatečně zabezpečené infrastruktuře, neboť práce z domova, zejména v oblastech jako je finanční sektor či účetnictví, vyžaduje kvalitně zabezpečenou IT infrastrukturu.

Proces průmyslové automatizace byl na vzestupu již před pandemií covidu-19, avšak v jejím důsledku došlo ke zvýšené poptávce. Vzhledem k tomu, že kvůli epidemiologickým opatřením bylo zapotřebí zastavovat výrobu a distribuci, tak mnozí producenti ve zvýšené míře hledají způsoby, jak v budoucnosti posílit odolnost

výrobního procesu, což skýtá příležitosti firmám specializujícím se na průmyslovou automatizaci a robotizaci.

► Služby

Vzhledem k tomu, že aktivní cestovní ruch v oblasti zdravotnických služeb v České republice bude zřejmě potřebovat delší dobu, aby se zotavil, nabízí se možnost především propagace lázeňského sektoru s jeho ozdravnými v Irsku. Velkou konkurenční výhodou je vysoká kvalita za mnohem nižší cenu než v jiných evropských destinacích. Lze se přitom zaměřit i na některá specifika, např. na léčbu respiračních onemocnění, která se Irsku vyskytují v relativně vysoké míře.

Oblast telemedicíny by v případě České republiky rovněž skýtá výrazný exportní potenciál.

► Stavební průmysl

Covid-19 způsobil v Irsku zvýšení cen stavebního materiálu, jako jsou dřevo, ocel, cihly, sklo atd. Zvyšuje se poptávka distributorů a průmyslu po alternativních dodavatelích, a to nejen z důvodů dopadů pandemie, nýbrž i kvůli následkům Brexitu na Irském ostrově. Právě toto odvětví představuje velkou příležitost pro výrobce těchto produktů.

V období po pandemii covidu-19 bude pokračovat směřování k ekologické udržitelnosti, jehož součástí je i budování ekologicky šetrných budov. Politika irské vlády je v tomto směru velmi ambiciózní, zejména s ohledem na její snahu o rychlé

dosažení uhlíkové neutrality, a vynakládá na tento záměr nemalé prostředky.

Velvyslanectví ČR v Dublinu
e-mail: commerce_dublin@mzv.cz
www.mzv.cz/dublin

Itálie

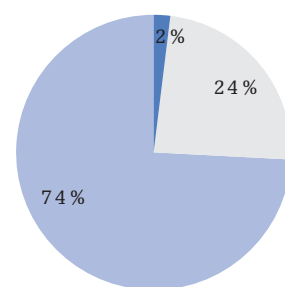
Itálie patří v Evropě k zemím, jež pocítily důsledky pandemie nejvíce. Přes dramatické dopady v sociální i ekonomické sféře si však země nadále udržuje výsadní postavení coby průmyslová a inovační velmoc a i přes pokles v roce 2020 se stále nachází na sedmé příčce v objemu průmyslové výroby ve světě (před Francií a Velkou Británií). Průmyslová výroba se však v důsledku pandemie propadla v Itálii v roce 2020 o 11,4%, což je druhý nejhorší výsledek od počátku sledování v roce 1990 (po krizi v roce 2009). Vláda přijala dlouhou řadu opatření na snížení sociálních dopadů pandemie a k zachování průmyslových kapacit. Efektivnost kroků se odrazila rovněž v hodnocení ratingové agentury Moody's, která potvrdila úvěrovou spolehlivost Itálie na stupni Baa3 se stabilním výhledem. Podle parlamentního rozpočtového výboru poroste HDP Itálie v roce 2021 o 4,3% a v roce 2022 o 2,7%. Růst bude stimulován převážně Fondem obnovy EU. Podle statistického úřadu ISTAT kleslo v roce 2020 HDP Itálie o 8,8%.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	0,3	-8,9	4,0	3,2	1,8
Veřejný dluh (% HDP)	134,7	159,8	160,1	158,6	157,6
Míra inflace (%)	0,6	-0,1	0,7	1,1	1,2
Populace (mil.)	60,6	60,5	60,4	60,3	60,2
Nezaměstnanost (%)	9,9	9,1	10,8	10,4	10,1
HDP na obyvatele (USD, PPP)	45 520,2	42 380,0	44 820,0	47 230,0	49 240,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	59,5	59,5	61,1	60,3	59,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	63,9	64,4	68,6	68,6	72,5
Průmyslová produkce (%)	-1,1	-11,0	8,0	2,3	1,6
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

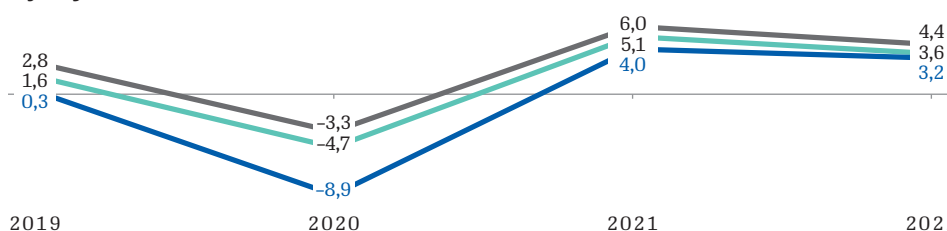
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V podobě zákonných dekretů bylo vydáno 6 balíčků opatření. Zatím poslední „Sostegni“ obsahuje prostředky v objemu 32 mld. EUR, což představuje 1,9% HDP Itálie a v přípravě je další balíček v objemu 20–30 mld. EUR. Předchozí balíčky během roku 2020 měly hodnotu přes 100 mld. EUR, což je 5,6% HDP předchozího roku. Díky finančním programům vlády se podařilo zachovat výrobní kapacity a likviditu, kdy vláda garantovala půjčky firm v hodnotě 700 mld. EUR. Pandemie v Itálii přispěla ke zviditelnění některých rozpočtově opomíjených sektorů, kde nyní dochází k navýšení financí. Mezi současné priority patří věda a výzkum, kam jde z vládních balíčků 23 mld. EUR, školství získá

ze státního rozpočtu 3,7 mld. EUR, do zdravotnictví půjde přes 9 mld. EUR, program „Tranzice 4.0“ na zvýšení konkurenceschopnosti italského průmyslu je refinancován částkou ve výši 370 mil. EUR. Druhotné dopady ekonomické krize se projeví v restrukturalizaci výroby, ve snaze o omezení globálních dodavatelských řetězců, ve změnách pracovní legislativy a rozšíření práce z domova, i v urychlení digitalizace, což jsou současně faktory, které mohou přispět k větší modernizaci Itálie. Vláda rovněž zvažuje návrat výroby u některých strategických sektorů zpět do Itálie.

Itálie má ze všech členů EU obdržet největší podíl z Fondu obnovy EU, ve výši 196,5 mld. EUR. Pro možnost čerpání alokovaných financí zpracovává italská vláda Národní plán obnovy, jehož řízením a koordinací bylo pověřeno Ministerstvo financí. Je rozdělen do šesti investičních oblastí: digitalizace, inovace, konkurenceschopnost a kultura, zelená revoluce a ekologický přechod, infrastruktura pro udržitelnou mobilitu, vzdělávání a výzkum, sociální inkluze, zdraví.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Italská vláda dle rozpočtového zákona na rok 2021 potvrdila podporu automobilového průmyslu, který považuje za prioritní, jak z pohledu exportu, tak ze strany investiční přitažlivosti. V důsledku pandemie došlo v Itálii k výpadku výroby až 900 tis. vozů. Italská vláda směřuje zdroje především do zelených investic, podpory inovativních technologií a potvrzuje vůli pracovat na rozsáhlejší implementaci výroby elektrických vozů v Itálii. O tom svědčí čínské investice firmy Faw v regionu Emilia Romagna ve výši 1 mld. EUR na výrobu elektrických automobilů. K elektromobilitě směřuje rovněž automobilka Stellantis (fúze Fiat, Chrysler, PSA), která je dnes čtvrtým největším výrobcem automobilů. V Itálii se v roce 2020 výrazně zvýšil podíl hybridních a elektrických vozů oproti roku 2019. Z celkového počtu 127 tis. aut (podíl 6,6 % na celkovém počtu aut) se zvýšil na 281 tis. aut (20,3 %), což je téměř trojnásobek. Vzhledem k plánovaným investicím do infrastruktury může růst i dosud stagnující sektor výroby autobusů.

► Civilní letecký průmysl

Italská poptávka v tomto sektoru se kryje s nabídkou ČR. Konkrétní příležitosti pro české firmy se

nabízejí zejména v oblasti lehkých vrtulových letadel či komponent v oblasti kosmického průmyslu. V případech obou sektorů již spolupráce probíhá a roste spolupráce v rámci projektů Evropské unie.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Vzhledem k pokračujícím problémům v italské infrastruktuře (pád mostu Morandi v Janově a dalších mostů) a v návaznosti na rozjezd italského hospodářství po ukončení pandemie bude Itálie pokračovat ve velkých infrastrukturních dílech. Podle Národního programu obnovy hodlá vláda urychlit a zjednodušit administrativní postupy a zadávání tendrů, aby mohla co nejdříve stavět. Pro infrastrukturu bude k dispozici 32 mld. EUR, které budou použity na výstavbu vysokorychlostního železničního spojení, realizaci Plánu italských přístavů, digitalizaci letišť a logistických systémů, bezpečnost a digitální monitorování silnic, viaduktů a mostů. Na hlavní komunikační spojení se vyhrazuje částka 28,3 mld. EUR, 3,68 mld. EUR na intermodální nákladní dopravu a integrovanou logistiku.

Italské železnice se kromě průběžné obměny vozového parku soustředí na posílení železničního

spojení mezi Apeninským poloostrovem a ostatními částmi Evropy, a to jak v osobní, tak nákladní dopravě. Výstavba a rozšíření nových koridorů mezi italskými přístavy a zeměmi na sever od Alp mají za cíl zvětšit objem přepravovaného zboží a zkrátit přepravní vzdálenosti mezi asijskými přístavy a evropskými destinacemi. V případě osobní dopravy bude realizována výstavba rychlostního železničního spojení mezi severoitalským Turínem a francouzským Lyonem, jejíž dokončení se odhaduje na rok 2032.

Vzhledem k tomu, že se během karantény osvědčil intermodální způsob přepravy zboží (kombinace silniční a železniční přepravy), GTS Rail, soukromá železniční společnost na přepravu zboží pokračuje v investicích do nákupu lokomotiv a vagonů.

Českým dodavatelům se v sektoru nabízí široká škála příležitostí od projekčních prací po subdávky materiálů či služeb.

► Energetický průmysl

Zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů patří mezi priority italské vlády a energetická tranzice je jedním z pilířů Plánu ekonomické obnovy. Cílem je navýšení obnovitelných zdrojů o 30 %, tedy na 55 % spotřeby během následujících let. Zelená energetika dnes v Itálii zaměstnává více než 3 mil. osob (zároveň se otevírá dalších 500 tis. pracovních míst) a příležitosti se tak naskýtají v rámci celého výrobního a dodavatelského řetězce. Dojde k výstavbě nové infrastruktury, digitalizaci rozvodových sítí, rozvoji elektromobility či investicím do vývoje vodíkových technologií. O možnostech uplatnění na italském trhu svědčí i výrazné postavení českého holdingu EPH, který v Itálii vlastní elektrárny v několika regionech (6 plynových, 3 tepelné na biomasu a 1 na uhlí). Itálie rovněž plánuje stavbu národní úložiště radioaktivního odpadu. Náklady projektu se odhadují na 900 mil. EUR. Výstavba národního úložiště a s tím spojeného technologického parku předpokládá vypisování veřejných soutěží a tendrů a představuje rovněž řadu příležitostí pro firmy, které se zabývají nakládáním s radioaktivním odpadem.

► ICT

Vláda vyčlenila v rámci Národního plánu na obnovu více než 40 miliard (20 % z celkových zdrojů) na digitální přechod země a rozvoj sítí 5G, na širokopásmové připojení a modernizaci státní správy. Digitalizace ekonomiky je rovněž prioritou italského předsednictví skupiny G20. Konkrétní cíle: digitalizace průmyslu se zvláštním důrazem na malé a střední podniky a na rozvíjející se technologie, jako je umělá inteligence a blockchain, zvýšení volného oběhu dat, zlepšení propojení a sociálního začlenění, podpora rozvoje inteligentních měst.

► Obranný průmysl

Itálie je jedním z významných hráčů na poli evropského obranného průmyslu a silným podporovatelem trendu směřujícího ke konsolidaci evropské politiky vyzbrojování. Aktivně podporuje mezinárodní obranně-průmyslovou spolupráci, zejména v high-tech sektorech, ale také v oblasti letectví, systémů řízení a velení, komunikačních a elektronických systémů a softwaru či avioniky. V návaznosti na zelenou revoluci zvažuje Itálie širší spojení zemědělského a kosmického průmyslu. Satelity by mohly pomoci zvýšit účinnost a kvalitu zemědělské výroby a pomoci k nižší spotřebě zdrojů a vyšší ochraně životního prostředí.

► Strojírenský průmysl

Itálie je jednou z předních zemí, která implementuje roboty do výrobních procesů a zaujímá ve světovém měřítku 6. místo. Robotika si udržuje vysokou úroveň poptávky i v období pandemie a očekává se vyšší zapojení např. do zdravotnických zařízení, využití při dezinfekci a sterilizaci prostor a v oblastech s vysokým výskytem viru. Vyšší investice se očekávají do telemedicíny, monitoringu infekcí a sledování rizikových pacientů.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Následkem zastaralé vodovodní infrastruktury dochází v Itálii ke ztrátě 47,6 % pitné vody. Sektor trpí nedostatkem investic, nachází se na jednom

z posledních míst v Evropě za Rumunskem a Maltou s částkou 40 EUR na osobu ročně oproti evropskému průměru 100 EUR. Na 60 % italských vodovodních sítí je v provozu déle než 30 let, a 25 % dokonce 50 let.

Italská vláda hodlá vyčlenit v rámci Národního programu obnovy částku kolem 15 mld. EUR, kterou bude investovat do opravy vodovodní infrastruktury prostřednictvím investičního plánu pro účinnost a prováděním integrovaného vodního systému, který zahrnuje modernizaci distribuční sítě pitné vody, snížení antropogenního tlaku na vodní ekosystémy s cílem zmírnění klimatických dopadů, výstavbu nových a moderních čistíček, radikální a důkladný zásah do kanalizačních sítí.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Italský farmaceutický průmysl (i díky přítomnosti nadnárodních korporací) patří k evropské špičce. Vývoz antibiotik do Itálie sice od vstupu ČR do EU

vzrostl téměř na dvojnásobek, avšak nedosahuje zatím úrovně z konce 90. let. Významnou příležitostí v souvislosti s pandemií se jeví vývoj vakcín a léků. Italská vláda vyčlenila na podporu zdravotnictví částku 9 mld. EUR. Příležitosti mohou být v navyšování kapacit nemocnic, konverzi továren na výrobu vakcín či výzkumu.

Zajímavou položkou z pohledu pozitivní tendence trhu jsou potravinové a vitaminové doplňky, jejichž poptávka na italském trhu neustále stoupá. Itálie je hlavním evropským trhem s podílem 27 %. Průměrná spotřeba vitaminů a potravinových doplňků stoupla v období 2009–2019 o 126 %, zhruba 32 mil. Italů konzumuje vitaminové doplňky, z nichž 17 mil. osob je zařadilo do denního režimu.

Velvyslanectví ČR v Římě

e-mail: commerce_rome@mzv.cz

www.mzv.cz/rom

Kosovo

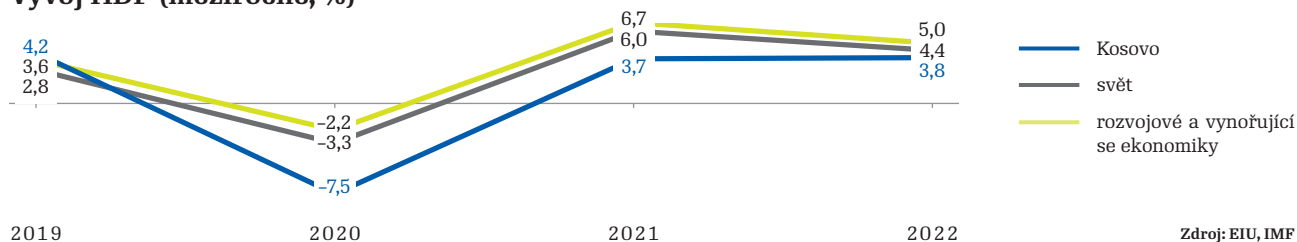
Pandemie covidu-19 zasáhla Kosovo v době, kdy v některých evropských zemích byla na vrcholu. Kosovo tak mohlo využít zkušenosti dříve zasažených zemí a v rámci možností se připravit. Opatření na ochranu obyvatelstva přijatá vládou vedla k dočasnému omezení hospodářské činnosti. Pandemie tak připravila řadu firem o zakázky, což vedlo k propouštění nebo ukončení jejich činnosti. Podle aktuálních ekonomických prognóz došlo vlivem pandemie v roce 2020 k poklesu HDP o 7,5 %. V roce 2021 se předpokládá oživení ekonomiky a růst HDP ve výši 3,7 %. Deficitní státní rozpočet na rok 2021 počítá s příjmy ve výši 2,2 mld. USD a s výdaji 2,8 mld. USD. Významným příspěvkem k národnímu důchodu Kosova jsou remittance členů diaspory, které představují 10 % HDP země. Kosovo je rovněž výrazně závislé na zahraniční rozvojové pomoci, která činí cca 9 % HDP.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,2	-7,5	3,7	3,8	3,9
Veřejný dluh (% HDP)	17,46	24,8	26,0	27,0	—
Míra inflace (%)	1,2	1,7	1,8	1,9	1,3
Populace (mil.)	1,81	1,81	1,81	1,81	1,82
Nezaměstnanost (%)	29,0	29,7	29,0	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	4.293	4.460	4.550	—	—
Balance běžného účtu (mld. USD)	-0,4	-0,4	—	—	—
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-2,7	-2,4	—	—	—
Průmyslová produkce (%)	8,9	0,5	—	—	—
Exportní riziko OECD	7/7	6/7	6/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: OECD, WB, Tradingeconomics, IMF, Kosovská statistická agentura

Vývoj HDP (meziročně, %)

Kosovská vláda připravila řadu podpůrných opatření (bezúročné vládní půjčky, granty pro zemědělce, finanční podpora exportérů, odklad splátek půjček a DPH aj.), která v nadcházejících letech povedou ke zvýšení schodku běžného účtu i veřejného dluhu. Program státního dluhu předpokládá, že celková úroveň zadlužení stoupne v roce 2021 na přijatelných 26 % HDP a v roce 2022 na 27 % HDP. Inflace v letošním roce by měla dosáhnout výše 1,8 %, přičemž v roce 2022 dojde pravděpodobně k jejímu mírnému zvýšení na 1,9 %.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Důlní, těžební a ropný průmysl

Na území Kosova se nacházejí významná ložiska rud obecných kovů a lignitu. Těžba nerostných surovin je prováděna především státními společnostmi. V případě těžby uhlí se jedná o státní společnost Kosovo Energy Corporation, která zásobuje a v zásadě i ovládá též kosovský energetický průmysl. Kosovský důlní a těžební průmysl je zastaralý a nevyhovující nejen z hlediska produktivity, ale i bezpečnosti práce. Doly potřebují nové těžební stroje, nákladní automobily, nakladače, přepravní pásy, zařízení na třídění materiálu, moderní systémy řízení, bezdrátové komunikační systémy pro horníky, technologie na alternativní spalování metanu, bezpečnostní systémy pro sledování pohybu osob pod zemí, průmyslové výbušniny apod. České firmy by se mohly uplatnit i v oblasti průzkumu nových nalezišť včetně studií proveditelnosti.

► Energetický průmysl

Současná elektrická soustava Kosovské republiky je zastaralá a nespolehlivá. V této souvislosti dala kosovská vláda prioritu modernizaci a zlepšení energetického sektoru země a požádala o podporu a pomoc své rozvojové partnery, včetně Světové banky a Evropské komise. Hlavním cílem je zvýšit energetickou účinnost, rozvoj obnovitelných zdrojů energie, integraci na regionální energetické trhy a podporu spolehlivé, udržitelné a cenově dostupné výroby energie. Převážnou většinu výroby elektrické energie zajišťují tepelné elektrárny, které z technických důvodů nemohou pracovat na plný výkon. Pro další vývoj kosovského energetického sektoru bude nezbytná výstavba nových kapacit a modernizace stávajících a dále širší zavádění obnovitelných zdrojů energie. České firmy by se mohly uplatnit především v oblasti subdodávek generátorů, turbín, filtrů a odsiřovacích zařízení, řídicích systémů

a dalších částí pro výstavbu, modernizaci a zvýšení efektivnosti tepelných elektráren. Další možností účasti českých firem v plánované modernizaci kosovského energetického sektoru je účast při výstavbě větrné elektrárny Bajgora (105 MW) na severu země. České firmy by se mohly do projektu zapojit například dodávkami řídicích systémů, generátorů, ložisek, ventilátorů, případně i celých věží (tubusů) pro větrné elektrárny.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Nedostatek moderních čističek odpadních vod v Kosovu způsobuje znečištění většiny povrchových zdrojů pitné vody. Výsledkem je nevhodná kvalita vody dodávané do veřejné vodovodní sítě. Zcela nevyhovující je též stav vodovodních rozvodů, které bude třeba modernizovat. Rovněž odpadní průmysl potřebuje obnovu, jež si vyžádá rozsáhlé investice do moderních technologií. Proto kosovská vláda začleňuje projekty na zlepšení životního prostředí do programových priorit. Také ze strany municipalit je patrný zvýšený zájem o komplexní řešení odpadového hospodářství. Kosovská republika skýtá v oblasti vodohospodářství a odpadního průmyslu velký potenciál. České firmy by se mohly uplatnit dodávkami čistíren odpadních vod, zařízeními a projekty na zamezení ztrát vody, technologiemi na snížení spotřeby vody v průmyslových odvětvích a dodávkami měřicích zařízení pro vodohospodářský a odpadní průmysl.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie odhalila hluboké podfinancování a nedostatky kosovského zdravotnictví, které bude třeba od základů zmodernizovat. Existuje tak reálný potenciál pro český export v této oblasti. Kromě kompletní výstavby a renovace nemocnic bude kosovské zdravotnictví potřebovat moderní vybavení, jako například lékařské nástroje,

zdravotnická lůžka, operační techniku, diagnostická zařízení a rehabilitační přístroje. Prostor ke spolupráci je i v oblasti dodávek léků a zdravotnického materiálu, který je převážně z dovozu. Mezinárodní společenství přislíbilo Kosovu finanční pomoc ve formě výhodných půjček – Evropská banka pro obnovu a rozvoj (41 mil. USD na zdravotnictví), Evropská unie (117 mil. USD – zdravotnictví, hospodářství) a Světová banka (54 mil. USD – zdravotnictví). České firmy by mohly tyto finanční zdroje využít a zapojit se do modernizace kosovského zdravotnictví.

► **Železniční a kolejová doprava**

Rekonstrukce stávajících a výstavba nových železničních tratí jsou součástí plánů na rozvoj konektivity zemí západního Balkánu. Prioritním projektem v Kosovu je celková rekonstrukce

severojižní železniční trasy (Raute 10) mezi hranicí se Srbskem a Severní Makedonií (Leshak – Kosovo Polje – Elez Han) v délce cca 150 km. Uvedený projekt byl zařazen mezi prioritní a získal finanční podporu Evropské banky pro obnovu a rozvoj. Rekonstrukční práce na jižním úseku trasy byly zahájeny v roce 2017. S modernizací železniční dopravní infrastruktury souvisí modernizace technického zázemí a vozového parku dopravců, kde by se mohly uplatnit české firmy, které dodávají například řídicí systémy, komponenty na kolejová vozidla, případně provádějí generální opravy lokomotiv, vagonů apod.

Velvyslanectví ČR v Prištině

e-mail: pristina@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/pristina

Kypr

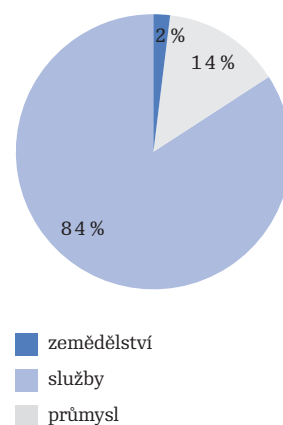
Kyperská ekonomika je velmi otevřená, silně závislá na turistice, mezinárodních finančních službách, komerčním vysokém školství a některých dalších službách, jejichž vnější poptávku Kypr nedokáže ovlivnit. Sektory tvořící tradičně základ hospodářského růstu se budou zotavovat pomalu a budou pravděpodobně dlouhodobě utlumeny krizí zahraniční poptávky. Pandemie covidu-19 zasáhla navíc Kypr ve fázi očekávaného ochlazení ekonomiky, její dopady budou hluboké a projeví se napříč všemi hlavními produktivními sektory. Rychlost restartování růstu bude záviset vedle zahraniční poptávky také na rozsahu fiskálních stimulů a obnovení spotřeby domácností, které ovšem brzdí vysoké veřejné (113,3 % HDP) i soukromé (110,45 % HDP) zadlužení, obě spíše s perspektivou dalšího prohlubování.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,1	-6,2	4,1	3,3	3,1
Veřejný dluh (% HDP)	94,0	114,8	111,6	107,8	102,5
Míra inflace (%)	0,3	-0,7	1,0	1,7	1,9
Populace (mil.)	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Nezaměstnanost (%)	7,0	7,9	8,4	7,3	6,7
HDP na obyvatele (USD, PPP)	42 182,9	39 430,0	41 360,0	43 170,0	45 230,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-1,6	-2,2	-1,8	-1,4	-1,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-5,2	-4,5	-5,4	-5,8	-6,1
Průmyslová produkce (%)	4,0	-11,0	4,5	4,0	4,0
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

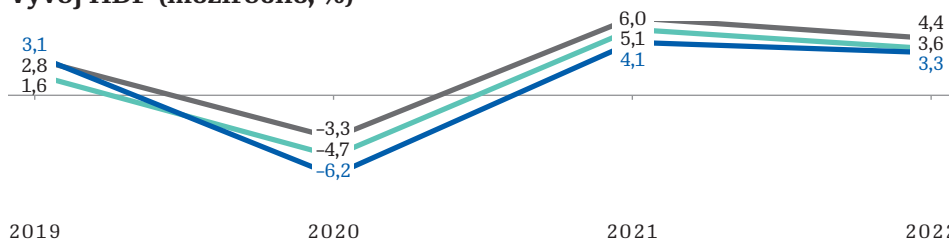
Zdroj: EIU, WEF, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Implementovaná a zatím schválená opatření na zmírnění dopadů pandemie covidu-19 tvoří 2,9 mld. EUR, z nichž 1,2 mld. EUR jsou určeny jako finanční injekce do státní pokladny. Na přímou podporu firem bylo vyhrazeno zbylých 1,7 mld. EUR, kde je zahrnuta i podpora společností s pozastavenou činností a také kompenzace 60 % mzdy jejich pracovníků. Vláda rozpracovala několik programů na podporu malých a středních podniků. Poskytuje také státní garance komerčním úvěrům ve spolupráci s EIB a dalšími mezinárodními institucemi. Zavedeny byly i úlevy v podobě snížení DPH, úlevy na daních a sociálním pojištění a možnost placení odvodů a půjček se zpožděním. Podpůrné programy pro firmy jsou financovány kyperskou vládou cca z poloviny.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V Kyprské republice probíhají opravy a výstavby silnic a silničních obchvatů, cyklistických stezek a chodníků. V řešení je návrh na výstavbu speciálního pruhu pro autobusy v hlavním městě Nikósii, který by měl v budoucnu sloužit i tramvajím. V plánu je modernizace a přestavba dvou přístavů na jižní části ostrova. Počítá se s umístováním chytrých autobusových zastávek a nabíjecích míst pro elektrická auta. Projekty tohoto typu jsou na Kypru z velké části financovány Evropskou unií a tendry jsou vypisovány v anglickém jazyce, což umožňuje účast i českým firmám.

► ICT

Stát digitalizuje státní správu a na tento rozsáhlý vládní projekt Ministerstva pro výzkum, inovaci a digitální politiku vláda vyčlenila 85 mil EUR. Kyprská republika by chtěla aspirovat na pozici regionálního IT hubu. I když za poslední rok (v březnu roku 2020 bylo otevřeno Ministerstvo pro výzkum, inovaci a digitální politiku) došlo v tomto odvětví k určitému posunu, Kypr má před sebou stále ještě dlouhou cestu. Modernizace služeb se stala jednou z priorit vlády již v roce 2019, během pandemie ale získala zcela nový rozměr a prostředky.

České firmy a jejich řešení mohou nalézt uplatnění především v oblastech automatického zpracování dat, SW síťové infrastruktury a databázových systémů, autentifikace či kybernetické ochrany IT systémů, modernizaci telefonních služeb atd. Vedle státní správy se nabízejí také příležitosti v oblasti finančních technologií, kde již roste poptávka ze stran bank a pojišťoven, kterým se v důsledku pandemie covidu-19 daří měnit dlouhodobě zakořeněné rigidní návyky klientů a pomalu přecházejí na online služby.

► Služby

Turistický sektor patří k jednomu z nejdůležitějších v kyprské ekonomice (okolo 20 % HDP). Vláda se zaměřuje na jeho další rozvoj a diverzifikaci tak, aby tento sektor byl z regionálního hlediska konkurenceschopný. Relativně krátké postpandemické období bude kritické pro obnovení růstové křivky v tomto sektoru. Ministr pro turistiku vypracoval podrobný plán, který by měl pomoci k návratu turistů na ostrov. Podle něj by v roce 2030 měly být počty turistů dokonce vyšší, než tomu bylo v roce 2019, kdy ostrov navštívily necelé 4 miliony turistů. Investiční plán se zaměřuje mj. na rozvoj wellness a agroturistiky, výstavbu sportovních center a tematických parků, dále na rekonstrukci a modernizaci hotelů a ubytovacích zařízení. Zde se nabízí příležitosti pro české firmy zaměřené např. na vybavení hotelů, vč. např. designového osvětlení, či na vybavení sportovních, informačních center a tematických parků. Na obnovu turistiky je vyhrazeno 18,6 miliard EUR.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Kypr dlouhodobě výrazně zaostává za přijatými cíli EU v oblasti zpracování odpadů, recykluje méně než čtvrtinu pevného komunálního odpadu a jeho většina je naopak skládkovaná. V oblasti recyklace působí v Kyprské republice pouze dvě neziskové společnosti sdružené v evropské organizaci PRO EUROPE (obdoba firmy Eko-Kom v ČR) zaměřené na recyklaci baterií a starých spotřebičů. Od roku 2020 vláda rozhodla o přísnějších limitech pro podíl skládkování a současně navýšila povinné procento ekologicky recyklovaného odpadu. Ministerstvo zemědělství plánuje zavést programy, jakými jsou např. „platím za to, kolik vyhodím“, nebo „čistší pláže v hotelových oblastech“ – v návaznosti na tento program bude vypsan tendr na dovoz kontejnerů na odpadky zejména pro hotelové oblasti. Recyklovat by se měla začít i farmaceutika. Plánuje se výstavba

nových zařízení na energetické využití odpadu a s tím spojené infrastruktury, zejména třídění komunálního odpadu a provozů na zpracování recyklovatelného materiálu. Domácí výrobci/dodavatelé neexistují, nabízí se tak příležitost pro české firmy.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Kyperská vláda dokončila navzdory epidemii covidu-19 systém všeobecného zdravotního pojištění (GESY), jehož plná implementace byla zahájena v červnu 2020. GESY zahrnuje státní i soukromé nemocnice a z pohledu klientů zavádí plně konkurenční prostředí. Vzhledem k pandemické situaci se zvyšují investice do zdravotnictví, a to ze státních i unijních zdrojů. Státní nemocnice budou muset zásadně investovat do infrastruktury a vybavení, do budoucna by

měly získat úplnou autonomii s pravomocí samostatně nakupovat napřímou lékařskou techniku, což nabízí významné příležitosti pro české exportéry. Česká zdravotnická technika a rehabilitační pomůcky mají na Kypru velmi dobré jméno a jsou zde realizovány úspěšné referenční projekty. Tento sektor představuje jednu z hlavních oblastí pro přímý dovoz průmyslové produkce. Jako přirozená lobby působí mj. také desítky kyperských lékařů vystudovaných v ČR. Kyperské Ministerstvo zdravotnictví vyhlašuje téměř každý týden nové tendry na dodávku léků a zdravotnického materiálu.

Velvyslanectví ČR v Nikósii
e-mail: nicosia@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/nicosia

Lichtenštejsko

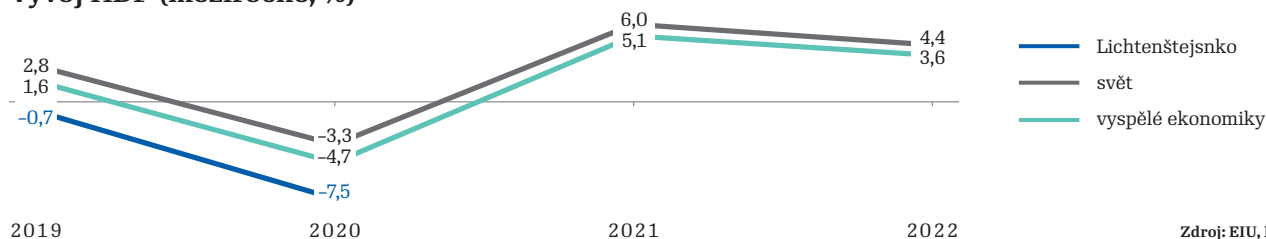
Také lichtenštejská ekonomika byla v roce 2020 citelně zasažena koronavirovou pandemií. HDP pokleslo o 7,5 %. Přímý export zboží lichtenštejských společností klesl v 1. pololetí 2020 o -22,7 % oproti stejnému období roku 2019, v červenci a srpnu se poněkud zotavil na -12 %. Nejcitelněji se pokles projevil v odvětví těžby a dobývání a u dopravních prostředků. Obrat 25 vybraných větších společností poklesl v 1. pololetí téměř o pětinu. Dotčen byl zejména průmysl (-21 %), finanční a ostatní služby (-10 %, resp. -13 %). Navzdory krizi vykázaly tři největší lichtenštejské bankovní skupiny v 1. pololetí příliv nových peněz ve výši 3,6 mld. CHF. Ve stejném období spravovaly majetek ve výši 338 mld. CHF, což znamenalo nárůst 1,4 % oproti stejnému období roku 2019. Příčinou záporné míry inflace -0,67 % byly především nižší ceny importovaného zboží. Počet zaměstnaných osob v 1. pololetí stagnoval. V roce 2020 dosáhla míra nezaměstnanosti 1,8 %. Asi 17 % zaměstnanců pracovalo v polovině roku 2020 v režimu „kurzarbeit“.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	-0,7	-7,5	—	—	—
Veřejný dluh (% HDP)	0,5	—	—	—	—
Míra inflace (%)	0,4	-0,67	-0,5	—	—
Populace (mil.)	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Nezaměstnanost (%)	1,5	1,8	—	—	—
HDP na obyvatele (USD, PPP)	177 333	—	—	—	—
Bilance běžného účtu (mld. USD)	—	—	—	—	—
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	1,67	1,34	—	—	—
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Balíček opatření schválený lichtenštejskou vládou ke zmírnění ekonomických dopadů pandemie, tzv. Massnahmenpaket 4.0, činí celkem 165 mil. CHF. Tento balíček přináší dodatečnou pomoc obzvláště postiženým malým a středním podnikům. Kromě poskytování překlenovacích úvěrů pro zajištění likvidity cílí i na podporu zachování pracovních míst. Opatření zahrnují mj. odškodnění za „kurzarbeit“, podporu maloobchodníků a finanční příspěvek pro tzv. „těžké případy“. Ten platí prozatím do konce června 2021 a je primárně určen maloobchodníkům, kteří nemají nárok na kompenzaci za „kurzarbeit“.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Lichtenštejnsko investuje ročně 8,4 % HDP (přibližně 450 mil. CHF) do výzkumu a vývoje, což z něj činí jednoho ze světových lídrů v této oblasti. Právem lze tuto malou evropskou zemi označit jako centrum pro inovace a technologický rozvoj. Stát štědře podporuje inovativnost start-upů a malých a středních podniků.

► ICT

Perspektivní a strategické příležitosti pro české exportéry představují zejména finanční sektor a IT sektor, na jehož rozvoj Lichtenštejnsko klade velký důraz.

Pandemická krize zvýraznila význam digitalizace. V této oblasti budou poptávány software, antiviry, inteligentní aplikace a další, např. cloudové služby, e-commerce, webdesign, e-learning, e-games apod.

Lichtenštejnsko je velmi zajímavou destinací pro ambiciózní FinTech projekty. Dne 1. 1. 2020 vstoupil v platnost zákon o blockchainu, čímž se

Lichtenštejnsko stalo první zemí světa, která oficiálně využívá kryptoměny. Díky své jedinečnosti v přístupu ke kryptoměnám se pomalu, ale jistě stává nejatraktivnější zemí světa pro nově vznikající projekty na základně průlomové technologie blockchain.

Velvyslanectví ČR v Bernu

e-mail: commerce_Bern@mzv.cz

www.mzv.cz/bern

Litva

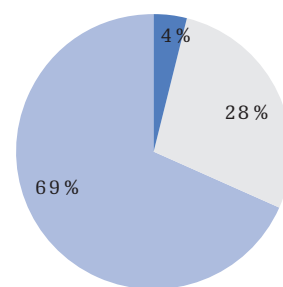
Litva se mohla v roce 2020 pochlubit nejmenším poklesem HDP (-0,8%) v EU a patří mezi ty členské státy EU, které se mají v následujících dvou letech ekonomicky zotavovat z krize nejrychleji. Zlepšený výsledek – dříve se očekávalo, že ekonomika Litvy poklesne v roce 2020 až o 7,5% – souvisí se skutečností, že litevský vývoz zůstal během pandemie odolný a zmírnil pokles domácí poptávky. Druhá vlna covidu-19 Litvu zasáhla více než první, počet nových případů onemocnění dosáhl na konci roku 2020 rekordní úroveň. To představuje nové riziko a zakládá pravděpodobnost, že hospodářský růst země bude v roce 2021 pomalejší, než se očekávalo. Litva dosáhne podle predikce Evropské komise předchozí úrovně HDP nejdříve v roce 2022.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,3	-0,8	2,6	3,4	3,1
Veřejný dluh (% HDP)	35,9	47,3	49,5	49,3	48,7
Míra inflace (%)	2,2	1,1	1,3	1,9	1,9
Populace (mil.)	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6
Nezaměstnanost (%)	6,3	8,5	9,1	8,4	7,1
HDP na obyvatele (USD, PPP)	40 408,1	41 400,0	43 680,0	46 510,0	49 530,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	1,8	4,0	3,7	3,3	-1,7
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-2,6	-0,9	-1,1	-1,3	-2,3
Průmyslová produkce (%)	3,4	-1,9	4,5	3,6	3,6
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

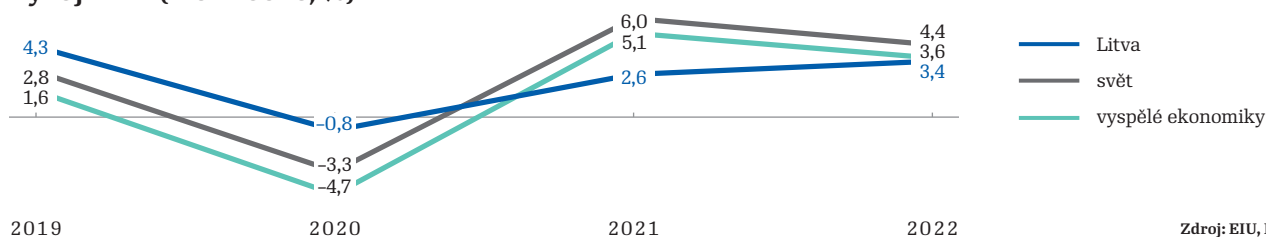
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V březnu 2020 vláda schválila bezprecedentní plán krátkodobé ekonomické stimulace ve výši 5 mld. EUR (10 % HDP země) s možností dalších půjček ve výši 5 mld. EUR od mezinárodních finančních institucí. Z toho bylo alokováno 1,136 mld. EUR na balíček pro podnikatele (celkem 35 tisíc firem, které pokrývají více než 200 různých ekonomických činností). Postiženým firmám byly navrženy odložení splátek úroků, státní záruka za půjčky a leasingy, úhrada části nákladů za pronájem, příspěvek na mzdy atd. Byl také schválen návrh centrální banky na zřízení zvláštního fondu, který by poskytoval rychlou dočasnou finanční pomoc velkým a sociálně důležitým firmám potýkajícím se s problémy způsobenými koronavirovou krizí. Fondu bylo přiděleno 100 mil. EUR ze státního rozpočtu.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V květnu 2020 připravilo ministerstvo financí za účelem oživení národního hospodářství dlouhodobý investiční plán umožňující kvalitativní transformaci litevské ekonomiky. Deklarovanými prioritami jsou lidský kapitál, digitální ekonomika a podnikání, inovace a výzkum, hospodářská infrastruktura, změna klimatu a energetika. Pro tyto dlouhodobé investice je plánováno celkem 6,3 mld. EUR, z toho téměř 2,2 mld. EUR jsou nové a dodatečné investice, zbytek jsou urychlené již plánované investice. V současné době probíhá diskuze Litvy s Evropskou komisí o přípravě plánu Facility na podporu oživení a odolnosti (RRF). V rámci RRF je pro Litvu alokováno 2,6 mld. EUR. Plánují se systematické reformy a intervence v oblastech zelené transformace, digitalizace, inovací a vědy, vzdělávání, zdravotnictví, sociálních věcí a veřejných financí. Předpokládá se, že Litva přidělí nejvíce prostředků na zelenou energii (37 %) a digitalizaci (20 %). Strategickými sektory pro česká řešení zůstanou i po odeznění koronavirové pandemie energetický průmysl, železniční a kolejová doprava a dopravní průmysl a infrastruktura, kde se příležitosti pro české firmy odvíjejí od dlouhodobých vládních strategií.

► Civilní letecký průmysl

Litevská vláda spatřuje v rozvoji letecké dopravy a s tím spojených podpůrných činnostech jeden z potenciálních směrů do budoucna. Významné investice směřují do letecké infrastruktury – na období 2018–2022 je plánována rekonstrukce vilniuského letiště za 130 mil. EUR zahrnující přestavbu terminálů, odbavovacích ploch a výstavbu vícepodlažního parkoviště. Rozšíření letištního terminálu je do roku 2022 plánováno rovněž v Kaunasu. Vláda odhaduje investice na rozšíření a modernizaci litevských mezinárodních letišť ve Vilniusu, Kaunasu a Palanze do roku 2028 na cca 700 mil. EUR. Ministerstvo dopravy rovněž zvažuje výstavbu nového letiště mezi Vilniusem a Kaunasem. Konečné rozhodnutí o výstavbě má být přijato do roku 2022 na základě posouzení rostoucích kapacitních požadavků letecké dopravy, logistiky celkového konceptu dopravního řešení (dopravní návaznosti) a požadavků ochránců přírody. Jde o schůdný projekt, v případě nového letiště Litva uvažuje o partnerství veřejného a soukromého sektoru. Všechny tyto projekty mohou přinést zajímavé příležitosti pro české firmy se zkušenostmi ze spolupráce s letištěm v Praze i dalším subjektům.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Litva doposud nedisponuje kvalitní a hustou silniční sítí – statistika místního ministerstva

dopravy uvádí 309 km dálnic a 1 639 km silnic I. třídy. Na druhé straně se hustota litevských silnic nižších tříd (19 592 km) přiblížila průměru EU. Přes území Litvy prochází celkem šest evropských silničních koridorů. V současné době je největší důraz kladen na mezinárodní dopravní koridor Via Baltica, dálnici byl udělen status zvláštního státního významu. Rekonstrukce více než 120 km dlouhého úseku Kaunas–Marijampolė–Suwałki má být dokončena do roku 2026, celkové náklady jsou 44,6 mil. EUR. Litevská vláda věnuje zvýšenou pozornost zlepšování kvality silniční sítě a výstavbě dálnic či městských obchvatů, včetně využívání fondů EU. Zajímavými projekty jsou zvláště dostavba silničního obchvatu hlavního města, renovace úseku dálnice A1 poblíž Kaunasu spolu s výstavbou nového mostu, modernizace silnice Vilnius–Utena (s financováním EIB), silnice z Kaunasu na hranice s Lotyšskem a rozvoj elektromobility.

► Energetický průmysl

V červnu 2018 Litva schválila novou národní strategii energetické nezávislosti. Hlavní vizí dokumentu je zajistit úplnou nezávislost země v oblasti energetiky, čehož chce Litva docílit posílením propojení s kontinentální Evropou, odpojením od dosavadního systému rozvodné sítě BRELL

(Rusko, Bělorusko a Pobaltí), diverzifikací dodávek energetických surovin, posílením domácí výroby elektrické energie a dosažením úplné nezávislosti na fosilních palivech do roku 2050. Dle nového plánu hospodářské obnovy ministerstvo financí hodlá poskytnout pro zvýšení využívání obnovitelných zdrojů energie, zvýšení energetické účinnosti a konkurenceschopnosti energetického sektoru 311 mil. EUR.

Ministerstvo životního prostředí poskytlo z programu pro změnu klimatu dotaci 10 mil. EUR na využívání energie z obnovitelných zdrojů ve veřejných a obytných budovách. To představuje konkrétní příležitosti pro české firmy v podobě podporovaného rozvoje obnovitelných zdrojů energie (30 % v roce 2020, do roku 2030 má podle plánu tento podíl činit 45 % a v roce 2050 až 80 %), zejména větrné a solární energie. Chystá se obnova a modernizace přečerpávací vodní elektrárny Kruonis, zlepšit se má situace v oblasti energetické efektivity, snižování spotřeby a ztrát při výrobě, přenosu a spotřebě, využívání moderních technologií (Smart Grids).

Litva a Polsko v květnu 2020 podepsaly dohodu o výstavbě podmořského vysokonapěťového kabelu Harmony Link mezi oběma státy. Evropská komise poskytla na druhou fázi synchronizačního projektu pobaltské elektrické sítě s kontinentální Evropou 720 mil. EUR, z čehož 300 mil. EUR bylo přiděleno Litvě. Nejméně po celé další desetiletí bude probíhat odstavování jaderné elektrárny Ignalina financované z větší části z EU, tendry jsou vyhlašovány průběžně.

► Železniční a kolejová doprava

Železniční síť v Litvě dosahuje méně než poloviny průměru EU (27 km/1 000 km²) s celkovou délkou tratí 1 869 km, z čehož je pouze 152 km elektrifikovaných. Odhaduje se, že cca 850 km kolejí potřebuje opravu a modernizaci. Pokračují mohutné investice ze státního rozpočtu a především z fondů EU na projekt Rail Baltica (propojení pobaltských států s EU a sjednocení rozchodu kolejí). Celkový objem projektových nákladů je odhadován na 5,8 mld. EUR a 13 tisíc pracovních míst, plánované dokončení a zprovoznění je v roce 2026. Kromě tohoto projektu investují Litevské železnice do obnovy vozového parku (většina lokomotiv i vagónů je zastaralá a vyžaduje modernizaci či výměnu), elektrifikace a modernizace signalizačního a zabezpečovacího zařízení. Nejzajímavější příležitosti pro české firmy představují projekty Rail Baltica, elektrifikace tratě Vilnius–Klaipėda, vilniuský intermodální terminál, modernizace lokomotiv a vagónů. Prioritou v osobní železniční dopravě jsou v Litvě do budoucna vysokorychlostní vlaky. S tím souvisí potřeba upgradovat či vybudovat odpovídající infrastrukturu pro umožnění přepravy v rychlostech přes 200 km/h. Jde o konkrétní příležitost v poměrně blízkém horizontu pro české firmy mající zkušenost s výstavbou vysokorychlostní železniční infrastruktury.

Velvyslanectví ČR ve Vilniusu

e-mail: commerce_vilnius@mzv.cz

www.mzv.cz/vilnius

Lotyšsko

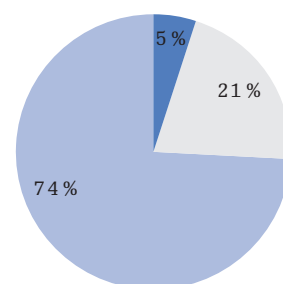
Lotyšsko vstoupilo do roku 2021 zasaženo druhou vlnou pandemie covidu-19, která jej po ekonomické stránce postihla hlouběji než první vlna v jarních měsících 2020. V posledním čtvrtletí roku 2020 však i přes nepříznivé podmínky vzrostl export lotyšského zboží. Růst byl podpořen nejen dobrou úrodou zemědělských produktů, ale také do poslední chvíle hrozícím brexitem bez dohody, což vedlo k předzásobení britských klientů lotyšským dřevem a výrobky z něj. Druhá vlna pandemie razantně zpomalila lotyšskou ekonomiku a situace přinutila ekonomy přehodnotit prognózu vývoje HDP v nastávajícím období. Podle revidované předpovědi tempo růstu HDP klesne v prvním pololetí 2021 na 2,6% oproti původně předpokládaným 4,8%. Nicméně již ve druhém pololetí, kdy se předpokládá zvládnutí epidemiologické situace, je očekáváno restartování investic a dalších projektů, včetně těch financovaných z EU fondů. Pro rok 2022 tedy experti předpovídají strmější růst, a to až na optimistických 5%. V roce 2021 by se cenová deflace z počátku roku měla posunout k obvyklé míře inflace 1,1–1,3% a nezaměstnanost by se měla pohybovat kolem 8%, oproti předcovidovým 6,5%.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,1	-5,0	2,6	4,0	2,8
Veřejný dluh (% HDP)	36,9	43,9	44,2	43,5	42,7
Míra inflace (%)	2,8	0,2	1,1	1,3	1,6
Populace (mil.)	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Nezaměstnanost (%)	6,3	8,0	8,3	7,8	6,1
HDP na obyvatele (USD, PPP)	22 931,6	22 290,0	23 220,0	24 730,0	26 090,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-0,2	0,9	0,7	0,6	0,4
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-3,0	-2,5	-3,0	-3,3	-3,8
Průmyslová produkce (%)	0,7	-5,4	4,0	3,0	3,0
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Předikce EIU

Zdroj: EIU, OECD, Latvijas banka

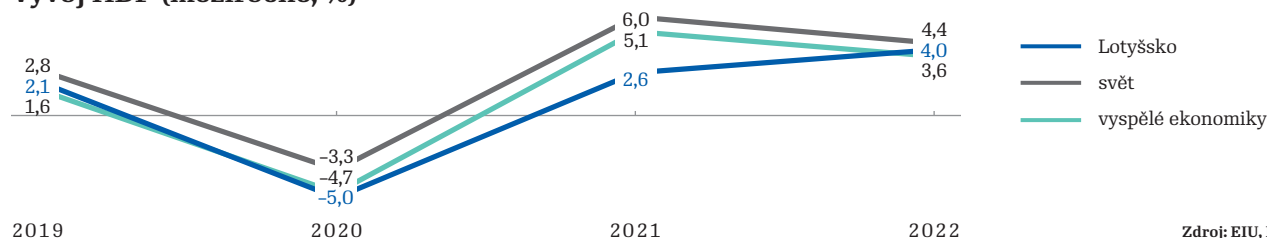
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda Lotyšské republiky na pokrytí výdajů spojených s covidem-19 a nastartování ekonomiky použila v roce 2020 600 mil. EUR, což odpovídá 2,1% HDP. V roce 2021 kabinet plánuje vyčlenit do fondu pro nepředvídatelné události dalších 1,32 mld. EUR (přibližně 4,5% HDP) s tím, že již ve státním rozpočtu na rok 2021 je počítáno s dalším postcovidovým posílením pro jednotlivé sektory. Jedním z klíčových sektorů pro fungování lotyšské ekonomiky je oblast zemědělství a na něj navázaný potravinářský průmysl, které

jsou dotovány prioritně. Lotyšsko též vyčlenilo část krizového rozpočtu na podporu municipalit a jejich investiční projekty. Lotyšská vláda vypracovala na základě dohody v rámci EU Národní plán obnovy (NPO), který předkládá dlouhodobou postcovidovou transformaci systému s cílem dosažení fungující zelené a digitální ekonomiky. V praxi to bude znamenat velké investice do digitalizace, dopravních a stavebních projektů i zdravotnictví, sociální oblasti a školství, což jsou prioritní oblasti vyjmenované v NPO.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Lotyšsko má sice dostatečné silniční a železniční propojení, ale kvalita silnic i železnic je často velmi nízká a vyžaduje rekonstrukci a obnovu. Vláda v rámci koronavirové krize přehodnotila své finanční vklady do dopravní infrastruktury a vyčlenila další prostředky na její obnovu. S dalšími financemi počítá z příspěvků z fondů EU, včetně projektů podporovaných v rámci Národního plánu obnovy. Železniční síť pochází ještě ze sovětských dob, takže je mnohde nevyhovující, co se týče vybavení a techniky. Největším projektem je v současnosti výstavba Rail Baltica, tj. vysokorychlostní železnice a návazné infrastruktury. V rámci projektu jsou i v době složité pandemické situace průběžně vypisovány tendry na jednotlivé části.

► Elektrotechnika

S nástupem digitalizace lze očekávat nárůst poptávky po moderních přístrojích i elektrotechnických součástkách. V době mimořádného stavu, který v Lotyšsku trval bezmála půl roku, přešla na elektronickou formu komunikace řada institucí, firem i školských/vzdělávacích zařízení. V blízké budoucnosti se očekává zvýšená poptávka po softwarových a mobilních aplikacích, které budou usnadňovat komunikační procesy. Tradičně, již po mnoho let, jsou jednou z nejsilnějších položek českého exportu do Lotyšska přístroje k záznamu a reprodukci zvuku a komponenty televizních přístrojů.

Lotyšský trh v tomto ohledu není ještě zdaleka nasycen.

► Energetický průmysl

Lotyšsko se spolu se sousedními baltskými státy dohodlo na projektu obnovy elektrické přenosové soustavy a její synchronizace s kontinentální Evropou. Finálním cílem je do roku 2025 odpojit se od dosavadního systému BRELL a zvýšení kapacity elektrické sítě a bezpečnosti dodávek energie. Do roku 2025 se tedy plánují dvě velké investice do rekonstrukce stávajícího elektrického vedení ve výši 76 mil. EUR, resp. 99,5 mil. EUR, z nichž každá bude čerpat 75 % spolufinancování z EU. V návaznosti na projekt synchronizace plánuje Lotyšsko až do roku 2030 postupně revitalizovat celou lotyšskou energetickou síť s cílem zajistit stabilitu přenosové soustavy a nepřerušovanou dodávku energie koncovým uživatelům. V roce 2021 se očekávají první tendry v tomto významném energetickém projektu v Pobaltí.

► Obranný průmysl

Lotyšsko jako členská země NATO přijala od roku 2018 závazek přidělit v rozpočtu částku odpovídající 2 % HDP na obranu. Vzhledem ke své geografické poloze i závazkům v rámci NATO bude oblast obrany i nadále klíčovou pro fungování státu. Součástí strategického rozvoje armády je modernizace komunikačních a informačních systémů řízení boje. České firmy již v minulosti

uspěly ve výběrových řízeních na dodávky pro lotyšské ozbrojené síly i NATO a lze předpokládat, že by na ně mohly navázat další. Podle plánů Ministerstva obrany Lotyšska lze v roce 2021 i v letech následujících očekávat poptávku po těžké technice i po dalších technologiích.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Koronavirová krize odhalila v oblasti zdravotnictví velké trhliny, na které byla lotyšská vláda nucena reagovat. Sektor zdravotnictví byl v roce 2020 jedním z nejvíce dotovaných a i v roce 2021 se počítá s velkými investicemi. Bude se jednat o obnovu nemocnic a dalších zdravotnických zařízení a s prostředky se počítá i na modernizaci vybavení. V návaznosti na Národní plán obnovy by se projekty měly týkat i adaptačních opatření souvisejících s dopady na životní prostředí (nakládání s odpadem apod.). Farmaceutický průmysl má v Lotyšsku velký potenciál růstu, přestože na místním trhu působí řada mezinárodních firem. Existuje stále poptávka po speciálních zdravotnických prostředcích a ve velkých státních nemocnicích i soukromých zdravotnických zařízeních je poptávka po novém vybavení, například speciálních lůžkách apod.

► Železniční a kolejová doprava

Tento sektor je v Lotyšsku potenciálně velmi perspektivní zejména díky „projektu století“ Rail Baltica, výstavbě nové vysokorychlostní železniční trati propojující Estonsko, Lotyšsko, Litvu a Polsko za velké podpory financování z fondů EU. Projekt Rail Baltica má přesně daný scénář, takže musí pokračovat bez ohledu na koronavirovou krizi. Ministerstvo dopravy též plánuje obnovu některých částí stávající železniční infrastruktury, na což budou postupně vyhlášeny tendry v dílčích projektech. V roce 2021–22 by mohl být zahájen projekt tzv. „Velká Riga“, jehož obrysy byly nastíněny v návrhu NPO a jehož cílem je snížit emise z dopravy v oblasti hlavního města a jeho okolí. Dopravní podnik hlavního města Rigy rovněž plánuje v souladu s Národním plánem obnovy modernizovat infrastrukturu veřejné dopravy a nadále rozšiřovat stávající počet tramvají a trolejbusů s cílem ekologizace dopravy.

Velvyslanectví ČR v Rize

e-mail: commerce_Riga@mzv.cz

www.mzv.cz/riga

Lucembursko

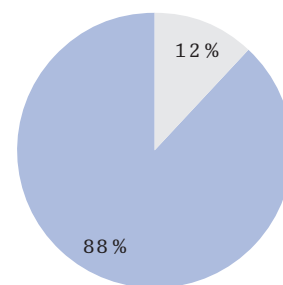
Lucembursko běžně vykazuje dlouhodobě stabilní růst HDP v rozmezí 3 až 5 % ročně, během 2021 předpokládá však národní statistický úřad růst max. 1,5 %, v roce 2022 pak 2,7 %. Vzhledem ke specializaci národního hospodářství na bankovníctví a telekomunikace a vysoké státní podpoře (dosud více než 10 mld. EUR, tj. významně více než během krize v 2008–2009) je míra inflace přitom i přes krizi v zásadě stabilní (0,7 %), stejně jako nezaměstnanost (6,4 %). Přetrvávající potíží je spirála cen s byty (meziročně 16–17 %), vysoká nezaměstnanost mladých (33 %) a nároky dosažení deklarovaného cíle klimatické neutrality (do 2050). Populace Lucemburska roste, v 2021 dosáhla 634 730; HDP na obyvatele dosahuje 116 000 USD. Běžný účet Lucemburska je dlouhodobě přebytkový (2,711 mld EUR). Jedním z dopadů koronakrize je zvýšení tlaku na ochranu místního trhu a další ztížení podmínek vstupu na místní trh. Návrat k předkrizovým ukazatelům se očekává nejdříve v 2022/23.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,3	-3,5	4,2	2,8	2,9
Veřejný dluh (% HDP)	22,0	27,7	27,9	28,0	27,6
Míra inflace (%)	1,7	0,0	1,1	1,5	1,7
Populace (mil.)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Nezaměstnanost (%)	5,6	6,7	6,2	5,9	5,7
HDP na obyvatele (USD, PPP)	122 063,7	115 520,0	120 590,0	124 780,0	130 050,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	3,1	2,9	3,7	4,2	4,4
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-1,2	-2,7	-1,4	-1,3	-1,6
Průmyslová produkce (%)	-1,3	-6,1	3,5	3,2	1,1
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

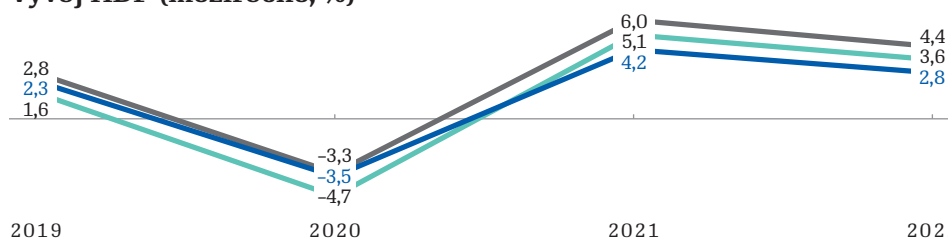
Podíl sektorů na HDP

služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Lucembursko je nedílnou součástí vnitřního trhu EU. V žebříčku konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra (WEF) se země stabilně umísťuje do 20. pozice ze 137 srovnávaných ekonomik. Dle OECD není exportně rizikovou zemí.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Civilní letecký průmysl

Lucembursko se orientuje na satelitní a vesmírné technologie. Existuje řada specializovaných firem, investujících do tzv. „těžby minerálů z vesmíru“ (asteroid mining) a tzv. „nových, ultra-lehkých materiálů“. Příležitosti ke spolupráci se nabízejí i v souvislosti se členstvím obou zemí v Evropské vesmírné agentuře (ESA), resp. s bilaterálním MoU o spolupráci při prospekci a využívání vesmírných zdrojů z 10/2018.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Lucembursko patří k významným logistickým a přepravním uzlům regionu, v oblasti podniká řada lucemburských i zahraničních firem. Příležitosti se přes citelné dopady koronakrize teoreticky nabízejí zejména v autodopravě a letectví.

► Energetický průmysl

Země produkuje 1,4 mld. kWh, spotřebovává 6,2 mld. kWh, 84 % energií dováží (přes odpor k jádru vč. jaderné, z Francie), těží i z domácích i zahraničních (Baltské státy) obnovitelných a vodních zdrojů (16 %). Vybrané energeticky náročné obory (ocelářství, těžba) procházejí posledních 30 let restrukturalizací. Existuje prostor podílet se na výstavbě menších elektráren (větrná energie, biomasa, solární panely). Snižování energetické náročnosti (dekarbonizace) a vnější energetické závislosti země je pro Lucembursko citelnou výzvou, i vzhledem k aktivnímu zapojení do agendy COP a Agendy 2030.

► ICT

Trh službami ICT je do značné míry satureovaný, hlavně v sektoru služeb finančních, poptávka po IT expertech ovšem trvá. Čeští vývozcí mohou uvažovat o outsourcingu v oblasti webdesignu,

e-commerce, telekomunikací či poradenských služeb.

► Stavební průmysl

Úkoly zaměřené na modernizaci v oblasti dopravy (bezemisní mobilita), bytové výstavby (rozhojnění nedostatkového bydlení), snižování energetické náročnosti budov (izolace) a environmentálních rekultivací (postindustriální prostory bývalých oceláren, čistírky odpadů) jsou ambiciózní, i díky předpokládanému udržení trendu dynamického demografického růstu země (počet obyvatel by měl do roku 2050 dle odhadů stoupnout až na 1 mil. osob, Lucembursko je z hlediska přírůstku obyvatel dle Eurostatu na jednom z prvních míst 276 evropských regionů). Razantní zlepšení neúměrně zatížené dopravní infrastruktury (zejména v hlavním městě a na jihu země) nelze v krátkodobé perspektivě předpokládat, plán investic ovšem počítá s novými dopravními tepnami (zejména severojižní), rozšiřováním dálnic (další pruh pro sdílené jízdy, autobusy, elektroauta), sběrných parkovišť (na okrajích větších měst) a rozvoje veřejné dopravy (od 3/2020 zdarma).

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Místní ekologicko-inovační klastr realizuje projekty udržitelného rozvoje v řadě lokalit, které byly do konce 20. st. střediskem těžkého průmyslu a ocelářství (Belvaux, Dudelange). Spektrum příležitostí se nabízí zejména pro dodávky celostních ekologických technologických řešení (rekultivace).

► Zábava a volný čas

Lucemburský trh je dlouhodobě solidně bonitní, obliba uměleckých předmětů vysoká. Jakkoli je

prostředí silně saturované a konkurence vysoká, existuje řada příležitostí uplatnění, především v oblasti grafického, ale i průmyslového designu, včetně zpracování ušlechtilých materiálů (dřevo, kámen, plasty, sklo/porcelán) i užitných předmětů (exteriérový/zahradní mobiliář, hračky, nábytek, šperky, atd.).

Rozvoji sektoru domácí turistiky věnuje administrativa v posledních letech zvýšenou pozornost. Jakkoli jsou možnosti nabídky přírodních krás a kulturních pamětihodností země omezeny rozlohou, pokračují masivní subvence do infrastruktury (ubytování, parkovací místa, reklama) i speciálních programů (ekologická turistika). Příležitostí jsou kromě (kratších, intenzivních) turistických pobytů zejména pobyty specializované (vinařství, balneo-,

sportovní turistika), resp., vzhledem ke stárnoucí populaci, multigenerační či na starší spoluobčany zaměřené odpočinkové aktivity.

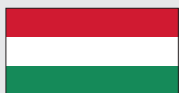
► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Lucembursko je vzhledem k saturovanosti trhu spíše příležitostí zejména pro export potravinářských výrobků s vysokou přidanou hodnotou a pro kulinářské speciality („produits du terroir“).

Velvyslanectví ČR v Lucemburku

e-mail: Commerce_Luxembourg@mzv.cz

www.mzv.cz/luxembourg

Maďarsko

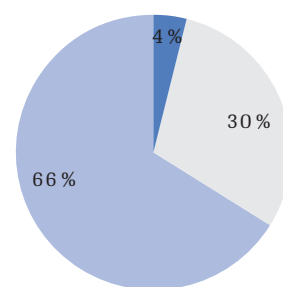
Maďarsko mělo před nástupem pandemie vysoký růst HDP a rok 2020 zahájilo s vidinou pokračování tohoto pozitivního trendu. Během pandemie však došlo k výraznému utlumení některých sektorů maďarské ekonomiky jako např. pohostinství, turistiky či kultury, a maďarské HDP tak pokleslo o 5,1 %. Nicméně po odeznění pandemie se předpokládá návrat k hospodářskému růstu, který by se dle předpokladů měl pohybovat okolo 4,0 %. Vzhledem ke struktuře maďarské ekonomiky, ve které hraje velmi důležitou roli automobilový sektor, však bude budoucí vývoj maďarského hospodářství do značné míry záviset i na externích faktorech, mj. právě na vývoji globálního automobilového trhu. Doposud se však zdá, že příliv zahraničních investic v oblasti automobilového průmyslu pandemie nezastavila. Novým fenoménem maďarské ekonomiky je pak obnova obranného průmyslu související s komplexní modernizací maďarské armády v rámci programu Zrínyi 2026.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,6	-5,1	4,0	4,6	3,8
Veřejný dluh (% HDP)	65,5	73,6	73,8	71,9	70,2
Míra inflace (%)	3,3	3,3	2,8	3,4	3,2
Populace (mil.)	9,7	9,7	9,6	9,6	9,6
Nezaměstnanost (%)	3,4	4,1	4,7	4,4	4,2
HDP na obyvatele (USD, PPP)	35 221,3	34 140,0	36 170,0	38 660,0	41 180,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-0,3	-0,8	-0,3	-0,4	-0,5
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-3,3	-2,2	-1,6	-1,2	-0,9
Průmyslová produkce (%)	5,6	-6,2	6,1	4,1	3,8
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, WEF, OECD

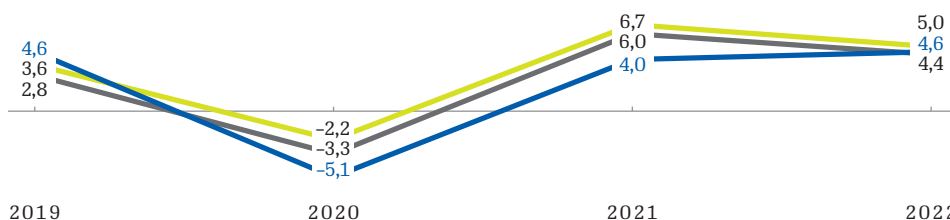
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda se během pandemie snažila maďarské ekonomice pomoci mj. snížením daňové zátěže a odvodů, moratoriem na splátky již uzavřených půjček a zastropováním úroků na půjčky nové, poskytnutím výhodných úvěrů a garancí či nevratnou hotovostní podporou. Důraz byl kladen i na podporu výstavby nových a rekonstrukci starých bytů. Podnikům zasaženým pandemií byla poskytována podpora (v závislosti na sektorech) např. ve formě kompenzace části ušlého zisku, příspěvku na mzdy či odpuštění nájmu v případě, že nemovitost byla v plném nebo většinovém vlastnictví státu či municipality. Cílem bylo, aby objem pomoci dosáhl až 20 % HDP. Vláda kladla velký důraz na udržení zaměstnanosti a snažila

se finančními pobídkami podpořit investice do nových pracovních míst. Díky vládní podpoře byla v zemi během pandemie zahájena např. výroba různých zdravotnických prostředků a farmaceutik. Po odeznění pandemie chce vláda výrazně finančně podpořit maďarské vědecko-výzkumné kapacity, stejně jako oblasti zelené ekonomiky, digitalizace a oběhového hospodářství. Zároveň s tím by měl být finančně podpořen i rozvoj maďarského venkova.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V rámci Maďarska se počítá s obnovou parku veřejné dopravy, včetně například nejstarší linky budapeštského metra. Velkou proměnou by měla projít zejména oblast autobusové dopravy, neboť od 1. ledna 2022 budou moci maďarská města s počtem obyvatel nad 25 000 kupovat ze státních prostředků pouze autobusy na elektrický pohon. Města postupně vypracovávají strategie či již realizují investice v oblasti tzv. smart cities, které se zaměřují jak na IT služby (např. chytrý systém prodeje a kontroly jízdenek na MHD či systém chytrého parkování), tak i na dodávky komponent, jako jsou například chytré MHD zastávky či chytré přechody. Spolu s tím se plánuje i realizace velkých infrastrukturních projektů, jako je vysokorychlostní železnice „Budapešť–Bělehrad“, modernizace balatonského letiště či modernizace železničního překladiště z širokorozchodné trati na trať klasického rozchodu ve městě Záhony na maďarsko-ukrajinské hranici.

► Energetický průmysl

Maďarsko rozhodlo o výstavbě dvou nových bloků jaderné elektrárny Paks (tzv. projekt Paks II). Výstavbu obou bloků po 1 200 MW bude na základě maďarsko-ruské mezistátní dohody realizovat ruský Rosatom. Plánované investice jsou ve výši 12,5 mld. EUR. Poptávána by měla být celá řada jaderných i nejaderných komponent a služeb. České firmy se podílely na výstavbě i na následné modernizaci již

existujících bloků (tzv. Paks I). Zároveň s tím by mělo dojít k transformaci hnědouhelné elektrárny v Mátře, v jejímž rámci by měl být hnědouhelný zdroj do roku 2025 nahrazen plynovou turbínou s kombinovaným cyklem o výkonu 500 megawatt a blokem na spalování RDF biomasy o výkonu 31 megawatt. Spolu s tím by mělo dojít k vybudování fotovoltaického solárního parku o výkonu 200 megawatt.

Maďarsko také přijalo zákon se závazkem dosáhnout do roku 2050 uhlíkové neutrality, což přináší příležitosti pro různé environmentální technologie. Rozvoj je i v sektoru petrochemie, kdy firma MOL přistoupila k velké modernizaci svých rafinérských zařízení. Maďarsko plánuje rovněž posílení své plynovodní sítě.

► Obranný průmysl

V Maďarsku probíhá ambiciózní program modernizace armády s názvem „Zrínyi 2026“, v jehož rámci maďarské ozbrojené síly intenzivně nakupují. Maďarský zbrojní program tak představuje příležitost i pro české firmy v obranném průmyslu, přičemž některé z nich již v Maďarsku uspěly. Pandemie se zatím na zbrojních výdajích neprojevuje, návrh rozpočtu pro rok 2021 naopak počítá s navýšením výdajů na obranu. Řada akvizic je spojena s lokalizací výroby přímo na maďarském území, přičemž se plánuje výstavba nových zbrojních závodů. To představuje příležitosti i pro české firmy z oblasti přesného strojírenství.

► Stavební průmysl

Stejně jako v dopravním sektoru, tak i ve stavebnictví se postupně prosazuje koncept chytrých měst, kdy se realizují projekty např. na chytré městské osvětlení či chytré lavičky. Snížení daňové sazby novostaveb, podpory pro rodiny s dětmi k pořízení vlastního bydlení a letos vyhlášený program na podporu rekonstrukcí bytů a domů až v hodnotě cca 10 tisíc EUR rovněž stimuluje sektor rezidenčního bydlení, kde jsou příležitosti v dodávkách služeb a komponent jak pro exteriéry, tak i pro interiéry (například dodávky koupelnového vybavení, kuchyní apod.). Rovněž je nutné zmínit, že jak v metropoli Budapešti, tak i v celém Maďarsku je velké množství historických budov, které nyní procházejí procesem renovace. V roce 2023 se bude v Maďarsku konat mistrovství světa v atletice, což s sebou přináší i příležitosti v oblasti modernizace sportovní infrastruktury. Město Veszprém pak bude ve stejném roce Evropskou metropolí kultury, což zase přináší příležitosti v oblasti modernizace kulturního zázemí.

► Zdravotnictví a farmaceutický průmysl

Maďarská vláda plánovala modernizaci maďarských nemocničních zařízení již před koronavirovou pandemií a nedávná krize učinila téma modernizace zdravotnictví ještě více aktuálním. Od roku 2017 zde běží např. program tzv. Zdravá Budapešť, v jejímž rámci je na modernizaci zdravotnických zařízení v Budapešti a jeho okolí alokována částka v hodnotě 700 mld. HUF (cca 2 mld. EUR). V reakci na pandemii podpořila vláda výstavbu domácího zdravotnického průmyslu, díky němuž Maďarsko dosáhlo v tomto segmentu určité míry soběstačnosti. Příležitosti jsou však i nadále ve výše uvedené oblasti modernizace zdravotnických zařízení, a to včetně např. výrobků tzv. chytrého zdravotnictví.

Velvyslanectví ČR v Budapešti

e-mail: budapest@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/budapest

Moldavsko

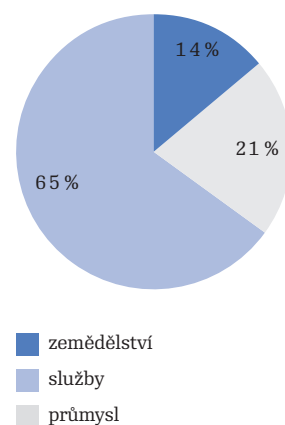
V roce 2020 prošlo Moldavsko nejtěžší recesí za posledních dvacet let, tento rok byl ve znamení dvou velkých krizí, pandemie covidu-19 a sucha, které ještě prohloubilo negativní dopady pandemie. Zemědělský sektor zaznamenal ve srovnání s rokem 2019 pokles o 27,1%. Důsledkem pandemie a sucha byl celkový pokles HDP v roce 2020 o 7%. Pozitivní růst v roce 2020 prokázal pouze sektor stavebnictví. Pod výrazným tlakem zůstávají veřejné finance, přičemž se rozpočtový schodek pohybuje ve výši až 7 % HDP. V roce 2021 se předpokládá relativně vysoký ekonomický růst, a to za předpokladu příznivého zemědělského roku, oživení domácí spotřeby a vnějšího obchodu. Hlavními ekonomickými riziky v roce 2021 zůstávají vývoj epidemiologické situace, pokračující politická nestabilita a nedokončená reforma soudnictví.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,6	-7,0	4,2	5,1	3,7
Veřejný dluh (% HDP)	27,4	34,5	37,8	39,1	39,0
Míra inflace (%)	4,8	3,9	2,9	5,0	5,2
Populace (mil.)	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
Nezaměstnanost (%)	5,1	3,9	4,5	4,5	4,4
HDP na obyvatele (USD, PPP)	10 222,6	9 580,0	10 090,0	10 680,0	11 330,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-1,1	-0,9	-1,0	-1,1	-1,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-3,3	-3,0	-3,3	-3,6	-3,8
Průmyslová produkce (%)	2,1	-8,2	2,0	3,3	3,3
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	—	—

Predikce EIU

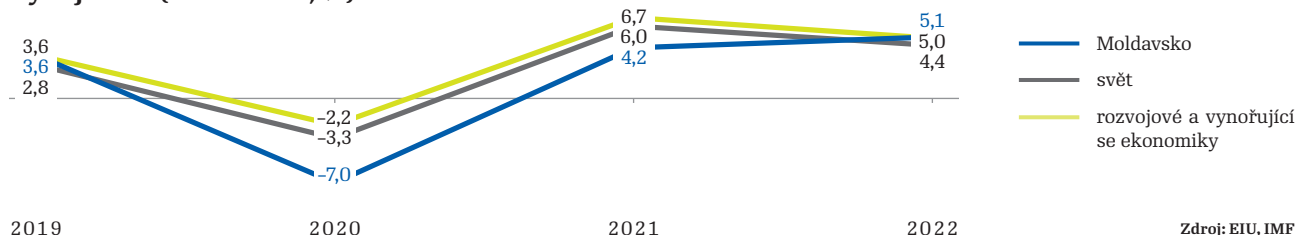
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vládní opatření na zmírnění dopadů restrikcí a podporu ekonomiky byla slabá a nedostatečná, pouze necelých 6 % podniků uvádí, že dostaly nebo očekávají vládní podporu. Výše vládní podpory v roce 2020 se odhaduje přibližně na 1 % HDP, tato podpora by se měla v roce 2021 navýšit. Vláda přijala opatření zaměřená na podporu sektorů nejvíce zasažených pandemií a suchem. V balíčku opatření je například změna režimu DPH v zemědělství, podpora vytváření pracovních míst, zvýšení platů zdravotnického personálu, atd. Vzhledem k rostoucím potřebám financování spojených s rostoucí zátěží mezd a sociálních transferů zůstává pro Moldavsko zásadní přístup k externímu financování, které ve výši stovek mil. EUR poskytují EU, Světová banka, EIB a EBRD a další instituce.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Plánován je rozvoj, diverzifikace a konsolidace dopravního systému a infrastruktury, výdaje mají být financovány ze státního rozpočtu a přilákáním zahraničních investic. Probíhá rozsáhlý národní program rehabilitace silnic s podporou mezinárodních finančních institucí, zejména EIB a EBRD. Připravovány jsou projekty zaměřené na restrukturalizaci moldavských železnic, a to v situaci, kdy jsou Moldavské státní železnice ve vážných problémech, součástí nové koncepce je jejich přeměna na akciovou společnost.

V oblasti inteligentních dopravních systémů zahájila Státní správa silnic implementaci některých technologií inteligentního dopravního systému do své silniční sítě, příležitosti budou následovat na celostátní silniční síti, v Kišiněvě a v dalších městech. V Kišiněvě již byla vyhlášena výběrová řízení na pilotní studii možnosti zavedení systému řízení parkování a rozvoje schémat pro organizaci dopravy.

► Energetický průmysl

Moldavsko se za účelem zvýšení energetické účinnosti a bezpečnosti snaží přilákat investory. Cílem je podpořit provádění společných investičních projektů na zajištění zdrojů energie a zemního plynu. Zvláštní pozornost bude věnována investicím do zařízení na výrobu tepla, elektřiny a kogeneračních jednotek a na zajištění přenosových a distribučních sítí elektřiny. Zájem roste i o inovativní a alternativní energetické projekty a obnovitelné zdroje energie. Díky realizaci pilotních projektů se zvyšuje poptávka po zvýšení energetické efektivity budov.

Pokračuje i dlouhodobý zájem o plynové kotle na vytápění, o technologie na využití biomasy a o zařízení na zpracování bioplynu, zejména z odpadů produkovaných na farmách v živočišné výrobě. V poslední době roste i zájem o energetické využití odpadů z vinařství.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Stále aktuální je naplňování Strategie zásobování vodou a hygieny na období 2011–2028, která definuje nutnost změn politického, institucionálního a právního rámce a kritický stav technické infrastruktury, tzn. neuspokojivý technický stav systému čističek odpadních vod, kanalizace a rozvodů vody. Dochází ke zvyšování objemu investic do staveb vodovodů a kanalizací. Příležitost pro české firmy je v přetrvávajících potřebách zlepšení dodávek vody a systémů čističek odpadních vod. Pokračuje příprava realizace projektu „Solid Waste Moldova“. Smlouva o půjčce mezi EIB a Ministerstvem financí Moldavska byla podepsána již v roce 2019, v roce 2020 byla zahájena aktualizace studií proveditelnosti a očekává se vyhlášení tendrů na řešení situace v oblasti pevných odpadů.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Sektor zaujímá v hospodářství stále velmi důležité místo, a to jak z hlediska podílu na tvorbě HDP, tak z hlediska podílu ekonomicky aktivního obyvatelstva působícího v sektoru, které činí 32,3 %. V oblasti rostlinné výroby je zapotřebí rozvoj irigační infrastruktury, rozšíření rozlohy skleníků a rozvoj posklizňové infrastruktury. Zařízení a technologie jsou vyžadovány pro skladování, zpracování, balení a přepravu čerstvých produktů. Roste poptávka po ekologických produktech a ekologickém zemědělství. Mezi další příležitosti patří služby v oblasti kvality a bezpečnosti výrobků ve vinařství (vybavení, výsadba vinic a rozšíření do cestovního ruchu). V oblasti živočišné výroby je velká potřeba investic s cílem dosáhnout standardů vyplývajících z DCFTA a získat tak souhlas s vývozem živočišné produkce do zemí EU.

Velvyslanectví ČR v Kišiněvě

e-mail: chisinau@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/chisinau

Německo

Německá ekonomika byla pandemií koronaviru citelně zasažena. Podle údajů OECD poklesl HDP v roce 2020 o 5,3 %. Recese pokračuje i na začátku roku 2021, kdy se v prvním čtvrtletí roku očekává další pokles hrubého domácího produktu SRN až o 3 %. Pro celý rok 2021 proto OECD snížila prognózu růstu HDP ze 4,4 % na 3,7 %. V roce 2022 se očekává růst HDP o 4 %.

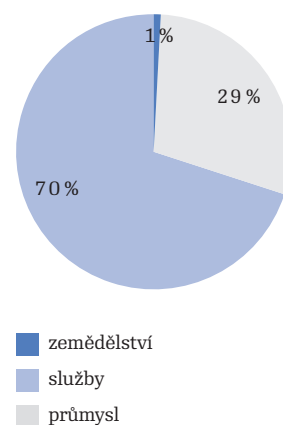
Pandemie citelně narušila průmyslovou produkci, která v roce 2020 meziročně poklesla o 8,4 %. Důvodem je především pokles exportu, narušení dodavatelských řetězců a slabá domácí poptávka. Mezi nejpostiženější sektory patří letecká doprava s poklesem obrátu o 70 % v roce 2020, veletržní a zábavní průmysl (-70 %), sektor gastronomie a hotelnictví (-39 %), automobilový průmysl (-25 %), strojírenský průmysl (-13,7 %) a elektrotechnický průmysl (-6 %).

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	0,6	-5,3	3,7	4,0	2,1
Veřejný dluh (% HDP)	59,5	69,7	72,9	70,8	68,4
Míra inflace (%)	1,4	0,4	1,8	1,5	1,7
Populace (mil.)	82,8	82,8	82,9	82,9	82,9
Nezaměstnanost (%)	3,1	4,2	4,1	3,5	3,1
HDP na obyvatele (USD, PPP)	57 829,3	55 788,5	58 740,0	62 250,0	65 050,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	274,0	265,3	273,0	293,4	308,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	248,4	221,2	262,2	251,7	255,7
Průmyslová produkce (%)	-3,2	-8,4	6,9	4,0	1,4
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

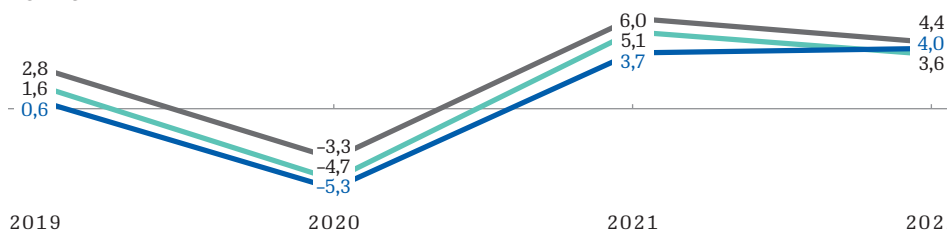
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Ekonomické stimuly na překonání důsledků koronakrize ze strany spolkové i zemských vlád v období březen 2020 – březen 2021 dosáhly celkového objemu 1,5 bil. EUR (přibližně 45 % ročního HDP země). Přes polovinu této sumy tvoří garance a záruky zejména ze strany spolkové vlády, více než 300 mld. EUR představují přímé fiskální stimuly poskytnuté spolkovou vládou a zemskými vládami a přes 250 mld. EUR činí poskytnuté daňové úlevy včetně dočasného snížení sazby DPH. V kategorii přímých fiskálních stimulů se jedná o jednu z nejvyšších podpor v poměru k HDP na světě (po USA).

Mimořádná zátěž státního rozpočtu a zároveň pokles daňových příjmů vedly k výrazným deficitům veřejných financí. Poměr veřejného dluhu vůči HDP se v roce 2020 zvýšil na 69,7 % (meziročně +10,2 %) a v roce 2021 by měl dosáhnout hodnoty 72,9 %.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Automobilový průmysl je v Německu nejdůležitějším průmyslovým odvětvím, které se podílí přibližně 10 % na HDP země. Osobní automobily a díly pro motorová vozidla jsou nejdůležitějšími českými vývozními položkami do Německa s rostoucí tendencí. Už v době před pandemií procházel automobilový průmysl celkovou restrukturalizací, což nyní ve spojitosti s nízkou poptávkou po novém zboží postup restrukturalizace zpomalilo.

Elektromobilita zaznamenává v Německu prudký rozmach. Na německých silnicích v současnosti jezdí přes 600 000 elektromobilů a jejich počet by koncem roku 2021 měl přesáhnout hranici 1 milionu. Stát na jejich nákup vyplácí prémii až 9 000 EUR, což vedlo k masivnímu nárůstu prodeje. Platnost premie byla prodloužena až do roku 2025 a na podporu nákupu nových elektromobilů stát počítá se spolufinancováním ve výši 1 mld. EUR.

Dalším perspektivním odvětvím v automobilovém průmyslu pro české firmy je spolupráce na inovacích (alternativní vodíkový pohon, elektromobilita a autonomní řízení). Mezi nové technologie, které by mohly být perspektivní pro české firmy, patří: kombinace elektrické a vodíkové technologie, CO₂ neutrální paliva, autonomní a síťově propojené řízení aut, výroba bateriových článků a vývoj softwaru pro nabíjecí stanice a jejich následnou výstavbu.

Německá města realizují nákupy bezemisních vozidel, zejména elektrobusů, stejně tak německé automobilky přijaly strategie na elektrifikaci vozových parků a úpravu výroby, mj. vlastní produkci bateriových systémů. V zemi probíhá plošná

výstavba dobíjecí infrastruktury pro automobily na elektrický i vodíkový pohon.

► Energetický průmysl

V rámci své energetické koncepce se Německo zaměřuje na obnovitelné zdroje energie, z tohoto důvodu existuje potenciál pro dodávky dílů pro větrné, solární, vodní a další nekonvenční elektrárny. V Německu tak roste poptávka především po inovativních energetických řešeních. V rámci restrukturalizace energetiky v zemi probíhá masivní výstavba přenosové (zhruba 3 600 km) a distribuční (asi 193 tis. km) sítě. Odhady celkových nákladů na rozvoj elektrických sítí zhruba v příštích letech se pohybují okolo 45 mld. EUR.

Další potenciál nabízí vyřazování z provozu jaderných elektráren v rámci politiky ústupu od využívání jaderné energetiky (Atomausstieg) do konce roku 2022.

V rámci ukončení využívání hnědého uhlí v energetice nejpozději do roku 2038 (Kohleausstieg) budou realizovány finanční transfery do transformace regionů a energetického výzkumu v dotčených oblastech (Lužice a Střední Německo, kde hnědouhelná aktiva vlastní konsorcium EPH-PPF, resp. EPH a v Severním Porýní-Vestfálsku).

► ICT

Pandemie koronaviru zdůraznila potenciál digitalizace. Práce s využitím digitálních nástrojů se osvědčila, proto se očekává, že její použití se bude dál rozšiřovat a rozvíjet i po skončení pandemie.

Především roste zájem o technologická řešení pro home office či pro státní správu (e-government) a digitalizaci všech škol. Německo má v plánu vytvořit podpůrný program pro rozvoj digitálních dovedností pro zaměstnance kvůli nedostatku kvalifikovaných osob, což by mohlo představovat příležitosti pro české firmy ve formě poskytování těchto digitálních služeb. Pro plynulé zavedení digitalizace plánuje Německo do roku 2025 výstavbu 5G sítě s cílem poskytnout ultrarychlou mobilní komunikaci.

Aktuální studie odhadují úspory v souvislosti s digitalizací (v důsledku zvyšování produktivity) ve vybraných sektorech (chemický, strojírenský, elektrotechnický, automobilový průmysl, zemědělství, IT) do roku 2025 na 78,7 mld. EUR. Obrát v ICT v Německu roste v posledních letech mezi 2–4 %.

Potenciál pro české firmy (včetně start-upů) lze nalézt nejen v dodávkách elektronických zařízení, ale především v aplikacích využívaných ve zmíněných oborech a aplikovaném výzkumu.

Německá inovační politika s heslem „od nápadu k úspěchu na trhu“ vytvořila několik programů na podporu vývoje a výzkumu nových technologií. Na základě zákona o daňové podpoře výzkumu a vývoje, který vstoupil v platnost v roce 2020, se odhaduje, že v příštích 5 letech získají firmy výzkumné granty ve výši zhruba 5,6 mld. EUR. Před pandemií investovaly firmy kolem 72,1 mld. EUR do vlastního vývoje. Z německého HDP jde celkově 3,13 % na výzkum a vývoj.

Mezi inovacemi, které představují příležitost pro české firmy, je na prvním místě využití umělé inteligence, která nalézá uplatnění prakticky ve všech průmyslových odvětvích. Silný rozvoj lze očekávat i v dalších oblastech informačních technologií, jako jsou internet věcí, smart řešení pro správu obcí a měst nebo big data.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Německo usiluje o soběstačnost v oblasti tzv. kritické infrastruktury, lze očekávat státní podpory v oblasti medicínské a farmaceutické produkce. Výroba farmaceutických přípravků a pomůcek má být většinou přesunuta do Německa, aby

nedocházelo k nedostatku léků či zdravotnického materiálu, jako tomu bylo během pandemie. Německo bude usilovat o posílení přítomnosti farmaceutických firem na svém území nebo v sousedních státech. To představuje velkou příležitost pro ČR. Německo se bude také snažit o vytvoření farmaceutické strategie na evropské úrovni. Jejím ústředním požadavkem zřejmě bude, aby evropské farmaceutické firmy byly povinny část svých produktů vyrábět v Evropě.

Dalším velkým tématem je stárnutí německé populace a s tím spojený plán budovat další pečovatelské ústavy, modernizovat nemocnice nebo poskytovat více sociálních a lázeňských služeb. V Německu lze očekávat restrukturalizaci nemocniční péče a optimalizaci vytíženosti jednotlivých lůžek. S tím souvisí velké investice do modernizace a rozšiřování starobních a pečovatelských ústavů, nemocnic a dalších poskytovatelů sociálních a lázeňských služeb. Prognózy počítají s nárůstem výdajů na zdravotnictví z 8 % HDP (2010) až na 9,1 % HDP v roce 2030.

Demografický vývoj v Německu v nadcházejících 10 letech s sebou přinese i změny, které se dotknou cestovního ruchu. Cílová skupina turistů ve věku 60+ vzroste o 6,6 % a lehce ubude mladší cílové skupiny. Následkem tohoto vývoje poklesne podíl výjezdového cestovního ruchu o 2,5 mil. osob a vzroste podíl cestování po Německu o 1,5 mil. osob.

V podílech zastoupení německých turistů v Česku se však žádné zásadní změny neočekávají, dlouhodobě tvoří nejvýznamnější skupinu, která přijíždí do České republiky. V roce 2020 do ČR přijelo téměř 820 tisíc německých turistů. Oproti rekordnímu roku 2019, kdy počet příjezdů z Německa překročil hranici 2 milionů hostů, jde tedy o 60 % propad, přesto Německo zůstalo na prvním místě mezi zahraničními turisty. Německo je současně nejdůležitějším zahraničním zdrojovým trhem českých a moravských lázní.

Německo se ve zdravotnictví zaměřuje na paliativní péči. Novum je tzv. telemedicína (zvláště u seniorů). ČR může profitovat ze zdravotnických přeshraničních projektů zaměřených právě na oblast „telemedicíny“.

► **Železniční a kolejová doprava**

Spolkový plán dopravních cest do roku 2030 předpokládá investice do 1 000 infrastrukturních projektů ve výši 296 mld. EUR (železniční projekty: 123 mld. EUR, silniční projekty: 146 mld. EUR, vodní doprava: 27 mld. EUR). V lednu 2020 byl schválen modernizační program, který do roku 2030 počítá s investicemi ve výši 86 mld. EUR do údržby a modernizace stávající železniční sítě. Další zdroje budou k dispozici na základě Plánu ochrany klimatu do roku 2030, kde pro posílení role železnice budou do roku 2030 k dispozici finanční prostředky ve výši 11 mld. EUR. Nezbytná opatření jsou stanovena ve společném prohlášení spolkové vlády a Deutsche Bahn. Celkem bude využito 11 mld. EUR výhradně na opatření v oblasti infrastruktury. Polovina z nich má být určena na navýšení kapitálu společností v oblasti železniční infrastruktury vlastněných Spolkem a druhá polovina bude určena na dotace. Finanční prostředky mají být použity v následujících 4 oblastech: Robustní síť – 4 mld. EUR (elektrifikace,

infrastruktura pro alternativní pohony, investice do terminálů pro kombinovanou dopravu apod.), Digitální železnice (4 mld. EUR), Atraktivní vlaková nádraží (1 mld. EUR), Interní infrastrukturní opatření u DB (2 mld. EUR).

V příštích letech lze proto očekávat modernizaci železnice, rekonstrukci, rozšiřování a údržbu (rozšiřování a modernizace železniční sítě, obnova vozového parku, rekonstrukce železničních mostů).

Německo je perspektivním trhem pro české výrobce železniční a kolejové techniky. Dopravní podniky německých měst v rámci obnovy dopravního parku a snižování emisí v ovzduší budou vypisovat výběrová řízení na dodávky kolejové techniky.

Velvyslanectví ČR v Berlíně

e-mail: berlin@mzv.cz

www.mzv.cz/berlin

Nizozemsko

Nizozemská ekonomika v roce 2020 poklesla v důsledku koronavirové pandemie o 3,8 %. Zejména pokles druhého čtvrtletí o 8,5 % měl historický rozměr (nejvyšší od druhé světové války a výrazně vyšší než pokles o 3,6 % během krize roku 2009). Ve třetím čtvrtletí 2020 již ovšem ekonomika vykázala silné oživení a růst 7,8 %. Hlavní roli nesporně sehrála vládní podpůrná opatření, která například přispěla k tomu, že počet bankrotů a souvisejících ztrát pracovních míst zůstal relativně nízký, a dokonce o 14 % nižší, než ve stejném období předcházejícího roku.

Z mezinárodního hlediska lze nizozemský pokles r. 2020 hodnotit jako mírný; je to dáno skutečností, že omezení zde byla méně přísná a vláda při jejich přijímání postupovala relativně rychle. Nizozemská ekonomika je navíc méně závislá na cestovním ruchu a stupeň digitalizace je zde na vysoké úrovni – země již před pandemií byla na předním místě v práci z domova a online nakupování.

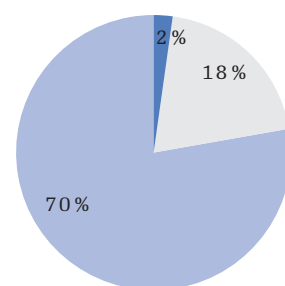
Hlavní opatření na podporu ekonomiky byly dotace na mzdové náklady, podpora příjmů pro samostatně výdělečně činné podnikatele a kompenzace fixních nákladů pro společnosti. Nizozemsko v roce 2020 vynaložilo na tyto tři opatření přibližně 27 mld. EUR; v roce 2021 by tato tři hlavní opatření měla společně představovat přibližně 7 mld. EUR. Některá omezení ekonomiky zůstanou částečně v platnosti až do konce roku 2021; jejich uvolnění následně poskytne impulz pro rok 2022, kdy centrální banka očekává, že růst HDP dosáhne 2,9 %. Závěrem roku 2022 by tak nizozemské HDP mělo dosáhnout úrovně o 1 % vyšší než koncem roku 2019.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,6	-3,8	2,0	2,9	3,0
Veřejný dluh (% HDP)	48,7	69,1	67,8	65,6	64,0
Míra inflace (%)	2,7	1,2	1,5	1,7	1,8
Populace (mil.)	17,3	17,4	17,4	17,5	17,5
Nezaměstnanost (%)	30,4	30,8	4,6	4,3	4,0
HDP na obyvatele (USD, PPP)	61 528	59 720	62 500	65 670	68 940
Bilance běžného účtu (mld. USD)	90,2	77,9	90,1	93,4	99,7
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	76,4	69,9	72,0	68,5	70,6
Průmyslová produkce (%)	-0,9	-4,0	2,9	2,3	1,8
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

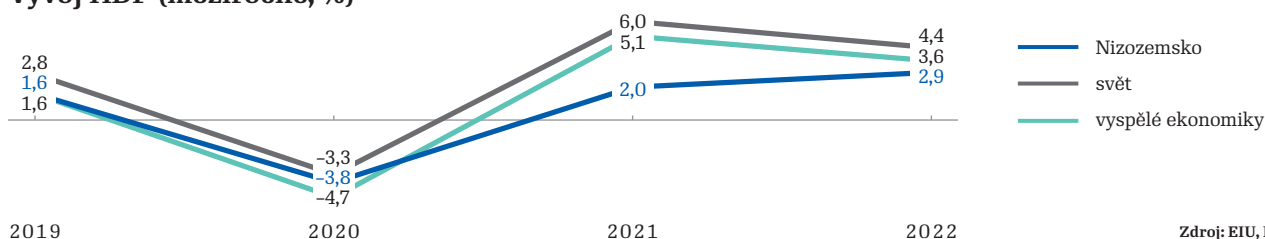
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Automobilový průmysl Nizozemska představuje komplexní hodnotový řetězec počínaje dodávkami surovin až po dodávky automobilových komponentů. Zahrnuje rovněž široký okruh poskytovatelů služeb ve výzkumu. Sektor se skládá z 300 společností, výzkumných i vzdělávacích institucí, přičemž hlavní zahraniční odběratel je, stejně jako v případě ČR, Německo. V Nizozemsku působí jediní dva finální výrobci – společnosti DAF a VDL NedCar. V posledních letech dochází k významnému růstu počtu osobních automobilů, existují obchodní příležitosti pro subdodávky výrobního zařízení. Klíčovými technologiemi vozidel v budoucnosti jsou ICT a software, dochází k integraci do složitějších systémů. Zásadním rysem je nástup elektromobilů (k 31. 12. 2020 bylo v Nizozemsku registrováno 297 tis. elektromobilů, z toho 182 tis. plně elektrických). Dané trendy mají úzkou souvislost se zelenou mobilitou (energie z obnovitelných zdrojů, nulové emise) a smart mobilitou (konektivita, automatizace a pokročilé asistenční systémy). V souvislosti s nástupem elektromobilů se nabízejí příležitosti zejména v oblasti dodávek systémů nabíjecích stanic.

► Energetický průmysl

Nizozemská vláda důsledně uplatňuje přechod k obnovitelným zdrojům energie, dochází k postupnému uzavírání všech uhelných elektráren, do roku 2026 se počítá i s ukončením těžby plynu v Groningenu. Nejdůležitějším trendem je decentralizace energetických zdrojů, tj. více menších zdrojů na více místech. Investice směřují do dodávek pro větrné elektrárny (onshore i offshore), podmořských kabelů, rozvodných sítí, kotlů na biomasu a kogenerační jednotky. Potenciál se nabízí pro ty české firmy, které jsou schopny se podílet na probíhajících změnách nizozemského energetického trhu: ekologická

likvidace uhelných elektráren; snižování závislosti na zemním plynu (například budováním energeticky neutrálních domů a budov); budování nových obnovitelných zdrojů energie – větrných a slunečních elektráren a zdrojů využívajících biomasu; zvyšování počtu elektromobilů a rozšiřování sítí podporujících jejich provoz. Podíl obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energie dosáhl v roce 2019 úroveň 9% – toto stále velmi nízké číslo naznačuje, že v nedaleké budoucnosti dojde vzhledem k závazkům Nizozemska v oblasti energetiky ve vztahu k obnovitelným zdrojům k významným změnám (vládní cíl je tento podíl do roku 2023 zvýšit na 16 %).

► Chemický průmysl

Nizozemsko je šestým největším dodavatelem chemických produktů, v zemi je 400 společností zahrnujících celý dodavatelský řetězec; z celkem 25 vedoucích světových společností chemického sektoru jich 19 působí v Nizozemsku (BASF, AkzoNobel, DSM, Shell). Země je sídlem prvotřídních institucí rozvoje a výzkumu, úspěch sektoru spočívá v integrovaném přístupu partnerství veřejné a soukromé sféry a otevřených inovací. Nizozemsko je pátým největším výrobcem chemikálií v Evropě a desátým celosvětově. Sektor se skládá z firemních klastrů, které jsou vzájemně propojeny, dochází tak ke spojení velkých společností s malými a středními podniky, ale i s nově založenými firmami čerstvých absolventů univerzit. V Nizozemsku je celkem šest chemických klastrů: Delfzijl, Chemelot, Zeeland, Rotterdam, Amsterdam a Emmen.

► ICT

Nizozemsko je považováno za jeden z nejvyspělejších trhů z hlediska používání internetu, jedná se o nejvíce propojenou zemi v Evropě, která rovněž

disponuje nejvyšší rychlostí připojení. Operuje zde 60 % klíčových společností ICT (Microsoft, Cisco, Interxion, Infosys, Huawei, Oracle, Intel, IBM, Verizon), stejně tak je zde centrum pro segment počítačových her (Guerrilla Games, Perfect World, Kixeye, Activision Blizzard). Amsterdam je sídlem AMS-IX (Amsterdam Internet Exchange), celosvětově druhého peeringového centra; v Eindhovenu je nejvyšší koncentrace IT vůbec (nejinteligentnější čtvereční kilometr) a v Enschede je v rámci univerzity Twente největší IT institut. Nizozemsko je lídrem v oblasti kybernetické bezpečnosti – The Hague Security Delta je největší bezpečnostní klastr v Evropě, zahrnující více než 300 veřejných i soukromých organizací. Možnost uplatnění je i v oblasti ICT služeb (antivirová ochrana, integrace informačních systémů a sítí, bezpečnostní systémy).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Nizozemsko urgentně přistoupilo k výrobě vlastních ochranných zdravotnických pomůcek až v souvislosti s pandemií, naopak virologie je tradičně na vysoké úrovni (výrobní závod AstraZeneca v Leidenu). Vzhledem k silnému místnímu zdravotnickému a farmaceutickému průmyslu jsou ovšem možnosti spolupráce i v ostatních oblastech, lze například zmínit translační a regenerační medicínu, genomiku, onkologii, nanotechnologie, zobrazovací a monitorovací technologie. V zemi působí 420 biofarmaceutických společností a 3 100 výzkumných organizací v oboru zdravotnictví a věd o živé přírodě. Sektor zaměstnává 65 000 pracovníků a je sídlem hlavních nadnárodních společností v čele s nejvýznamnější firmou

v oboru Philips (dále např. MSD, Amgen, Genmab, Astellas, GlaxoSmithKline a Medtronic). Výdaje na zdravotnictví představují 11 % HDP – jedná se o jedno z podporovaných klíčových odvětví, ve výzkumu je hojně rozšířen model partnerství veřejného a soukromého sektoru. Nizozemsko je celosvětově jedním z nejkonzentrovanějších regionů věd o živé přírodě, Amsterdam se díky brexitu stal novým sídlem Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA).

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Nizozemsko je po USA celosvětově druhým největším vývozcem zemědělské produkce, v oboru zde působí více než 4 000 společností. Patnáct z dvaceti globálně nejvýznamnějších firem zde má své výrobní či výzkumné závody (Nestlé, AB In Bev, Coca-Cola, Unilever, Heineken, Cargill, Kraft Heinz apod.). Země vyváží ovoce, zeleninu (největší vývozce sadbových brambor), stejně jako své vyhlášené mléčné produkty. Existuje zde významná základna výzkumu a vývoje – výzkumné instituty, zdravotnické univerzity a partnerství veřejného a soukromého sektoru, nachází se zde nejvýše hodnocená globální zemědělská univerzita Wageningen. V neposlední řadě je důležité zahrádnictví, které pro svou produkci využívá nejmodernější technologie (energeticky neutrální skleníky).

Velvyslanectví ČR v Haagu

e-mail: commerce_hague@mzv.cz

www.mzv.cz/hague

Norsko

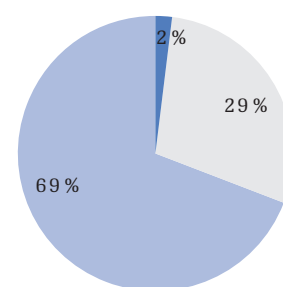
V důsledku pandemie covidu-19 došlo v Norsku během roku 2020 k propadu hospodářské aktivity. V mezinárodním srovnání a zejména v evropském kontextu přesto nebyla kontrakce norského hospodářství nijak dramatická a již v 2. polovině roku došlo k otočení trendu a mírnému růstu HDP. K brzkému zahájení procesu stabilizace národní ekonomiky přispěla kombinace několika příznivých faktorů a opatření, jako např. opětovné stoupání ceny ropy, relativně nízká míra šíření nákazy v zemi, účinná fiskální podpora vlády udržující finanční likviditu firem a domácností a také nulová základní úroková sazba usnadňující přístup investorů a spotřebitelů k finančním prostředkům. V 1. čtvrtletí roku 2021 došlo ke zpomalení tempa hospodářské obnovy v důsledku zhoršení pandemické situace v zemi. Zpřísněná vládní opatření dopadají vedle služeb výrazně více než v předchozím období i na maloobchod. Objem investic v soukromém sektoru zůstává na nízké úrovni, stejně tak jako hodnota norské koruny, která napomáhá především norským vývozcům.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	0,9	-1,3	2,6	2,1	1,9
Veřejný dluh (% HDP)	40,1	53,6	59,2	61,7	63,7
Míra inflace (%)	2,2	1,3	1,6	1,6	1,7
Populace (mil.)	5,4	5,4	5,4	5,5	5,5
Nezaměstnanost (%)	3,7	4,6	5,3	4,6	3,7
HDP na obyvatele (USD, PPP)	70 432,5	70 290,0	72 660,0	74 970,0	77 480,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	10,4	4,8	9,9	10,7	11,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	15,7	1,9	7,8	7,7	11,0
Průmyslová produkce (%)	-5,0	4,1	3,0	3,1	3,1
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

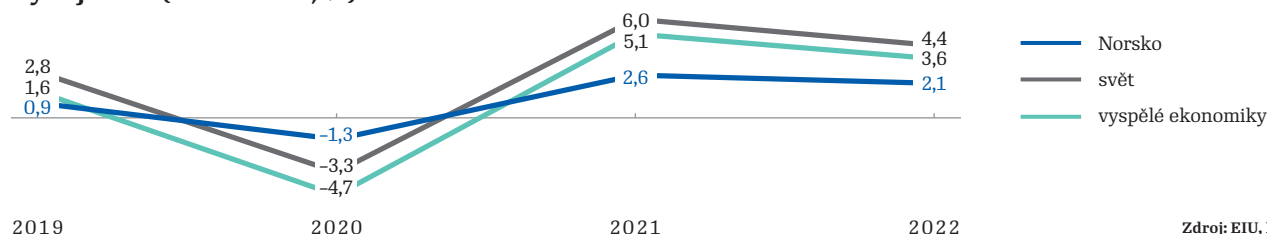
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V letošním roce plánuje norská vláda i nadále poskytovat širokou paletu finančních kompenzací firmám a jednotlivcům, avšak celkový objem vyplacené podpory by měl být zhruba o polovinu nižší než v roce 2020, kdy dosáhl zhruba 7% HDP. Cílem vlády je omezit rychlý růst deficitu státního rozpočtu a snížit v současné době nadlimitní čerpání prostředků z tzv. ropného fondu. V rámci hospodářské obnovy hodlá vláda klást velký důraz na tvorbu nových pracovních míst a pokrok v diverzifikaci národní ekonomiky, stále ještě výrazně závislé na příjmech z produkce a prodeje fosilních paliv, a s tím související

rozvoj dopravní, energetické a telekomunikační infrastruktury. V dlouhodobějším časovém horizontu směřuje norské hospodářství ke klimatické neutralitě, což se odráží v dynamičtějším rozvoji odvětví napomáhajících zelené tranzici, jako jsou např. nízkoemisní doprava, obnovitelné zdroje energie a CCS, digitální služby, akvakultura a „modrá“ ekonomika.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

V nadcházejícím období budou mezi rychle se rozvíjejícími sektory v Norsku patřit akvakultura, energetika s důrazem na obnovitelné zdroje a nízkoemisní řešení, technologické inovace, digitalizace, mořská ekonomika, dopravní infrastruktura, obrana či těžba podmořských minerálů. Příležitosti pro navázání spolupráce mezi českými a norskými firmami stále existují i v rámci fondů EHP/Norska. Ve zbytku roku 2021 se očekává vyhlášení dalších projektových výzev například v programech zdraví či životní prostředí a opětovně také v rámci Fondu pro bilaterální spolupráci. Nové příležitosti k navázání obchodních a investičních vztahů s norskými subjekty nabízí i vládou finančně stále více podporovaný rozvoj arktických oblastí Norska, zejména s cílem podnítit rozvoj dopravní a energetické infrastruktury, posílit záchranné kapacity a schopnosti v oblasti, včetně zabezpečení proti sesuvům půdy a lavinám.

► Automobilový průmysl

V Norsku dochází k masivní elektrifikaci vozového parku, kdy během roku 2020 bylo 54 % nově prodaných vozů vybaveno elektromotorem a kolem 20 % byla hybridní vozidla. Na konci roku 2020 tvořily elektrické a hybridní vozy již 13 % všech registrovaných osobních vozidel v Norsku. Cílem vlády je dosáhnout 50% elektrifikace vozového parku do roku 2030. V případě dálkových autobusů a nákladních vozidel by velkou roli měl vedle elektrifikace sehrát i vodík. Od roku 2025 se počítá se zákazem registrace nových vozidel do 3,5 t s klasickým pohonem, poté bude možné přihlásit výhradně bezemisní automobily. Totéž bude platit pro městské autobusy a lehká užitková vozidla. Politickým cílem Norska je snížit objem emisí skleníkových plynů v dopravě o 50 % do roku 2030 a do roku 2050 být zcela bez emisí. Na rozvoj elektromobility v Norsku reaguje i nedávno ohlášený plán společností Equinor, Hydro a Panasonic postavit v zemi továrnu na výrobu lithiových baterií, která by měla být spuštěna v roce 2025. Norové poptávají kvalitní a v náročných klimatických podmínkách odolné

vozy s příznivým poměrem vybavení a ceny – typicky rodinné automobily pro sportovně orientované klienty. Velikost vozového parku v Norsku, která více než počet obyvatel odráží rozlehlost jeho území, obnáší trvalou poptávku po kvalitním provozním vybavení (pneumatiky a náhradní díly).

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Rozvoj silniční a železniční dopravy v Norsku je dlouhodobou prioritou vlády, která v kontextu hospodářské obnovy související s pandemií covidu-19 nabývá dále na významu. Vládní investice do údržby stávající infrastruktury a budování nové dosáhnou během letošního roku téměř 9 mld. USD, což je o 8 % více než v roce 2020. Více než třetina těchto prostředků bude využita na opravy silnic, budování nových úseků páteřních komunikací E18, E39 a E6 a modernizaci silničních tunelů na celém území Norska. Výrazné navýšení investic vláda plánuje také v oblasti železniční infrastruktury. Půjde zejména o zdvojení některých částí vytížených železničních tratí Vestfold,

Dovre a Østfold a elektrifikaci menších tratí v regionu Trøndelag. Na trati Gjøvik by pak mělo dojít k instalaci nového signalizačního zařízení ERTMS, které by se následně mělo rozšířit do dalších částí země. V současné době jde o jeden z největších ICT projektů v Norsku. Diskutuje se také o výstavbě zcela nové vlakové tratě od města Bodø (poblíž Lofotských ostrovů) směrem na sever do Narviku a dále do Tromsø a Švédska. Výstavba této trati za severním polárním kruhem je i v souladu se strategií vlády o rozvoji Arktidy. Zvýšení kapacity drah v Norsku vyvolá potřebu nových hnacích vozidel i vagonů pro veřejnou dopravu. Do soutěží na provozování osobní a nákladní dopravy na jednotlivých tratích a na dodávky kolejových vozidel se mohou hlásit též firmy z ČR. Norská vláda prostřednictvím státní společnosti Norske tog AS plánuje další akvizice nových vlakových souprav.

► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Páteří norského hospodářství zůstává i nadále ropný sektor, který tvoří zhruba 15 % HDP země. Pandemie covidu-19 sice vedla v průběhu roku 2020 ke snižování těžby ropy na norském kontinentálním šelfu a k omezení investic do průzkumu a rozvoje nalezišť, avšak vláda ve snaze zvýšit likviditu petrolejářských firem a udržet pracovní místa a navýšit investice do rozvoje sektoru nabídla petrolejářským společnostem štedré daňové úlevy. S ohledem na význam ropného průmyslu pro norské hospodářství bude vláda i nadále aktivně podnikat kroky za účelem rychlého oživení investiční aktivity ve všech oblastech energetického průmyslu.

Podle aktuálních odhadů Norského ředitelství ropy ještě více než polovina komerčně využitelných norských zásob ropy a zemního plynu zůstává nevytěžena. Ministerstvo pro ropu a energetiku stále otevírá nové oblasti k průzkumu a těžbě, naposledy v rámci 25. licenčního kola (listopad 2020 – únor 2021) otevřela jednu novou oblast v Norském moři a osm dalších v arktickém Barentsově moři. V roce 2021 by měla proběhnout další dvě licenční kola otevírající další prostory především v severní části kontinentálního šelfu. I nadále proto mohou české společnosti

vyhledávat příležitosti v oblasti kovozpracovatelského průmyslu. Výrobky tohoto odvětví mohou najít uplatnění při výstavbě nových těžebních zařízení a ropné a plynové infrastruktury.

► **Energetický průmysl**

V souvislosti s naplňováním klimatických závazků Norsko čím dál více klade důraz na domácí spotřebu čisté elektrické energie. Poptávka po ní bude v nadcházejících letech růst a s ní i zájem norských energetických společností o investice do malých vodních elektráren, větrných turbín, transformátorů, úložišť elektrické energie a solárních panelů. Na počátku letošního roku vláda poprvé uvolnila v Severním moři zóny pro rozvoj plovoucích větrných elektráren. V oblastech Utsira Nord a Sørlige Nordsjø II by měly být v nadcházejících letech na ploše zhruba 3 500 km² instalovány výrobní kapacity na produkci elektrické energie o výkonu až 4 500 MW ročně. V Norsku se nachází zhruba 50 % kapacity evropských vodních rezervoárů pro výrobu elektrické energie a více než 1 600 vodních elektráren zajišťuje až 94 % výroby veškeré elektrické energie v zemi. Stávající infrastruktura je obvykle již několik desítek let stará a k její obnově a modernizaci bude v nadcházejících letech třeba investic v řádu desítek mld. norských korun.

Prostřednictvím grantů začíná vláda výrazně podporovat i pilotní projekty pro komerční využívání vodíku, který by podle nové vládní Strategie pro hydrogen zveřejněné v roce 2020 měl výrazně přispět k omezení produkce emisí v norské nákladní silniční a námořní dopravě. Vláda dále významně podporuje rozvoj technologií na zachytávání a skladování CO₂ (CCS). V současné době se na projektu rozvoje technologie CCS v Norsku podílí několik významných mezinárodních aktérů, mezi něž patří například finská společnost Fortum, německý Heidelberg, francouzský Total a britsko-holandský Shell. Na norské straně jsou nejvýznamnějšími partnery státní energetická společnost Equinor a firma Aker Solutions. Vzhledem k tomu, že hodnotový řetězec CCS je velmi komplexní a v norském pojetí je velmi úzce propojen s již existující ropnou a plynovou infrastrukturou v Severním moři, existuje v tomto nově

vznikajícím průmyslovém odvětví mnoho příležitostí pro firmy z oblastí těžkého průmyslu, logistiky a dopravy či ICT.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

Zatímco objem produkce tradičního rybářského odvětví v Norsku dlouhodobě stagnuje, průmyslový chov ryb (zejména lososů) je velice dynamicky se rozvíjejícím odvětvím, které se postupně stává klíčovým hospodářským sektorem v pobřežních oblastech. Norsko v současné době patří mezi desítku největších světových producentů chovných ryb a řadí se mezi trojici nejvýznamnějších světových vývozců produktů akvakulturního průmyslu. Hodnota vyvezených chovných ryb dosahuje až 8 mld. USD ročně a jedná se o téměř tři čtvrtiny celkové hodnoty vytvářené norským

rybářským sektorem. Vedle sádek umísťovaných v mořských pobřežních vodách se začíná v Norsku rozšiřovat i pevninská akvakultura, která má být dlouhodobě udržitelnější a díky využívání technologicky velmi vyspělých zařízení na čištění a cirkulaci vody má i produkce dosahovat vyšší kvality než produkty mořských chovů. S ohledem na rostoucí oblibu konzumace rybích produktů v Evropě i ve světě má akvakultura v Norsku velký potenciál dalšího rozvoje a bude vytvářet řadu příležitostí v oblasti biotechnologií, automatizace a pro budování infrastruktury.

Velvyslanectví ČR v Oslu

e-mail: commerce_oslo@mzv.cz

www.mzv.cz/oslo

Polsko

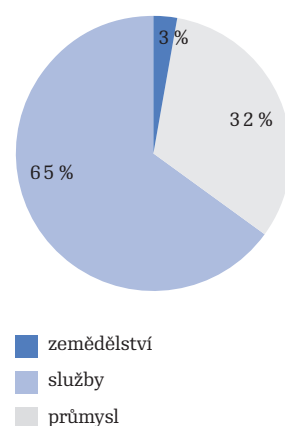
V roce 2020 zaznamenala polská ekonomika pokles o 2,8%. Jedná se o první meziroční pokles polského HDP od roku 1991. V porovnání s ostatními zeměmi EU 27 se však jedná o jeden z nejlepších výsledků. Lépe si vedlo jen Irsko s růstem HDP ve výši 2,5% a Litva, která zaznamenala pokles o 0,8%. Již v roce 2021 se předpokládá poměrně silný růst o 3,9% a tím i překonání výkonu ekonomiky z roku 2019. Úroveň růstu kolem 4% by Polsko mělo udržet i v letech 2022 a 2023. Kromě toho vykazuje Polsko dobrá čísla také ve statistikách nezaměstnanosti – oproti roku 2019 došlo jen k mírnému nárůstu o 0,5% na celkových 5,9%. Počet nezaměstnaných bude kulminovat v tomto roce na hodnotě 6,5%. V dalších letech pak bude opět směřovat pod hranici 6%.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,5	-2,8	3,9	4,2	3,8
Veřejný dluh (% HDP)	45,7	54,7	56,3	56,3	56,1
Míra inflace (%)	2,3	3,4	2,4	2,8	2,7
Populace (mil.)	37,9	37,9	37,8	37,7	37,7
Nezaměstnanost (%)	5,4	5,9	6,5	6,0	5,8
HDP na obyvatele (USD, PPP)	34 510,0	34 250,0	36 170,0	38 460,0	40 880,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	2,9	21,3	15,1	9,8	7,2
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	1,3	15,9	11,1	7,9	6,1
Průmyslová produkce (%)	4,2	-1,1	5,7	4,4	3,9
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

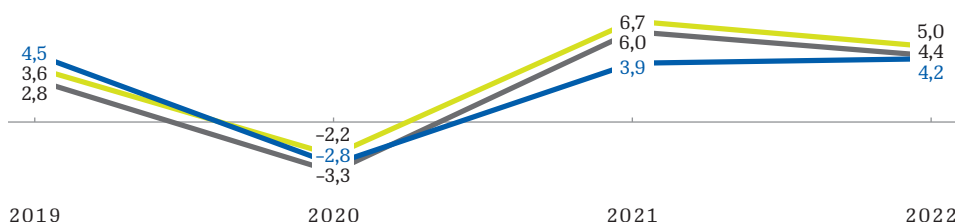
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V reakci na dopady pandemie koronaviru představila polská vláda soubor protikrizových opatření s názvem Tarcza Antykryzysowa. Opatření jsou ohlašována postupně ve vlnách dle aktuálního stavu ekonomiky a vládou přijatých restriktivních opatření. Cílem je zabránit zániku firem a zamezit zvyšování nezaměstnanosti. Tarcza Antykryzysowa nabízí například úlevy ze zdravotního a sociálního pojištění, nevratné půjčky či převzetí akcií firmy státem. Podmínkou je, aby měla firma čerpající státní pomoc daňovou rezidenci v Polsku či se zavázala k jejímu převedení do Polska do 9 měsíců. Většina opatření je financována prostřednictvím Polského rozvojového fondu (Polski Fundusz Rozwoju, PFR) a Národní banky Polska (Narodowy Bank Polski, NBP). Toto řešení umožňuje přinejmenším formálně omezit zvyšování veřejného dluhu.

Zvýšení schodku veřejných financí za rok 2020 bylo přesto nejvýraznější za poslední léta, konkrétně na úrovni 10,5 % HDP. Přestože má následovat výrazné snížení schodku na 4,3 % v roce 2021 a 3,2 % v roce 2022, stále se jedná o vyšší schodky než v minulých letech (například v roce 2019 činil schodek veřejných financí jen 0,7 % HDP). Celkové zadlužení země v poměru k HDP tak narostlo ze 45,7 % v roce 2019 na 54,7 % v roce 2020. I zde si však Polsko v porovnání s ostatními zeměmi EU stojí velmi dobře. Vyšší schodek veřejných financí je navíc vykoupen nižším poklesem HDP a brzkým návratem k růstu v roce 2021.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Základní rámec investic do silniční infrastruktury stanovuje Národní program výstavby silnic na období 2014–2023 s výhledem do roku 2025 (Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014–2023 z perspektywą do 2025 r.). Souhrnný objem investic v rámci programu dosahuje hodnoty 142,2 mld. PLN (853,20 mld. CZK). Celkem počítá s vybudováním 3 568,1 km nových silnic; z toho 324,4 km dálnic a 2 749 km rychlostních silnic. Zbylou část tvoří obchvaty a silnice I. třídy. Program počítá rovněž s propojením sítě dálnic a silnic navazujících na budování Centrálního dopravního uzlu (Centralny Port Komunikacyjny – CPK) a to včetně nového velkého obchvatu Varšavy. CPK propojující silniční, železniční a leteckou dopravu se má do budoucna stát integrujícím prvkem rozvoje dopravní infrastruktury napříč celým Polskem. Lokalita určená pro výstavbu CPK se nachází přibližně 37 km západním směrem od Varšavy u nově vybudované dálnice A2.

Dále Ministerstvo infrastruktury vypracovalo program budování 100 městských obchvatů na území celého Polska v období let 2020–2030, který doplní činnosti Generálního ředitelství silnic a dálnic (Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, GDDKiA) související s výše uvedeným Národním programem výstavby silnic. Náklady na zavedení programu byly odhadnuty na téměř 28 mld. PLN (168 mld. CZK). Další důležitý investiční program polské vlády má název Mosty pro

regiony (Mosty dla Regionów). Tento program počítá s výstavbou 21 nových mostů přes největší polské řeky. Na plnění úkolů programu byly vyčleněny prostředky ze státního rozpočtu ve výši 2,3 mld. PLN (13,8 mld. CZK).

► Energetický průmysl

Podíl instalovaného výkonu tepelných elektráren na černé a hnědé uhlí v energetickém mixu Polska tvoří 65,1 % celkového výkonu energetiky. Druhou nejvýznamnější složkou energetického mixu jsou obnovitelné zdroje energie s 24,6 % podílem, následují elektrárny na zemní plyn s 6,2 %. Co se týče konkrétní produkce elektrické energie v roce 2020 – uhelné elektrárny vyprodukovaly celkem 69,7 % celkového objemu vyprodukované energie. Jejich podíl na roční produkci tak poprvé v historii polské energetiky klesl pod hranici 70 %. Obnovitelné zdroje energie se na roční produkci podílely 17,7 %, plynové elektrárny pak 10,1 %. Zbývá 2,5 % připadající na ostatní zdroje energie.

Dominance uhlí v polském energetickém mixu přetrvá ještě mnoho let a bude generovat silnou poptávku v tomto segmentu. Dle dostupných dat je průměrná stáří tepelné elektrárny v Polsku 47 let (počítáno od zprovoznění prvního bloku). Polovina z nich je pak starší 50 let. Tyto zastaralé technologie bude Polsko nuceno odstavit a nahradit modernějšími technologiemi nejpozději do roku 2030 z důvodu přísnějších pravidel ochrany životního

prostředí přijatých na úrovni EU. V oblasti obnovitelných zdrojů jsou prioritami polské vlády rozvoj fotovoltaiky a především větrných elektráren. Podíl instalovaného výkonu větrných elektráren na energetickém mixu Polska byl v roce 2020 12,6 %. Podíl na skutečně vyrobené energii pak rovných 10 %. Speciální zákon k podpoře větrných farem na moři podepsal v lednu roku 2021 polský prezident (tzv. zákon „offshore“). Pomocí strategického investičního programu v hodnotě až 130 mld. PLN (780 mld. CZK) má být do roku 2040 instalován výkon 8–11 GW ve výlučné ekonomické zóně Polska v Baltském moři.

Rovněž teplárenství je v Polsku technologicky zaostávajícím odvětvím energetiky a má tedy velký potenciál rozvoje. Polská vláda nyní připravuje strategii transformace teplárenství. V perspektivě do roku 2040 se očekává snížení úlohy zemního plynu, další intenzivní nárůst podílu obnovitelných zdrojů energie a odpadního tepla a odklon od centrálně zásobovaných systémů k integraci tepelných čerpadel v různých bodech topných systémů.

Kromě samotné výroby energií si investice vyžádá i přenosová a distribuční síť. Do roku 2030 plánuje polská vláda vyčlenit na investice do přenosové a distribuční sítě celkem přes 14 mld. PLN (84 mld. CZK).

► Služby

Velmi dynamický je v Polsku především růst e-commerce. Dle dostupných odhadů vyrostl polský trh e-commerce za rok 2020 o více než 30 % na 15 mld. EUR (390 mld. CZK), což je nejrychlejší růst v Evropě. V roce 2015 přitom dosahoval polský e-commerce hodnoty 5,3 mld. EUR (137 mld. CZK), v roce 2019 pak 11,7 mld. EUR (303 mld. CZK). S využitím e-shopů dnes nakupuje již 72 % uživatelů internetu. Ve srovnání s rokem 2019 se jedná o nárůst ve výši 15 %. V porovnání s rokem 2015 dokonce o necelých 50 %.

Ze strany státu je znatelná podpora podniků s inovačním potenciálem, zvláštní důraz je kladen na technologické firmy a startupy. Například vládní program Start in Poland má k dispozici prostřednictvím dotačních titulů z národních i EU zdrojů finance v hodnotě 3 mld. PLN (18 mld. CZK).

Pro získání podpory z unijních zdrojů zpravidla potřebují polské firmy spolupráci se zahraničními partnery, což znamená příležitosti pro české technologické firmy a startupy.

V Polsku roste rovněž poptávka po centrech sdílených služeb (Shared Service Center) a outsourcingových služeb pro podniky (Business Process Outsourcing). Nejsilnější poptávka na trhu sdílených a outsourcingových služeb bude v následujících letech v oblasti výzkumu a vývoje v IT, právních služeb, inženýrských služeb, vývoje a údržby aplikací.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Příležitosti ve zdravotnickém a farmaceutickém průmyslu nejsou v případě Polska vázány výhradně na boj s onemocněním covidem-19. Polské zdravotnictví je dlouhodobě podfinancované a jeho dofinancování patří mezi vládní priority. Již od roku 2017 platí novela zákona o zdravotnických službách financovaných z veřejných prostředků (Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych), která počítá s postupným pevně daným zvyšováním výdajů na zdravotní péči. V roce 2025 mají výdaje dosáhnout úrovně 6 % HDP (pro srovnání v roce 2021 se počítá s úrovní 5,3 % HDP). V průběhu následujících let má být v Polsku modernizováno více než 30 nemocnic a jiných zdravotnických zařízení. Jde především o nákup vybavení a výstavbu nových nemocničních budov. Ministerstvo zdravotnictví rovněž vnímá potřebu zlepšení péče o seniory, a to prostřednictvím rozvoje domovů denní péče, zařízení pro péči a ošetření (Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze) a středisek pro osoby starší 75 let. Rovněž hodnota soukromého zdravotního trhu silně roste. A to v průměru o 7 % ročně z 22 mld. PLN (132 mld. CZK) v roce 2018 až na odhadovaných 31 mld. PLN (186 mld. CZK) v roce 2022.

Dle dostupných prognóz bude v následujících 15–20 letech v Polsku narůstat počet onkologických pacientů. Ministerstvo zdravotnictví proto vyčlenilo celkem 900 mil. PLN (přibližně 5,4 mld. CZK) na revitalizaci Národního onkologického ústavu (Narodowy Instytut Onkologii).

V následujících letech bude nezbytné implementovat do polského zdravotnictví moderní metody léčby rakoviny, včetně buněčné terapie pomocí CAR T-lymfocytů. Aplikace umělé inteligence v diagnostickém a terapeutickém procesu v onkologii patří v Polsku mezi výzkumné a vývojové priority v oblasti zdravotnictví.

Dalším důležitým tématem polského zdravotnictví je digitalizace. Od ledna 2021 byla implementována elektronická lékařská doporučení, tzv. e-skierowanie, v pokročilé fázi implementace jsou rovněž elektronické lékařské záznamy (Elektroniczna Dokumentacja Medyczna). Do budoucna nezbytný pak bude rozvoj nových řešení v oblasti digitální medicíny, vzdáleného poskytování zdravotnických služeb a konzultační činnost na dálku (telemedicina).

Velmi perspektivní je trh nekomerčního klinického testování, který má nyní hodnotu přibližně 2 mld. PLN (12 mld. CZK) ročně s předpokladem extenzivního růstu do budoucna (až na trojnásobek současné hodnoty). Velkým potenciálem v polském zdravotnictví jsou rovněž řešení založená na nanotechnologiích a biomateriálech. V souvislosti s šířením onemocnění covidem-19 plánuje Agentura pro lékařský výzkum (Agencja Badań Medycznych) uvolnit prostředky na vývoj vakcín, terapií a technik rychlé diagnostiky.

► **Železniční a kolejová doprava**

Železniční a kolejová doprava je dlouhodobě velmi perspektivní obor, ve kterém se již úspěšně etablovalo několik českých firem. Její rozvoj rovněž patří mezi vládní priority a hlavní cíle Ministerstva infrastruktury. Hlavním nástrojem je Národní železniční program (Krajowy Program Kolejowy). V období do roku 2023 stanovuje celkem 230 projektů a investiční výdaje do železniční infrastruktury ve výši téměř 76 mld. PLN (456 mld. CZK). Jednou z klíčových priorit Národního železničního

programu je zlepšení technického stavu železničních tratí zahrnutých do hlavní komplexní sítě TEN-T.

Polská vláda přijala rovněž usnesení o zavedení Programu doplňování lokální a regionální železniční infrastruktury do roku 2028 (Program Kolej+). Cílem programu je zavedení železničního spojení do měst s více než 10 tis. obyvatel, která v současné době nemají přístup k osobní nebo nákladní železniční dopravě. Na realizaci programu je pro roky 2019–2028 přiděleno téměř 6,6 mld. PLN (39,6 mld. CZK). Zřízen byl rovněž investiční program, který má za cíl výstavbu a modernizaci železničních stanic v celé zemi. Program má být realizován do roku 2023 a zahrnuje celkem 186 objektů v hodnotě 1 mld. PLN (6 mld. CZK). Státní železniční společnost PKP Intercity vyhlásila novou strategii pro kolejová vozidla, která předpokládá investice určené na modernizaci a nákup kolejových vozidel ve výši více než 7 mld. PLN (42 mld. CZK) do roku 2023. Program zahrnuje modernizaci a nákup nových železničních vozů, lokomotiv a elektrických jednotek.

Rozvojovým impulzem modernizace železnic je také výstavba ambiciózního Centrálního dopravního uzlu (Centralny Port Komunikacyjny – CPK). Dopravní uzel by měl být osou matrice pro celostátní železniční síť, která předpokládá propojení 10 tras a vybudování 17 nových železničních úseků v délce 1 300 km s projektovanou rychlostí 150 km/h a možností přestavby na vysokorychlostní železnici. Jako první vznikne vysokorychlostní trať Varšava–CPK–Lodž, která je již nyní zařazena mezi projekty tzv. Nástroje pro propojení Evropy (Connecting Europe Facility – CEF).

Velvyslanectví ČR ve Varšavě

e-mail: commerce_warsaw@mzv.cz

www.mzv.cz/warsaw

Portugalsko

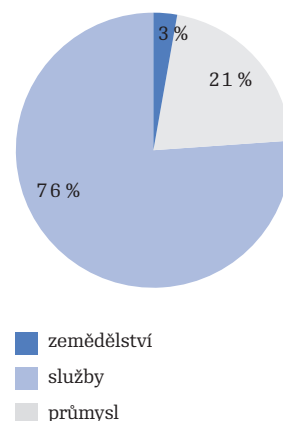
Pandemie zastihla Portugalsko v období ekonomické stability a dobrých vyhlídek do budoucna. Růst HDP v roce 2019 dokonce předčil očekávání vlády, podobně i veřejné finance uzavřely rok mírným přebytkem, což se stalo poprvé od roku 1973. Přebytkový rozpočet tak byl vládou vůbec poprvé plánován i pro rok 2020. Koronavirová krize ale přinesla zásadní zvrat a země byla nucena urychleně revidovat odhady vývoje ekonomických ukazatelů. Za rok 2020 ekonomika ztratila více než 8 %. Velmi závažným problémem se stal výpadek příjmů z cestovního ruchu o více než 60 %, což se mj. projevilo i v růstu nezaměstnanosti. Tento sektor vytváří 15 % HDP, a s navazujícími odvětvími dokonce 19 % HDP, čímž z hlediska platební bilance efektivně kompenzuje obchod se zbožím, jenž je dlouhodobě schodkový.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,2	-8,2	4,3	4,0	2,4
Veřejný dluh (% HDP)	117,2	133,8	132,8	126,8	122,4
Míra inflace (%)	0,3	-0,114	0,6	1,1	1,7
Populace (mil.)	10,3	10,3	10,3	10,2	10,2
Nezaměstnanost (%)	6,5	7,1	7,9	6,7	6,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	37890	35400	37570	39900	41860
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,2	-3,6	-5,0	-1,8	0,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-18,7	-15,3	-19,3	-20,7	-21,2
Průmyslová produkce (%)	-2,3	-11,0	6,0	4,3	2,0
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

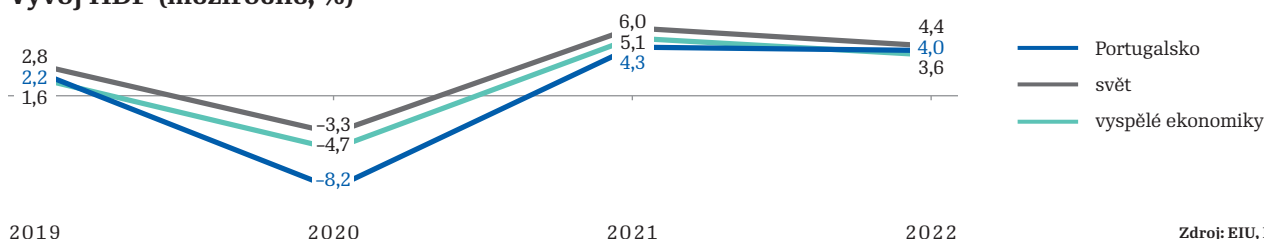
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Portugalská vláda v roce 2020 podpořila domácí ekonomiku a zaměstnanost částkou převyšující 22 mld. EUR. Převážnou většinu této hodnoty však tvořily nedotační formy pomoci, ať už šlo o záruky, či odklady plateb daní či splátek úvěrů. Čisté dotace bez návratnosti pro státní pokladnu tvořily 2,79 mld. EUR. Krize těžce dopadla i na národního leteckého dopravce TAP Air Portugal, kterému vláda za účelem udržení likvidity poskytla v roce 2020 se souhlasem EK prostředky ve výši 1,2 mld. EUR a současně posílila svůj podíl ve vlastnické struktuře společnosti. Celková pomoc vlády aerolinkám se však může vyšplhat až na 3,5 mld. EUR do roku 2024. V říjnu 2020 byl představen Národní investiční plán, který předpokládá investice ve výši bezmála 43 mld. EUR do roku 2030, přičemž mezi největší priority patří dopravní infrastruktura. Vláda v této souvislosti klade maximální důraz na efektivní

využití prostředků z Víceletého finančního rámce EU pro roky 2021 až 2027 a z Fondu obnovy EU, jejichž souhrnná výše by měla dosáhnout více než 45 mld. EUR. V souvisejících strategických programech se hodlá zaměřit i na dlouhodobé priority, kterými jsou inovace, digitalizace a další rozvoj využívání obnovitelných zdrojů energie.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Civilní letecký průmysl

Letecký průmysl se v Portugalsku úspěšně rozvíjí díky brazilskému výrobcí letadel Embraer, který v zemi provozuje dvě továrny a je většinovým vlastníkem tradičního výrobního a opravárenského podniku OGMA. V současné době je plánována výstavba třetí továrny a rozšiřování výroby. České společnosti z oblasti leteckého průmyslu již s Embraerem úspěšně spolupracují. Současně je vzhledem k zvyšujícímu se leteckému provozu nutno posílit pozemní infrastrukturu. Ve stadiu přípravy je výstavba druhého civilního letiště v Lisabonu, které bude určeno především pro nízkonákladové lety a mělo by vyrůst na místě stávajícího vojenského letiště na levém břehu ústí řeky Tejo.

► Energetický průmysl

Rozvoj zelené ekonomiky včetně obnovitelných zdrojů energie je jednou z priorit portugalské vlády, která se hlásí k potřebě urychlení přechodu k cirkulární, resp. uhlíkově neutrální ekonomice. Nejvýznamnější sázkou portugalské vlády v rámci snahy o dekarbonizaci ekonomiky a vyhovění cílům plynoucím z Green Deal na unijní úrovni jsou masivní investice do výroby vodíku, kterým by země ráda v dohledné době nahradila energii získávanou spalováním zemního plynu. Vláda předpokládá, že země bude schopna do vodíkového řetězce v příštím desetiletí mobilizovat investice ve výši přes 7 mld. EUR, které vytvoří až 12 tis. pracovních míst. Portugalsko plánuje do roku 2030 instalaci elektrolyzérů s výrobní kapacitou ve výši

2 až 2,5 GW, přičemž 1 GW bude generovat hlavní projekt ve městě Sines. Během příštích 15 let budou rovněž alokovány národní prostředky ve výši 320 mil. EUR do dotací na výstavbu a provoz kogeneračních jednotek spalujících biomasu. Jedná se o preventivní opatření, s jehož pomocí má být likvidován odpad z lesů v rámci boje proti každoročně se opakujícím ničivým požárům. Zařízení pro výrobu energie z vodních i větrných zdrojů jsou v Portugalsku částečně vyráběna, ale rovněž z velké části dovážena, v čemž lze spatřovat příležitosti pro české firmy. Další příležitostí je nutně posilování rozvodné elektrické sítě, ke kterému Portugalsko nutí vyvažování výkyvů ekologických zdrojů, a budování propojení Portugalska se španělským a dále celoevropským energetickým trhem.

► Obranný průmysl

Na základě zákona o vojenském plánování probíhá v letech 2019 až 2030 obnova vybavení ozbrojených sil. Zákon počítá s investicemi o celkové výši 4,74 mld. EUR, což je o 1,58 mld. EUR více, než kolik obsahovala jeho předchozí verze z roku 2015 pro plánovací období 2015 až 2026. Plánována je obnova lehkých obrněných vozidel (4 × 4) a modernizace v oblasti satelitních komunikací, kybernetické obrany, vojenských informací a polních nemocnic. V souvislosti s opakujícími se tragickými lesními požáry je plánován i nákup či pronájem leteckých prostředků pro boj s ohněm. Zde jsou zajímavé příležitosti i pro dodavatele statických monitorovacích zařízení a dronů.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Pandemie covidu-19 naplno odhalila nepřipravenost zejména veřejného zdravotnického sektoru, který dlouhodobě trpí nedostatkem investic spojeným s poklesem kvality a dostupnosti lékařské péče. Zvýšení objemu investic do zdravotnictví patří mezi jednoznačné vládní priority, již pro rok 2021 byl rozpočet veřejného zdravotnického systému SNS opakovaně navýšen až na 12,1 mld. EUR. V této souvislosti lze očekávat nové příležitosti při rekonstrukci nemocnic a obnově jejich vybavení. V současnosti je realizována výstavba pěti velkých nemocnic po celé zemi a na Madeiře. Dlouhodobé zhoršování státem poskytované zdravotní péče a její dostupnosti a rozvoj zdravotní turistiky vede také k investicím do soukromých zdravotnických zařízení. Stejně jako v ostatních evropských zemích je i zde klíčovým faktorem stárnoucí populace. V této oblasti existuje možná návaznost i na trhy dalších lusofonních zemí.

► Železniční a kolejová doprava

Dle Národního investičního plánu by do roku 2030 mělo směřovat do budování železniční

infrastruktury až 10,5 mld. EUR, počítá se mj. i s vybudováním rychlého železničního spojení mezi metropolemi Lisabon a Porto, které by mělo umožnit absolvovat cestu mezi městy za 1 hodinu a 15 minut. Plánována je dostavba dalších několika páteřních tratí, které by měly zlepšit napojení na evropskou železniční síť. Nejvíce aktuální je dokončení koridoru Sines-Badajoz, které mimo jiné zahrnuje výstavbu úseku Évora-Elvas o délce 79 km. Hodnota investice by měla dosáhnout 900 mil. EUR. Kromě výstavby nových tratí je plánována i elektrifikace a modernizace stávajících úseků a také obnova zastaralého vozového parku, kde se počítá s nákupem 129 vlakových souprav (62 městských, 55 regionálních a 12 dálkových). Příležitostí pro české firmy může být i kontinuální modernizace a posilování městské hromadné dopravy v největších městech Lisabonu a Portu, zejména co se týče příměstských železnic a tramvají.

Velvyslanectví ČR v Lisabonu

e-mail: commerce_lisbon@mzv.cz

www.mzv.cz/lisbon

Rakousko

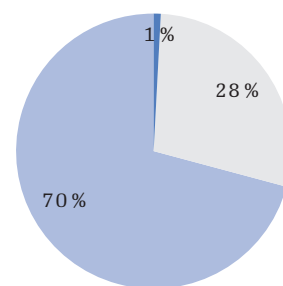
V důsledku koronavirové pandemie poklesla rakouská ekonomika za rok 2020 o 7,4 %, což je největší propad od roku 1945. Největší dopady zaznamenaly ve srovnání s dalšími zeměmi EU zejména hoteliérství a gastronomie. Silně zasažen byl také kulturní a zábavní průmysl, zatímco ve veřejné správě, ve zdravotnictví a v sociálních službách jsou ekonomické dopady méně znatelné. Inflace v roce 2020 mírně zpomalila, zdražily zejména potraviny a bydlení, zlevnily naopak palivové a topné oleje. V návaznosti na restriktivní opatření vlády registroval rakouský úřad práce v dubnu 2020 rekordní výši 522 tis. nezaměstnaných, jednalo se o nejprudší pokles zaměstnanosti od 50. let. Míru hospodářských dopadů krize ovlivňuje situace v Německu, Itálii a USA, které jsou pro Rakousko nejvýznamnějšími exportními partnery. Tři největší ratingové agentury (S&P, Fitch, Moody's) hodnotí bonitu Rakouské republiky nadále druhým nejlepším stupněm.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,4	-7,4	3,7	3,8	2,0
Veřejný dluh (% HDP)	70,5	88,1	86,2	87,0	87,6
Míra inflace (%)	1,5	1,4	1,6	1,7	1,8
Populace (mil.)	8,6	8,7	8,7	8,7	8,7
Nezaměstnanost (%)	4,5	5,3	5,6	5,1	4,2
HDP na obyvatele (USD, PPP)	61 994,7	58 420,0	61 340,0	64 720,0	67 290,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	12,7	9,0	11,9	11,3	10,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	3,3	4,1	5,4	2,9	5,9
Průmyslová produkce (%)	0,5	-6,8	7,0	3,9	2,2
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

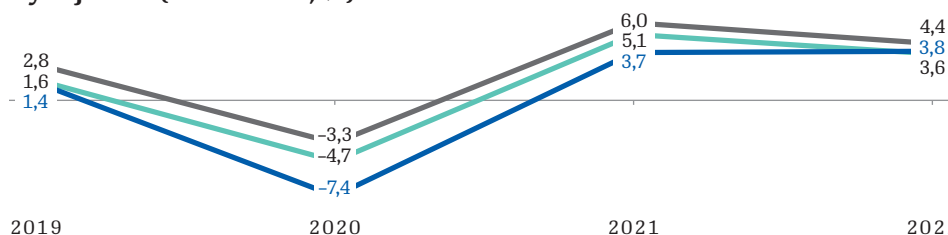
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Rakouská vláda vyčlenila na rok 2020 a 2021 na zmírnění koronavirové krize záchranný balík v hodnotě 49,6 mld. EUR, což odpovídá 12,5 % HDP za rok 2019. Největší podíl vládní pomoci tvoří příspěvky na kurzarbeit (13,5 mld. EUR) a příspěvky na fixní náklady (12 mld. EUR), o které mohou požádat podniky zasažené výrazným poklesem obrátu. Záchranný balík zahrnuje mj. také odklady a snížení daní, státní garance na úvěry nebo pomoc pro obce. Pro OSVČ a drobné podniky byl zřízen krizový fond s nevratnými příspěvky.

Pro oživení ekonomiky byl dále schválen stimulační balík v hodnotě 11,6 mld. EUR. V něm je obsažena pomoc pro obzvláště těžce zasažená odvětví, ale také řada podpůrných opatření a investic, např. snižování daňové zátěže u zaměstnanců, úlevy firmám za účelem vytvoření pracovních míst a investice do ochrany životního prostředí, digitalizace a regionů.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Rakousko patří k předním evropským investorům ve výstavbě železnic a silnic. Vzhledem ke klimatickým závazkům Rakouska bude vzrůstat tlak na snížení emisí skleníkových plynů, což se již nyní v sektoru dopravy promítá.

V oblasti automobilové dopravy si Rakousko předsevzalo do roku 2030 snížit emise o 30 %, a to i pomocí vodíku. Největší rakouský koncern na výrobu elektřiny Verbund pracuje na projektu, který má za cíl vybudovat evropský řetězec na výrobu a transport zeleného vodíku, který může být využit nejen v dopravě, ale i průmyslu.

Další investice směřují do posilování veřejné dopravy. Zde se budou nabízet příležitosti zejména v Horním Rakousku, kde se počítá se zprovozněním nových traťových linek příměstských vlaků (S-Bahn). Ve Vídni byla v lednu 2021 zahájena výstavba nové linky metra U5 a rozšíření linky U2. Celkem bude postaveno 11 stanic v délce 9 km, projekt má být realizován do roku 2028 ve dvou fázích. V plánu je také výstavba 2 linek metra ve městě Graz. V rámci ochrany klimatu chce rakouská vláda zavést tzv. „1–2–3 Ticket“, který výrazně sníží cenu roční jízdenky ve veřejné dopravě.

V roce 2020 také začaly plánovací práce na výstavbu úseku 66 km severní trasy z Vídně do Bernhardsthalu na rakousko-české hranici. Na digitální platformě ProVia jsou zveřejněna výběrová řízení státních infrastrukturních společností ASFiNAG a ÖBB.

► Energetický průmysl

V souladu s rakouským plánem dosáhnout do roku 2040 klimatické neutrality plánuje vláda v příštích třech letech další podpory a dotace na instalace fotovoltaických panelů do 500 kWp. Wien Energie budou investovat 500 mil. EUR do výstavby infrastruktury na výrobu solární energie a do ochrany klimatu. Šance pro firmy se vyskytují v souvislosti se zvýšením interoperability a s digitální integrací energetických sítí (Smart Grid). Nedílnou součástí veřejných zakázek jsou projekce, výstavba, monitoring a sanace energetické infrastruktury včetně potrubních systémů a odpovídajícího použití měřicích a regulačních technik. Jen Vídeň hodlá do roku 2025 zpětinásobit výrobu solární energie instalací solárních zařízení a objem produkované energie zvýšit do roku 2030 na 600 MW. Bude se masivně investovat do přenosových soustav až 18 mld. EUR, zajištění výstavby rozvodových sítí a stavby efektivního systému uchovávání energií.

Další příležitosti pro české firmy se nabízejí v oblasti čistých technologií, zpracování odpadu, kontroly čistoty ovzduší, energetické efektivnosti, při výrobě vodní a větrné energie, biomasy, v dodávkách parních a vodních turbín, vodních kol.

Společnost Wiener Stadtwerke hodlá během letošního roku vybudovat a zprovoznit vodíkovou čerpací stanici a postupně se stát vodíkovým centrem pro celý východní region. Do roku 2025 plánují Wiener Stadtwerke investovat 5,6 mld. EUR na výstavbu vlastní infrastruktury vč. mobility a energie, z toho 4,25 mld. EUR půjde přímo na investice na ochranu klimatu. Wien

Energie, které budou na projektu úzce spolupracovat, chtějí postavit a ještě na podzim letošního roku zprovoznit 2,5 megawattové elektrolýzové zařízení, ze kterého se bude vodík transportovat na čerpací stanici v Leopoldau. Wiener Netze pak následně budou zajišťovat přerozdělování a transport vodíku.

V roce 2021 má vstoupit v platnost zákon o výstavbě obnovitelných zdrojů, který má vytvořit podmínky pro naplnění cíle do roku 2030 pokrýt 100 % spotřeby elektřiny z obnovitelných zdrojů. Vláda k dosažení tohoto cíle předpokládá roční investice cca 10 mld. EUR. Hlavní podíl na zvýšení energie z obnovitelných zdrojů by měly mít solární a větrné elektrárny, méně již vodní a ještě méně energie se má získávat z biomasy.

► ICT

Rakouský softwarový průmysl je jedním z mála odvětví hospodářství, které patří mezi vítěze krize covid-19. Rostoucí pronikání digitalizace v důsledku práce na dálku, domácí výuka dětí a poskytování státních premií na nové investice přinesly tomuto odvětví v roce 2020 zvýšení obrátů o 7–8 %.

Po částečně improvizovaných řešeních během covidové krize mají rakouské společnosti nyní více prostoru věnovat se strategickým otázkám ICT. Poptávka je po řešeních pro bezpečnou práci na dálku (Remote Working) a pro dodržování předpisů (Compliance) v hybridních kancelářích. Stále jsou na vzestupu cloudová řešení, např. nabídky SaaS (Software as a Service). Potenciál je v rychlé a faktické podpoře rozhodnutí o investicích a vývoji produktů pomocí digitálních nástrojů, v inovativních řešeních zásob a logistiky a v optimalizaci dodavatelských řetězců. V oblasti e-health se vyskytují šance pro řešení telemedicíny a monitoringu zdraví na základě IoT. Stále na začátku jsou softwarové aplikace, které využívají umělou inteligenci pro včasnou detekci a diagnostiku nemocí a infekcí. Ministerstvo pro digitalizaci a hospodářství společně s Rakouskou hospodářskou komorou poskytne v rámci projektu KMU.DIGITAL malým a středním podnikům v rozmezí let 2021 až 2023 dotaci v maximální výši 9 000 EUR na podporu

digitalizace. Peníze mohou být využity na profesionální poradenství v oblasti e-commerce, online marketing, IT a kybernetickou bezpečnost, ale také na samotnou realizaci digitálních projektů, např. e-shopů. Celkem je na tento projekt vyčleněno 15 mil. EUR.

► Stavební průmysl

Rakouský stavební průmysl se dosud s dopady krize covidu-19 dokázal vyrovnat poměrně dobře a u stavebních investic nezaznamenal příliš velký pokles (–3,2 %). Díky navýšení vládního podpůrného balíčku městům a obcím o dalších 1,5 mld. EUR zůstane finanční situace největších zadavatelů stavebních projektů v roce 2021 stabilní.

V bytové výstavbě budou zákonné požadavky na nové energetické standardy k dosažení pařížských klimatických cílů znamenat rostoucí poptávku po tepelné sanaci budov. Tento trend se odráží v mnoha dotacích od státu a spolkových zemí. Stejně jako v dopravě, i ve stavebnictví se zkoumá využití vodíku a dalších alternativ ve vytápění. Město Vídeň plánuje masivní výstavbu solárních panelů a využít chce mj. i zdi a střechy budov.

Další perspektiva se nabízí v optimalizaci pracovních procesů prostřednictvím digitálních řešení, např. v modelování a konstrukci staveb a dokumentaci projektů pomocí BIM (Building Information Modelling) a dalších nástrojů pro inovativní návrhářství. Rakouský stavební průmysl je ještě daleko od „digitálního staveniště“, tím větší je potenciál zvýšení účinnosti ve všech fázích projektů, tzn. od 3D tisku pro konstrukci složitějších stavebních prvků až po bezpečnostní řešení IoT, např. systémy varování před kolizí za využití čipů RFID (Proximity Warning).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Součástí programu rakouské vlády na období let 2020–2024 je výstavba jednotek primární péče, tj. ordinací lékařů a nemocničních zařízení, posílení preventivních opatření (prohlídek, screeningů) a vakcinačních aktivit v rámci příslušných programů. Rakousko disponuje

poměrně vysokou hustotou nabídky lůžek pro intenzivní péči v nemocnicích, což je odvětví, kde se mohou české firmy prosadit. V rámci deklarované regionalizace chce rakouská vláda docílit větší soběstačnosti Rakouska i Evropy zejména ve výrobě léčiv a v současné době i polomasek třídy FFP2 a FFP3. Důkazem tohoto rozhodnutí je zabránění přesunu jediné evropské produkce penicilínu divize Sandoz (skupina Novartis) z Tyrolska do Asie. Nové příležitosti se však i po odeznění krize vyskytují u dodávek přístrojů pro testování, diagnózu a sledování pacientů v lékařských zařízeních. Na vzestupu jsou softwarové výrobky pro lékařství, telemedicína, aplikace pro zdravotnictví a e-health, dále roste význam digitálních řešení. V Grazu se testuje význam 3D tisku v medicíně, např. pro výrobu léků na míru, 3D struktur apod. Existuje také prostor pro spolupráci v oblasti inovativních výrobků.

V Rakousku vzrůstá vrstva penzistů s vyššími finančními prostředky, kteří investují do svého zdraví. České lázně nabízejí širokou nabídku procedur určených k léčbě různých zdravotních obtíží na vysoké úrovni. Tyto kvalitní a rozsáhlé nabídky českých lázní a wellness hotelů je ale třeba intenzivně na rakouské straně prezentovat.

► **Železniční a kolejová doprava**

Nový rámcový plán rakouských drah ÖBB zahrnuje investice v rekordní výši 17,5 mld. EUR, které v následujících šesti letech (2021–2026) budou směřovány do výstavby a modernizace železniční infrastruktury. Zaměřuje se především na zlepšení a posílení železniční dopravy v rámci městských aglomerací, rozšíření infrastruktury pro nákladní dopravu, elektrifikaci, zatraktivnění a posílení regionální železnice a digitalizaci. Zhruba třetina nákladů půjde na výstavbu nových tunelů, cca 3 mld. EUR na nákup nových vozů a 250 mil. EUR na renovace nádraží. Investice zahrnují mj. také rozšíření parkovišť Park & Ride a ochranu proti hluku. V současné době je železniční síť ÖBB z 90 % elektrifikovaná, do roku 2035 má být z hlediska emisí CO₂ zcela neutrální. Na místech, kde elektrifikace není možná, se do budoucna počítá s alternativními pohony, např. s využitím vodíku.

Velvyslanectví ČR ve Vídni

e-mail: commerce_Vienna@mzv.cz

www.mzv.cz/vienna

Rumunsko

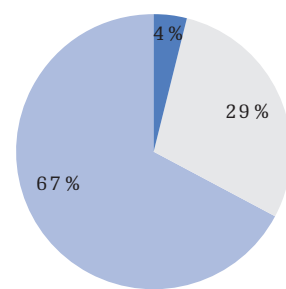
V roce 2020 došlo k 3,9% poklesu HDP v porovnání s rokem 2019 a v nominálních číslech šlo o 222 miliard EUR. V posledním čtvrtletí roku 2020 zaznamenalo Rumunsko nejnižší čtvrtletní pokles HDP mezi členskými státy Evropské unie (-4,8%), což vedlo například Mezinárodní měnový fond k vylepšení rumunského výhledu pro rok 2021. Rumunská vláda očekává pro rok 2021 nominální růst HDP 4,3%. Rozpočtový schodek Rumunska se v únoru 2021 zvýšil o 12,26 miliard RON (2,62 miliardy EUR, tj. 1,14% ročního HDP, přičemž v lednu 2021 šlo o 0,33% HDP. Vláda nárůst vysvětluje tím, že na zmírnění dopadů krize vynaložila 4,18 miliardy RON, neboli 0,37% HDP. Rozpočtové příjmy se v únoru meziročně zvýšily o 4,1% na 53,4 miliardy RON (8,9 miliardy EUR) a daňové příjmy byly o 2,3% vyšší než v loňském roce (26,1 miliardy RON). Vláda pro rok 2021 plánuje rozpočtový schodek ve výši 7,16% HDP. Vládní dluh v lednu vzrostl o více než 5 miliard RON (1 miliarda EUR) na 503,6 miliard RON (103,4 miliard EUR). Poměr dluhu k HDP se na konci ledna 2021 mírně zvýšil o dalších 0,5 procentního bodu na 47,8 %.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,1	-3,9	4,3	4,9	4,0
Veřejný dluh (% HDP)	35,3	47,8	49,6	51,1	51,7
Míra inflace (%)	3,8	3,0	3,2	2,9	2,9
Populace (mil.)	19,4	19,2	19,1	19,0	18,9
Nezaměstnanost (%)	3,9	5,6	4,9	4,6	4,3
HDP na obyvatele (USD, PPP)	33 326,6	32 870,0	34 860,0	37 450,0	39 980,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-11,7	-12,2	-13,5	-13,9	-14,4
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-19,5	-21,2	-24,1	-23,7	-24,6
Průmyslová produkce (%)	-2,3	-9,2	6,0	4,8	3,8
Exportní riziko OECD	3,7	3,7	3,0	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

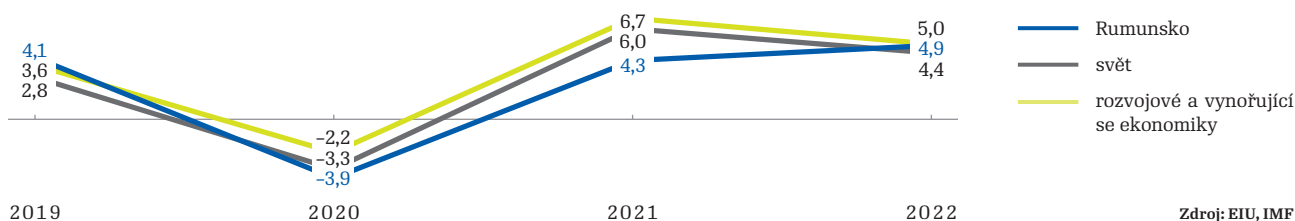
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Rumunský export se v říjnu 2020 meziročně snížil o 1,1% na 6,26 miliardy EUR. Evropská komise očekává, že obchodní deficit Rumunska dosáhne v roce 2020 8,8 % HDP a v roce 2021 se zvýší na 10,1 %.

Světová banka očekává v roce 2021 růst HDP o 4,3% a pro rok 2022 4,1%. Jde o signifikantní změny, neboť původně banka předpovídala pouze 3,5% růst HDP. Mezinárodní měnový fond očekává 6% růst HDP v roce 2021 (podle této projekce by byl rumunský růst druhý nejvyšší po Španělsku, 6,4 %).

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Vládní plány na hospodářskou obnovu se opírají o zelenou transformaci v dopravě a boji proti změně klimatu, ve veřejné službě, rozvoji měst, obnově kulturního dědictví, a především v ekonomické konkurenceschopnosti, odolnosti a digitalizaci.

Zdravotní krize přináší celou řadu příležitostí a to i vzhledem k masivním investičním prioritám, resp. reformám, které Rumunsko přijme k překonání současné krize za pomoci EU finančního nástroje Národního plánu oživení a odolnosti. V obranném sektoru vláda dodržuje závazek 2% HDP a obrana je jedním ze strategických pilířů.

V tomto kontextu se nabízí široké pole působení českých hospodářských subjektů.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Národní plán oživení a odolnosti počítá s udržitelnou dopravou v rámci tzv. I. investičního pilíře s celkovou sumou cca 21,4 mld. EUR.

Pro české firmy v tomto sektoru mohou být perspektivní například výroba a dodávka stavebních materiálů a technologií, strojů a zařízení v oboru, stavební suroviny a materiály a konstrukční technologie staveb, elektroinstalační materiály, kabeláže pro dopravní cesty, výroba a dodávka dopravní techniky i souvisejících technologií pro postupnou výstavbu železničních koridorů, stavební mechanizace, stroje a technologie (bagry, nakladače, pozemní frézovací technika, drtičky kamene ad.), železobetonové a mostní konstrukce (včetně dřevěných konstrukcí), průmyslové a technické vybavení stavenišť, dodávky stavebních prací nebo stavební supervize dle požadavku investora atd.

► ICT

Národní plán oživení a odolnosti počítá s ICT v rámci tzv. III. investičního pilíře, jehož celková suma je cca 5,08 mld. Odhaduje se, že do roku 2025 bude sektor ICT přispívat 12% do HDP.

Pro české firmy mohou být perspektivní například možnosti dodávek technologií, specializovaného software pro řízení průmyslových provozů a callcenter, dodávky SW řešení pro ochranu firemních dat, možnosti dodávek technologií, resp. specializovaného SW pro řízení průmyslových

provozů a call center, dodávky SW řešení pro ochranu firemních dat, narůstající trend je také v oblasti smart technologií.

► Obranný průmysl

Rumunsko poskytuje na obranu 2% HDP. Pro české firmy mohou být perspektivní například participace na přezbrojování, vybavení letišť, speciální materiál, zdravotní potřeby.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Národní plán oživení a odolnosti počítá pro rozvoj a modernizaci zdravotní infrastruktury v rámci tzv. II. investičního pilíře, jehož celková suma je cca 6,5 mld. EUR.

Pro české firmy existují předpoklady pro výrobu a export: lékařských přístrojů a zařízení, zdravotnického materiálu, pomůcek a vybavení zdravotnických pracovišť včetně specifických dodávek například ochranných prostředků v rámci situace vyvolané pandemií covidu-19 a řešení jejích následků. Na trhu jsou všeobecně žádána moderní parafarmaceutika, volně prodejné doplňky stravy a spotřební materiál.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Národní plán oživení a odolnosti počítá s tímto segmentem v rámci tzv. I. investičního pilíře,

jehož celková suma je cca 21,4 mld. EUR. Podíl Rumunska na celkové zemědělské produkci EU činil v roce 2019 něco málo přes 4,5%. Rumunsko je tak za Francií, Německem, Itálií, Španělskem, Nizozemskem a Polskem sedmým největším producentem v oblasti zemědělství. I v roce 2020 Rumunsko zůstalo na první příčce v rámci Evropské unie v celkové produkci slunečnice a slunečnicí kultivované půdy.

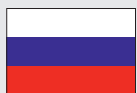
Pro české firmy mohou být perspektivní například potravinářské výrobky (mražené, chlazené a konzervované výrobky, oleje, ovoce a zelenina, cukrovinky, kořenící směsi atd.), zdravá výživa (cereálie, dietní a vegetariánské výrobky, produkty bez laktózy a lepku), technologie pro zpracovatelský průmysl (masokombináty, pekárny, mlékárny, konzervárny, zpracovatele ryb, chladírny a mrazírny atd.), dodávky pekářenských strojů, nápojářských

linek i dalších technologií pro zpracovatelské a potravinářské podniky, výroba a dodávka zemědělských strojů a další technické vybavení farem a zemědělských provozů, včetně souvisejících náhradních dílů, výroba a dodávka hnojiv, skleníků, sazenic a semen, a dalšího technického vybavení rostlinářských provozů, výroba a dodávka zavlažovacích technologií, čerpadel a souvisejících náhradních dílů. Konkrétně se do Rumunska dovážejí traktory, zemědělské nástavby. Výběrová řízení se objevují v oblasti vybavení vepřínů, drůbežáren a zavlažovacích technologií atd.

Velvyslanectví ČR v Bukurešti

e-mail: commerce_bucharest@mzv.cz

www.mzv.cz/bucharest

Rusko

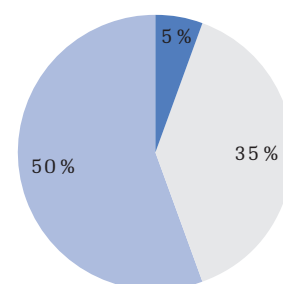
V Rusku se koronavirus projevil v menším poklesu ekonomiky než ve většině evropských zemí. Důvodem je především velký podíl státem kontrolovaných sektorů ekonomiky, kam stát dokázal nasměrovat fiskální a monetární stimuly během pandemie a také nižší základ (HDP/osobu), ze kterého se pokles realizoval. Rusko ale v mezinárodním srovnání svoji ekonomiku podpořilo méně než mnoho jiných zemí (v % HDP), proto je dopad na reálný příjem domácností výrazně negativní, kolem 5–6 % poklesu za rok 2020. Prodávěcí firmy se v loňském roce koncentrovaly hlavně do pohostinství, výroby a distribuce tepla, těžby uhlí a železniční osobní dopravy. Zisky naopak zaznamenalo stavebnictví, maloobchod, IT a telekomunikace, zemědělství a potravinářství a odpadové hospodářství (tam ale jen díky mimořádné vládní podpoře 9 mld. rublů). V obnově ekonomického růstu Rusko spoléhá na vysoké ceny ropy a plynu a více než 170 mld. dolarů našetřených ve Fondu národního blahobytu, kam ukládá přebytky z ropných příjmů. Nezaměstnanost se zatím zvýšila jen málo a postupně klesá. Nejvyšší hodnota během pandemie byla 6,6 %, v březnu 2021 klesla na 5,8 %. Ekonomický růst by měl letos převýšit 2 % HDP, většina odhadů se shoduje na intervalu 2,0–2,5 %.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,3	-3,1	2,5	2,1	1,6
Veřejný dluh (% HDP)	12,5	17,5	19,9	21,7	22,5
Míra inflace (%)	4,5	3,4	3,9	4,2	3,9
Populace (mil.)	148,9	149,0	148,9	148,8	148,6
Nezaměstnanost (%)	4,6	5,8	5,8	4,8	4,7
HDP na obyvatele (USD, PPP)	28 744,7	28 400,0	29 560,0	30 770,0	31 990,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	64,8	30,4	47,1	56,8	63,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	165,3	89,4	141,2	151,4	164,5
Průmyslová produkce (%)	3,4	-2,9	3,8	2,4	1,9
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

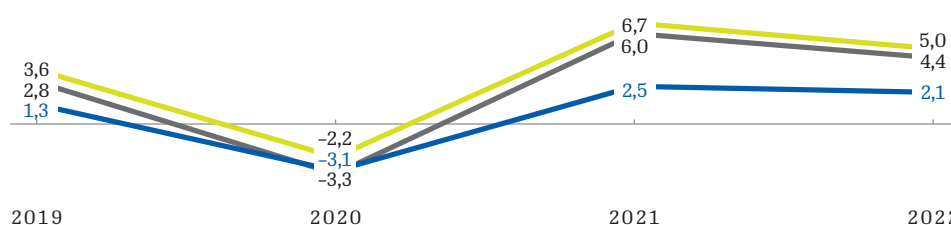
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda zatím do podpory ekonomiky vložila asi 4,2 % HDP. Postiženým podnikům přispěla na mzdy, umožnila půlroční odklad splátek daní a velkým tzv. systémovým podnikům dotuje půjčky na doplnění oběžného kapitálu. Těžce zasažené stavební firmy mají možnost nechat si prodloužit platnost stavebních povolení, která vypršela na konci roku 2020, o jeden rok. Díky nízkému vládnímu dluhu by také Rusko

nemělo mít problém si na řešení dopadů krize půjčit peníze na finančních trzích, i když za půjčky musí platit vyšší úroky než vyspělé země. Vláda si zatím ale půjčovat nehodlá, stejně tak slibuje, že nebude zvyšovat daně.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

I přes rozvoj domácí průmyslové základny a tlak na zahraniční automobilky směřující k výrobě aut v Rusku existují stále velké problémy s kvalitou dodavatelů, používaných výrobních technologií i výrobních dílů. Často jsou nedostatečně kvalitní technologie na výrobu přesných kusů a svařování, mechanismy pro úchyty a zpracování interiérů aut a mechatronika.

Domácí výroba chybí nebo nedosahuje požadované kvality u elektrických součástek, reduktorů, elektromotorů do nábojů kol, baterií a elektrických senzorů a převodovek. Všechny tyto součástky nebo technologie Rusko dováží, i když vláda tlačí zahraniční dodavatele k výrobě na území Ruska. I s nabízenou vládní finanční podporou, která může dosahovat až třicet procent nákladů na projekt, bude ještě několik let objem a kvalita domácí výroby problémem, který poskytuje příležitost zahraničním dodavatelům.

► Civilní letecký průmysl

Regionální letecká doprava uvnitř Ruska resp. její podpora ze strany vlády vede k růstu objemů letecké vnitrostátní dopravy a tedy i většímu množství používané letecké techniky než by tomu bylo za běžných komerčních podmínek. Potenciál vidíme především v regionálním civilním letectví, protože velká část ostatního letectví je nějakým způsobem postižena sankcemi EU. ČR má, díky dlouhodobým dodávkám letounů L 410, výborné jméno, které by mohli využít i subdodavatelé leteckých dílů (motory, vrtule, hydraulické systémy, APUs).

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Velké množství tramvají v ruských městech je československé výroby a potřebují, stejně jako trolejbusy a další prostředky městské hromadné dopravy, generální opravy nebo úplnou výměnu. Deset největších ruských měst kromě Moskvy a Petrohradu má projít kompletní obnovou tramvajového a trolejbusového parku, plánuje se nakoupit přes 6 tis. tramvají a 5 tis. trolejbusů. Do programu se mohou zapojit i velcí investoři, kteří by převzali dlouhodobé provozování veřejné dopravy v těchto městech. Pandemie a změna rozpočtových priorit může tyto plány zpomalit o několik let, nutnost investic ale přetrvává.

Železniční nákladní vozy, které budou procházet generální opravou, by měly být vybaveny kasetovými ložisky namísto stávajících kuličkových. V zemi existující výrobci budou mít kapacitní problém uspokojit vládou vyžadovanou změnu, protože nový druh ložisek má dosud jen necelých deset procent z více než 1,15 mil. železničních vagonů v Rusku. V Rusku není ani dostatek servisních center, která by dokázala tyto výměny, jež podle odhadů mohou představovat investiční náklady kolem 100 mld. Kč, provádět. Příležitost může být také pro výrobce oceli, protože v Rusku vyráběná ocel zatím nesplňuje všechny parametry na nový druh ložisek. Jako první se do výměny chce pustit provozovatel železniční nákladní dopravy FGK.

► Energetický průmysl

Energetický sektor je hlavním strategickým sektorem ruské ekonomiky. Těžiště jeho významu

je především v ropném a plynárenském průmyslu, nicméně z českého pohledu skýtá největší exportní příležitosti segment výroby tepla a elektrické energie. Perspektivní oblastí je modernizace klasických tepelných elektráren a výroben tepla, kde je možné se prosadit především při dodávkách jednotlivých komponent, jako jsou kompresory, čerpadla či kotle. Možnosti existují i v oblasti dodávek nových energetických celků jako například menších elektráren a dieslových, kogeneračních a paroplynových jednotek, kde je ale třeba počítat s častým požadavkem na zajištění exportního financování. V rámci menších projektů na regionální úrovni panuje zájem i o dodávky technologií z oblasti obnovitelných zdrojů energie. České společnosti těží z dobrého jména, které na trhu stále mají.

► Chemický průmysl

V Rusku se jen 4 % zemního plynu a 5 % ropy zpracovávají a používají na výrobu chemických výrobků, naprostá většina vytěžených surovin se spotřebovává v zemi nebo prodává do zahraničí v surové podobě. Navíc monopol na vývoz plynu a ropy nutí těžaře přijímat ceny od Gazpromu a Trasnnefti, hledají proto cestu v růstu výroby chemických produktů s použitím vlastní produkce ropy a plynu. Kromě tradičních chemických firem tak plány na výrobu jednodušších (etylen, propylen) i složitějších polymerů mají a investice realizují stále častěji i dosud výhradně plynárenské a ropné společnosti. Staví se nebo se plánují investice do několika závodů o kapacitě 0,5–1 mil. tun a více ročně, do roku 2025 by se v Rusku mělo vyrábět 11,1 mil. tun těchto materiálů. Potřeba jsou především technologie na výrobu chemikálií a s tím spojené dodávky materiálů, řídicích systémů a výrobních zařízení. Podíl zpracovávaného zemního plynu by se tak měl do roku 2030 zdvojnásobit a podíl zpracovávané ropy zvýšit o 30 %.

► Strojírenský průmysl

Ruské podniky jsou často vybavené již dosluhujícími obráběcími stroji české výroby, které potřebují generační obměnu. Odvětví strojírenství

a metalurgie jsou sice asi nejvíce postižené sankcemi a ruským požadavkem lokalizace výroby, ale ruské potřeby je nutné řešit v krátké době a často se dá přednost koupit hotového řešení před dlouholetým procesem vlastního vývoje a výroby. Příležitosti jsou dané i ruskou snahou o samostatnost ve výrobě většiny produktů, k tomu právě jsou potřeba moderní obráběcí technologie, které zatím Rusko nevyrábí. Vládou mohutně podporovaná modernizace a rozvoj Dálného východu a jeho průmyslové výroby také umožňují vzniknout novým příležitostem, které se dosud neobjevovaly.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

V Rusku probíhá klimatická změna 2,5× rychleji, než je světový průměr, z cílových 87 % má zatím jen méně než 80 % obyvatel přístup ke kvalitní pitné vodě a 89 % použité vody se bez čištění vypouští do řek. V situaci, kdy navíc lidé a firmy vytváří 55–60 mil. tun tvrdého odpadu bez třídění ročně, jsou celostátní projekty „Čistá voda“ a „Nakládání s pevnými odpady“ příležitostí, jak využít ruské potřeby v těchto oblastech. Regiony dostaly právo plánovat stavby vlastních spaloven tuhého odpadu, podle odhadů by se jich v Rusku mohlo postavit 25–30. Vláda chce, aby firmy i obyvatelé začali recyklovat odpady, cílem je recyklovat 36 % veškerého pevného odpadu. V Rusku je jen několik firem schopných vyprojektovat a postavit třídírnu odpadu, šance mají ty české firmy, které dokážou tyto služby zrealizovat. Plánuje se spuštění programu „Rozšířená zodpovědnost výrobce“, který přenese zodpovědnost za druhotné využití výrobku a jeho obalu na výrobce. Naprostá většina průmyslových firem nemá v této oblasti zkušenosti a při spouštění vlastních kapacit na nakládání s odpady může poptávat konzultační a asistenční služby.

Vláda plánuje stimulaci třídění domácího odpadu, k čemuž budou potřeba velké nádoby na sběr plastů a barevného skla. I když v některých regionech jako Moskva nebo Republika Komi se třídí 60–100 % domácího odpadu, v některých částech Ruska tato možnost vůbec neexistuje. Cílem je, aby se do roku 2024 podíl tříděného odpadu

zvýšil z dnešních 26 na 42 %. Změna má nastat díky nákupu více než 300 tisíc kontejnerů tak, aby se jejich počet po celém Rusku zvýšil z dnešních 92 na 420 tisíc kusů. Nákupy si realizují jednotlivé regiony, které na ně dostávají finanční dotace od Ruského ekologického centra.

Klimatické změny v Arktidě mají dopady na globální ekologii a ekonomiku, Rusko by v té oblasti mělo realizovat vodohospodářské a ekologické projekty.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Ještě před pandemií covidu-19 spustilo Rusko dva národní programy, Zdravotnictví a Demografie, které jsou mezi třinácti prioritami ruské vlády do roku 2024. Jejich cílem je zlepšit úroveň zdravotnictví a významně prodloužit věk dožití v Rusku. Prezident ještě svým nařízením nechal do programu Zdravotnictví přidat cca 9 mld. USD nad rámec plánovaných výdajů, především na obnovu tzv. první linie, tedy sítě poliklinik, první pomoci a regionálních lékařských center, které jsou ve špatném stavu a kam se pacienti obraceli s prvními příznaky zdravotních problémů. Kromě lékařského, především diagnostického vybavení těchto objektů budou potřeba stavební a instalační práce, doplněné následnou údržbou instalovaných přístrojů neoperačního charakteru, a školení zdravotnického personálu. Ruské nemocnice poptávají kyslíkové přístroje a uzavírací ventily k lahvím pro zdravotní plyny.

Roste poptávka po vitamínech a potravinových doplncích. Ruské zdravotnictví poskytuje jen málo státem hrazených výkonů, a lidé proto investují do léků bez předpisu a vitaminů, aby posílili svou imunitu. Rusko také patří mezi státy, které nejvíce tlačí na zahraniční výrobce, aby svoje patentované léky poskytovali za nízké ceny. Mnoho z nich proto raději z ruského trhu odešlo. I to je důvod, proč je v Rusku výhodnější dodávat léky bez předpisu než dodávat patentované léky na předpis.

Atraumatické chirurgické jehly, které nahradily klasické starší, do nichž se vkládá nit, se do Ruska musejí dovážet, protože domácí producenti nevyrobí tyto jehly v dostatečné kvalitě. Dovážet se také musí šicí nitě jako surovina, která se v Rusku

strojově spojí s atraumatickou jehlou do finálního výrobku.

České lázně a sanatoria mohou post-covidovým pacientům s dýchacími obtížemi a následky nabízet ozdravné pobyty v ČR, některé velké ruské podniky tyto pobyty hradí nebo na ně přispívají.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Rusko se od roku 2014 snaží být co nejvíce soběstačné v domácí zemědělské produkci a potravinářství. Omezení související s pandemií, která způsobila dílčí výpadky dodávek některých potravin (např. zeleniny z Číny na Dálném východě), potřebu soběstačnosti ještě více utvrdila. Rusko tak více než hotové potraviny poptává veškeré zboží nezbytné pro domácí zemědělství a zpracovatelský průmysl: plemenná zvířata, genetický materiál, osiva, sadbu, veterinární preparáty, krmiva, agrochemii. Perspektivní je stále dovoz zemědělských a potravinářských technologií. Ve všech uvedených oborech je zároveň nezbytné vzdělávání specialistů a předávání know-how.

V případě potravin přetrvává poptávka po tradičních českých potravinách a nápojích, jako je pivo (v souvislosti s omezením restaurací v první řadě v plechovkách), minerální vody, maková semena, cukrovinky a další. V souvislosti s pandemií se řada obyvatel, především těch bohatších a ve velkých městech, snaží o zdravý způsob života, s čímž souvisí zvýšená poptávka po zdravé výživě. Stále více populární jsou např. rostlinná mléka a výrobky, ořechové pasty, mouky, obiloviny, tyčinky atp. Roste poptávka po vitamínech a potravinových doplncích.

S ohledem na chladné klima se část zeleniny a bobulí musí pěstovat ve velkokapacitních sklenících. V posledních letech se do provozu uvádí dvě stě až tři sta skleníků ročně a podle ruských zemědělců se jedná o jednu z nejvýhodnějších investic v dnešním zemědělství. Rusko v loňském roce ve sklenících vypěstovalo 1,25 mil. tun úrody na 2 800 krytých hektarech, což je nejvíce od rozpadu Sovětského svazu. Příležitost tak mají nejen dodavatelé technologií a materiálů pro stavbu skleníků, ale i producenti semen a ošetrovacích přípravků pro rostliny a regulátorů

růstu. Roste také poptávka po vzdělání specialistů pro řízení procesů ve velkých sklenících, protože chybí znalosti o moderním pěstování plodin ve sklenících. Vláda investice do skleníků podporuje i finančně, i když se míra podpory v jednotlivých regionech liší. Teritoriálně se skleníky staví nejvíce v jižních částech Ruska: Kubáň, Krasnodarský kraj, Stavropolský kraj,

dále Čeljabinská, Lipecká a Moskevská oblast a Republika Baškortostán.

Velvyslanectví ČR v Moskvě

e-mail: commerce_moscow@mzv.cz

www.mzv.cz/moscow

Řecko

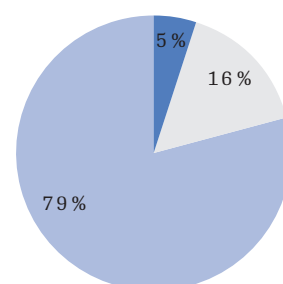

Řecko prošlo v letech 2011–2018 hlubokou fiskální krizí, kdy se dostalo na pokraj státního bankrotu, na niž navázala hospodářská krize, v jejímž průběhu ztratilo zhruba čtvrtinu domácího produktu. Rok 2018 naznačil možnost návratu k růstu a rok 2019 tuto tendenci potvrdil. Tahounem ekonomiky zůstal především cestovní ruch a služby s ním spojené, které se na tvorbě HDP podílí přímo z 10 % a nepřímo z 25 %. V roce 2019 navštívilo Řecko rekordních 33 mil. zahraničních turistů a tržby z cestovního ruchu ve výši 19 mld. EUR vyrovnaly tradičně hluboký deficit obchodní bilance. Pandemie v roce 2020 naděje na návrat ekonomiky na růstovou trajektorii oddálila. Výkon cestovního ruchu se propadl na zhruba čtvrtinu výkonu v roce 2019 a očekávané posílení investic do odvětví jako energetika, ekologie, inovace, infrastruktura, stavebnictví bylo odloženo. Na podporu zmrazené ekonomiky a zdravotnictví stát vynaložil 24 mld. EUR. Podle předběžných údajů Ministerstva financí se objem HDP snížil v roce 2020 o 8,2%. Ministerstvo financí, Evropská komise i ratingové agentury se však shodují, že země má růstový potenciál a do roku 2023 může ztráty vyrovnat.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,6	-9,9	3,2	5,7	2,8
Veřejný dluh (% HDP)	181,3	209,0	206,6	195,9	189,7
Míra inflace (%)	0,5	-1,3	0,0	1,5	1,4
Populace (mil.)	10,5	10,4	10,4	10,3	10,3
Nezaměstnanost (%)	17,3	17,0	18,6	18,6	17,9
HDP na obyvatele (USD, PPP)	32 395,0	29 900,0	31 510,0	34 130,0	36 070,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-3,1	-11,9	-10,4	-7,9	-7,1
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-25,6	-22,3	-22,6	-24,3	-24,5
Průmyslová produkce (%)	-0,8	-2,0	3,9	2,9	2,2
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—
Predikce EIU					

Zdroj: EIU, OECD

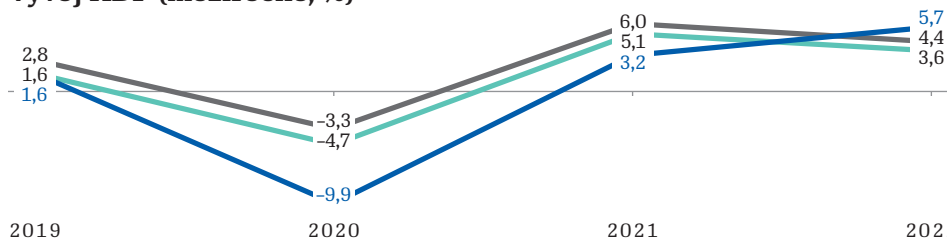
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Výraznou pomocí pro řeckou ekonomiku by se měl stát balíček obnovy Evropské komise, odkud má Řecko šanci získat až 31,9 mld. EUR (22,5 mld. formou dotací a 9,4 mld. formou půjčky), které by umožnily vládě vrátit se k realizaci „předcovidového“ ekonomického programu orientovaného na podporu podnikání, snižování daňové zátěže fyzických i právnických osob a zvyšování investic. Vláda hodlá využít evropské prostředky jak na podporu firem a pracujících postižených důsledky pandemie, tak na posílení

zdravotnického systému země a rozvoj nových perspektivních ekonomických odvětví. Národní plán na podporu oživení a odolnosti se orientuje na 4 prorůstové pilíře: zelená transformace, digitální transformace, sociální projekty & podpora zaměstnanosti a investice & infrastrukturální projekty. Řecká vláda na hospodářské dopady pandemie reaguje rovněž reformním programem ke zlepšení podnikatelského a investičního prostředí a podporou projektů zelené ekonomiky a inovací.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Vzhledem k nedostatku domácích finančních prostředků a vázanosti půjček a dotací z balíčku obnovy na vložení vlastního kapitálu bude post-covidové období příležitostí hlavně pro vývozy s investičním podílem. Dočasný investiční útlum lze očekávat v podnicích cestovního ruchu a s ním souvisejících odvětvích jako např. veřejné stravování, která se před pandemií nadějně rozvíjela, karanténní uzávěrka je však připravila o rezervy. Standardní prodej zboží bude zřejmě dočasně také v útlumu.

► Automobilový průmysl

Zhruba polovinu exportu do Řecka představují tradičně stroje a dopravní prostředky. S ohledem na potřebu obnovit firemní i soukromý vozový park, který zastaral, a vzhledem k rostoucím potřebám turistických půjčoven existuje prostor pro další růst. Výrazná podpora elektromobility otevírá nové možnosti pro vývoz osobních vozidel a autobusů na elektrický pohon, a do budoucna patrně silně ovlivní paradigma v tomto sektoru.

► Energetický průmysl

Vzhledem k deklarovanému záměru snížit závislost země na lignitu se vrací na scénu podpora výroby energie z obnovitelných zdrojů, oživení prožívají malé solární a vodní elektrárny a značné perspektivy mají technologie akumulace vyrobené energie. Plán úplné dekarbonizace s horizontem v roce 2028 přinese kromě změny energetického mixu také investice do rekultivace lignitových oblastí (zejména v regionu Západní Makedonie). Perspektivy skýtá podporovaný rozvoj elektromobility a nezbytné dobíjecí infrastruktury. K záměrům vlády patří rozšíření energetického využití odpadu.

V klasické výrobě elektřiny lze očekávat nové příležitosti v souvislosti s probíhající plnou liberalizací trhu. Probíhá výstavba nových, zejména plynových elektráren. Po modernizaci volá rozvodná síť a perspektivy má podzemní vedení. Pokračuje výstavba podmořského propojení pevninské rozvodné sítě s ostrovy. Dlouhodobě perspektivní se jeví sektor LNG infrastruktury. Průzkum nalezišť ropy a zemního plynu naopak zřejmě ustoupí dočasně do pozadí.

► ICT

Významné postavení v českém exportu získává vybavení pro telekomunikace a informatiku. Vývoz strojů pro automatické zpracování dat, monitorů, paměťových zařízení, optických vláken apod. roste. Pandemie posílila význam digitalizace, IT a telekomunikací a vytvořila prostor pro růst vývozu těchto komodit.

► Obranný průmysl

Evropská investiční banka podpoří modernizaci vybavení řecké civilní ochrany (hasičů, policie, záchranářů apod.). Modernizaci výzbroje připravuje také řecká armáda. Pro české výrobce je

předpokladem úspěchu kvalitní místní zástupce nebo partner znalý legislativy a schopný rozvíjet kontakty s řeckou administrativou.

► Služby

Rozvoj cestovního ruchu dlouhodobě skrývá potenciál pro všechny komodity sektoru HORECA. Sklo, skleněné výrobky a porcelán si na řeckém trhu udržují dobré jméno. Propad cestovního ruchu v roce 2020 však zbytné investice oddálí. Ve střednědobém horizontu lze očekávat, že export při vhodné cenové politice a moderní designové nabídce opět posílí.

Trvá záměr vlády privatizovat a využít některé lázeňské lokality. O oživení mají zájem i sama lázeňská místa. Inspirací je i český model využití léčebných pramenů a technologií. Překážkou zůstává nedořešená legislativa a vlastnické vztahy.

Perspektivy jsou v kombinované dopravě a dopravní infrastruktuře. Čínská COSCO International Ltd. má v rukou správu pirejského přístavu a navyšuje jeho kapacity. Modernizován bude i přístav v Soluni, který má v dlouhodobém pronájmu mezinárodní konsorcium SEGT s majoritním podílem rusko-řeckého investora. Počítá se s výstavbou překladišť a center kombinované dopravy. Realizuje se program modernizace a rozšiřování železniční sítě a od roku 2022 bude zahájena výstavba další trasy athénské metra.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Vyčerpaná kapacita skládek a sankce Evropské komise za neuspokojivé nakládání s odpady dlouhodobě vyzývají ke změně modelu zpracování

pevného odpadu (městského, průmyslového i nebezpečného). Vláda podporuje moderní ekologická řešení a cyklický model hospodaření s odpady, vedou se však lokální spory o mixu technologií (ano recyklaci a kompostování, nedůvěra ke spalování) a umístění závodů, proti kterým řada komunit protestuje. Potenciál mají technologie na zpracování recyklovaného materiálu, rekultivace starých a výstavba nových skládek.

Očekává se posílení projektů orientovaných na zlepšení hospodaření s vodami (biologické čističky, hospodaření s podzemními vodami, odsolování atd.), které však rovněž často brzdí lokální zájmy.

Strategické projekty budou částečně financovány z evropských prostředků a realizovány formou partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP).

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Nutnost po úsporných letech hospodářské krize obnovit vybavení státních i soukromých zdravotnických zařízení, kterou potvrdila pandemie, vytváří příležitosti pro vývoz moderní zdravotnické techniky, vybavení, materiálu, rehabilitačních pomůcek, chemických a farmaceutických výrobků. Silný řecký farmaceutický průmysl skýtá potenciál pro spolupráci ve výzkumu a společné výrobě nových léků.

Velvyslanectví ČR v Athénách

e-mail: commerce_athens@mzv.cz

www.mzv.cz/athens

Severní Makedonie

Makedonská ekonomika se v roce 2020 propadla o 4,5%. Hrubý domácí produkt v roce 2020 byl v prvním čtvrtletí sice ještě kladný, ale již se na něm podepsal začátek pandemie, a tak byla jeho hodnota pouhých 0,9%. Následoval nepřetržitý pokles v důsledku covidu-19 o 14,9% ve druhém čtvrtletí, kdy byla situace v zemi nejhorší. Následovalo zmírnění poklesu (3,3%) ve třetím čtvrtletí a dále pokles o dalších 0,7% ve čtvrtém čtvrtletí, který již ukazuje na počínající stabilizaci ekonomiky.

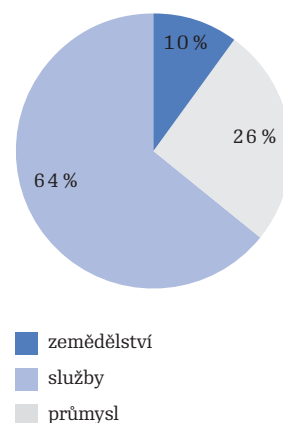
Vláda Severní Makedonie stanovila rozpočtový schodek pro rok 2021 na 4,9% ročního HDP (565,8 mil. EUR) po schodku 8,49% HDP v roce 2020. Rozpočet na rok 2021 je zaměřen na podporu ekonomické stability, zrychlení růstu HDP a dlouhodobé fiskální konsolidace. Deficit bude financován půjčkami na místním a zahraničním trhu, z nichž 275 mil. EUR bude získáno na domácím trhu.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,2	-5,1	4,3	4,0	3,2
Veřejný dluh (% HDP)	49,4	57,2	57,9	58,4	56,9
Míra inflace (%)	0,8	1,2	1,6	2,1	2,3
Populace (mil.)	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Nezaměstnanost (%)	17,3	16,8	16,4	15,8	15,4
HDP na obyvatele (USD, PPP)	16 520,0	15 990,0	16 940,0	17 960,0	18 970,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-0,4	-0,6	-0,4	-0,4	-0,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-2,2	-2,1	-2,3	-2,5	-2,7
Průmyslová produkce (%)	3,7	-9,3	8,7	4,1	3,3
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	—	—

Predikce EIU

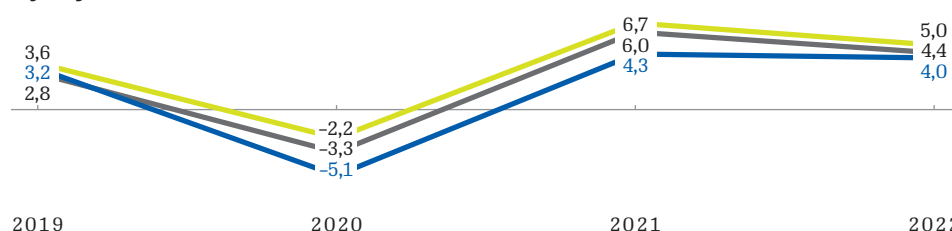
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Ve snaze zmírnit dopad na ekonomiku Severní Makedonie vláda realizovala protikrizová opatření v pěti samostatných fázích. Vláda zatím do podpory ekonomiky vložila celkově přes 1 mld. EUR (přibližně 9% HDP).

První dva soubory opatření, provedené v období od března do května 2020, zmírnily dopad krize na ekonomiku. Ostatní balíčky jsou zaměřeny na revitalizaci, hospodářské oživení, stimulaci spotřeby a průmyslovou výrobu. Přijatá opatření zahrnovala: vyplácení minimálních mezd pracovníků ve společnostech postižených covidem-19; osvobození od placení daně z příjmu (firmy a osoby samostatně výdělečně činné); poskytování bezúročných půjček (3 000 až 90 000 EUR na společnost při šestiměsíční

odkladné lhůtě a dvouletém splácení) a zvýhodněných půjček (s úrokovou sazbou 1,5 %) prostřednictvím Rozvojové banky Severní Makedonie; vrácení DPH za nákup domácích produktů a snížení DPH na výrobky a služby řemeslníků a restaurací.

Centrální banka zatím v roce 2020 snížila svou úrokovou sazbu třikrát (z 2,25 na 1,5 %). Rovněž umožnila bankám měnit podmínky půjčky rychleji a přímočařejšími postupy, a také prodloužila dobu pro klasifikaci nesplácené půjčky z 90 na 150 dnů. Kromě toho centrální banka uzavřela s Evropskou centrální bankou dohodu o zpětném odkupu dluhopisů ve výši 400 mil. EUR s cílem poskytnout finančnímu sektoru země likviditu v eurech. Tato dohoda bude platná minimálně do června 2021. Mezinárodní instituce pomáhají financovat dodatečné náklady v důsledku pandemie. Finanční pomoc z EU činila 160 mil. EUR, zatímco z MMF pomocí nástroje rychlého financování to bylo 176,5 mil. EUR.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Severní Makedonie pracuje na zrychlení tempa zeleného energetického přechodu. Nahrazení uhlí zemním plynem a snížení emisí uhlíku do roku 2040 je v souladu s poslední strategií energetického rozvoje země. Vláda za tímto účelem přijala úvěrový balíček ve výši 80,5 mil. EUR pro energetické projekty a grant ve výši 2,4 mil. EUR na studie proveditelnosti a dopadu na životní prostředí a sociálních aspektů projektů zelené energie. V posledních letech došlo také k intenzivním investicím do plynofikace země a uhelné elektrárny jsou přestavovány na plynové a solární. Mezi zajímavé projekty pro příští roky patří přestavba uhelných elektráren REK Bitola a Oslomej a dále plánovaná výstavba větrného parku v Bogdanci.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Přibližně 35 % domácností v Makedonii není napojeno na kanalizaci. Většina znečištění je způsobena neupravenou odpadní vodou v městských oblastech. Oficiálně je zde 24 čistíren odpadních vod, které představují 24,5 % požadované kapacity. Veškerá neupravená odpadní voda je vypouštěna do řek. Současně je přibližně 99,6 % nezpracovaných průmyslových odpadních vod vypouštěno

také do vodních toků. EU většinou financovala výstavbu a obnovu vodní infrastruktury. Od roku 2018 zafinancovala EU čističky odpadních vod v Prilepu, Radoviši, Strumice a Kičevu.

EU hodlá i nadále financovat další projekty čištění odpadních vod v Severní Makedonii. Brzy mají být zahájeny projekty v Bitole a Tetovu. Jejich finanční pokrytí je připraveno cestou projektů IPA II. Současně již byla vytvořena technická dokumentace pro čistírny v obcích Veles a Štip, kdy předpokladem pro případný úspěch českých firem v těchto projektech (stejně jako v dalších odvětvích) je schopnost čerpat a sdílet zkušenosti při využití a čerpání fondů EU / IPA II. Pro české firmy jde jistě o jednu z velmi zajímavých příležitostí.

► Železniční a kolejová doprava

Železniční infrastruktura v Severní Makedonii je ve špatném stavu. Evropská unie přislíbila pomoc a zavázala se financovat projekty vybudování a modernizace železničních tratí Kičevu na hranicích s Albánií a Kumanovo na hranicích s Bulharskem. Financování projektů bude pokryto z 37 % z EU a 63 % ze státních zdrojů. Projekty zahrnují železniční trať, uzemnění, tunely, mosty, nadjezdy, opěrné zdi, obslužné prostory, železniční stanice, elektrifikaci, instalaci telekomunikačních

zařízení a signalizaci. Koncepční návrh řešení pro železnici je vypracován a zahajují se výběrová řízení na dodavatele stavby. Očekává se, že výstavba začne v roce 2021 a bude dokončena do konce roku 2025.

Velvyslanectví ČR ve Skopji

e-mail: commerce_skopje@mzv.cz

www.mzv.cz/skopje

Slovensko

Slovenská ekonomika zaznamenala v pandemickém roce 2020 pokles HDP o 5,2%. Jde o druhý nejhorší hospodářský výsledek od vzniku Slovenské republiky v roce 1993. V době globální finanční krize v roce 2009 poklesl ekonomický výkon o 5,5%. Nominální objem vytvořeného HDP v roce 2020 dosáhl 91,1 mld. EUR v běžných cenách a 84,5 mld. EUR ve stálých cenách (tj. po odečtení inflace). Všechna významná odvětví slovenské ekonomiky vykázala v roce 2020 pokles.

Slovenskou ekonomiku v roce 2020 táhly spotřeba domácností a export. Výdaje spotřebitelů meziročně stouply o 0,9%. Spotřeba domácností je klíčovou složkou HDP a tvoří 55% HDP. Slovenský export v roce 2020 meziročně klesl o 7,2%. Propad byl však nižší než v jiných zemích EU. Tahounem exportu byl průmysl. Slovenská ekonomika je výrazně zaměřená na průmysl (vytváří 22% HDP). Pandemie omezila zejména fungování služeb. Průmysl se meziročně propadl o 9,1%.

Veřejný dluh v roce 2020 dosáhl 63,6% HDP a meziročně narostl o 15 procentních bodů. V roce 2021 by se měl veřejný dluh zvýšit na více než 66% HDP a v dalších letech až k hranici 70% HDP. Míra inflace v roce 2020 dosáhla 1,9% a meziročně se snížila o 0,9 procentního bodu.

V roce 2020 došlo kvůli pandemii k nejvyššímu meziročnímu nárůstu nezaměstnanosti od roku 2009. Míra nezaměstnanosti dosáhla 6,7% a celkový počet zaměstnanců v ekonomice se snížil o více než 52 tis. osob (2%) na 2,531 mil. pracujících.

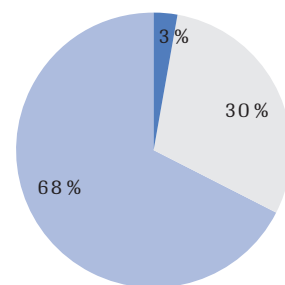
Saldo obchodní bilance bylo v roce 2020 kladné v objemu 2,7 mld. EUR, což je o 1,7 mld. EUR více než v roce 2019.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,3	-5,2	3,3	6,3	2,8
Veřejný dluh (% HDP)	48,5	63,6	66,4	68,9	69,9
Míra inflace (%)	2,8	1,9	1,1	2,2	2,5
Populace (mil.)	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Nezaměstnanost (%)	5,8	6,7	7,1	6,5	5,4
HDP na obyvatele (USD, PPP)	34 047,7	32 420,0	34 380,0	35 670,0	37 130,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-2,9	-1,8	-1,6	-1	0,2
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	1,1	3,2	-0,1	0,1	0,5
Průmyslová produkce (%)	—	—	—	—	—
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD, Statistický úřad SR

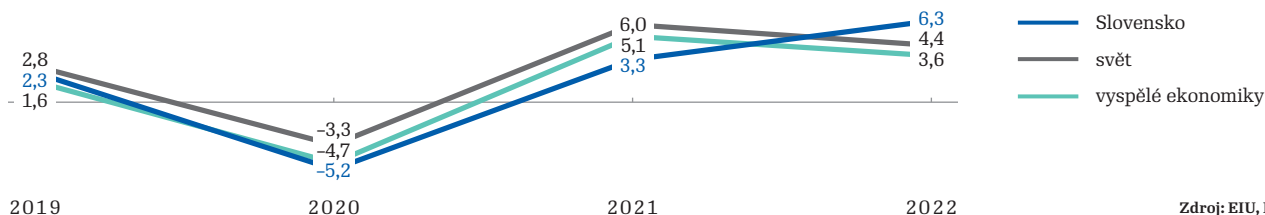
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Slovenská vláda zatím do podpory ekonomiky vložila 2,6 % HDP (cca 2,4 mld. EUR) a další pomoc plánuje. Vzhledem k výši v ostatních zemích EU se jedná o nižší finanční podporu. Vládní pomoc se realizuje přes několik ministerstev (financí, dopravy, práce a sociálních věcí) a zahrnuje příspěvky zaměstnavatelům na náhradu mzdy zaměstnance s cílem udržet pracovní místa, dotace na nájemné, odklad splátek úvěrů, odklad plateb odvodů na sociální pojištění, garance za úvěry od komerčních bank, příspěvek na ošetření člena rodiny apod.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Automobilový průmysl

Automobilový průmysl je hnací silou ekonomiky. Vytváří téměř 14 % HDP, 50 % celkové průmyslové výroby a 47 % slovenského exportu. Sektor tvoří 4 automobilky, 350 dodavatelů a přímo zaměstnává 177 tis. lidí. Slovensko je největším výrobcem automobilů na tisíc obyvatel na světě (180 aut v roce 2020). Dochází zde k rozvoji elektromobility. V roce 2030 by mělo na Slovensku jezdit podle odhadu 30–40 tis. elektrických aut.

Příležitosti existují pro dodávky dílů a příslušenství pro auta se spalovacími motory i elektromobily. Potenciál nabízí budování rychlenabíjecích stanic pro elektromobily na dálnicích a hlavních silničních tazích, zvýšení kapacity autobaterií, budování čerpacích stanic pro auta na zkapalněný plyn (LPG), stlačený plyn (CNG) i vodík.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Veřejná doprava a dopravní infrastruktura jsou zatížené velkým investičním dluhem. Zastaralý vozový park vyžaduje obnovu a roste tlak na jeho ekologizaci. Z tohoto důvodu bude nadále zájem o trolejbusy, elektrické autobusy i vodíkové autobusy. Každá veřejná zakázka na nový vozový park musí obsahovat podíl ekologických vozidel. Do roku 2026 by mělo být 48 % autobusů i trolejbusů ekologických. Bratislavský dopravní podnik plánuje nakoupit hybridní trolejbusy s bateriemi, elektrické autobusy a autobusy využívající biopaliva.

Aktuálně je na Slovensku otevřených 766 km dálnic a rychlostních silnic. Hlavní vládní prioritou ve výstavbě dopravní infrastruktury je dokončení zbývajících úseků dálnice D1 (Bratislava–Košice). K dalším prioritám patří obchvaty měst Levice a Šaľa, dokončení dálnice D3 (Žilina – polská hranice), výstavba některých úseků rychlostních silnic R2 (obchvat Košic), R4 (obchvat Prešova), rekonstrukce 1 323 km silnic první třídy, modernizace 485 silničních mostů či investice do inteligentního systému řízení dopravy (digitální dopravní značky).

V oblasti říční dopravy je vládní prioritou projekt Dunajbus. Jedná se o osobní lodní kyvadlovou dopravu po řece Dunaj mezi Bratislavou a Šamorínem. Projekt v hodnotě 40 mil. EUR zahrnuje dodávku 5 lodí na elektrický pohon s kapacitou 125 pasažérů a výstavbu 2 rychlonabíjecích stanic a nástupních mol.

► Energetický průmysl

Slovensko v posledních letech spotřebovává cca o 10 % více elektřiny, než vyrábí. Po plánovaném spuštění 4. bloku v jaderné elektrárně Mochovce v roce 2023 bude výroba elektřiny vyšší než spotřeba cca o 5–10 % a Slovensko se stane čistým exportérem elektřiny. V elektroenergetice patří mezi příležitosti zvýšení kapacity přeshraniční sítě do ČR, Maďarska a na Ukrajinu. Jedná se o výstavbu nových rozvodů 400 kV a transformátorů 400/110 kV či modernizaci rozvodů

400 kV. Potenciál představuje výroba vodíku s pomocí přebytkové elektřiny z jaderných elektráren, výstavba bateriových úložišť elektrické energie či instalace zařízení využívajících obnovitelné zdroje energie (větrné parky, solární elektrárny). Potenciál pro výrobu elektřiny mají bohaté zdroje geotermální energie na velké části území Slovenska. Dosud není na Slovensku žádná geotermální elektrárna.

Slovensko je velmi rozvinutou zemí z hlediska plynárenské infrastruktury a má druhou nej hustší síť v Evropě po Nizozemsku. V plynárenství nabízí příležitosti přeměna části tranzitní plynárenské sítě na přepravu vodíku, rekonstrukce plynovodů a další pozemní infrastruktury či výstavba zařízení na zpracování bioodpadu a výrobu bioplynu.

V teplárenství patří mezi příležitosti výstavba moderní teplárny v elektrárně Nováky u Prievidze na spalování zemního plynu a dřevní štěpky a využití zdrojů geotermální energie pro dodávky tepla. Příležitosti nabízí vyhledávání a průzkum nových zdrojů geotermální energie (Košická kotlina), budování hloubkových vrtů, výstavba teplovodů.

Příležitosti pro české firmy nabízí také energetické zhodnocování komunálního odpadu, zlepšování energetické hospodárnosti budov (např. zateplování, kotle na biomasu, fotovoltaické panely, sluneční kolektory, tepelná čerpadla, úsporná svítidla). V roce 2021 na Slovensku pokračuje projekt Zelená domácnostem na financování podpory instalace obnovitelných zdrojů energie.

► Obranný průmysl

V lednu 2021 byla přijata nová obranná strategie. Modernizace techniky a infrastruktury se budou rozvíjet současně, protože jsou navzájem provázané. Koncept dlouhodobých nákupů ministerstva obrany až do roku 2035 má být představen v létě 2021. Současný stav v armádě charakterizuje zastaralost výzbroje, techniky, materiálu i komunikačních a informačních systémů. Na základě závazků vůči NATO musí Slovensko dobudovat těžkou mechanizovanou brigádu. Výdaje na obranu mají dosáhnout požadovaná 2 % HDP v roce 2024 a Slovensko chce zvýšit výdaje na obranný výzkum.

V oblasti modernizace techniky se budou nakupovat větší a menší obrněné transportéry, dělostřelecké systémy, ruční zbraně či nákladní auta. V oblasti modernizace obranné infrastruktury patří mezi hlavní projekty modernizace letišť Sliač pro 14 nových stíhaček F-16, letiště Kuchyňa pro stíhačky MiG-29 či výstavba velitelství sil pro speciální operace.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Výměra orné půdy dosahuje 1,35 mil. hektarů, přičemž závlahové systémy pokrývají pouze 25 %. Počet zaměstnanců v zemědělství i v potravinářství každoročně klesá. V živočišné výrobě výrazně klesají stavy prasat, pokles vykazují i stavy hovězího dobytka. V rostlinné výrobě převažuje pěstování obilnin (pšenice) a olejnin (řepka olejka), které tvoří 40 % zemědělské produkce. Průměr v EU je 15 %.

Podíl slovenských potravin v domácím maloobchodě dosahuje pouze 40 %. Nejnížší zastoupení mají jedlé oleje, zpracované ovoce, zpracovaná zelenina, vepřové maso. Zhruba 60 % potravin se dováží. Každý pracovní den přijíždí na Slovensko 800 kamionů s potravinami. Plnou soběstačnost dosahuje Slovensko jen v produkci cukru a obilnin. Záporné saldo zahraničního obchodu v zemědělství a potravinářství každoročně roste. V roce 2020 dosáhlo cca 1,7 mld. EUR.

Na Slovensku je nedostatek zpracovatelských kapacit pro maso, zeleninu i ovoce a ty existující potřebují modernizaci. Konzervářský průmysl téměř zmizel. Příležitosti existují také při budování a modernizaci závlahových systémů, dodávkách masa a masných výrobků, konzervované a mražené zeleniny a ovoce, mléčných výrobků.

► Železniční a kolejová doprava

Celková délka železničních tratí na Slovensku dosahuje 3 623 km, přičemž až 35 % tratí je problémových a 56 % tratí není elektrifikovaných. Železniční doprava je dlouhodobě podfinancovaným sektorem. Správce infrastruktury Železnice Slovenské republiky (ŽSR) odhaduje investiční dluh na železniční infrastrukturu na 15 mld. EUR.

Mezi hlavní vládní priority v oblasti železniční infrastruktury patří zvýšení rychlosti na trati Čadca – hranice s ČR z 80 km/hod. na 120 km/hod., posílení tratě Bratislava–Košice, modernizace železničních uzlů Žilina a Bratislava, elektrifikace tratí. ŽSR plánuje modernizovat zabezpečovací zařízení, železniční svršek, koleje, výhybky a nástupiště. Výhledovým megaprojektem je výstavba 375 km dlouhé širokorozchodné trati z Košic na hranici s Rakouskem v hodnotě 6 mld. EUR. Cílem projektu je ukončit překládku zboží na východním Slovensku. Vlaky na nové trati budou jezdit rychlostí 140 km za hodinu.

Národní železniční dopravce Železniční společnost Slovensko (ŽSSK) momentálně realizuje největší modernizaci vozového parku v historii. Průměrné stáří vozů ŽSSK je 21 let. ŽSSK bude

nakupovat elektrické jednotky, dieselové motorové jednotky a osobní vozy. ŽSSK také připravuje výstavbu center na údržbu regionálních vlaků (Nové Zámky, Zvolen, Humenné) v celkové hodnotě 100 mil. EUR.

Na Slovensku jezdí tramvaje v Bratislavě a v Košicích. Jejich obnova proběhla v uplynulých 6 letech. Bratislavský dopravní podnik uvažuje o nákupu dalších 40 tramvají v příštích 3 letech a rovněž o výměně tramvajových kolejí. O výstavbě tramvajové tratě se uvažuje v Žilině.

Velvyslanectví ČR v Bratislavě

e-mail: commerce_bratislava@mzv.cz

www.mzv.cz/bratislava

Slovensko

V roce 2020 pandemie a přijatá restriktivní opatření negativně ovlivnily výkon slovinské ekonomiky, což se projevilo ve snížení HDP o 5,5%. V důsledku zvýšené veřejné spotřeby pak došlo k výraznému navýšení veřejného dluhu. Hospodářské oživení se očekává předběžně ve 2. čtvrtletí roku 2021 díky postupnému zlepšování epidemiologických trendů a proočkování obyvatelstva, ve 2. polovině roku pak lze očekávat zrychlený růst hospodářské aktivity, což je zejména důsledek minimálního dopadu podzimní vlny epidemie covidu-19 na vývozní hospodářství a stavebnictví. Hospodářské oživení však bude i nadále značně diferenciováno, růst zaznamená zejména zpracovatelský průmysl a stavebnictví. Poměrně vysoký růst se očekává také u investic, především v oblasti infrastruktury a bytové výstavby.

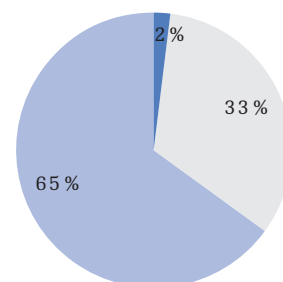
Postupné posílení lze očekávat u soukromé spotřeby v důsledku zvýšení disponibilních příjmů a snížení míry úspor domácností. Pokračovat bude také růst obchodní výměny, zpočátku hlavně u zboží. Nejdelší sanaci bude naopak vyžadovat sektor služeb spojených s kongresovým a cestovním ruchem. Průměrná míra nezaměstnanosti zůstane přibližně stejná jako v roce 2020 za předpokladu, že budou vládní protikrizová opatření v prvním pololetí letošního roku nadále zmírňovat dopad epidemie na trh práce a budou rušena postupně s ohledem na aktuální trendy. Po loňské deflaci lze v roce 2021 očekávat postupné zvyšování cen, zejména u energetických produktů a potravin. Ekonomický vývoj Slovinska ovlivnila v březnu 2020 kromě propuknutí pandemie covidu-19 rovněž změna vlády. Nová středopravicová vláda projevila zájem o investice do sektorů, které byly dosud podfinancovány, například do obranného průmyslu, zdravotnictví či systému dlouhodobé péče.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,2	-5,5	4,6	4,4	3,3
Veřejný dluh (% HDP)	65,4	82,4	84,9	84,1	83,2
Míra inflace (%)	1,7	-0,3	0,9	1,3	1,7
Populace (mil.)	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Nezaměstnanost (%)	7,6	8,7	9,0	8,8	8,0
HDP na obyvatele (USD, PPP)	40 862,2	38 690,0	40 680,0	43 460,0	45 910,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	3,0	3,5	3,3	3,2	3,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	1,5	2,7	1,9	1,7	1,7
Průmyslová produkce (%)	2,8	-6,1	5,2	2,9	3,0
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, IMAD, WEF, OECD

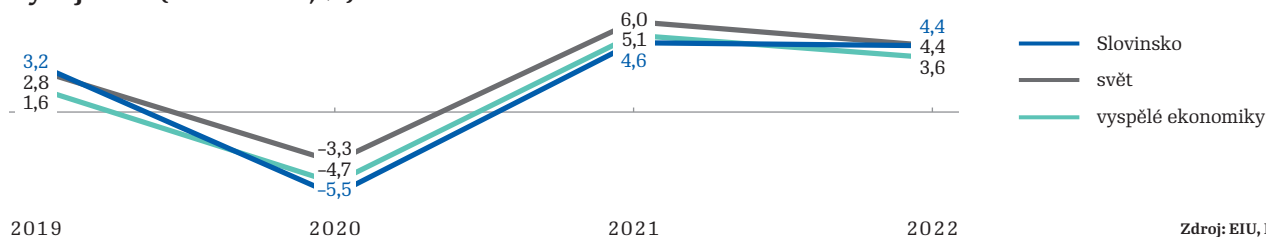
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Na zmírnění dopadu pandemie schválila slovinská vláda dosud celkem osm balíčků protikrizových opatření a dle údajů Fiskální rady Slovinské republiky z března 2021 bylo na boj s krizí vynaloženo celkem 3,5 mld. EUR. V oblasti hospodářství jsou klíčová zejména opatření na zachování pracovních míst, tj. čekání na práci (standby) s kompenzací platu pro zaměstnance do výše 80–100 % a dotace zkrácené pracovní doby (kurzarbeit). Mezi další opatření na podporu hospodářství patří univerzální měsíční příjem pro živnostníky, moratoria na úvěry, státní garanční schéma na překlenovací úvěry za účelem zajištění likvidity firem, finanční kompenzace za fixní provozní náklady, státem dotované hodnotové poukazy (vouchery) za účelem podpory domácího cestovního ruchu, příspěvky na nákup ochranných pomůcek a testování zaměstnanců, speciální finanční náhrady pro přepravce, refundace za zákonné navýšení minimálního platu apod.

Slovinská vláda v reakci na pandemii covidu-19 schválila v průběhu loňského roku také intervenční zákon, jehož cílem je eliminace překážek při realizaci důležitých investic za účelem oživení hospodářského cyklu po pandemii. Na základě tohoto zákona určila seznam 187 projektů, které označila jako důležité investice s minimální hodnotou 5 mil. EUR, a tento seznam později doplnila o dalších 127 projektů. Cílem je zejména zajištění investičního cyklu státu, obcí i soukromého sektoru po epidemii a zmírnění negativních dopadů na hospodářství formou podpory stavebnictví a souvisejících sektorů (služby, obchod, doprava apod.). Zákon slibuje koordinovanou realizaci investic, zkrácení lhůt a preferenční zacházení v případě administrativních sporů. Důležitá investice je definována jako investice v souladu s cíli národních strategických politik a programů zejména v oblasti dopravy, energetiky, životního prostředí a regionálního rozvoje. Na seznam jsou umístěny jak velké strategické projekty (např. nová železniční trať Divača–Koper, 2. blok jaderné elektrárny Krško, hydroelektrárna Mokrice apod.), tak i menší projekty lokálního významu (protipovodňová ochrana, vodovody, nájemní byty, studentský kampus, infekční klinika, domovy důchodců aj.).

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Ve Slovinsku probíhá a nadále bude probíhat řada infrastrukturních projektů zaměřených na modernizaci a rozvoj železniční dopravy v souladu s požadavky transevropské dopravní sítě TEN-T. Intervenční zákon na seznam důležitých projektů zařadil zejména modernizaci železniční trati Zidani Most – Celje (282 mil. EUR), Maribor–Šentilj (286,7 mil. EUR), železničního uzlu Pragersko (89 mil. EUR) a železničního tunelu Karavanky (78,6 mil. EUR).

Nová vláda se rovněž rozhodla oživit projekt Emonika, jehož cílem je vytvořit v hlavním městě moderní dopravní uzel a spočívá v komplexní rekonstrukci vlakového i autobusového nádraží v celkové hodnotě 387,8 mil. EUR. V letošním

roce bude předběžně zahájena také modernizace železničního koridoru Lublaň–Divača, která bude rozdělena na více částí v celkové hodnotě 672,6 mil. EUR s kompletní realizací do roku 2030. Poptávány tak jsou položky jako např. mechanické přístroje a zařízení signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení železniční aj. dopravy a také stavební, rekonstrukční či inženýrské práce. V souladu s modernizací železniční dopravy obměňují Slovinské železnice rovněž vlakové soupravy pro přepravu osob. Kromě železniční dopravy bude v rámci zelené transformace kladen důraz také na ostatní řešení, která zajišťují trvale udržitelnou mobilitu v rámci silniční dopravy, např. intermodalita v rámci MHD, podpora cyklistiky, elektromobility aj.

V oblasti silniční dopravy bude v době po epidemii covidu-19 kladen důraz zejména na výstavbu 3. rozvojové osy (práce na dálniční síti v severní a částečně také jižní části trasy), rozšíření některých částí lublaňského dálničního obchvatu a nejvytíženějších úseků dálnice A1 v blízkosti Lublaně, výstavbu lokálních silnic (Hotemež-Britof, Markovci-Gorišnica) a cyklistických stezek (Brežice-Dobova, Velenje-Šoštanj-Mozirje, Celje-Šentjur).

► Energetický průmysl

V oblasti energetiky považuje intervenční zákon za prioritu výstavbu hydroelektrárny Mokrice. Celková hodnota projektu je odhadována na 150 mil. EUR, přičemž přibližně polovina bude použita na energetickou část, zbytek na tu infrastrukturní. V plánu je rovněž budování plynovodů Vodice-Lublaň a Ajdovščina-Lucija. V rámci elektroenergetické přenosové soustavy zmiňuje intervenční zákon zejména vybudování dálkového vedení Cirkovce-Pince, Kamnik-Visoko, Gorica-Divača, trafostanice Dobruška Vas či kabelového vedení v Koperu. Zmíněné projekty jsou příležitostí nejen pro stavební společnosti, ale také pro subdodavatele zařízení a vybavení hydroelektráren, plynovodů a systémů pro distribuci elektrické energie.

Nová slovinská vláda se staví pozitivně k využití jaderné energie, kterou vnímá jako nízkoemisní, a podporuje výstavbu druhého bloku jaderné elektrárny Krško s výkonem reaktoru mezi 1 a 1,2 GW. Projekt je v přípravné fázi a bude příležitostí pro výměnu zkušeností a know-how v oblasti jaderné energetiky.

► ICT

Pandemie covidu-19 poukázala na nutnost přítomnosti a fungování ve virtuálním světě, odhalila slabiny stávajících systémů a již dříve avizovanou digitalizaci pracovních procesů urychlila napříč všemi sektory. Slovinsko bude usilovat o další zdokonalování systémů e-government, e-health, e-commerce a o rozšiřování nabídky on-line služeb, zvýšenou pozornost bude věnovat také

kybernetické bezpečnosti a problematice ochrany osobních údajů.

Během pandemie zaznamenalo on-line nakupování značný růst. Do budoucna se očekává výrazná výhoda pro obchodníky, kteří budou schopni zákazníkům nabídnout kombinaci kamenných obchodů i on-line služeb. Prodejci budou tedy nadále vyhledávat platformy e-commerce a zejména inovativní technologie, které budou zaměřeny na vylepšení nákupního procesu pro spotřebitele (např. video nákup).

Aktuální trendy ukazují, že i po ukončení výjimečného stavu zachovají mnohé veřejné i soukromé subjekty do jisté míry home office, resp. kombinaci klasického pracovního procesu a práce z domova. Proto lze předpokládat, že bude poptávka zejména po programovém vybavení pro vzdálený přístup a s tím spojené výzvy hybridního pracovního procesu budou existovat také do budoucna.

► Obranný průmysl

Slovinská vláda usiluje o změnu obranné legislativy a navýšení obranného rozpočtu, zejména za účelem provedení nezbytné modernizace ozbrojených sil. V následujících šesti letech plánuje Ministerstvo obrany Slovinské republiky investovat do vybavení slovinské armády ve výši 780 mil. EUR. Slovinský trh je vyspělý a orientovaný na moderní technologie, precizní zpracování, interoperabilitu, modularitu, víceúčelovost technologií a spolehlivost obchodních partnerů. Pro český obranný průmysl tak představuje příležitost uplatnit výrobky a služby s vysokou přidanou hodnotou a využít znalost moderních technologií a postupů. Poptávány jsou zejména produkty jako například obrněná a transportní vozidla, technologie k neutralizaci výbušných prostředků, zbraně a střelivo, minomety, dělostřelecké systémy, letouny, helikoptéry, bezpilotní systémy a systémy na dálkové ovládání pro účely sběru dat, radary dlouhého a krátkého dosahu apod.

► Stavební průmysl

Po částečném útlumu veřejných investic v oblasti výstavby rezidenčních budov v posledních letech

slibuje nová slovinská vláda sérii projektů bytové výstavby jak pro komerční, tak pro nájemní účely, zejména hlavní město Lublaň se potýká s chronickým nedostatkem bytů. Bytové komplexy sídlištního typu budou kromě Lublaně (Podutik, Jesihov Štradon, Zelena Jama, Litijska, Rakova Jelša II) vybudovány také v Mariboru (Pod Pekrsko Gorco, Novo Pobrežje) a Kranji. České společnosti se budou moci zapojit do výstavby, popř. dodávat stavební materiály, železobetonové konstrukce, výrobky stavebního truhlářství a tesařství a interiérové a exteriérové vybavení.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Epidemie covidu-19 odhalila zejména slabiny zdravotnictví a systému dlouhodobé péče, Slovinsko proto v rámci přípravy Národního plánu obnovy a odolnosti plánuje investice do systému monitorování nakažlivých nemocí a vytvoření mechanismu na efektivní řízení budoucích epidemií, vybudování sanatorií pro dlouhodobě nemocné ve všech regionech, rekonstrukci infekčních klinik v Lublani a Mariboru či výstavbu nových domovů pro seniory. Příležitost tak kromě vývojářských ICT a stavebních firem získají také dodavatelé nábytku či specializovaného zdravotnického a rehabilitačního vybavení.

Z výsledků hospodaření největších slovinských lékařských velkoobchodů vyplývá, že se v roce 2020 mimořádně zvýšil prodej léků a potravinových doplňků, lze proto očekávat, že v rámci péče

o zdraví a prevence poroste zájem také o tyto kategorie výrobků. Popularitu získal zejména vitamin D na posílení imunitního systému v kombinaci s vitaminem C a minerálními prvky, jako jsou zinek či selen.

I po ukončení epidemie covidu-19 lze očekávat, že zůstanou v platnosti mnohá opatření k prevenci šíření nákazy na veřejnosti, například povinné nošení roušek ve veřejných uzavřených prostorech a obecně ve všech uzavřených prostorech s velkou koncentrací osob, v nichž nelze zajistit patřičnou vzdálenost (1,5–2 m) mezi osobami; povinná dezinfekce rukou před vstupem do těchto prostor apod. Rovněž veškeré provozy, ve kterých se pohybují lidé, budou i nadále povinny důsledně dodržovat zpřísněný hygienický režim (častější úklid, dezinfekce). Slovinské úřady upozorňují, že tato opatření budou v platnosti po delší dobu v návaznosti na úspěšnost očkování a jeho účinnost v souvislosti s novými kmeny covidu-19, proto lze očekávat, že poptávka po ochranných pomůckách pro veřejnost a potřeby hospodářství bude i nadále aktuální. Výzvou do budoucna bude také účinná dezinfekce prostor (nemocnice, vzdělávací zařízení, úřady, hotely, gastronomická zařízení aj.) s minimálním dopadem na zdraví člověka.

Velvyslanectví ČR v Lublani

e-mail: commerce_Ljubljana@mzv.cz

www.mzv.cz/ljubljana

Srbsko

Srbsku se navzdory ekonomické krizi ve světě způsobené pandemií viru covid-19 podařilo zachovat výrobní kapacity a zabránit výraznějšímu poklesu ekonomiky země. K odolnosti srbského vývozu a celkové ekonomiky přispěl balíček komplexních hospodářských opatření přijatých srbskou vládou, příznivá struktura ekonomiky a zvýšená odvětvová a geografická diverzifikace vývozu dosažená v předchozích letech. Reálná změna HDP v roce 2020 byla -1,1%, což se jeví jako jeden z nejlepších výsledků v Evropě. Pokles HDP byl způsoben zejména poklesem aktivit v cestovním ruchu, pohostinství, osobní dopravě a rekreačních a kulturních službách. Snížení stavební činnosti a celkových fixních investic na roční úrovni bylo minimální. Průmyslová výroba vzrostla o 0,2%, čímž byla díky silné diverzifikaci potvrzena její ekonomická odolnost.

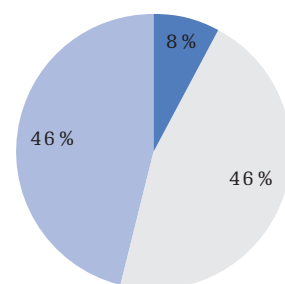
Pro rok 2021 predikce uvádí nárůst HDP o 4% a ve střednědobém horizontu by v příštích letech měl být růst HDP v průměru 3%. Export zboží prokázal v loňském roce silnou odolnost vůči pandemii a na meziroční úrovni bude nižší pouze o 3,5%, dovoz pak o 3,0%. Pokles vývozu zboží byl způsoben zejména poklesem vývozu zpracovatelského průmyslu v kontextu zpomalení globální poptávky, nicméně vývoz zemědělských produktů díky velmi příznivým sezonním podmínkám zaznamenal naopak silný růst, a to ve výši 5%. K poklesu srbského dovozu došlo primárně v důsledku nižšího dovozu energií a polotovarů k dalšímu zpracování, zatímco nadále rostl import spotřebního zboží. Inflace zůstala již sedmý rok po sobě nízká a stabilní a odhaduje se v roce 2020 na 1,6%. Míra nezaměstnanosti činí cca 9,8%. I přes negativní pandemické vlivy pokračoval silný příliv přímých zahraničních investic, které za rok 2020 dosáhly 2,3 mld. EUR.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	4,2	-1,1	4,0	3,0	2,8
Veřejný dluh (% HDP)	52,0	58,0	60,6	59,0	57,6
Míra inflace (%)	1,7	1,6	2,0	2,6	2,4
Populace (mil.)	6,9	6,9	6,9	6,9	6,9
Nezaměstnanost (%)	10,4	9,8	12,4	12,9	12,7
HDP na obyvatele (USD, PPP)	19 494,4	19 710,0	20 880,0	21 990,0	23 190,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-3,5	-2,2	-3,0	-3,0	-3,5
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-6,3	-6,0	-6,1	-6,6	-6,6
Průmyslová produkce (%)	0,2	0,2	3,0	2,3	-0,8
Exportní riziko OECD	4/7	4/7	4/7	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

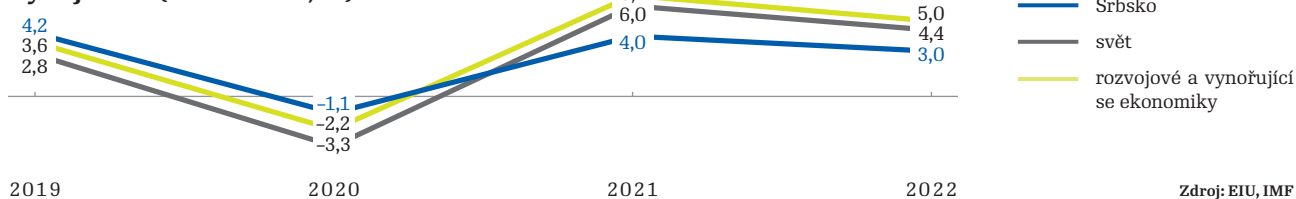
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Dle oznámení srbského ministerstva financí poskytla v roce 2020 srbská vláda v rámci ekonomických opatření hospodářství a obyvatelům pomoc v celkové výši 704 mld. RSD (cca 6 mld. EUR), čili 12,7 % HDP. Na rok 2021 zatím vláda uvažuje s další částkou ve výši 2,5 mld. EUR. Vládní program se zaměřuje na tři základní sady opatření, která jsou zaměřena na fiskální politiku, na přímou podporu pro soukromý sektor a na opatření pro udržení likvidity v soukromém sektoru a jiné úlevy.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

K rozvoji ekonomiky Srbska bezesporu přispívá program ekonomických reforem. Tento strategický dokument, který široce reflektuje i úsilí o budoucí členství v Evropské unii a doporučení Mezinárodního měnového fondu (MMF), je zaměřen především na zachování finanční stability, podporu vyššího ekonomického růstu, snižování veřejného dluhu, tvorbu pracovních míst a zlepšování životní úrovně. Strukturální a institucionální reformy jsou dále cílené srbskou vládou na reformy státem vlastněných společností, na zkvalitnění podmínek na trhu s energií, dopravou, na zlepšení podnikatelského prostředí atd.

Na tento dokument navazuje další významný ambiciózní plán nazvaný „Serbia 2025“. Pětiletý investiční plán mj. uvádí předpoklad další expanze srbské ekonomiky. S tím jsou spojené například veřejné investice o objemu 14 mld. EUR, tj. cca 350 mld. CZK, navýšení průměrných platů na 900 EUR/měs. (z dosavadních 460 EUR), stabilní devizový kurz v rozpětí 117–120 RSD/EUR. Do dopravní infrastruktury a železnic by mělo Srbsko investovat více než 9 mld. EUR, tj. 225 mld. CZK.

Oba tyto klíčové národní dokumenty budou tvořit hlavní osu i pro období po překonání pandemické krize.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

V Srbsku v současné době probíhá mimořádný boom z hlediska budování dopravní infrastruktury. Velké projekty jsou jak v oblasti rozvoje železniční sítě, tak silniční včetně klíčových dálnic, vodní dopravy (budování a modernizace přístavů) i letecké dopravy (letišť). Tyto projekty nebyly přerušeny ani v období výjimečného stavu, neboť jsou pro další rozvoj země zcela zásadní.

Mimořádným projektem je například železniční rychlostní trasa Bělehrad–Budapešť. Projekt je financován z Číny, a proto možnosti zapojit se jsou především v oblasti subdodávek. Celková hodnota tratí, která by měla spojit řecký přístav Pireus s Budapeští, je odhadována na 2,89 mld. USD.

Srbsko realizuje i jiné projekty na hlavních i regionálních tratích. Jedním z dalších významných projektů je rovněž modernizace 100 km tratí Bělehrad–Niš v hodnotě 234 mil. USD.

V současné době také pokračuje výstavba částí silničního Koridoru 10, který území Srbska spojí s Rakouskem, Maďarskem, Slovinskem, Chorvatskem, Bulharskem, Severní Makedonií a s Řeckem.

► Stavební průmysl

V Srbsku lze v nejbližším období očekávat další kontinuitu rozmachu stavebnictví. V realizaci jsou velké stavební projekty. Rozběhla se výstavba gigantického projektu v centru hlavního města „Belgrade Waterfront“ či developerských projektů „Avala“ a „New River Port“. Roste poptávka po nových bytech, ale i modernizaci stávajících bytových domů a jejich energetické úspornosti. S tím souvisí i technologie pro monitorování spotřeby energií a vody a zařízení na jejich efektivnější využívání.

Nárůst stavební výroby byl před vypuknutím krize covid-19 téměř 25 %. Tento trend by mohl být znovu obnoven již v roce 2021.

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Při řešení epidemiologické krize velmi výrazně gradovala i potřeba maximální hygieny, čisté vody, zpracování odpadů, a to nejen ve městech, ale i v malých obcích a vzdálených municipalitách.

Srbsku v podstatě chybí ucelená ekologická infrastruktura, jako jsou čistírny odpadních vod a funkční kanalizace. I systém zásobování pitnou vodou je na úrovni, která ani zdaleka neodpovídá požadavkům EU. Je proto patrný rostoucí zájem o dodávky technologií a řešení v této oblasti. S tím, jak se bude rozšiřovat čerpání z předvstupní pomoci EU, poroste i objem prostředků, které bude srbská státní správa nucena v této oblasti investovat. Celková hodnota investic se odhaduje na 5,6 mld. USD v průběhu dalších 25 let.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Během krize se výrazně projevila potřeba potravinové soběstačnosti a Srbsko se proto rozhodlo ve vyšší míře podporovat modernizaci zemědělské a potravinářské výroby. Zde se ukazují příležitosti jak při budování nových farem a zakládání nových chovů, tak i při zavádění nových technologií na skladování a zpracovávání ovoce, zeleniny, masa, mléka a další zemědělské produkce. Kromě toho je srbský trh zajímavý i pro český export sušeného mléka, piva a výrobků zdravé výživy. Potenciál zde mají také dodávky produktů pet

food a krmiv a také různých produktů genetiky rostlin, plemenářství a semenářství.

Srbská republika jako kandidátská země EU může čerpat prostředky z předvstupního programu IPARD II a srbsští zemědělci tak mohou žádat například o dotace na nákup traktorů a další zemědělské mechanizace, která je v Srbsku poměrně zastaralá. V roce 2021 může Srbsko z předvstupních fondů EU získat pro zemědělství až 40 milionů EUR. Kromě těchto finančních prostředků mělo do zemědělství v roce 2021 přitéct i cca 13,6 mil. EUR ze státního rozpočtu. S obdobnými částkami se počítá i pro roky 2022 a 2023.

► Železniční a kolejová doprava

S modernizací dopravní infrastruktury nepřímo souvisí i modernizace vozového parku dopravců. Srbsko postupně obnovuje vozový park pro osobní i nákladní dopravu. Stávající vozový park z velké části již dlouho přesluhuje svou standardní dobu technické i morální životnosti, a lze tedy očekávat nejen nákupy nových, ale (kvůli složité hospodářské situaci) i ekonomicky zajímavější modernizaci stávajících dopravních prostředků.

Město Bělehrad například připravuje vypsání výběrového řízení na dodávku kloubových autobusů, elektrobusů, tramvají a trolejbusů. Příležitosti na subdodávky pro MHD by mohly být i v souvislosti se zahájením výstavby metra.

Velvyslanectví ČR v Bělehradě

e-mail: commerce_belgrade@mzv.cz

www.mzv.cz/belgrade

Španělsko

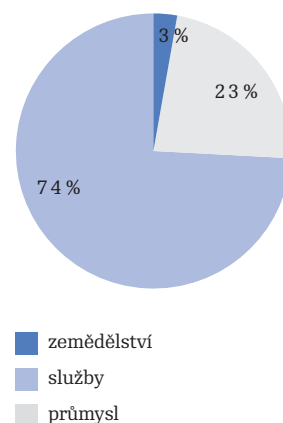
Rok 2020 a s ním spojená pandemie covidu-19, která zemi zasáhla vší silou (3,2 milionu nakažených), budou mít dalekosáhlé ekonomické důsledky. Španělsko fungovalo v režimu nouzového stavu přes tři měsíce, což se podepsalo na téměř všech odvětvích. Během roku 2020 vláda představila řadu opatření na pomoc jak obyvatelům, tak firmám. Tato podpůrná opatření a sociální dávky se velmi viditelně promítly do výše deficitu veřejných financí, který dosáhl téměř 12 % HDP. Státní dluh, který se Španělsko léta snažilo snížit, drasticky naroste v roce 2021 na téměř 122 % HDP. Vcelku pozitivní růst HDP (2 % HDP v roce 2019) se propadl kvůli pandemii až o 11 %. Dopad současné krize bude znatelný v několika nadcházejících letech, negativně zasáhne řadu firem a podniků a odrazí se i na opětovném nárůstu nezaměstnanosti, která je řadu let jednou z nejvyšších v zemích EU.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,0	-11,0	5,7	5,4	3,2
Veřejný dluh (% HDP)	95,5	119,4	121,3	117,3	115,2
Míra inflace (%)	0,8	-0,3	0,8	1,5	1,8
Populace (mil.)	46,7	46,8	46,8	46,7	46,7
Nezaměstnanost (%)	14,1	15,5	16,5	15,6	13,9
HDP na obyvatele (USD, PPP)	43 812,4	39 730,0	42 670,0	45 840,0	48 420,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	29,6	9,7	19,0	28,4	49,3
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-29,6	-9,3	-17,9	-32,9	-24,9
Průmyslová produkce (%)	0,8	-9,6	8,1	5,2	2,5
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

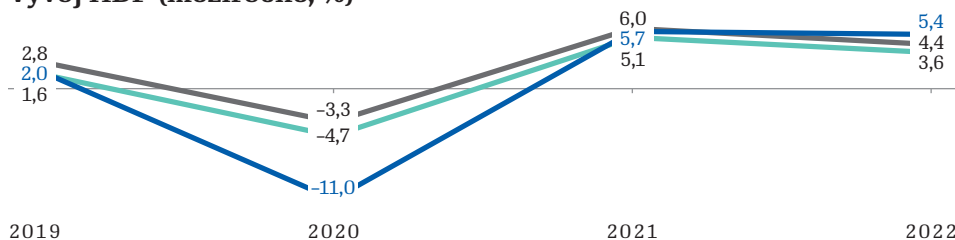
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Vláda již v počátku pandemie oznámila, že do obnovy ekonomiky vloží bezprecedentních 200 mld. EUR, a to především formou bankovních záruk, což odpovídá 20 % HDP. Postiženým podnikům byly poskytnuty garance na zajištění likvidity, bezúročné půjčky, vláda vyplátila sociální dávky 3,5 mil. osobám v rámci kurzarbeitu, umožnila odklady plateb cel a daní. Do jednotlivých sektorů zasažených krizí byla alokována řada státních podpor. Přímé fiskální úlevy však v roce 2021 dosáhnou úrovně pod 1 % HDP.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Dle schváleného energetického plánu bude v letech 2025–2035 probíhat uzavírání jaderných elektráren a bude nutná výstavba úložiště jaderného odpadu. S tím souvisí potřeba technologií pro manipulaci a skladování jaderného odpadu a také technologií pro sanaci a dekontaminaci oblastí, kde se elektrárny nacházely. Po roce 2035 budou fungovat 2 jaderné elektrárny, které bude třeba modernizovat, což skýtá možnosti pro firmy věnující se inovativním technologiím pro správu a modernizace zařízení.

Dalším španělským cílem je stát se do roku 2050 zemí uhlíkově neutrální. V této souvislosti chce získávat až 74 % elektrické energie z obnovitelných zdrojů a zvýšit efektivní využívání energie o 39 %. Pro období 2021–2031 plánuje vláda investovat do rozvoje obnovitelných zdrojů 42 % rozpočtu pro energetiku. S postupným přechodem na obnovitelné zdroje energie souvisí modernizace elektrických rozvodných sítí, na kterou jsou v rozpočtu na nadcházející období taktéž alokovány značné prostředky. Příležitosti bude skýtat i problematika skladování elektrické energie z obnovitelných zdrojů a chytrých sítí.

► ICT

V zemi je poptávka po vyspělých produktech a službách v oblasti informačních a komunikačních technologií. Toto odvětví bylo v návaznosti na pandemii covidu-19 vyhodnoceno jako prioritní a napříč všemi sektory bylo konstatováno, že je třeba se v nadcházejícím období soustředit na zlepšení digitálních služeb, budování technologické a digitální suverenity a posílení a rozšíření internetové dostupnosti a k tomu potřebné infrastruktury. Jednou z hlavních priorit bude rozvoj moderních řešení k zajištění funkčnosti firem a státní a veřejné správy pro práci z domova.

Další příležitosti, které by měly mít české společnosti na paměti, se nacházejí v následujících

oblastech: inteligentní sítě pro efektivnější využívání energie; technologie související s konceptem smart cities (inteligentních měst), které jsou určeny k řízení stále složitějších městských prostředí; internet věcí, kdy mnoho sítí bude propojeno a budou zahrnovat schopnost bezpečnosti, analýzy nebo správy; kybernetická bezpečnost; fintech nebo big data, což otevírá nové oblasti činnosti pro podniky, které se zabývají zkoumáním, inovacemi a vývojem. Strategický plán ENIA 2021–2023 počítá s rozpočtem 600 mil. EUR na rozvoj umělé inteligence.

► Obranný průmysl

Obranný sektor zaznamenává v posledních letech konstantní růst. V rámci státního rozpočtu na rok 2021 bylo vyčleněno téměř 680 mil. EUR na rozvoj průmyslových a vojenských technologických projektů. Připravuje se modernizace výzbroje, materiálu, infrastruktur a systémů a informačních a telekomunikačních technologií.

► Strojírenský průmysl

Po krizi covid-19 chce Španělsko pokračovat v rozvoji a modernizaci průmyslu, který stále tvoří necelých 15 % HDP. Španělská vláda si je vědoma potřeby posílení průmyslových kapacit, jejich modernizace, a proto je v rozpočtu na rok 2021 vyčleněno 3 mld. EUR na podporu průmyslu a rozvoj MSP. Mezi prioritní oblasti patří: rozvoj výrobních kapacit, automatizace a robotizace výroby a digitalizace. Jasnou strategii rozvoje průmyslu mají autonomní oblasti Katalánsko, Baskicko, Valencie a Andalusie.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Jedná se o strategické odvětví, které jako jediné v poslední době zaznamenalo nárůst počtu pracovní síly. Ve Španělsku byl tento sektor před nástupem krize podhodnocen s nedostatečnou kapacitou lůžek. Rozpočet španělské vlády na rok

2021 počítá s částkou 3 140 mld. EUR alokovanou do zdravotnického sektoru. Usilovat se bude o rozvoj primární péče, zlepšení vybavení nemocnic, navýšení kapacity jednotek intenzivní péče a investice do inovací a technologií.

Velvyslanectví ČR v Madridu

e-mail: madrid@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/madrid

Švédsko

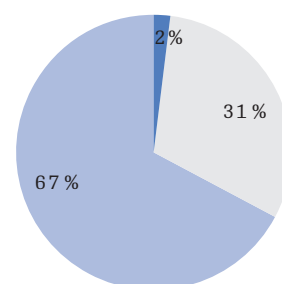
Švédská ekonomika byla pandemií covidu-19 zasažena méně než ostatní členské státy EU. K dobrému výsledku přispělo chování Švédska, které se v průběhu pandemie drželo strategie minimálního zavádění restrikcí a většinou přijímalo pouze praktická opatření v reakci na šíření nákazy. K částečně větším omezením s dopady na ekonomické aktivity Švédsko přistoupilo až po schválení dočasného pandemického zákona začátkem roku 2021. Pro exportně orientovanou švédskou ekonomiku se silnými vazbami na mezinárodní obchod byly ale dopady pandemie nevyhnutelné. Na propadu švédské ekonomiky se nejvíce podílelo narušení dodavatelských řetězců a celkové utlumení globálního obchodu. Ačkoli země zaznamenala na své poměry v důsledku pandemie značný hospodářský pokles, tříprocentní propad HDP v roce 2020 byl jedním z nejlepších výsledků v Evropě. K předkrizovému růstu by se švédská ekonomika měla podle očekávání vrátit v roce 2022.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,4	-3,0	2,3	2,6	1,8
Veřejný dluh (% HDP)	35,0	39,5	40,4	39,9	38,8
Míra inflace (%)	1,7	0,5	1,4	1,5	1,6
Populace (mil.)	10,1	10,1	10,2	10,3	10,3
Nezaměstnanost (%)	6,8	8,3	8,4	7,7	6,9
HDP na obyvatele (USD, PPP)	58 013,4	56 960,0	58 840,0	61 150,0	63 300,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	24,2	25,5	21,8	23,9	25,9
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	18,3	21,0	21,3	21,0	23,0
Průmyslová produkce (%)	2,2	-4,5	4,0	2,7	2,4
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

Zdroj: EIU, OECD

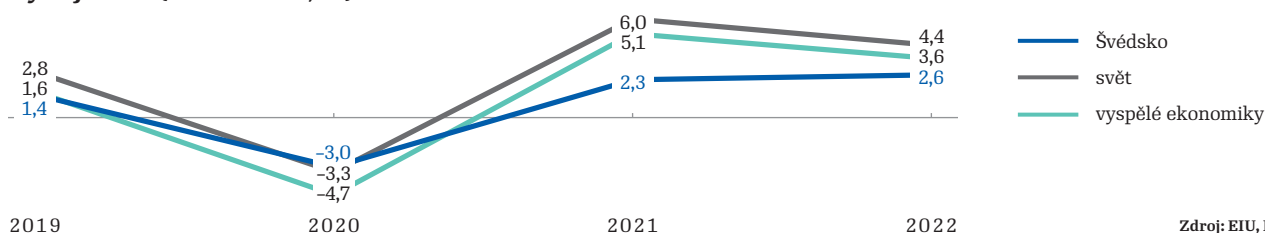
Podíl sektorů na HDP

zemědělství
služby
průmysl

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Roční výdaje vlády na podporu ekonomiky v boji s pandemií covidu-19 dosáhly hodnoty 46 mld. USD, což odpovídá cca 8 % HDP. Největší podpora směřovala na programy zachrany pracovních míst, na přímou pomoc zasaženým podnikům, dotace obcím, odklad splátek daní, rozšíření náhrad nemocenské a posílení pojištění v případě ztráty zaměstnání. Tato podpora byla poskytována prostřednictvím mnoha vládních ekonomických balíčků. V rámci monetárních opatření navíc Centrální banka Švédska (Riksbank) uvolnila finanční prostředky ve výši cca 16 % HDP země na posílení likvidity a na nákupy dluhopisů. Další podpora bude rozšiřována a doplňována také v roce 2021. Rozpočet pro rok 2021 v sobě zahrnuje

historicky vysoká opatření a reformy v oblasti fiskální politiky ve výši prozatím cca 12,5 mld. USD. Vzhledem k tomu, že Švédsko vstupovalo do krize s velmi zdravými veřejnými financemi, nebude mít země problém podpůrná opatření financovat. Zadlužení Švédska by mělo stoupnout na cca 40 % HDP, což je stále jedna z nejlepších hodnot v rámci EU.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Energetický průmysl

Švédsko zaujímá na mezinárodním poli pozici lídra v environmentální politice. Cílem Švédska je stát se do roku 2045 první uhlíkově neutrální zemí na světě. V energetickém sektoru je cílem dosažení 100 % produkce elektrické energie z obnovitelných zdrojů do roku 2040. Aktuální cca 55% podíl výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů se v následujících letech tedy bude dále zvyšovat.

V oblasti tradičních obnovitelných zdrojů se ve Švédsku nejdynamičtěji rozvíjí sektor větrné energetiky, k čemuž přispívají nové technologie a snižování výrobních nákladů. Výroba elektrické energie z větrných zdrojů by do roku 2040 měla vzrůst cca trojnásobně na 90 TWh a na spotřebě elektrické energie by se měla podílet cca 40 %. Trh solární energie je ve Švédsku omezený, ale začíná se postupně rozvíjet zejména v důsledku vládního financování a nabízené investiční podpory.

Příležitosti ke spolupráci existují také v oblasti moderních obnovitelných zdrojů. V rámci vodíkové strategie se ve Švédsku připravuje řada velkých průmyslových projektů za použití obnovitelného, čistého vodíku. Rychlá elektrifikace švédské společnosti zvyšuje poptávku po udržitelně vyráběných bateriích. Účinné a udržitelné využívání energie z biomasy je další významnou součástí švédské politiky náhrady fosilních paliv. Možnosti zároveň existují v oblasti modernizace přenosových sítí a při zvyšování energetické účinnosti budov, na což švédská vláda vyčlenila samostatné vládní zdroje.

► Stavební průmysl

Stavební průmysl je prioritou švédské vlády a patří k nejperspektivnějším sektorům pro možnou spolupráci. To se týká jak rezidenčních a průmyslových staveb, tak infrastrukturních projektů. Švédský národní dopravní plán na období 2018–2029 zahrnuje cca 70 mld. EUR financovaných infrastrukturních projektů. Většina z finančních prostředků bude vynaložena na železnice, silnice a další velké projekty. V případě železnice se bude jednat o vůbec největší investice v moderní historii. Jedním z projektů má být výstavba vysokorychlostní železnice spojující tři největší švédská města Stockholm, Göteborg a Malmö, kam Švédsko plánuje investovat 25 mld. EUR. Peníze půjdou také například na projekty výstavby nových tras stockholmského metra, železničního tunelu v Göteborgu či modernizaci mostu v Baltském moři. Jedním z problémů Švédska je nedostatek rezidenčního bydlení. Více než 80 % švédských municipalit se potýká s nedostatkem bydlení. Vláda proto plánuje do roku 2025 investovat přes 150 mld. EUR do nové rezidenční výstavby a do roku 2030 by mělo být postaveno 700 tisíc nových bytů a kanceláří.

Švédské stavební firmy nejsou schopny obrovskou stavební poptávku pokrýt vlastními silami. Příležitosti pro české firmy existují v oblasti dodávek velkých dopravních staveb, mostů, tunelů, projektů pro průmysl a občanských staveb, pro veřejné i soukromé investory. Šance existují také v oblasti inovací a vývoje nových materiálů s cílem uplatňování udržitelných a ekologických stavebních technologií.

► Strojírenský průmysl

Strojírenský průmysl je páteří švédské ekonomiky. Vývoz strojírenských výrobků představuje cca 33 % celkového švédského exportu. Švédský strojírenský průmysl zahrnuje jak významné renomované globální korporace, tak velký počet dalších firem všech velikostí, které vyvíjejí technologicky pokročilé výrobky a služby. Švédský strojírenský průmysl tradičně zaujímá vedoucí roli při využívání nových technologií a při uplatňování nových obchodních modelů. Třetina výdajů na výzkum ve Švédsku pochází od strojírenských firem. Švédsko, jakožto globální lídr v oblasti inovací a digitalizace, je ideálním místem pro vytváření vysoce konkurenčních inteligentních průmyslových řešení. Přibližně dvě třetiny všech zaměstnanců (tj. cca 600 000) švédských strojírenských firem jsou zaměstnanci pracující mimo Švédsko – pro svoji globální působnost jsou švédské strojírenské firmy vyhledávanými partnery pro spolupráci.

Pandemie covidu-19 a s ní spojená hospodářská krize ukázaly limity globálních dodavatelských řetězců a náchylnost zajištění stabilních subdodávek pro švédský strojírenský průmysl. Švédsko aktuálně importuje výrobky jak z oblasti lehkého, tak těžkého strojírenství. Největší objemy dovozu se týkají dílů a příslušenství motorových vozidel (ročně v hodnotě přes 6 mld. USD), strojů pro zpracování dat (3,7 mld. USD), dílů pro kancelářské stroje (1,5 mld. USD), přístrojů užívaných v lékařství (1 mld. USD) či čerpadel a kompresorů (1 mld. USD).

► Zábava a volný čas

V sektoru zábavy a volného času dominuje mezi příležitostmi herní průmysl. Švédské videohry

dnes oslovují více než miliardu hráčů po celém světě a Švédsko patří mezi hlavní centra evropského herního průmyslu. Odvětví je průkopníkem nových technologií a prokazatelně posouvá inovační potenciál v oblastech, jako je rozšířená realita, umělá inteligence či obrana. Rozvoj herního průmyslu je ve Švédsku podporován fungujícím systémem vládní podpory a velmi efektivním startupovým ekosystémem. Pandemie covidu-19 měla spíše pozitivní dopady na cca 30 % růst herního odvětví.

Českým firmám se nabízí řada příležitostí k přímé spolupráci či k získání jedinečného know-how. Jednou z možností je spolupráce formou investic a akvizic, neboť na švédském trhu se koncentruje vysoký počet investorů doslova z celého světa. Další možností je oblast pracovních sil. Jedná se nejen o pozice spojené s vývojářstvím, ale také s oblastmi kreativního umění, obchodu a marketingu. Aktuálně cca třetina (tj. cca 3 000) švédských pracovníků v odvětví je ze zemí mimo Švédsko. Ke spolupráci také vybízí řada specializovaných veletrhů a konferencí. Akce jako „Nordic Game“ nebo „Sweden Game Conference“ prostřednictvím tzv. matchmakingových platforem přímo cílí na tvorbu obchodních příležitostí. V neposlední řadě se příležitosti rýsují také v sektorech navázaných na herní průmysl, tj. cloudových služeb, streamovacích platforem či velmi oblíbeného e-sportu, ve kterých je často Švédsko na čele světového dění.

Velvyslanectví ČR ve Stockholmu

e-mail: stockholm@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/stockholm

Švýcarsko

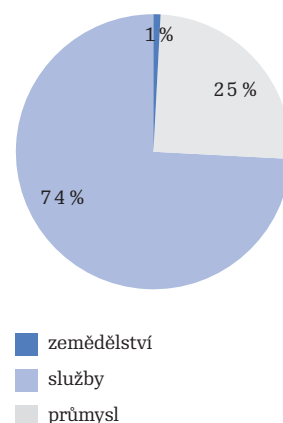
Koronavirový rok 2020 přinesl Švýcarsku nejhorší hospodářský pokles od ropné krize v roce 1975. HDP poklesl celkově o 3 %, přičemž v přepočtu na obyvatele činil stále úctyhodných 72 330 USD. Hospodářský vývoj připomínal jízdu na horské dráze: zatímco v 1. polovině roku došlo k historicky nejhlubšímu propadu HDP (-8,9 %), ve 3. čtvrtletí následovalo výrazné oživení (+7,6 %), které se však ve 4. čtvrtletí víceméně zastavilo (+0,3 %). Významný pokles hospodářské aktivity vedl ke značnému navýšení státních výdajů, a tím i nárůstu veřejného dluhu. Dluh však zůstává i nadále nízký, což vytváří dobrou výchozí pozici pro postpandemickou obnovu ekonomiky. Na podzim se začala postupně zotavovat spotřebitelská inflace, jejíž míra zůstala nicméně pro rok 2020 záporná (-0,7 %). Masivní využívání odškodnění za „kurzarbeit“ zmírnilo negativní dopady krize na podniky a zaměstnance; míra nezaměstnanosti za rok 2020 tak při celkové populaci 8,7 mil. obyvatel činila zvládnutelná 3,1 %. V absolutních číslech odpovídá ekonomický propad roku 2020 oproti roku 2019 ztrátě blahobytu ve výši 21 mld. CHF (19,2 mld. EUR). Ztráta hrubé přidané hodnoty vzhledem k tzv. základnímu scénáři (bez pandemie) činí podle odborníků Spolkové vysoké technické školy (ETH) v Curychu okolo 30 mld. CHF (27,4 mld. EUR).

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	1,1	-3,0	2,5	2,3	1,9
Veřejný dluh (% HDP)	25,7	30,3	30,7	30,4	29,8
Míra inflace (%)	0,4	-0,7	0,3	0,7	0,9
Populace (mil.)	8,6	8,7	8,7	8,8	8,8
Nezaměstnanost (%)	2,3	3,1	3,3	2,7	2,3
HDP na obyvatele (USD, PPP)	73 645,6	72 330,0	74 750,0	77 430,0	80 270,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	49,2	65,2	70,7	76,7	77,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	75,5	79,8	74,2	75,8	73,1
Průmyslová produkce (%)	4,5	-3,5	2,8	3,7	3,4
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

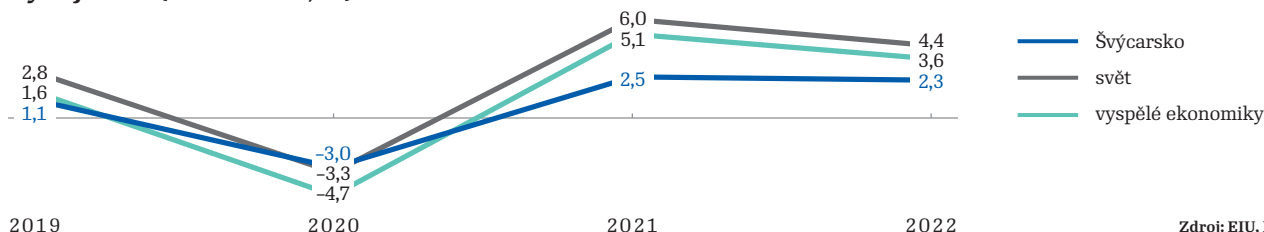
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Dodatečné výdaje a snížení daní v důsledku pandemie covidu-19 dosahují 5,3 % HDP Švýcarska. Spolková vláda počítá s tím, že za léta 2020-2021 budou celkové náklady na zmírnění ekonomických dopadů pandemie činit 33,5 mld. EUR. „Nejdražší“ položku koronavirových opatření představují příspěvky na

sociální zabezpečení (zejména financování „kurzarbeit“), na které vláda poskytne celkem 20,3 mld. EUR. Na podporu ekonomiky hodlá vláda uvolnit celkových 8,47 mld. EUR na podporu zdravotnictví 2,43 mld. EUR, na podporu odvětví dopravy 1,03 mld. EUR. Vláda chce stimulovat především železniční dopravu, která se od vypuknutí pandemie potýká s masivním poklesem cestujících. Pomoc je určena i systému zabezpečení letového provozu Skyguide. Na podporu kultury a sportu je vyčleněno celkem 667 mil. EUR a na podporu soukromého tisku 27,4 mil. EUR. V roce 2020 poskytla spolková vláda mj. půjčku ve výši 182,6 mil. EUR Mezinárodnímu výboru Červeného kříže a dalších 91,3 mil. EUR vynaložila na rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

Podle Global Innovation Index 2020 je Švýcarsko nejinnovativnější zemí světa, přičemž na prvním místě se umísťuje nepřetržitě od roku 2011. Největší strategickou příležitostí pro české subjekty tak dlouhodobě představují věda, výzkum a inovace. V této oblasti patří Švýcarsko ke světovým lídrům, a proto je v zájmu České republiky usilovat nejen o uplatnění českých řešení ve Švýcarsku, ale i o nalezení cesty, jak se podílet na těch švýcarských. V listopadu 2020 přijala švýcarská vláda Strategii digitální zahraniční politiky 2021–24. Při jejím naplňování vznikne v oblasti digitalizace mnoho zajímavých příležitostí napříč všemi směry a sektory. Švýčari také chtějí ve spolupráci s ostatními evropskými státy vybudovat evropské datové centrum v Ženevě.

► Automobilový průmysl

Švýcarský automobilový průmysl byl pandemií covidu-19 postižen silně, a navíc se potýkal s problémy již v roce 2019. Je stejně jako ten český velice úzce navázán na Německo. Po švýcarských cestách jezdí asi 6,1 milionu motorových vozidel (včetně lehkých a těžkých užitkových vozidel, zemědělských vozidel atd.).

Perspektivním segmentem jsou jednostopé i dvoustopé dopravní prostředky pro volnočasové aktivity, které respektují specifika polohy a orografické členění Švýcarska a jsou přizpůsobeny potřebám místního náročného spotřebitele.

Škoda Octavia Combi se v roce 2020 již počtvrté za sebou stala suverénně nejprodávanějším autem ve Švýcarsku, a to i přes značný pokles počtu prodaných vozů (9 280 vozů v roce 2019 a 5 892 v roce 2020). Druhé místo obsadila Tesla model 3, která odsunula na třetí a čtvrté místo vozy VW Tiguan a Golf. To jasně ukazuje na rostoucí trend e-mobility.

► Chemický průmysl

Ve Švýcarsku v poslední době vznikla nebo sem přesunula své vedení řada biotechnologických firem a startupů se zaměřením na genetické terapie a biotechnologie. Díky dobrému renomé místního farmaceutického a chemického výzkumu a vývoje, daňovým úlevám a částečně i nejistotě spojené s brexitem převzalo Švýcarsko (kantony Basilej, Curych, Zug, méně Luzern, Ženeva a Lausanne) roli, kterou měla v nedávné minulosti Velká Británie v globální či regionální expanzi mezinárodních farmaceutických firem, včetně těch čínských a japonských. Tato skutečnost je doprovázena velkou poptávkou po lékařích a vědcích se zkušeností v klinickém výzkumu, kteří přicházejí do Švýcarska většinou ze zahraničí. Možnosti pro české subjekty jsou v akademické spolupráci, spolupráci na klinickém výzkumu, subdodávkách laboratorních zařízení, informačních technologiích, projektech s umělou inteligencí či v investičních příležitostech.

► ICT

Epidemiologická krize zvýraznila roli digitalizace. Mnohá v krizi zavedená nouzová řešení se osvědčila a Švýcaři, kteří byli v této oblasti doposud zdrženliví, je budou využívat a rozvíjet i nadále. Jedná se především o technologie, které umožňují distanční řešení pracovních procesů, schůzek, práce z domova, rozdělení pracovních týmů, bezkontaktní platby, on-line nakupování atd. Vhodné příležitosti lze tudíž nalézt v mnoha ICT sektorech, například v e-commerce, fintech, blockchainu, webdesignu, e-learningu, e-games apod. Perspektivní jsou především softwarové, antivirové a inteligentní aplikace. Technická řešení, kterými disponují například švýcarské banky, pojišťovny a velké korporace, byla vyvíjena v 70. letech 20. století. S ohledem na vysoké náklady na jejich údržbu a jejich zastaralost bude mít švýcarský trh nejméně do roku 2024 vysokou absorpční schopnost právě pro nejmodernější inovovaná technologická řešení, a to zejména v oblasti vývoje a správy IT systémů.

► Strojírenský průmysl

Pro Švýcarsko je strojírenství tradičním a velice důležitým průmyslovým odvětvím. Strategickým tématem číslo jedna je jeho digitalizace, zejména automatizace výroby a procesů, nové technologie a trendy (digitalizace rozhraní pro zákazníky) a vývoj a rozvoj digitálních dovedností, produktů a služeb. Investice jsou směřovány především do informačních technologií ERP, CRM, MES a PLM.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

V roce 2020 se završila realizace osmileté koncepce zdravotnictví, na kterou navázala nová pod názvem Gesundheit 2030. Kromě nových elementů, jako je inovační strategie eHealth 2.0 cílená na digitalizaci zdravotnictví v linii pacient – lékař – lékárna – zdravotní pojišťovna nebo posílení biomedicínského výzkumu a technologií. Nová koncepce dále počítá i s rostoucí potřebou zabezpečit životní podmínky stárnoucí populace. Významné je také zajištění pečovatelské péče – ve Švýcarsku chybí odborně vzdělaný personál. Poptávané jsou služby lékařské, dentální, nemocniční a služby fyzioterapeutů. Z nemocnic je signalizován zájem o zajištění sterilního prostředí. Potenciál tak mají kvalitní zdravotnické prostředky a pomůcky a speciální aplikace, například nano nátěry a malby a samozřejmě technologie využívající nanovlákná.

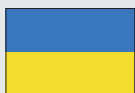
► Zemědělský a potravinářský průmysl

Švýcarské zemědělství je mimořádně štědře dotovaným hospodářským segmentem. I pro příští roky se počítá s vysokými přímými platbami subvencí producentům. Kromě dodávek zemědělských strojů se pro české exportéry nabízí prostor i u tradičních a vysoce kvalitních zemědělských komodit, především chmele. Na máslo, vejce, mouku a další produkty byly navýšeny celní kvóty a jejich dovoz byl usnadněn. Pomohla tomu skutečnost, že v době krize covidu-19 byl těchto potravin ve Švýcarsku nedostatek.

Velvyslanectví ČR v Bernu

e-mail: commerce_Bern@mzv.cz

www.mzv.cz/bern

Ukrajina

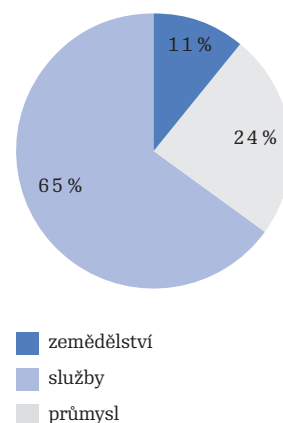

Šíření covidu-19 začalo ukrajinskou ekonomiku ovlivňovat počátkem března 2020. S tím bylo spojeno odložení veletrhů, zrušení regionálních fór, utlumení dopravy, omezení celé řady výrob apod. Na Ukrajinu se vrátil větší počet ukrajinských občanů pracujících v zahraničí. K nejvíce zasaženým sektorům v důsledku pandemie lze zařadit oblast turistického a zábavního průmyslu, dopravu a veřejné stravování, naopak růst vykázal maloobchod, zdravotnictví a farmaceutický průmysl, chemický průmysl a IT sektor. Ukrajinský export se v roce 2020 meziročně snížil o 1,7 % a import poklesl o 11 %. Ukrajinský veřejný dluh dosahoval na konci roku 2020 90 mld. USD, tj. 63 % HDP. V důsledku pandemie došlo na Ukrajině v roce 2020 ke snížení HDP o 4 % a v roce 2021 se očekává hospodářský růst v rozmezí 3–5 %.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	3,3	3,2	-4,0	4,9	4,7
Veřejný dluh (% HDP)	50,3	63,0	63	66,8	65,7
Míra inflace (%)	7,9	2,7	7,0	6,2	5,6
Populace (mil.)	42,0	41,7	41,6	41,6	41,5
Nezaměstnanost (%)	8,2	9,7	9,4	8,8	8,6
HDP na obyvatele (USD, PPP)	13 385,4	13 080,0	13 780,0	14 770,0	15 830,0
Balance běžného účtu (mld. USD)	-4,1	6,6	-0,8	-1,8	-4,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-14,3	-6,3	-10,4	-11,2	-13,3
Průmyslová produkce (%)	-0,5	-8,3	4,5	4,5	3,2
Exportní riziko OECD	7/7	6/7	6/7	—	—

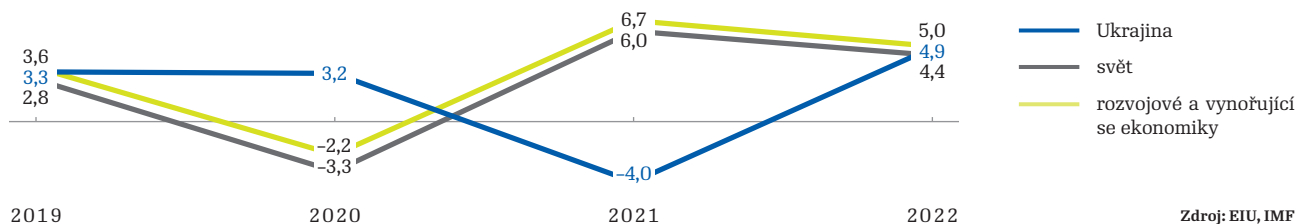
Predikce EIU Zdroj: EIU, WEF, OECD, EU, Ministerstvo ekonomického rozvoje, obchodu a zemědělství Ukrajiny, MF Ukrajiny

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

V reakci na pandemii covidu-19 přijala Nejvyšší rada Ukrajiny již v polovině března 2020 „protikrizové zákony“ zahrnující opatření na podporu domácích podnikatelů a obyvatel (moratorium na daňové audity, výjimky z placení pokut, osvobození od platby nájmu při nemožnosti využití nemovitosti apod.). Populární se stal program „Dostupné úvěry 5–7–9 %“ k podpoře malých a středních podniků, byly zjednodušeny procedury veřejných zakázek (tj. bez elektronických aukcí) a procedury pro registraci léků (pokud jsou registrovány v EU). Národní banka Ukrajiny zavedla program na refinancování bank. V polovině dubna 2020 byl schválen „protikrizový rozpočet“, kde se oproti původnímu rozpočtu příjmy snížily o 11 %, výdaje se zvýšily o 7 % a byl posílen rezervní fond vlády. V květnu 2020 ukrajinská vláda

schválila program na podporu ekonomiky zahrnující mj. opatření pro jednotlivé sektory. Na podzim 2020 byla přijata další opatření včetně poskytnutí jednorázové částky ve výši 235 EUR na podporu podnikatelů/fyzických osob postižených omezujícími karanténními opatřeními. V době pandemie se Ukrajině ztížil přístup na mezinárodní finanční trhy, nicméně ukrajinská vláda je makroekonomicky podporována Mezinárodním měnovým fondem, EU a dalšími mezinárodními finančními institucemi, jako je Světová banka, EBRD apod.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Na Ukrajině pokračuje v roce 2021 realizace programu prezidenta „Velyke budivnytvo“ (Velké budování) se zaměřením na rekonstrukci rozsáhlé sítě silnic. To vytváří možnosti pro české dodavatele techniky a technologií pro společnosti zapojené do těchto programů a v segmentu stavebnictví všeobecně. Každoročně v listopadu je organizován specializovaný veletrh komunální a silniční techniky – Avtodor Expo. Další možnosti existují v rámci předpokládané transformace státní železnice Ukrzaliznicja (dodávky komponentů, modernizace lokomotiv apod.) a zajištění osobní železniční dopravy mezi západní Ukrajinou a ČR. Možnosti pro spolupráci jsou také při modernizaci veřejné dopravy na Ukrajině (vozy metra, tramvaje, autobusy, trolejbusy).

► Energetický průmysl

Energetika představuje důležitý strategický sektor, který prochází celou řadou reformních a modernizačních kroků. Perspektivní je na Ukrajině oblast energetické účinnosti a rozvoj segmentu obnovitelných zdrojů energie, který je zajímavý i z investičního hlediska. Zajímavá je modernizace energetické infrastruktury včetně jaderných elektráren. Mezinárodní finanční instituce (EIB, EBRD apod.) poskytují přednostně financování pro „zelené“ projekty. V říjnu 2021 je plánován Významný veletrh – Power Engineering for Industry.

► ICT

Perspektivním sektorem ukrajinské ekonomiky je oblast digitalizace, a to i v návaznosti na silný IT sektor na Ukrajině. Aktivitu rozvoje digitalizace koordinuje Ministerstvo pro digitální transformaci Ukrajiny (vytvořené v září 2019), státní rozpočet pro rok 2021 vyčlenil na rozvoj sektoru 104,4 mil. USD.

Velmi populární a rychle se rozvíjející je na Ukrajině elektronická služba „Diia“, tj. mobilní aplikace (řidičský průkaz, pas, ID karta) a portál „jedno okno pro poskytování elektronických služeb státem“ (registrace firem, rodný list apod.), která má již několik milionů uživatelů.

Možnosti pro české společnosti existují zejména v oblasti spolupráce s příslušnými ukrajinskými státními institucemi a společnostmi při rozvoji různých aspektů a programů digitalizace. K podpoře této spolupráce je možné organizovat bilaterální semináře či konzultace. Další možnosti pro české společnosti existují v rámci rozvoje smart cities (zavádění elektronických jízdenek, elektronické jízdní řády, multifunkční elektronické karty pro obyvatele apod.).

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

Rostoucí pozornost je na Ukrajině věnována výstavbě moderních skládek, závodů na třídění a zpracování odpadů a čističek odpadních vod ve vybraných městech. České společnosti se mohou prosadit spíše jako subdodavatelé technologií pro ukrajinské generální dodavatele.

V sektoru je též lepší dostupnost financování (EIB, EBRD apod.).

► **Zdravotnický a farmaceutický průmysl**

Pandemie obrátila větší pozornost na sektor zdravotnictví a na potřebu jeho dalšího rozvoje, což se mj. projevilo výrazným růstem výdajů na zdravotnictví pro rok 2021 ve státním rozpočtu. S tím je spojené budování nových částí nemocnic a zlepšení jejich vybavení zdravotnickým zařízením a technologiemi a též poptávka po zdravotnickém materiálu.

Státní nemocnice realizují nákupy prostřednictvím elektronického systému ProZorro (rozhoduje zejména cena nabídky). Soukromé nemocnice jsou pružnější a často nakupují přímo od výrobců, což vytváří možnosti pro české společnosti. Předpokladem je však existence zástupce společnosti na Ukrajině, který se účastní jednání s představiteli soukromých nemocnic k nákupům zařízení a materiálu. V říjnu 2021 je plánován významný veletrh – Public Health.

► **Zemědělský a potravinářský průmysl**

V roce 2020 byl schválen zákon ke zrušení moratoria na prodej zemědělské půdy (moratorium se ruší od poloviny roku 2021). Zrušení moratoria v roce 2021 pravděpodobně nasměruje investice do nákupu zemědělské půdy a zpomalí se investice do dalších segmentů v zemědělství. Nadále platí omezení prodeje půdy cizincům. Pandemie covidu-19 zasáhla sektor zemědělství minimálně a nadále tak existují dobré exportní příležitosti u zařízení potravinářského sektoru, u zemědělské techniky a technologií, u energetického zařízení na biomasu (zemědělské odpady), u potravin v oblasti zdravé výživy a různých delikates (sušené maso, sýry). Na přelom září a října se připravuje výstava AGROEXPO (www.ukragroexpo.com).

Velvyslanectví ČR v Kyjevě

e-mail: commerce_kiev@mzv.cz

www.mzv.cz/kiev

Velká Británie

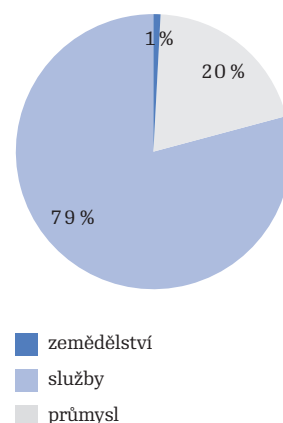
Británie je pandemií nejpostiženější z velkých evropských ekonomik. Zaznamenala také nejhorší propad ze zemí G7. Za rok 2020 se britské HDP propadlo o 9,9%, což je nejhorší výsledek od roku 1709. Sektor služeb se za rok 2020 zmenšil o 8,9%, výroba o 8,6%, stavebnictví o 12,5% a zemědělství o 9,4%. Deficit státních financí by za finanční rok 2020–21 mohl dosáhnout až 354,6 mld. GBP. Celkový státní dluh k únoru 2021 dosáhl hodnoty 2,131 bil. GBP (97,5% HDP), nejvíce od roku 1962. Británie kvůli covidu-19 trpí nárůstem nezaměstnanosti, zvláště zasažena je mladá populace. Vláda se v rámci podpory ekonomiky zaměřuje na inovace, zelené technologie a infrastrukturu. Pandemie přinesla důraz na digitalizaci, distanční výuku i práci, což se odráží i v trendech v maloobchodě a službách.

Ukazatel	2019	2020	2021	2022	2023
Růst HDP (%)	2,2	-6,5	6,0	5,5	3,3
Veřejný dluh (% HDP)	68,7	81,1	82,2	82,8	83,6
Míra inflace (%)	1,4	1,6	2,3	3,2	3,0
Populace (mil.)	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Nezaměstnanost (%)	5,9	7,8	6,7	5,7	5,5
HDP na obyvatele (USD, PPP)	14 366,2	13 700,0	14 740,0	15 850,0	16 730,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,2	-1,5	-1,0	-1,0	-1,0
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-3,5	-3,0	-3,1	-3,4	-3,7
Průmyslová produkce (%)	-1,2	-8,5	-0,4	4,5	2,0
Exportní riziko OECD	—	—	—	—	—

Predikce EIU

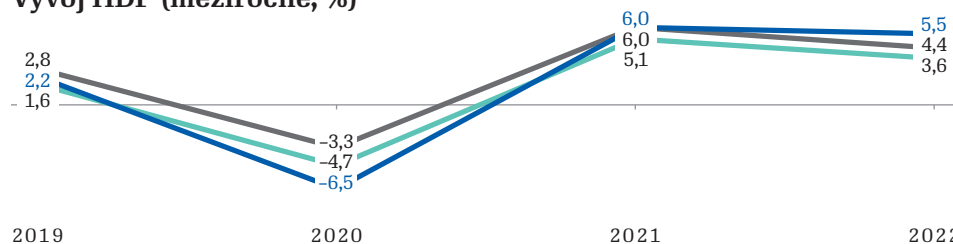
Zdroj: EIU, OECD

Podíl sektorů na HDP

Zdroj: WB; 2020

Vývoj HDP (meziročně, %)

Zdroj: EIU, IMF

Díky masivní očkovací kampani se od června 2021 očekává plný návrat k normálnímu chodu ekonomiky. Pokračují však programy na podporu obyvatelstva i podniků, vláda zavedla státní garance za úvěry firem až do výše 10 mil. GBP za úvěr, jsou odpuštěny daně z obchodní plochy, stát platí 80% platu za zaměstnance, kteří museli zůstat doma kvůli opatřením atd. Celkové náklady na pomoc ekonomice s následky pandemie se v období 2020–2022 vyšplhají až na 407 mld. GBP. Státní programy na podporu zaměstnanosti a investic v dalších dvou letech budou stát 65 mld. GBP. Vládní výdaje jsou nyní zaměřeny na zmírnění dopadů covidu-19 a podporu ekonomiky. Strategie na obnovu země se nese namísto úspor v duchu investic. Ambicí je transformace Británie do „vědecké supermoci“, kde je hlavní důraz kladen na inovace, R&D a řešení klimatických výzev.

Post-COVID-19 příležitosti pro české exportéry

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Vláda na podzim 2020 publikovala jak desetibodový Zelený plán, který se soustředí na dosažení uhlíkové neutrality Británie do roku 2050, tak národní infrastrukturní strategii.

Zelený plán zahrnuje zákaz prodeje aut se spalovacími motory od roku 2030 (některé hybridy a dodávky bude možno prodávat až do roku 2035), velká města po Anglii plánují či již zavádějí nízkoemisní zóny, kam je povolen vjezd jen nejekologičtějším vozům. Národní infrastrukturní strategie se zaměřuje na projekty na vybudování moderní a udržitelné infrastruktury, která snoubí inovativní technologie s efektivní dopravní sítí. Konkrétně pro tento a následující rok 2022 jsou stanovené investice do infrastruktury ve výši 27 mld. GBP. Dále bude investováno přes 1 mld. GBP na výstavbu infrastruktury elektrických dobíjecích stanic s důrazem na rozšíření elektromobility. Pokračovat bude také obnova a výstavba silniční sítě i obnova železniční sítě. Tě je v rozmezí 5 let určena investice 17,5 mld. GBP. Prioritou také zůstává rozvoj stěžejních dopravních tepen, jako je například dálnice A66 a současně výstavba venkovských silničních sítí a jejich další konektivity napříč celou zemí.

► Energetický průmysl

Hlavním cílem Británie je do roku 2050 dosáhnout uhlíkové neutrality, k čemuž mají vést dvě hlavní cesty – přes obnovitelné zdroje a jádro a dekarbonizaci průmyslu. Ochrana klimatu a energetická efektivita prostupují napříč všemi sektory. Strategii nastiňuje Energy White Paper. Materiál navazuje na novou 1 mld. GBP průmyslovou dekarbonizační strategii vlády a na 12 mld. GBP vládní plán zelené průmyslové revoluce. Do roku 2025 musejí ukončit provoz všechny hnědouhelné elektrárny a ze stávajících jaderných bloků má do roku 2030 ukončit provoz 7 a zůstat funkční jen jedna jaderná elektrárna. Do roku 2030 tak

bude potřeba nalézt nové zdroje pro čtvrtinu britské energie, přičemž hlavní roli budou hrát jádro a obnovitelné zdroje. Vláda očekává, že obnovitelné zdroje energie budou do roku 2030 produkovat 65 % elektrické energie. Příležitosti se pro české firmy nacházejí jak v budoucím decommissioningu odstavených elektráren, tak v budování nových zařízení a v programech na nakládání s jaderným odpadem. Úřad pro vyřazování jaderných zařízení z provozu (NDA) v současné době eviduje 17 závodů, které mají být vyřazeny do roku 2040.

Pokračuje výstavba jaderného zdroje Hinkley Point C a plánovány jsou další dva jaderné bloky (Sizewell C, Bradwell B). Vláda investuje 2 mld. GBP do vývoje nové generace 16 malých modulárních nukleárních reaktorů (SMRs), který vede konsorcium vedené firmou Rolls-Royce, Laing O'Rourke a Atkins.

Kromě jaderné energetiky se Británie soustředí především na větrnou energii (z off-shore větrných farem). Británie se chce stát lídrem v oblasti zelené energie a větrných elektráren, které mají generovat až 40 GW do 2030. Vláda investuje 160 mil. GBP do výroby nové generace turbín, včetně plovoucích větrných elektráren schopných dodávat 1 GW energie do roku 2030.

V souvislosti s přechodem na čistou energii britská vláda investuje do technologií na ukládání energie (bateriová úložiště, přečerpávací elektrárny) a na zachytávání a ukládání oxidu uhličitého. Do roku 2030 si tak klade za cíl zachytit až 10 megatun CO₂. Prozatím oznámila investici ve výši 1 mld. GBP s možností budoucího navýšení.

Zároveň poroste také poptávka po centralizovaných systémech propojujících elektrárny s továrnami a dalších technologiích k udržení stability elektrické sítě. Jelikož až 30 % všech emisí uhlíku v Británii má na svědomí vytápění budov, vláda také plánuje zakázat od roku 2025 využívání fosilních zdrojů pro vytápění nových obytných domů (tj. včetně kotlů na zemní plyn), což skýtá příležitosti pro dodavatele alternativních řešení. Vláda

zvažuje k vytápění domácností například i vodík. Britský trh je také otevřen inovativním a experimentálními technologiemi výroby energie z odpadu (například technologie typu ORC na nízkoteplotnou transformaci odpadu na palivo). Vláda také vyčlenila 1 mld. GBP na zateplování domácností.

Akcent bude kladen rovněž na úsporná energetická/tepelná/chladicí řešení, například kogenerační jednotky, tepelná čerpadla, výměníky tepla či úspornou chladicí techniku. Příležitosti pro dodávky českých systémů i komponentů tedy představují například jak specializované strojírenské dodávky, tak ucelená řešení, baterie, články, měniče, střídače a kabely; dále zejména komponenty pro energetickou dimenzi tzv. smart energy, včetně smart homes a smart cities. Příležitost by také mohla být pro přečerpávací vodní elektrárny sloužící k vykrývání energetických špiček.

► ICT

Již v akutní fázi pandemie byla obrovská poptávka po digitálních a on-line řešeních umožňujících zajistit služby při zachování fyzických rozestupů, ale i například distanční fungování pracovních týmů (home offices) či distanční výuky. A tento trend bude pokračovat, mnohé firmy již oznámily trvalý nebo hybridní model práce z domova. On-line nakupování zaznamenalo za rok 2020 dramatický nárůst, návrat k předkrizovému formátu nakupování se čeká jen částečně. Poptávka bude i nadále vzrůstat po platformách a řešeních pro e-commerce, herní průmysl, rozšířenou a virtuální realitu, digitální marketing, vzdělávací technologie, ale i technologie v oblasti zdravotnictví, kdy digitální platformy přímo spojují lékaře a pacienty. Příležitosti budou tedy mj. v inovativních, interaktivních, personalizovaných, na umělé inteligenci založených řešeních pro e-commerce. Rovněž se očekává růst využití blockchainových technologií či téměř plné automatizace některých odvětví. Rozvoj inovací a technologií tak povede k rozvoji ostatních sektorů a dalších inovací v nich samotných. Velká Británie má ambici se stát inovačním centrem Evropy.

Pokud jde o fyzickou infrastrukturu pro připojení, vláda hodlá zajistit rozvoj infrastruktury,

aby každá domácnost měla možnost gigabitového širokopásmového připojení kabelem do roku 2025. Aktuálně takovou možnost mají 4 mil. domácností a dalších 26 mil. stále potřebuje modernizaci připojení. Důraz se klade i na výstavbu 5G sítí, které poslouží jako základ pro konektivitu autonomních vozidel či Internetu věcí (IoT). Vláda v současné době přislíbila 5 mld. GBP, aby umožnila venkovským oblastem rychlé připojení optickým vláknem.

Rovněž ve finančním sektoru budou hrát inovace zásadní roli, zejména v oblastech finanční inkluze, financování malých a středních podniků a digitální transformace sektoru finančních služeb. Inovace v tomto sektoru také budou moci těžit ze státní podpory, vytvořen již například byl fond ve výši 1,25 mld. GBP.

► Stavební průmysl

Stavební průmysl po první vlně pandemie covidu-19 ve Velké Británii pomalu ožívá. Příležitost nabízí českým stavebním firmám a dodavatelům stavebních materiálů. Roste poptávka po moderním řešení staveb, například modulární výstavbě. Současně roste poptávka po firmách, které se zaměřují na inovativní a ekologicky udržitelné materiály a konstrukce z nich. Na rok 2021 bude vyčleněna 1 mld. GBP na izolaci domů a veřejných budov s využitím stávajících dotací na „zelené domovy“ a dekarbonizačního systému veřejného sektoru.

Stále aktuální je poptávka po řešeních podporujících fyzické rozestupy (social distancing) ve veřejných prostorech, v dopravních prostředcích, ale i na pracovištích či v restauracích. Vláda přislíbila balíček 5 mld. GBP na podporu cyklistiky a chůze, které budou nyní „centrem vládní dopravní politiky“. Městské rady provádějí úpravy veřejného prostoru za účelem zachování fyzických rozestupů, včetně rozšíření chodníků a podpory cyklistiky či rozšíření kapacit zahrádek restaurací. Nad rámec podpory cyklistiky však budou pokračovat také největší infrastrukturní projekty, od kterých si vláda slibuje pomoc při znovunastartování ekonomiky – již v průběhu krize covidu-19 například vláda rozhodla o pokračování příprav a zahájení výstavby dlouho chystané

vysokorychlostní železnice na sever Anglie, tzv. projekt HS2.

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

Zdravotní sektor (Národní zdravotní služba, NHS) patří dlouhodobě k deklarovaným prioritám vlády. NHS nutně potřebuje v první řadě realizovat projekty obnovy řady nemocnic (jak stavební, tak především přístrojové), deficit údržbových prací na nemocnicích čítá zhruba 6,5 mld. GBP. Strategie však také zahrnuje výstavbu až 40 nových nemocnic (3,7 mld. GBP), nemocničních oddělení, jednotek intenzivní péče a operačních sálů, má dojít ke zlepšení nedostačujícího vybavení psychiatrických klinik. V rámci modernizace by mělo dojít na obnovu zastaralé počítačové infrastruktury a modernizaci a doplnění vybavení. Britské nemocnice mají v přepočtu na jednoho obyvatele méně vybavení ve srovnání se zeměmi OECD, například 3× menší podíl přístrojů na magnetickou rezonanci či výpočetní tomografii než má Německo. Již v roce 2019 britská vláda oznámila vymezení 1,8 mld. GBP k výstavbě, údržbě a nákupu nového vybavení pro NHS v Anglii, zejména magnetických rezonancí, počítačových tomografů a mamografů. Připraven je také plán na modernizaci diagnostiky

rakovinových onemocnění v podobě financování 300 nových diagnostických zařízení v 78 nemocnicích napříč Anglií. Trendem je i digitalizace zdravotní péče, poptávka je po platformách, které propojí lékaře s pacienty. Zdravotnický sektor, stejně jako v ČR, v Británii trpí dlouhodobě nedostatkem zdravotního personálu. Skotsko, Wales a Severní Irsko mají vlastní zdravotní systémy, které mají obdržet vlastní rozpočty, trend je však podobný.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Trendem je stále rostoucí poptávka po zdravých potravinách, potravinách v biokvalitě, rostlinných/veganských výrobcích a alternativách živočišných produktů či po fitness produktech, jako jsou proteinové doplňky stravy. Již v březnu 2019 stoupl meziročně prodej veganských produktů o 90 %. Prodej zboží v biokvalitě meziročně stoupl o 12,6 %. Výrazně roste online prodej, který je rozdělen mezi řadu e-shopů bez jasných lídrů.

Velvyslanectví ČR v Londýně

e-mail: london@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/london

Oborový rejstřík

► Automobilový průmysl

36, 71, 76, 87, 150, 170, 185, 223, 232, 243, 269, 273, 276, 294, 299, 305, 322

► Civilní letecký průmysl

71, 115, 121, 133, 143, 160, 163, 232, 243, 255, 261, 284, 294

► Dopravní průmysl a infrastruktura

30, 33, 36, 46, 53, 87, 90, 94, 102, 108, 115, 119, 124, 133, 150, 164, 182, 188, 204, 207, 226, 232, 243, 250, 255, 258, 261, 264, 267, 276, 280, 287, 291, 294, 305, 309, 313, 325, 328

► Důlní, těžební a ropný průmysl

26, 33, 40, 46, 56, 68, 73, 90, 102, 121, 177, 188, 198, 213, 220, 247, 277

► Elektrotechnika

150, 180, 258

► Energetický průmysl

27, 33, 40, 50, 53, 59, 62, 73, 80, 84, 87, 91, 94, 103, 108, 125, 127, 134, 137, 140, 143, 146, 150, 154, 157, 164, 170, 173, 188, 191, 198, 204, 207, 210, 213, 216, 220, 223, 226, 229, 232, 236, 240, 244, 247, 255, 258, 261, 264, 267, 269, 273, 277, 280, 284, 287, 294, 299, 302, 305, 310, 316, 319, 325, 328

► Chemický průmysl

226, 273, 295, 322

► ICT

48, 59, 69, 73, 76, 81, 88, 91, 134, 137, 140, 151, 154, 160, 173, 180, 182, 185, 191, 198, 208, 213, 216, 220, 229, 232, 240, 244, 250, 253, 261, 269, 273, 288, 291, 299, 310, 316, 323, 325, 329

► Kovo zpracovatelský průmysl

177

► Nábytkářský průmysl

167, 214

► Obranný průmysl

27, 30, 34, 37, 43, 46, 48, 88, 116, 122, 125, 127, 134, 140, 146, 154, 157, 177, 180, 182, 185, 189, 191, 217, 244, 258, 264, 284, 291, 299, 306, 310, 316

► Plasty a gumárenský průmysl

233

► Sklářský a keramický průmysl

111, 167

► Služby

240, 250, 281, 300

► Stavební průmysl

85, 109, 127, 154, 157, 164, 174, 226, 233, 240, 261, 265, 288, 310, 313, 319, 329

► Strojírenský průmysl

95, 111, 186, 244, 295, 316, 320, 323

► Textilní a obuvnický průmysl

59, 189

► Vodohospodářský a odpadní průmysl

30, 37, 56, 60, 71, 74, 81, 103, 105, 130, 140, 143, 151, 161, 164, 192, 199, 210, 217, 221, 233, 236, 244, 247, 250, 261, 267, 295, 300, 302, 314, 325

► Zábava a volný čas

62, 96, 112, 138, 151, 178, 205, 261, 320

► Zdravotnický a farmaceutický průmysl

31, 34, 37, 40, 43, 48, 50, 53, 60, 62, 71, 74, 77, 81, 88, 92, 96, 105, 116, 119, 122, 125, 130, 138, 141, 143, 146, 151, 155, 157, 161, 165, 178, 182, 189, 192, 208, 217, 223, 230, 233, 237, 245, 247, 251, 259, 265, 270, 274, 281, 285, 288, 291, 296, 300, 311, 316, 323, 326, 330

► Zemědělský a potravinářský průmysl

27, 34, 37, 41, 44, 48, 50, 53, 63, 69, 71, 77, 82, 85, 96, 106, 109, 112, 119, 128, 131, 138, 141, 144, 147, 152, 155, 158, 165, 168, 171, 183, 199, 205, 210, 214, 233, 262, 267, 274, 278, 291, 296, 306, 314, 323, 326, 330

► Zpracovatelský průmysl

46, 51, 56, 234

► Železniční a kolejová doprava

38, 41, 78, 141, 210, 218, 221, 227, 230, 234, 238, 248, 256, 259, 271, 282, 285, 289, 302, 306, 314

**Martin Tlapa, Marek Svoboda,
Michaela Koletová, Marek Pyszko**

**Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí
České republiky**

Mapa **strategických** **příležitostí**

Vydalo Ministerstvo zahraničních věcí České republiky.
Vydání druhé, Praha, 2021.

Sazba a tisk: ASTRON print, spol. s r. o., Praha.

ISBN 978-80-7441-073-4

Nové vydání Mapy strategických příležitostí se snaží přispět k pochopení dopadů pandemie koronaviru na světovou a českou ekonomiku a směřování ekonomické diplomacie České republiky. Publikace nabízí unikátní příspěvek do diskuse o změnách v konkrétních sektorech, investičních politikách jednotlivých zemí a příležitostech, které ve světě v důsledku globální krize vznikají. Klíčové dopady pandemie jsou rozsáhlé a mnohočetné. Na jedné straně zdůrazňují výkonnostní a sociální problémy jednotlivých zemí, odhalují křehkost zdravotních systémů i fragmentaci globální architektury světa, na druhé straně mění světovou poptávku mimo jiné v důsledku vládních opatření směřujících ke zvyšování ekonomické odolnosti zemí. Publikace je pozváním ke společným aktivitám podnikatelů a veřejného sektoru při prosazování českých ekonomických zájmů ve světě.

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

ISBN 978-80-7441-073-4

9 788074 410734